EX LIBRIS I.E. RUEDORFFER.S.C.M.

Digitized by the Internet Archive
in 2016

https://archive.org/details/venvirithomaemal00thom

Ellwangen, Württemberg
6-7.'84.

VEN. VIRI THOMÆ MALLEOLI

A KEMPIS

CANONICI REGULARIS

ORDINIS D. AUGUSTINI,

OPERA OMNIA:

Ad Autographa ejuſdem emendata, aucta,

& in Tres Tomos diſtributa.

Operâ ac ſtudio R. P. HENRICI SOMMALII è Soc. Jeſu

Editio noviſſima, à pluribus mendis expurgata, cui annexum eſt

SCUTUM KEMPENSE

SEU VINDICIÆ QUATUOR LIBRORUM

DE IMITATIONE CHRISTI

AUTORE

A. R. D. EUSEBIO AMORT,

CAN. REG. POLLINGANO,

Novæ & primæ ad Protographum excuſæ.

COLONIÆ AGRIPPINÆ,

Apud Viduam JOAN. WILH. KRAKAMP, & Hæredes

CHRISTIANI SIMONIS Bibliop.

ET COLONIÆ ALLOBROGUM,

Apud MARCUM-MICHAELEM BOUSQUET & Socios.

MDCCLIX.

Permiſſu Superiorum.

Apud Viduam JOAN. WILH. KRAKAMP, & Haeredes
CHRISTIANI SIMONIS Bibliop.

Apud MARCUM-MICHAELEM ROUSQUET & Soc.

MDCCLIX.

REVERENDISSIMIS,

AMPLISSIMIS,

AC

RELIGIOSISSIMIS VIRIS ET DOMINIS,

ORDINIS

leſemenſis

IS,

SIMIS.

Kempis, Thomas a. Opera omnia emend. et aucta opera et st. H. Sommalii. Acc. Eus. Amort, Scutum Kempense. 3 tom. in 1 vol Colon. Agr. 1728. 4 Prgmtbd. 12. —
— Idem opus in ead. edit. Tom. I Colon. Agr. 1759. 4. Pappbd. 3. —
Cont: Vita Thomae. Sermones ad novitios. Sermones ad fratres. Conciones et meditationes.
— De imitatione Christi libri IV. Paris 1843. 32. Ldrbd. —. 50
— Closter Pratic. Dz ist etliche kurtze gar Nutzliche Tractätlin für allerley Gottselige Geystliche Christliche Personen: fürnemblich aber Closter- und Ordensleut. Durch Thomam de Campis inn Latein beschrieben. Jetzunder durch A. Neumayr inn Teutsche sprach gebracht. Closter Thierhaupten 1597. Mit 10 Holzschnitten (Sehr selten). — Hornstein, J. Sterbensflucht: Christl. Bericht von Sterbensläuff der Pest Ingolstadt 1593. — Wall- vnd Bilgerfarth der allerseeligsten Jungkfrawen Marie. Mehr

J. Hess, Buch- und Antiquarhandlung in Ellwangen.

Aquilgrani in Canonia ad S. JOANNEM BAPTISTAM

pro Capitulo Generali congregatis,

Dominis ac Patronis meis colendiſſimis.

REverendiſſimo & Ampliſſimo Domino Auguſtino Schepers, *Priori Aquenſi, Commiſſario Generali.*

Reverendiſſimo & Ampliſſimo Domino Joanni Franciſco Uſſelinex, *Priori Septi-Fontano, Commiſſario Infer. Germaniæ.*

Ampliſſimis Dominis

Joanni Philippo Maſen, *Priori Noveſiano.*
Joanni Baptiſtæ Janſens, *Priori Viridis Vallis.*
Carolo Franciſco van Outers, *Priori Rubeæ Vallis.*
Hermanno Wenekinck, *Priori Frenſwegiano.*
Nicolao Jacobo de Vryter, *Priori Corſendoncano.*
Petro Naben, *Priori Gaeſdoncano.*
Gaſpari Juret, *Priori Bethleemitico.*
Laurentio Lüntz, *Priori Bôdecenſi.*
Jacobo Bolaert, *Priori Lovanienſi.*
Philippo De Vos, *Priori Elſegemenſi.*
Martino Ververs, *Priori Werthano.*
Wilhelmo Widenmeyer, *Priori Bôdingenſi.*
Gaudentio Mollero, *Priori Ewicano Capituli Secretario.*
Martino Schoubben, *Priori Tongrenſi.*
Hermanno Joſepho Windracke, *Priori Riechenbergenſi.*
Henrico Piſaert, *Priori Eliſabethano.*
Ægidio Moreau, *Priori Leodienſi.*
J. Caſparo Zeppenfeldt, *Priori Sultano.*
Laurentio Floris, *Priori Mellenſi.*
Petro Ballant, *Priori Buſco-Iſaacano.*
Joanni Mathiæ Matthæi, *Priori Colonienſi.*
Bartholdo Schonlau, *Priori Dalheimenſi.*
Theodoro Zeppenfeldt, *Priori Hamerſlebiano.*
N. Claſens, *Priori Udemienſi.*
Erhardo Rôm, *Priori Repdorpiano.*
Joſepho Antonio Preiſs, *Priori Marbacenſi.*
Carolo Caſparo d'Anethan, *Priori Cluſano.*
Guilielmo Donceel, *Priori Arenano.*
Henrico Eickendorff, *Priori Georgii-montano.*
Aquilino Heitzig, *Priori Halberſtadienſi.*

REVE-

REVERENDISSIMI,

AMPLISSIMI

ET

RELIGIOSISSIMI DOMINI,

Patroni Colendiſſimi.

Dſolent nonnulli, cùm Libros in lucem primùm edere, aut dudum editos ſub prælum revocare meditantur, omnem Rhetorum Tropologiam ſcrupulosè atque anxiè excutere, quò inventis Titulis commendatiunculam adfricent; Verùm *Reverendiſſimi, Ampliſſimique Domini!* cogitanti mihi Pientiſſima THOMÆ KEMPENSIS, fratris & Concanonici quondam Veſtri Opera unô velut faſciculô ſimul omnia comprehendere & recudere, nihil prorſus ſimile in mentem venit: nec enim foris quæſitâ hederâ putavi opus eſſe, ubi Hortus domi eſt, Hortus Roſarum, vallis Liliorum, Area Voluptatis primævi illius ac innocentis Paradiſi æmula. Teſtor Religioſiſſimas Veſtras Conſcientias, *Viri Ampliſſimi!* nunquid fateri unà omnes debetis, Libros THOMÆ DE KEMPIS eſſe beatos illos Palæſtinæ Campos, melle & lacte virtutum omnigenarum fluentes? & quid mirum? ſub auſpiciis Sacri Ordinis Veſtri cœpit THOMAS florere & frugeſcere: Jam inde à primis Apoſtolorum temporibus per S. Marcum Evangeliſtam, ejuſque Diſcipulum Anianum Alexandriæ ceu primos Genearchas & ſatores pulcherrimus Canonicorum Ordinis Hortus erat

feliciter plantatus, per Aurelium Augustinum, Hipponensis Ecclesiæ Episcopum restauratus, à Gerhardo Magno in Agrum Windesemensem propagatus, demum à Florentio sic irrigatus fuit, ut evulsis zizaniis, quæ malus homo superseminat noctu, Triticum Verbi divini, Pietatis & Exemplorum optimum, hâctenus ubertim produxerit, hodiéque confertas frugum mysticarum spicas progerminet. In hoc Horto Vestro THOMAS KEMPENSIS haud infelix Surculus crevit, adolevit, atque ut *in speculo Exemplorum* legitur, (*a*) *eam devotionem, quam in provectiori ætate copiosè abundeque scribens effudit, puer imbibit.*

Superi Boni! quæ hic se pandit Laudationum area? de meis, Antistites Reverendissimi! ut nihil comminisci videar, audite S. Ordinis Vestri summa Merita & Elogia summatim perstringentem Augustinum Ticinensem, nec non Joannem de Nigra Valle, Sedis Apostolicæ Bibliothecarium: inter (*b*) *omnes, aiunt, Ecclesiasticos Ordines primatum obtinet hic Ordo Canonicorum Antiquitate, Doctrina, Regimine, Nobilitate atque Sanctorum numerò:* Antiquitate, quia primus post Apostolos in Dei Ecclesia mirum in modum effulsit. Doctrinâ: ex Eo enim innumerabiles fermè Doctores per universas mundi partes evaserunt. Regimine: hic namque Ordo Romanam Sedem per annos quingentos & sex optimò jure obtinuit, quinquaginta & quatuor Summos Pontifices, Cardinales verò bis mille, quingentos & sexaginta septem Serietenus sufficiendo. Nobilitate insuper & Sanctorum numerô, hunc ipsum Canonicorum Ordinem Reliquis facilè illustriorem esse, Cardinalis Anastasius in Catalogo, quem ad Carolum Secundum (sunt verba Joannis Trulli) Gallorum Imperatorem edidit, perhibet recensens ducentûm, decem sex millia, centum & ultra in divorum Album relatos.

Singula persequi volentem verba deficient prius, quàm Materia: Unus, unus, inquam, *Thomas Kempensis* me in præsentiarum moratur, cujus in laudum Catadromo præcurrentes equis & rotis (ut proverbiô jactatur) video Viros Magnos, Dignitate Ecclesiasti-

(*a*) §. 1. dist. 14. (*b*) Ex Joan. Trullo Lib. 1. C. 6. de Ord. Can. Regul.

cleſiaſtica non minùs Illuſtres, quàm vario Scientiarum genere inſignes, video Baronios, Bellarminos, Joannes Trithemios, Franciſcos Saleſios, Jodocos Badios, Henricos denique Sommalios, gigantæis paſſibus Thomæas Laudes decurriſſe, quorum curſus eminùs admirari debeo, veſtigia adſequi deſpero.

Pace igitur veſtra, D. D. Patroni Obſervandiſſimi! quod unicè ardentérque cupio, in Thomam Veſtrum ſatis fuiſſe officioſus videar, dum memor ejus (*c*) quod Euſebio Palæſtino Imperator Conſtantinus injunxerat, ut Libri non niſi ab Artificibus & perfectè Artem ſcientibus, ſcriberentur, Imperatorium hoc monitum pro lege & norma propoſitum habui: hanc quippe (quod citra temeritatem dixerim) novam Editionem Operum Omnium Ven. THOMÆ KEMPENSIS non ſolùm punctim accuravi, ſed adhæc SCUTUM KEMPENSE, ſive VINDICIAS contra Joannem Gerſen, ſtudiô Adm. Rev. & Eximii Domini Confratris Veſtri elaboratum, pro coronide totius Operis adjeci.

Ne modum, qui etiam in Oratione adhibendus eſt, ut inquit Plinius ſecundus, in Epiſtola excedam: ad Amplitudines Veſtras *Reverendiſſimi Domini!* velut ad Sacras Dedicationis meæ metas feſtino, *Varroni* in hæc verba monenti obſecundans: qui aquam hauris, puteum & fontem corona. Hauſi nimirum ex Fonte Veſtro Windeſemenſi aquas ſalutares: Veſtra mihi *Suolla*, quam Ptolomæus [*d*] Navaliam dixit, pleno ebulliit torrente in ſacros latices; quid faciam? fontem corono & hoſtimentum gratus ſolvo: habete Mecœnates Optimi! THOMAM Veſtrum eodem genio & habitu quidem, at meâ opella ornatu cultiore indutum: Illum ceu Patrem Filiis Veſtris ſpiritualibus amplexandum proponite, atque adeo familiarem commendate, ac quondam Alexandro erat Ilias Homeri, ſine qua nec in aciem procedere, nec in Caſtris morari, nec domi conſiſtere potuit; Experientur Illi hanc Thomæam Iliadem in periculis Aſylum, contra animæ morbos amuletum, in luctis ceroma, in Procellis ſacram Anchoram fore; Vos vero Reverendiſſimi Domini Antiſtites! quibus pro nuncupatoria hac Epiſto-

(*c*) Petrarch. de remed. L. 1. Dial. 43. (*d*) Prol. L. 2. C. 11.

Epiſtola Ampliſſimam Laudum panegyrin procudere ſtatuiſſem, niſi Vos cum Thoma, Actionum Veſtrarum Archetipo vererer mihi oggeſturos, [e] *Bonorum Gloria in Conſcientiis eorum, & non in ore hominum eſt.* Vos, inquam, videbitis, ut certè videtis, Canonias Veſtras ſic florere, quemadmodum olim Domum Florentii, gratus tanto Magiſtro tantus Diſcipulus Thomas floruiſſe teſtatur, inquiens: erat Domus [f] Domini Florentii Schola cæleſtis Exercitii, Speculum ſanctitatis, Exemplar Virtutum, Refugium Devotorum & totius Boni Initium & Profectus.

(e) L. 2. C. 6. de Imit. (f) Thom. in Vit. Florentii C. 2.

Reverendiſſimarum Amplitudinum Veſtrarum,

Dicabam Coloniæ hâc nonâ Aprilis
Annô 1728.

Servus Officioſiſſimus

HENRICUS ROMMERSKIRCHEN.

PIO LECTORI

HENRICUS SOMMALIUS

SOCIETATIS JESU S. P.

Plinius in præfatione Natur. hiſtoriæ.

1. IN caſtigando toto Opere THOMÆ à KEMPIS, Viri tum docti tum religioſi, planè mihi uſu venit, quod Plinius de quibuſdam pictoribus ſtatuariiſque refert, veteres namquam pingendi fingendique artifices nobiliſſimi, ſuis operibus tametſi abſolutiſſimis [quæ proinde omnis poſteritas demirata eſt] titulo appenſo, hunc in modum inſcribebant: *Apelles faciebat*, vel *Polycletus*, non autem fecit. Quia in re, ſua opera quidem eſſe aliquo modo, non autem omni ex parte perfecta, indicare voluerunt: Si quid tamen in iis deſiderari poſſet, ſe emendaturos, modò per vitam liceret. Etenim unicus eſt ac ſolus: ecquis ille? Deus Opt. Max. qui ſi univerſa opera ſua complet, ut nec ab homine, nec ab Angelo quidem, quicquam ad perfectionem addi poſſit. Hoc ipſum Moyſes, vir ille Deo familiariſſimus, indicare videtur, quando fabricæ hujus univerſi hanc tabellam appendit, *Creavit fecit.*

Gen. I.

2. Equidem dedi operam, ut ad autographa, ferè omnia THOMÆ à KEMPIS Opera, jam primum à me tertia ex parte aucta, & verò caſtigata exirent in vulgus. Cæterum, dum ſingula denùo ad autographa revocavi, atque etiam expendi, nonnulla ad integritatem deeſſe comperi. Dicam itaque cum Appelle, [neque enim verebor) dicam cum Polycleto liberè, *Faciebam.* Gaudeo verò, imò gratias Deo longè maximas habeo, quòd mihi ante mortem, tum valetudinem, tum etiam tantillum otii conceſſerit, ut ea opportunè ſupplerem, quæ in prima editione defuerunt. Quantum verò operæ quantoſque labores impenderim, ſolus novit quem cupio in cælis habere mercedem locupletiſſimam.

3. Ego itaque (*a*) urſam imitatus (quæ catulos ſuos informes, frequenter lambendo expolire atque efformare conſuevit) quin etiam (*b*) ſtruthionem (quæ non incubando, ſed fixis oculis ova diu multumque intuendo, pullos excludit;) tam ſæpè autographa vidi, legi, revolvi, & cum priori editione tam ſedulò contuli: adeò ut ſperem me ad eam perfectiorem omninò caſtigationem adduxiſſe, ut meritò animo conquieſcere debeam. Vale in Chriſto, mi Lector Candide, & fruere noſtro labore incolumis.

(a) *D. Ambroſ. l. 6. Hexame. cap. 4. Et Plin. l. 10. Nat. hiſt. c. 36. Item Virg. lib. 2. Georg.*

(b) *Calius Rhodig. l. 20. Antiquarum lectionum cap. 3.*

† DISTRI-

DISTRIBUTIO
UNIVERSI OPERIS
THOMÆ A KEMPIS,
IN
HAC ULTIMA EDITIONE COLONIENSI.

TOMUS PRIMUS.

1. EPistola Dedicatoria.
2. Præfatio ad Lectorem.
3. Vita & commendatio THOMÆ à KEMPIS per Georgium Pirc-Kamerium Carthusianum, & per Jodocum Badium Ascensium.
4. Catalogus operum quæ composuit ex Trithemio de scriptoribus Ecclesiasticis.
5. Vita THOMÆ à KEMPIS per R. P. Franciscum Tolensum ejusdem Ordinis & Domus, cujus ipse Auctor fuit.
6. Sermones ejus triginta ad Novitios & novem ad Fratres.
7. Sermones sex & triginta huic editioni additi.
8. Aliquot de Passione Domini orationes pientissimæ: Exhibentur in Tomo Tertio. p. 180.
9. Epistolæ octo planè aureæ. p. 165

TOMUS SECUNDUS.

1. DE imitatione Christi.
2. Soliloquium Animæ.
3. Hortulus Rosarum.
4. Vallis Liliorum.
5. De tribus tabernaculis nempè
De paupertate. 108
De humilitate. 116
De patientia. 123
6. De disciplina claustralium. 130
7. De fideli dispensatore. 155
8. Hospitale pauperum. 173
9. Dialogus Novitiorum. 188
10. Libellus spiritualis exercitii. 198
11. Doctrinale seu Manuale juvenũ. 212
12. De vera compunctione cordis. 217
13. De solitudine & silentio. 225

PARTE VERO SECUNDA.

Breviora Opuscula complectens.

1. DE recognitione propriæ fragilitatis. 243
2. Epitaphium ceu Enchrydion Monachorum.
3. Manuale parvulorum. 252
4. De elevatione mentis ad acquirendum summum bonum. 258
5. Alphabetum parvum Monachis in schola Christi. 262
6. Consolatio pauperum & infirmorum. 265
7. Septem diversæ orationes spirituales. 265
8. De mortificatione sui ipsius. 270
9. De humilitate. 273
10. De vita bona & pacifica. 275
11. Vita bona monachi. 277
12. Hymni & Cantica spiritualia valde pia.

Item alios adhuc Hymnos vide post orationes de Passione Domini in Tomo Tertio. TO-

TOMUS TERTIUS.

1. Vita Gerardi Magni. Pag. 1.
2. Vita Florentii. 33
3. Vita Joannis Gronde. 69
4. Vita Joannis Brinckerinck. 72
5. Vita Luberti Berneri. 74
6. Vita Henrici Brune. 90
7. Vita Gerardi Surphanienſis. 92
8. Vita Amilli Burenſis. 95
9. Vita Jacobi de Vianenſi. 98
10. Vita Joannis Cacabi. 99
11. Vita Arnoldi Schoonhoven. 109
12. Vita B. Lydæ ſeu Lydevvigis Virginis, quæ admirandæ patientiæ exemplum extitit. 114
13. Sex Epiſtolæ utiles ac Religioſæ. 116
14. Pientiſſimæ orationes de Paſſione Domini. 180
15. Plurimæ orationes admodum piæ & devotæ. 189
16. Hymni ſpirituales diverſi. 206

DE VITA ET OPERIBUS THOMÆ A KEMPIS.

Joannes Tritthemius, Abbas Spanheimenſis, de Scriptoribus Eccleſiaſticis.

THomas de Kempis, natione Teutonicus, Ordinis Canonicorum Regularium S. Auguſtini, montis Divæ Martyris & Virginis Agnetis prope Suollam in diœceſi Trajectenſi, vir in ſcripturis Divinis ſtudioſus & eruditus, vitâ & converſatione devotus, & B. Mariæ Virginis ſemper amator præcipuus, ſcripſit pro inſtructione ſimplicium fratrum, non ſpernenda opuſcula, de quibus feruntur ſubjecta.

De contemptu mundi: *Lib.* 4. *Qui ſequitur me.*
Sermones ad Novitios: *Lib.* 3. *Ecce quàm bonum.*
Sermones ad Fratres: *Lib.* 1. *Qui non renuntiaverit.*
Dialogus Novitiorum: *Lib.* 1. *Rogo te Pater chariſſime.*
De vita ſolitaria: *Lib.* 1. *Chariſſime cùm eſſes.*
De tribus tabernaculis: *Lib.* 1. *Eſt ſcriptum in Prophetis.*
De vera compunctione: *Lib.* 1. *Flete mecum omnes.*
Hortulus Roſarum: *Lib.* 1. *Cum ſancto ſanctus eris.*
Vallis liliorum: *Lib.* 1. *Ego flos campi.*
Alphabetum Monachi: *Lib.* 1. *Vias tuas Domine.*
Conſolatio pauperum: *Lib.* 1. *Conſolamini.*
Epitaphium Monachi: *Lib.* 1. *Via juſtorum recta.*
Qualis debeat eſſe Monachus: *Lib.* 1. *Audi Religioſe.*
Manuale parvulorum: *Lib.* 1. *Sinite parvulos venire.*

Doctrinale Juventum ; *Lib.* 1. *Fili à juventute tua.*
De contemptu mundi alius : *Lib.* 1. *Dominus regit me :*
Epistolarum ad diversos : *Lib.* 1. *Charissime frater.*

Et quædam alia. Claruit autem temporibus Ruperti Bavari Regis Romanorum, & Gregorii Papæ 12. *Anno Domini* 1410.

DE VITA ATQUE SANCTIMONIA THOMÆ A KEMPIS.

Ex epistola R. P. Georgii Pirc-Kamer, Prioris domus Carthusianorum Nurrembergæ, missa ad M. Petrum Danhausser, scripta verò an. Domini 1494. 17. *Cal. Martias.*

1 1. NUlla prorsùs salubrior tibi est medela, mi Petre, quæ te in Divinam mentem S S. Trinitatis provocare poterit, quàm si libros Venerabilis Thomæ de Kempis legeris. Leges autem eosdem cum voluptate, si curaveris, ut tuâ authoritate æneo opificio imprimantur. Invaluit superioribus diebus apud me, quod ederes architypos triumphantis Romæ, pro nominis æternitate clarissimi civis Sebaldi Schreyers. Res quidem est magna, docta, dignaque tanto viro, tam magnificò ac fortissimo, in omni genere virtutis. Sed nihil sanctiùs, nihil honestiùs, nihil denique religiosiùs, pro Republica Christiana condere poteris, quàm curare, ut hæc opera & libri Thomæ à Kempis, viri sanctimoniâ ac castitate præcipui, in vulgus exeant: quæ multum satis Christianæ religioni accommodare poterunt, hactenus derelicta, velut ignis absconditus in venis silicum.

2 2. Fuit reverâ Thomas de Kempis professus monachus fratrum ordinis Canonicorum Regularium, vir sanctitate & doctrinâ eximius: parentibus mediocris fortunæ, matre humili genere, patre verò opifice, qui hisce libellis Plutonem, furiasque infernales sæpè numero fugavit. Neque temerè facis, si ea tenebrarum sordibus, in splendidam lectionum lucem revocas : quæ aut ingenia prompta expeditaque ad salutis æternæ cupidinem, utiliumque artium contemplationem, celeri facilique compendio ducunt : aut homines devotos religiososque à turpi certè agrestique rerum imperitia vindicant.

3 3. Quantùm verò ædificatura sunt ea opera, in omnibus religionis Christianæ viris maximis doctissimisque, nec dici, nec scribi potest. Nec parvipendas hæc, humanissime Petre : propterea quod vulgari ac simplici stilo sunt condita : Deus enim ipse Opt. Maximus hanc suorum Apostolorum voluit esse naturam, ut lenocinio verborum, & orationis ornatu carerent, quod simplex & nuda veritas luculentior, cum sacra Theologia satis per se ornata sit, ideoque ornamentis extrinsecùs additis : fucata corrumpitur : Mendacium verò specie placet alienâ, quia per se corruptum

ruptum veneſcit ac defluit, niſi aliunde ornatu quæſito, circumſitum fuerit ac politum.

4 4. Verum Venerabilis Pater Thomas de Kempis, non eloquentiæ, ſed veritatis fiducia, hæc opera condenda aggreſſus eſt: & oratione, quæ de tenui fonte emanat, lumine tamen ſuo clara & illuſtris apparet. Qua de re, à quovis docto hæc eadem Divi Thomæ à Kempis opuſcula, haud negligenda ſunt, doctiſſime Petre. Hanc apud majores noſtros potiſſimam lego cauſam, ſacram ſcripturam contemni, quod communi & ſimplici ſermone tranſeat. Sunt enim, qui nihil legere, vel audire niſi expollitum & diſertum volunt: nec quicquam hærere animis eorum poteſt, niſi quod aures blandiori ſono mulceat.

V. Hoc accidit D. Cypriano, qui erat ingenio facili, copioſo, ſuavi, & (quæ ſermonis maxima eſt virtus) aperto: ut à quodam homine ſatis diſerto, unâ immutatâ litterâ, Caprianus vocaretur, quaſi elegans ingenium, & melioribus rebus aptum, ad aniles fabulas contulicet. Hæc ſcribo ad te, doctiſſime Petre; ut tibi ipſi perſuadeas, aliam (nempe æternam) poſt hanc vitam futuram: ut velis operam dare libris Divinis, & illis animum tuum recreare, voluptatemque illinc petere. Facies autem ea, ſi ſtudioſus imprimendo opera Thomæ à Kempis fueris: curaveriſque, ut juſto emendatoque charactere imprimantur. Vale Nŭremberga.

VITA REVERENDI P. THOMÆ A KEMPIS,

PER JODOCUM BADIUM

Aſcenſium ſcripta.

Capita 12. in vitam Thomæ à Kempis.

De nominis boni bono præſagio. Cap. 1.
De nomine authoris, & ejus etymo ac interpretamento. 2
De 4. *egregiis* (*unde Plato Diis gratias egit*) *donis, & de totidem in Malleolum collatis eulogiis.* 3
De magnitudine beneficii quod inter Chriſtianos pios, natus & educatus eſt. 4
Deo auperatis excellentia & ejus amore, à Thoma noſtro ex parentibus inhibito. 5
De modeſtia & humilitatis laude. 6
De patientiæ laude. 7
De Gerardo Magno, conſtitutore Clericorum Regularium, qui Fratres dicuntur. 8
De eorundem regula & incrementis. 9
De Thomæ ad eos acceſſu, & perſpecta in eos religione.
De exhortatione Thomæ, ad religionem canonicam D. Auguſtini, per Florentium. 11
De ejus profeſſione, & reliqua vita. 12

CAPUT. I.

De nominis boni bono præſagio.

1. SCitum quidem eſt, & à multis laudatum Sapientis illud præceptum: *Curam habe de nomine bono.* Verùm idipſum, non tam de nomine cujuſque proprio, quàm de fama & præconio eſt intelligendum: quemadmodum & illud Poëtæ,

Semper honos, nomenque tuum, laudesque manebunt.

Et illud alterum ejusdem.

Dum nos aliquod nomenque decusque Gessimus.

Quod nominis etymon, & quam bonæ famæ fragrantiam, suavissimus Thomas Malleolus ita assecutus est : ut ob vitæ sanctitatem, & famæ celebritatem, Divorum catalogo, à gravissimo Carthusiani ordinis Patre, in superiore epistola sit adscriptus; multisque operum suorum exhortationibus, fideles suos, ut idem assequi adnitantur, admonuit. Neque abs re : quandoquidem, quod præclarè D. Augustinus docuit, ut sua cujusque vita bona, est ipsi ad salutem necessaria; ita optima cujusque fama proximo : usque adeò, ut durus & inhumanus inter primos sit censendus, qui ad proximi institutionem, nomen bonum neglexerit.

Georgio Pir-kamer. Augustinus serm. 52. ad Fratres in eremo.

2. Verùm de nomine, ut ad præsens facit etymon, etiam scita est magni illius Platonis sententia : Nominis celebritatem, & præclaræ indolis præsagium, non parum ad humanam conducere felicitatem. Siquidem quod vulgato canitur versiculo :

Plato.

Conveniunt rebus, nomina sæpè suis

Gen.

3. Proinde rerum omnium certissimus præcognitor, & justissimus arbiter Deus *protoplastis Adamo & Evæ*, plurimisque deinceps ab eis ortis, nomina præsertim (præsertim Hebraica) rebus ipsis convenientissima indidit : Usque adeò, ut si eorum interpretamentum ignores, neque prophetias multas, velut Psalmos; neque cæteras intelligas scripturas. Quin etiam, ut futuræ rei inditat misterium, placitum est ei, ut quipriùs hebraicè a *Jacob*, *id est*, *supplantator, è re vocatus erat : posteriùs* b *Israel*, *id est*, *Deum videns*, *nominetur*. Et in evangelico mysterio eadem de causa vocatus est Petrus, qui priùs Simeon aut Simon. Quam nominis mutationem, plerique Pontificum Romanorum, Petrique successorum insequuti, id nominis assumpserunt, quod genio suo, & præceptæ virtuti congruere putârint quàm maximè. Undè sint Bonifacii, Clementes, Calisti, Innocentes, Pii, Sisti, Julii, Leones & id genus alii.

a *Gen.* 27. b *Gen.* 32.

Marc. 3. Platina in vitiis Pontificum.

4. Adde quod & matri sua gloriosissimæ, nomen ipsius officio appositissimum, *Mariam* præimponendum mandavit, & præcursori utriusque parenti mirifico testimonio Joanni, *ab Archangelo Gabriele est inditum*: *abs quo eodem, & ipsius Servatoris, vocatum est nomen* JESUS, priusquàm conciperetur in utero. Cujus rationem apud Mathæum adnectens, Inquit : Ipse enim salvum faciet populum suum à peccatis. 4.

Luc. 1. &

5. Magna igitur apud providentiam est nominum ratio, usque adeò, ut quoniam Divinam ignoramus substantiam, in secundo decalogi præcepto cautum sit : *Non assumens nomen Domini Dei tui in vanum.* Et in oratione Dominica, statim in capite, tamquam primùm petendum. *Sanctificetur nomen tuum.* Quod & diva virgo ab eodem Spiritu sancto, (cujus superventu gravida erat] edocta cum magna & incomparabilia sibi à Domino facta meminisset, pro iis quas summas reponere potuit gratias, *Et sanctum*, inquit, *nomen ejus.*

Exod. 10.

Matth. 6.

Luc. 1.

6. Magnum item est, in nomine futuræ rei præsagium, usque adeò, ut in

in quibuſdam vehementer dubites, utrùm ante rem, an poſt rem, & propter eventum rei, talia illis nomina fuerint impoſita. Ut in duobus Hippolytis: qui (ut nomen indicat) ab equis in diverſa deſtructi & diſſoluti ſunt, ſub magna quidem utriuſque conſtantiæ & fidei gloria, ſed diſſimili cauſa, inæquàlique felicitate. Nam Theſei ille filius Phedræ novercæ, à qua ad ſtuprum inceſtuoſum interpellatus erat illecebris, non minore viſus eſt reſtitiſſe conſtantiâ & continentiâ, quàm Joſephus ille Iſraëlita, dominæ ſuæ in Ægypto. Quo circà, ut (ſi hiſtoria non eſt) ſaltem fabulæ ferunt, ſtultâ patris credulitate, & inīquâ & improvidâ avi exorabilitate, nomini ſuo conſonum tandem pertulit ſupplicium: quale poſt multa ſæcula, fortiſſimus Chriſti martyr, alter Hyppolitus, ob fidei & Chriſtianæ perſuaſionis præconium. Utrique tamen graviſſimi Authores tradunt, ante fata illa, tale fuiſſe nomen impoſitum.

De utroque Hyppolyto Illuſtri, Baronius in martyrol. die 33. Aug.

7. Et Chriſtophorum, itidem Chriſti martyrem conſtantiſſimum, quis non potiùs poſt rem, quàm ante rei exitum, ſic opinetur vocitatum: cùm non ſit veroſimile, ethnico, & à re Chriſtiana penitùs abhorrenti, tale nomen inditum, ab illis præſertim, quibus Chriſtus penitùs jam tum erat ignotus? Quin etiam Longino, pro Lonchino ajunt Haſtario illi nomen fuiſſe, qui in Cruce Domini latus haſtâ aperuit: cùm ab haſta, ſeu (ut Hiſpani dicunt) lancea, quæ Græcis λόγχη dicitur, nomen illud videatur deductum. Veruntamen in confeſſo eſt, nomina quàm plurimis impoſita, quæ rebus ab ipſis gerendis, certiſſima præ ſe ferrent præſagia; qualia ſunt in hoc opere explicanda Gerardi Magni, Florentii, Joannis Cacabi, & aliorum.

7. Petrus de Natal. l. 6. cap. 135.

Martyrol. Rom. die 15. Mart.

CAPUT II.

De nomine authoris, & ejus etymologica interpretamento.

1. SEd quorſum inquies, omnia iſta? Nempe, ut legentium (ſi qui lecturi ſunt, animos, rerum varietate nonnihil reficiam: utque non illotis, (quod ajunt) pedibus, ad authoris nomina interpretanda ingrediar. Dictus eſt enim, mirabili providentiâ, operum ſequentium ſcriptor, *Thomas Malleolus à Campis ſeu Campenſis*: quæ nomina, ejuſdem profeſſioni, & vitæ inſtitutis, conveniunt aptiſſimè.

2. Nam ſecundùm Græcam originem, *Thomas* interpretatur ſectus ſeu diviſus: ſecundùm Hæbraicam, Thomas abyſſus: & quod Græcis dicitur germinus, didymus. Sectus autem & penitus diviſus, à teneris fuit unguiculis, à conſortio humani generis hoſtium, mundi, carnis, & dœmonum. Abyſſus autem; Divinæ contemplationis ſcrutinio: & Germinus, integerrima Dei & proximi charitate. Sectus prætereà fuit, & geminus: quia ſecundùm interiorem autem proximo illius ſcribendo, prædicando, operando, inſerviens commodis. Sectus à mundo, quia verè dicere potuit: a *Mihi mundus crucifixus, & ego mundo.* b *Vivere autem Chriſtus eſt, & mori lucrum.* Sectus à carne, quia (ut ejus ex ſcriptis patet,) c *in carne præter carnem vixit*: d *Cum ejus converſatio eſſet in cælis*, e *deſiderium habentis diſſolvi & eſſe cum Chriſto.*

a *Gal. 6.* b *Phil. 1.* c 2. *Cor.* 10. d *Phil.* 1. e *Phil.* 1.

Atque

10. Atque ita, cùm cogeretur corpore adhuc versari in terris, mente versatus est in cœlis. Sectus, præterea ab omni dœmoniorum commercio: ut quæ signo crucis, & invocatione sanctissimorum *Jesu & Mariæ* nominum, sæpius exegisset, & sanctissima vita, & optimâ exhortatione, & vitæ exemplo, à toto cœnobio quasi exulare compulisset.

3. *Malleolus* autem (quod Teutonica, & vernacula illi & mihi lingua *Hemerkin* dicitur) idcircò justo præsagio est cognominatus, quod sanctissimâ conversatione, venerabili comitate, mellifluo alloquio, dulcissimo responso, pientissimis scriptis, opportunis exhortationibus, omnem mundi fastum, & malignitatem, omnes carnis illecebras & petulantias, omnes diaboli versutias & illusiones, sic contudit, fregit, & contrivit: ut si omnes ejus sanctæ vitæ sequaces, & dictis ac scriptis audientes essemus, planè de illis maximis humani nominis hostibus triumpharemus: & ita eos obtunderemus, ut eis nulla sit reliqua, in nos insurgendi confidentia. Quin etiam hæreticos omnes, ita Malleolus hic solida sapientia, nihil ambiguum, aut Catholicæ fidei suspectum afferens, à scriptis suis Malleoli sono repulit; ut ad ejus scripta, ne aspicere quidem audeant; ut qui nullam in eis malè sentiendi ansam arripere valeant. Cæterùm, quia juxta illud apostolicum: 1. Cor. 3. *Templum Dei sanctum est, quod estis vos*: ipse verè dici potest templum Domini, & quasi Salomonis, immò Salomon ipse (Nàm & sapiens & pacificus fuit, & sine querela vixit.) Potest de eo dici, quod tertii Regum sexto, de Salomonis tem- 3. Reg. 6. plo scriptum est *Et malleus & securis, & omne ferramentum, non sunt audita in domo Domini, cum ædificaretur*: Ut quasi per antiphrasim dicatur Tomas, veluti Tomos, id est rectio. Unde & securis & malleolus cùm nulla in eo fuerit sectio, id est, nullum schisma, nullâ à fraterna charitate divisio: nullumque ab hoc Malleolo murmur, & nulla querela, in toto ejus convictu, fuerit audita.

4. Porrò Campi, quos in diœcesi Trajectensi habuit patriam à capacitate sunt dicti: Unde & Capua Italica sine m. litera. Neque tamen abs re Campi dicti, quod amplè capiant. Sed quid Thoma hoc capacius? In cujus pectore, ut in sanctiore quodam ærario, omnes virtutes omnesque sacræ literæ, & artes bonæ (ad mensuram tamen) sunt reconditæ. Usque adeò, ut quicquid eloqui vellet, è sacris literis illic reconditis depromeret: sicque ad eas alluderet, ut earum novitius lector, ab ipso primùm excogitatas putaret. Hactenus de nomine.

CAPUT III.

De quatuor egregiis (unde Plato diis gratias egit) donis: & de totidem in Malleolum ultrò collatis eulogiis.

1. PLatonem illum prudentissimum (quem, ut Cicero attestatur, Philosophorum Deum quidam nuncupare non sunt veriti) Diis gratias non vulgares egisse ajunt: quod homo natus est, non bellua: mas non femina: Græcus, non barbarus: Philosophus, non amusus nec indoctus. De quorum similibus, beatissimus Thomas noster. Deo Opt. Max. gratias agere potuit: & non 1. Cicero lib. 2. de natura Deorum.

semel

semel egit, sed (ut mox dicam) etiam de majoribus, eidem in Domino gloriari licuit.

2. Cap. 12. seu ultimo. 2. Neque enim in solùm Deo acceptum ferebat, aut gratias agebat, quod homo esset, sed quod omninò esset dicens in Hortulo Rosarum ad semetipsum: Lauda Creatorem, qui te fecit hominem, & non bestiam: Qui si muscam te fecisset, adhuc laudandus esset, & tibi bene fecisset. Non enim potest leo gloriari de fortitudine sua, suprà muscam & culicem: quia si leo potest altiùs clamare, non tamen potest tam altè volare. Significans unicuique animanti, quippiam in quo excellat, esse datum, homini autem suprà omnia.

3. 3. Neque de hoc magnificè in animo suo triumphavit, quod mas esset, non *Matt. 22.* femina: *Sciens in futuro sæculo (ubi neque nubent*, ait Dominus, *neque nubentur)* nullum inter marem & feminam, beatitudinis fore discrimen, multasque feminas innumeris maribus præferendas. A. Patre 3. serm. ad Novitios, exemplo 4. inter miracula S. Agnetis post serm. 8. Unde (ut recitat in sermonibus ad Novitios) jussus est sodalium quidam, de mysteriis Eucharistiæ hæsitans, credere quæ Agnes, Cecilia, & Barbara credidissent. Quam feminarum gloriam, diva Julitt B. apud Basilium magnum, non tacuit. Non parvi tamen beneficii loco deputavit, quod dignioris & firmioris sexus honorem, citra sua merita, sortitus erat.

B. Homil. 5. in S. Julittam martyrem. 4. 4. Sed neque impatientiùs tulit, quod non Græcus, sed Teuto esset natus. Sciens nullum verè Christianum & Christianis institutis ornatum, ubicunque terrarum natus sit, etiam si vervecum in patria; justâ ratione barbarum vocari. Eamque regionem, in qua nasci contigit, supra cæteras florere, eximiâ in Christum pietate, & mirifico monasticæ religionis amore.

5. Neque demum magni æstimavit Philosophicum fastum, aut sæcularem eruditionem: sciens sine illis, modò charitatem & pietatem colat, quemlibet supremam assequi posse beatitudinem, multosque à sincera pietate per literas immodicas aversos. Verùm quatuor eulogiis atque benedictionibus, jam grandior effectus, mirificè in Domino gavisus est. Primò, quod inter Christianos natus, & Christianis sacris, a primordio vitæ, initiatus est. Deindè, quod Christianis ortus parentibus, & iis piis ac modicis. Tum, quod pueritiam atque adolescentiam suam, ab optimis viris & pientissimis contigerat institui. Ac demum quod monasticam vitam, inter religiosissimos viros ageret. De quibus singulis, lubet altiùs, ad bonorum exhortationem, repetere.

CAPUT IV.

De magnitudine beneficii Dei, quod inter Christianos pios natus & conversatus est.

1. GRandior itaque factus, summi beneficii loco, à D. Aurelio Augustino doctus, censuit, quod recens natus, Christiano baptismate esset renatus: & in Christiana pietate, religione, fide, & persuasione, a teneris unguiculis, cum à parentibus optimis, tùm à Sacerdotibus tenellæ ætatis præceptoribus, institutus. Id liquidem à bonorum æstimatore, pluris est faciendum, quàm seclusâ fide obtinuisse, aut Cræsi opes, aut Alexandri Monarchiam, aut Salomonis sapientiam & gloriam. 1.

2. 2. Novit enim quàm plurimum, bonâ indole præditos, beneque in moribus institutos propterea perditos, quod Christiani non essent. Nam quis (ut cæteros taceam) armavit indulgentissimæ Barbaræ patrem in filiam, nisi mala persuasio per idolis, à majoribus cultis ? Quis Trajanum, Decium, atque alios Principes Romanos, quos alioqui dicunt fuisse non malos in sanctissimos Christi Martyres sævire fecit ; Nimirùm eadem pessima de Diis suis persuasio, per quam occidendo Sanctos, & vita
Item. 16. dignissimos, *arbitrabantur sese obsequium præstare Deo.* Infelix profectò pater & infelices Principes, sic a via veritatis aberrantes : ut quibus justitiæ lumen non illuxit, & Sol intelligentiæ non est ortus. Scriptum enim est : *Nisi credideritis, non intelligetis.* Felix contra Thomas noster, qui ab initio vitæ, Christi sacris est illustratus, & præcipuis virtutibus ornatus, & qui ab adolescentia sua, portavit jugum Domini.

3. 3. At nunc si ad mores sæculi nostri respicere vacet, videamur plerique omnes, solo nomine Christiani : Quin etiam in id peccare, quod sanctissimum Christi nomen *sic assumimus in vanum.* Ubi enim est nunc veritas, Christiano digna : Ubi fides? Ubi justitia ? Ubi charitas illa majorum nostrorum gemina ? Ubi sanctæ vitæ splendor ? Ubi vestium simplicitas ? Ubi vigiliæ ? Ubi jejunia ? Perierunt hæc, [nisi in religiosis domibus] omnia. Et in eorum locum, successerunt terrerrima vitiorum monstra, præsertim hâc tempestate subortâ hæresi etiam in Sacramenta Christi blasphema: usque adeò, ut quod Christus Judæis interminabatur, jam ingruentibus Turcis verendum sit nobis, ut malos malè perdat, & vineam suam locet alias agricolis, (Christianis tamen, sed meloribus suis. Verùm quia optimi viri sanctissimam viram, non satyram scribendam recipi, non addam verborum ampliùs.

CAPUT V.

De paupertatis excellentia, & ejus amore, à Thoma nostro è parentibus imbibito.

1. SEcundò, ingentis beneficii duxit loco, quòd parentibus piis, & iis modicis, natus esset. Sicut enim Authore Augustino, Ecclesia, Stephani protomartyris precibus, conversionem debet Pauli : & Authore Ambrosio, D. Monicæ, pientissimæ Matris lachrymis, Austini : Non enim fieri, inquit, potuit, ut tantarum lachrymarum filius periret) Ita Thomas debet parentibus, & non Thomæ, tot paupertatis, modestiæ seu humiliationis, & patientiæ præconia seu quæ cùm sæpè alibi, tum opera de tribus tabernaculis habentur maxima. 1. *S. Aug. serm. de S. Steph.*

2. Natus enim est patre opifice quotidiano labore victum ægrè quæritante Campis, urbo insigni in Trajectensi diœcesi : sive quod alii sentiunt, in agro Campano. Matres autem,(ut Carthusianus Pater scriptum reliquit) humili genere, quod ego interpretor, fortuna tenui. Nam ut ipse in vita Florentii de se attestatur : receptus est patrocinio Florentii, in domum Matronæ sanctæ : deinutrobique, eleemosynis educatus. Pientissimæ autem Matris exhortationibus, sanctioris doctrinæ : & per eam religionis 1. *Gregor. Pirc. Kamer.*

nis imbibit amorem. Paterna autem vita, ad omnem laborem indurata, omni paupertate, modestia, & tolerantia decorata, has tres præcipuè induit virtutes: ferè enim fit ut filii parentum insequantur mores.

3 3. Quocirca, eas in tribus collocavit tabernaculis: Et in primo quidem paupertatem, non abs re quoniam Dominus ipse noster, omnium rerum cognitor perspicacissimus, & censor æquissimus, primos beatitudinis assequutores definivit, qui pauperes essent spiritu. Et in omnibus paradoxis & consiliis suis, nihil tantopere commendavit, quantò paupertatem, & rerum omnium abdicationem: prævidens nimirum, per opum incrementa, & paupertatis contemptum, veram religionem & omnis honestatis amorem, labefactatum iri. Quam rem, ne dæmones quidem tacuerunt, vaticinantes, & Lacedæmonicæ & Romanæ gentis imperia, per divitiarum luxum, ad interitum ventura.

4 4. Verùm, ut non omnium erat olim adire Corinthum, ita nec omnium est agnoscere paupertatem. Quippe, ut Lucanus cecinit:

Horatius l. 1. epist. ad Scevam, quæ proxima est antepenultimæ.

Nondum intellecta Deorum
Munera.

Virgil. l. 8. Æneid. Omnes enim, ut Comicus ait, ad rem sumus avidiores. Ideoque, ut ad provinciam penitus terribilem, & factu difficillimam, sed planè divinam, Marovianus Evander, hospitem suum Æneam, hisce invita verbis:

Aude hospes contemnere opes, & te quoque dignum
Finge Deo.

Quæ verba, acerrimo vir judicio, quamplurimi æstimat Seneca, non minoris à quovis Christiano æstimanda. Sunt enim paradoxo illi Dominico consona: *Si vis perfectus esse. vade, & vende omnia quæ habes & da pauperibus.* *Matt. 13.* Perfectum enim sic esse, est se fingere & efformare, ut sit dignus Deo. Alioqui dicat Dominus: *Qui non reliquerit omnia propter me, non est me dignus.* Unde & Angeli ad Pastores: Et hoc vobis signum: *Invenietis infantem pannis involutum, & positum in præsepio.* *Luca 1.* Quod signum? Nisi divinitatis, sub panniculis latentis. *Nam & vivens & moriens, non habuit quò caput reclinaret.* *Luca. 19.*

CAPUT VI.

De modestiæ ac humilitatis laude.

1 1. TAntum ergo abfuit, ut hunc paupertatis buccinatorem, mendicorum parentum, aut toleratæ per adolescentiam totam inopiæ puduerit vel pœnituerit: ut se pauperrimum non semel prædicarit, & paupertatis ac modestiæ amorem, omnibus quàm maximo posset studio induxerit: multum in hoc instituto, à vanissimo illorum fastu discrepans, qui parentes & affines tenues agnoscere recusantes, si quem vel millesimo ramo, dignitate aut divitiis præditum, cognatum vel affinem habeant, illum semper in ore versant: similes (ut in apologis est) magni cujusdam Pontificis mulo, phaleris & stragulis superbo: qui ab equis sæpè rogatus, quisnam illi pater fuisset. Nescio, inquit: atavus maternus, regius erat cursarius, illius cretus semine, cui D. Georgius, cùm draconem sterneret, insidebat.

2 2. An non ita Thomas, paupertatem suam, & parentum modicitatem, ut rem gloria dignam prædicans, & sese per hoc humilians, insequutus (ut

opinor) modestiam & candorem D. Petri Apostolorum Principis. Cui cum Paulus in faciem restitisset, idque ad corroborandam fidei libertatem, scriptis commendasset, adjiciens in Epistola ad
Galat. 2. Galatas, *quia reprehensibilis erat:* ipse non solùm non invidit ei, aut scriptis
2. Pet. 3. ejus, verum etiam ultro commendavit in Epistola posteriore, sic scribens: *Sicut & charissimus Frater noster Paulus, secundum datam sibi sapientiam scripsit:* sicut & in omnibus Epistolis, loquens in eis, de iis, in quibus sunt quædam difficilia intellectu, quæ indocti & instabiles depravant.

3 3. Neque id, in hoc Thoma, magnopere mirandum, ut qui norit eam virtutem in Christiana pietate, planè heroïcam censeri: cum eam ethnici, ne nomine quidem tenus receperint, interpretantes eam, abjectionem, ac citra decorum extenuationem: quo modo (licèt rariùs) in sacris quoque literis, nonnunquam accipitur. Judæi verò ejus efficaciam non ignoraverunt quidem, *scientes*
Psal. 101. *Dominum in orationem humilium respicere, & humiles salvos facere.* Unde legimus, humiliationem Hesteres, Judithis, Regisque Ninivitarum & omnis populi.

4 4. Verùm Christiani in ea excelluerunt, sequuti certissimum ductorem
Matt. 11. Christum, ita dictitantem: *Discite à me, quia mitis sum, & humilis corde.* Quam humilitatem, ad nostri eruditionem, multis comprobavit argumentis. Primò, *quia cum esset splendor paternæ gloriæ, tamen formam servi etiam* (ut Thomas dicit) *mali accipiens, de Virgine sanctissima quidem, sed de pluscalis peccatoribus orta, nasci dignatus est.* Et per rarò, & coram paucis, *nisi* a *adjuratus, se* b *Filium Dei, frequentissimè autem filium hominis prædicavit:* idque numero unitatis, vèl quod solam Virginem agnosceret in terris parentem: vel quòd unius hominis, videlicet Adami, *& ita totius generis humani, cujus servandi ergò venerat, sese profiteretur filium.* Scimus enim totum, *id est genus ipsum, unitatis significari numero, ut pluralitatis partes, ut indicant terra & terræ, mare & maria* Secundò, *quod cum esset Dominus Dominantium, & Regum Rex omnium, sic conversatus est inter modicos ministros, ut qui ministraret, etiam traditoris sui minimè incogniti, pedes lavare dignatus.* Tertiò, quòd gloriam suam nusquam quæsivit, quamvis Evangelista de eo scripserit:
Joan. 13. Joan. 8. Joan. 1. *Vidimus gloriam ejus, gloriam quasi unigeniti, plenum gratiæ & veritatis.* Sed quid per singula curram, cùm tota ejus vita, sit modestiæ & humiliationis norma?

a *Matt. 26.* b *Matt. 12. 24.*

Mar. 14. Luc. 5. 9. & alibi.

Apoc. 19.

5 5. Quin etiam sanctissima, & ab omni labe purissima Mater ejus, qui citra Deum, nec majus, nec sanctius quicquam excogitari potest, humilitatis efficaciam agnoscens: *Quia*, inquit, *respexit humilitatem Ancillæ suæ; Ecce enim ex hoc,*
Luca 1. *beatam me dicent omnes generationes.* Humilitati nimirum acceptum ferens, quod cæli & terræ Dominum, in virginali gestaret utero: Non virginali castitati, non integerrimæ charitati, non incomparabili spei ac fidei, non denique aliarum virtutem omnium consummationi. Ideoque mox paulò in Cantico eodem, *Depo-*
Luca 1. *suit* (inquit) *potentes de sede, & exaltavit humiles.*

6 6. Præterea Baptista, præco & index
Matt. 13 Domini Joannes, *quo inter natos mulierum*

mulierum, non surrexerat major, ingentem humiliationem præ se ferens, verissima tamen confessione, cum facilè populo persuadere potuisset, se esse Christum, confessus est, & non negavit: confessus est, quia non sum ego Christus. Immò inquit: *Venit fortior post me, cujus non sum dignus procumbens, solvere corrigiam calcementorum ejus. Et ideò venienti ad se, ut baptizaretur* Domino; ait: *Ego à te debeo baptizari, & tu venis ad me?*

Joan. 1. *Marc.* 1. *Luca* 3. *Matt.* 3.

7 7. Alter quoque Joannes, peculiari quodam amore à Domino dilectus, eumque mutuo amore sic prosequutus, ut totus charitatis igne inardesceret, in Evangelio cum de dilecti divinitate magnificè ubique loqueretur, *Deumque de Deo, & apud Deum, & lumen de lumine illuminans omnem hominem, prædicaret*: de se id modò expressit, quòd ab eo dilectus esset, non sui laudandi, sed grati in dilectum animi significandi gratia. Quocirca minus recipiam eos, qui ipsum de se dixisse illud ajunt: *Fuit homo missus à Deo, cui nomen erat Joannes*: cum de Baptista manifestè dictum sit, ut de quo prophetia extabat: *Ego vox clamantis in deserto*, &c. In Epistolis autem, quamvis præcipuam de dilectione Dei & proximi navaret operam, tamen sui humiliandi non immemor. *Si dixerimus*, inquit, *quod peccatum non habemus, ipsi nos seducimus*, & veritas in nobis non est. Nihil enim efficacius est, ad pii animi humiliationem, quàm se peccatorem fateri.

Joan. 1. *Joan.* 1. 1. *Joan.* 1.

8 8. At Paulus ipse, *vas electionis, in tertiam usque cælum raptus, ubi arcana vidit, quæ non licet homini effari, cui magnitudo revelationum facta est, qui Evangelium quod prædicavit, non accepit neque didicit ab homine, sed per revelationem Jesu Christi: Cui Jacobus, Cephas, & Joannes Columnæ Ecclesiæ, dexteras dederunt societatis: Doctor inquam ille incomparabilis gentium, quæ non emisit humiliandi sui testimonia; Paulus*, inquit, *servus Jesu-Christi carnalis sum, venumdatus sub peccato. Quod enim operor, non intelligo. Fratres, ego me non arbitror comprehendisse. Novissimo autem omnium tanquam abortivo, visus est mihi Dominus. Ego enim sum minimus Apostolorum, qui non sum dignus vocari Apostolus, quoniam persequutus sum Ecclesiam Dei.* Et rursum: *Jesus Christus venit in mundum, peccatores salvos facere, quorum primus ego sum: qui prius blasphemus fui, & persequutor, & contumeliosus. Sed ideò misericordiam consequutus sum, ut in me primò ostenderet Christus Jesus omnem patientiam, ad informationem illorum, qui crediturí sunt illi in vitam æternam.* Sed ad quid reliqua perscribam, cum omnia omnium Apostolorum, & facta, & dicta, & scripta, aut humilitatis sint testimonia, aut ad humiliationem exhortatoria? Nec ab re: *Cum Deus superbis resistat, humilibus autem det gratiam.*

Act. 9. *2. Cor.* 12. 2. *Gal.* 2. *Gal.* 2. 1. *Tim.* 2. *Rom.* 1. *Rom.* 7. *Rom.* 7. *Phil.* 3. 1. *Cor.* 15. 1. *Cor.* 15. 1. *Tim.* 1. 1. *Tim* 1. *Jacobi* 4.

CAPUT VII.

De patientiæ laude.

1. IN eodem parentum venerandi Thomæ tugurio, hùmilique casa, tertii quoq; tabernaculi præsidem, familiarem sibi fecit patientiam; quæ sanctæ perseverantiæ parens est cui uni laborum omnium reponitur merces & corona. *Parum enim fuerit bene incepisse, nisi ad finem usque perduxeris.* At qui à teneris

Matt. 1.

unguiculis, & primis incunabulis, in re tenui duriter educatus, viderit Patrem assiduo labore, & in sudore vultus sui panem manducantem: matrem in educatione liberorum sedulam, ad custodiam rei domesticæ attentam, in opere alacrem, in victu sobriam, in potu abstemiam, in verbis parcam, in factis pudicam; vix possit sentire, ne dicam rejicere, laborum aut parsimoniæ duritiem. Quocirca Malleolus in paternis laribus, ad omnem patientiam, & inopiæ tolerantiam institutus, facilè cum esset Daventriæ, eleëmosynis ad literarum studia nutriendus, omnes labores, omnemque inopiam pertulit. Qui etiam laborum suorum mercede, se geniumque suum fraudans, pretium scripturæ suæ ad pedes præfecti pauperum, in communem alimoniam appolsuit.

2 2. Deinde, cùm sexennium totum ad religionis regularis specimen impenderet, quam non exhibebat patientiam? Adde, cum religionem illam professus, tam esset in choro assiduus, tam in cohortandis sodalibus strenuus, tam in suscipiendis & consolandis peregrinis & hospitibus comis & benignus, tam denique in contemplandis divinis fervens: quanta putas tolerantia, quantaque præditus fuerit patientia, qui tot horas nocturnæ quieti, & permissæ interdiu ab opere vacationi, suffurari potuerit, ut tot ad bonorum eruditionem & exhortationem libellos, quot hic videbimus, conscriberet, emendaret, emitteret? Quorum singuli, si eorum ad sacras literas conformitatem aut allusionem, & Sanctorum Patrum & Ecclesiæ Doctorum placita; & eorum consensionem respexeris, videantur totam hominis vitam sibi vendicasse. Et re igitur, quam tam utilem cognovit, tantopere in libellis suis extulit patientiam: Virtus nam vidua est, quam non patientia firmat. Unde & Dominus: *In patientia vestra, Luc. 21. possidebitis animas vestras.* Et Poëta: Superanda omnis fortuna ferendo est. Quam rem felicissimè assequuti sunt, omnes fidei Christianæ Martyres, effecti patiendo victores, & præcipui voti compotes Felicia igitur beati hujus Thomæ incunabula, in quibus concepit tot tantarumque virtutum seminaria.

CAPUT VIII.

De Gerardo Magno coinstitutore Clericorum Regularium, seu Fratrum D. Hieronymi ac Gregorii: sub quibus Thomas Malleolus, bonas & sanctas literas religionemque didicit.

1 1. TErtiò, non minoris existimavit felicitatis, sed ingentis ultroque à Deo in se collati beneficii, quòd ab optimis præceptoribus, sanctissimè viventibus, & optimè tam verbis quam vitæ exemplo docentibus, pueritiam atque adolescentiam suam contigit institui. De quibus primum lubet paucis differere, quomodo, & à quo instituti sint, & quæ eorum sint instituta. Deinde, quomodo hic Thomas, ad eos se appulerit, & ab eis ad religionem animatus sit.

2. Primùm itaque, quia videor operæ pretium facturus, aut certè benevolentiæ meæ obtemperaturus, si paucis perscripsero sodalitium ac sanctam congregationem Clericorum Regularium, (quos peculiari nunc Fratres vocant nomine) eorumque institutores & instituta: ut partim ex Thomæ Malleoli monumentis

mentis collegi, partimque aut puer ipse vidi, aut ex optimis præceptoribus meis accepi Gandavi, insigni Flandriæ oppido, in domo Fratrum D. Hieronymi, id modo lubens [tametsi parergon] aggrediar. Anno igitur salutis humanæ 1340. natus est Daventriæ, quæ Urbis clarissima est in territorio & Diœcesi Trajectensi, puer scitus, patre ejusdem Urbis Cive illustri & opulento, è familia Magnorum, qui vernaculâ sua Groote dicuntur, quem Christianis expiationibus initiatum, lustrali baptismate purgatum, Gerardum curavit nuncupandum: Et transactis primis infantiæ annis, literulis erudiendum bonis viris tradidit: Et ubi jam quindecimum [ut accepi] ætatis ageret annum, Parisios misit; ubi cum insigni laude, bonarum artium adeptus est insignia annum jam agens decimum octavum. Deinde aliquantisper illic, cum Theologis conversatus, cum esset acri ingenio, & indefatigabili studio præditus supra modum profecit.

3. 3. Qua fama audita, pater lætus ipsum domum revocavit, ubi doctrinæ & eruditionis acceptæ, omnibus mirificum dedit specimen, disputando, percunctando, interpretando, & docendo, ita ut omnibus esset stupori. Nec contentus ea gloria, adiit Coloniam Agrippinam, urbem insignem, & bonarum artium Academiam illustrem, splendidis vestibus [ut qui amplo patrimonio natus & educatus fuerat] amictus: & illic, modò cum doctis viris congressus, modò publicè profitens ac prælegens, magnum nominis sui accepit incrementum.

4. 4. Accidit autem, ut cùm illic esset spectualis publicis intentus, veniret ad eum quidam, missus ab anachore[illegible] per revelationem edocto, qui auricu[illegible]lam ejus vellens, oraculum hoc instillavit:

Non tibi Magne diu spectacula vana placebunt:
Namque vocare alio.

Quæ verba, non minus quàm Sibyllæ folia veridica, licet ipse tunc parvi faceret, mox tamen verissima comperit. Nam paulò, pòst, venerabilis quidam Pater, & primus Patrum Carthusianorum Monichusen, id est Monachorum domus, insignis in Geldria, qui cum ipso Gerardo in literariis Gymnasiis conversatus fuerat, ejusque ingenium, & indolem, & doctrinam norat, graviter ferens virum tam doctum, & bono horoscopo boniscque parentibus natum, mundi vanitatibus irretiri, admonuit sodales, ut secum pro conversione & respiscentia cujusdam amici sui orarent. Et paulò pòst, pro domus illius negotiis curandis Trajectum, ubi Gerardum suum tunc agere audierat, se recipiens, peractis illis, Gerardum convenit, & sanctis cohortationibus & admonitionibus, quas Malleolus noster graphicè describit, à mundi pompis, carnis illecebris, & diaboli laqueis ad sanctioris vitæ amorem attraxit. Neque eum diu occuluit: nam paucis ex illo elapsis diebus, vestium luxum omnem rejecit, capillos in coronam rasit, indumentum piceum seu griseum & oblongum, super cilicium asperrimum induit: & pro mitra magistrali capitium nigrum, redimiculo à tergo ad cincturam demisso, illique alligato accepit Et insuper, quoties egrediendum erat, pallium in talos usque demissum, sed viliori lanitio contextum, assumpsit.

ſſumpſit. *Quam vitæ mutationem, ii qui eſciebant eſſe dexteræ, excelſi*, & qui cujus eſſet, imitari nolebant, naſo ſuſpendentes acuto, irridebant, dictitantes hominem inſania vexari. Ipſe verò
Actor. 5. patientiſſimè ferebat, *gaudens quod dignus eſſet, pro imitatione ſervorum Chriſti, contumeliam pati.*

5. 5. Ut autem inſtructior eſſet, ad vitam regularem ducendam, & aliis prædicandam, monaſticos vitos vitæ ſanctimonia claros, & clauſtrali diſciplina ad amuſſim inſtitutos, ſæpè viſit ac conſuluit, & pluſculos dies Carthuſiam Monaſticæ domus in Geldria incoluit. Venerabilem quoque virum, & ſanctitatis fama illuſtrem, Joannem Ruſebrocum, Vallis viridis Canonicorum divi Auguſtini adhuc pauperum bonorum temporalium, ſed cœleſtium prædivitum, primarium, juxta Bruxellas oppidum Brabantiæ, inviſit. In quo Doctrinæ exuberantiam opinione majorem, & ſancti Spiritus chariſmata mirifica agnovit. A quo & eruditior, & ad ſanctiorem vitam ducendam & prædicandam aliis animatior effectus, Daventriam rediit: ubi & religioſorum & ſacerdotum bonorum & Doctorum conſilio, ad prædicationem divini verbi eſt accinctus, acerbiſſimus fœneratorum, adulterorum, ſacerdotum concubinariorum, & plurium beneficiorum inutilium poſſeſſorum reprehenſor. Juventutis autem utriuſque ſexus prudentiſſimus, ad caſtam vitam, mundani luxus & diabolicæ perfidiæ contemptum exhortatur, per Trajectenſem ferè diœceſim, etiam in Hollandia, verbum Dominicum ſeminans.

6. 6. Ædes autem paternas, atque omnes patrimonii ſui ſatis opulenti facultates, ad caſtè ac ſanctè ſecum vivere volentium expoſuit ſuſtentationem. Unde effectum eſt, ut brevi magna vis ſanctarum Virginum ad ipſum convenirent: quibus addicta peculiari domo, operis fœminini, nendi, texendi, & ſimilibus actibus, vitam ſobriam tutari juſſit, donec in lege Dominica & monaſtica vita inſtitutæ, quæ vellent (volebant autem plurimæ) veſtalem profiterentur vitam. Major tamen bonorum puerorum ac pauperum clericorum, undique ad eum convolavit, numerus: quibus ſanctorum librorum ſcribendi ſtatis horis, (hoc eſt ſtudio literarum non neceſſariis) provinciam aſſignavit: mercedem juſtam ſingulis quidem reponens, ſed non ſemel totam, ut ſæpiùs venientes, ſæpius ſanctas ad religionem exhortationes, una cum pecuniola acciperent: & ne ſemel acceptam, prodigaliter abſumerent.

7. Hoc itaque prædicandi, orandi, 7.
docendi, exhortandi, ſanctiſſimè & auſteriſſimè vivendi, & mundi, ac quicquid ejus eſſet, contemnendi ſtudio in eo perſpecto, adhæſerunt illi complures viri docti, inter quos præcipuus, & inter primos venerabilis futurus, Pater Florentius Leiderdamus, in conſilio Hollandiæ, ad ſextum à Trajecto lapidem, claris & ſpendidis natalibus ortus, & liberalium artium in Pragenſi apud Bohemos gymnaſio tunc claro, & nondum hæreſi (quæ adhuc criſtam erigit) infecto, Profeſſor cum inſigni laude effectus: In Collegio D. Petri apud Trajectum canonicatum adeptus, omni pompa & opum ſplendore dimiſſo, ſanctiſſimi Gerardi ſodalitium iniit, à quo tandem omni ex parte probatus,

quan-

quanquam invitus ad ſacerdotium eſt profectus: & Eccleſiæ S. Lebuini Daventrienſis Vicarius conſtitutus, toti clero, omnique populo præluxit eouſque, ut à Magno ipſo jam jamque naturæ legibus & fatis conceſſuro, totius ſodalitii prædonomus ac moderator ſit electus.

8 3. Obiit autem Magnus, plenior ſanctitatis quàm dierum anno Domini 1384. ætatis ſuæ 44. cum ingenti ſanctæ vitæ præconio, quod nec chronicarii celebres reliquerunt tacitum. Sed priuſquam ad ſuperos tranſiret, ad religioſas domos extruendas, opus animoſque adjecerat. Verùm, quod ipſe præventus morte non potuit, per ſucceſſores effectum eſt, à quibus extructæ ſunt domus duæ Canonicorum ſub regula D. Auguſtini militantium, nunc valde illuſtres, altera in Windeshem, altera in divæ Agnetis monte juxta Swollas, ut latiſſimè ſcripſit Malleolus.

CAPUT IX.

De Clericorum, qui vulgò Fratres dicuntur, inſtitutis & incrementis.

1. POſt tranſitum itaque Gerardi Magni, ſucceſſor ejus Florentius fragilitatis humanæ neque ignarus, neque immemor; ut ſancta & ſalubris illa inſtitutio, non ſtatim intercideret, ex ſodalium præſertim ſeniorum conſilio; quam à Magno didicerat formam vivendi omnibus ſuis ſequacibus, citra votum ſervandam præſcripſit. Statuitque, ut quam proximè poſſent, ad Apoſtolorum & primæ Chriſti Eccleſiæ vitam ac-
Actor. 4. cederent: *Ita ut in tota congregatione eſſet cor unum, & nullus quicquam ſibi duceret aut diceret proprium.* Nullus extra domum, ſacerdotia ambiret: nec ubivis gentium, aut beneficia Eccleſiaſtica, aut officia mundana, lucri gratia. Domini autem, qui digni invenirentur, ad ſacerdotia ſancta non nummoſa promoverentur. Omnes autem caſtè, & in paupertate viverent, in eo habitu, quem Magnus inſtituerat.

2. Nullus oſtiatim mendicaret, & ne ad id paupertate cogerentur, cavit ne quiſquam otio indulgeret, ſed omnes, ubi docti eſſent, ſacros libros ſcriberent, aut pueros docerent. Deum ipſi, & omnes quos erudirent, ſumma pietate venerarentur & colerent. Proximum juſta charitate diligerent, & eleëmoſynis indigentem, juxta facultatem foverent. Ipſi autem inter ſe fraterna charitate conviverent. Primario ſeu patri ſuo, in omnibus licitis & honeſtis, ſine magna inquiſitione audientes eſſent, ut qui ſummum in charitate & obedientia meritum exponerent. Omnia præterea lucra, ſive ex communi, ſive ex privato labore obvenientia, juxta Apoſtolicum inſtitutum, ad primarii ponerent pedes, nihil (ſi qua forte occaſione ſodalitium relinquerent) ſecum aſportaturi 2.

3. Qua forma ab eis ſuſcepta, mirum in modum excreverunt: ita ut in colonias, & quaſi apum ſanctarum examina, ad totam ferè Germaniam emitterent: Surſum in Friſiam, Weſtphaliam, ſubſequentes paulatim provincias: Deorſum in Geldriam, Hollandiam, Brabantiam, Flandriam, & hiſce diebus Cameracum uſque. Ubi opera & accuratione eximiæ doctrinæ, & laudatæ vitæ Pariſienſis ſcholæ Theologi; magiſtri Joannis Standonci, honorabilem inceperunt Academiam, miſſuri [ſi vero ducor augurio] propediem per omnem Gal- 3.

 liam

liam ſtrenuos vineæ Dominicæ colonos. Quod non eſſet magnopere mirandum iis, qui eorum mores ac inſtituta ; & quæ ex eis Chriſtiana religio ſumpſerit incrementa, norint. Cujus rei Malleolus noſter, in proximo capite, ampliſſimum perhibebit teſtimonium. Nam ex, hujuſmodi clericorum regularium ac Fratrum congregatione, in diverſis locis conſtituti ſunt: Alii ſanctarum monialium, alii pauperum religioſorum nondum ſacerdotes habentium. Patres, & confeſſionum auditores, ſacramentorumque adminiſtratores.

4. 4. Ex diſcipulis autem, & eorum auditoribus, referta & ſuſtentata ſunt omnia veræ religionis cœnobia, ut Thomas prædicat, Carthuſienſium, Ciſtercienſium, Benedictinorum, & præcipuè Canonicorum D. Auguſtini: quos quaſi bis canonem ſervantes, iterato vocabulo, Regulares vocant. Noſtra autem tempeſtate, ut ipſe vidi, quamplurimi è domo Gandavenſi, ingreſſi ſunt cœnobia Minotitarum, regulam ſancti Franciſci obſervantium, & Prædicatorum, & Carmelitarum, qui duo illic antiquas & meritò laudatas habent congregationes. Nam à pueritia mea vidi eos in ordinis ſui obſervatione, & ſanctitatis ſplendore ſuaviſſimum ad populi ædificationem, odorem Chriſto offerentes. Sed audiamus Malleolum, ita de ſe capite primo, de diſcipulis Florentii differentem.

CAPUT X.

De Thomæ Malleoli ad dictos fratres appulſu, & apud eos ædificatione.

1. 1. CUm igitur ſtudii cauſa, in annis adoleſcentiæ Daventriam perveniſſem, quæſivi iter pergendi ad regulares in Wyndeſem, ibique inventis Fratribus Canonici regularibus cum germano meo, hortatu illius inductus ſum adire ſummæ reverentiæ virum, M. Florentium, Daventrienſis Eccleſiæ Vicarium, ſacerdotemque devotum, cujus fama dulciſſima, ad partes ſuperiores jam aſcenderat, & in amorem ſui mentem meam traxerat: quem frequens turba ſcholarium, in divinis rebus agentem, commendare ſolebat. Viſu enim & auditu juſtus erat, atque omnium oculis gratioſus: utpote verus Dei cultor, & ſanctæ Matris Eccleſiæ devotiſſimus Venerator.

2. 2. Venientem ergo ad præſentiam Patris reverendi, mox pietate motus, aliquantiſper me ſecum in domo tenuit, & ad ſcholas inſtituit, datis inſuper libris, quibus me egere putavit. Demum hoſpitium, cum quadam honeſta & devota matrona, gratis impetravit, quæ mihi & aliis multis clericis, ſæpius benefecit. Adjunctus itaque tam devoto viro & fratribus ejus, quotidie devotam eorum converſationem attendi, & inſpexi: & graviſus ſum ac delectatus in bonis moribus eorum, & in verbis gratiæ, quæ de ore humilium procedebant. Quia nunquam prius tales homines tam devotos, & ferventes in charitate Dei & proximi, me vidiſſe memini, qui inter ſæculares viventes de ſæculari vita nihil habebant, nihilque de terrenis negotiis curare videbantur. Nam domi quietè manentes, libris ſcribendis operam ſollicitè dabant: ſacris lectionibus & devotis meditationibus frequenter inſiſtentes, ad jaculatas orationes, laboris tempore, pro ſolamine recurrebant. Mane etiam

etiam dictis matutinis horis, Ecclesiam visitabant: & inter missarum celebrationem, primitias oris sui & cordis suspiria Deo libantes, puras manus & oculos mentis, corpore prostrati levabant ad cælum, precibus, & lamentis Deum sibi post hostiam salutarem, reconciliari quærentes.

3. Hujus eximiæ congregationis primus institutor, & spiritualis Rector extitit, Dominus ac M. Florentius, virtutibus ornatus, & divina sapientia & intelligentia, in agnitione Christi refertus: sacræ Apostolicæ vitæ, cum suis presbyteris & clericis, formam humiliter imitando. Isti ergo, cor unum & animam unam in Deo habentes, singuli quæ sua erant in commune conferebant, & simplicem victum ac vestitum accipientes, de crastino cogitare vitabant. Sponte namque se Deo dicantes, omnes rectori suo, aut ejus vicario, obedire satagebant: & sanctam obedientiam, pro summa regula tenentes, totus viribus se ipsos vincere, & passionibus resistere, ac motus propriæ voluntatis frangere nitebantur: rogantes insuper ferventer, ut pro defectibus & negligentiis suis, seriosè corriperentur. Idcirco gratia magna, & vera devotio erat in eis, & multos ædificabant verbis & exemplis, atque patienter derisiones sæcularium ferentes, plures etiam ad sæculi contemptum producebant. Et qui antea illos despexerant, vitam eorum sine honore tanquam stultitiam existimantes, postea ad Deum conversi, & devotionis gratiam experti, veros Dei servos & amicos, palam illos conscientia perurgente fatebantur.

4. 4. Multi ergo viri ac mulieres, mundana felicitate contempta, conversi sunt ad Dominum: & consiliis dilecti Patris Domini Florentii innitentes, præcepta Dominica servare, & misericordiæ opera Christiana devotione, in pauperes exercere studuerunt. Adjuvabant autem eum omnes fratres sui, verbum vitæ retinentes, qui tanquam luminaria cæli, in medio turbarum lucebant mundo senescenti. Quidam etiam sacerdotes, scientia divinæ legis illustrati, strenuè in Ecclesia prædicabant: quorum ex prædicatione, fideles populi in actibus piis exercendis, & sermonibus sacris audiendis, salubriter sunt instructi. Hæc ille. 5.

5. Et in vita Arnoldi., quæ habetur capite decimo quarto, dicit sic: Eodem tempore, adjuvante D. Florentio, & consulente, domum illam [scilicet pauperum studentium] inhabitare cœpi: & ferè per annum in congregatione illa, cum Arnoldo permansi, simul una camerula unoque lecto ambo contenti. Ibi quippe didici scribere, & sacram Scripturam legere, & quæ ad mores spectant, devotosque tractatus, audire. Ad sæculi quoque contemptum fortius animabar, maxime dulci conversatione fratrum, & pia admonitione Arnoldi, quotidie adjutus & instructus. Quicquid tunc scribendo lucrari potui, in sumptus communes tradidi: & quod mihi defuit, larga pietas dilecti Domini mei Florentii, pro me persolvit, & paternè in omnibus subvenit. Hæc & his similia, in pluribus locis Thomas noster: quæ, ut ab eo scripta, ideò sic reposui, ut ipsius testimonio probem, quod assumpsi, ipsum summi beneficii loco deputasse, quòd inter sanctos contigisset versari, & à talibus institui. Nunc paucis absolvamus reliqua.

CAPUT XI.

De animatione Thomæ noſtri, ad religionem Canonicam D. Auguſtini.

1 1. QUodam igitur die feſto, peractis jam ritè divinis, cum Florentius alumnum ſuum Malleolum, ſolito alacriorem adnotaſſet, vocatum ad ſe in cubiculum, ſic affari inſtituit: Thoma fili in Domino chariſſime, tempus appetit, quo conſtituendùm eſt tibi genus vitæ, qui, & qualis, & in quo genere eſſe velis. Jam enim ad Pythagoricæ literæ bivium accedis. Vides, quot in mundo ſint ærumnæ, quot laquei, quot pericula & mala difficulter evitabilia. Et ſi fortè quippiam in eo dulce aut delectabile viſum, quod dulce eſt, quàm citiſſimè præterit: at quæ id ipſum ſequitur pœnitentia, æternum manet. Sæpe item, & nobis & fratribus noſtris admonentibus audiviſti, de omni cogitâto, dicto, & facto, ſeveriſſimo & infallibili judici Chriſto, rationem eſſe reddendam. Credere enim oportet accedentem ad Deum, quia eſt, & inquirentibus ſe remunerator ſit. Omnes enim nos manifeſtari oportet ante tribunal Chriſti: ut referat unuſquiſque propria corporis, prout geſſit, ſive bonum, ſive malum.

2 2. Statutum itaque eſt omnibus mori, & neſcimus quando. Tot enim nobis fata impendent, ut verè dictum ſit:

Nemo tam divos habuit faventes,
Craſtinum ut poſſet ſibi polliceri.

Horat. lib. 4. Carm. Ode. 7. Nam, ut cecinit alter:

Quis ſcit, an adjiciant hodiernæ craſtinæ vitæ
Tempora, dii ſuperi?

Aſt ubi ceciderit, cave ſperes ampliùs ſalutarem tibi dari pœnitentiam. Juravit enim Angelus per viventem in ſæculorum ſæcula, quòd tempus non erit amplius. Juxta quod ſcriptum eſt: Si ceciderit lignum ad auſtrum, aut ad aquilonem, in quemcunque locum ceciderit, illuc erit. Neque id difficilè creditu quando nec è cælo deinceps ullius erit detruſio, nec ab inferno redemptio: & neceſſe eſt, ut tandem ad alterutrum, ſemper ibidem permanſuri, traducamur. Væ autem, & æternum væ iis, qui ad infernum: Quia qui minimis (cum nulla ſint parva) illic urgebitur tormentis: graviora feret, quàm ſi ipſe unus à mundi conſtitutione, uſque ad ejuſdem conſummationem omnes omnium viventium cruciatus tulerit.

3. Quamobrem clementiſſimus animarum noſtrârum Redemptor, & zelator optimus: Quid, inquit, prodeſt homini, ſi mundum univerſum lucretur, animæ verò ſuæ patiatur detrimentum? Aut quam dabit homo commutationem, pro anima ſua? Ideoque ſæpè nos monuit ut ſemper vigilemus: quia non ſcimus diem neque horam. Quod ex abundantia miſerationum ſuarum effecit, ne ſi horam ſciremus, tardaremus ad eum converti. Convertamur ergo ad eum, dum tempus habemus, ex corde noſtro, & beati qui à teneris annis. Bonum enim eſt viro, cum portaverit jugum Domini ab adoleſcentia ſua, & illi de ſe holocauſtum fecerit, totumque incenderit, caput cum cauda, ne florem ætâtis, mundo, carni, & dæmoniis impartitus: invalidam caudam Deo exhibeat. 3

4. Eſt autem, ut ſæpè accepiſti, via duplex ad ſalutem ducens; activa altera, quæ 4

quæ eſt Chriſtum per bona opera demerentium: altera contemplativorum, ad Chriſti pedes cum Maria ſedentium, quorum & Deo acceptior, & ipſis utilior eſt provincia. Siquidem Domino definiente, Maria optimam partem elegit, quæ non auferetur ab ea. Utramvis autem delegeris, tutiùs & rectiùs eam in clauſtro, quam in mundo, geſſeris. Totus enim mundus in maligno poſitus eſt, plenus (ut Antonio viſus eſt) laqueorum, & divitiarum ſpinis obſitus: Uſque adeò, ut facilius ſit camelum per forâmen acus tranſire, quam divitem cælos ingredi. Neque credas clauſtrales otio languere: Magnum enim opus eſt, aſſiduò Deum orare & laudâre: frequenter jejunare, corpus in ſervitutem redigere, vigilare, ſomnum interrumpere, & ſuis horis ſe etiam operibus manuum exercere: propterea ne putes eos, activæ vitæ mercede fraudari. Sunt enim veluti infirmi ad ſarcinas relicti, qui ſi pro certantibus, & ſtrenuè agentibus oraverint, æqua erit pars aſcendentis ad prælium, & remanentis ad ſarcinas: & ſimiliter divident: quæ lex à Davide magno conſtituta, in æternam diem ſervabitur.

5 5. Audiens itaque ſis Domino dicenti: Si vis perfectus eſſe, vade, & vende omnia quæ habes, & da pauperibus, & habebis theſaurum in cælo, & veni, ſequere me. Neque dicas: Nihil Pater quod vendam, habeo. Nam teipſum habes, corpus habes, voluntatem habes; hæc offer Domino, & regni cælorum mercedem reponet, quamquam ipſius ſunt omnia, nec uno tantum nomine. Nam, ſi ut veriſſimè mellifluus inquit Bernardus, ipſi debemus nos & noſtra omnia creationis nomine: quid redemptionis tam copioſæ, ut ne gutta quidem in eo maneret ſanguinis? Quid amoris in nos tam immenſi, ut animam ſuam pro inimicis per mortem crucis poneret? Quid liberalitatis tantæ, ut pro ſuis & ſibi debitis ægrè repoſitis, hic centuplum reſtituat, & vitam nihilominus æternam conferat? Neque dubito, quin benevolo, grato & memori ſis, in tam optimè de nobis meritum, animo: Sæpè enim perſpexi in te pietatis indicia.

6 6. Sed forſan ſciſcitaberis, quam potiſſimum commendem religioſorum formulam, ſunt enim plurimæ, & omnes bonæ. Sed iis, qui à nobis ſunt inſtituti, ea videtur optima, quam optimus Pater noſter Gerardus Magnus, in ea ſæpè converſatus, nobis moriens reliquit commendatiſſimam, Canonicorum videlicet ſub canone divi Patris Auguſtini viventium, quorum (ut noſti) duo nuper ereximus collegia. Ad hæc optimus adoleſcens Thomas, vix raris vocibus hiſcere tandem potuit: Quod multis votis pluſculos jam dies optavi pater, etiam ſperandi anſam præbes. Quandoquidem enim in Windeshem germanum habeo, utinam faxit charitas tua, ut in monte D. Agnetis, locum inter condiſcipulos chariſſimos inveniam. Tentabo, inquit, & poſtridie, dedit illi ad cœnobii Primarium literas.

CAPUT XII.

De ingreſſu Thomæ in domum religioſam, & de reliqua vita ejus in eadem.

1 1. ACceptis itaque literis, optimus adoleſcens ad dictum cœnobium advolavit, more Apoſtolico ad

primam vocationem Dominum sequutus, ne fortè illud audiret: Vocavi, & renuisti. Aut illud: Vocabis me in oratione, sed non exaudiam te, quia renuisti vocem meam audire. Quasi sibi dictum putaret à Poëta: Tolle moras, nocuit semper differre paratis. Aut à Propheta: Hodie si vocem ejus audieritis, nolite obdurare corda vestra. Quòd quia Judæi fecerunt, & Christum non receperunt, novit quàm pessimè cum eis actum.

2. Primarius autem lectis literis, ingenti gaudio est intus quidam affectus, quia & puerum novit & scivit neminem à Florentio commendari temerè; vultu tamen severiore, ad bonum pueri ad pedes prostrari. Periculum inquit faciam, in literis, moribus, valetudine tua, an onera nostra nobiscum perferre valeas: dataque manu, ad reliquos novitios produxit. At quamvis in omnibus morigerum, & ad religionem aptissimum comperit: illius tamen professionem sexennium totum distulit, sive quòd tunc cavebant quemquam adhuc rerum imperitum. ad ignotarum rerum vota astringere: sive quòd è re adolescentis existimabat, ipsum priùs per omnia probare.

3. Admissus ergo ad tantum ordinem, agnovit quartum illud (quod suprà retigimus) Dei in se beneficium, de quo in soliloquii fine, tractans illud Apostolicum: Videte vocationem vestram, &c. sic meminit. In me hæc considero, qui contemptibilis & inutilis huic mundo, tua sancta vocatione ereptus sum de ipsius naufragio, & ad serviendum tibi, etiam tuo merui sociari collegio. At ne retrosum iterum abirem, voto me sponte astrinxi. Quod utique non meis meritis, sed tuæ deputo providentiæ, de quo te magnificè laudo, &c.

4. In sodalitium igitur sanctissimam admissus, omnes replevit religionis numeros, sic comis, sic affabilis omnibus, ut omnium suffragio subpræfecturæ seu supprioratui, licet renitens, præficeretur. Verùm quia propensum ad eleemosynas viderunt, procuratorem rerum communium constituerunt, quam provinciam diligenter quidem obivit. Sed quia à meditationibus sanctis, & à componendis optimis libris, quos in manibus habemus; avocabatur, Supprioratui restitutus est. Sæpè autem dum colloquendi, & familiariùs cum sodalibus conversandi commeatum habebat, persensit intus se alloquentem Dominum, atque honestissimè petitâ discedendi veniâ, Abeundum, inquit, mihi fatres est, nam est, quocum in cella colloquendum est. Quam rem illi ex sanctitatis ejus opinione agnoscentes faciles annuerunt. Quin etiam signa quædam, quæ tacito nomine ad incerti preces facta recitat, ipsius precibus ostensa creduntur: ut illud de fugatione dæmonis, per invocationem sanctissimorum nominum JESU & MARIÆ, de libri perditi in cella receptione, atque alia plusçula. 4.

5. Vixit autem in sanctissima religione, à prima admissione usque ad diem transitus, annos 71. atque ita [ut colligere licet] grandi ætate præditus. Nam dicit se in adolescentia Daventriam venisse, & septennium sub Florentio steriſſe. Quocirca si duodecim annorum Daventriam est appulsus: novendecim est in cœnobium admissus, 5.

25. pro-

25. profeſſus. Atque ita nonagenarius ad ſuperos migravit, anno ſalutis 1471. Quem calculum Sphanhemenſis non recipit, qui anno 1410. floruiſſe dicit. Migravit itaque plenius dierum & ſanctitatis: cujus ſanctiſſimæ vitæ, & optimæ: doctrinæ miſericordiarum Pater nos ita faciat imitatores, ut ſimus & præmiorum conſortes, Amen.

FINIS

VITÆ THOMÆ A KEMPIS PER JODOCUM BADIUM.

EX LIBRO, QUI SPECULUM EXEMPLORUM, VULGO DICITUR.

§. 7.

Diſtinctione decima.

1. 1. IN monaſterio Regularium, prope Svvollas vulgari nomine Mons S. Agnetis nominato, erat quidam Monachus, dictus Thomas à Kempis: quem nedum ſanctiſſima atque innocentiſſima vita religioſum, verum etiam devotiſſima ſcripta reddiderunt famoſum.

2. 2. Is cum juvenis eſſet, & Daventriæ ſcholas frequentatet, devoti viri M. Florentii, qui congregationi, quæ illic eſt nomen impoſuit, regimi ſe ſubjecit: atque eam devotionem, quam in provectiori ætate copiosè abundeque ſcribens effudit, puer imbibit. Habuit enim devotus puer, inter cætera piæ deſuetudinem, ut dietim capta hora, certas orationes atque ſuffragia de B. V. Maria, quaſi diurnam penſionem exolveret. Nam diligebat eam, & vehementi amore ſibi jungebatur. Verùm quia inſtabilis & mutabunda eſt puerilis devotio, cæpit, & in eo laxioribus velis pia hæc conſuetudo navigare.

3. 3. Pedetentim igitur, ſolitas orationes atque ſuffragia, primò ad unum diem, dehinc ad duos aut tres, demum ad quatuor, tandem ad integram ſeptimanam neglexit, & quod dolendum eſt, poſtremò univerſa poſtpoſuit. Quod dum ageret, viſum eſt ſibi in viſione nocturna, quaſi ſtaret in atrio prædicti M. Florentii: ubi, dum unà cum aliis ſcholaribus, qui illuc confluebant, ad audiendum divinum verbum, avidas aures, ad ea quæ dicebantur, inclinaret, conſpexit in nubibus cæli deſuper venientem Dominam mundi: quæ dum facie decora & fulgenti habitu, ad prædictum atrium deſcendiſſet, circuivit fratres, qui illic Verbum Dei audientibus loquebantur: Et nunc hunc aut illum amoroſiſſimè complexata, gratias videbatur eis refundere, quòd tam piis admonitionibus ſatagere viderentur, ne pretium ſanguinis dulciſſimi Filii ſui, in illis juvenibus deperiret.

4. 4. At adoleſcens hæc intuens, & videns Virginem, in mulieribus benedictam, ruere in amplexus fratrum dictorum, ardens & æſtuans, liqueſcens & ſperans ſtabat, & in ipſam amoroſum lumen firmiùs detorquens, inter ſemetipſum

ipsum dicebat : Paululum expectabo : & cùm felix Virgo, charitatis insignia cæteris sufficienter ostenderit, tunc etiam & mihi, qui eam etsi non digno, saltem possibili amore prosequutus sum, habebit, amplexum charitatis offerre. Sed heu, quia sæpè in contrarium vadunt spes firmæ morabum, juvenis iste osculum sperabat, dulce pignus amoris, sed verbum asperæ increpationis accepit. Siquidem Virgo beata, posteaquam singulos, qui piis admonitionibus, florentem confluentium scholarium ætatem, ad meliora provehebant, dulcibus amplexibus demulsisset : venit tandem ad prædictum adolescentem, & severioribus luminibus eum aspiciens, frustra, inquit, amplexum petis sancti amoris hostis acerbe : qui exosâ amicitiæ negligentiâ, malo consule fretus debitam atque solitam mihi pensionem flammantium precum non solvis. Siquidem ubi nunc sunt consuetæ preces tuæ ? Quò solitæ orationes avolarunt ? Ubi mixta suspiriis pia suffragia ? Nonne refriguit in te charitas torpuit amor devotio quondam habita vacillavit ? Et nunc tu, quasi nihil peccatum sit, stas, & audaci fronte amplexum mones, qui argui magis meruisti : Et indignabunda vultum avertens, abi, inquit, abi à me : quia amplexibus meis indignus censeberis, qui tam facilem precem amatæ solvere neglexisti. Atque sic justis increpationibus laceratum relinquens, cælis refusa disparuit.

5. Cæterum juvenis, post visionem evigilans, discutit conscientiam, invenit culpam, proponit emendam. Et ne de cætero, Virginis beatæ fruströretur amplexibus, neglecta dimissaque suffragia, ita legenda re arripuit, ut usque in finem vitæ suæ, nullo eam die auferit postergare. O Felix reprehensio, quæ correxit errorem ? quæ amoris fœdera, paupulum dirupta, resarsit : quæ negligentiæ nævum excussit.

§. 8.

Ibidem, distinctione decima.

CUm quædam vice, prædictum fractrem Thomam, dæmon vellet deterrere, nocte in teterrima horrendaque forma apparuit, quem cùm frater Thomas lecto appropinquare vidisset intremuit primum ad larvalem intuitum; & quid contra tam horrendi hostis insidias auxilii sumeret, ignoravit. Tandem divino spiritu, instigatus, Angelicam cœpit salutationem tremula voce (nam vehementer extimuit] quàm meliùs potuit personare. Sed diabolus, quasi nihil ad hanc salutationem motus, magis magisque trepido cæpit proximare : quousque monachus, in salutatione prædicta eousque perveniisset, ut Dominus noster Jesus Christus amen clamaret. Quod terrificum nomen, ubi dæmon audivit, quasi horrendo, quodam tonitru pavefactus, vultum vertit, & quàm citissimé potuit, clamantis vocem aufugit. Videns igitur frater Thomas, ad tanti nominis virtutem, dæmonem stare non posse, audaciùs caput pavidum erexerit, repetitis viribus, benedictum nomen, Jesus Christus, post fugientem hostem inclamavit : & quò ipse clamat fortiùs, eò vehementiùs teter spiritus fugiebat. Quod ubi cognovit religiosus vir, gratias agens Domino Deo, dixit apud se : Si hoc sanctissimo nomine, tam facilè possum, adversæ potestatis

teſtatis vires infringere, de cætero nolo, ut hactenus feci, vel dæmonum machinamenta timere; vel ſub eorum, quamvis horrendis minis, fide vacillante trepidare.

Iſtud poſtremum breviter ipſe Thomas attigit tacito nomine, parte 3. ſermonum ad Nov. ſermone ſecundo, exemplo penultimo.

Author, qui diſtinctionem decimam ſpeculi exemplorum compoſuit, (tacito ex humilitate nomine) de iis quæ huic diſtinctioni inſeruit hunc in modum in principio præfatus eſt: Incipit decima & ultima diſtinctio ſpeculi exemplorum, in qua habentur exempla, quæ aut veriſſima relatione didici, aut in libris Teutonicis ſcripta inveni: vel ipſe facta cognovi.

VITA THOMÆ A KEMPIS;

FRANCISCO TOLENSI CANONICO REGULARI AUTHORE.

Loquitur de imitatione Chriſti.

1. OPeræ pretium facturum me exiſtimavi, ſi illa quæ de hujus libelli parente, viro pietate & morum puritate maximo partim ex priſcorum monumentis, partim ex relictis & ex veroſis Chartulis eruta, comperta ipſe & definita habeo, ad cunctorum notionem proferam. Dandum hoc pietati, quæ ab omnibus maximi ſit, verſatuſque in manibus piè eruditorum plurimis: tùm etiam hujus domus (cui etiam is vitâ incolumi præfuit) charitati, quæ illi & popularem me & fratrem effecit. Neque enim mihi fore integrum putabam; ſine ſcelere & conſcientiæ labe ſilentio ſuppreſſa præterire, vel quæ ad nominis ejus ſanè perilluſtris, & laudatiſſimorum ſcriptorum: vel ad hujus decantatæ quodam domus ampliorem commendationem factura videbam. Spes etiam eſt nonnullos extimulandos iis ad pietatem, rerumque mundanarum contemptionem.

In monte S. Agnetis prope Svvollam.

2. Natus eſt vir integerrimus Thomas noſter à Kempis (quod eſſe Menapiorum ignobile oppidulum dicitur) parentibus obſcuris quidem ſi mundi faſtum geniumque cum depravatis ſpectes opinionibus; ſed honeſtis, & pietate, vitæque probitate apud Deum haud dubiè magnis: ipſe ſuâ virtute major & illuſtrior longe futurus. Natus eſt autem anno virginei partus trecentiſſimo octogeſimo poſt milleſimùm: Romani Imperii gubernacula moderante Wenceslao Cæſare, qui Carolo laudato patri iners & illaudatus ſucceſſit filius. Quod modicos ſit ſortitus parentes, minoris haud debet haberi. Neque enim ille aut nobilis aut magnus protinus cenſetur, ut fuerit claro loco parentibus ortus.

Ovidius l. 13. Metamorph.

Nam genus, & proavos, & quæ non fecimus ipſi,
Vix ea noſtra puto; ait ille:

Et Seneca teſte, auctore cum primis gravi: A magnis ortum eſſe, haud magni ducendum: ſcilicet magnum eſſe, revera magnum & arduum cenſeri.

Juvenalis Satyr 2 I.

Tota licet veteres exornent undique ceræ
Atria, nobilitas ſola eſt atq; unica virtus.

Hac quiſquis emergit, acceptum ſanguinis & familiæ decus clariùs illuſtrat: aut etiam ſplendore vitæ perſtringit & obſcurat, ille ſuo clarus merito & nobilis habendus. Pulchrè à quodam dictum:

Ipſa quidem virtus ſibimet pulcherrima merces.

3. Puer, ut primùm per ætatem licuit, Daventriam (quæ eſt Tranſiſſulanæ regionis metropolis, ubi tum aliquantò hâc tempeſtate uberiùs florebant optimarum artium ſtudia) miſſus eſt, colendi elimandique ingenii ergò. Quantos ibi pauculis annis fecerit in ſtudiis progreſſus, argumento ſunt tot ab ipſo conſcripta Religionis undique ſatis laudata volumina. Stylus licet ſimplex, minimè bracteatus ſit, tamen dilucidus & apertus eſt: ut nuſquàm rerum verborumque inopiâ hæreat, nuſquàm molestè perplexèque loquatur. Quæ animo patrocinabat, ſentiebat, probabat, ſermonis pauperie haud uſque coactus fuit ſupprimere, ſcilicet liquidè clarèque ſua exprimit omnia ſenſa.

4. Daventriæ agens, dum totus in hoc incumbit, ut parentum adeò non eludat, ſcilicet certiore fruge vincat expectationem, bonæ indolis magnæque ſpei adoleſcens: paulatim irrepſit in illuſtrium pietate & probitate virorum familiaritatem: qui eo tempore ob religionem: vitæ innocentiam, ac morum ſinceritatem ab omnibus ſuſpiciebantur, ferebantur in cœlum concordi omnium voce ampliſſimâ dignitate digniſſimi. Hi inter alios erant, D. Gerardus, ob præclaras animi dotes dictus Magnus, aliquot cœnobiorum conſtructor, collapſæque religionis & diſciplinæ reſtaurator. Hoc præceptore dignus, aut etiam major diſcipulus D. Florentius, id temporis Daventriacenſis Eccleſiæ Vicarius: qui ſuâ pietate & induſtriâ, huic noſtræ Montanæ domui ſatis laudis & gloriæ, ſibi verò memoriam peperere ſempiternam. Ut duo perillu- Tomo 3. habentur.
ſtria luminaria, illi eâ tempeſtate diu noctuque lucebant, populumque ad vitæ reſipiſcentiam ſeriò adhortabantur. Uterque rarâ eruditione & facundia, in habendis è ſublimi templi loco concionibus exercitatiſſimus: quorum vitam Thomas, poſt duobus voluminibus proſequutus, æternitati conſecravit: hoc illorum piis manibus, & in ſe haud fictæ benevolentiæ tribuens. Horum lectio magnos aculeos ac ſtimulos lectorum mentibus creat: ut longè ad religionem & colendam pietatem accedant inflammatiores.

5. His ille Heroibus ſedulò adhæſit, vitam, mores, colloquutiones, acta imbibens, cordi inſculpſit: & ad normam vitæ rectè inſtituendæ transferens, poſteà in opera convertit. Horum cura & opibus ſublevatus, commodiùs in artium bonarum ſtudiis perſtitit: hoc nocte dieque conatus, ut Ægypti velut exoticis divitiis collopletatus illas magnâ fruge poſteà in Divini templi ornatum converteret, hoc pacto dum literis addiſcendis ſummam navat induſtriam, duos illos Mœcenates ſuſcipere ceſſat nunquàm: ſcilicet exempla vitæ quàm proximè tùm æmulari, monitis ſalutaribus acquieſcere, auctoritati parere, obſequi juſſis ſtudebat, verbaque ſatagebat in exemplum trahere. Jam tum vileſcere illi univerſitas hæc rerum caducarum,

carum, opes, delitiæ, voluptates, illecebræ, sæculi ludibria cœpere. Nihil ille pendere omnia illa, quæ miseri mortales tantoperè demirantur, exosculantur, amplexantur; & pro his adipiscendis, tanto studio, tot laboribus, vitæ discriminibus, terrâ marique invigilant. Nullo ille jam delectari impensiùs, nisi uno fonte omnium bonorum Deo.

6. Hæc ille commoda ex virorum illorum quotidiano congressu & familiaritate merebat. Ut vel hinc liqueat, quantum conferat ad vitam benè beatèque agendam conversatio virorum. Quàm sit fructuosum juvenili ætati, præstantium virtute hominum semper adhærere lateri. Qualia ad pietatem subsidia adscisamus, dum cum integris & piis assiduè vivimus. Sic enim Sapiens: *Cum viro sancto assiduus esto, quemcumque cognoveris observantem timore Dei.* Corrumpunt enim bonos mores colloquutiones malæ: cùm fieri nequit, *ut qui tangit picem, non inquinetur illa.* Hinc aptè Ambrosius Tullium imitatus: Plurimùm prodest unicuique bonis adjungi. Adolescentibus etiam utile, ut claros & sapientes viros sequantur. Quoniam qui congreditur sapientibus sapiens est: qui autem cohæret imprudentibus, imprudens agnoscitur. Ad institutionem itaque bonis jungi plurimùm profuit, & ad probitatis testimonium. Ostendunt enim adolescentes eorum se imitatores esse, quibus adhæserint. Et ea convaluit plerumque opinio, quod ab his acceperint vivendi similitudinem, cum quibus hauserint conservandi cupiditatem. Inde tantus Jesus Nave, quod eum non solum erudivit ad scientiam legis Moysis copula, verùm etiam sanctificavit ad gratiam. Unde factum etiam, ut qui fuerat socius conversationis, fieret successor potestatis.

Eccl. 37. 1. *Cor.* 15. *Eccl.* 12. Amb. l. 2. offic. c. 20.

7. Hac ratione, dum probè institutum, probiùs etiam & integriùs decurrit vitam, factum est, ut D. Florentii [qui nostrum Thomam filii loco habebat, juvenisque animum & desiderium ad cœlestia flagrantissimum perspectum tenebat) operâ & attestatione accuratissimè & amicissimè commendaretur ejus germano fratri, qui tum temporis præerat monasterio recentius condito cui nomen Mons divæ Agnetis, quod habebat Divi Augustini Ordinis Canonicos, quos vocant Regulares. Est autem hoc non procul à Svvolla nobili nunc civitate situm: sed aliquanto ut editiore sic longè salubberrimo & amœnissimo loco, quàm ipsa civitas. Exstructum est autem in dorso non ignobilis fluvii Vechetos, qui maximam delicatissimorum piscium copiam singulis penè diebus suppeditat Montanæ domus civibus: non hâc dumtaxat commoditate opportunius illis perquàm utilis. Domus ea tempestate obscura, pauciissimis nota, raro colebatur civeferè, ut sunt rerum omnium exordia humilia. Non refugit tanti viri vel authoritatem vel consilium sequi juvenis Thomas, qui ibi in montem divæ Agneti sacrum venit, susceptus est, vel in gratiam D. Florentii obviis (quod dicitur) ulnis habitusque humanissimè. Ut vidit, beneque perspexit, extemplo probavit locum velut à præponente Deo paratum:

in quem tutiſſimum & tranquilliſſimum portum vitæ & portum vitæ & fortunæ, omnia præſidia & ornamenta conferret. Ingreſſus tum erat annum vigeſimum.

8. 8. Non tamen, quod plerique ſolent, è veſtigio præcipitavit ſe in hoc vitæ genus, ignarus quid ferre velint nolintque lacerti. Eſt enim ex amuſſim conſiderandum, diuque perpendendum, de quo ſemel tantùm eſt ſtatuendum. Quinque igitur annos tyro & Religionis candidatus exegit, ſexto ſactum habitum induit, ſequenti profeſſionem fecit, ſacroque voto emiſſo, ſe illi vitæ generi addictum obſtrinxit. In quo magna cum laude & gloria, ſuæque domus immenſo commodo, perſtitit annos ſexaginta quinque, donec Deo evocante illum è corporis teſtaceo hoſpitio, ſpiritum cœlo reddidit, nominis relicta in terris memoria: anno ætatis ſuæ nonageſimo ſecundo, partæve per Chriſtum ſalutis milleſimo quadringenteſimo ſeptuageſimo primo, octavo Calendas Auguſti.

9. 9. Calamo autem perſequi vellet exactè, & ad poſteritatem tranſmittere omnem vitæ curſum, quâ in Deum pietate, in Fratres flagraverit charitate & benevolentia: qua animi ſubmiſſione & ſedulitate ſuis ſervierit: quibus operis conceſſum vitæ tempus decurrerit, adeò non eſſet noſtrarum virium, ut fuerit potiùs hominis otio ſuo intemperanter abutentis. Si vox infragilis, pectus mihi firmiùs eſſet pluraque cum linguis pluribus ora forent: non tamen idcircò complecterer omnia verbis, materia vires exuperante meas. Conſultius puto prudenti illa præterire ſilentio, & hanc ſpartam aliis colendam tradere: quàm imbecilitate virium & ingenui paupertate, res per ſe laudatiſſimas deterere & obſcurare. Quid, quod nulli, qui cum Thoma ætatem agitaverunt, curæ fuit, ejus vitam præclaram ſanè & divinam memoriæ prodere: ut hâc ratione habere poſſimus, quæ proferamus certa; Nam è medio laudum materiem ſumere, vel à Rhetoribus mutuari, non eſt nobis viſum neceſſum. Hoc certi & explorati habemus, ſemel illum OEconomiam adminiſtraſſe ætate adhuc florente, bis Suppriorem egiſſe. Nec hoc nobis dubium, ſtatura illum corporis fuiſſe infra mediocritatem, forma verò convenienti, colore in vultu vivido, ſed fuſco, acie oculorum perſpicaciſſimâ, ut numquàm vel capulo proximus ſit uſus conſpicilio. Otio, uti rei peſtilentiſſimæ omniumque malorum fonti, nunquam indulſit. Temporis illum ſummam habuiſſe rationem, ut rei prætioſiſſimæ reique irrecuperabilis, tot ab illo elaborata partim, partim in communem uſum ſuâ manu conſcripta volumina arguunt. Multum enim ſcriptione pollebat. Superſunt adhuc univerſa Biblia, in quatuor Tomos diſpertita: præterea ingens liber: quo Sacerdotes in ſacris utimur: tum aliquot Divi Bernardi Opuſcula, præcellenti arte & magnâ induſtriâ à Thoma conſcripta.

10. Cæterum; quia nulli Gerſoni co nomini nimiùm addicti, quatuor de Imitando Chriſto libros Joanni Gerſoni vindicare conati ſunt, ſummam noſtro Thomæ injuriam facientes. Superſunt etiam nunc ibi ipſi libri auctoris manu ſcripti, qui ſatis arguunt à Gerſone nunquàm lectos, multò minùs profectos. 10.

Erat

Erat autèm illi familiare, concubia nocte à matutinis laudibus componere & libros scribere, se geniumque defraudans, læsa etiam corporis valetudine, quo de omnibus pietatem colentibus optimè mereretur. Ejus sermo omnis de Deo & sacra Scriptura. Rogatus ex tempore in quorundam commodum, nunquàm abnuit declamitare, quod tamen non fecit, nisi aliquo ad meditandum apto tempore, aut degustato paululum somno. Complures sæpenumero ex urbibus locisque remotioribus, quos fama exciverat ejus audiendi cupidi, huc confluxère.

11 Idest inspiratione divina.

11. In oratorio & Ecclesiasticis muneribus dictu difficile, quàm divinè præsentique omnia animo obierit. Dum psalleret, vultu semper in cœlum sublato, sacro enthusiasmo afflatus, dulcedine nimirùm psalmorum incredibili captus & extra se raptus, advertebatur: Sic ut nunquam calcibus non terræ hæreret infixus, scilicet summis dumtaxat pedum digitis solum contingens, reliquo corpore in cœlum subvolare, ubi animo & desiderio agebat, meditaretur. In psallendo, erecto corpore consistebat perpetuò; nunquàm sedili, vel brachio, vel tergo innitens. Ingredientium oratorium, nocte dieque primus, egredientium semper postremus. Divinus cultus & Ecclesiasticum decus incredibiliter corde & studio illi erat. Adeò ut semel cuidam dicenti, videri sibi felicem Thomam, nec admiratione dignum magnoperè, tantâ vocis alacritate, animi promptitudine & pietate, quod Psalmos decantaret, ut cui Psalmi Davidici salmones [genus est piscium delicatissimum] saperent, incunctanter responderet, ita est, [ut ais] Deo gratiæ, Psalmi mihi salmones: qui tamen non rarò in nauseam & mortem, quoties ignavos rei præsenti non intentos, & voci parentes conspicio, convertuntur. Hoc in illo demirabantur, quod præter Divina, fluxa omnia velut ad se nihil pertinentia adeò despiceret, ut illorum appellationes usumque addiscere gravaretur. In corona gravium virorum; si ipso præsente forensia aut mundana agitarentur, velut mutus ac elinguis sedebat: nec respondebat, ne rogatus quidem, nisi insigni alicujus rei commoditate illectus; quasi ignarus rerum, de quibus commentabantur, omnium. Porrò si de Deo rebusque cœlestibus haberetur sermo, mox postulatus sententiam, velut limpidissimus fons, perpetuis verborum rivulis scaturiens sequebatur, aut potiùs profluebat.

12. Habebat pro more certis in septimana diebus se flagro affligere, cantillando Hymnum illum: Stetit JESUS. Ostenditur adhuc ejus effigies, sed admodum deformata pœnèque obliterata, cum hoc insigni symbolo, IN OMNIBUS REQUIEM QUÆSIVI, SED NON IN VENI, NISI IN HOEXKENS ENDE BOEXKENS: Hoc est, in abditis receptibus & libellulis. Et hæc ferè sunt, quæ veterum scriptis exuta, explorata & certa de Thoma habemus. Testantur illi, qui hæc paucula chartis mandárunt, ejus tolerantiam in rebus adversis lætè ferendis, patientiam in hominum vitiis non solum æqualiter tolerandis, sed & benignè excusandis. In omni vita sobrietatem, pudicitiam, verecundiam, studium, & sedulitatem: in provehendis fratrum & communis domus commodis:

12

in divinis rebus & procurando illis, quæ honeſtati & decoro templi non nihil ornatus & ſplendoris adjungerent: aſſiduitatem in precibus, flagrantiam & frequentem lachyrmarum profuſionem, calamo perſequi velle, tam eſſe arduum, quam eſt, quòd comprehendi numero non poteſt; numerare velle.

13 13. Quæ cùm ita ſe habeat, quales nobis viri hujus vitæ ad pietatem aculeos creare, & ad imitationem hortamenta afferre debeat, meritò quis non advertit. Quapropter in hanc curam incumbendum graviter, ut his veſtigiis inſiſtentes, illum proximè æmulari contendamus, verba, actiones, mores virtutes, in exemplum aſſumamus. Carne prius brutiſque affectibus maceratione corporis edomitis, & ſpiritui ſubjectis, ad cœleſtia toti anhelemus. Illic & vota & deſideria figamus, quæ æterna ſunt quærentes, ſapiamus. Aliàs, ſi nec Dei verbo nec priorum hominum dictis & facta commovemur ad reſipiſcentiam, inflammamur ad imitationem; haut dubiè in extremo die remiſſius erit Sodomæ & Gomorræ populo, Tyriis & Sidoniis, quàm nobis. Si apud illos patratæ fuiſſent virtutes ſi ipſis nota & credita fuiſſent, quæ ſunt nobis perſuaſiſſima, olim in cinere, & cilicio pœnitentiam egiſſent. Pater Domini noſtri JESU CHRISTI, Pater miſericordiarum, & Deus omnis conſolationis, inſpiret nobis ſe & noſtra profeſſione dignam mentem, ut quod reliquum erit temporis, ad ſuum honorem ampliandum, & noſtram ipſorum ſalutem provehendam abſumamus: quò tandem ejus gratiâ & pietate ſubvehamur in cœlum: illic perpetuò laudes & hymnos, cum reliquis omnibus cœlitibus, illi dicturi.

FINIS.

Illud poſtremùm breviter ipſe Thomas attigit, tacito nomine Parte 3. Sermonum ad Novit. Sermone ſecundo, exemplo penultimo.

Author, qui diſtinctionem decimam Speculi exemplorum compoſuit, [*tacite ex humilitate nomine*] *de iis quæ huic diſtinctioni inſeruit, hunc in modum in principio præfatus eſt: Incipit decima & ultima diſtinctio Speculi exemplorum, in quæ habentur exempla, quæ aut veriſſima relatione didici, aut libris Teutonicis ſcripta inveni, vel ipſe facta cognovi.*

THOMÆ A KEMPIS,

CANONICI REGULARIS

D. AUGUSTINI.

PARS PRIMA SERMONUM.

In hac parte continentur 30. *Conciones in tres partes diſtributæ.*

Prima novem:

Secunda decem:

Tertia verò undecim continet Conciones, habitas ad Novitios.

Præterea novem alias Conciones, quas ad Fratres hic Author habuit.

PROLOGUS IN SERMONES *AD NOVITIOS REGULARES*

Dilectis in Chriſto Fratribus, Innocentio, Simpliciano, ac cæteris Crucifixi Diſcipulis, Sacræ Religionis diſcipulis nam diligentibus: Frater peregrinus in valle lachrymarum degens, orationum veſtrarum juvamina humiliter petens:

Pax Chriſti, in cordibus veſtris abundet, & patientia multiplex, vobis & mihi in Cruce Chriſti condonetur.

SErmones, quos per modum dulcis collationis pro Novitiis noſtris, diverſis quidem temporibus, in unum collegi, vobis in Thom. à Kemp. Serm. charitate communicare pium cenſui, juſtumque exiſtimavi. Quamvis igitur incultus ſit ſermo, & materia non ardua: tamen ſimplicibus placere cupiens, quod Dominus inſpiravit & dedit libenter piis & devotis offero ad legendum. Quod ſi fortè indiſcretus ſermo, quempiam offenderit: peto, ut venia concedatur exiguo: atque in melius reformetur, quod abſurdum foris ſonare videtur. Et quia exempla, ſæpe plus movent audientes, quam ſola verba: idcircò more B. Gregorii inſtructus in pleriſque locis, poſt finem ſermonis, pro majori aſſertione, exempla quædam (ſicut memoriæ occurrebant) breviter annotavi. Grata ter Fratres accipite, quæ vobis, ſicut dilectis amicis offero. Oretis, ut ſint omnia, ad honorem Dei & multorum profectum.

Sciendum eſt, quod iſte liber continet triginta Sermones, & habet tres Partes.

Pars prima continet novem Sermones ad deſignandum novem Ordines Angelorum.

Secunda pars autem continet decem Sermones ad deſignandum decalogum legis, ſe-

cundum numerum decem præceptorum. Tertia pars verò continet undecim Sermones ad designandum statum Religiosorum, in renunciatione sæculi, & bajulatione Crucis secundùm consilium Salvatoris dicentis: Qui vult venire post me, abneget semetipsum, & sequatur me.

SERMONES IX.

PRIMÆ PARTIS.

De concordia Fratrum, & melodia Divinæ laudis. Serm. 1.
De laude bonæ Congregationis. 2
De verbis & consiliis seniorum, humiliter audiendis. 3
De bonis colloquiis invicem habendis 4
De patientia conservanda, inter desides & perversos. 5
De vigiliis nocturnis contra impugnationem soporis.
De custodia oris, & diligentia operis, cum obedientia superioris. 7
De vana gloria cavenda: & quod soli Deo, laus est exibenda. 8
De periculo multorum malorum, ex multiloquio verborum. 9

SERMONES X.

SECUNDÆ PARTIS.

De multis tribulationibus justorum, pro Regno Cœlorum. Serm. 1.
De quotidiano martyrio & bello in statu Religionis. 2
De sapientia Confessorum, & continentia Religiosorum. 3
De cauta custodia cordis, & gratia internæ devotionis. 4
De constantia & perseverantia in statu Religionis. 5
De cautâ custodia juvenum contra multas tentationes. 6
De stricto Dei judicio, ubi accusabunt nos omnes creaturæ. 7
De vana gloria vitanda, & humili obedientia sectanda. 8
De spirituali militia contra vitia. 9
De variis bellis, & periculis hujus vitæ. 10

SERMONES XI.

TERTIÆ PARTIS.

De cruce quotidie tollenda in Religione assumpta. Serm. 1.
De veneratione & commemoratione B. V. Mariæ. 2
De laude dulcissimi nominis JESU, & dulcissimæ Matris ejus Mariæ. 3
De devoto servitio B. Virginis, & recordatione nominis ejus. 4
De dolore & consolatione Beatæ Mariæ Virginis. 5
De excellentia meritorum, & privilegiis B. Mariæ Virginis. 6
De tribus speciosis vestibus Beatissimæ Agnetis Virginis. 7
De aurea corona, in capite sanctissimæ Agnetis Virginis. 8
De dedicatione Ecclesiæ, de quinque luminaribus templi. 9
De ornamentis & moribus ministrorum in templo Dei. 10
De quatuor conditionibus, ad ædificationem & decorem domus Dei pertinentibus. 11

PARS PRIMA SERMONUM *AD NOVITIOS.*

SERMO PRIMUS.

De concordia Fratrum, & melodia divinæ laudis.

Pſal. 132. ECce *quàm bonum & quàm jucundum, habitare fratres in unum.* David ſanctus, & verè Propheta magnus coram Domino, repletus Spiritu ſancto, multos edidit Pſalmos; quoſdam pro auxilii poſtulatione in tribulatione; quoſdam pro gratiarum actione, de hoſtium liberatione; ſed rarò vel nuſquam, tam bonam & jucundam edidit ſymphoniam, ſicut in hoc brevi cantico graduum de-
Pſal. 132. claravit, dicens: *Ecce quàm bonum & quàm jucundum, habitare fratres in unum.* Omnes enim bonum naturaliter appetunt, & jucunditatem, malum verò & triſtitiam refugiunt, tanquam hominis infelicitatem. Igitur de fraterna charitate & unanimitate loqui geſtiens, tacitis aliis bonis præſentibus, ſpecialiter devotioni fratrum congaudebat; ſumptoque pſalterio jucundo cum cithara, in domo Domini præcinebat, dicens: *Ecce quàm*
Pſal. 132. *bonum, & quam jucundum, habitare fratres in unum.* 2. Verè fratres, nulla major exſtat jucunditas in monaſterio religioſorum, & congregatione fratrum ac ſororum, quàm unanimitas animorum, & concordia morum, cum obſervantia regulæ & ſtatutorum, ſecundùm decreta Prælatorum, & monita ſeniorum. Sed hanc ſanctam, ac Deo placitam fratrum concordiam, Diabolus omnium bonorum inimicus, oppugnare & infringere non deſiſtit: variis modis die ac nocte inſidias parans, ad decipiendum animas deſides & vagas: & nunc quidem apertè, per locutiones vanas conturbat; nunc occultè, per ſuggeſtiones turpes, tentat & inquietat; quatenus novum Chriſti militem, à ſancto propoſito revocet; aut antiquum diſcipulum, in deſidiam trahat, aut debilem, in murmurationem trudat; aut paſſionatum, in pertinacia ſtringat. Sed contra hos dolos & terro-
Diabolum viri pii qui exerceant & fugent
res Satanæ, certat ac triumphat unanimis conventus fratrum multorum, qui nocturnis vigiliis incubant, diurnis laboribus inſudant, ſacris lectionibus intendunt; devotis precibus, & pſalmorum melodiis inſiſtendo, Deo jubilant; & quaſi cæleſtibus tubis, pariter inſonando diabolum perſequuntur. Vehementer enim eum affligunt, cùm jejunant; verberant, cùm diſciplinam recipiunt; calcant, cùm veniam petunt; premunt, cùm ſe humiliant, terrent, cum Jeſum invocant; torquent, cum Mariam nominant, fugant, cum cruce ſe ſignant: urunt, cùm crucifixum adorant; vincunt, cùm obediunt; arctant, cùm in ſolitudine manent; ligant, cùm ſtrictè ſilentium ſervant. 3. Verè hæc eſt ſancta congregatio fratrum, quærentium Dominum, quærentium faciem Dei Jacob, ſpernentium mundum, diligentium

Christum, abnegantium se, & omnia propter Deum, certantium contra diabolum & exercitum ejus, donec recedat, nec tam citò in castra Dei redire præsumat. Perpendite ergò charissimi, quàm bonum & jucundum est habitare fratres in unum; quia in una domo congregati, unius regulæ professione colligati, sub uno Prælato bene ordinati, pariter surgunt ad vigilias, pariter conveniunt ad horas canonicas, pariter incipiunt cantare, & legere, pariter nituntur divinum officium honorificè consummare. O quàm gratum & commendabile collegium, ad laudandum Deum præcipuè dedicatum; ubi sunt tot tubæ resonantes, quot voces in choro alacriter cantantes 4. Sed hæc audientes quid dicunt dæmones, religiosos persequentes? *Fugiamus* (inquiunt) *Israëlem*, hanc sanctam & devotam congregationem. *Dominus enim pugnat pro eis contra nos.* Isti enim sunt veri Israëlitæ, qui de Ægypto, & sæcularis vitæ tenebris egressi, propter Christum parentes & amicos reliquerunt; & nunc habitu sanctæ religionis induti; Deo perpetuè se voverunt, & contra nos militare fortiter cœperunt, ad confusionem utique nostram, & suam gloriam augmentandam. Constanter ergo (fratres) state armati precibus, contra adversarios salutis vestræ, nullius impetum formidantes: sed in Domino confidentes, gratias agite de beneficiis vobis collatis, præ multis in sæculo errantibus. Non pigeat omni nocte fugere, ad vigilias nocturnales. Sed facto signo, abjicite torporem ab oculis, evagationem a cordibus, dissolutionem à moribus. 5. Eja charissimi attendite præsentiam Christi, angelorum custodiam, reverentiam Sacramenti, & reliquias sanctorum, in quorum conspectu statis & psallitis, licet oculis corporalibus eos non videatis. Cavete diligenter à vanis phantasiis & immundis spiritibus ne inveniant locum intrandi & latendi in vobis. Citò avertite faciem vestram à mercatu diaboli: signitate corda vestra signo sanctæ crucis: recurrite ad passionem Christi: erubescite alia cogitare, quam verba Dei, quæ legitis & cantatis, Incipite modò cælibem vitam ducere cum angelis: pacem & concordiam tenere cum omnibus: nulli scandali occasionem detis, verbis vel actibus offensivis. In Christi charitate supportate imperfectiones infirmorum, non tamen consentiatis vitiis aut querelis eorum. Orate frequenter pro tribulatis & tentatis: timete ne vobis similia contingant, aut pejora incurratis. Omnibus autem exemplum veræ humilitatis, mansuetudinis, patientiæ, taciturnitatis, & obedientiæ exhibere; ut perennem à Deo mercedem, cum sanctis ejus & electis, in cælo recipiatis. Si enim minimum gaudium cognoscetis, ad omnia, quæ Deo placent, convolaretis: & ad chorum, ubi divina & celestia die ac nocte tractantur festinaretis. Cùm ergo tædium sentitis ex onere laboris, recolite æterna præmia promissa vobis in cælis. Unde Beatus Paulus, qui plus omnibus laboravit, pigros excitando, debiles confortando, inter labores ad mentem cœlestia revocabat, dicens: *Non sunt condignæ passiones hujus temporis ad futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis.* Nunquam poterit Dei servus vinci certamine, nec gravari temporali labore, qui æterna bona vel mala semper gerit in mente. Qui ergo desiderat habere cor purum & quietum, excludat à se omne terrenum com-

Exod. 14.

1. *Cor.* 13.

Rom. 8.

commodum, & humanum solatium, Citò namque perditur cœlestium desiderium, in silentio acquisitum, nisi fuerit cum omni diligentia ab extraneis rumoribus custoditum. 6. Cœnobium Monachorum, est sicut falsum mare, quod corpora mortua non potest in se retinere, sed statim ad littus putrida projicit: sana verò & vivida nutrit, atque ad incrementum producens, nitida intuentibus reddit. Scitote ergò, quòd homo carnalis, sub viri panno latens, diu se fingere non potest: sed aut in se per teporem deficit, & à fervore arescit; aut citò recedit, aut recedere cogitat; aut cum murmure manens, fœtorem de se perversæ actionis ostendit. Et, quia levis est corde, & dissolutus ore, alios sæpè deridet: quia superbus & iracundus, contentiones inter pacificos movet, & simplices accusat. Et quoniam radices humilitatis non habet, & spinas carnalitatis evellere negligit: idcirco dulces flores castitatis, cum fructibus obedientiæ & charitatis, gignere non valet.

Cœnobium mari simile.

Prov. 17. *Sap.* 3. 7. In congregatione devotorum, probantur corda multorum, tanquam aurum in fornace ardenti: utrum desideria eorum, ex Deo sint, an ex carne, concepta. Qui enim proprium commodum quærunt, & communes labores & observantias Ordinis, negligenter prætereunt: hi parum in spiritu proficiunt, sed ad exteriora declinantes, sæpè ad pristina vitia labuntur. Quomodo poterit aliquis diu in disciplina & devotione perseverare: qui contra tentationes & passiones, viriliter non pugnat? Quapropter dum parva latent vitia, tempestivè adhibenda sunt remedia; ne urticæ crescentes, bona semina premant. *Luc.* 8. Dicit namque Salvator, de quibusdam fictis & tepidis fratribus, in quibus non est fervor spiritualis, sed tantùm exterior apparet habitus humilis, cum affectu honoris: *Omnis plantatio, quam non plantavit pater meus cœlestis, eradicabitur.* *Matth.* 15. Et verè, qui non ædificat domum suam supra firmam petram, id est, vitam suam super Christum, & veram humilitatem; flante vento elationis, cadet à statu devotionis ad exteriores occupationes, & in varias tentationes diaboli. A quibus malis nos benignè custodiat Jesus Christus filius Dei: qui verbo & exemplo suo, docuit nos humiliter conversari, & pacem cum fratribus, sine fictione & dissolutione semper retinere: Amen. *Matth.* 7.

SERMO II.

De laude bonæ congregationis.

Prov. 31. FRater qui adjuvatur à fratre, quasi civitas firma. Dilecti fratres, notate verba ista, à Salomone sapienter & proficuè dicta; & tenete perseveranter loca vestra, in societate bona. Sustinete invicem, cùm omni humilitate & mansuetudine, portando onera vestra, propter multa pericula evadenda, & maxima præmia animæ vestræ, à Deo promerenda. Congregatio quippe bonorum, est quasi *turris fortitudinis, à facie inimici* *Psal.* 60. Ibi namque homo securius vivit, ubi à pluribus juvatur: & si interdum ab aliquo tribulatur, ab alio rursus non consolatur. Qui bonæ voluntatis est, & Deum quærit, inter Deum quærentes amplius proficiet, & firmius stabit. 2. Ibi homo magis, in virtute probatur & exercetur; ibi frequenter, de negligentia arguitur. Ibi ad perfectiora, verbo & exemplo trahitur; ibi suam imperfectionem, confiderare & lugere compellitur. Ibi alterius fervore excitatur, alterius humilita-

te docetur: istius obedientia movetur, illius patientia ædificatur. Ibi verecundatur esse vilior: ibi confunditur inveniri tardior. Ibi invenit, quos timet: ibi habet, quos diligit: & sic ex omnibus proficit. Ibi alterius correptio, ejus fit admonitio; ibi alienum periculum, proprium efficitur speculum. Ibi unus, alterius est custodia; & alius, alium probat in patientia. Ibi homo portat, & portatur; ibi multa audit, & videt, unde doceatur. Ibi regula & sacra institutio, in bono conservant; ibi confessio & disciplina, excessus emendant. Ibi boni commendantur, ut meliores fiant: ibi negligentes arguuntur, ut refervescant. Ibi homo non permittitur torpescere, nec secundùm suum libitum agere. Ibi cogitur spiritui servire, & carnis desideriis resistere. Ibi diversa sunt officia, & multa exhibentur charitatis obsequia. Ibi omnia tempus habent, & ad opus suum quisque, ex obedientia vadit. 3. Ibi nulli otiari conceditur, sed unicuique mensura operis injungitur. Ibi infirmus à fortiore sustentatur; ibi sanus infirmum visitans, Christo servire lætatur. Ibi uno deficiente, alius locum ejus supplet; ibi sana membra, pro debilibus sollicitantur. Ibi activus, pro vacante laborat; ibi Deo vacans, pro laborante exorat. Ibi uno legente, multi ædificantur; ibi singuli hebdomadas suas explentes, se invicem liberant, ne fatigentur. Ibi homo habet multos pro se orantes, & in extremis se contra diabolum protegentes. Ibi tot auxiliarios invenit, quot socios habet, qui ipsi in necessitatibus assistunt. Ibi feliciter obdormit in Domino; ibi multorum intercessionibus citiùs liberatur de purgatorio. Ibi post mortem hæredes, Dei servos, sui utique interdum memores relinquit; quorum pia studia, ipsius erit in cælo lætitia. Ibi labor ejus & bona conversatio, oblivionem non accipiet; sed multis posteris, ad exemplum proficiet. Ibi sequentes pro prædecessoribus suis orare tenentur, & Dominum pro benefactorum beneficiis laudare. Ibi quicquid boni agitur, ad omnium ibidem quiescentium participationem, provenire creditur. Ibi, qui adhuc vivunt, pro defunctis fratribus sollicitè sunt, ut à pœnis solvantur: & qui jam cum Christo regnant, pro peregrinantibus supplicant, ut in bono perseverent: & qui adhuc supersunt, ad fratres suos venire desiderant. Ibi singulare bonum, fit commune; ibi temporale, transit in æternum. Ibi temporaliter conviventes, æternaliter erunt congaudentes 4. Magnum igitur & jucundum bonum, habitatio multorum devotorum in unum. Qui in sancta congregatione, usque in finem perseveraverit; etiamsi imperfectus fuerit, propter multorum orationes & merita perfectorum, ad beatum finem Deo propitio perveniet. Qui autem bonam congregationem deserit, quasi extra portum stabilitatis & salutis divertens, marinis procellis se exponit. Qui enim de medio congregationis se separat, incertum est, ubi adhuc perseverabit. Finis cito declarabit, utrum ex Deo, an ex passione recessit. Maneas ergo in medio sanctæ congregationis, & manebit tecum Dominus. Ipse enim ait: *Ego in medio vestrum sum, sicut qui ministrat*, Et ad discipulos inquit: *Vos estis, qui permansistis mecum in tentationibus meis.* Si bonus es, mane, & ædifica alios. Si peccator es, & infirmus; mane, ut ædificeris ab aliis. Quocunque autem perrexeris,

2. *Mach.* 12.

Luc. 22. *Luc.* 28.

ris, scito, quoniam diabolus tibi adversabitur, & sequetur te tua passio, etiam si solus fueris & inclusus. Sæpè namque ex verbis levibus, & habitu curioso exteriùs, cognoscitur status mentis, quid vanitatis geritur intus.

Exemplum duorum fratrum.

5. Venerunt aliquando duo fratres ad domum cujusdam nobilis viri & terreni principis, pro aliqua causa monasticæ utilitatis. Intuens ergo eos diligenter princeps honestus, considerabit habitum & mores utrorumque extrinsecus. Illis autem recedentibus, dixit, vir sagax domicellæ suæ in secreto, nulli tamen palàm derogando: Videbatur mihi, quòd unus istorum, aut noviter illuc venit, aut citò inde recedere velit. Ad quem domina admirans, ait: Unde hoc scitis? Respondit: Ex dissimili veste & gesto, in verbis & moribus, conjecturo differentiam conversationis. Post breve igitur tempus, res latens apparuit foris.

Vestis, gestus & sermo arguit hominem.

Aliud exemplum notabile.

6. Quidam devotus graviter à diabolo tentatus, exivit de congregatione fratrum, ad captanda solatia mundi in ludicris vanis. Relicto igitur humili cœtu Clericorum, sociavit se frequenter contuberniis laicorum. Quadam verò die, exiens portam civitatis, cœpit cum sodalibus suis pro pecuniis ludere; diuque ludens, perdidit pecuniæ taxam; & quod pejus est, bonæ conscientiæ famam. Finito tandem piramidis ludulo, coactus est solvere debita, sine dilationis termino. Recusat itaque tructatoribus, tristem reddere; pugnat fortiter, nititur effugere, sponte nihil solvere contendit. Commoti ergo lusores, & conglobati pariter adversus debitorem perfidum, tanquam canes rapidi contra lupum clamant, trahunt, verberant manibus, maledicunt verbis: redde tructator, quod debes. Sed, cùm non acquiesceret exactoribus suis, irati nimis reddiderunt ei multa dura verbera, pro denariis paucis. Demum resumpto spiritu, à quibusdam in oppidum est reductus. Mandavit ergo devotis fratribus patriotis suis, obsecrans precibus multis, ut eum visitarent gravatum languoribus, recitans coram eis historiam suæ miseræ passionis. Versa enim erat cithara mundanæ ludificationis, in luctum acerrimæ afflictionis. Quibus auditis, visitant ægrotum benevoli fratres, compatiendo ànimæ afflictæ: increpant tamen seriosè erroneum, pro admisso scelere, dicentes, digna eum recepisse verbera, juxta illa Evangelica Domini verba: *Exi citò vias & sepes, & compelle intrare.* Si enim, inquiunt, in congregatione mansisses, tot plagas non recepisses. Tunc multum ingemiscens, fatebatur stultè se egisse, & peccasse. Idcirco (inquit) si convaluero, favente Domino, me emendare propono. Multi autem ex fratribus, hæc infortunia audientes, timore correpti sunt & constantiores effecti, in melius profecerunt, juxta illud Salomonis: *Pestilente flagellato, stultus sapientior erit.* Bonum est ergo in domo cum fratribus manere, & à societate seculari abstinere: & sine consilio Prælati nil attentare, nec exitum per licentiam extorquere, fraude vel prece. Nam sæpè pœnitet in fine, quod malè acquiritur propria voluntate. Qui vult proficere, & in congregatione perseverare, debet apertus esse Prælato suo in confessione, fidelis in opere, verax in sermone. Debet inter fratres esse verecundus, humilis, tacitus, quietus, pius, morigeratus, patiens, gratus, & obsequio-

Luc 14.

Prov. 9.

Exitus ex cœnobio, quàm plenus periculi.

quiosus. Ista faciunt Deo charum, hominibus amabilem, & nulli onerosum.

Aliud exemplum de quodam clerico sæpe evagante

7. Clericus quidam, in congregatione fratrum, studii causa habitabat; qui pro recreatione quærenda, sæpè ad amicos divertit, sæpè etiam loca & domos religiosorum visitavit. Dixerunt ergo ei fratres, & constudentes socii ejus, timentes ipsi periculum ex frequenti discursu imminere. Si vis in bono statu perseverare, noli extra domum tam sæpe vagari: cave amicos visitare, & familiaritates feminarum. Cùm ergo sæpius & seriosè, à multis admonitus esset, & pravam consuetudinem non resecaret: tandem tentatione crescente, sanctam societatem reliquit, & ad amicos rediens, uxore accepta, totus sæcularis & vagus effectus est.

SERMO III.

De verbis & consiliis seniorum humiliter audiendis.

Deut. 32. Isaiæ 4. INterroga patrem tuum & annuntiabit tibi; majores tuos, & dicent tibi. Dilecti fratres, audite libenter salutaria monita seniorum vestrorum: & nolite esse prudentes apud vosmetipsos, ne incidatis in laqueum diaboli, & scandalum animæ vestræ acquiratis. Nolite altiora quærere, nec curiosè aliorum facta perscrutari; sed quid velit Deus, & quid promisistis servare, omni tempore cogitetis. Dixit quidam devotus religiosus: Qui de omnibus alienis tacet, de omnibus pacem habet. O pretiosum verbum, utile, semper animo retinendum. Quantò enim quis latiùs foris extenditur, tantò intus minoratur. Nemo ergo alios inspiciendo, se negligat: sed antè omnia curam sui gerens, de reliquis taceat, qui ad ejus commissionem non spectant. Idcirco, quilibet internus esse cupiens, cùm Psalmista dicat: *Anima mea in manibus meis semper, & legem tuam non sum oblitus.* Psal. 118. 2. Quicunque voluerit in spiritu præficere, det se sæpius ad orationem, & silentii secretum: caveat multas quæstiones & fabulationes longas texere, sed potiùs cum sancto David devotè oret: *Domine ad te confugi, doce me facere voluntatem tuam.* Psal. 148. Si quæritis, quæ sit voluntas Dei, respondet beatus Paulus, planè ac lucidè omnibus nobis: *Hæc est voluntas Dei, sanctificatio vestra.* 1. Tess. 4. Quæ est sanctificatio ista, nisi abstinere à malo, & exercere se quotidiè in bono? Si ignoratis, quid Deo magis placeat, & quid utilius agere debeatis: ite incunctanter, & interrogate diligenter à Prælato vestro, aut à senioribus magis expertis: ne contingat vos in proprio sensu abundare, & errare. Quæ est causa, quòd tam multi à prima devotione tepescunt, & tam parum in veris virtutibus proficiunt? Quia, prò dolor! à sancto proposito paupertatis & simplicitatis, quod à senioribus acceperunt & didicerunt, paulatim recedunt: & potius proprias inclinationes sequuntur, & novas convenientias fingunt: simplicia & humilia abhorrent, familiaritates hominum quærunt, scientiam suam ostendere appetunt, & super seniores etiam doctos se arbitrantur. Et utinam novitiorum humilia exercitia iterum apprehenderent, & parvam admonitionem gratanter acciperent. 3. Fratres, nemo erubescat à senioribus erudiri; nemo spernat à minoribus ædificationis verbum audire: quia hoc est humilitatis commendabile signum, hoc spiritualis profectus est

est valdè bonum præsagium, juxta illud Salomonis Proverbium: *Audiens sapiens sapientior erit, & intelligens gubernacula possidebit.* Prov. 1. Qui vult sapiens esse, & doctus reputari, antequam audiat & discat, diu stultus inter sapientes remanebit. Proverbium veridicum est; Qui non vult audire magistrum ut bonus discipulus: hic cum dyscolis verberabitur, ut asinus rudis. 4. Considerate jam consequenter, ex scripturis utriusque Testamenti, sanctos Patres & Doctores: Prophetas & Apostolicos viros, scientia & virtutibus præclaros: quàm solliciti fuerunt, tam in vita quàm in morte, instruere filios & subditos suos; quàm multa secreta Dei prædixerunt eis, de futuris & cœlestibus bonis, sub diversis figuris & parabolis: quatenus omnes Auditores suos, benevolos redderent ad observantias legis, & cupidos facerent ad omnia divina promissa, tam præsentia quam futura, percipienda. Moyses enim doctor & legislator præcipuus, sic ait: *Audi Israël præcepta & judicia, quæ ego doceo te, ut faciens ea vivas. Non addetis ad verbum, quod loquor vobis, neque auferetis ex eo; & docebis ea filios, ac nepotes tuos.* Et rursum in alio loco: *Diliges Dominum Deum tuum, ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota fortitudine tua: Eruntque verba hæc, quæ ego præcipio tibi hodie, in corde tuo, & narrabis ea filiis tuis; & meditaberis sedens in domo tua, & ambulans in itinere, dormiens atque consurgens. Et ligabis ea quasi signum in manu tua, & movebuntur inter oculos tuos, scribesque ea in limine, & in ostiis domus tuæ.* Ecce quam sancta mandata, ac religiosa exercitia divinæ doctrinæ, proposita sunt nobis per Moysem, etiam cunctis fidelibus dignè imitanda. 5. Post Moysem sanctum surrexit Josue in loco ejus, fidelis minister, electus ex millibus, cui dixit Dominus: *Sicut fui cum Moyse, ita ero & tecum. Confortare, & esto robustus valdè, & custodias, & facias omnem legem, quam præcepit tibi Moyses, servus meus, nec declines ab ea ad dexteram, vel ad sinistram.* Et quia Moyses posuit super eum manum suam, meruit benedictionem divinam, & repletus est spiritu sapientiæ, quæ maximè necessaria est, pro bono regimine in civitate & multitudine; & obedierunt ei filii Israël sicut Moysi, juxta præceptum Domini. Hæc audiens quilibet frater novitius vel professus, debet trahere utile exemplum ad seipsum, obediendo humiliter Prælato suo, aut seniori fratri propter Deum, ut mereatur habere benedictionem cœlestem, propter humilitatem suam, & obedientiam promptam. Nam humilis obedientia, specialem meretur à Deo gratiam, & defenditur à multis diaboli laqueis, & excusabitur in judicio, de malis sibi objectis & offensis, Idcirco rogo vos juniores, audite humiliter seniores, qui habent longam experientiam in multis, qui diu portaverunt in ordine pondus diei & æstus, sæpè corpore fatigati, sæpè mente afflicti. Quos Deus fortiter probavit in camino paupertatis, tanquam aurum in fornacè ignis, & post longam inediam & angustiam cordis, consolatus est eos sæpius gaudio Spiritus sancti, dulcedine Sacramenti, sicut olim in deserto, filios Israël pavit manna cœlesti. 6. Legitur in primo libro regum, quod Samuel charus Deo & hominibus cum adhuc esset puerulus, à sancta matre sua Anna, Deo oblatus est, & Heli sacerdoti ad eru-

Moyses. Deut. 6.

Deut. 6.

Josue. Josuæ. 1.

Exod. 16. 1. Reg. 3. Samuel obedientiæ typus.

erudiendum commendatus, quatenus ejus magisterio, à pueritia assuesceret Deo, in tabernaculo altaris humiliter servire, & secundùm legem Dei, bonis moribus ad altiora & sacratiora capienda, paulatim proficeret. Quod & factum est, Deo feliciter annuente. Qui in omnibus agendis, consulendis, sacerdoti suo tanquam vicario Dei, studuit incunctanter obedire, ut nec ad dormiendum quidem, sine ejus licentia, ire præsumeret. Nam trina vice à Domino in nocte vocatus, statim de lectulo surrexit. Et quia divinam revelationem adhuc ignorabat, ad notam sibi sacerdotis præsentiam promptulus cucurrit, & vocem quam audivit, judicio prælati sui exposuit, plus credens industriæ senioris ac consilio sacerdotis, quàm suæ innocentiæ, qui de facili poterat in secretis Dei decipi, aut inaniter elevari. O qualis erit hic puer in futuro, qui tam obsequiosus & obediens fuit seniori, in vitæ primordio? Certè crescente ætate, concrevit & altioris revelationis gratia, ut post mortem sacerdotis sui, judex fieret totius populi; & ex jussione Domini reges ungeret & virtute oration is potentiam inimicorum debellaret. Cognoverunt enim omnes à *Dan* usque Bersabee, quòd fidelis Samuel, propheta esset Domini. Quia sæpiùs convocans populum, & Dei beneficia quamplurima memorans, redarguit eos de stulta idolorum cultura; & de magna ingratitudine eorum, post tanta beneficia data. Et quia Deum sæpius offenderant, ideo gravissimè ab hostibus castigari meruerunt. Deinde ad sacræ legis observantiam, sollicitè revocat omnes errantes, & ait: *Auferte deos alienos, & præparate corda vestra Domino, & servite illi soli, & liberabit vos de manibus inimicorum vestrorum.* 7. David quoque rex, potens & sanctus, a Samuele oleo sancto, in principem populi unctus, cùm pluribus annis Israeliticum regnum strenuè gubernasset, antè mortem suam vocavit ad se Salomonem filium suum, præcepitque ei dicens: *Ego ingrediar viam universæ terræ, confortare, & esto vir, & observa custodias Domini Dei tui: ut ambules in viis ejus, & custodias cæremonias ejus, & præcepta ejus, & judicia. & testimonia, sicut scriptum est in lege Moysis.* Rursus in Psalmo quodam, Spiritu sancto afflatus, populum sibi commissum erudiens, & ad divinum cultum exhortans, orat, & dicit: *Attendite populo meus legem meam, inclinate aurem vestram in verba oris mei. Quanta mandavit patribus nostris, nota facere ea filiis suis; ut cognoscat generatio altera? Filii qui nascentur & exurgent, narrabunt filiis suis; ut ponant in Deo spem suam, & non obliviscantur operum Domini, & mandata ejus exquirant.* Ecce quàm devota admonitio glorioti regis, ad custodiam sacratissimæ legis. 8. Salomon quoque sapientissimus regum, paterna vestigia sequens, inter multas proverbiorum sententias, juvenes instruens, sic ait: *Audite filii, disciplinam patris, & attendite, ut sciàtis prudentiam. Donum bonum tribuam vobis, legem meam ne derelinquatis. Nam & ego filius fui patris mei tenellus, & unigenitus coram matre mea, & docebat me, atque dicebat: Suscipiat verba mea cor tuum, custodi præcepta mea, & vives. Possidesapientiam, possidè prudentiam, ne dimittas eam, & servabit te.* Ecce quàm utilem doctrinam tradit Sapiens juvenibus, & præcipuè vobis novitiis scholam Dei ingressis, quatenus Deo favente, in

1. Reg. 3.

1. Reg. 7.

3. Reg. 2.

Psalm. 77.

Salomon.

Prov. 4.

in virtutibus usque in senectam proficiatis. 9. Legitur etiam in libro primo Machabæorum de Matathia, viro clarissimo, & æmulatore legis constantissimo, quòd zelo Dei inflammatus, & divino auxilio atque humano potenter accinctus, impios ac desertores paternæ legis, de finibus suis expulit: & neglecta patrum piorum statuta ad sanctam Deo placentem observantiam, decenter pro viribus reformavit. Qui nihil aliud, in cunctis bellicosis actibus suis prætendit; nisi ut honor Dei & cultus, in sacris legibus firmissimè starent; & populus desolatus, Deo serviendo felici pace gauderet; atque summa exultatione, Deum omnipotentem cordibus sinceris coleret, ac vocibus jucundis jugiter collaudaret. Hic tandem, post multa inclyta bonorum operum gesta moriturus, & paterna charitate de futuris sollicitus: ne bonum pio conamine inceptum, per desidiam deperiret, convocatis ad se filiis & amicis, zelum Dei habentibus, confortavit corda eorum sermonibus optimis, cum multis sanctorum præcedentium exemplis, & ad perseverantiam boni status jam inceptì, singulos strenuè exhortans & deprecans, ait: *Nunc ergò, ô filii, æmulatores estote legis; & date animas vestras, pro testamento patrum. Mementote operum patrum, quæ fecerunt in generationibus suis: & accipietis gloriam magnam, & nomen æternum.* Salvator quoque noster Dominus Jesus Christus, peracto per passionem & crucem suam, redemptionis nostræ mysterio; post beatam resurrectionem suam, apparens frequenter discipulis suis; inter multa sacra verba, quibus eos sapienter & expressè instruxit, hæc finaliter, & salubriter intulit:

Matathias. 1. Mach. 2.

Salvator.

Euntes (ait) *in mundum universum, prædicate Evangelium omni creaturæ; & docete omnes gentes servare omnia, quæcunque mandavi vobis.* O felix & meritoria obedientia, quæ nil aliud cogitat, quàm beneplacitum & voluntatem patris cœlestis desideranter implere! O quàm sancta anima, quæ nititur se resignare & totam vitam suam moribus Christi conformare! Verè optimum exemplum bene vivendi, reliquit omnibus nobis Jesus Christus. Ipse magister omnium, ipse liber & regula Religiosorum, ipse commentum monachorum, ipse textus & glossa decretorum. Ipse forma vitæ Clericorum, doctrina laicorum, lucerna fidelium, lætitia justorum, gloria Angelorum, finis & consummatio omnium desideriorum sanctorum. 10. Legitur etiam in actibus Apostolorum, de beatissimo Paulo Apostolo, quod in initio conversionis suæ, vox cælestis dixit ad eum: *Surge, & ingredere civitatem: & ibi tibi dicetur, quid te oporteat facere.* Qui statim surrexit, & voci Dei obedivit: factusque est sanctus, & magnus Prædicator in orbe terrarum, qui prius fuerat persecutor Ecclesiarum. Hic perfectæ abrenuntiationis exemplum, ostendit omnibus Religiosis: præcipuè tamen obedientiæ formam, reliquit noviter conversis, ut omni horâ cum Paulo dicant: *Domine, quid me vis facere?* Et sicut tunc, de subita conversione ejus, stupebant omnes, qui eum noverant, ita & nunc mirantur & gaudent de ejus doctrina cuncti mundi sapientes, ubicunque Christus fuerit nominatus. Idcircò divinâ charitate ac[illegible]sus, omnes ad amorem Christi hortabatur, dicens: *Imitatores mei estote, charissimi, sicut & ego Christi.*

Marc. 16.

Paulus. *Actor. 9.*

Actor. 9.

Phil. 3.

De quo, in Actibus Apostolorum scribitur: quod cum Barnaba, ad prædicandum gentibus verbum Dei missus fuit, & plures ad fidem Christi convertit. Post aliquot autem dies, dixit itе-
Act. 15. rùm ad Barnabam Paulus: *Revertentes, visitemus fratres per universas civitates; in quibus prædicavimus verbum Domini, quo modo se habeant, utrùm proficiant, an de-*
Act. 15. *ficiant in bonis inceptis.* Et iterum: *Paulus verò electo Syla pro socio ad prædicandum idoneo perambulabat Syriam & Ciliciam confirmans Ecclesias, præcipiens servare & custodire, præcepta Apostolorum & seniorum.* 11. Ecce fratres, jam multa bona audistis, quàm solliciti fuerunt sancti viri temporibus suis, docere filios suos & subditos, ut ambularent in sacris Dei præceptis: quàm sanctæ conversationis exempla reliquerunt posteris suis; quæ ipsi prius à patribus & senioribus, frequenter audierunt & didicerunt. Sic ergò & vos charissimi, tanquàm novellæ olivarum, plantati in domo Domini, state in obedientia & disciplina claustrali: tenete traditiones seniorum, & statuta generalis Capituli per Definitores ordinata divina inspiratione pro salute vestra. Gratanter accipite monita Prælatorum vestrorum, & patienter sustinete correptiones eorum: quia melius est, quod ipsi vos modò corrigant, quàm diabolus gravius in futuro vos puniat & deludat. Si enim nunc propter Christum, humiliter consiliis seniorum acquiescitis, & propriam sapientiam relinquitis: tunc magnam pacem habebitis, & per gratiam Christi æternam beatitudinem recipietis: Amen.

SERMO IV.

De bonis colloquiis invicem habendis.

1. *UBI enim sunt duo vel tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum,* dicit Dominus. Attendite, dilecti fratres, præsentiam Christi in omni loco, quocunque convenitis, sive ad orandum, sive ad laborandum: ne alius alium impediat, aut verbo vel signo levitatis offendat. Si ergò, datâ licentiâ, loqui interdum vobis licet, sit sermo de Deo & devotis materiis ex scripturis sanctis: quæ vos ædificent in virtutibus, & consolentur in adversis. Sic fecerunt olim sancti Patres in Ægypto, quando convenerant pariter pro consiliis & remediis in tentationibus superandis. De sæculi verò rumoribus: & variis hominum statibus, loqui caveatis; nec aliquem sæcularem temerè judicetis, quoniam Deus judicabit omnes iniqua agentes. Nulla igitur cura vobis sit, de temporalibus rebus cogitare, nec inde fabulari; sed tantùm de spirituali profectu in virtutibus, & remediis vitiorum vestrorum. Committatis omnia exteriora & negotia domus Deo regenda, & Prælatis vestris disponenda: quia rationem reddent in judicio, de sibi commissis. 2 Vos estote pacati, & grati, de ministerio quotidiano vobis exhibito; contenti stipendiis vestris, in victu & vestitu moderato, non curiosa, non superflua, non recentia, non molliora quærentes: sed sicut boni simplices filii Dei, sine querela & disceptatione inter fratres conversantes, indignos vos omnibus his beneficiis, ex humilitate reputetis. Ferveat mens vestra in cælestis regni desideriis; & in devotis exercitiis, alius alium præire conetur, & præter Christum, & hunc crucifi-
Matth. 18.

cifixum, nihil ſcire nec cogitare libeat; quatenus omnia ſæcularia & carnalia, ex amore & condolore crucifixi, in nauſeam vertantur; & pœnitentiæ labor, brevis & facilis vobis appareat; & diſciplina regularis vitæ in dulcedinem, & bonæ conſcientiæ jucunditatem, per ſingulos dies convertatur. Tunc enim Chriſtus, vobis orantibus & colloquentibus, inter vos commorabitur, docens vos terrena deſpicere, & amare cæleſtia, & contra diabolicas tentationes fortiter certare, ac paſſiones carnis refrœnare. Quare enim veniſtis de ſæculo, niſi ut tota ſpes veſtra eſſet Deo, & cor ſurſum in cælo? Quia ergò elegiſtis renunciare ſæculo, & ſervire Chriſto in Monaſterio, fugite homines ſæculares, relinquite amicos carnales: quia poſſunt vos in devotione veſtra impedire, & ad nociva deſideria fabulando trahere, nec aliquem fructum animæ veſtræ conferre. Quantò rarius & brevius loquimini hominibus, tantò ſecurius eſt, pro cuſtodia cordis & oris. Eſt multum, pro honore veſtro & fama ordinis, ſi pro reverentia hoſpitum, in præſentia eorum verecundi & taciturni apparcatis: plus enim ædificabitis bonis moribus, quàm curioſitate ſermonis. Ex uno indiſciplinato verbo, arguunt vos levitatis & imprudentiæ; & ſub habitu religionis, conjecturant vulpem latere, & ovem ſe fingi. 3. Pauci igitur ſint ſermones veſtri utiles, & circumſpecti; quia verbum otioſum, non erit impunitum apud Deum. Pro hoc cavendo; ſilentium amandum & ſervandum, & à ſanctis Patribus antiquis & modernis prælatis noſtris, in religione ſalubriter inſtitutum. In nullo denique ſtatu & ordine, ſtabit pax & diſciplina, ſi non adſit cenſura ſilentii, quietis amica: quæ eſt devotionis nutrimentum, contentionis obduratio, vanitatis fuga. In ſilentio diſcatis, qualiter, & cui, loqui debeatis. Ex vanis verbis, fit animus vagus, & lubricus; vix valens ad interiora ſua redire, poſt longos gemitus & fletus. Ex divinis verò colloquiis naſcitur amor Dei, ædificatio proximi, odium mundi, deſiderium regni cæleſtis, dolor de peccatis, fervor charitatis, refrænatio cupiditatis & renovatio totius interioris hominis, in ſpeculo ſanctiſſimæ vitæ noſtri ſalvatoris. Ipſe enim adeſſe deſignatur de ſe loquentibus; propè eſt omnibus ſe invocantibus. Excitat verbo ſancto torpentes, confortat debiles, adjuvat fortiter dimicantes, coronat vincentes. Terret per ſupplicia, hortatur per exempla bona, conſolatur per dona promiſſa, lætificat temporali gratia gratis data, beatificat æterna cæli gloria manifeſtata, atteſtante Pſalmiſta: *Satiabor* (inquit) *cum apparuerit gratia tua.* Tam pius & miſericors eſt Jeſus, tam dulcis & mitis eſt Chriſtus; ut ſi quis ei locum in corde præparaverit, abſque dubio lumen gratiæ ſuæ libenter illi oſtendet, & cum eo cœnabit. Si ſolus eſt, & legit, aut orat Jeſus vult eſſe ſecundus. Si duo ſimul, leguntaut cantant, Jeſus vult eſſe tertius; Nec vacua erit petitio iſtorum, in nomine Jeſu congregatorum, qui bona fide humiliter & devotè ſupplicant: ſi tamen in omni re, quam petunt & deſiderant, ejus beneplacitum quærunt, & ſuæ propriæ voluntati renuntiant illud gratiſſimum Chriſti verbum dicentes: *Pater, non mea voluntas, ſed tua ſemper fiat, Amen.*

Pſal. 149.

Pſal. 16.

Luc. 22.

SERMO V.

De patientia conservanda inter desides & perversos.

Esai. 31. 1. *Dicite pusillamines, confortamini & nolite timere.* Dilecti fratres, non turbemini, si interdum contingunt aliqua in religiosis defectuosa, quæ vobis displicent: aut si alicui recedunt à congregatione bonorum, vel si tepidi conversantur cum eis propter tentationes diaboli, quas quotidie in Dei servitio patiuntur. Nam hæc tristitia humanæ fragilitatis tentamenta etiam contigerunt ante tempora nostra, sicut de multis sanctis & religiosis viris legitur, qui jam in toto orbe à multis honorantur. Nos quidem fragiles sumus, & ad malum proclives, ideo necessarium est, nostros pravos mores per statuta arctari, & quasi indomitos pullos, ad stipitem sanctæ crucis, pro nomine Jesu ligari, ne secundum propria desideria vivendo, declinemus à via rectâ sanctorum, qui per angustam portam intraverunt regnum cœlorum. Oremus ergo pro invicem, ut Deus adjuvet nos, & confortet in omni tribulatione & tentatione nostra, & custodiat ab infestatione & deceptione inimici, qui ubique circuit quærens quem devoret, & quali arte, aliquem de medio congregationi trahat ad sæculum, & de sæculo ad infernum. Ibi nulla est redemptio, sed sempiternus horror inhabitat: ibi animæ quærunt mortem, & non inveniunt: ibi cruciantur die ac nocte, in igne & sulphure, quia hic modicam agere pœnitentiam noluerunt & tempus suum tam vanè & infructuosè expenderunt. 2. Fratres, non quæramus quietem, & commodum carnis, sicut sæculares: sed laborem & dolorem, pro peccatis. Resistamus vitiis sæpe jejunando, orando, legendo, meditando. Certè non habebimus pacem & quietem super terram, ubicunque fuerimus, vel etiam quocunque perrexerimus, pro solatio habendo, vel pro tædio relevando, aut pro laboris onere diminuendo, nisi convertamus nos ad Christum, per orationem & contritionem peccatorum, cum firmo proposito agendi semper pœnitentiam, ut possimus per hunc levem laborem, brevem dolorem, æterni ignis evadere pœnam. Pax nostra, & quies bonæ vitæ, est in multa patientia, secundùm vitam Christi & exemplum sanctorum; non in longa fuga, per loca arida; nec in navicula, per fluminia transmarina Jonas Propheta fugere voluit à facie Domi, navim ascendit, sed nihil ei profuit. Tradidit se sopori, quietem quæsivit, sed non invenit. Latere se credidit: sed Deus absconditum prodidit, tempestatem movit, & mare turbavit. Tunc dormientem nautæ excitant, increpant, & in aquam projiciunt; qui mox à pisce deglutitus, quasi fugitivus & inobediens, in ventre ceti pro culpa incarceratur. Clamavit ergo in arcto carcere clausus, oravitque Dominum, ut liberaretur de tantis periculis maris, & angustia piscis. Tandem verò omni humano auxilio destitutus, cognovit in afflictione sua: quòd manus Dei effugere impossibile est: divinis obedire præceptis, tutissima animæ salus. Non ergo fugiamus labores & angustias, pro salute nostra in religione subortas, de quibus antea nesciebamus: sed stemus firmiter, certemus viriliter, obediamus festinanter, oremus frequenter, laboremus diligenter, taceamus libenter.

Velut indomiti pullini.

Necesse. habemus alligari stipit crucis.

Pax & quies non in fuga. sed in patientia. *Jonæ.* 1.

Susti-

Sustineamus nos propter Christum patienter, sicut omnes sancti fecerunt; qui graviora perpessi, nunc gaudent in cœlis; & dicunt: *Transivimus per aquam & ignem, & eduxisti nos in refrigerium sempiternum.* Inter multa pericula versamur: & qui tentant nos & vexant, non dormiunt, nec quiescunt: sed quærunt nos decipere, & à bono incepto impedire. Non tamen desperemus, nec orare & clamare ad Christum cessemus: etiamsi tepidi & aridi sæpius fuerimus, & præ angustia cordis ignoremus, quid agere debeamus: quia fortè probat nos Deus in paucis, si verè eum diligimus, non verbis tantum, sed & factis & plagis. Igitur surgentibus ventis durisnon retrocedamus: sed manus ad remos ponamus, arma spiritualia arripiamus; animum tristem erigamus, de novo incipiamus: & multo fortiùs quàm fecimus, contra carnem, contra mundum, & contra diabolum, certare studeamus. Quantò enim durior pugna, tantò glorioſior corona: quanto frequentior vexatio tribulantis, tantò laudabilior virtus patientis. Multum impedit pusillanimitas cordis, citò amittere confidentiam in adversis, negligere sanctum propositum, revolvere seculi statum, imaginari amicorum præsentiam, sociorum pensare jucunditatem; quæ omnia sunt vanitatis & fatuitatis, sicut finis repentinus, omnis delectationis & honoris, ostendit. 4. Vita nostra (fratres) & religio pro Deo assumpta, in quotidiano certamine consistit, scilicet contra vitia certare, quæ omni loco & tempore, in choro, in dormitorio, in silentio, in labore nos persequuntur & tentant, utinam non vincant. Ideò non mirum, si interdum labimur, & vulneramur; si leviter offendimus, & offendimur in verbis, in factis propriis, vel alienis. Homines sumus, non angeli, mortales sumus, & fragiles peccatores: exules sumus & peregrini, non cives cæli; instabiles & proni ad vitia, nondum perfecti in gratia, nec beati in gloria. Ista consideratio, humiliare nos debet, non elevare in superbiam mentis; sed per propriam fragilitatem, inducere ad spem divinæ misericordiæ & pietatis; sine qua, nihil boni incipere valemus nec perficere, Domino attestante, qui ait: *Quia sine me, nihil potestis facere*, propria namque fragilitas, nos maximè premit: sed divina inspiratio ac cœlestis visitatio, deficientes iterum erigit, & ad bene operandum confortat, atque ad sustinendum, quæcunque improvisa super nos veniunt, benignè pro utilitate salutis nostræ ordinat, & justo occultoque judicio omnia dispensat. *Ipsi enim cura est de omnibus nobis, ab initio vitæ, usque ad finem mortis. Qui enim fecit nos, non derelinquet nos, si eum non relinquamus sed faciet cum tentatione proventum, ut possimus resistere, & molestias ejus sustinere.* Dicamus ergò cum Sancto in Psalmo, quando impugnamur ab inimico maligno: *Adjuva me Domine Deus meus, ne derelinquas me.* Et iterùm, cum tota mentis fiducia, clamemus ad Christum in cœlis: *Oculi mei semper ad Dominum, quoniam ipse evellet de laqueo pedes meos.* 5. Pax vera & perfecta requies est in cœlo, non in terra: quia hic omnia sunt in motu & timore, & frequenti pressura. Igitur fortis patientia, nobis summè necessaria est in hac fragili vita, quæ non est nisi quotidiana luctatio contra vitia. Sive enim homo fuerit in domo pro-

Psal. 65. *Joan.* 15. 1. *Cor.* 15. *Psal.* 26. *Psal.* 24.

propria sive aliena, sive inter notos, aut familiares amicos, citò illi obviabit, quod displicet, aut perturbat animæ quietem, nullibi tutam. Ponat ergò quillibet se ad patientiam, sicut melius potest; & patienter portet, quæcunque Deus permiserit; & sic ampliorem pacem habebit. Si ab aliquo læsus & vituperatus fuerit, vincat superbiam suam, & discat pati contumeliam: & inveniet apud Deum, gratiam magnam & gloriam æternam. Doleat se peccasse, & minus patienter contemptum sui tolerasse, & de omnibus offensis humiliter veniam petat, & Deus libenter omnia ipsi dimittet. 6. Dilecti fratres, non desperetis nec mala malis adjiciatis: sed statim quando conscientia vos accusat ad confessionis remedium festinetis. Solus Deus est, in quem peccatum non cadit. *Nam in Angelis suis reperit pravitatem:* & magnâ pars eorum, de cœlo cecidit per superbiam, quia de donis sibi collatis, non dederunt Deo gloriam. Primus homo in paradiso tentatus est, & deceptus, & propter inobedientiæ culpam, de loco voluptatis ejectus fuit, in hujus mundi miseriam. Quid ergò mirum, si frater aliquis fragilis, à diabolo & carne graviter tentatus, vel è multis pro culpa sua increpatus, quandoque erret & peccet, aut impatiens fiat, quando homò bene conditus in paradiso cecidit; ubi tot commoda; & nulla incommoda habuit? Multi boni & justi viri, fuerunt in veteri lege, sæpius tentati & vexati à malis hominibus: sed patienter malos sustinuerunt, ut meliores per adversa fierent, Quandoque verò, per voluntatem Dei malis restiterunt, & justam vindictam impiis reddiderunt, ne boni oppressi in tribulatione nimia desicerent. 7. Quidam etiam, subitâ tentatione fracti ceciderunt; alii longâ ægritudine quassati, humiliati sunt in iniquitatibus suis, & quos divitiæ & honores extulerunt, dolores & confusiones, ad fragilitatis suæ cognitionem reduxerunt. Multi quoque post gravem lapsum, citò pœnitendo fortiores surrexerunt; & in sancta conversatione, vitam laudabiliter consummarunt. Temporibus Christi & Apostolorum ejus, fuerunt boni malis permixti, in civitate, in itinere, in domo, in deserto. Aliqui Christo crediderunt, & opera ejus laudaverunt; quidam ipsa laudaverunt, & de eo murmuraverunt. Quidam etiam mystica verba ejus malè intelligentes, ipsum deriserunt; quia vitia eorum justè reprehendebat, vera & sancta miracula ejus invidiosè denigraverunt. Etiam Christo prædicante & præsente, contigit inter discipulos aliqua indignatio & disceptatio, quisnam esset major & primus, in prælatione & regimine nascentis Ecclesiæ, quam ex diversis locis & populis, & præcipuè de pauperibus & simplicibus congregavit; quos pius & humilis Magister, verbo & exemplo, ad pacis concordiam per humilitatis viam, benignâ correptione revocavit, dicens: *Nisi conversi fueritis, & efficiamini sicut parvuli, non intrabitis in regnum cœlorum.* Et iterum, *qui vult primus esse, erit omnium vestrûm servus.* 8. Ecce charissimi, per ista humilitatis & patientiæ exempla, quæ sunt omnium virtutum fundamenta, potest simplex & obediens frater, sine multis argumentis & astutis verbis, ad regnum cælorum secura conscientia pervenire, & æternos evadere cruciatus inferni; patienter sustinendo quælibet contraria, à perversis

Joh. 4.

Mali nunquam non bonis admixti.

Matth 18. *Matth.* 20.

fis injuſtè ſibi illata. Apparet itaque ex prædictis, quod in omnibus locis & temporibus ſanctorum, fuerunt boni & mali, fideles & increduli, devoti & diſſoluti, benevoli & perverſi, ſpirituales & carnales; & boni per ſuam patientiam, profecerunt quotidie in melius; & mali, tamquam fumus, evanuerunt in malitiis & deſideriis ſuis. Deus autem omnium rerum conditor, & inſpector ſeculorum, à principio uſque ad finem, ſic novit moderari cauſas ſingulorum; ut bonis omnia cooperentur in bonum, & malis omnia proveniant ad pœnam æternam. A quibus malis, nunc & in ævum, cuſtodiat nos pius & miſericors Dominus, judex juſtus, & patiens redditor, qui eſt ſuper omnia Deus benedictus, in ſæcula, Amen.

Rom. 3.

SERMO VI.

De vigiliis nocturnis, contra impugnationem ſoporis.

Marc. 14. *Simon dormis? non potuiſti una hora vigilare mecum? vigilate, & orate, ut non intretis in tentationem.* Vox iſta, dilecti fratres, vox eſt cæleſtis Regis, & Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti, qui hortatur milites ſuos, ad vigilandum in caſtris, contra tentationes Diaboli, adverſarii generis humani. Quod ergò Dominus vigilanter, ad beatum Petrum & ad reliquos diſcipulos loquitur, hoc etiam indubitanter omnibus nobis dicit. Igitur cuſtode, media nocte veniente, & excitante, mox ad ſonum cymbali evigilemus, & ad ingreſſum chori, devotis precibus nos præparemus; ac cæleſti Sponſo, ardentibus faculis occurramus. Studeamus chariſſimi, viriliter abjicere pigritiam corporis, & ſomnolentiam ab oculis noſtris. Extollamus manus in cælum, ad laudandum creatorem noſtrum, vocibus lætis, & mentibus puriſsime fortè prævaleat contra nos callidiſſimus hoſtis, & derideat quoſdam oſcitantes, quoſdam parum cantantes, quoſdam vocibus diſcrepantes. Peſſimus aliquorum uſus eſt, (& utinam non multorum, quod dicere pudet) qui in dormitorio ſeu in lecto, diu phantaſiando vigilant, & in Eccleſia, & in choro, præ tædio devotionis dormitant. Hi ſibi & aliis frequenter nocent, nec Chriſto ſtrenuè militant neque pro benefactoribus & tribulatis fideliter orant. Valde enim graviter Deum offendunt, pigrè ſurgendo, tardè ſæpius veniendo, tepidè pſallendo, verba corrumpendo, crebrius oſcitando, vagè circumſpiciendo, malè advertendo, negligenter inclinando, de longitudine pſalmorum attædiando, & ad finem feſtinando. Gaudent ad ſonum refectorii, habent ſignum capituli: properant ad fabulas, tardè intrant ad cellam; languent ad opera, fervent ad fercula bene parata. Omnia iſta ſunt ſigna parvæ devotionis, magnæ ingratitudinis, & vehementis confuſionis. 2. Heu, non eſt timor Dei ante oculos iſtorum, non amor Dei in corde, non laus ejus in ore: ſed fures in voce, & tepor in actione, Ubi eſt Deus, ubi Angeli, ubi ſancti Dei omnes? ubi Prælatus, ubi cuſtos, ubi cantor, ubi lector, ubi ſuſcitator? omnia evaneſcunt, ante oculos dormitantis. *Evigilate juſti & nolite peccare*, ait Apoſtolus. *Vigilate & orate*, ait Dominus, *ne tentet vos Satanas*, præ inopia ſpiritûs pigritantes. *Ipſe enim circuit*, die ac nocte, *quærens quem devoret*; qualiter decipiat ſimplicem, devotum diſtrahat, & quietum perturbet. Lætatur valde, ſi aliquis

In vigilantes in lecto, & oſcitantes in choro.

1. Cor. 15. Matt. 26. 1. Pet. 5.

quis non cantat, aut malè legit; si clausis oculis dormitat; si vagis oculis circumspicit, & seipsum negligit. Adest citò, ut versum ex ore torpentis rapiat, & in sacculum suum, verborum fragmina jactet. 3. O frater aselle, de genere dormitantium, & numero fatuarum virginum, quarum lampades in nocte extinctæ leguntur. Si Deum non times, nec Angelos revereris, nec fratres tuos scandalizare erubescis: quare diabolum tibi insidiantem non metuis, qui omnia verba neglecta & imperfecta, in charta sua cautè describit? sicut enim Angeli sancti, devotas Deo preces offerunt, & ferventer cantantes diligunt & commendant; Sic Satanas cum suis æmulis, insidiatur orantibus: ut distrahat & impediat concorditer psallentes, & habeat non pauca contra eos, de quibus eos accusat, & torqueat. Sed quia tam immanem raptorem, tam astutum circatorem, tam strictum exactorem, tam durum accusatorem, & severum tortorem non attendis nec formidas, nec futura mala & infernalia tormenta tarò aut parum perpendis? ideò torpescis & dormitas, & tanquàm mortuus in sepulchro jaces & taces. Non est labor tam gravis, nec dolor tam acerbus, quin levior fiet, comparatione ignis infernalis. Heu, quid facies in mortis articulo, diabolo occurrente, cum vultu teterrimo, & hiatu furioso? ubi tunc amici fideles? ubi epulæ splendidæ, & omnes mundi honores? vis hæc terribilia evadere, & dæmones non timere? surge, vigila, ora, canta, lege, labora. Ad injurias tace, læsiones sustine, despectiones dilige, honores sperne, peccantibus indulge. 4. Non recedant ab oculis tuis luctus damnatorum, ingens clamor dæmoniorum, gravissimus discessus à præsentia Dei, & jucundâ societate sanctorum. Times plerumque, videns incendium fornacis ardentis; expaveseis fulgura & tonitrua; horreseis tempestates, & frigora valida, & vix audes dormire & manere in cella. Ex quo audisti & legisti, multos extinctos subito casu & langore, cur non metuis similia tibi posse accidere? scito graviora post mortem cruciamina imminere, Pone in mente tua, quæ naturaliter horribilia videntur, scilicet, ollam succensam, pice plenam, sulphure fœtentem; attende leones frementes, canes mordentes, serpentes sævientes, bufones corrodentes, dracones glutientes, & vinces citius turpissima vitia, ad cor tuum maculandum, per diabolum tibi immissa; fugabisque longiùs à te teporem mentis, somnolentiam corporis, & desiderium vanissimæ laudis, dico tibi, quod longæ vigiliæ, longæ lectiones, horæ diurnæ, silentium, labor & jejunium, breve faciunt purgatorium, & magnum inducunt gaudium, post trium vel quatuor horarum spatium. Mirum est, quod tam faciliter tædium sentis in choro, cantando, legendo, & non attædiaris diutius fabulando, aut rumores sæculi audiendo. Intellige istud esse diabolicum factum: qui nititur omni modo, divinum impedire servitium; & retrahere te ab Ecclesia, & à conventu psallentium, ut habeat socium in inferno perpetuo comburendum. Tunc clamabunt & ululabunt, præ nimio calore & dolore, qui modò Deum non laudant corde & ore, cum ingenti fervore. Si te delectat cum amico colloqui, pro qualicunque solatio capessendo, quanto magis festinare debes & anhelare

helare ad divina audienda ; ut loquaris cum Deo, in hymnis & canticis, omnibus aliis curis & imaginationibus prætermissis : sed quia sæpe plus movent facta quàm verba, adjicienda sunt in fine sermonis exempla aliqua, instructionis gratia. Imitare bona quæ placent, cave mala quæ offendunt.

Exemplum.

6. Frater quidam infrà matutinas, parùm cœpit dormitare. Quod attendens frater proximè illi assistens, silenter auribus ejus hoc verbum tantùm ingessit, infernus. Quo audito, ille subitò perterritus & expergefactus, omnem torporem à se abjecit. Cogita ergò piger de inferno, & non dormitabis in choro lassus præ tædio.

Exemplum aliud.

7. Alius quoque frater parum cantans, cùm vocem ejus altans non audiret, objecit ei, quod tunc temporis in matutinis cantabatur : *Simon dormis?* at ille commotus ex verbis istis, deprehendit se notatum in sopore; & expavit admonentem, præ stupore & pudore

Marc. 14.

Exemplum aliud.

8. Fuit quidam frater in ordine Regularium, Deo devotus, & bene litteratus, artificialis cantor, & divinæ laudationis amator studiosus. Hic quâdam vice, loquebatur cum alio fratre socialiter, de dulcedine divini cantus, & de solenni officio, quod fit in Ecclesia, in præcipuis festis. Dixit ergò ei pro ædificatione, pusillanimitatem ejus confortando, ut alacriter cantaret in choro. Frater, Deo laus, ego nunquàm habui tædium in divino officio, quantumcunque longum esset. Nam in festo palmarum, quamvis divinum officum satis prolixum videtur, præ cæteris diebus ; tamen non sum attædiatus de longitudine cantus : sed ita paratum me sensi ad cantandum, quod si aliquis iterum ab initio totum incipere voluisset, libenter cum eo incepissem & cantassem. Hoc audito ædificatus est frater prædictus & ad cantandum alacrior effectus Bene huic seniori credendum fuit, quia semper cum primis ad horam venit : rarò exiit, exiens pro necessitate citò rediit; præsens fideliter pro posse juvit, & oculos in diversa non defixit.

Exemplum aliud.

9. Alius ejusdem ordinis frater, zelo Dei accensus, contra somnolentiam fortiter certabat, & hanc sibi violentiam inferebat. Gravatus namque somno in choro capillos capitis sui manu traxit, barbam duriter fricuit, nasum stylo pupugit : oculos salivâ detrivit, & sub mento acutum lignum quandoque posuit, ut somni torporem fugaret. Cumque motus carnis sentiret, flammas incendii infernalis cogitabat : & digitorum unguibus, cutem corporis sui acriter sulcavit ; & rubras cicatrices, tam diu carni prurienti infixit, donec motus illicitus à diabolo excitatus, penitus cessaret.

SERMO VIII.

De custodia oris, & diligentia operis, cum obedientia superioris.

1. *Bonus homo, de bono thesauro profert bonum.* Dilect fratres semper aliquid boni de Deo & sacra scriptura habeatis in cordibus vestris reconditum : atque in opere exteriori, replicate dulcia verba Christi, quæ confortent vos in gravamine laboris vestri. Ruminetis sedulò devotos Psalmos & hymnos sub silentio oris vestri: ne diabolus inve-

Matth. 12.

niat vos intus vagos & otiosos, circa aliorum facta inutiliter occupatos; quia cor instabile, & à bonis cogitationibus vacuum, nidus est diaboli. Ponderate verba vestra, antequam loquamini: ne quid insipidum proferatis, quod audientem offendat, & dixisse pœniteat quia discretionis limitem non servastis. Si non scitis sapienter loqui, studeatis tamen humiliter & verecundè tacere, *Prov.* 17. juxtà illud Salomonis *Stultus, si tacuerit, sapiens reputabitur.* 3. Tempus ad bene operandum datum est, non ad otiandum, neque ad fabulandum, neque ad jocandum. Nullum ergò tempus, absque fructu boni operis transire permittatis; quod si habetis licentiam loquendi, non tamen aliquid inutile proferendi. Sicut enim de omni verbo otioso, reddituri estis rationem coram Deo in judicio; ita etiam de omni tempore & momento, malè & negligenter *Matth.* 12. expenso. Secundum diversa autem tempora vel festa, per diem ac noctem assumenda sunt exercitia temporibus apta, & ferventiùs accendenda proposita bona. 3. Attamen propter bonum obedientiæ & fraternæ charitatis obsequium, omnia privata sunt abneganda: nec aliquod devotionale singulare factum, sanctæ obedientiæ & communi utilitati præferendum. Sic Christus re- *Luc.* 2. liquit templum & Doctores legis, & obedivit matri & Joseph, sicut bonus filius subditus parentibus suis ad exemplum omnibus Religiosis. Qui in hoc benè se exercet, quotidiè certat, & seipsum vincere laborat, altissimè coronabitur, quia legitimè certavit. Omnia enim opera bona, ex simplici obedientia propter Deum facta, Deo sunt gratissima, & maximâ remuneratione digna, in cœlo perpetuò coronanda. Abnegatio namque propriæ voluntatis, cum vera humilitate cordis subdita Prælato & consilio sui Superioris, omnia temporalia lucra & utilitatis argumenta superat, & præfulget laude æternâ. Sicut enim nil ditius bonâ voluntate, nec quietius spontaneâ subjectione: sic nihil deterius propriâ voluntate, cum inflatione superbiæ. Hinc de laude obedientiæ Salomon ait: *Vir obediens loquitur victorias.* 4. Magnum certamen est, seipsum vincere; glorioſus triumphus, cervicem superbiæ flectere: proprium videre relinquere, propriam sapientiam deponere, & in nullo se velle ostentare. Omnis, qui propter Deum spontè obedit, opus fortissimi militis facit; quia contra seipsum certat, & divini timoris gladio propriæ voluntatis motus enecat. Ideoque cum martyribus coronam perennis gloriæ accipiet; quia viriliter certavit & vicit. Quicunque ergo superiori, aut etiam inferiori humiliter obedit, sensum suum alterius sensui libenter subjicit; iste nil perdit, sed cedens alteri, amplius lucratur. Omnis, qui se sic vincit & humiliat, caput superbi Luciferi conculcat; qui contraria humilitati suadet, ne homo alteri cedat, sed ad argumenta callida se vertat. Cur hoc? ne tacendo foris vilescat, & quasi fatuus aut inscius appareat; quia se defendere nescit, aut superari permittit. Heu superbia quàm cœca & fatua semper, quàm longè devias à regno Dei & præcipitanter curris ad portas inferni? 5. O quanta bona & laudabilia, dicta sunt de te humilitas sancta, semper obedire parata. Tibi enim apertæ januæ cœli, ad videndam glorioſam faciem Jesu Christi. Non ergò grave alicui sit, *Prov.* 12.

nec

nec indignum videatur, propter Deum obedire homini, in licitis & honestis, quando Christus factus est obediens; usque ad ignominiam crucis. Reverà fratres, si quis obedierit, aut servierit fratri propter Deum, hic exhibet Deo maximum in sua subjectione honorem; & habebit in fine, Christum sui laboris præmium, ac sanctæ servitutis remuneratorem, ita dicentem: *quod uni, de his fratribus meis minimis feciſtis, mihi feciſtis.* Sine obedidientia namque & fraterna charitate, aut parva, aut nulla sunt opera nostra. Cum humili verò obedientia, placent Deo etiam vilia & parva obsequia, fratribus impensa. Verus & perfectus obediens, non tardat vocatus; non excusat occupatus, aut fatigatus: timet enim Dei incurrere offensam, si non sequitur jubentis vocem, secundùm suam possibilitatem. 6. Sive ergò obediens orat vel laborat, sive legit aut scribit, sive tacet & loquitur, sive vigilat aut quiescit, sive comedit aut jejunat; omnia ipsi in bonum, ex merito sanctæ obedientiæ computantur, Nam in omnibus actibus suis faciendis vel dimittendis, æquè bene meretur, si seipsum intus plenè resignat, si in his beneplacitum & honorem Dei veraciter quærit & intendit. Et tantò amplius proficit, & Deo gratiùs placet; quantò citius & alacrius implet, quod voluntas superioris facere dictat. Et si melius sciret, & clarius sibi mandatum innotesceret, omni nutatione remotâ, promptissimum se ad obediendum Deo & vicario ejus exhiberet. Idcircò verus obediens semper in gaudio est, magnam fiduciam in Deo habet, cujus voluntatem perficere omni tempore cupit; à quo præmium, sine fine recipere, cum electis non dubitat, corde & ore decantans: *Paratum cor meum Deus, paratum cor meum.* Et iterum: *Paratus sum, & non sum turbatus, ut custodiam mandata tua.* *Matth.25.* *Pſal. 56.* *Pſal. 118*

SERMO VIII.

De vana gloria cavenda, & quod soli Deo laus est exhibenda.

1. Sic luceat lux vestra coram hominibus, *ut videant opera vestra bona, & glorificent patrem vestrumqui in cœliest* Dilecti fratres, quando aliquid boni facitis, nolite vanè gloriari; sed humilietis cor vestrum coram Deo, ne propter vanam gloriam, & propriam complacentiam perdatis cœlestem gloriam & mercedem æternam. Omnis actio bona Deo asscribenda, non vestræ industriæ, nec potentiæ. Studeatis soli Deo velle placere, & proximo bonum exemplum dare, in observantia regularis disciplinæ; ne diabolus inveniat, unde nos graviter accuset, & improperet, quia similes estis sepulchris foris dealbatis. Quid prodest vana laus hominum, quando intus arguit mala conscientia peccatorum? superbus, & ambitiosus gloriæ temporalis, laborem sine fructu habet; & nisi citò pœnituerit; & se profundè humiliaverit, majoris pœnæ cumulum aggregabit. Extra charitatem Dei & proximi, nulla prosunt opera ab hominibus laudata: sed sunt sicut vasa vacua, oleum non habentia, & sicut lucernæ, in tenebris non lucentes. Profectò namque fatuæ sunt virgines, qui pro aliquo, bono opere vel sermone, quærunt hominum laudes. Prudentes verò sunt, qui in timore stant, & parvum bonum quod agunt, in vera humilitate custodiunt: totum etiam quod *Matth. 1.* *Matth. 23.* *1. Cor. 13* *Matth 25*

ſciunt & intelligunt, & ad effectum perducunt, aut facere in melius proponunt, hoc ſummo Deo omnium bonorum largitori veraciter attribuunt. Alioquin fures ſunt & latrones: fures, quia gloriam & honorem Dei illicitè uſurpant: latrones, quia vanè gloriando animam ſuam inficiunt, & ſuperbiendo gratiam Dei perdunt. 2. Quis eſt juſtus & prudens? qui Deum præ oculis ſemper habet, ſemper bona cogitat, ſemper bona loquitur, ſemper bona operatur, dum vivit & poteſt. Nolite (fratres) ideo ſuperbire, quod multa ſcitis & legiſtis, aut quia diu in via Dei & in religione fuiſtis. Dolendum magis, quod tam parum in virtutibus profeciſtis: & utinam primitias novellæ dulcedinis adhuc haberetis, & ita ſentiretis. Veruntamen non debetis deſperare, nec ab inceptis bonis deſiſtere: ſed cum omni humilitate divinum auxilium flagitare, ut Deus dignetur novum fervorem vobis inſpirare. Nam quamdiu homo in ſtatu præſenti verſatur, inſtabilis eſt, & de bono ad malum labilis: & e converſo, de malo ab bonum reparabilis. Unde Sapiens Rex Salomon ait: *Eccleſ. 7.* *Non eſt homo juſtus ſuper terram, qui faciat bonum, & non peccet.* Et beatus Joannes: aman iſſimus Jeſu diſcipulus, dicit in epiſtola ſua, ne aliquis glorietur *1. Joan. 1.* inaniter de juſtitia & puritate ſua: *Si dixerimus, quia peccatum non habemus, nosipſos ſeducimus, veritas in nobis non eſt.* Nemo ergò ſe excuſet, quaſi innocens ſit à culpa purus: *Jacob. 3.* *quia in multis offendimus omnes*, ait beatus Jacobus Apoſtolus. Aut enim ſciens quis peccat, aut ignoranter; aut ſponte, aut invitè; aut ex infirmitate, aut perverſa voluntate; aut ex timore, vel ex amore; aut ex deſperatione, vel præſumptione; aut ex animi levitate, aut ex conſuetudine aut ex tepiditate, aut ex ſocietate tractus; aut ſingularitate elatus, aut iracundiâ commotus, aut concupiſcentiâ allectus. 3. Iſtis paſſionibus variiſque deſideriis, tamquam contrariis ventis, movetur & turbatur ſæpe cor hominis; & propter has mundi procellas, rariſſimè venit homo ad portum quietis. Vix enim eſt dies aut nox, hora vel mora tam brevis & bona, quin in aliquo homo erret, aut tepeſcat, aut negligentias commitat. Pro quibus omnibus ſine intermiſſione orare oportet, ut pius Deus miſericorditer ignoſcat omnibus malis noſtris, quæ verbo vel facto, aut *Job. 15.* cogitatione deliquimus. Et quia nemo purus à ſorde, ideò cum humilitate & cordis contritione, ad confeſſionis remedium celeriter recurrendum eſt; & cum majori cuſtodia de cætero, ab omni occaſione malarum cogitationum præcavendum. Oportet hominem in initio niti, præcavere malum; ne ſerpens lubricus, foramen parvum inveniat, & tandem totum caput cum cauda violenter infigat. Cor hominis quieſcere neſcit: ſed vel in bono, aut in malo occupatur, ſicut experientia frequens docet: & quantum bonum quis diligit, & virtutes ſectatur, tantum malum odit, & vitia execratur; quia contraria in una domo, morari non poſſunt. Nemo tamen requiem cordis inveniet, quicquid habet vel deſiderat, niſi Deum verum & ſummum bonum quærat, & habeat ad fruendum, & temporalibus moderatè utatur, ad æternum Dei regnum promerendum. Quærite ergò nunc fratres Chriſtum in humilitate, ut poſtea videatis eum in ſua majeſtate. Quærite nunc gratiam ejus per orationes,

Quot modis quis peccat.

nes cum lachrymis sinceris; ut purificati à sordibus cunctis, digni sitis videre faciem ejus in cœlis. Quærite nunc Christum in lege & Prophetis, velatum sub figuris; ut postea omnia secreta scripturarum perfectè sine libris & magistris cognoscatis, sicut per Apo-
1. Cor. 13. stolum Paulum dicitur: *Videmus nunc per speculum in ænigmate, tunc autem facie ad faciem.* 4. Sed ad habendum summum bonum cum electis Dei, quis aptus & dignus esse poterit? nempe verus humilis, perfectè obediens, mitis & patiens, multum dolens de peccatis, fortiter resistens vitiis, mundi gloriam spernens, seipsum nihil reputans: ad exteriora rarus, ad interiora assiduus: ad terrena frigidus, ad cœlestia fervidus: ad portandum alios benignus, ad castigandum se strenuus: ad indulgendum facilis, ad irascendum difficilis, ad custodiendum cor suum omni horâ solicitus, ad exeundum foras tardus: ad remanendum domi animo lætus. Beatus, qui hæc mente revolvit, & ad intima sua citissimè redit. Beatus, qui nil temporale, nil carnale, nil turbidum, nil tumidum, in secretarium cordis sui finit intrare, nec patitur immorari. Beatus, qui multa bona scit; & facit, quæ didicit; quia nunc magnam pacem habet, & in futuro beatiorem cum Christo gloriam, jugiter obtinebit. Tunc enim evanescet omnis vana gloria & temporalis lætitia. Quam nobis conferre dignetur, cum omnibus sanctis suis, qui est super omnia Deus benedictus in sæcula: Amen.

SERMO IX.

De periculo multorum malorum ex multiloquio.

1. *Nolite multiplicare loqui sublimia gloriantes.* Dilecti fratres, tentatis versiculum istum firmiter in mente vestra, & caveatis loqui de alta materia; ne diabolus vos tentet de vana gloria, & perdatis tempora vestra, pro devotione & compunctione vobis data. Magis expediret multis, quod cogitarent de pœnis inferni, & igne purgatorii: quàm de latitudine mundi & altitudine cœli. Nam cogitare & loqui de tremendo futuro judicio, & de suppliciis reproborum, sæpè timorem incutit, qui est valde utilis tepidis & dissolutis. Loqui autem de cœlo empyreo, & novem choris Angelorum, non deservit juvenibus & immortificatis Monachis; qui leviter extolluntur, cum subtilia aliqua legunt vel audiunt; de quibus melius tacerent: & defectus suos inspicerent, & lugerent. 2. Fratres, tunc verè sapienter agitis, si cognoscitis vitia vestra, & acriter de omnibus malis doletis, quæ fecistis. Heu, quanta bona omni horâ, otiando & fabulando perditis; quæ laborando, tacendo, & orando, lucrari potestis! Proponatis ergò firmiter vos emendare, & ferventer proficere, & in ordine constanter perseverare. Sæpissimè oculos vestros, cum humili prece levate ad Dominum in cœlis gemendo, & in secreto cordis vestri pro delictis orando. Tales Deus diligit, qui corda sua ad cœlestis sæpius levant, & orant. Libenter ignoscit culpis vestris præteritis, si veniam petitis, & gratiam quæritis & custoditis. Nunquàm fatuè cogitetis magna & alta de vobis, ne cadatis antequàm sciatis. 3. Quando ergò aliqua bona cogitatis, vel dicitis, vel facitis, non hæc vobis vel

2. Reg. 22.

Gratiæ per omnia Deo agendæ.

vel in modico attribuere debetis: sed statim omnia ad Deum integrè referre, cum gratiarum actione studeatis; à quo omnia bona descendunt, quæ in vobis cognoscitis, & in aliis videtis. Omnia Dei dona sunt, quæ corpus & animum ornant: Deus enim dedit esse, vivere, sentire, agere, discernere, & intelligere. Magna cæcitas cordis est, non considerare dona divina, & quantum tenemur creatori regratiari. Tanta sunt beneficia Dei, ut numerari nequeant, nec sufficiant explicari. Graviter ergo peccant, & per ingratitudinem Deum offendunt; qui vanis implicati, devotas Deo laudes, pro beneficiis ejus, non persolvunt. Unde Apostolus Paulus ait: *Gratias agite semper pro omnibus in nomine Domini nostri Jesu Christi.* Et David in psalterio & cithara canens, post multa beneficia collata, Deo gratias referens dicit: *Adjutor meus, tibi psallam; quia Deus susceptor meus es, Deus meus, misericordia mea.* Et per Esaiam Prophetam ipse Dominus loquitur dicens: *gloriam meam alteri non dabo.* Quid ergò dicemus ad hæc, qui nihil aut parum boni facimus, & tamen gloriari & laudari cupimus? fœdares omninò, reputari velle de virtutibus, quas non habemus. Relinquamus hanc vanitatem, sequamur sanctos Apostolos & Prophetas, qui verè sancti fuerunt; & tamen nihil sibi de sanctitate, sed totum Deo attribuerunt. Quando igitur gloriam Dei & honorem quærimus; & de omnibus bonis nobis collatis, gratias ei purè & integrè reddimus; tunc sursum cum Angelis in cœlum ascendimus, qui in nativitate Christi, gloria in excelsis Deo, cantaverunt. 4. Quando verò inanem gloriam, de aliquo bono foris

Ephes. 5.

Psalm 58.

Psal. 4.

Luc. 5.

appetimus, aut nobis ipsis intus placemus, & plus ponderamus opera nostra quàm debemus: tunc veraces non sumus, nec in veritate humiles; sed superbi & inanes, Deo despecti, Angelis reprobati, & ab omnibus sanctis alienati. Unde ex vitio elationis infra nos cadimus, & paulatim inferno appropinquamus; quia dœmonibus & damnatis assimilamur, qui Deum non amant, nec laudant, nec gloriam Dei contemplari valent. Et quia honorem Deo debitum non exhibent, nec spontè cum Sanctis se humiliant; sed Creatori suo perversè & superbè resistunt, justo Dei judicio, pœnam infernalem quocunque secum ferunt, & in malitiis tabescunt. Ignibus uruntur, & non purgantur: acerrimè torquentur, & nunquam meliorantur. Ex quo in seipsis gloriam quæsierunt, cœlum perdiderunt, & ab æterna gloria Dei in opprobrium sempiternum ceciderunt. Sic heu miseri superbi homines in se gloriantes, & alios despicientes, citiùs peribunt, quàm putant: qui de se præsumentes dicunt aut cogitant: manus nostra excelsa, & non Dominus fecit hæc omnia. Estote ergò fratres, humiles corde, casti, benigni, modesti, compatientes, circumspecti in verbis, diligentes in opere, ferventes in oratione, patientes in tribulatione; obedientes sine tardatione, simplices sine quæstione, verecundi sine fictione, taciturni sine suspicione, obsequiosi sine murmuratione. 5. Quando etiam Deus ex sua magna pietate, aliqua bona alicui oranti vel studenti inspirat vel revelat, non statim de hoc se extollat, nec aliis se præferat, aut sanctiorem æstimet; sed cogitare debet & credere quod non propter suas virtutes

Deut. 32.

&

& labores, nec propter ſua merita & ingenioſa opera, hæc fecit ipſi Deus; ſed propter immenſam bonitatem ſuam, qua pluit ſuper bonos & malos, effundens miſericordiam ſuper omnem creaturam. Sic enim loquitur per Ezechielem Prophetam ad Judæos, ſuperbientes de bonis ſibi datis, non propter vos, ſed propter memetipſum hæc feci: domus Iſrael, notum ſit vobis. Nemo ergò abutatur bonitate & miſeratione divinâ ſuper ſe, ſibi aliquid atribuendo per ſuperbiam; ne in indignationem Dei mox incurrat propter ingratitudinem ſuam, & audiat duram contra ſe judicis ſententiam, terribiliter intonantem, auferte ab eo minam, id eſt, devotionis gratiam, quâ indignus eſt propter vanam gloriam: & date ei, qui decem minas habet, propter ſuam humilitatem & gratitudinem. Nam dignus eſt majora recipere bona, qui pro minoribus ſtudet ſemper Deo gratias agere, & indignum omnibus ſe fatetur. Dat ſæpe benigniſſimus Dominus conſolationem ſuam, non ſolùm propter unum hominem vel duos à ſe invicem conſolandos; ſed etiam propter aliorum ædificationem, & multorum inſtructionem, ad amandum & laudandum tam pium, dulcem, ac largifluum Dominum in donis ſuis; qui tam bonus & beneficus eſt, dando gratiam ſuam humilibus, manſuetis, & corde compunctis. Subtrahit verò citò dulcedinem ſuam, ab elatis & ingratis, à vaniloquis, à curioſis, à doloſis & murmuroſis. 6. Oportet enim cor mundum eſſe à vitiis, ſi intrare debet dulcedo ſancti Spiritus, quæ pretioſior eſt cunctis opibus terrenis. Ditabitur autem bonis æternis in cœlis, qui reſpuit delectari in laudibus humanis. Quæratis ergò potiùs conſolari in devotis precibus & lachrymis, quàm in altis quæſtionibus, & longis fabulis. Studete in libro conſcientiæ, fugite umbras vanæ gloriæ, recondite oleum in vaſis veſtris cum prudentibus virginibus, abſcondite theſaurum cordis in valle humilitatis. Si enim culmen veri honoris quæritis, ad illam cœleſtem patriam, toto deſiderio feſtinetis. Ad quam feliciter obtinendam, perducat nos pariter Jeſus Chriſtus: Amen.

Eccl. 20.

Luc. 19.

PARS SECUNDA SERMONUM *AD NOVITIOS.*

SERMO PRIMUS.

De multis tribulationibus Juſtorum, pro regno cœlorum.

Pſalm. 33. MUltæ *tribulationes juſtorum, & de omnibus his liberabit eos Dominus.* Dilecti fratres: ſanctorum vitam aſpicite, doctrinam ſanctorum libenter audite & legite; exempla eorum imitari deſiderate, ac glorioſa

eorum ſuffragia inſtanter petite, ut in adverſis fortes ſitis, & omnes labores diurnos ac nocturnos, pro Chriſto conſtanter ferre valeatis. Non dubitetis de futura Chriſti promiſſione, quam reddet diligentibus ſe opere completo, & agone viriliter conſummato. Non fuiſtis in inferno, nec in puteo Luciferi, ideò onerosa videntur ſtatuta clauſtri. Non eſtis experti ignem purgatorii, ideò horretis ſuſtinere verbum improperii, rigorem ſilentii, duritiam lectuli, gravitatem jejunii, vilitatem cibi, laborem cantandi, & frequentiam orandi. Si vultis omnia habere pro libitu veſtro, quid inde meremini coram Deo? iſta non concordant ſanctis, qui paſſi ſunt graviſſimas pœnas temporibus multis. Conſideretis igitur in parvis laboribus & anguſtiis veſtris, acerbiſſimas martyrum paſſiones; & quorum ſolemnia per annum celebratis, horum agones ſectemini per veras virtutes. Cumque tribulationem aliquam ſentitis, ſcutum patientiæ aſſumite: ne ante tempus finiti certaminis, in religione deficiatis. 2. Non ſcandalizet vos, ſi mali florent in mundo, & boni gemunt ſub onere: ſi perverſi gaudent in honoribus, & boni privantur rebus neceſſariis & amicis. Deus clemens & juſtus, meliora & æterna bona, providit electis ſuis, in poſterum reddenda: quos nunc diverſis modis percutit per malos & caſtigat, ut digniores fiant ad majora præmia recipienda in cœleſtibus regnis. *Pſalm.* 33. *Pſal.* 31. Flagella peccatorum, initia dolorum. Multæ itaque ſunt tribulationes juſtorum, propter regnum cœlorum, ſed & multa flagella peccatorum, quæ ſunt initia dolorum futurorum. Et quis poterit plenè cogitare & perpendere, abyſſum judiciorum Dei, ſuper filios hominum? etenim juſtus Dominus, & juſtitias dilexit; qui bonis & rectis corde, omnia in bonum ordinat, & in ſalutem eorum convertit, & malis, duris, ac perverſis, omnia in eorum perniciem & luctum retorquet. 3. Suſtinete ergo fratres, ſicut boni & fideles ſervi Chriſti, patienti corde & animo benevolenti pauca gravamina; quæ vos interdum moleſtant, & probant quam fortes eſtis, quia non diu durabunt, nec confundent humiles, ſed pie tolerata valdè lætificabunt animas veſtras, juxta illud Pſalmiſtæ: *Exultabunt oſſa humiliata.* Et humiles ſpiritu ſalvabit. Si eſtimus verè humiles, & onera peccatorum noſtrorum ſtrictè ponderare vellemus, nihil importabile ſentiremus, vix unum pro mille, nos recipere duce remus. Oportebat namque Chriſtum pati; qui tamen peccatum non fecit: quantò magis nos miſeri peccatores, qui quotidiè offendimus multos in multis, ſcilicet Deum, Angelos, ſanctos, & homines? permittit autem Deus, multas tribulationes cadere ſuper electos ſuos, non ad eorum reprobationem, ſed ad peccatorum purgationem, ad meritorum augmentum, ad majorem cautelam, & ad eorum imbecillitatem, per patientiæ virtutem, roborandam. Ponat ergo unuſquiſque ſe ad patientiam, ſi vult habere cordis tranquillitatem; ſi cupit coronam gloriæ recipere in cælo, poſt certaminis ſui laborem. Vita iſta temporalis, plena eſt tribulis & ſpinis, in qua exercentur & probantur electi per aſpera, ut eo ardentius deſiderent bona æterna. 4. Ecce nemini parcit Deus, ſed dat unicuique onus proprium ad portandum, ut habeat cauſam ad multum promerendum. Alia namque

Pſal. 10.

Pſalm. 50. *Pſalm.* 33. *Pſalm.* 50. *Pſalm.* 33. *Luc.* 24. 2. *Pet.* 2.

Electos ſuos quare permittit Deus cadere in tribulationes.

que adveniunt, & tentant nos à dextris, per blandimenta, alia à siniſtris, per vituperia: alia ab interiori parte occurrunt, per auſterum vultum, alia à poſteriori pungunt, per detractionis morſum; alia à ſuperioribus nos arctant, ad laborandum; alia ab inferioribus ebulliunt; ad deridendum ſicut pueri
4. *Reg.* 2. parvuli ſanctum Heliſeum. His ſex ventis, commovetur ſtatus vitæ præſentis; & impugnatur omnis Chriſtianus, ſive religioſus, ſive ſæcularis. Nec dives, nec pauper; nec ſanus nec æger, ſine onere eſt. Quilibet ſatis habet ad portandum; & qui dorſum ſuum ad hoc præparat & incurvat, ſapienter agit, & levius portabit. Qui autem otiari quærit, & delectari fabulis, ac vagari per officinas & nemora campi, incidet in latrones, & canes mordentes; hoc eſt, in varias tentationes carnales, gratiam devotionis extinguentes, & conſcientiam multis vulneribus lauciantes. 5. Sic eſt irreligioſus in clauſtro profeſſus, ſicut nobilis miles, ab hoſtibus in caſtro undique obſeſſus. Non poteſt fugere, non poteſt otio torpeſcere; ſed vigilare oportet; & in armis ſemper ſtare, contra inimicorum inſidias, & ſagittas. Niſi enim pugil Chriſti, cingulo caſtitatis ſit accinctus, & ſcuto patientiæ undique præmunitus; aut citò turbatur, aut dejicitur, aut vulneratur. State ergo in timore Dei, & præparate vos ad certandum contra paſſiones veſtras, & hominum vexationes, & linguas iniquas; quia habetis ſemper aliquem adverſarium, nunc iſtum, nunc illum, prout Deus permiſerit, ad humiliandum vos: ne in bonis ſuperbiatis, & per vanam gloriam totum perdatis. Quòd ſi humiliter & patienter, adverſarios veſtros ſuſtinueritis, eritis Deo accepti, & ſanctis martyribus in patiendo conformes, atque in regno cœleſti valdè glorioſi & ſublimes. Oportet omninò, quod humilitas gloriam præcedat; & patientia victoribus coronam, cum multis ictibus præparet; nam ſine patientia & certamine, & labore, vana eſt ſpes præmii cœleſtis. *Induite ergo vos*, dilecti fra- 1. *Theſſ.* 5.
tres (ſicut beatus Paulus at) *loricam fidei, non hæſitantes de adjutorio Dei*, pro ſummo ſolatio divina promiſſa inter anguſtias recolentes, ac totam ſpem veſtram in Deo, & non in hominibus ponatis; quia homines ſæpè fallunt, & falluntur, in opinionibus & aſtutiis ſuis meditantur inania, & ſtulta loquuntur; judicia futura non proſpiciunt, nec Deum, ut oportet metuunt. Cavete præcipuè, ab hominibus iracundis & doloſis, à ſociis vagis & jocoſis; ne diſcatis fabulari & ridere cum levibus, qui ambulant per amœna loca, ad hoſpitia prava. Sed cum ſimplicibus & humilibus, cum mitibus & devotis ſit converſatio veſtra; ut ab iſtis capiatis conſolationem ſpiritus, & in virtutibus magis ac magis proficiatis. 6. Patientia, & fortitudo, eſt vobis maximè neceſſaria, qui in religione eſtis, & ſtatis ſub obedientia. Et ideo libenti animo & pleno corde obedire, & bonis conſiliis majorum acquieſcere ſtudeatis; licet interdum aſpera & vilia videntur, quæ jubentur. Igitur ſi ab omni parte adſtant pugnæ, impugnantes fragilitatem veſtram; ita ſunt præmia maxima, in dextera Dei poſita, pro multa patientia omnium tribulationum, vobis reſtituenda. Animetis ergo vos, ad omnia ferenda; & non abjiciatis onera, ad promerenda gaudia ſempiterna. 7. A Su-

perioribus namque, oportet vos frequenter ſuſtinere correptiones, pro exceſſibus veſtris; quia melius eſt hic, quàm in futuro purgari. Sed eorum obedire præceptis propter Deum, tutiſſimum eſt, ſi vultis cum electis feliciſſimè coronari. Subjiciatis ergo vos ſponteneæ eorum ditioni, ut ducant vos tutiori via, & breviori ſpatio, inter tot hoſtes & pericula, ad portum ſalutis ſine murmure, & ſiniſtra aliqua ſuſpicione. 8. Ab inferioribus oportet vos ſuſtinere, eorum imperfectiones, tam morum, quàm corporum, quod eſt opus pietatis; & quandoque etiam irriſiones ſufferre, quod eſt manſuetudinis inſigne. 9. A dextris, oportet vos cautè attendere, ne per adulationes, & vanas commendationes ſeducamini, ne ſanctos & juſtos vos æſtimetis, aut ſuper id quod dicitur, cor elevetis. Nocent ſæpè, vanæ laudes, fallunt dulcia verba animos leves: ſicut anceps fiſtula dulciter canens, decipit & arripit aves. Ergo laudem & honorem, ab hominibus non quæratis, ſed fugiatis; ne apud Deum mercedem plenam, pro fabulis ſtolidis perdatis. Multi in facie laudant, poſt tergum vitia narrant. Qui conſcientiam ſuam inſpicit, humanas laudes non ponderat, nec affectat. 10. A ſiniſtris vero, oportet etiam cautelam magnam habere, ut non turbemini ab iis, qui vituperant facta veſtra deridendo, proclamando, & ad pejus, bona interpretando. Ne impatientes ſitis in corde aut durè reſpondeatis in voce, quia forte volunt vos opprobriis probare, ſi verè humilles eſtis, & patientes in adverſis. 11. Ab interiori parte oportet vos conſiderare, cum quibus loquimini; cum quibus ſtatis & ambulatis: quales ſint vicini veſtri confratres, in moribus, in verbis, & actibus ſuis: ne fortè ſeducamini, & inquinemini malis exemplis, per diſſolutiones & libertates, juvenibus valde nocivas. Nam ſæpè poſt jocos leves, pervenitur ad triſtes conſcientiæ dolores, juxta illud proverbium Salomonis: *extrema gaudii luctus occupat: & riſus dolore miſcebitur.* Non debetis omni verbo credere: nec alterius citò, audita proferre. Non omnia ædificant, nec aliorum ſecreta ſcire expedit. Sæpè mendacia narrantur pro veris, quæ à cœleſtibus deſideriis retrahunt audientes Abſtinere ergo à nugis & jocis, quæ bona ſtudia impediunt, intellectum obſcurant, memoriam diſtrahunt & pacem habentes frivolis ſuſpicionibus inquietant, 12. A poſteriori parte, oportet vos etiam oculum habere apertum, & de futuris periculis, non exiguè præcogitare; ſcilicet qualia poſſent vobis per eos, quos jam amicos tenetis, contraria advenire. Præparetis igitur dorſum veſtrum ad ſuſtinendum omnem eventum malorum, ad abluendum peccata præterita, ad vitandum jucunda præſentia, & ad minuendum futura purgatorii tormenta. Nam hominum obloquutiones, detractiones, accuſationes, & deriſiones patienter acceptæ, medicinæ ſunt optimæ pro ſalute animæ, à juſtiſſimo Deo, peccatoribus juſtè inflictæ. Non itaque nocebit dura correptio verborum, ſi benevoli & innocentes eſtis, quia ſermo durus utilis eſt ad correctionem diſſolutorum. Audiſtis jam ex ſupradictis, in quàm multis periculoſis bellis conſiſtitis: & quanta bona poteſtis promereri, ſi viriliter repugnatis. Non ergo ſitis remiſſi,

Prov. 14.

missi, nec præ multitudine hostium desperantes: sed cum religiosa sollicitudine, satagite semper in melius & ferventius exercitium proficere, ut per longanimitatem & patientiam, in virtutibus & laboribus multis, perveniatis ad requiem perpetuam, ab omnibus malis securam; largiente Domino nostro Jesu Christo, intercedentibus sanctis martyribus suis, diu desideratam vobis æternæ vitæ coronam: Amen.

SERMO II.

De quotidiano martyrio & bello, in statu religionis.

1. *Quoniam propter te mortificamur tota die, æstimati sumus sicut oves occisionis.* Dilecti fratres, bene notate verba ista in auribus vestris, jam lecta: quæ valdè salubriter pro instructione vestra diu antè nativitatem vestram, per Prophetam in psalmo sunt prænunciata. Benedictus Deus, qui vocavit vos de præsenti sæculo nequam: in quo periclitantur multi in corpore & in anima, sequentes carnis desideria, & fugitivos honores. Videte ergo vocationem vestram, ad congregationem istam à Deo paratam; in qua promereri potestis, brevi tempore, cum modico labore, vitam æternam. Ecce Religionem intrastis, sponte propriis renunciastis; & quodammodo mundo mortui estis, aut quasi mortuos sepulchris vos reputare debetis. Hoc etenim habitus vester foris ostendit, & fama de vobis transit, quòd de mundo non estis, sed filii Dei excelsi omnes. Dicunt enim frequenter homines seculares, de religiosis personis: qui Deo servit, totum mundum deludit; & valdè sapienter facit. Cælum sibi comparat, & ab inferno non timebit. Mortificate ergo membra vestra, super terram ne diabolicus furor, vos iterum alliciat, & ad æterna supplicia per mollitiem carnis secum trahat. Magnus profectò labor est, certare quotidiè contra passiones & vitia: sed præmia maxima, vincentibus sunt promissa. Percogitetis verba, quæ cantantur tam sedulò de sanctis martyribus in Ecclesia nostrâ, pro eorum laude & memoria, ad impetranda suffragia, quorum dulcedo tangere debet cordis nostri intima, & excitare tepiditatem nostram, ad toleranda pro Christo vel pauca contraria. Sic enim ad vesperas sæpissimè suffragatur. Certamen magnum habuerunt sancti Dei, transierunt per ignem & aquam, & salvi facti sunt. 2. O dilecti fratres, qui in religione sub obedientia statis: si fideliter impletis quod vovistis, martyres estis, aut adhuc quotidiè patiendo fieri potestis. Nam toties novas coronas & margaritas pretiosas, pro certamine vestro accipietis, quoties singula membra vestri corporis quotidianis laboribus pro Christo exponitis. Et si proprias voluntates relinquitis, & sensualitati vestræ fortiter resistitis, magnam à Deo consolationem intus percipietis. Omnis religiosus in obedientia vivens, paratus suam voluntatem frangere, atque prælato suo humiliter nitens obedire; iste veraciter in spiritu martyr efficitur, quamvis materiali gladio, in collo non feriatur. Et quicunque perfectæ mortificationi, tota die, id est, per totum tempus vitæ suæ se tradit, simplici ex corde obediendo, exemplum Abrahæ imitatur; qui unicum

Psalm. 43. *Colos. 1.* *Genes. 22.*

dilectum filium ſuum Iſaac, in holocauſtum offerre, ligare, & occidere non recuſavit. Legimus etiam de ſanctis martyribus, quòd per diverſa tormentorum genera, tranſierunt ad regna cælorum: qui non elegerunt pro ſua voluntate, qualem pœnam aut mortem paterentur: ſed totaliter divinæ ordinationi ſe commiſerunt, & corpus & animam creatori ſuo, ad omnia ſuſtinenda conſtanter obtulerunt. Quando igitur aliquis veſtrùm audit præceptum ſibi contrarium, à Prælato imponi, & tamen paratus eſt obedire; ſi tunc etiam vim ſibi ipſi inferre conatur, atque murmurationem inſurgentem compeſcit & necat; tunc gratiſſimum Deo ſacrificium in ara cordis immolat, & cum martyribus de hoſte victor ſui ipſius factus, ſtrenuè triumphat. Multi namque martyres violenter tracti ſunt ad carceres, & duriſſimis mibi vinculis ferreis ſtringebantur: quin etiam ſine cibo & potu, ſine lumine, & aliquo humano ſolatio, dimittebantur jacére in fœtore, & mortis horrore; & tamen in fide Chriſti conſtanter permanſerunt, & gratias Deo in doloribus ſuis agere ſtuduerunt: quia pro nomine ejus contumelias & tormenta, pati meruerunt. Horum exempla intuentes, nolite in adverſis deficere, & de nimia paupertate conqueri; nec propter rigorem diſciplinæ de prælio ante finem victoriæ fugere. Illi digni coronari merentur, qui legitimè certant & perſeverant. Leviſſimus eſt omnis labor pœnitentiæ noſtræ, comparatione pœnarum & abſtinentiarum ſanctorum martyrum, & conſideratione dolorum infernorum. 3. Auditis frequenter in paſſionibus Martyrum, quòd in diverſis membris ſuis fuerint cruciati, & poſt graves dolores eiſdem privati; deinde ferociſſimis beſtiis ad devorandum dati, aut etiam flammis ardentibus injecti. Nondum fratres, iſta eſtis experti; nondum ſic tentati, nec probati; nondum ſic vexati, nec verberati; nondum ſic deriſi, nec contumeliis repleti; nondum de domibus veſtris, nudè & ignominiosè expulſi, & per plateas publicè tractati. Nondum uſque *Hebr. 16.* ad ſanguinis effuſionem tentationibus reſtitiſtis; nec manum, nec pedem amputari, prò fide & caſtitate permiſiſtis. Verùm, ſi ſæpè deficitis in minimis paſſionibus, pro Chriſto in religione ſubortis; quomodo majora pati, in perſecutione poteſtis? ſunt namque multa, in quibus probare poteſtis fortitudinem veſtram, quamvis ſanguinem non fundatis, nec uſque ad mutilationem membrorum repugnatis. Sancti martyres, membra ſua pœnis expoſuerunt graviſſimis; vos in multis jejuniis, vigiliis, in ſilentio & laboribus, corpus veſtrum ne inſoleſcat; caſtigare debetis. Qui enim omne amarum pro dulci, omne vile pro pulchro, omne triſte pro gaudio accipit & ſuſtinet: hic veraciter calicem Domini cum martyribus bibit, & in futuris pœnis uri non timebit, ſed ſanctorum choris ſociari ſummè gaudebit. Unum ex his eligatis, aut æternaliter comburi cum Dæmonibus, pro modicis voluptatibus; aut pro brevi abſtinentia, perenni gloria perfrui, cum Angelis ſanctis. Et *Martyr. ſine ſanguine, quis eſſe poſſit.* quia Martyres mala perpetua attenderunt, ideò mala tranſitoria levius pertulerunt; & potius per anguſtam viam, ad latitudinem cæli, intrare optaverunt. 4. Poteſt quilibet in ordine & in ſtatu ſuo, religiosè & devotè vivendo, palmam

mam martyrii obtinere; si contra vitia sua fortiter certat: si pro adversantibus. & detrahentibus orat; si castitatem illibatam strenuè servat: si obedientiam usque ad mortem, exemplo Christi custodit: si de omnibus terrenis & necessariis hujus vitæ semper minus, quàm plus habere desiderat, & beneplacitum Dei in omnibus quærit, & suum velle reliquit. Sancta quippe voluntaria paupertas, pro martyrio computatur, & idcò sicut martyribus, ita & pauperibus, regnum cælorum à Domino promissum est, & donatur. Cum ergò verboso & dissoluto silentium imponitur, ne extraneis vel fratri loquatur; tunc lingua ad fabulandum prona, quasi reste ligatur; & noceat alteri, silentio cohibetur. Et verè multis verbosis expedit pro pace conscientiæ, verecundè tacere, quàm hinc inde historias de statu sæculi retexere. Et cum vago homini præcipitur in claustro manere, aut in cella quietè residere; tunc pedes ejus, pia violentia, quasi in cippo locantur; & sic ad viam salutis, cor instabile redire compellitur, juxta illud Domini verbum: *Exi citò in plateas, & vicos civitatis, & compelle intrare.* Heu, quanti foris vagando perierunt: quanti suæ curiositati serviendo, nil sanctitatis retulerunt? O quàm multi per rectoris virgam, reducti sunt ad conscientiæ & bonæ vitæ custodiam, & de necessitate fecerunt virtutem. 5. Cum curiosus oculos suos claudit, ne sæculi vanitates aspiciat; tunc mercedem cum sanctis recipiet, quorum oculi fuerunt à tyrannis excæcati. Cum piger aliquis laborare cogitur, tunc manibus & pedibus, ad locum martyrii trahitur. Et si obedierit ad omnia sibi injuncta, præmiabitur cum martyribus; quorum manus vinculis fuere ligatæ, & pedes in equuleo suspensi. Cogitare ergo debet bonus obediens frater, quòd proprii corporis non habet potestatem, sed Prælatus, cui propter Deum se resignavit liberè, ut eat & faciat, quod ille jusserit, pro animæ suæ salute. Sic enim obtinebit cum Martyribus patientiæ palmam, & æternæ vitæ coronam; præstante Domino nostro Jesu Christo; regnante in sæcula sæculorum: Amen.

Pauperum & martyrum idem præmium. *Matth.* 5.

Luc. 14.

SERMO III.

De sapientia Confessorum, & continentia Religiosorum.

1. *Os justi meditabitur sapientiam, & lingua ejus loquetur judicium.* *Psalm.* 36.

Dilecti fratres, ista solent cantari & legi de Confessoribus & Doctoribus, quos præcipua devotione honorare debemus, atque suffragia eorum desideranter implorare; quatenus eorum virtutes strenuè imitando, mereamur finito præsentis vitæ stadio, ad eorum societatem pervenire. Igitur, si non possumus graviissima & diversa tormentorum genera, cum sanctis martyribus sustinere: studeamus pro viribus nostris, cum Confessoribus & Eremitis, in sancta religione humiliter, patienter, & continenter vivere; quemadmodum & illi Deo placuerunt, multis longis vigiliis & jejuniis, carnem macerando. Describit namque Propheta in dicto Psalmi versiculo, qualis sit vita justi viri, placentis Deo; & quam beatus exitus ejus, qui permanserit constans in proposito sancto. 2. Solet autem vita justi viri ac boni Religiosi, ex quibusdam signis notari, & maximè commendari; videlicet ut habeat os custoditum à malo, lin-

Notæ ad deprehendendum virum justum ac bonum.

linguam eruditam in bono, cor quietum à turbatione, devotum in oratione, ſuſpenſum in contemplatione: ut, faciat opus bonum cum recta inventione ad Deum, careatque ſiniſtra ſuſpicione ad proximum. Et qui iſta habere deſiderat, legem Dei in corde ſuo ponat, ſacra verba frequenter cogitet, libenter audiat & legat, de mundanis verò ſileat; tantùm de his, quæ ad ſalutem animæ pertinent, curam ampliorem gerat, alienas ſollicitudines abjiciat, nullum tempus otio indulgeat: ſed vel oret, aut ſtudeat, aut laboret; quatenus boni operis talentum, ſicut fidelis ſervus, quotidiè augere valeat. Diſcat, antequam doceat: & magis eligat tacere quam loqui, ſi ſapiens fieri deſiderat. Pauca verba, & utilia habeat: cum modeſtia ſingula proferat: coram magnatibus apparere caveat: cum timore Dei, omnes actus ſuos & ſermones diſponat, tanquam ab ipſo judicandus, ſi in aliquo offendat. Tutius ergo eſt & melius, ut homo taceat, qui debitè loqui neſcit. 3. Si quis imperitus, divinam ſapientiam habere concupiſcit, delicias carnis ſpernat, ſenſus exteriores ſtrictè cuſtodiat, ne vanitates mundi hauriant: ad interiora ſe convertat, defectus ſuos inſpiciat, conſcientiam per ſingulos dies examinet; commiſſa deſleat, nil impunitum relinquat: ad cœleſtia ſuſpiret, futurum judicium metuat: præſentem vitam carcerem reputet; à Chriſto elongari pœnale ſentiat, ſanctorum choris non intereſſe maximum tædium ponderet; nihil in hoc mundo poſſidere cupiat, ut cor liberum ſemper habeat; omne guadium temporale, luctum æſtimet, ac præ deſiderio æternorum, omnem copiam rerum, egeſtatem computet. Hæc intima ſentimenta, vagabundus & fabuloſus ignorat; & qui honores ambit, veram ſapientiam nunquam inveniet. Beatus igitur ille religioſus, in cujus corde lex Dei requieſcit; cujus os meditatur ſapientiam ſanctorum, non ſeculi vanitatem; cujus lingua erudita; rectum judicium in omni cauſa tractat, ne quid fruſtra quaſi inventum producat; cujus bona opera, ad Dei beneplacitum ſemper tendunt; cujus greſſus intus & foris, ſecundùm eloquium divinum, diriguntur in bonum. Sapientis ergo, & ſpiritualis viri ſtudium eſt, diſcernere verum à falſo, vitium à virtute, neceſſarium à ſuperfluo, honeſtum à ſcandalo, clarum ab obſcuro, expediens ab illicito, privatum à publico, diſtortum a recto, juſtum à perverſo, ſimplicemque ab aſtuto, innocentem à ficto & doloſo. Unde Dominus per Jeremiam Prophetam ait, in laudem viri juſti: *Si ſeparaveris pretioſum à vili, quaſi os meum eris. Verax & juſtus eſt Deus, & juſtitias dilexit, æquitatem vidit vultus ejus.* Et ideo tales quærit & diligit, qui ambulent coram eo in veritate. Horum greſſus, non ſupplantabuntur ab adverſario diabolo, nec à mundi blandimentis, nec à propriis concupiſcentiis, neque ab aliorum laudibus aut vituperiis ſeducentur. Nam dextera Dei, protegit gradientes in ſimplicitate cordis, ſub alis ſuis; & omnia quæ dixerint & fecerint, ad maximum eis proficient meritum, & præmium ſempiternum. Quo feliciter adepto, non erit, quod cupient amplius. Beati enim omnes, qui digni erunt regno Dei intereſſe, & cum Chriſto epulari, & gaudere: pro, eo quòd in vita ſua Chri-

Sapientia & ſpiritualis viri ſtudium.

Hier. 15. Pſal. 20.

Christum amaverunt, & omnia terrena vilipenderunt. 4. Dilecti fratres, imitamini humilem vitam Jesu Christi, sicut & sancti Confessores fecerunt: inter quos fuerunt multi nobiles ac divites viri, qui longo tempore in abstinentia carnium, in carentia frumenti, vini, & olei, & aliorum delectabilium ciborum, duxerunt vitam valdè religiosam & duram; crucifigentes cum vitiis & concupiscentiis suis carnem fragilem; non propter laudem humanam, sed ut Deo satisfacerent pro peccatis, per ferventem pœnitentiam. Hi contra tentationes diaboli, & mundi honores, certantes usque ad mortem, felici tandem fine cursum vitæ suæ compleverunt. Quamvis igitur isti tyrannorum gladium, aut ignem urentem, aut morsum bestiarum, seu alia sævissima tormenta, non pertulerunt in corpore: maximum tamen bellum, & quotidianum martyrium perfecerunt in mente, vitam castam, humilem, abjectam, internam, devotam, benignam, patientem, sobriam, modestam, pauperem, & absconditam, præ cunctis mundi opibus amplexantes, ideoque, dignè coronas meruerunt habere perpetuas. 5. Si ergo quæritis veram sapientiam, & cupitis habere pacificam vitam, Deo placentem, & hominibus gratam; detis vos ad veram cordis humilitatem, sicut scriptum est: *Ubi humilitas, ibi sapientia.* Hanc sapientiam mundus odit, diabolus impugnat, caro abhorret, stultus deridet, superbus despicit; iracundus persequitur. Magis etenim placet Deo humilis & casta vita, quàm alta scientia; & plus est optanda, bona & pura conscientia, quàm subtilis & verbosa eloquentia. Longè etiam melior est simplex obedientia, quàm cauta excusatio. Utilior silentii custodia, quàm extorta loquendi licentia. Protegit enim Deus obedientes simpliciter, & callidos in stultum finem cadere sæpè permittit. Non est parva prudentia seipsum attendere, & sub omni creatura se humiliare; quia Deus propter hominem se humiliavit usque ad extrema terræ, ut peccatores converteret, & pœnitentes ad alta cælorum, per veram humilitatem traheret. Multi docti Philosophi, & magni oculis suis, viam salutaris prudentiæ neglexerunt, aut nescierunt; & ab humilitate Christi recedentes, à veritate erraverunt, & difficulter ad contemptum sæculi venire potuerunt. Multi etiam magistri scientiam Dei & notitiam virtutum, ex longo studio haurientes, de humilitate & castitate, de contemptu mundi & sancta religione & obedientia, optimè prædicant, qui tamen amore sæculi detenti, vix à longè Christum sequuntur; & (ut dicitur) onus quod laudant, digito tangere vitant. Tam nobilis est virtus humilitatis, ut eam frequenter superbi & sæculares commendent. Et tam laudabilis est virtus castitatis, ut eam magnificè extollant etiam incontinentes; & ad confusionem sui. dignis laudibus honorent. Et hoc utique ex Deo est, qui suos fidelissimos amatores, & humiles, ac castos clientes, glorificat in præsenti, ubi advenæ sunt & peregrini: quos in futuræ beatitudinis mansione, ampliori gloriæ tificare prætendit, pro omni confusione, quam pertulerunt. Quicunque ergo continenter vivit, & sensus suos sub disciplina regulari, intus & foris custodit, iste jure Confessor Domini vocabitur; quia super pauca bona, prudens & fidelis fuit. Nam quinque talenta

Viri Dei quotidiè martyres sunt.

Prov. 11.

Philosophi admodum pauci, si qui tamen, sæculum contempserunt. Humilitatem & castitatem prædicant. etiam superbi & incesti. Monachus bonus Confessor Dominus est. *Matth.* 25.

lenta sibi tradita, id est, quinque corporis sensus bene rexit, innocenter vivendo, & aliis bonum exemplum exhibendo. Hæc enim duo, maximè in religiosis & abdicatis personis, Deo placent: & coram hominibus lucent, bona vita & sancta doctrina. Talis autem servus, post completos labores, in gaudium Domini sui lætus introibit: quia fidelis inventus est, in omni opere & sermone bono, ad laudem Dei & ædificationem proximi, in sæcula sæculorum: Amen.

SERMO IV.

De cauta custodia cordis, & gratia internæ devotionis.

Prov. 4. 1. *OMni custodia serva cor tuum, quia ex ipso vita procedit.* Dilecti fratres, diligenter pensate admonitionem prudentissimi Regis Salomonis; & sollicitè vigilate circa custodiam cordis vestri, ne diabolus inveniat foramen intrandi. Ille non quærit aliud, nisi vos decipere, & à Deo fraudulenter abstrahere. Quando cor hominis à summo bono abstrahitur, tunc infimis quærit delectari, & variis desideriis hinc inde movetur. Et qui tempestivè non resistit, captivatur, & superatur. Nihil laboriosius, quàm cor custodire ab evagatione & vitiosis imaginibus, ex sensibilibus rebus acquisitis. *Parvum & inscrutabile est cor hominis, & ad malum proclivum ab adolescentia sua.* Et quis cognoscet illud, & omnes motus ejus per singulos dies enumerabit? Utique solus Deus, qui universa conspicit, antequam fiant de quo dicitur in psalmo: *Dominus scit cogitationes hominum quoniam vanæ sunt.* Cor nunquam quiescit, quin in aliquo sit occupatum, sive bonum fuerit, sive malum. In bono cor confortatur, in malo perturbatur. Si quis cor suum gestit custodire, & ab evagatione restringere, bonam meditationem studeat assumere; & de verbis sacræ Scripturæ, favum mellis colligat, unde animam suam pascat. Levia verba dimittat, curiosa non quærat: in prosperis non se elevet; in adversis patientiam servet; & omnia super se ventura, Deo liberè committat. 2. Hoc quoque præcipuè penset, qualiter unionem cum Deo habere possit, qui in pacifico corde: locum ad habitandum quærit. Idcirco totis viribus, ab infimis curis se elonget: & cor assuetum vagari, per orationes ignitas & crebra suspiria sursum levet, & dicat: *Oculi mei semper ad Dominum.* Quòties autem à summo bono, ex fragilitate aut aliqua necessitate impeditur, rursus incipiat, & citò per orationem resurgat; gemens & dolens pœniteat, quòd ad momentum Creatorem, pro creatura neglexit; cui pro posse, totis affectibus intendere, & jugiter adhærere deberet. Ex sacra namque lectione, trahitur bona meditatio de Deo: ex bona meditatione, procedit devota affectio, & prompta elevatio mentis in Deum. Exinde surgit fervens & interna oratio, penetrans cælos, omnem creaturam relinquens, & soli Deo adhærere cupiens, in quo omnia bona sunt, quæ concupisci possunt. Solus enim Deus est, qui totum animæ desiderium implet, quietat, & beatificat; ad quem suspirare & convolare debet omnis Religiosus, secretum amans, occasiones fabulandi vitans. Qui enim loca spatiandi foris quærit, & cor suum custodire negligit, hanc unionis gratiam, aut non sapit, aut

Psalm. 93.

Psalm. 16. Sacra lectio quos fructus gignat.

Jesus unus animam implet.

Hier. 17.

aut parum guſtans citò perdit. Et heu! vix cum magno labore & dolore, devotionis dulcedinem recuperabit, quia minus ſollicitè eam cuſtodivit. Reſtat ergo omnibus frivolis omiſſis, ad Chriſtum ſedulo confugere, & cum eo amicitiam ſpecialiter jungere, & cuncta ab ejus amore retrahentia abjicere & refutare. Quæcunque bonam conſcientiam non poſſunt facere, nec charitatis Chriſti fervorem dare vel augere, omninò vitanda ſunt & reſpuenda, ab omni clauſtrali viro & Monacho religioſo, cujus cor debet eſſe in cælo, non vagari in ſæculo. 3. O frater Monache, qui ſanctitatis ſpeciem geris habitu & nomine, claude oſtium oris tui, & ſecretum cordis non omnibus reveles. Aperi cameram cordis tui Jeſu Chriſto, conſolatori amantiſſimo, ac tutori vitæ tuæ fideliſſimo: ut benedictus Jeſus, antè omnia, & præ omnibus, in cælo & in terra, tibi dilectus, diu deſideratus & expectatus, ad te venire dignetur, & manſionem tecum facere. Obſecra obnixè, ut ſæpiùs te viſitet & illuminet, doceat ignorantiam tuam, confortet puſillanimitatem, erigat ſpem, repellat diffidentiam, confirmet fidem, infundat amorem; augeatque fervorem. O quàm bene eſt cuſtoditus & armatus; contra diaboli inſidias, & malas cogitationes, ac turpes imaginationes, qui imaginem crucifixi habet in corde fixam, omnia interiora ſua penetrantem; & âd omne bonum cogitandum & agendum, ſemper, & ubique inſtigantem. Tunc rectè poterit mira cum dulcedine cordis, ex præſentia Chriſti intimè conſolatus dicere, quod David ſanctus, cùm magna lætitia Deo pſallebat: *Viam mandatorum tuorum cucurri, cùm dilataſti cor meum.* Nihil ergo inter te & JESUM, amatorem innocentiæ & puritatis, veniat: nec intus lateat, nec duret, immò nec parum tangat, nec vanis laudibus mulceat, ne inficiat; quia cor purum & tenerum, Deo in religione oblatum, non patitur ſecum aliquem extra Jeſum, ſibi conjungi & confabulari. Nam omnia in creaturis temporaliter ſolatioſa & pulchra, non ſufficiunt ad plenum animæ gaudium: ſed ſolus Jeſus ſufficit, ad omne deſiderium perficiendum. Cuncta extra Jeſum crucifixum, generant faſtidium, & habent defectum; & quaſi abſinthium & fel amariſſimum, torquent animum variis deſideriis occupatum. Fons igitur omnis boni, & totius conſolationis mellifluus rivus, Jeſus Chriſtus, verus Conſolator animarum. Qui vult à Deo conſolari, Jeſum in ſocium eligat, cum quo loquatur & ambulet, donec ad cæſum perveniat. 4. Stude in amore Jeſu vivere, toti mundo mori; & in cruce Chriſti non in teipſo, nec in hominibus gloriari. Illa hora tibi ſæpè penſanda eſt, quando non poteris amplius unum verbum loqui nec membrum movere. Et quamvis religioſus ſit terrenis bonis & amicis privatus, habet tamen cœleſtem theſaurum in arca cordis ſui clauſum, Jeſum Chriſtum, & hunc crucifixum. Habet & fideliſſimum animæ ſuæ amicum, ac ſapientiſſimum vitæ ſuæ Doctorem, ipſum Regem Angelorum, omniumque rerum Conditorem. Vis ergo habere pacem & tranquilitatem cordis, & gratiam Chriſti, & amicitiam Angelorum promereri? Contemne teipſum, propter Chriſtum: & quantum poſſibile eſt, ſtude habere cor purum, à ſæculo ſegregatum, ad

Pſal. 118.

Pax cordis, & amor Chriſti qui acquiratur.

divina fervidum, & ad cœleſtia ſuſpenſum. Qui enim nihil terreni ſolatii fortis quærit, nihil in creaturis inordinatè diligit, cito internam quietem & Chriſti amorem ſentiet : & cunctas gravitates undecunque venientes, Chriſto intus confortante & juvante, facillimè tolerabit. Multas namque turbationum materias amputat, multos laqueos tentationum evadit & ſuperat ; qui propter Chriſtum ab omnibus terrenis deſideriis, perfectè ſe denudat & elongat. Hic ad cœleſtia nullo terrenorum pondere gravatus, evolare libere poteſt, quoties dilecti amatoris ſui, qui in cælis eſt, recordatus fuerit, aut ejus verba audierit vel legerit. Dolor nempè de abſentia Jeſu, vehementer compungit ; amor verò ex præſentia gratiæ ejus languentem ungit, triſtem conſolatur, & torpentem accendit. 5. Qui ad hanc devotionis gratiam, & contemplationis celſitudinenem, non valet tam repentè pertingere non deſperet, nec laborare deſiſtat ; gemat, oret, ſolus ſedeat, taceat, & ſe recolligat : expectet longanimiter, ſperet confidenter, & ultrà quàm credi poteſt, conſolabitur affluenter. Benignus eſt, enim Jeſus, ſuper omnes ſanctos ſuos, non deſerit ſperantes in ſe. Probat frequenter, corripit amanter, inſtruit ſapienter, vocat inceſſanter, pulſat fortiter, aperit libenter, ſuſcipit lætanter, indulget clementer, donat ſufficienter, coronat excellenter. Non ergo te frangant amaroſa Jeſu verbera : ne faſtidias audire ſacra ejus verba, à quocunque vel ubicunque fuerint lecta. Non te dejiciat cordis inconſtantia, nec corporis ægritudo, nec dolor capitis in Chriſti ſervitio acquiſitus Qui te creavit, & ad ſervitium ſuum vocavit, non deerit tibi pro nomine ſuo patienti. Omnia enim mala, quæ pateris : & quæcunque bona ad honorem Dei, in hac domo feceris in diſciplina perſeverando, ſcribentur in libro vitæ æternæ, & computabuntur tibi ad maximum præmium in regno cælorum. Averte igitur te à vanis, redi ad interiora mentis : recogita beneficia dilecti amatoris tui ſæpius tibi conceſſa, & adhuc ampliora in futuro revelanda. 6. Trahat te ad ſerviendum gratanter piiſſimo Salvatori, pietas ejus immenſa : ad amandum ipſum, bonitas infinita : ad ſperandum in miſericordia ejus, charitas ejus uſque in ſæculum extenſa, verè pœnitentibus promiſſa, perſeverantibus in fine reddenda. Tranſeunt omnia, præter amare Deum ; pereunt cuncta, ſine Chriſto : amareſcunt omnia, ſine Jeſu pro ſalute mundi incarnato, paſſo, crucifixo, reſuſcitato, & glorificato. Hæc ſit ſapientia veſtra, fratres ; hoc ſtudium præ cunctis literarum ſtudiis eligatis, meditari die ac nocte Jeſum crucifixum, pro omnibus nobis in cruce immolatus, & in cælis elevatum, ut tota ſpes veſtra ſurſum tendat, in ipſum ſuper omnia amandum & laudandum. Ideoque pro ipſo pati, & fatigari in ejus ſervitio, reputetis pro theſauro maximo, in agro ſanctæ crucis invento. Meditatio operum divinorum & ſermonum Chriſti, dulcedinem parit & lætitiam, fidem roborat, ſpem erigit, charitatemque in corde accendit : quam ſe daturum fidelibus ſuis ipſe promiſit. Sed invidus diabolus, qui Chriſtum tentare audebat & perſecutiones in Eccleſia ſæpius ſuſcitavit, ac multos ſanctos vexavit :

Benignitas Jeſu miraculum omne ſuperat.

vit : adhuc non ceſſat moleſtare devotos, tædium boni ingerens, & clauſtri rigorem diſſuadens. Heu, & callida inſtigatione multos decipit per blanda & mollia, terret per dura & aſpera. Veruntamen Chriſto auxiliante, non nocebunt tela ejus nequiſſima : ſed erunt fortiter dimicantibus & viriliter reſiſtentibus in laudem & gloriam, & diabolo ad perpetuam confuſionem & pœnam. A cujus laqueis & fraudibus, nos ſemper cuſtodiat Jeſu Chriſtus, qui eſt ad dexteram Patris, ſuper omnia Deus benedictus in ſæcula : Amen.

Nota Religioſe.

Beatitudo Monachi in quo conſiſtat.

7. Dixit quidam devotus, ſolitunis amator : Beatus Monachus deſolatus, cui mundus exilium, cælum patria, cella paradiſus eſt. Beatus Religioſus, Deo devotus, ſæculo ignotus : cui oppidum carcer clauſtrum refrigerium, labor requies, ſolitudò ſolatium, luctus gaudium, ſilentium pacis hoſpitium. Beatus, cui ſacra lectio cibus, oratio, potus, Pſalmus jubilus, meditatio Chriſtus, ſpeculatio Deus. Beatus Religioſus, qui omnia ſtudia & exercitia ſua, ad virtutes & beneplacitum Dei ordinat ; nihil ſingularitatis & oſtentationis, verbo vel facto prætendit, cavens ubique, ne Deum vel proximum offendat. Beatus, qui pro bono accipit, quando aliquis eum corripit & rectè inſtruit, ne in errore permaneat, & malè pereat. Beatus, qui os ſuum ſtrictè cuſtodit, ne otioſum aut nocivum verbum proferat, Talis magnam pacem habebit, bonam conſcientiam & famam, devotioniſque gratiam obtinebit ſpecialem. 8. Multa jurgia ceſſare facit, qui patiens eſt, & tacet. Religioſus in abſcondito manens quaſi lucerna in nocte ſecurè ardens. Flabunt venti, & non nocebunt. Deo vacanti & oranti. Verè magnus theſaurus in ore ſapientis, ſed non minor in corde tacentis & orantis. Dixit quidam apertus : Quicquid boni tacendo colligo, hoc ferè totum loquendo cum hominibus diſpergo. Quia Samſon ſecretum ſuum mulieri retulit, & parabolam mellis non abſcondit : poſtea ab hoſtibus captus & deluſus fuit. Bonum eſt ergo Religioſo ſilentium ſervare, & verba ſua quaſi ſacculum pecunia plenum, ſecum ad domum mentis portat. *Judic.* 15.

Silentii fructus

Exemplum de ſilentio.

9. Fuit in partibus Superioribus Monachus quidam Ordinis Ciſtercienſis, ſollicitus cuſtos oris ſui, & clauſtralis diſciplinæ diligens obſervator. Hic zelo devotionis accenſus, vix unicum verbum in hebdomada loquebatur. Cui Abbas cauſa ſolatii ait : Frater, do tibi licentiam, quandoque loquendi cum fratribus. Qui reſpondit : Pater reverende, non deſidero talem licentiam habere. Quod audiens Abbas, ædificatus eſt in reſponſo fratris libenter tacentis. Monachus quidam loquendi gratiam fieri ſibi noluit.

Exemplum de ſolitudine.

10. Quidam frater regularis Ordinis foras emiſſus, expleto negotio ad domum ſuam celeriter ac deſideranter redire ſtuduit, ut Deo liberiùs in ſilentio vacaret. In via autem conſtitutus invenit quendam viatorem ſibi amicum & notum, qui diverſa loca ſanctorum & monaſteria ſe viſitaſſe aſſerebat. Interrogatus ergo de reli-

giosis locis, dicebat etiam se in sacro Carthusiæ claustro fuisse. Cumque multa bona, de situ loci illius in alto monte, & arcta solitudine. Ac fratrum ibidem habitantium rigore loqueretur, hoc tandem intulit: Inveni ibi fratrem, cum quo licenter loquens, curiosè interrogavi, dicens: Quantò tempore hìc habitasti? Qui ait: Quadraginta anni lapsi sunt, & interim non vidi primam portam, per quam primò ingressus sum. Audiens hæc frater prædictus, miratus est; & aliis fratribus suis ista pro bono exemplo amandæ solitudinis recitavit. O quàm rarum & alienum est istud in multis religiosis, temporibus istis; qui pro pœna carceris reputarent, si infra annum, extra septa monasterii vel extra portam, spatiandi causa exire non deberent.

SERMO V.

De constantia & perseverantia, in statu religionis.

2. Par. 20. 1. *Constantes estote, & videbitis auxilium Domini super vos.* Dilecti fratres, gratanter accipite verbum piæ exhortationis, ad perseverantiam vos admonens in statu religionis, quæ maximam remunerationem habet in cælis. Hebr. 10. Proponatis firmiter in cordibus vestris, quòd velitis in loco & ordine isto, quem sponte elegistis, permanere constantes; & cum omnibus in hac domo, propter Christum diu antè tempora vestra congregatis, bona & mala sustinere. Qui dedit benè incipere, dabit per gratiam suam melius consummare. Non enim vestris meritis, ad hunc conventum vocati estis; sed coronis eorum participes, vos fieri credatis. Horum orationibus adjuvari, & beneficiis sustentari gaudeatis, & gratias semper Deo agatis. Non enim ad otiandum & epulandum venistis, sed ut Deo fideliter & devotè serviatis. Et tantò sollicitiores & promptiores esse debetis, ad omnem observantiam Ordinis, & communes labores; quantò plura convenientia in ædibus & libris, in cibariis & vestibus, jam habetis, quæ multis seniores antè vos non habuerunt. *Vos in labores eorum introistis, ideò grati sitis de bonis ac ceptis.* Joan. 4. 2. Hæc temporalia à Deo parata, quasi encenia quædam, ad sustentaculum corporis vobis conferuntur. Si utimini istis sobriè, cum gratiarum actione & benevolentia; tunc adjicientur vobis adhuc ampliora bona in cælis; quæ certissimè reddentur omnibus perseverantibus in ordinis disciplina. Et si necdum intelligere nec capere potestis futura gaudia, præparata in nuptiis cœlestibus: firmiter tamen credatis, quia fidelis & potens est Deus dare, quæ promisit diligentibus se; qui non coactè, sed libera mente, serviunt ei, die ac nocte sine querela. Idcircò cum ingenti sollicitudine, abjicite citò de corde vestro nocivam tristitiam, & omnem indignationem, tamquam venenum diaboli; & studeatis inter fratres vestros, tamquam Angeli pacis, inter concives suos conversari. Tollite super humeros vestros jugum Domini, amantibus leve & suave, donec perveniatis ad patriam felicitatis æternæ 3. Interim verò probari habetis more sanctorum, per varias tentationes, quæ in religione sæpè contingunt, & novitios hinc inde graviter affligere solent; quatenus tanquam aurum in fornace probati, & à rubigine vitiorum præteritorum purgati fulgeatis in conspectu Dei, sicut agni novelli

novelli in fontibus loti. Enim verò poſt lachrymas & dolores, recipietis conſolationes divinas & illuminationes mentales, omnes labores & anguſtias alleviantes. Quid vultis amplius? Ecce nunc dantur vobis terrena bona, pro ſuſtentaculo corporis in via laboris; poſtea verò dabuntur cœleſtia & ſempiterna bona in regno Dei cum Angelis ſanctis, quia cognatos & amicos reliquiſtis, & Deo potius quam ſæculo, ſervire elegiſtis. Si igitur conſtantes permanſeritis in eo, quod cœpiſtis, lætanter & fiducialiter à Chriſto in judicio audietis, *Vos eſtis, qui permanſiſtis mecum in tentationibus meis; & ego diſpono vobis, ſicut diſpoſuit mihi Pater meus, regnum; ut edatis & bibatis ſuper menſam meam, in regno meo.* O dulce & conſolatioſum verbum, confortans ad perſeverandum in ordine aſſumpto, & in quacunque tentatione & tribulatione, aut infirmitate, quis fuerit circumventus, Dei profectò eſt adjuvare, & de omni anguſtia mentis & corporis afflictum liberare. Et qui confidit in Deo orando, & patienter ſe ſuſtinendo, conſolabitur tempore opportuno, gratias agendo de auxilio cælitus ſibi collato. Non eſt perſonarum acceptor Deus, ſed in omni ſtatu & loco, in quo fuerit memoria nominis ejus ſub cælo, aderit tentatis & tribulatis corde. Exaudiet eos pro ſua clementia, & oſtendet eis ſecreta judicia ſua, & mirabilia magna in omni re, quàm operatur in terra. 4. Non poteſt quis dicere Deo, cur me ita affligis, & aridum relinquis, & alium ſic promoves, & plures voluptates habere permittis? Stulta & vana eſt hujuſmodi cogitatio, vel in minima re dubitare, aut conqueri de Dei providentia & bonitate. Infirmorum & inſipientium mos eſt reprehendere & malè interpretari facta prudentium, quæ non intelligunt; qui mirantur & ſcandalizantur plerumque in ſeipſis, quare Deus iſta vel illa, tam aperta mala, fieri permittit. Quibus Pſalmiſta ita reſpondet: *Juſtus Dominus in omnibus viis ſuis, & ſanctus in omnibus operibus ſuis*, Et iterum *Juſtus es Domine, & rectum judicium tuum.* Hoc igitur firmiter teneatis, quòd in omni loco, oculi Domini contemplantur bonos & malos, & nemo poteſt ſe abſcondere à judiciis ejus, nec multis pulchris verbis mala ſua excuſare, neque ad ſuperiorem judicem contentiosè appellare. Quicunque ergo in ſtatu humili & ordine ſuo manens, contra tentationes & vitia ſua ſtrictiùs certaverit; majorem nunc gratiam devotionis à Deo meretur, & in futuro amplioris gloriæ beatitudine perfruetur. Poteſt quilibet religioſus, in ordine ſuo & loco, à Deo ſibi proviſo, animam ſuam ſalvare, & virtuosè proficere; ſi ſollicitè ſervat, quæ ordo inſtituit, & Prælatus facere jubet ac conſulit. 6. Nemo igitur inſtabilis, ſe ſeducat; neque ſtulta & vana imaginatione, de alio loco cogitet; & de incertis futuris, jucundiora ſibi prophetando dicat: O Deus, ſi in tali loco & ordine eſſem, quàm benè & devotè me habere vellem, nec de aliquo amplius conqueri vel turbari Heu miſer & inſipiens homo, qui extranea ob defectum fervoris cogitas; & ſæpius ex anguſtia præſentis paſſionis, leviora confingis, cur non facis hæc bona in loco iſto, ubi cum multorum fratrum gratia, & bonæ conſcientiæ pace vivere potes, Deo teſte & favente? Quare negligis modica tibi dicta, & præſumis ampliora futura? Præſcito, quod ſæpè aliter, & multò deterius contingere ſolet tepidis

Luc. 22.

Deut. 10.

Pſal. 144. Pſal. 118.

Eccleſ. 23.

Inſtabilitatis pruriginem vitet Monachus.

&

& dyscolis discipulis, quam ipsi in animo prius finxerunt, absque fructu alicujus valoris. Multos fefellit ista imaginatio; multos eruditos errare fecit, facilis loci mutatio; plures contristavit, ad alium ordinem inconsulta migratio. Sæpissimè namque in aliis probatum est, quod rarò emendatior rediit, qui plura loca quæsivit. Ubicunque enim homo fuerit, homines inveniet, etiam claudos, & debiles, quos utique tolerare oportet. Et fortè imperfectiores aliquos videbis, qui tibi in multis non placebunt, nec tu eis similiter conplacebis. Dicent fortè quidam, aut cogitabunt de te sinistrè; Si valuisses aliquid, mansisses potiùs in loco, in ordine tuo cum pace. Manifesta tamen citò erit causa cujuslibet discursantis de loco ad locum, quid eum amplius agitavit. Non enim diu latere potest ficta sanctitas, nec animi levitas; nec alios ædificat, evagandi libertas. Nam veræ devotionis nutritius est solitarius, & Religiosus inclusus. 6. Audite cujusdam devoti senis parabolam: Cum aliquis uno pede claudus, aut monoculus egreditur, ratò utroque sanus revertitur. Vulpes exiens foveam, nescit diu per rectam incedere viam: Sic homo vagæ mentis & dolosus, nequit diu se fingere: sed seipsum prodit etiam invitus coram multis ignotis, aut verbis, aut factis apertis. Sæpè etiam iracundiâ motus, ostendit impatientiæ suæ aculeos, cùm fuerit pro culpa sua correptus, aut silentium servare coactus. Superbus homo passionatus intrinsecus, ad breve coram aliis quandoque se comprimit, ne reprobetur & vilescat extrinsecus: Processu verò temporis liberior factus, ad solita revertitur inverecundus. Sicque patebit pluribus, quia non verè fuit humilis, sed voluit videri bonus & justus. Tentatio diaboli, non permittit fugitivum diu abscondi, nec quietè agere; sed per nova & inopinata obstacula pungere inchoat, multoque deterius vexare & confundere timidum laborat, quia nidulum suum insipienter reliquit. Onus quippe Ordinis diurnum & nocturnum, collo Monachi impositum, ostendit citò, quantum portare potest pro amore Dei, & sustinere. Idcircò in omni loco & statû, in omni officio & dignitate spirituali, aut occupatione temporali, per maximè necessaria est longanimis patientia, ac divinæ gratiæ larga affluentia, cum frequenti precum instantia; ne infirma mens crebris ictibus tarda, moveatur subitâ irâ ad impatientiam; aut suggestione Satanæ quærat reddere vindictam, indignè ferendo opprobria sibi objecta. Noli miles Christi fugere; noli te ipsum dejicere, noli à primo fervore tepescere, nec de divinæ dulcedinis consolatione hæsitare. Noli quærere exteriora corporis commoda, animæ tuæ valde nociva; sed propter Deum sustine tentationes & hominum vexationes, tam bene in hoc loco, sicut in alia domo. Nec æstimes te à Deo derelictum, si multa tibi occurunt ad patiendum; quia non es melior Christo passo, nec Martyribus sanctior atrociter interfectis. Homines agunt, & sæpe obloquuntur sicut homines; nec semper verum est, quod dicunt: nec multum curandum, si laudant, vel vituperant. Cave omni tempore & loco, à malefacto & scandalo; & Deus liberabit te à verbo iniquo, de te mendaciter dicto. Scriptum est in quadam collecta quadragesimæ super populum: Tuere Domine populum tuum, & ab omnibus peccatis clementer emunda: quia nulla ei nocebit adversitas,

si

si nulla dominetur iniquitas. Pœna enim non facit aliquem reum, sed culpa justam exigit pœnam, Deum ergò præ oculis habeas; orare in tribulatione non omittas: temporibus debitis scripturas sanctas lege vel scribe, ut tædium cordis melius vincas; Dat Deus sæpe in una hora, quod in tota denegat septimana, Nunquam de tua virtute & justitia præsume: sed de misericordia & bonitate Dei optimè confide: & inter spem & desperationem, cautè & discretè procede. Nunquàm ita hilaris sis & securus, ut timorem & verecundiam à te excludas. Qui Deo vult placere, & proximum ædificare, debet omnia verba sua & mores, foris & intus, taliter ordinare, quasi statim coràm Deo & Angelis ejus, deberet præsentari. 8. Noli ergò religiose frater, si levis fueris: & vagus, aut verbosus, de exteriori habitu coram hominibus, quasi sanctus homo gloriari, nec de aliquo opere privato vel communi superbire: sed potius inutilem te reputabis, si rectè sapis, utpote qui de mille talentis vix unum reddere sufficis. Non es ideo sanctus & magnus Dominus dicendus, quia capam geris extrinsecus; quod asinus facere posset, si esset taliter vestitus. Attende conscientiæ tuæ fœditatem magis quam æstimationem humanam: quia non sunt omnia ita sana coràm Deo & clara, sicut apparent hominibus esse pulchra. Homo videt in facie, Deus autem in corde; qui etiam minutissima considerat, quæ tu non cognoscis, aut modicum ponderas. Idcircò deprime cor tuum sub districto Dei examine; & noli de dignitate Religionis vanè extolli, neque de virtutibus aliorum & miraculis Sanctorùm jactanter loqui. Seipsum denigrat & confundit qui Patrum suorum sanctitatem commendat, & humilem eorum conversationem sequi negligit: qui Regularis & Religiosus vocatur, & vivendi normam, quam Sancti posteris reliquerunt, ferventer non sectatur: qui de bonis monasterii quotidiè vivit, & statuta monastica tepidè servat: aut leviter frangit. Attamen propter sanctos Patres præcedentes, qui Religionis ordinem instituerunt, & regulas vivendi composuerunt, desides & vagantes à sæcularibus personis, & Magnatibus, quos Dei servos credunt, etiam honorantur. Ideò unusquisque seipsum rectè inspiciet, & aliis bonum exemplum tribuat: ne sancto ordini injuriam faciat, & confusionem sibi malis motibus generet. *Væ illi*, inquit Dominus, *per quem scandalum venit*. Si vis aliquem Religiosum verè cognoscere & commendare: non corporis habitum album vel nigrum inspice, nec ad subtilitatem verborum, attende; sed humiles mores ejus, interioris hominis imaginem præferentes, considera. Gratiam quoque Christi, quam accepit, tacitus venerare: & Deum pro donis suis ama & lauda, qui talem famulum sibi elegit in terra deserta tentationibus & periculis plena. Cautè tamen & moderatè lauda, quem diligis: ne te & ipsum decipias, si ultrà quàm oportet, aliquid dicas, de quo posteà erubescas. 9. Fratres omnes, in Christo unum sumus; unum Patrem cœlestem habemus: omnes unius sanctæ matris Ecclesiæ filii vocamur, quicunque in Christum credimus, & in Christo baptizati sumus. Ideò de habitu exteriore, & diverso modo videndi contendere non debemus: sed unusquisque in ordine & statu suo, bene studeat vivere, & Deo soli ad votum cum gratiarum actione, dignè placere. Non enim loci

Matth. 15.

Monachi perfectio unde dignoscatur.

1. *Reg.* 16.

amœnitas, nec magnitudo; non veſtis pulchra, nec gradus excellentia, perfectum facit Religioſum: ſed perfecta ſæculi abrenuntiatio, & vitiorum quotidiana mortificatio; & præcipuè puritas cordis, & amor virtutum, tendens directè in Deum. Religionis nomen, magnam habet laudem inter ſæculares; ſed ſine contemptu ſæculi; parvi ponderis eſt apud Deum. Sed quid valet altum nomen, ſine opere virtutis? Quid prodeſt altus ſtatus, ſine humilitate & charitate? 10. Ille verè religioſus eſt, qui ſæculo ſponte renuntiat, & corde ad ſæculum non regyrat: quia perpetuè ſe Deo obligat, & omnes voluntates ſuas propter Deum frangere ſtudet. Qui enim cum ſancto habitu & bono nomine, opera virtutum ſic agit exteriùs, ut tamen ſoli Deo in omni cogitatu & actu placere intendat interiùs, hic dignè laudandus eſt, & amicus Dei appellandus. Si cupis vanam gloriam vincere, attende ſingulos defectus tuos, quaſi omnibus notos, & ceſſabit vanæ gloriæ motus. Cave ſingularitatem, verbis & moribus oſtendere: noli nimium de te præſumere, cùm proſperè tibi ſucceſſerit, ne dejiciaris adverſitate ingruente, Maneas in loco tuo, & pone te ad patientiam; & invenies pacem & gratiam coràm Deo & hominibus, & eris dilectus fratribus cunctis. Sed ne aliquis de facili cogitet, mutare habitum vel locum, referam vobis cujuſdam fratris factum, ad majorem cautelam habendam.

Exemplum.

11. Fuit quidam Frater in Ordine Regularium, probabiliter diu converſatus: & Procurator factus, apud multos Religioſos & ſæculares, erat bene viſus & reputatus. Hic longo tempore tentationem habuit & deſiderium, tranſeundi ad alium Ordinem, & locum remotum: quod & fecit, licet minus providè, Nam ex debili fine, patuit poſtmodum levitas inconſtantiæ. Providerat autem ſecretè ſibi locum, apud quoſdam Religioſos mendicantes, ſatis bonæ converſationis, ſub Regula beati Auguſtini degentes, à quibus etiam benignè & libenter eſt receptus. Nec longa mora extitit ad probandum, ſed feſtinanter eſt inveſtitus, propter vehemens ſuum deſiderium adimplendum. Tam inſtanter petiit & anhelavit ad illum Ordinem, ut eodem die libenter profeſſionem feciſſet, ſi fratribus hoc placuiſſet. Sed fratres cautiores quàm ipſe, quia converſationis ejus ſtatum neſciebant, repentino deſiderio ejus non conſenſerunt, ſed tempus probationis (ut moris eſt) liberè ipſi indulſerunt. Æſtimabant enim, ſicut exterius apparebat, hunc advenam utilem ſibi fore, quia perſonis indigebant ad Ordinis reformationem. Sed cùm jam inveſtitus eſſet, mutatum eſt cor ejus in aliud, quàm credidit. Cœpitque vehementer contriſtari & pœnitere, quod locum priſtinum, ubi diu moratus fuerat, reliquerat; & fratres ſuos ſine debita cauſa ſecretè demiſerat, quos non parum de ſuo receſſu contriſtaverat & confuderat. Vix octo dies interceſſerant, & in tantùm (præ confuſione mentis) doluit & ingemuit, quod nec comedere, nec dormire potuit. Interrogatus ergò, quid ſibit obeſſet, dixit; Nullatenus poſſum in conſcientia contentari, nec pacem habere, niſi iterum ad priſtinos fratres meos fuero reverſus. Quibus auditis,

ditis, satis contristati & permoti sunt fratres: & acriter ejus inconstantiam arguebant, eò quod in tam brevi tempore remutatus esset, & puerilem rem præsumpsisset. Ad quos ipse humiliter & verecundè respondens, ita se excusabat: Credatis mihi fratres, quia per multos jam annos hanc tentationem habui, ut ad alium Ordinem transirem, & tam fortiter hoc in animo concepi, quod putabam nunquàm me posse mutari. Sed jam hoc ipsum experientia propriâ aliter esse probavi, quod priùs perpendere nequivi. His igitur ab eo dictis, ne scandalum adhuc latens erumperet & cresceret, inito consilio seniori, miserunt ad Priorem quendam Ordinis Regularium, in vicino morantem, rogantes ut ad eos properanter venire dignaretur, causa necessariâ perurgente. Quo adveniente, rem gestam per ordinem pandunt: & quid jam faciendum sit, diligenter efflagitant. Nec longa mora trahitur, sed paci ab utraque parte providetur. Igitur frater prædictus dolore magno compunctus, habitu præsumpto exuitur: & rursum à priore habitu Regularium Canonicorum in ordine consueto reinduitur; sicque turbationis occasio de medio sublata repentè cassatur. Deindè dato ipsi socio, ad monasterium suum pristinum rediit; & petens humiliter veniam de offensis patratis, à fratribus suis misericorditer est receptus. Moxque injunctâ ipsi salutari pœnitentiâ, de præsumptionis errore castigatus est. Et de cætero cautior factus, didicit nil temerè debere agere; nec per alienas domos insipienter discursare.

SERMO VI.

De cauta custodia juvenum, contra multas tentationes.

1. *Videte, quomodò cautè ambuletis: quoniam dies mali sunt*, Dilecti fratres, his verbis admonet nos omnes Doctor egregius, beatus Paulus Apostolus, ut cauti simus, & fortiter certemus contra vitia, in hac domo Domini: ubi est habitatio peregrinorum mundi. in qua erectum est vexillum sanctæ Crucis, in signum spiritualis militiæ, pro lucrandis aureis coronis, in cœlestibus regnis. Quapropter à proficiendi desiderio, nemo torpescat: *Dominus virtutum nobiscum*, qui est fortis supplantator vitiorum, & hostium fugator. Nemo turbetur, neque formidet ab impetu tentationum diversarum, nec à multitudine contrariorum ventorum, neque à fatigatione laborum quotidianorum: *Quoniam per multas tribulationes, oportet nos omnes intrare in regnum cœlorum*, sicut prædicat Evangelium Christi, & docent Actus Apostolorum. Nempe & ipse Apostolus Paulus, vas electionis, ad cœli secreta frequenter raptus, tentationes habuit, vexationes hominum passus est, atque in multis laboribus fatigatus, detractiones & murmurationes contra se injustas, sæpius audivit & sustinuit. Nec tamen propter adversa afflictionis, à Christi servitio & amore discessit, nec refrixit; sed magis viriliter ad tolerandum omnia se exposuit, & alios secum ad certamen, propter coronam gloriæ confortavit; quam Christus servis suis, multa contraria pro se sustinentibus, promisit. Et factus est beatus Paulus tantò lætior & securior, ad percipienda præmia futura

Ephes. 1.

Psal. 45.

Lucæ. 14. & *Act.* 14. 2. *Cor.* 12.

Paulus in adversis probatus amicus Dei. *Rom.* 8.

futura in cœlo; quantò duriora pertulit à notis & ignotis, tanquam homo despicabilis in mundo. Fratres, nolite nimium timere pro Christo pati & vilipendi; omnia hæc nihil sunt, & citò finientur, immò comparatione futurorum bonorum & malorum, vix unius puncti sunt aut momenti reputanda. 2. Scitote ergò, quia hæc vita & regularis disciplina, quam Deo inspirante acceptastis, bona est, & animæ vestræ valde salutaris, sed non ab hostium insidiis secura, nec à vexationibus hominum, & increpationibus perversorum semper quieta: quia modò iste, modò ille dicit aliquid aut facit, quod oculis vestris non placebit. Quid ergò facietis? Patientes estote, & tacete: Dominus pugnabit pro vobis, & veritas liberabit vos. Non perdatis meritum vestrum, sed tacendo sustinete modicum, dignos vos omni confusione judicantes. Adhuc non estis in cœlo, cum Angelis sanctis: sed in mundo, cum hominibus bonis & malis; qui non deficient in hac regione umbræ mortis. Idcircò potestis bene sæpius gemere, & non leviter ridere: magis autem timere, & non facilè de vobis præsumere. Itaque sollicitè in omni loco & tempore, coràm Deo ambulate, quia incerti estis de bono fine; & qualiter Deus velit facta vestra judicare, nescitis *Timete Dominum omnes Sancti ejus*, (ait David sanctus) *quoniam nihil deest timentibus eum.* Quare hortatur omnes timere, & sub magna custodia disciplinæ stare? Quia terribilia sunt judicia Dei super filios hominum; & nemo certus est, an dignus sit odio vel amore. Idcircò valde utile est homini adhuc carnali, dissoluto, & immortificato, habere timorem Dei, & omnia opera sua vereri, & vilia de se sentire. Nam timor Dei facit à peccato recedere, pericula tentationum præcavere; de præteritis malis dolere, à præsentibus delectationibus abstinere; de necessariis vitæ sobriè sumere, ac discretè actus suos regere, semper ad perfectiora tendere; & cuncta, quæ Deo magis placent, inquirere ac studiosè agere; & ad ejus honorem omnia bona laudabiliter tradere & promovere. 3. Heu, heu fratres, multa pericula circumdant nos undique, scilicet, caro, diabolus, & mundus totus in maligno positus. Ex his, generantur pericula & tentationes; & pauci sunt, qui sine læsione & inquinatione evadunt. Quid enim mirum, si quis de sua fragilitate timeat, cùm ubique laqueos diaboli contra se extendi percipiat? Si enim bona agit: si benè legit, cantat, vel scribit; si orat, studet, prædicat, aut celebrat, ecce statim adest diabolus cum vana gloria; probum impugnans per prospera, volens eum dejicere, & privare gratiâ à Deo ipsi collatâ. Si verò in aliquod vitium per fragilitatem cadit, mox adversarius lætus accurrit, suggeritque non esse magnum malum, nec graviter puniendum; sed & breviter confitendum. & cautè excusandum, cùm multi talia & graviora faciant, & fecerint. Sic lapsum tepidum hostis callidus decipit; quatenus parum pœniteat, tardè ad confessionem eat, communicare differat; ministrare timeat, ad exteriora se convertat; cellam exhorreat, fabulari & otiari quærat; debilem se fingat, necessaria omittat, aliena investiget; divina negligat, terrena mète revolvat. Hæc omnia, si quis tempestivè non expellit, graviores diaboli laqueos incurrit.

Exod. 14.

Psal. 31.

Psal. 65. Timor Dei homini infirmo necessarius.

Eccli. 9. Timor quid efficiat.

1. *Jean.* 5.

rit. Rursum, quosdam debiles per iracundiam & impatientiam lædere & prosternere quærit; & modica re perdita vel ablata contristat & perturbat, indignationem suscitat, suspiciones immittit; bene gesta pervertit, falsa pro veris seminat, & mala pro bonis reddere suadet. O perversitas hostis dolosi, quantæ sunt insidiæ & decipulæ tuæ, in omni loco & tempore, occultè lædentes & improvisè? Et quis cognoscat eas, & enumeret omnes? Solus Deus, omnium secretorum cognitor, novit astutias diabolicas; qui docet eas præcavendas, per Scripturas sacras, ex Spiritu sancto revelatas. Quid ergò faciet homo graviter tentatus, & multipliciter vexatus à facie inimici, qui etiam coram alienis accusatur & deridetur? Quo fugiet, ut laqueos evadat, & mala non audiat, nec videat? Quando veniet tempus: ut pacem & quietem habeat? Dixi vobis, & iterum dico omnibus, parvis & magnis: Pax nostra in multa patientia, in vera humilitate, in contemptu omnium consolationum terrenarum; in forti tolerantia contrariorum, in longanimi expectatione cœlestium gaudiorum. Recordamini igitur charissimi, in tribulatione vestra beneficiorum divinorum & mirabilium operum suorum, ab initio creaturæ usque ad consummationem sæculi; & invenietis, quod pietas Dei excedit malitiam hominum, parcendo eorum malis, ut vitam emendent in melius. Et cùm pios flagellat adversis, etiam amorem suum in dilectis ostendit. Qui ergò verbera, beneficia reputant, ipsi nunc pacem habent, & hos jucundissima retributio sequetur in cœlis. Ibi enim plena pax & securitas ab hostibus, libertas à vitiis, sanitas à morbis, requies à laboribus. Ibi divitiæ sine solicitudine, deliciæ sine amaritudine; cognitio sine errore, dilectio, sine fictione, gaudium sine mœrore: honor sine confusione; laus & gloria, sine cessatione. Sed heu! hæc bona desunt in mundo, ubi omnia permixta sunt malis: nam rara virtus perfecta, rarò conscientia ab omni macula pura. Et nisi adsit gratia divina, & diligens cordis custodia, citò negligens cadit in vitia & solita mala. Et unde, hoc accidit? Quia cum peccato nati sumus, & à juventute ad delicias carnis inclinamur: tepidè ad virtutes nos damus, invitè à propriis conceptibus retrahimur, vanis implicamur, aliena scrutamur. Ideò proniores sunt sensus nostri (etiam post conversionem & confessionem peccatorum) ad terrena & visibilia bona sibi nota redire, quàm ad cœlestia & invisibilia desiderenda assurgere. Gravis dolor est vago homini, abstrahere mentem ab infimis bonis, naturæ suæ assuetis; grandis labor attollere animum ad superna & æterna bona, abscondita ab oculis humanis. Heu! heu! quanta angustia animæ, laborare & certare quotidie contra se, pro æternæ vitæ retributione 5. Sed latent adhuc tanta bona, & magna merita, & infinita præmia, quæ Deus laborantibus, certantibus, dolentibus, & piè sustinentibus, copiosissimè reddit in futuro, secundùm sua promissa in Evangelio sancto: *Ecce* (inquit) *merces vestra, multa est in cœlo*; quæ dabitur vobis pro brevi certamine, atque pressura in mundo. Sed quis potest, omnia pericula hujus vitæ cognoscere & prædicere, quæ possunt homini sub sole, in loco tentationis contingere? Nam justo & impio, multa æquè similia eveniunt. Sæpe etiam adversa plus contristant, quam bona ad-

In cœlis felicitas quæ.

Pax nostra ubi sita.

Luc. 6.

depta lætificant. Si aliquis pauper eſt, ſollicitudo eum urget de bonis acquirendis. Si dives fuerit, timorem habet de perdendis. Væ ergò habenti, & væ non habenti; quia utrobique, inſtant pericula peccandi. Orat ergò Sapiens, mediam viam eligens, & dicit; *Divitias & paupertatem, ne dederis mihi;* ſed tantùm victui meo, neceſſaria præbe. *Prov. 30.* His, fili mi, amplius ne requiras. Paupertatem Chriſti amicam, propter Chriſtum non verearis; quia ſponte pati defectum, virtutis eſt, & acquiſitio regni cœleſtis. Dulcior eſt ſæpè ſiccus panis pauperis eſurientis, quam crapuloſa menſa ſatiati divitis. Salubrior eſt mendicanti aquæ potus, ſub vili tecto afferis, quàm fortis vini copia, in palatio Regis. Plus enim divitem ſatietas ciborum gravat, plus vini potus caput ejus lædit, quàm tenuis victus ſtomachum mendici languentis. 6. Periclitatur autem citiſſimè ſancta paupertas, in divitiis magnis; ſobrietas, in conviviis lautis; humilitas, in honoribus altis; caſtitas, in amicitia cum fœminis; devotio, in tumultibus; compunctio, in riſibus; ſilentium, in turbis; puritas cordis, in rumoribus; quies, in laboribus; manſuetudo, in adverſis, prudentia, in officiis; tranquillitas, in occupationibus; diſcretio, in correptionibus; ſapor divinorum, in fabulis vanis. Ecce quomodo virtutes obſcurantur & ſubruuntur, per nimiam familiaritatem quorundam actuum, cum ſæcularibus. Citò namque ſpiritualis dulcedo, per externa negotia perditur; & fervor charitatis à Deo quæſitus, per longas fabulas frigeſcit & extinguitur. Et niſi per compunctionem levitas mentis refrœnetur, per orationem tepiditas expellatur, per lectionem ſerenitas recuperetur, per puram & humilem confeſſionem conſcientia crebriùs mundetur; vitia aſſueta redeunt, creſcunt, indurant, opprimunt, & affligunt. Quapropter neceſſe eſt religioſum fratrem, ſeipſum præcipuè admonere, & aliorum admonitiones benignè accipere; magnam curam contra paſſiones ſuas adhibere, ac fortiter contra vitia irruentia rebellare; quia per fortia certamina, itur ſine dubio ad gaudia ſempiterna, vincentibus in extremis reddenda. Hinc Chriſtus per beatum Joannem in Apocalypſi loquens, adhortatur ſtrenuè fidelem militem ſuum certare, & contra diaboli nequitias orationes, & ſacra ſtudia vigilare. *Eſto* (inquit) *fidelis uſque ad mortem, & dabo tibi coronam vitæ.* *Apoc. 2.* Et iterum in eodem: *Vincenti dabo manna abſconditum; & nomen novum, quod nemo ſcit, niſi qui accipit.* *Ibidem.* De quo beatus Paulus ait: *Nemo coronabitur, niſi qui legitimè certaverit.* *2. Tim. 2.* Duo pretioſa dona Chriſtus promittit bella tori ſuo, ne deficiat in certamine contra vitia; ſcilicet, manna divinæ conſolationis in præſenti, & coronam perennis lætitiæ in regno cœleſti. Nolite ergò fratres ſeduci inanibus verbis per amicos ſæculares, nec attendatis ad honores temporales: ſed tenete bonam & rectam viam per regularem vitam, perducentem ad vitam æternam. Quam nobis omnibus Dominus Jeſus Chriſtus, poſt labores & dolores hujus mortalis vitæ concedat; qui pro noſtra ſalute, fortiter in mundo laboravit, certavit, doluit, flevit, oravit, paſſus & crucifixus triumphavit: Amen.

Virtutes quæ ubinam periclitentur.

SER-

SERMO VII.

De districto Dei judicio, ubi accusabunt nos omnes creaturæ.

1. Pet. 5. 1. *Humiliamini sub potenti manu Dei; ut vos exaltet in tempore visitationis.* Dilecti fratres, seriosè attendite sacra beati Petri Apostoli verba, quæ jam in epistola ejus sunt lecta. Hortatur enim omnes, ad veram cordis humilitatem; ut homo consideret altissimam super se Dei potentiam, & propriæ fragilitatis multiplicem miseriam. Hæc duo simul juncta, faciunt humiliter de seipso sentire, & de nullo bono opere superbire. Hinc rursùs ait: *Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam.* Inspiciatis ergò corda vestra, Deo in omnibus aperta; recogitate mala præterita, præsentia pericula, futura Dei judicia, & quàm districtè sint omnia opera nostra examinanda. Nescimus fratres, qualiter Deus judicabit nos. 2. Timeo autem, quod accusatores nostri multa gravia objicient nobis, de quibus nunc parùm recogitamus. Sed qui sunt isti accusatores nostri? Verè valdè multi, de quibus nunc aliqui sunt recitandi. Accusabunt nos Angeli sancti; quia instinctibus divinis non obedivimus; sed potiùs carni & sanguini, ultra necessitatem, sæpe indulsimus. Accusabunt nos dæmones horrendi & maligni, loca, tempora, & personas allegantes, in quibus & cum quibus peccavimus, nec dignam pœnitentiam fecimus. Accusabunt nos sancti Patriarchæ & Prophetæ; quia bona eorum exempla & fidem, non sumus imitati per opera, qui prædixerunt nobis multa bona per sacra eloquia, de Christo & vita æterna.

Jacob. 4.

Accusabunt nos multi in extremo examine Angeli, dæmones, Patriarchæ & Prophetæ, Apostoli & Evangelistæ, Martyres.

4. Accusabunt nos sancti Apostoli & Evangelistæ; quia illam perfectionis viam, quam à Christo didicerunt, & tenuerunt, docuerunt, tam negligenter & tepidè secuti sumus; etiam postquàm monasterium intravimus, & Deo servire promisimus. 5. Accusabunt nos sancti Martyres pro Christo occisi; quia eorum patientiam, saltem in paucis vexati, debiliter sectati sumus; & ad mollia carnis prolapsi, vix scintillam primi fervoris retinemus. 6. Accusabunt nos sancti Confessores & omnes religiosi Ordines; quia eorum abstinentiam & laborem, in vigiliis & jejuniis multis, in orationibus lectionibus, & sacris meditationibus sicut de eis legimus, pro posse secuti non sumus. 7. Accusabunt nos boni Pastores, Sacerdotes, & Doctores; qui multum laboraverunt pro salute animarum, pro conversione peccatorum, pro disciplina Religiosorum, pro consolatione tribulatorum; quia eorum prudentiam & prædicationem non sumus in claustris, per contemptum sæculi perfectè secuti, nec cum tanta reverentia & amore, eorum libros, super mel & favum dulcissimos, gratanter accepimus, nec studiosè perlegimus; nec diligenter ad sacros eorum sermones advertimus. 8. Accusabunt nos lectores, cantores, scriptores, & omnes libri, quos in choro, in dormitorio, in refectorio, & in cellis pro studio habemus, quia fructum parvum inistis fecimus, sed ad aliena & vaniloquia sæpius auscultavimus. Ideò dicent si loqui possent; Cantavimus vobis, & non saltâstis præ magnitudine gaudiorum & præmiorum futurorum, quæ in libris scripta continentur; quæ Deus vobis pro consola-

Confessores, Pastores boni.

Matth. 11.

solatione& eruditione vestra transmisit. Rursumque dolentes cum lugentibus pueris dicent : Planximus vobis , & non ploraſtis præ nimiis miſeriis & pœnis futuris , quas vobis frequenter denunciavimus. 9. Accuſabunt nos ſancti Eremitæ , ſolitariæ vitæ amatores à ſæcularibus mente & corpore ſegregati ; quia eorum angelicam converſationem & cœleſtem contemplationem, in continuis orationibus & devotis meditationibus , in ſilentio & laboribus , in abrenuntiatione terrenorum & mortificatione vitiorum , negleximus perfectè imitari. Ideòque ipſi exultabunt in magna gloria coràm Deo & Angelis, & nos confuſi ſtabimus propter, delicias , quas libenter acceptavimus. 10. Accuſabunt nos ſanctæ Virgines , ſanctæ Viduæ , & omnes pueri & puellæ , pudicitiam Deo amabilem conſtanter obſervantes , quæ licet ſexu & ætate fragiles eſſent , tamen per dura tormenta, ab amore & fide cœleſtis Sponſi , ſeparari non potueruut. Nos verò, difficulter à periculis & occaſionibus carnalium vitiorum cavemus ; plerumque invitè jejunamus, & rigorem ſilentii laxè ſervamus : clauſuram & ſecretum cellæ pro pace cordis, & conſervatione devotionis, inſipienter abhorremus; & heu, frequenter ſuſurrando levibus verbis diabolo inſtigante offendimus, qui auctor eſt turbationis, ſuſurri & levitatis. Multæ namque ſacræ Virgines & nobiles matronæ, inter amicos & parentes ſæculares , inter divitias & honores , à deliciis abſtinuerunt; inter perſecutores & deriſores , caſtitatis propoſitum fortiter tenuerunt; clauſuras & carceres , vincula, verbera & exilia patientiſſimè tolerârunt. Quid ergò ad iſtic dicemus, qui viri ſumus ? Nam ſæpius foris ſpatiari quærimus, unde parvum fructum reportamus. Erubeſcamus dilecti fratres, quod tam multos glorioſos Sanctos ac ſanctas Virgines , ſenes & juvenes , paſſos legimus , & adhuc parum pati valemus. Sequamur eos pœnitendo de malis , quos ſequi non poſſumus moriendo pro virtutibus. Dicamus omnes gemendo & flendo: Miſerere noſtri Domine, parce peccatis noſtris ; de veniam de omnibus offenſis ; placare ſanctorum tuorum meritis & precibus, tibi gratiſſimè acceptis. Sunt præterea & alii multi accuſatores noſtri ; ſcilicet locus aptus, ordo ſanctus, & habitus religioſus. Quia & ſi cœlum reliquimus ad oculum foris; & religioſum habitum portamus cum aliis ; tamen ſtatuta ordinis tam ſtrictè non cuſtodimus ; ſicut promiſimus. 11. Accuſabunt nos Prælati & Rectores noſtri , cùm fuerint coràm Chriſto , de bona converſatione noſtra diligenter per ſingula interrogati. Oportet enim, quod dicant purè rei veritatem, antè judicem Chriſtum omnia ſecreta ſcientem. Inter multa, præcipuè quæretur ab ipſis, & exigetur à nobis ; ſi in omnibus, cum debita reverentia , obedientes fuimus ; ſi pacem & concordiam cum fratribus , ſalvâ ordinis diſciplinâ , ſervavimus ; ſi divinum officium die noctuque devotè & attentè, alacriter & vigilanter , perſolvimus; ſi pro benefactoribus vivis & defunctis , ferventer ac frequenter oravimus; ſi pro quotidianis exceſſibus & defectibus, dignam pœnitentiam egimus ; ſi pro tribulatis amicis & adverſariis noſtris , preces ex charitate & piâ compaſſione effudimus; ſi commune bonum & obedientiam, omni privato ſtudio & devotioni præpoſuimus. 12. Accuſabunt etiam nos fratres noſtri videntes converſatio-

Ibidem.

Eremitæ.

Fœminæ ſanctæ.

ſationem noſtram, à manè uſque ad veſperam; quia bonum exemplum eis non dedimus, vigilando, orando, laborando, & aliis devotis exercitiis inſiſtendo; ſed pretioſum tempus pœnitentiæ, infructuosè ſæpe expendimus, proprium commodum quærendo, & utilia omitendo. 13. Accuſabunt nos ſæculares homines, peregrini & hoſpites adventantes; quia viderunt nos foris vagantes, leves moribus, diſſolutos verbis, bene veſtitos, delicatè comedentes, & parùm laborantes, diu fabulantes; tardè ad chorum, ad cellam, & quietem properantes. Nam tenemur eis, & omnibus hominibus, dare bonæ converſationis exemplum, eò quod facti ſumus Deo & Angelis ſpectaculum: cunctiſque intuentibus, doctis & indoctis æternæ vitæ oportet oſtendere viam, & boni nominis gerere famam. 14. Accuſabunt nos inſuper elementa, & omnes creaturæ cœli & terræ, propter multa ſervitia uſibus noſtris exhibita; quia Creatori noſtro debitum famulatum non exhibuimus; & gratiarum actiones, pro collatis beneficiis, totis cordium affectibus, ſicut oportuit ac decuit, non perſolvimus ſecundùm vires, quas à Deo accepimus. Ex quo enim ſani videmur, ac neceſſaria quotidiana à proviſoribus noſtris ſine magna ſollicitudine percipimus, & donaria gratuita libenter acceptamus; ideò jam magis Deo obligamur, tanquàm commenſales Regis cœleſtis. 15. Ignis dicet, & contra torporem & ingratitudinem noſtram exclamabit: Ego jubente Deo Creatore meo, vobis in multis locis ſubvenio, Ego ſicut fidelis ſervus, gratis ſervio, ſanis & infirmis, in coquina, in piſtrino, in braxatorio, in lavatorio, & in oratorio: & quotieſcunque neceſſarium eſt, pium me præbeo omnibus calefacere ſe volentibus ad ignem. Ego virtute mihi data comburo ſtramina, ceſpites, lapides, & ligna; exſicco humida, calefacio frigida: mollio dura, induro mollia; in diverſis materiis ago contraria mira Dei potentia legibus naturæ impreſſa; ut vos habeatis commoda veſtra, ad ſerviendum Deo, cum lætitia & gratitudine magna. Nam in hyeme manus veſtras & pedes calefacio, candelas accendo, tenebras fugo, claritatem lucis oculis reddo. Quid debui facere, & non feci? Reſpondete Creatori meo, ſi negavi obedire ejus imperio. Feci enim ſine contradictione, tam bonis quàm malis, quæcunque mandavit fieri Dominus, Conditor meus, omnipotens & miſericors Deus. Bonis quidem & juſtis, ad utilitatem eorum ſerveo & luceo; malis verò & ingratis ad vindictam ardeſco. Cumque Deus iratus jufſerit, tunc civitates, villas, & caſtra comburo; & tam divites quàm pauperes, ſine perſonarum acceptione devaſto; omnemque mundi lætitiam, pulchritudinem & abundantiam, in cinerem redigo, & tamen illæſus in propriæ naturæ forma permaneo. 16. Aër dicet: Ego auram bonam & ſerenitatem præbeo, ad commodè ambulandum, ad ingeniosè laborandum, ad fructuosè ſeminandum, & ad maturos fructus in horrea & vaſcula hominum colligendos. Sed quia ſæpe homines abutuntur bonis datis; ad vanitates & illicita lucra exercenda; iratus Deus malitiis eorum ſubitò me cogit exercere terribilia in

Elementa & creaturæ omnes nos accuſabunt in judicio.

terra, in mari, in arboribus, in caſtris, in oppidis, in agris, & in domibus ſacris. Nam clarâ adhuc die, nemine advertente, nubes elevo, ventos produco, fulgura emitto, tonitrua genero, tempeſtates excito, mare perturbo, grandines projicio, imbres effundo, terram concutio, arbores evello, domos ſubverto, & miram Dei potentiam in iſtis inferioribus terribiliter oſtendo; ut omnes peccatores terræ Deum timere diſcant; & quàm horrendum futurum judicium in noviſſimo die ſequatur, ex præſentibus malis perpendant. *Pſal. 166.* 17. Aqua dicet: Ego terram imbribus irrigo, fontes & flumina produco, piſces diverſi generis enutrio, naves & galeras multis opibus onuſtas, firmiter porto; & ad longinquas Regiones & Inſulas, flante vento, tranſvecto; & multa mirabilia opera Dei, in mari, in aquis, multis navigantibus demonſtro; ut annuntient opera ejus in exultatione, cum ad portum pervenerint; & de magnis periculis liberati, magnificè gratias agant. Et quia peccata vindictam exigunt, ideò graviter Deo offenſo, ſæpe naves tempeſtate quatio & frango; ſæpe homines ſubmergo, pretioſas rerum copias abſorbeo, & tanquàm lutum platearum aurum & argentum, in quibus homines confidunt, in imum proſterno; quatenus avari, & ſuperbi gigantes, qui deprimunt pauperes, & defraudant innocentes, in divitiis ſuis non exultent, nec ſpem in terrenis ponant; ſed in Deo vivo, qui cuncta fecit ex nihilo, & pauperes paſcit in modico. Ego ſanctorum manus & pedes lavo, & malis & ingratis ad multa deſervio. Sitientibus potum præſto, puteos & foſſas impleo, purgo ſordes, candido veſtes, & ad varios uſus hominum & pecorum, dulcia pocula aquarum de fontibus & & torrentibus propino. Ego propter peccata hominum, verſa ſum in cruorem in terra Ægypti; contra naturam, de petra deſerti largiſſimè fluxi, ad preces Sanctorum converſa ſum in dulcedinem, & ad verbum Chriſti in ſaporem optimi vini. Multas igitur gratias Deo reddere tenentur, qui copiam aquarum habent, & piſces retibus capiunt: qui verò vino & poculis variis ſe inebriant, & pauperibus parum aut nihil tribuunt, cum divite in inferno cruciabuntur. 18. Terra dicet: Ego homines & jumenta ſuſtento; vias planas & ſemitas rectas, per campos & nemora euntibus, exhibeo; montes & colles, ne aquæ prævaleant, ad refugium ſervo. Ego ligna, gramina, & varias herbarum ſpecies nutrio; vineas & oliveta, ficus & mala granata, poma, pyra, nuces, amygdala, fabas, piſa, hordeum, triticum, flores, roſas, lilia, violas, profero: & per ſingulos annos cultoribus terræ & meſſoribus, conſuetos reditus ſolvo, & pro omnibus iſtis beneficiis, largiter hominibus apportatis, non aliud requiro & gratum habeo, niſi ut omnes ubique terrarum Nationes & Inſulæ gentium, Deum cognoſcant, colant, prædicent, laudent, & adorent: & ſuper omnia bona viſibilia & inviſibilia, diligant, honorent, & exaltent; quamdiu vivunt, odorant, ſpirant, terram calcant, fodiunt, plantant, & ædificant. Ego quoque poſt mortem carnis, recipio corpora defunctorum in gremium meum, tanquàm mater filios luce privatos: quia de

Exod. 7.
Exod. 17.
Exod. 15.
Joan. 2.

terra

terra facta sunt, & in terram omnia revertentur, sicut ad matrem suam, unde factus est Adam: & tanquam ad commune hospitale, omnium mortalium peregrinorum. Cum enim quis inutilis fuerit mundo, aut senio fatigatus, aut bello occisus, aut morbo infectus, aut vultu deformis, & nemo hunc amplius voluerit in domo tenere, nec in lecto refovere: tunc sine longa mora, ad me amici vel vicini recurrunt, foveam parant, & abjectum suum ad me reducunt, & sub tecto meo in terra abscondunt. Et quem viventem dilexerant, & valde laudabant, & honorabant: jam mortuum vitant, nares obstruunt, inspicere horrescunt, & recedunt. Ego autem terra à Deo creata, misericordiæ plena, nullum defunctum quantumcunque miserum, leprosum, aut saucium, aut fœtidum, abhorreo aut contemno; sed sine personarum acceptione, omnes Adæ filios & filias generaliter admitto; qui propter primi parentis culpam, coguntur redire in terram, de qua omnes traxerunt originem. Ego indifferenter aperio pauperi & diviti, locum sepulchri: & si interdum viventes pro loco digniore litigant, defuncti tamen tacent, nec sepelientibus contradicunt. Omnes Reges terræ, omnes Principes, omnes Duces, Comites, Barones, Præsides, Milites, Nobiles, ignobiles, Antistites, Abbates, Doctores, Legistas, Sacerdotes, Clericos & Laicos, brevi tugurio claudo, tego, & conservo; donec novissimâ tubâ resonante Christus in majestate sua, cum Angelis sanctis apparuerit in maxima gloria. Tunc enim coget iterum reddere corpora in sepulchris dormientia, ad præsentandum in judicio bonos & malos, singulos cum corporibus suis sine mora; ut recipiat unusquisque mercedem vel pœnam secundùm opera sua, quæ gessit in vita. Nec 2. Cor. 6.
tunc potero aliquem violenter retinere, nec pretio à facie judicis; & ab ira Agni amplius abscondere, nec armis defendere; quoniam justus Dominus, justè judicabit, omnes fines terræ, justos misericorditer salvans, & impios pro suis demeritis justissimè damnans. 19. O Ibidem.
utinam mortales ista pensarent, & de districto Dei judicio, cum tremore & gemitu, frequenter cogitarent. Omnes enim (ut Apostolus ait) stabimus ante tribunal Christi, de singulis malis præteritis rationem reddituri; accusantibus nos (ut dictum est) omnibus creaturis, circumstantibus Angelis, & dœmonibus avidè paratis, ad recipiendum secum in ignem damnatos. Ibi nullus se poterit excusare; nec ad excellentiam Imperatoris appellare: nec litteris Apostolicis, neque privilegiis regalibus se defendere, contra sententiam judicis, cuncta ab æterno cernentis; qui secretissimas cogitationes & opera singulorum, in qualibet ætate & horâ patratâ, cognoscit notitia clara, nullo ipsi referente. Cujus tremendum judicium, omnes nunc revereri debemus; & ante judicii diem & mortis horam, cum vera cordis contritione, de malis omnibus pœnitere, & veniam humiliter petere, ne fortè de hoc mundo subitò ad judicium rapti, cum impiis perpetuò damnemur. Præstet nobis misericors Deus; nunc & semper, invenire misericordiam ante thronum gratiæ suæ; ut cum electis mereamur benedici, & in regnum gloriæ feliciter introduci: Amen.

SERMO VIII.

De vana gloria vitanda, & humili obedientia sectanda.

1. *Qui gloriatur, in Domino glorietur.* Dilecti fratres, si vestram sæcularem vitam præteritam, cum dolore cordis recogitatis, & quantum Deum offendistis, ad quid gloriari potestis? Si etiam negligentias quotidianas & offensiones diversas; cautè considerare velitis, unde gloriari habetis, qui tam defectuosi estis? Qui mala sua præterita, & præsentia pericula vigilanter attendit & strictè ponderat, nunquàm de operibus suis vanè gloriari potest. Quis nostrûm scit, qualiter Deus singula verba, cogitationes & opera, die & nocte pensat & judicat, utrum ea acceptat, vel reprobat? Nescit etiam homo, quamvis modò bonus & devotus sit, quamdiu sic manebit; utrum melior, an deterior adhuc fiet. Fratres, si occulta Dei judicia, & terribilia opera ejus, super filios hominum, ab initio mundi cogitare cœperitis, evanescet citiùs omne altum & carnale, quod delectat in terrenis. Unde sanctus David orat: *Psal.* 118. *Confige timore tuo carnes meas, à judiciis enim tuis timui.* Sicut Deus, pius & misericors est pœnitentibus & ferventer se emendantibus; ita rigidus est & terribilis, malè & negligenter agentibus. Nolite ergo gloriari in malitia & nequitia elati cordis vestri, sicut multi fatui faciunt; qui luto inquinati non erubescunt, sed etiam ab aliis derisi, lætantur & rident. 2. Levate oculos vestros ad cœlum, & Angelorum dignitatem, puritatem, ac summam beatitudinem respicite; qui non quærunt laudem propriam, nec alienam gloriam, sed Dei gloriam, & honorem, & decorem, à quo conditos se cognoscunt, in quo & invicem se diligunt, ac totum ei gratissimè ascribunt, quod potissimum ab eo acceperunt. Si ergò Angeli sancti humiles sunt, & grati Deo in tanta sublimitate; quantò magis homo, mortalis & peccator, humiliare se debet, & omnem vanam gloriam refutare? Disce miser & superbe, non altum sapere, sed humilibus corde & ore consentire; ut invenias gratiam coràm Deo & Angelis, quam elati assequi nequeunt, & ne perdas æternam gloriam in cœlo, quam mali Angeli per superbiam perdiderunt. Stude soli Deo *Rom.* 12. in omni opere bono velle placere, & omni humanæ creaturæ propter Deum te subjicere; majoribus obedire, minoribus subvenire, omnibus reverentiam exhibere, mores infirmorum & perversorum, piè tolerare. 3. Si quæris salvari, si optas beari & exaltari, sequere humilem Christum, & despice temetipsum. Non enim aliter poteris ascendere in cœlum, nisi te humiliaveris ex toto corde, propter Deum. Non desideres esse in ore hominum, qui vanis laudibus decipiunt, fatuum temporalis gloriæ amatorem. Inspice in veritate cor tuum, quàm multis passionibus sit obnoxium: & non gloriaberis in te ipso, nec proximum tuum despicies; quantumlibet pauper sit & infirmus. Memoriter retine notabile verbum Christi, & cùm te tentaverit vana gloria mundi responde tibi ipsi, quod Christus Judæis dixit: *Si ego glorifico meipsum,* *Joan.* *gloria mea nihil est.* Recedat ergò vana gloria & laus humana, de scientia & arte acquisita: cessent stulta jactantia, de opere bono & sermone perito: evella-

evellatur sæcularis astutia, de corde religioso: pereat falsa imaginatio, de sanctitate foris ostensa: erubescat præsumptio novitatis, absque fructu charitatis, contra pacem communitatis. Gaude semper columbina simplicitate, absque felle amaritudinis: corripe fratrem in spiritu lenitatis: doce plus exemplo humili, quàm verbo subtili. Porta compatienter tibi contrarium, quem emendare non
Psal. 106. potes ad purum. veniet citò tempus, cùm iniquitas oppilabit os illius, & nequitia redundabit in caput fallentis, sustinebitque confusionem suam, qui libenter humanam appetit laudem, & honoris quærit dignitatem. 4. Quid sanctitatis confert magni nominis dilatatio, quando parum vel nihil virtutis residet in conscientia? Quid devotionis præstat diversarum Regionum pervagatio, quæ magnæ vanitatis causa est, & mentis distractio? Quid utilitatis affert Religioso domorum notitia, & altorum murorum & castrorum curiosa inspectio? Nempe de terra omnia ista facta sunt, & in terram omnia revertentur. Sæpe etiam per potentiam armorum, ad pulverem dejiciuntur, & igne comburuntur. Melior est ergò pauper, latens in vili domuncula, comedens olera & legumina, cum bona conscientia: quàm dives, habitans in aula pulchra, bibens vina, & edens pinguia cum lætitia & superbia, repletus malâ conscientiâ: Cui potest illud Evan-
Lucæ 12. gelicum verbum rectè assignari, *Stulte, hâc nocte à te animam tuam repetent, quæ autem parasti, cujus erunt?* Nemo itaque de vanis hominum laudibus gaudeat, etiam si aliquid laudabile agat. Nemo de bonitate sua nimis confidat neque de fortitudine sua inaniter præsumat; nec etiam de nobilitate generis se extollat. Nemo de facultate scientiæ infletur; nemo de dignitate prælationis super alios glorietur; nemo de abundantia pecuniarum & redituum confidens, divitem ac felicem se reputet, nec pauperes despiciat; quia nescit, quamdiu vivet, & ista tenebit: nescit, quid molestiæ sibi inde provenire possit, cùm Deus hoc permiserit. In omni denique re temporali & opere humano, incertus est processus & bonus exitus. Nam sæpissimè res aliter eveniunt, quàm homines putant; & sæpè consilia in contrarium mutantur. Nesciunt cœci, montes claro die speculari, quamvis astuti fuerint. 5. Falluntur frequenter sapientes in oculis suis de futuris, qui in sua calliditate confidentes, Deum ante oculos suos non habent. Nam qui terrena ambiunt, honores diligunt, voluptates sequuntur, damna metuunt, prospera concupiscunt, altiora petunt, in vanis gaudent: justo Dei judicio iterùm dolebunt, miserabiliterque de perditis bonis affligentur. Inter spem bonorum & metum malorum, cor sæculare & carnale continuè fluctuat; quia anchoram spei, in cœleste desiderium non figit, ubi omnia bona abundant, & perpetuò durant. Quapropter charissimi fratres, ex quo nemo pro certo novit, qui de futuris sibi utilius sit, aut magis pro salute animæ suæ expediat; tutius est & honestius, uti consilio sapientum & expertorum, & præcipuè Prælatorum nostrorum ac Seniorum, qui habent scientiam scripturarum, & experientiam periculorum de se, & de aliis multis. Sæpe enim diabolus instinctu maligno, devotos etiam sub specie boni decipit. Nullus ergò in desiderio suo, & imaginatione privatâ, capitosus sit; nec in prio videre & naturali ingenio,

animosè abundet; sed etiam in parvis rebus, non satis clarè sibi notis; timoratè proedat, consilium quærat, cum deliberatione agat; motivum suum dicat; latens mentis vulnus aperiat, medico credat, sub fictis verbis semetipsum non decipiat; non aliter ore dicat, quàm in corde habet, quia scriptum est: *Perdes omnes, qui loquuntur mendacium.* Est regula juris: Qui malè narrat, nihil impetrat; sed omni beneficio indignum se facit, & suspectura quampluribus reddit. 6. Magna & laudabilis prudentia est, industriæ propriæ renuntiare, humiliter superiori obedire; doctiori credere, experientiori acquiescere; & in omnibus bonis Deo placitis, hilarem se semper exhibere. Nec timendum ibi erroris periculum, ubi pia intentio Prælati, excusat obedientem discipulum. Demum omnibus Religiosis Christo obligatis. securè suadendum, ut totum negotium perplexitatis suæ, totum desiderium devotionis, totum studium lectionis, totum otium contemplationis, omnem fructum prædicationis suæ, & quicquid boni mente concipiunt primò studeant Deo in secreta oratione præsentare; deinde hoc idem fideliter Prælato suo, sicut Vicario Christi, in aperta confessione humiliter exponant; & indubitanter ipsis committant, quid facere debeant vel dimittere. Nam perfecta obedientia, de suo proprio quæsitu, nihil habere debet, nec parvum, nec magnum cum amore vitioso possidere: quatenus omni cupiditate & commoditate evulsa pro posse, liberum volatum anima habeat ad cœlum. Huic Christus jam vivere est, & mori quotidie pro Christo, maximum lucrum: Esse verò cum Christo, unicum desiderium, & felicissimum bonum. Fratres, semper in corde firmiter teneatis verbum sapientis Salomonis, qui simplicem obedientiam cum resignatione propriæ voluntatis, præfert omnibus sacrificiis, dicens: *Melior est obedientia, quàm victima.* Et item, *Omnia fac cum consilio, & post factum non pœnitebit.*

Psal. 5.

Phil. 1.

Eccles 4. Eccli. 31.

Exemplum.

7. Erant duo devoti Fratres in congregatione Daventriensi, studio vacantes, & loquebantur pariter de virtute obedientiæ. Dixit ergò unus alteri socio suo, Semper mihi malè successisset, quando neglecto consilio, feci voluntatem meam Respondit alter: Nec me pœnituit quod bonis consiliis acquievi. Novi senem fratrem; qui in juventute suâ, seniorum verba valde libenter audivit; sed de hoc multum doluit; quia multa oblivioni tradidit.

SERMO IX.

De spirituali militia, contra vitia.

1 *Cum audieritis prælia & seditiones nolite terreri.* Dilecti fratres, in hac vita inter hostes versamur, & ex omni parte bellum nobis instat, contra vitia gerendum. Quotidiè tentamur, & impugnamur; nunc quidem molliter, nunc acriter, semper autem periculosè & nequiter, diabolo nobis ubique insidiante & infestante. Nullus quippe vivens, à tentationibus & turbationibus totaliter liber est, quamdiu spiritus in corpore manet: sed quilibet cogitur etiam invitus, portare pondus diei & æstus. Nemo ergò otio torpeat; nemo à castris Dei recedere cogitet: nemo ante finem belli, arma sua deponat. 2. Accingatur novus miles ense novo, in fervore spiritus, contra nequitias diaboli pugnaturus: pugnet

Lucæ 22.

net fortiter in gladio bis acuto, timorem pariter & amorem Dei in mente habendo, ſecretum orationis quærendo, publi-
2. Tim. 2. cum & otium ſummè vitando. Nemo enim coronabitur in cœlo, niſi qui legitimè certaverit contra paſſiones ſuas & vitia in hoc mundo. Enſis novus, eſt novus fervor ſanctæ devotionis, qui à principio converſionis ſæpè datur benignâ ſancti Spiritus illuſtratione novis militibus, ad præliandum fortiter contra tentationes futuras. Caveat ergò diligenter Novitius, ne devotionis gratiam perdat, torpore infectus; ſed omni tempore, ad ſpiritualem pugnam ſe præparet, & oret
Geneſ. 14. ſæpius, ut ſit unus de electis Abrahæ vernaculis, qui hoſtes ſuos vicit, fide & prece armatus. Acuat gladium ſuum frequenter innovando primum propoſitum ſuum, quod accepit; nunc meditando Paſſionem Dominicam; nunc Martyrum certamina & cruenta vulnera; nunc æterni ignis incendia; nunc dœmonum grandem horrorem: nunc intolerabilem picis ac ſulphuris fœtorem: nunc inferni profunditatem: nunc damnatorem flebilem clamorem: nunc omnis ſalutis deſperationem. Hæc, ſi ad mentem venerint, torporem excutiunt, concupiſcentiam carnis reprimunt, vitiorum rubiginem conſumunt, negligentiam redarguunt, & ad ſpiritualem profectum & devotionis fervorem vehementer accendunt. 3. Timeat ergò nimis, tepidus Religioſus; reſtringat ſe vagus & diſſolutus, ne veniat in illum locum tormentorum; ubi nullus eſt exitus, nec miſericordiæ locus. Nunc verò in tempore gratiæ negligentias præteritas corrigere ſtudeat: ſecretarium cordis ſui, per humilem confeſſionem, & devotam orationem purget: recolligat ſe per ſacram lectionem, & frequentem cordis compunctionem; refrenet verborum levitatem, per ſilentii cuſtodiam: reformet internæ pacis tranquilitatem, per externorum negotiorum oblivionem, expellat irruentes ſordes malarum cogitationum, per puram cœleſtium meditationem; & ad placandam citiùs Dei offenſam, veram teneat humilitatem. Hæc pertinent ad viriles & bellicoſos tyrones, qui propter tres hoſtium cuneos, jubentur in armis ſtare, & contra carnem, mundum, & diabolum, per totam vitam ſuam ſtrenuè dimicare. 4. Bellare ergò oportet cum adjutorio Dei, inſtanter orando, à delicatis abſtinendo, patienter adverſa tolerando; ſicut fecerunt omnes Sancti, & præcipuè Martyres Chriſti; qui fortiſſimè certando, vicerunt adverſarios ſuos benignè patiendo; atque poſt multa improperia & tormenta, innocenter moriendo. Non attenderunt ad amicos & parentes carnales, non ad divitias & honores temporales; ſed ad æterna præmia, ad cœleſtes theſauros, ad coronas triumphales, ad immarceſſibiles glorias promerendas. Etenim per tranſitoria tormenta meruerunt, ſine mora, migrare ad gaudia ſempiterna. Nunc gaudent animæ eorum in cœlis, qui veſtigia Chriſti ſecuti ſunt, in contumeliis & graviſſimis pœnis. 5. Certaverunt etiam ſancti Confeſſores, ſobriè, juſtè, & piè vivendo: ſæpè jejunando, vigilando, orando, meditando, ſtudendo, gemendo; plorando, pro ſuis & aliorum peccatis ſupplicando, oblocutiones, detractiones, deriſiones, murmurationes, minas, exactiones, damna, & injurias ſuſtinendo; in fide recta, ſpe firma, & charitate perfecta, uſque ad mortem perſeverando. Certaverunt enim ſancti & ſollennes

ſanctæ

ſanctæ Eccleſiæ Doctores, contra hæreticos & varios errores diſputando, Verbum Dei ſedulò prædicando, libros ſcribendo, ſtudendo, dictando, quæſtiones movendo, dubia ſolvendo, obſcura lucidando, vitioſa refutando, ſalubria proponendo, recta & utilia hominibus perſuadendo; à curioſis, intricatis, & infructuoſis quæſtiunculis, ſimplices prohibendo: pigro excitando, duros corripiendo, triſtes conſolando, debiles confortando, ac bonum exemplum vivendi aliis quotidiè exhibendo; ut quod verbis ſuadere non poterant, probis actibus affirmarent. 6. Certaverunt etiam ſancti Eremitæ, & Monachi, & diverſorum Ordinum Profeſſores, ſæculo renunciantes, vanitates mundi & delicias carnis ſpernentes, gloriam & honorem temporalem conculcantes; tumultus hominum fugientes, ſolitudinem diligentes; propria relinquentes, crucem ſuam tollentes; corpus ſuum per abſtinentiam caſtigantes, linguam ſilentio refrenantes; evagationes & diſcurſus devitantes; violentiam ſibi, per ſingulos dies inferentes; jugo ſanctæ obedientiæ, ſe ſponte ſubjicientes: in clauſtris ſub Regularibus diſciplinis ſtriſtè viventes, Apoſtolicam perfectionem imitantes, & propter Chriſtum quotidianæ crucifixioni ſe tradentes: omnibus inordinatis affectionibus & propriis moribus, perfecto corde reluctantes: nil ſibi ex omnibus charis, utenſilibus, libris, vel veſtibus, privato amore retinentes. Nil quippe perfectius nil ſalubrius, nil utilius, nil laudabilius nil ſecurius & quietius, pro bona conſcientia, & pace cordis habenda; quàm ut Religioſus Deo devotus, & profeſſus Monachus omni hora ſine contradictione, ſine mora, ſine fixione, ſine averſione, promptè & libenter, Prælato ſuo obediat; ſeipſum fortiter vincendo, humiliter ſubjiciendo, patienter oneroſa & inſuavia ſupportando. 7. Ad iſtam perfectionis viam ſervandam, requiritur magnum certamen contra ſenſualitatis inclinationem, contra proprii ſenſus prudentiam, contra malam ſuam conſuetudinem & carnis libertatem; quæ invitè vult aliis ſubdi, regi, & arctari; ſed potiùs quærit ſpatiari, jucundari, & deliciari. Hæc enim valdè contraria ſunt legi Dei, & rationi, & communi paci fratrum, ac bono regimini clauſtrali. Quapropter multum laudabilis, & verè amabilis reputabitur ſimplex obediens frater; qui hilari vultu & corde benevolo, paratus eſt omnibus obſequi, exemplo JEſu Chriſti, ſervans legem vitæ & diſciplinæ, pro ſalute animæ ſuæ in ordine regulari. Rurſum multum culpabilis & reprehenſibilis eſt, aſtutus frater in ſenſu ſuo abundans; qui non obedit humiliter ſuo Prælato, reverentiam & ſubjectionem ei exhibendo. Væ illi, qui invitè aut ficto corde obedit, & leviter murmurat. Hunc Chriſtus; patri ſuo obediens, graviter arguet: & ſæpè in præſenti, duriter vindicare ſolet. Nam ipſe Prælatis Eccleſiæ dicit. *Qui vos audit, me audit: & qui vos ſpernit, me ſpernit.* Quod ergo Apoſtolis dixit, hoc etiam ſucceſſoribus eorum, & cæteris Prælatis dicit, hoc & monaſteriorum Rectoribus loquitur: jubens ſubditis, ut obediant propter Deum, propter magnum meritum & bonum exemplum: quia omnibus obedientibus, dabit gratiam & æternam gloriam, inobedientibus verò & perverſis, confuſionem & pœnam æternam. 8. Verus namque obediens, & poteſtatibus ſublimioribus à Deo conſtitutis ſe ſubdens, com-

Obedientia quanti meriti apud Deum.

Lucæ 10.

Hebr. 13.

comparatur sapienti negotiatori, qui in omni loco & foro venali, cogitat lucrum suum augere, & damna præcavere: meliora nititur comparare, & vilioribus non implicari, Sic etiam religiosus, vinculo obedientiæ ligatus pensare debet & conari, in omni opere & negotio sibi commisso, ut fideliter agat: nil omittendo, quod Deo placet, & Prælatus sibi committit. Tunc enim maximè in bono proficit, & meritum suum ampliat: si visibilia mundi spernendo, cœlestibus intendit: Si obedire ad alterius nutum, præ cunctis opibus reputat animæ suæ lucrum. Melior est enim obedientiæ fructus, quàm propriæ prudentiæ cogitatus subtiliter avisatus. Et multò fructuosior est recta voluntas propter Deum, quàm studium longum & psalterium perlectum. B. igitur religiosus cujuscunque ordinis & status, qui Christum sequitur per crucem & carnis violentiam semper obedire paratus, quoniam in fine oblitus sui, recipiet cum sanctis Confessoribus, speciale præmium in cœlis, Christo promittente & dicente his verbis:

Matth. 25. *Euge serve bone & fidelis; quia in pauca fuisti fidelis, intra in gaudium Domini tui.*

Non ergo dignetur homo vilis & ignarus, pulvis & cinis futurus, se subdere &

Lucæ 1. obedire homini salubria suadenti, quando Angelus obedit Angelo, uno nutu aliquid sibi innuenti; & sanctus Gabriel missus à Deo, statim venit nuntiare Mariæ incarnationem Christi. Sed hoc amplius mirandum est, & omnibus nobis propositum ad imitandum; quòd Deus homini obedivit, servivit, & ad vilia & infirma se humiliter inclinavit; ne alicui quantumcunque magno, docto, vel nobili, grave sit obedire majori, aut etiam æquali, vel minori,

Thom. à Kemp. Serm.

cum Christus hæc omnia prius fecerit. *Lucæ 2.* Obedivit namque Joseph & matri, relinquens templum & Doctores, ubi poterat habere favorem & honorem; descenditque cum parentibus in Nazareth, & erat subditus eis; ubi multis amicis, quàm magnus esset, mansit diu incognitus. 9. Certaverunt etiam fortiter contra hostes suos sacræ virgines, & viduæ continentes; quæ sæculi vanitates, & carnis voluptates, ac diabolicas tentationes; in ætate puellari & sexu fragili vicerunt amore JEsu Christi, orationibus, vigiliis, & jejuniis insistentes; mundana consortia & colloquia inutilia vitantes, corpora sua castigantes, ab omni ornatu superfluo abstinentes: soli Deo sincera mente, & casto corpore placere cupientes: ad cœlestes nuptias, per sancta desideria & interna suspiria, quotidiè se præparantes: devotis meditationibus, hymnis, psalmis, tanquam floribus albis, thalamum cordis adornantes: contritione & confessione, maculas conscientiæ lavantes: & ad cœlestis & invisibilis Sponsi præsentiam incessanter, cum gemitu & ardenti amore, anhelantes. O sacra trophæa virginum: ô fortia bella puellarum, viduarum, & nobilium dominarum: quæ propter amorem cœlestis Sponsi, & Angelicæ puritatis pulchritudinem servandam, contempserunt nuptias terrenas, amicitias virorum, patrimonia parentum, solatia filiorum: convivia cognatorum, ornamenta vestium, splendorem gemmarum, copiam vasorum, annullos aureos, scyphos argenteos, varias suppellectiles, cortinas sericas, sedes depictas: ministeria servorum, comitivas ancillarum, organa musicorum, spectacula ludorum, & omnia delectamenta gaudiorum mundanorum,

quæ offert & ostentat vanus & lubricus hic mundus insipientium oculis, Hæc enim nihil proferunt, nec prosunt amatoribus suis, qui lætantur in perituris & ludicris rebus, fallaciis & doloribus plenis. 10. Felix igitur caterva sanctarum Virginum: quæ cuncta sæculi hujus gaudia & corporis ornamenta, tanquam stercora repudiare studuit, pro vita æterna: & magis cum Angelis & Archangelis, concupivit beatificari in cœlesti gloria. O vere beata concio virginalis sexus; quæ in suo gradu stabilis permansit; & usque ad sanguinis effusionem, vitiis ac tyrannicis legibus contradixit. Ideoque speciosissimas in cælo coronas, pretiosis gemmis & margaritis ornatas, pro victoria certaminis sui, à Christo percipere gloriosa laude promeruit. Quis etenim dignè & sufficienter poterit explicare, quales sæpe angustias pertulerunt in corde, quas tentationes in carne, quales suggestiones dæmonum sentiebant in oratione; qui eas castitate Christi, ad delectationes mundi instigabant? Heu! quanta consilia machinatus est Satanas per amicos suadentes, per matronas blandientes, per multiplices quoque derisiones & terrores: ut seducerent eas, & traherent secum per breves delicias, ad pœnas infernales, Sed Christo auctore, miserante, & adjuvante, nil valuerunt contra virgineas acies, diabolica figmenta; nec hominum impiorum clamores, nec tyrannorum verbera, nec arma minantia mortes: quoniam charitas Christi fortior omni armatura, dignior omni honore, pulchrior omni decore, suavior omni melodia, tam vehementer ardebat in virgineis cordibus & femineis turmis, signo crucis armatis; ut nec, ignes nec verbera, nec bestias, nec carceres; nec famem, nec mortem pati timerent; quatenus firmam fidem, & castitatis gemmam, puro corde & corpore, perpetuo cum honore in cælis coronandam conservarent. Hæc igitur beatorum Martyrum certamina, sanctorumque Confessorum longam & duram abstinentiam; & præcipuè sanctarum Virginum castimoniam, patientiam, ac perseverantiam, ad imitandum vobis proponere debetis; & ad resistendum vitiis & passionibus, viriliter vos armare. Hortor omnes in charitate, ut pro scuto luctaminis, sanctorum suffragia non negligatis, ne in tentationibus vestris deficiatis: largiente Domino nostro Jesu Christo, omnium bonorum remuneratore: Amen.

SERMO X.

De variis bellis & periculis hujus vitæ.

1. *Caro concupiscit adversus spiritum, spiritus autem adversus carnem; hoc enim, sibi invicem adversantur.* Dilecti fratres, Superiori sermone pauca de spirituali Sanctorum militia audistis; nunc consequenter de diversis bellis aliqua dicenda sunt, ad cavendum laqueos, & dolos serpentis antiqui; qui nequitia plenus, tanquam leo rugiens circuit, quærens quem devoret; & specialiter contra novellos milites Christi, atrociter fremit. Invidet enim eis, gloriam regni cœlestis: unde ipse subitò per superbiam cecidit, cum multis. Cujus persuasione pestifera, plures decipiuntur: & quandoque famosi viri, in scientia & regimine sublimati, erraverunt, vana gloria infecti; qui hominum amicitia tracti, lapsi sunt, & graviter vulnerati. Cavete autem noviter conversi fratres à duobus præcipuè malis; scilicet à desideriis carnalibus repente irruentibus, per quinque corporis sensus: Galat. 5. Recens conversi sibi cavendi à duobus.

sensus: & à superbia mentis, per appetitum vanæ laudis; ne gratiam internæ devotionis perdatis, cum mercede æternæ retributionis. 2. Militia nostra fratres charissimi, non est carnalis potentia, sed benigna omnium injuriarum pro Christo sufferentia: non sæcularis sapientia, sed humilis obedientia: non corporalis commodi exquisitio, sed carnis afflictio; non laboris subtractio, sed pravæ delectationis mortificatio. Si quæritis quamdiu durabunt bella ista, inter carnem & spiritum, inter diabolum & hominem, inter mundum & Christum; dico secundùm Evangelium & Apostolum, usque ad ultimum vitæ nostræ terminum, & sæculi consummationem. Dixit enim Christus, *Matth. 26. Joan. 16.* ante passionis suæ horam. *Tristis est anima mea, usque ad mortem.* Et ad discipulos, in ultima cœna: *in mundo pressuram habebitis. Si me persecuti sunt, & vos persequentur.* Et ideò eos confortans ad patientiam & perseverantiam, ait amicis de suo recessu gravatis: *Non turbetur cor vestrum, neque formidet, quia vado parare vobis locum; ut ubi sum ego, & vos sitis mecum.* *Joan 15. Joan. 14.* Sed interim dum estis in mundo, teneatis patientiam pro forti scuto; & Verbum Dei, pro gladio acuto, & loricam fidei, in omni periculo, confidendo semper in Deo. Oremus ergo fratres, ut gratiam & misericordiam inveniamus in conspectu Domini nostri Jesu Christi: doceatque nos artem certandi contra passiones & vitia nostra, quæ nos impugnant & tentant, quamdiu in carne vivimus, & corpus nutrimus. Dicat unusquisque cum David in psalmo, quando diabolo insidiante tentatur aliquo vitio, *Psal. 33.* vel molestatur, ab homine perverso: *Domine expugna impugnantes me*, ut non deficiam sub onere; quia sine te, non valeo resistere, nec sustinere. 3. Qui enim sæpè tentatur, & in tentatione sua ad Christum citò confugit, & orat; per gratiam ejus liberabitur, confortabitur, & prævalebit, multum que proficiet in virtute patientiæ, & majorem coronam; pro forti certamine recipiet. Qui autem rarò aut nunquam tentatur, nec propriis nec alienis malitiis molestatur, hic Angelus potiùs dicendus est, quàm homo terrenus. Hujus habitatio verius in cælo quærenda est, quam in terra. Nam ibi summa pax & concordia: hic autem pax rara, brevis lætitia, quies modica; turbatio frequens gravis cura, & incerta victoria. Non tamen desperandum est; quia pro minimo labore & dolore, dabitur gaudium sine fine. Sed multitudinem bellorum, & hostium nostrorum fraudes, quis poterit enodare? Nullus, nisi à Deo illuminatus fuerit, & benè eruditus in scripturis sanctis, sicut Paulus, *1. Cor. 1.* qui ait: *Non enim ignoramus astutias ejus.* Audite tamen pauca de bellis bonorum & malorum ex divinis libris, ad cautelam & eruditionem vestram; ut cautiores semper sitis, ad resistendum periculis malorum, & fortiores *Isaiæ 14.* ad perseverandũ in semitis justorum. 4. Primum bellum incepit per Angelos in cælo, quando Lucifer per superbiam voluit altiùs se extollere, & assimilari altissimo, & quasi in propria virtute gloriari, & in seipso singulariter delectari. Hoc percepto in superni Regis palatio, sanctus Michaël & Angeli ejus, indignè ferentes arrogantiam superbientis Luciferi, permoti sunt zelo justitiæ, & ejecerunt omnes superbiæ cives de finibus suis. Non enim debuit aliquis Angelorum, quamtumlibet magnus

Primum bellum movit. Lucifer.

suprà Creatoris sui magnificentiam se erigere, nec factus, factori suo se æquare; nec in decore sapientiæ suæ, temerè gloriari; nec abuti donis altioribus, à Deo sibi gratuitò collatis. Quia ergo Satanas per tumorem superbiæ, se nimis extulit vanè gloriando, & sedem suam supra cæteros elevando; justo Dei judicio, cecidit de felici societate sanctorum Angelorum, in abyssum inferni, & carcerem damnatorum. De quo Salvator, ad discipulos ait: *Videbam Satanam, tamquam fulgur de cælo cadentem.* De cujus terribili casu & irrecuperabili lapsu, beatus Joannes Evangelista loquitur in Apocalypsi, dicens: *Factum est prælium magnum in cælo; Michaël & Angeli ejus prœliabantur cum dracone; & projectus est draco in terram, & Angeli ejus cum illo missi sunt, & non est inventus locus eorum amplius in cælo.* Ecce quanta meruit superbia diaboli, qui projectus est à facie Dei cæli, ne videat gloriam Dei. Quam sine dubio consequi non poterit, qui in sei ipso voluerit gloriari. Hinc etiam Isaias manifestè, de reproborum perditione exclamat; *Tollatur impius; ne videat gloriam Dei.* Certissimo exemplo jam patet, quàm maximè extollentia superborum Deo displiceat; qui Angelis superbientibus non pepercit, sed æternis eos ignibus tradidit cruciandos, omni spe veniæ ablata. Heu, quam severa sententia superni judicis, projici à jucunda facie divinæ majestatis & perpetuæ felicitatis; & semper comburi acerrimis flammis, quæ non possunt extingui aquis, nec remediis mitigari. Quapropter unicuique formidãdum est, de tam severo Dei judicio, in Angelis superbientibus æternaliter damnatis, sed potius cum Psalmista confitendum, & orandum: *Non veniat mihi pes superbiæ, & manus peccatoris non moveat me.* Et iterum: *Nonne Deo subjecta erit anima mea? ab ipso enim salutare meum.*

Lucæ 10.

Apoc. 12.

Isaiæ 26.

Psalm. 35.

Psalm. 61.

5. Secundum bellum incepit in paradiso, primo homine formato; scilicet, inter diabolum & hominem, inter Evam & serpentem. Nam diabolus invidens homini adhuc innocenti, quòd posset obtinere ascensum cœli per obedientiam mandati: accessit in specie serpentis cum callida quæstione ad mulierem, quàm noverat infirmiorem, & viro molliorem, ac blandis verbis & astutis persuasionibus seduxit faciliter sibi credentem, & Dei præceptum in tali articulo non attendentem. Sed proh dolor! homo bene à Deo conditus, & in optimo paradisi loco positus, per transgressionem sacri mandati, perdidit innocentiæ statum, & maximæ quietis locum, ob unius vilissimi boni morsellum. Ideoque graviter Deum offendens, mortis incidit sententiam, & multam corporis & animæ meruit miseriam; sicut jam veraciter nos omnes filii iræ experimur, patimur, & dolemus, qui vitio originalis culpæ inquinati, corrupti, & quassati sumus. In hoc bello, victus est homo tentatus de pomo, qui diabolica nequitia seductus, & mortalis peccati veneno intoxicatus, multis vulneribus sauciatus est; scilicet, fame, siti, frigore; calore, labore, sudore, peste, langore, & mortis horrore. Heu! etiam paradisum perdidit & cælum, ob inobedientiæ culpam, per serpentis llaa sciam, & mulieris insipientiam: quæ nimium credula verbis diabolicis, decepta est quinque modis in quinque sensibus corporis; scilicet per au-

Secundum atque adeò perpetuum bellum Satanæ adversus hominem.

Mulier prima quintupliciter seducta.

auditum falsi sermonis, per visum pulchri coloris, per tactum pomi noxialis, per odoratum boni odoris, & per gustum dulcis saporis. Sed, quod pejus est, gustato pestifero cibo, decepit, ulterius virum suum blandiendo; tradendo ei fructum illicitum, sub pœna mortis ambobus interdictum. Hoc autem malo temerè perpetrato, iratus est Deus, expellendo reos de paradiso voluptatis, de amœnissimo & quietissimo loco totius orbis; & ad agendam pœnitentiam detrusit eos in hujus mundi exilium, tanquam in carcerem, ad manducandum panem laboris, & doloris, cunctis diebus vitæ eorum, cum universis filiis posteris suis, ex eorum semine nascituris. Istud bellum inter diabolum & hominem tam diu durabit, quàmdiu humanum genus versabitur in terra. Et donec compleatur electorum numerus; non cessat malignus spiritus persequi bonos sibi contrarios. Sed tamen pius & misericors Dominus Deus homini lapso compatiens, ait ad serpentem tortuosum, invidiosum, & malitiosum: *Inimicitias ponam, inter te & mulierem, & semen tuum, & semen illius*; Christum designans ex femina nasciturum, & genus humanum redempturum. Ipsa (inquit) conteret caput tuum, & tu insidiaberis calcaneo ejus. Ex his verbis, pater nequitia & malitia diaboli contra nos; quia non est ei credendum, nec cum eo fabulandum, nec cum eo disputandum; quia callidior est omnibus animantibus in terra, & subtilior omnibus studentibus in scholis, & sæculi negotiis. Cavete novitii caput serpentis, initium tentationis. Latet sub herbâ virus serpentis; qui sæpè venit & decipit puerum, sub specie pulchri pomi intus fœtentis. Non solum autem simplices & laicos decipit, sed etiam doctos & magistros nominatos, atque claustrales, varias eis ingerens vanitates. Tentat quasi quotidiè per quinque corporis sensus; nunc per carnem alliciendo, nunc per spiritum elevando, nunc per iram indignando. Aut enim facit homines rixari, propter honores & divitias; aut lætari in deliciis; aut nimis tristari in adversis, & damnis terrenis. 6. Hæc sunt opera diaboli, qui cecidit per superbiam, de altitudine cæli. Ipse fecit filios Israël murmurare, propter laborem & penuriam ciborum in deserto, persuasit Judæis sacrificare idolis, in templo Deo consecrato. Ipse tentavit Christum tribus vicibus, post longum jejunium; seminavit zizania inter triticum; inter Apostolos traditorem, inter discipulos murmuratorem, inter Diaconos seductorem, inter fideles fidei persecutorem. Ipse seduxit Judam per furtum, de furto traxit ad laqueum, de laqueo miserum duxit ad infernum, ubi nulla est redemptio, nec ullum refrigerium. Heu; omnes sibi consentientes allicit ad peccandum, contra Deum & proximum; atque post multa mala suadet perdere seipsum, negligere cælum, & diligere mundum. Quis est, qui Monachum trahit ad sæculum, & ad tumultus hominum? Diabolus, insidiator animarum. Quis clericum, de choro trahit ad forum? Diabolus, omnis doli artifex, divinum cultum impedire cupiens. Qui laicum conversum, de labore trahit, ad otium & fabulandum? Diabolus, circuiens orbem, ut inveniat aliquem foris vagan-

Exod. 13. 16. 17. *Num.* 2. *Matth.* 4. *Matth.* 13. *Apoc.* 2.

Ibidem.

tem, & parum vel nihil, pro communi laborantem. Quis pigrum in lectulo retinet, ne ſuſcitatus citò ſurgat? Diabolus, claudens oculos ſomnolenti, ut parum, adhuc jaceat, & ſomnolentiæ ſuæ ſatisfaciat. Gaudet enim de pigritante, & ſæpiùs tardè veniente. Quis diſcordias inter fratres ſeminat, & ſuſpiciones multas in eis generat? Diabolus, pacis turbator, litis amator, nequitiæ inventor, mendacii pater, veritatis obſcurator, dolositatis auctor, partialitatis ſuſcitator. Quis docet amare delicias, vitare labores, concupiſceres honores, bene comedere & bibere, & ornatè incedere? Diabolus incitator, gulæ, commotor iræ, caſtitatis prædator, Clericorum inſidiator, Monachorum tentator, Virginum moleſtator, continentium impugnator, innocentium ſeductor, ſimplicium deriſor, ſapientium ſubverſor, bonorum detractor, pravorum commendator, devotionis impeditor, diſſolutionis Procurator. Hæc de bellis, & mille artibus ac fraudibus diaboli, innotuiſſe vobis non diſpliceat; ut majorem cautelam & ſtrictiorem cuſtodiam, contra quamlibet ejus tentationem, & ſuggeſtionem, habeatis: quia ſicut à multis dicitur, & frequenter experitur, nunquam à malitia nocendi diabolus ceſſat, nec alios quieſcere ſinit; ſed ubi ipſe non venit, ſuos comites, ad vexandum oviculas Chriſti mittit. Quòd ſi rapere nequeat, & occidere prohibetur, ad minus eas lædere per terrores conatur. Et ſi aliquem vagantem viderit, à bono opere, vel ſtudio, aut oratione torpentem, ad hunc tentandum liberiùs accedit: quia arma reſiſtentia hoſti, incautè depoſuit. 7. Tertium bellum, dicitur inteſtinum litigium, quod ortum eſt inter carnem & ſpiritum, carne concupiſcente contra ſpiritum ex pœna peccati, & ſpiritu repugnante per rationem contra ſenſualitatem. Hanc rebellionem, primus homo in ſtatu innocentiæ non ſenſerat; quia ſpiritus Deo ſubjectus, corporis vires rationis freno, quietè regebat. Illud autem bellum inteſtinum duriſſimum eſt, & moleſtiſſimum, omnibus nobis, in carne corruptibili & peccatrice generatis & natis, Quid namque durius & moleſtius unicuique pacem deſideranti, quàm quotidiè bellare contra ſeipſum, niti contra naturam, reſtringere fomitem, vincere concupiſcentiam intus prurientem? O ſerve Dei; ô miles Chriſti, audi conſilium bonum & utile tibi. Cuſtodi viſum, claude auditum; non tanges illicitum, fuge nocivum. Et ſi ſentis aculeum, noli adhibere conſenſum. Nil tam laborioſum, ſicut de novo ſemper incipere: de manè uſque ad veſperam, contra tres turmas ſtare; orationis jacula in hoſtes mittere, tubis ſacris canere, corde gemere, vocibus clamitare; & de victoria triumphi frequenter dubitare. Unde niſi Dominus aderit nobis, nequaquam tantis periculis poterit fragilitas noſtra reſiſtere. Grave omninò onus & intricatum bellum, carnem fovere, hoſtem nutrire, veſtire, calefacere, lavare, tergere, blandiri, ne murmuret; caſtigare, ne recalcitret; conſolari, ne deſperet, increpare, ne pigreſcat; ſubjugare, ne intumeſcat, confortare, ne deficiat, percutere, ne reſiſtat; inſtruere, ne erret, reprimere, ne inſoleſcat; diligere naturam, ut ſociam: odire verò laſciviam, ut mortis foveam. Denique carnem

Bellum inteſtinum omnium longè moleſtiſſimum

nem occidere non licet, à se repellere nemo valet; huic obedire non oportet, credere illicitò non debet; affabulari non expedit, arridere præcipuè nocet. 8. Quid ergo fiet? Serviat caro spiritui, sponte obediat, laboret, desudet, jejunet, surgat, vigilet, oret, cantet, & laudet; donec post brevem laborem, æternam requiem accipiat. Hanc itaque carnem fragilem, mortalem, concupiscibilem, indomitam, & sæpè spiritui rebellem, ratio regere debet, & timor refrenare, honestas moderari, disciplina cohibere, probitas adornare, verecundia tegere, sobrietas temperare, justitia castigare cum peccat, prudentia instruere cum erat, discretio considerare ne quid nimium fiat. Spiritus itaque omnia perscrutans, tanquam strenuus Gubernator, diligenter ad carnalem mentem, & juvenilem animum respiciat; ne proprio sensui inhæreat, ne otio torpeat, ne mollia quærat, & quæ rigoris sunt fugiat; sed ad orandum citò surgat, ad chorum tempestive veniat, ad laborem promptè transeat, circuire otiosè caveat, silentium strictè teneat, quietem cellæ diligat; frequenter oret, libenter studeat, libenter scribat; debitis temporibus singula faciat, omnibus privatis communia præponat, minoribus servire non erubescat, majoribus obedire festinet, ad quæque imperata, lætus accedat, divinis laudibus interesse summè gaudeat, vacare Deo intus eligat; & nullis externis implicari, optimam partem reputet. Quamvis igitur durum & molestum sit, contra carnis incentiva quotidiè bellare; tamen valdè virtuosum est & meritorium, concupiscentiæ resistere & violentiam naturæ inferre, quæ ad propria commoda & sibi placita, multum vitiosè inclinatur.

Caro pareat ne pereat.

Et nisi celerius ei resistatur abstinendo & compescendo, seducit animam, & trahit ad consensum; sicut Eva decepit Adam alliciendo eum, & præbendo ei vetitum pomum ad comedendum. In hoc bello nullus vincitur, nisi mala voluntate corruptus, & à Deo sponte aversus. Quicunque enim sequitur carnis suæ desiderium, citò labitur in vitium, nisi tenuerit rationis frenum. Cavete ergo pericula, in quotidiano carnis conflictu; quia quamdiu vivimus in hoc mundo, edendo, bibendo, variè tentamur. Unde quidam Propheta admonet desides & molles animos, ad custodiam conscientiæ. dicens: *Ab ea, quæ dormit in sinu tuo, custodi claustra oris tui.* Hoc est, omnes sensus corporis tui cohibe firmiter exteriùs, ne mors intret per corporis fenestras ad interiora cordis, & diabolus te captet retibus suis. 9. Fratres, si viriliter agitis & certatis, & Christum in adjutorium vestrum invocatis; multo plus in isto bello carnis potestis utique promereri, quàm si nihil gravitatis in vobis sentiretis, Habeatis ergo semper bonam fiduciam in Deo, & non desistatis orare, & contra vitia pugnare. Multa quidem & magna bona latent in hoc certamine, quæ Deo placent in fragili carne. Recipietis autem maxima præmia, cum certa spe futuræ gloriæ à justo judice, etiam pro minima cordis contritione, & corporis qualicunque brevi dolore. Lætificabunt quoque plurimum animas vestras in fine vitæ vestræ, omnia gravamina pro Christi amore tolerata; sicut ait quædam devota soror in agone constituta: Hic perpessum est, hic certatum est: modò pergitur ad præmium. Quid plura dicam bellan-

Sola voluntate quis aut vincitur aut vincit. *Mich.* 7.

bellantibus contra carnem ſuam? Omnia quæcunque facitis ex virtute obedientiæ, vel quæ ſuſtinetis in ordine pro rigore diſciplinæ & amore juſtitiæ, ſcribentur in libro vitæ: licet quandoque caro remurmuret ex fragilitate. Quòd ſi diabolus vos commovet aliqua indignatione aut prava ſuſpicione, contra Prælatum jubentem, vel fratrem non benè agentem, vel malè loquentem; non ideò dimittatis bonum inceptum, ſed magis ad honorem Dei & ædificationem proximi perficite, quod incepiſtis. Tunc enim peſſimus inſidiator, & impeditor omnis boni diabolus, citò fugiet à vobis; cùm fuerit contemptus & non auditus. Siquidem cuncta ejus ſuſurra de mundo, de carne, de divitiis, de gloria terrena, plena ſunt veneno & fallacia. Multis in ſenio jam plangunt, quia in juventute tam fatuè egerunt, & Deum offenderunt. 10. State ergo, & pugnate pro anima veſtra, in religione & congregatione ſancta, Quicquid enim mali patimini in laboribus & doloribus, in caloribus & frigoribus, in vigiliis & jejuniis, in abſtinentiis à carnibus & lacticiniis, in carentia vini & potus melioris, pro vitiis extinguendis & virtutibus acquirendis; hoc totum computabitur vobis, pro maximis lucris & præmiis in regno Chriſti, ſuper millia auri & argenti, & omnia deſiderabilia mundi. Quid enim dignius, quàm eſſe amicum Dei? Quid felicius, quàm computari inter Filios Dei? Quid ditius, quàm habere patrem in regno Chriſti? Quid jucundius, quàm intereſſe gaudiis Angelorum? Quid nobilius, quàm perpetuo coronari in præſentia Dei, & aſpectu omnium Sanctorum? O quàm delectabile & gaudioſum erit animæ agonizanti, & Deum amanti, ab Angelis ferri in cælum; & cum Lazaro quondam paupere, lætificari in æterna requie; pro brevi labore, & modico dolore in corpore perpeſſo; pro vili indumento, & cibo minus ſapido; pro lectulo duro, & ſomno ſæpius ſubtracto; pro lachrymis effuſis, & orationibus devotis; pro meditationibus ſanctis, & aliis multis exercitiis bonis & lectionibus ſacris, in obedientia & patientia conſummatis. O ſancta obedientia, & felix patientia pro Chriſto, quæ cæli portam aperit morituro. 11. Quartum bellum, vocatur domeſticum duellum, quod ortum eſt inter duos fratres germanos, durum nimis & pernicioſum, diabolo inſtigante, & invidia ardeſcente. Nam ſicut legitur in libro Geneſis, natis duobus Adæ filiis, invidioſus Cain ſurrexit adverſus Abel fratrem ſuum, juſtum & Deo dilectum, cujus munera Deo accepta narrantur. Unde in irâ furoris crudeliter permotus, quaſi lupus rapax contra agnum pium deſævit, & innocentem fratrem ſuum, meliorem ſe, occidere ſtuduit, non veritus Deum, nec parentes contriſtare erubeſcens, ſed protervo animo accenſus, manus ſuas noxias extendit, & primus inter homines homicidium perpetravit. Ex his duobus fratribus litigantibus, inceperunt multæ diſcordiæ & partialitates inter homines in diverſis Regionibus & locis, in civitatibus & villis, pro primatu & divitiis invicem altercantes. Ex hac occaſione, creſcente ubique æmulatione, accidit etiam perſecutio pravorum contra vitam bonorum; ſicut ſacræ hiſtoriæ indicant ſanctorum, & diverſæ chronicæ continent gentilium & Chriſtianorum; quæ tractant

Luc. 16.

Bellum domeſticum inter fratres *Geneſ.* 4.

ctant copiosè de bellis Trojanorum, Romanorum, Regumque multorum, & diversorum populorum. Sicut fuit ab initio mundi, inter filios Adam lis & bellum, zelus & contentio, & præcipuè inter avaros & ambitiosos pro terrenis habendis & ampliandis: sic adhuc in diebus istis litigant homines pro perituris rebus, & honoribus vanis. Et timendum, quòd etiam post nos ista durabunt, donec Dominus ad judicandum omnes fines terræ, in novissimo die manifestè advenerit. Tunc enim, Christo apparente in majestate sua & gloria, reddetur unicuique juxta opera sua. Tunc cessabunt omnia jurgia, & impiorum bella, & tollentur de regno Dei omnia scandala. Tunc tacebunt ora loquentium iniqua, & gaudebunt ossa Sanctorum humiliata. Tunc audietur ab ore justi judicis, una finalis & irrevocabilis sententia; *Ite maledicti in ignem æternum.* Et: *Venite benedicti patris mei, percipite regnum ab origine mundi vobis præparatum.* 12. Interim verò, quamdiu generatio præterit, & generatio advenit, mixta sunt omnia in terra nostra, spinis & tribulis plena. Nunc adsunt læta, nunc tristia; nunc fames cruciat, nunc sitis exurit, nunc timor dejicit, nunc spes erigit; nunc labor fatigat, nunc quies recreat, nunc sanitas, nunc languor debilitat; & post modicum temporis, mors imminens omnia pulchra & jucunda consumit. In omni igitur loco, statu, & ordine, inveniuntur boni cum malis permixti; benigni, cum protervis; humiles, cum superbis; pacifici, cum iracundis; devoti, cum dissolutis; verecundi, cum audacibus; taciturni, cum loquacibus; sobrii, cum gulosis, fervidi, cum tepidis; studiosi, cum pigris; interni, cum externis; simplices, cum astutis, veraces, cum dolosis; providi, cum negligentibus; docti, cum ignaris; prudentes, cum fatuis; validi, cum infirmis; stabiles, cum inconstantibus; modesti, cum discordantibus, & sic de aliis multis vitiis & moribus hominum bonorum & pravorum, juxta illud Isaiæ Prohetæ: *Habitavit lupus cum agno, & pardus cum hædo accubabit; vitulus, & leo, & ovis, simul morabuntur; & puer parvulus minabit eos.* Fiunt autem hæc omnia tam prospera quàm adversa, cum bonis & malis similiter in hac vita, permissione divina; ad ostendendum occulta judicia Dei in omnibus viis suis; ut probentur electi, & purgentur devoti per malos, & non superbiant de bonis sibi collatis. Vivunt mali cum bonis, ut per exempla bonorum provocentur ad emendationem morum suorum, & non habeant excusationem, per ignorantiam bonæ vitæ & disciplinæ, quàm vident in bonis sibi conjunctis, 13. Quidam valde inconstantes sunt, & citò moventur in odium vel amorem, ex levi verbo vel facto alterius. Rident pro levi fabula, & pro musca volante irascuntur. Quidam pro recreatione quærunt homines, & amittunt Deum & sanctos. Non est parvum damnum, perdere devotionis gratiam per multiloquium. Quidam de aliorum malis loquuntur, & suos defectus emendare negligunt. Quidam de futuris bellis terrarum præloquuntur; sed melius esset, quòd de bellis contra vitia cogitarent, & qualiter illa vincerent. Si æterna bona &

Matth.25. Eccles. 1. Hic omnia mixta, idque qua de causa.

Isaiæ.10.

mala ad cor transirent, omnia temporalia citius evanescerent. Qui de mundo sunt, de mundo loquuntur: & qui Christum diligunt, de cœlestibus cogitant; & alius, cœlestia quæ amant, libenter denunciant. Stulti, stulta & vana referunt; & leves corde, libenter levia audiunt. Bonum est ergo de frivolis rebus, & incertis eventibus tacere, & Deo omnia occulta judicia sua committere; sine cujus providentia, nec folium arboris cadit in terram: nec sine causa, justus premitur: nec pauper spoliatur; nec innocens occiditur. Nemo de Deo justè conqueri habet, quia omnia justè, sapienter, & providè disponit; licet homo, vas justitiæ ejus, non comprehendat. Qui enim spem suam in Deo firmiter ponit, bene stat, & non vacillabit, qualitercunque res in mundo transeunt. 14. Unde ergo lites & bella inter homines? Nonne ex concupiscentia carnis, & superbia spiritus? Radix enim omnium malorum cupiditas. Quæ si refrenata non fuerit, ad innumera mala perducit. Cùm enim desiderata bona negantur, aut habita subtrahuntur; fit animus tristis, exurgit latens passio litis in corde; & indignatio apparet, in vultu, & vox dura erumpit ab ore. In nobis ergo est materia litis, & discordiæ fomes, scilicet, cupiditas rei, amor habendi, timor perdendi, dolor boni amissi. Malus verò & impatiens, plus nocet sibi, quàm aliis; & magis læditur à seipso intus, quam ab aliis foris. Omnis passionatus, onus sibi ipsi est & turbatio cordis, ubicunque fuerit, sive solus, sive cum aliis multis. Continua & domestica lis nostra hæc est; quia caro nostra non est subjecta spiritui, secundùm rectam rationem bene vivendi, nec spiritus perfectè subditus est Deo, secundum omnem voluntatem suam, ipsi soli intimè placendi hìc & in æternum. 15. Sed diabolus malitiosus, quiescere nescit; & quò ipse non vadit, nuncium occultè mittit; ut pacem aliorum turbet, aut callidè decipiat. Aut enim à bono retrahit, aut ad malum incitat; aut falsa pro veris suggerit, aut de veris dubium facit. Sed fallitur, qui illi credit. Quid aliud habet agere, quàm per mundum discurrere, & homines tentare? & bonos vexare? Sed qui in Deo confidunt, & ad orationem citò recurrunt, omnia consilia ejus, tanquam aranearum telas, Christo juvante disrumpere possunt, & in nullo timere debent minas malorum. Nemo securior à laqueis tentationum, quàm verus humilis, perfectè obediens, & pauper peregrinus, qui nil commodi temporalis quærit, nec bona mundi concupiscit. Quis est hic, & verè laudabimus eum? O quàm laudabilis virtus humilitas, quæ laqueos diaboli evadit omnes! Quàm pretiosa & decora virtus castitatis, quæ carnis illecebras vincit, cum omnibus mundi pompis! Magna virtus paupertas spontanea, qua emitur cælum sine pecunia. Nobilis virtus patientia, per quam vincuntur omnia mundi adversa. Sublimis virtus obedientia, cui sæpè obediunt elementa, & quæ videntur homini impossibilia.

Jacob. 4. 2. Tim. 6.

Diaboli omne atque unicum negotium, tentatio.

Humilitas omnes Satanæ conatus frangit.

1. *Exemplum obedientiæ.*

16. Fuit devota quædam Prioriſſa in Ordine Regularium, quodam tempore ex febribus valdè infirma. Cujus

jus doloribus una juvencula soror compatiens, etiam lachrimas fudit. Quæ secretè intravit chorum, prosternens se ante reliquias Sanctorum, orans obnixè, ut mater convalesceret, & ipsa prolea febricitaret: & statim factum est ita. Nam oratione completa, juvencula cœpit ægrotare; & Priorissa eodem die & deinceps convaluit. Audiens autem Mater piissima juvenculam infirmari, vocavit eam, quærens ab ea; quid egisset, aut comedisset? Quæ respondit: Nihil mali comedi; sed cogitavi, & rogavi Dominum, quòd melius esset, ut ego pro vobis infirmarer, & vos sanæ essetis. Tunc devota Mater cum bona fiducia, quam in Deo habuit, ait: Ex parte Dei, præcipio tibi per obedientiam, ut amplius non ægrotes. Quarum preces Deus exaudiens, dedit utrique salutem, ad sancti nominis sui invocationem, laudem, & honorem, Amen.

2. *Exemplum patientiæ.*

17. QUidam frater interrogavit quendam peregrinum, de longè venientem, dicens: Dic mihi bone amice, quid boni in via audisti, & vidisti? Respondit: Patientiam pauperum audivi à multis satis laudari, sed à paucis vidi imitari. Quid plura? ait: Inter delicias, comperi spinas; inter honores, vidi dolores; & inter divitias, inveni frequentes lites & curas magnas. Est ne aliquis liber ab his malis? Ait tristis: Pauci admodum, in diebus istis. Et si plures sunt, ignoro. Beati igitur religiosi, qui sciunt paucioribus contentari; & à nemine honorari cupiunt, nec laudari: Deus enim erit merces eorum. Nam rarò mihi talis occurit, qui de proprio damno non doluit, vel de proximo suo non est conquestus. Veruntamen si est alicubi pax in hac vita speranda, tunc eam verus humilis habet; qui injurias patienter sustinet, & tacet. Qui vult ergo habere pacem & bonam conscientiam, relinquat pro amore Dei voluntatem suam; discat patienter ferre injuriam, & hominum despectionem. Sic enim Christus fecit, portando pro nobis ignominiosam crucem, obediendo Patri usque ad mortem.

PARS TERTIA SERMONUM AD NOVITIOS.

SERMO PRIMUS.

De Cruce quotidie tollenda, in religione assumpta.

Galat. 6. 1. *Mihi autem absit gloriari, nisi in Cruce Domini nostri Jesu Christi:* Dilecti fratres, beatus Paulus, cœlestium secretorum contemplator eximius, ostendit nobis in prædictis verbis, sanctæ Crucis rectam viam bene vivendi, optimam doctrinam adversa patiendi, firmissimam scalam as-

cendendi ad cælum, per invictissimum sanctæ Crucis signum. Hæc enim ducit amatores suos in regionem æternæ lucis, æternæ pacis, & æternæ beatitudinis; quàm mundus dare non potest: nec diabolus auferre. Horret humana fragilitas pati paupertatem, abjectionem, vilitatem, esuriem, laborem, dolorem; angustiam, derisionem, quæ sæpè contingunt, & hominem gravant, & conturbant. Sed hæc omnia simul juncta, à Deo nobis dispensativè transmissa, salutarem fabricant crucem per multiplicem pœnam; & veris cruciferis, crucem suam tollentibus, aperiunt cœlestis regni portam; certantibus præparant vitæ palmam, & vincentibus dant æternæ gloriæ coronam. 2. O verè beata Crux Christi, quæ Regem cælorum portare meruisti, & toti mundo gaudium salutis attulisti. Per te dœmones fugantur, infirmi curantur, pavidi confortantur; vitiosi mundantur, pigri excitantur, superbi humiliantur; duri compunguntur, & devoti fletibus irrigantur, Beati, qui passionem Christi quotidiè recolunt; & crucem suam, post Christum, bajulare concupiscunt. Habent nunc boni & religiosi fratres, sub obedientia stantes, in quotidiana afflictione corporis, & in resignatione propriæ voluntatis, crucem foris asperam & amaram; sed intus dulcedine plenam, propter spem æternæ salutis, & divinæ consolationis affluentiam, tribulatis corde promissam. Quàm si continuè non sentiunt, aut tardiùs influere percipiunt, longanimiter tamen expectare debent, & divinæ voluntati se resignare. Nam ipse melius novit tempus miserendi, & mundum tribulatis subveniendi: sicut Medicus artem curandi, & magister peritiam regendi, & horam legendi. Habent interni bajulatores, crucis, magnam confidentiam & gloriandi causam, in cruce Jesu Christi: quia non de suis meritis & operibus confidunt, & salvari præsumunt: sed de misericordia Dei, & meritis Jesu Christi pro peccatis nostris crucifixi; in quem fideliter credunt, & corde diligunt, quem ore confitentur, laudant, prædicant, honorant, & benedicunt. 3. Solet Deus familiares amicos suos, per crucem sanctam probare utrum verè an fictè, eum quærant & amant; & si mandata ejus perfectè custodiant. Præcipuè tamen probantur, per tolerantiam injuriarum, & subtractionem consolationum internarum; per mortem amicorum, & damna rerum; per dolores capitis, & læsiones membrorum; per abstinentiam ciborum, & asperitatem vestium; per duritiam lecti, & frigora pedum; per longas vigilias noctis, & diurnos labores; per oris silentium & correptiones præsidentium; per vermes mordentes, & linguas detrahentes. Inter hæc tamen consolantur, per devotam meditationem Dominicæ passionis, sicut multis devotis in secreto compertum est. Nempè istorum est gustare, absconditum mel de petra; oleumque misericordiæ, stillans de benedicto ligno sanctæ crucis; cujus sapor optimus, odor suavissimus, tactus saniissimus, fructus felicissimus. O verè digniissimum, & pretiosissimum lignum vitæ, in medio Ecclesiæ plantatum, pro medicamine animæ! O Jesu Nazarene crucifixe, tu peccatorum vincula solvis, Sanctorum animas liberas, superborum colla humilias, pravorum potentiam conteris; fideles confortas, incredulos fugas; pios eruis, duros flagellas; adversarios deprimis, elisos erigis; oppressos eripis

Cruce suos probat Deus. Crux Monachorum quæ.

eripis, nocentes percutis, innocentes defendis; veraces diligis, mendaces odis, carnales despicis, spiritales, respicis; ad te venientes suscipis, ad te fugientes abscondis. Te invocantes exaudis, te visitantes lætificas, te quærentes adjuvas, ad te clamantes confortas. Te honorantes honoras, te laudantes laudas, te amantes amas, te adorantes glorificas, te benedicentes benedicis, te exaltantes exaltas. Te respicientes respicis, te osculantes oscularis, te amplectentes amplecteris, te sequentes ad cœlum perducis. 4. Sed væ amatoribus mundi, qui vestigia Christi non attendunt, nec per viam sanctæ Crucis ambulant: sed ad sua desideria complenda aurum & argentum congregant, quæ secum ferre nullatenus possunt. Væ superbis & magnis in oculis suis; qui humilitatem devotorum spernunt, simplicitatem derident; paupertatem miseriam vocant, obedientiam parvipendunt; patientiam à se repellunt, castitatem malè custodiunt, & Crucifixo contrariè vivunt. Væ delicatis & curiosis, qui carnem suam nimis fovent, & foris vestibus ornant, & animam suam negligunt, & peccatis, maculant. Væ avaris & ambitiosis, qui pro terrenis bonis & honoribus multum laborant, & sæpè litigant; & pro cœlestibus bonis & æternis gaudiis parum agere & pati possunt, & cœlestia non acquirunt. Nemo enim potest hic gaudere cum sæculo, & ibi, regnare cum Christo, pro nobis crucifixo. *Non est servus major Domino suo; nec discipulus melior Magistro suo;* quem oportebat pâti Crucem, & ita intrare in gloriam suam. Et certe post brevissima vitæ hujus gaudia, sequuntur æterna lamenta. Et tunc duriter cruciabuntur in igne & sulphure, qui modò edunt lautè & abundè, & bibunt vinum cum risu & dulcedine. *Nisi enim*, (ait Dominus) *pœnitentiam egeritis, omnes simul peribibitis.* 5. Sunt homines mortales, qui suam fragilitatem non considerant, nec vilitatem luti unde facti sunt, cogitant: sed de nobilitate generis sui gloriantur; de divitibus parentibus intumescunt; de scientia & arte sua inflantur; de fortitudine & pulchritudine præsumunt; de regimine & Prælatura exultant; de ornatis & variis vestibus se elevant; de notitia & fama nominis sui sui ætantur; de visitatione amicorum consolantur; de privatione sui honoris tristantur; de aliorum felicitate & promotione sibi contrariorum torquentur. Sed heu, hæc omnia diligenter inspecta & veraciter pensata, vana sunt, nec aliquâ reputatione digna: qui subitò casura, & in nihilum reditura. *Omnis quippe caro fœnum*; & omnis status mundi, tamquam flos agri cadit, aresçit, & putrescit, ac si nunquàm hic ortus fuisset. 6. Sunt & alii multis vanis ludis intenti, Crucis Christi signo contrarii, & à Sanctorum societate moribus & actibus valde remoti. Qui quasi insani, gaudent in variis mundi spectaculis, in psalteriis & citaris, in tubis & organis; currunt & saltant pedibus, plaudunt manibus, cantant vocibus, rident dentibus; & præ lætitia cordis, vix se capiunt in gestibus corporis, quia summum bonum suum constituunt, in ludis & gaudiis præsentibus. Quod si durabile, & Deo acceptabile esset, multum desiderabile foret. Sed heu, quàm maximè falluntur homines, tam Reges, quam Principes populi, lætantes in vanitatibus istius sæculi. Nam vanitas omnis homo vivens; tamquàm umbra fugiens, & ros

Joan. 13. Luc. 6. Luc. 24.

Luc. 13.

Esaiæ 40.

Psalm. 31.

mane pertranſiens. O quàm longè ſunt iſti à ſummo bono, à dulcedine Dei, à melodiis Angelorum, à ſemitis juſtorum, à ſanctitate Religioſorum, & ſpirituali gaudio devotorum. Veniet, veniet citò mors ſuper eos, antequàm ſciant, qui modò lætantur, quaſi ſecuri eſſent; & ceſſabit omnis ludus & cantus, in domibus eorum & plateis. Et gaudebunt pauperes infirmi, & huic mundo deſpecti, cum omnibus veris cruciferis amatoribus Chriſti: qui carnem ſuam crucifixerunt cum vitiis & cõcupiſcentiis in hoc mundo, ne cum impiis damnentur in judicio futuro. 7. Væ etiam vagis & diſſolutis Monachis, ſolo nomine & habitu religioſis, qui crucem ſuam cum murmure portant & invitè obediunt: cellam malè cuſtodiunt, ſilentium leviter frangunt, labores fugiunt, otia diligunt; orationes breviant, fabulas prolongant; ad exteriora promti, ad interiora pigri; ad cogitandum bona torpidi, ad penſandum mala proclives; ad edendum & bibendum alacres, ad jejunandum triſtes, ad increpandum faciles, ad ſuſtinendum debiles; ad honores cupidi, ad humilia verecundi; ad rigorem diſciplinæ averſi, & ad laxiora ſemper inclinati. Sed heu pie Deus, quod filii hujus ſæculi prudentiores ſunt & ferventiores, in terrenis acquirendis, augmentandis, conſervandis: quam filii lucis & ſervi ſanctæ crucis pro virtutibus colligendis & vitiis extirpandis O utinam omnes ſaperent, & intelligerent, quàm delectabile eſt devotis exercitiis intendere, ſcripturarum arcana perſcrutari, verba Chriſti & opera meditari: ſæpe legere, ſæpe orare: lecta & audita maſticare, beneficia Dei quotidiè recolere: pro omnibus bonis datis & creatis, etiam pro minimis Deo regratiari: ad meliora ſemper tendere, ad cœleſtia ſuſpirare, & omnia terrena ex corde elongare. O quàm ſanctum eſt, in cauta cuſtodia cordis ſtare: evagationes, per fervidas orationes, & puras meditationes excludere: imaginationem mundi, per imaginem Crucifixi vincere: tentationes diaboli, cum ſancta Cruce, clavis, & lanceâ repellere: motiones carnis, ſpinis & flagellis acutis extinguere: injurias illatas, patienti animo ferre: damna & vituperia, pro lucro animæ reputare: & omnia gravamina præſentia, pro amore Chriſti leviſſima ponderare. Hæc enim & ſimilia attentè cogitare: & niti exercere, eſt crucem tollere: & in cruce Chriſti, & non in carne gloriari. Ex dulci namque ligno crucis, dulcis odor cœleſtis, gratiæ effluit, qui cuncta ſæculi gaudia repellit: carnis delectamenta extinguit, cordis elationem reprimit: internæ conſolationis munera triſtibus affert injuriam, patientibus fortitudinem præbet: anxios animos variis modis verbis Chriſti & exemplis quietat. 8. O religioſe frater, quare contriſtaris, & conquereris de gravitate crucis tuæ, in vigiliis longis, in jejuniis multis, in labore & ſilentio, in obedientia & ſtricta diſciplina: quæ pro profectu tuo & animæ ſalute, à ſanctis Patribus ſũt Deo inſpirante, utiliter inſtituta: quatenus per iſta ſecurè & prudenter incedas, qui teipſum bene & virtuosè regere neſcis Putas, quod tu ſine cruce & dolore, ad regnum cœlorum intrabis præ omnibus ſanctis quod Chriſtus non potuit, nec voluit, nec aliquis ex chariſſimis amicis & ſanctis ejus impetravit? Nam ipſe dixit: *Oportebat pati Chriſtum, & ita intrare in gloriam ſuam.* Erras plane in exiſtimatione tua, nec attendis veſtigia Chriſti tibi

Corrupti & Monachi deſcriptio

Luc. 24.

Crucem. ferre quid

Luc. 24

tibi oſtenſa: qui per crucem ex hoc mundo tranſivit ad Patrem ſuum cœleſtem. Interroga quemlibet de victoribus, & cœleſtis regni civibus, quomodò venerit ad hanc gloriam Dei perpetuò poſſidendam. Nonne per crucem & pœnam? Eja dilecti fratres, tollite jugum Domini ſuper vos, amantibus ſuave & leve. Amplectimini deſideranter crucem ſanctam omnibus virtutibus floridam, cœleſti unctione plenam; ut perducat vos ſine errore; cum ſpe gloriæ, in vitam æternam. Quid vultis amplius? Hæc eſt via, & non alia, via recta, via ſancta, via perfecta. via Chriſti, via juſtorum, via electorum ſalvandorum. Ambulate in ea, perſeverate in ea, ſuſtinete in ea, vivite in ea, moriemini in ea, expirate in ea. 9. Crux Chriſti, vincit omnia diaboli machinamenta, crux, ad ſe trahit omnium fidelium corda: crux, delet omnia mala, & confert nobis omnia bona, per Jeſum Chriſtum, qui pependit & mortuus eſt in ea. Non eſt aliqua armatura tam fortis, nec ſagitta tam acuta & terribilis, contra diaboli potentiam & ſævitiam quam ſic timet, ſicut ſignum ſanctæ crucis: in qua filium ſuſpendi fecit & occidi, qui innocens fuit, & ab omni macula purus, O verè beata crux Chriſti omni honore digniſſima, omni amore amplexanda, amantibus levis, ad portandum onera, triſtibus ſolatioſa, ad ſuſtinendum opprobria: pœnitentibus benigna, ad dimittendum debita, pro omni offenſa. Hæc eſt ſanctis Angelis valde honorabilis, hominibus multùm amabilis, dœmonibus nimis terribilis: deſpecta ſuperbis, accepta humilibus, aſpera carnalibus, dulcis ſpiritualibus: inſipida ſtultis, affectuoſa devotis: affabilis pauperibus, conſocialis peregrinis: amicabilis afflictis, conſolabilis infirmis, confortabilis morituris. Recondite ergò omnia ſacra Jeſu vulnera in ſecretario cordis veſtri: quæ ſuper omnia aromata, ſapiunt animæ devotæ, in mœrore exiſtenti: nec ſolatium foris ab hominibus quærenti. 10. Penſate etiam dolores beatæ. Virginis Matris Jeſu, ſtantis juxta crucem: quàm multas tunc lachrymas, cum intima compaſſione effudit, cum multis fœminis ſecum plorantibus, ut & ipſa memor ſit veſtri in omnibus anguſtiis veſtris. Sequimini Chriſtum per Paſſionem ſuam & Crucem, ducentem ad externam requiem & lucem; quia ſi modò eſtis ſocii tribulationis, eritis poſtmodum cum eo ſocii menſæ cœleſtis, & perpetuæ exultationis. Plantate in hortulo memoriæ veſtræ, veſtræ, arborem ſanctæ Crucis contra omnes mortiferas diaboli ſuggeſtiones, medicinam virtuoſam proferentem. 11. Hujus enim nobiliſſimè & feliciſſimæ arboris radix eſt humilitas & paupertas; cortex, labor & pœnitentia; rami, miſericordia & juſtitia; folia, veritas & doctrina; flores, honeſtas & pudicitia; odor, ſobrietas & abſtinentia; pulchritudo, caſtitas & obedientia; ſplendor, fides recta & ſpes firma; fortitudo, magnanimitas & patientia; longitudo, longanimitas & perſeverantia; latitudo, benignitas & concordia; altitudo, charitas & ſapientia; dulcedo, amor & lætitia; fructus, ſalus & vita æterna. Bene ergò & dignè in ſancta Eccleſia, de ſancta Cruce cantatur; quia nulla ſilva talem profert arborem, fronde, flore, germine plenam. Sed nec in hortis Salomonis invenitur ſpecies talis, nec herba tam valens pro medicamine omnis languoris, ſicut arbor ſanctæ Crucis; proferens aromata divinæ virtutis ad refor-

Crucis Chriſti dignitas.

Arboris Crucis Chriſti deſcriptio elegantiſſima.

reformationem humanæ salutis. Hæc est arbor fœcundissima, super omnes arbores paradisi benedicta; ramis pulcherrimis extensa, foliis virentibus ornata, fructibus uberrimis per mundum dilatata; altitudine tangens cœlos, profunditate penetrans inferos; latitudine ambiens montes & colles, magnitudine implens orbem terrarum; fortitudine vincens impios Reges & fidei persecutores, pietate attrahens debiles, suavitate sanans peccatores. Hæc est vitis Deifera, oliva fructifera dulcis ficulnea; foris aspera, intus melliflua; in domo Dei plantata, in humilitate radicata, in patientia probata, in obedientia consummata, in charitate confirmata. Hæc est palma præclara, digne Christifera vocata, humero JEsu bajulata, in monte Calvariæ altè levata; à Judæis condemnata; à gentilibus deturpata; ab impiis exprobrata, à perfidis abnegata; à fidelibus lamentata, à piis implorata; à devotis multùm amata, à Religiosis summè venerata. Hæc Constantino Imperatori cælitus est ostensa, à sancta Helena Regina diligenter quæsita, & cum magno gaudio inventa. Hæc, ab eodem nobili Christicola, fuit amorosè amplexata, lachrimosâ facie irrigata, & labiis puris affectuosissimè osculata. Hæc jam, Deo mirabiliter disponente, in multis locis signis emicat & virtutibus. Hæc à Regibus & Principibus mundi, ab omni Clero & populo adoratur, quæritur, & honoratur; & pro omnibus plagis & contumeliis, ab impiis sibi factis, à cunctis Christi fidelibus ampliori devotione colitur & celebratur. Attamen ex occulto Dei cconsilio & providentia, hæc omnia pro salute mundi gesta sunt & ordinata. Hæc animam devotam piæ confessionis affectu sæpe compungit sæpè lachrymare facit, cum Crucifixi imaginem aspicit: sæpe cor amantis convulnerat, cum Christum pro se vulneratum pensat. Beatus homo, & fidelis servus ille, qui sacra Jesu vulnera, in corde suo jugiter portat; & quicquid adversitatis sibi obviat, de manu Dei hoc accipit, & piè sustinet; ut Crucifixo, saltem in modico, conformis fiat. Dignus namque est à Christo visitari & consolari, qui se studet passioni ejus, in vita & in morte, plenè conformare. Hæc est via sanctæ Crucis; hæc doctrina nostri Salvatoris; hæc sapientia Sanctorum; hæc regula Monachorum; hæc vita bonorum; hæc electio Clericorum; hæc meditatio devotorum; Christum humiliter imitari, pro Christo mala pati, pro dulcibus amara sumere, honores spernere, contemptum æquanimiter ferre; à delectationibus pravis abstinere, occasiones vitiorum fugere, dissolutiones vitare: pro defectibus propriis & alienis gemere, pro tribulatis & tentatis orare, pro benefactoribus gratias agere, pro adversariis, ut convertantur, supplicare: bene agentibus congaudere, injuriam patientibus condolere, indigentibus subvenire: alia non appetere, humilia eligere, simplicia diligere, superflua resecare, paucis contentari: pro virtutibus laborare, contra vitia quotidie certare, carnem jejunio domare, spiritum oratione & lectione roborare: humanam laudem refutare, solitudinem quærere, silentium amare, Deo vacare, ad cœlestia suspirare, omnia terrena ex corde vilipendere, nil præter Deum sibi solatiosum reputare. Iste potest cum beato Paulo Apostolo dicere: *quia mihi vivere Christus est, & mori lucrum.* Et iterùm: *Gloriari me oportet in Cruce Domini mei JESU Christi: per quem mundus*

Via crucis Christi quæ.

Phil. 1. *Gal.* 6.

mundus iſte mihi crucifixus, eſt, & ego mundo. O religioſe Monache, & ſectator arctioris vitæ, noli ab aſſumpta Cruce in Ordine recedere: ſuſtine: & porta Crucem uſque ad mortem: & invenies æternam requiem, cœleſtem gloriam, & honorem. Quando aliqua tribulatio advenit, tunc Chriſtus cum Cruce tibi obviat: & iter ad cœleſte regnum, quo pergere debeas, oſtendit. Si quis autem gloriatur, & ſperat in divitiis & honoribus hujus mundi, verè decipitur: & nihil ex omnibus ſecum portabit, quæ in mundo amare conſuevit. Qui verò in Cruce Chriſti gloriatur, & omnia propter Chriſtum contemnit: hic interim à Chriſto in præſenti conſolabitur, & in futuro cæleſtibus bonis replebitur, ac ſine fine cum Chriſto & omnibus Sanctis, feliciſſimè gaudebit. Quæ nobis præſtare dignetur JESUS Chriſtus pro nobis in Cruce paſſus & mortuus, cui æterna laus & gloria, in ſæcula ſæculorum, Amen.

Tribulatis Chriſtus venit obviam cum Cruce.

Exemplum de ſancta Cruce.

13. FUit apud nos Laicus quidam, Nicolaus Petri nominatus, ex partibus Hollandiæ natus. Hic, Deo inſpirante, cùm eſſet carpentarius bonus, ſtatuit in animo ſæculum relinquere, & Monaſterium noſtrum intrare. Cùm ergò ſolus eſſet in via, & Monaſterio appropinquaret; diabolo inſidiante & tentante, cœpit anxiari & multum formidare neſciens quid ſibi obeſſet in bona via, ſole adhuc clarè lucente. Stans ergò & deliberans apud ſe quid ageret, cum nullum adeſſe cerneret, cœpit cogitare, quod fortè diabolus eum impedire, vellet ne ulterius ad Monaſterium procederet. Circumſpiciens ergò huc illuc, vidit à longè quaſi nigram nubeculam de terra aſcendere, & paulatim in altum excreſcere, & quaſi à vento agitante moveri. Perterritus itaque valde, & conjecturans, quod Satanas iter ſuum impedire niteretur, ne propoſitum ſuum impleret, ſtatim elevatâ manu, ſanctæ Crucis ſignum fecit, & ſalutari ſigno frontem armavit. Sicque abjecto timore, & forti fide confortatus, frontem iterum cruce ſignans viriliter proceſſit. Quo facto, diabolicum illud phantaſma, virtutem ſanctæ Crucis ferre non valens & quaſi ſagittam acutam contra ſe miſſam devitans, à via declinavit; moxque, namquam fumus evaneſcens, ex toto diſparuit. Tunc multum lætus effectuus, Monaſterium noſtrum, in honorem ſanctæ Agnetis Virginis dedicatum, conſtanter intravit, quod tunc temporis in magna paupertate inceptum, paucis cognitum fuit. Hic poſtmodum multis annis ſupervivens, ad honorem ſanctæ Crucis omnibus feriis ſextis jejunavit; & etiam tempore meſſis, magnis laboribus fatigatus, nunquàm ſanctæ Crucis jejunium ſolvit; ſed propoſitum ſuum, quod bene incepit, conſtantiſſimè terminavit..

Crucis ſignum quàm ſit efficax, probat exemplis.

Aliud Exemplum.

14. FUit quædam ſoror converſa, Margarita nomine, Deo devota, in Ordine Regularium Sororum; quæ officio coquinæ deputata, tanquàm fidelis Martha, Chriſto & Sororibus humiliter ſervire ſtuduit, quamdiu potuit. Quâdam igitur vice, poſita erat patella olei ſuper ignem, qui ardebat; ipſa verò operi intenta, non

longè distabat. Cumque cerneret oleum nimis ebullire, & in altum spumas ejus ascendere, timens illud effundi & igne consumi, citius ad focum cucurrit: Et facto desuper sanctæ Crucis signo, mox tumor spumæ ad ima cecidit, ac si aquam frigidam injecisset. Quod socia ejus videns, mirata est, & aliis postea hoc factum revelavit.

Exemplum aliud.

15. MUlier quædam Campensis, ibat ad forum civitatis; ut sibi & domesticis suis, modicum lactis emeret. Emptione autem factâ, ad domum redire festinabat, tenens in manu amphoram lactis, quam secum tulerat. In via ergò posita; cupiebat de lacte bibere; & inclinans se, resedit super terram. Acceptâ itaque in manu amphorâ, fecit desuper signum sanctæ Crucis antequàm biberet, statimque amphora inferius crepuit; & lac in terram ruens, ubertim effluxit. Quo viso, nimis exterrita surrexit, & perpendens, quid miri sibi accidisset, præsenti signo virtutem sanctæ Crucis patenter agnovit. Quidam autem rem gestam audientes, dixerunt: fortè nisi hæc mulier, signo sanctæ Crucis se signasset, diabolum cum lacte imbibisset. Bonum est ergò cibum & potum, prius signo sanctæ Crucis benedicere; ne aliquid nocivum homini ex vitio gulæ contingat, per quam diabolus multos sæpius tentat, & captat.

Aliud Exemplum.

15. DUo Fratres Religiosi, habitâ licentiâ, ibant pariter non longè extra Monasterii portam post horam reversuri ad cellam devotionis amicam. Dum ergò fabularentur ad invicem de diversis sibi placitis historiis, intervenit etiam ex incustodia oris, sermo detractionis de factis sui Prioris, instigatione maligni spiritus. Tunc ecce subitò apparuit eis equus niger valde terribilis, cum impetu occurrens ambulantibus, & quasi volens invadere fabulantes. At illi nimium perterriti, mox signo sanctæ Crucis se munientes, concito cursu ad Monasterii portam fugerunt; & sic periculum sævissimi hostis, per sanctæ Crucis signum evaserunt. Et dixerunt: Malè fecimus, otiosa & detractoria de aliis loquendo. Ideò accidit nobis tam enorme monstrum, ad cavendum de cætero pessimum detractionis vitium, omnibus abominandum.

Exemplum aliud.

17. QUidam Frater ex labore fatigatus, cùm sero facto ad dormiendum se disponeret, neglexit solito more, signo sanctæ Crucis contra terrorem inimici se signare. Nam celeri oppressus somno, non est armatus salutiferæ Crucis signo. Postea tam graviter fuit perterritus in somno, ab antiquo humani generis inimico, ita quod præ timore clamaret alta voce; & expergefactus. tremeret cum ingenti stupore, Tunc demum recordatus est, quod vespere præcedenti, non satis cautè se signasset, solito vexillo sanctæ Crucis; & idcircò hostis malignus, fuit sibi in illa nocte, tam severè molestus. Ad se ergò plenè reversus, invocato salutari nomine Jesu; Cruce se signavit, & suffragium sanctæ Crucis devotè legit: sicque iterùm obdormiens, in pace Christi, securè quievit. Et ob hujus rei factum, per sanctæ Crucis signum, sin

ſine Cruce Chriſti nullum locum mundi, ab hoſtis terrore putavit eſſe ſecurum.

Aliud Exemplum.

18. VIr quidam honeſtus vidit in ſomnis, ſibi aſtare imaginem ſanctæ Crucis, quæ primò ante eum ſtetit, & aſpexit: poſtea verò poſt ipſum ſtans, in dorſo detruſit, & receſſit. Super quo nimis perterritus & perplexus, cuidam devoto presbytero: quod viderat, revelavit. Qui viſionem perpendens, nec incaſſàm reputans, ait trepidanti: Fortè Dominus noſter vult vos probare, & ad ſuſtinendum aliquid oneris vobis imponere. Præparetis ergò dorſum veſtrum ad portandum piè cum eo Crucem: quia flagellat omnem filium, quem diligit. His dictis, conſolatus eſt homo, committens ſe Deo, qui nihil facit niſi pro bono. Nec diu poſt extitit; venit ſuper eum tribulatio & deſpectio hominum, quam Crux prius viſa in ſomnis præfiguravit. Ipſe verò diligenter prænonitus, ad patientiam ſe diſpoſuit: & poſt dignam probationem, bono fine vitam terminavit.

Exemplum aliud.

19. QUidam devotus Frater præ cæteris, ſacris libris, in Paſſione Domini ſe exercere ſtuduit, & imaginem ſanctæ Crucis in magna reverentia habuit. Et ubicunque aliquam Crucem vidit, humiliter inclinans, libenter ſe Cruce ſignavit, memor Dei ſui pro ſe crucifixi, quam amare & honorare deſideravit. Quâdam igitur nocte, vidit in viſione quandam imaginem ſanctæ Crucis, in pariete cujuſdam Eccleſiæ pendentem, multis vulneribus ac plagis acerrimè fauciatam. Quam nimis dolenter aſpiciens, flexis genibus, & junctis manibus, ſuppliciter adoravit. Statimque imago dextrum brachium ſuum, de Cruce ad eum extendit, & dexteram manum ſibi porrexit. De quo cùm multùm de tanta dignatione miraretur, dictum eſt ei: Hoc pro honore, quem mihi in Cruce exhibuiſti. Exindè cœpit major devotio in corde ejus, erga imaginem ſanctæ Crucis excreſcere: & dulcius ei fiebat, de Paſſione Domini quotidie meditari, legere & orare.

Oratio de laude ſanctæ Crucis.

20. O Dulciſſima & amantiſſima Crux Domini mei Jeſu Chriſti, foris nimis triſtis & amara, ſed intus divinâ dulcedine plena. O arbor decora & fulgida: membris Chriſti, tanquam pretioſis margaritis ornata. O vitis fœcunda, duris clavis perforata. O oliva ſpecioſa, ſanguine Chriſti colorata, aquâ lateris ejus ſanctificata. O lignum vitæ, portans Regem gloriæ, pro mundi ſalute. O Crux ſcutum inexpugnabile, vexillum Regis incomparabile, ſignum ſalutis admirabile, in titulo capitis habens ſcriptum tale: *JESUS Nazarenus, Rex Judæorum.* Salve JESU Nazarene; laus Angelorum, vita Beatorum, venia peccatorum, ſalus omnium populorum. O Crux ſalutifera, ab æterno præviſa & electa; tu omnium virtutum floribus adornaris, dignè adoraris; miraculis corruſcas; fructibus æternæ ſalutis exuberas, ſuper omnia aromata redoles; morbos corporis & animæ ſanas, juſtis cœlum aperis, peccatoribus veniam præbes; diabolum fugas, infernum frangis, captivos liberas, redemptos beatificas. O Crux *Joan. 19.*

arbor ſpecioſiſſima, ſuper omnia ligna ſilvarum benedicta; tu cedro altior, palma latior, cypreſſo odoratior, balſamo nobilior; vite fœcundior, olivâ pinguior, ficu dulcior; buxo viridior, quercu fortior, rosâ pulchrior, liliis candidior. O Crux ſplendidiſſima, ſole excelſior, ſtellis clarior, lunâ lucidior; gemmis micantior, lapidibus pretioſior; auro dignior, argento melior, nardo efficacior, cunctis aromatibus & medicinis ſalubrior. O Crux valde amabilis, ſummè venerabilis; eſto mihi peccatori propitia & placabilis; dux bonæ vitæ, lux rectæ viæ; protectrix ab hoſte, liberatrix in tremendo judicio, & pia ſuſceptrix in regno ſuperno. Aſſiſte mihi in agone; conforta in fide, ſpem veniæ tribue, charitatem cordi infunde, & cum felici fine ex hoc mundo migrare concede; ut per te me recipiat, qui in te pependit, & me redemit, JESUS Chriſtus Dominus noſter: Qui cum Patre, &c. Laudat mundus amatores ſuos, milites fortes & Baro-nes, qui pro patria & civibus ſuis bellaverunt, & periculis multis ac morti viriliter ſe expoſuerunt, & commune bonum omnibus privatis & propriis præ-tulerunt; & quantò magis Chriſtus laudandus eſt & amandus; qui pro omnibus nobis, crucifixus eſt mortuus; ut in æternùm viveremus, & cum eo in cœlis regnaremus. Amen.

SERMO II.

De veneratione, & commemoratione beatæ Mariæ Virginis.

1. *Jean. 19.* STabat *juxta Crucem Jeſu Mater ejus.* Dilecti Fratres, dignum eſt & conſequens, ut poſt memoriam ſanctæ Crucis, habeatur etiam ſpecialis memoria doloris beatiſſimæ ſemper Virginis, Dei Genetricis Mariæ: qui aſtitit fideliter dilecto filio ſuo JESU, pendenti in Cruce, atque pro totius mundi ſalute morienti. O flebile ſpectaculum, Matris, & Filii crucifixi: Matris lachrimantis, & Filii condolentis; Matris deficientis, & Filii alloquentis; Matris ſub Cruce ſtantis, & Filii in Cruce pendentis; Matris ſuſpirantis, & Filii expirantis. O immenſi doloris magnitudo, nunquàm obliviſcenda; ſed in cordibus devotorum, fixè tenenda. 2. Scripſit Pilatus titulum in tabula ſuper Crucem: Jeſus Nazarenus, Rex Judæorum. Scribe etiam & tu eundem titulum in corde tuo, aureis literis, contra deriſus hominum & terrores dœmonum: & liberabit te Jeſus Chriſtus Rex cœlorum, ab omni preſſura iniquorum. Si ita feceris, aſtabit & tibi Mater Jeſu Maria precibus ſuis, ne deſperes in extremis & anguſtiis tuis. Nulla enim Mater tam magnam in Nativitate. Filii ſui gaudium & ſolatium habuit, ſicut hæc beatiſſima ſenſit, quæ Filium Dei concipere & parere meruit. Nulla enim Mater tantam triſtitiam & intolerabilem dolorem, in morte carnalis filii ſui habuit & pertulit, ſicut hæc amantiſſima Mater, in paſſione prædilecti Filii ſui, ex compaſſione perſenſit; quando juxtà Crucem ejus ſtetit, ac doloris gladio convulnerata, amariſſimè flevit. Certè tantis viſis doloribus in Filio, quem ſingulariter ſuper omnia exceſſivè diligebat, mirum valde fuit quod ultrà in corpore vivere potuit; cujus animam, toties doloris gladius pertranſivit, quoties Filium torqueri & illudi

Adſtandum Crucicum Maria.

illudi vidit, vel audivit. O verè ſingulare martyrium in deſolata Matre, & tenera Virgine, quæ acrius torquebatur in corde compatiendo Filio, quàm Martyr aliquis ſuſpenſus in equuleo. 3. Fratres, ſi Dominam noſtram diligitis, & ejus patrocinium in omni tribulatione deſideratis; tunc ſtetis cum ea juxta Crucem JESU, compatiendo ipſi & dilecto Filio ejus ex intimo corde; ut & ipſa iterum ſedulò oret, pro peccatis & negligentiis veſtris in morte. Qui enim nunc ſæpè & devotè paſſionem Domini, & lachrymis triſtiſſimæ Matris ejus, pro mentis affectu recogitat & perpendit, ſperare debet de miſericordia Dei, & benevolentia amborum matris & filii: quod ſibi etiam aderunt in neceſſitatibus ſuis, & ſubvenient conſolando jacentem in extremis. O quàm læta erit anima illa quæ Jeſum & Mariam dilexit in vita ſua; & triſtem ſtationem Mariæ, juxtà Crucem Jeſu, omni die revolvit in mente! Felix Religioſus ille, contemnens omnia ſolatia mundi; qui Dominam noſtram ſanctam Mariam, eligit ſibi in matrem conſolantem, & totius vitæ ſuæ cuſtodem protegentem. Nulli dubium, quin pia & miſericors Mater, conſolatrix pauperum, & orphanorum adjutrix, loquetur libenter pro fideli ſervo ſuo, de mundo migrante, verbum bonum & ſuave, placando faciem dilecti ſui Redemptoris noſtri, precibus ſuis ſanctis, dicens: Fili mi amantiſſime, miſerere animæ famuli tui, amatoris & laudatoris mei, ſicut tu bene noſti & vidiſti; de cujus ore, ſancti Angeli ſæpius mihi devotæ ſalutationis gaudia nuntiarunt; qui etiam ad laudandum nomen ſanctum tuum & meum, plures ſecum fratres invitare conſuevit. Hic eſt notarius noſter, ſcribens ſacros libros; & amator ſanctæ Crucis; libenter orans, & pſalmos cantans; qui audito nomine ſancto tuo atque meo, reverenter ſolebat ad nos inclinare, & geniculando ſalutare. Tranſiens per viam, & videns à longè Crucem, memor paſſionis tuæ, exhibuit tibi reverentiam, inclinando ſe ad Crucem. Cernens etiam in Eccleſia, vel in aliquo loco, pictam imaginem meam; vel te in ſinu meo jacentem, aut ſedentem, vel quaſi mortuum inter brachia mea pendentem, ſtatim compaſſus eſt, & doluit; flevit, & oravit, genua flexit, & adoravit. Hic ſine vinculo amoris, à nobis non receſſit: ſed totâ die ac nocte, dolores ſanctorum vulnerum tuorum, & fletus oculorum meorum, in corde ſuo abſcondit, & intimè mihi compati ſtudit. Memor ergò eſto horum, fili mi chariſſime; & da ei nunc invenire miſericordiam coràm te, me cum omnibus Angelis & Sanctis tuis, pro eo inſtantia magna ſupplicante. 4. Fratres, iſta modo attendere debetis, dum adhuc ſani eſtis, & tempus emendandi habetis: Procuretis jam vobis tales amicas & advocatos, qui loquantur pro offenſis & debitis veſtris, verbum bonum Deo valde gratum & recipiant vos in æterna tabernacula ſua, poſt hujus mundi pericula & laboriosa certamina. Non enim invenietis fideliores amicos & potentiores in cœlo & in terra, quàm Jeſum, Regem Angelorum; & Mariam Dominam noſtram, Reginam cœlorum. Si amatores Chriſti eſtis, tollite Crucem Chriſti, ſequimini Crucem, ſtate juxtà Crucem; amplectimini Crucem, non relinquatis Crucem, donec veniatis

ad Jesum Christum veram lucem, qui dicit: Ego sum lux mundi; qui sequitur me non ambulat in tenebris. Si consolari in omni tribulatione quæritis, accedite ad Mariam Matrem Jesu, juxtà Crucem stantem, flentem & dolentem; & omnia gravamina vestra, aut citò recedent, aut leviora fient. Eligite hanc benignissimam Matrem JESU, præ cunctis parentibus & amicis vestris, in Matrem specialem & Advocatam ante mortem; & salutate eam Angelicâ salutatione frequenter, quia hanc vocem audit valdè libenter. Si malignus hostis vos tentat, & à laude Dei & MARIÆ impedit, non curetis, nec laudare & orare cessetis; sed eò ardentiùs MARIAM invocate. MARIAM salutate, MARIAM cogitate, MARIAM, nominate, MARIAM honorate, MARIAM semper glorificate, MARIÆ inclinate, MARIÆ vos commendate. Cum MARIA in cella manete, cum MARIA tacete, cum MARIA gaudete, cum MARIA dolete. Cum MARIA laborate, cum MARIA vigilate, cum MARIA orate, cum MARIA ambulate, cum MARIA sedete Cum MARIA JESUM quærite, cum MARIA JESUM in ulnis portate, cum MARIA & JESU in Nazareth habitate. Cum MARIA in Hierusalem ite, cum MARIA juxta Crucem JESU state, cum MARIA JESUM plorate, cum MARIA JESUM sepelite. Cum MARIA & JESU resurgite, cum MARIA & JESU cœlos ascendite, cum MARIA & JESU vivere & mori desiderate. 5. Fratres, si ista bene cogitetis & exerceatis, diabolus fugiet à vobis, & in spirituali vita proficietis. MARIA libenter pro vobis orabit, pro sua clementia, & JESUS libenter Matrem suam exaudiet, pro sua reverentia. Parum est omne, quod agimus; sed si per MARIAM & JESUM filium ejus, humili & contrito corde ad Patrem accedimus, misericordiam consequemur; & gratiam in hoc tempore, & gloriam in futuro cum ipsis sine fine. Amen. Felix anima devota, quæ habet JESUM & MARIAM familiares amicos in hac vita; sodales in mensâ, comites in via; provisores in necessitate, consolatores in tribulatione, adjutores in periculis; consultores in dubiis, susceptores in extremis. Beatus Religiosus, qui se reputat peregrinum in hoc mundo, & pro summo solatio habet, JESUM & MARIAM in cordis hospitio.

In omni tentatione invocanda MARIA.

Exemplo de salutatione Angelica.

6. FRater quidam libellum in cella perdidit, quem diu sollicitè quærens, invenire non potuit. Cumque de ejus amissione tristaretur, & de inventione ejus jam desperaret, convertit se ad orationem, invocans beatam Virginem per Angelicam salutationem. Cùm ergò solito more, Ave MARIA legere inciperet & eandem sæpè repeteret; & inter hæc de libello dolens cogitaret, subitò ei venit ad mentem tale inspiramentum, ubi sedebat juxta lectulum orans, ante beatæ MARIÆ Virginis imaginem; Quære hic ante te sub stramine lecti. Statim manum suam ad aſferem lectuli extendit, volens explorare, an ibi aliquid absconditum jaceret; & ecce levato modico stramine, mox libellum manu tetigit, & extraxit. Quo viso miratus est, & præ gaudio libellum osculans, Deo gratias egit, & beatæ Virgini Angelicas orationes ipsi promissas protinus persolvit. Et dixit: Fortè Domina nostra, voluit aliquot Ave Maria habere, & ideò non potuisti tam citò libellum invenire. Bonum est ergò Ave Maria sæpè legere, & Matrem Jesu devotè invocare.

Aliud

Aliud Exemplum.

7. QUidam Frater ſcribens in cella libros, diabolo inſidiante, ſordidâ cogitatione moleſtabatur. Quod ſentiens & indignè ferens, ſtatim ſurrexit, ut cellam exiret, & iſtam vexationem citius evaderet. Sed antequàm exiret, Deo inſpirante, reſpexit ad beatæ Virginis imaginem, quam apud ſe habebat, & devotionis causâ ſalutare ſolebat Mox igitur flexit genua, & junctis manibus cœpit, legere devotè, Ave Maria. Et ecce continuò adfuit gratia divina, ſubveniente illi pia Domina noſtra Maria, cum nobili prole ſua benedicta. Nam inceptâ & intentè perfectâ ſalutatione Angelicâ, cùm in fine jam dixiſſet, JESUS Chriſtus Amen; mox in ſemetipſo ſenſit Dei virtutem, & ab omni noxa quietem. Stupens ergò de celeri exauditione, cognovit in præſenti articulo, magnam Angelicæ ſalutationis utilitatem, contra quamlibet hoſtis impugnationem. Et gratias agens Deo, ait intra ſe: Nunc ſcio verè, quia potens eſt Domina noſtra ſancta Maria, juvare & eripere omnes clamantes ad ſe. Nocte verò ſequenti, talis ei; viſio apparuit dormienti: Videbatur enim ſibi, quod per hortum pomarii ſolus tranſiret. Cui occurrens Satanas, ipſum terrere & fugare cœpit. At ille perterritus à facie ejus, cœpit percurrere, ut evaderet manus ejus Et cum non auderet extra ſepta Monaſterii tranſire, ex repentino curſu, ſubitò cecidit in foſſam aquæ, in limum profundi. Timens ergò ſubmergi, cum nullum adeſſe videret, qui eum juvaret & extraheret, cœpit intra ſe Angelicam ſalutationem legere, & auxilium petere. Mox igitur cùm dixiſſet, Jeſus Chriſtus Amen, raptus eſt de profundo lacu aquæ, & ſuper aridam terræ reſtitutus. Tunc valdè exhilaratus, & quaſi de laqueo mortis ereptus, expergefactus eſt, & ad ſe plenè reverſus. Erigens ergò ſe in lectulo, præ gaudio cœpit flere, & pro gratiarum actione, flexis genibus legit attentè ſæpiſſimè, Ave Maria, Addidit etiam hæc verba; Ave Maria, dulcis Domina noſtra, gratia plena, Dominus tecum, miſericordiæ porta.

Exemplum aliud.

8. DUo Fratres Regulares, ibant pariter ad partes ſuperiores, pro pia cauſa viſitandi parentes, & amicos in Chriſto fideles. Contigit ergò paululum eos à recto itinere deviare. Dixit itaque ſenior juniori. Frater videtur mihi, quod erramus; revertamur iterum adpublicam viam. Revertentes ergò ad priorem locum, cœpit ſenior orare, & beatam Virginem, invocare, ut mitteret eis recti itineris ducem, & bonæ ſocietatis viatorem. Cumque jam aliqua ſuffragia, cum hymnis & collectis de beata Virgine legiſſet: Ecce occurit eis vir quidam in ſpecie peregrini, baculum & ſaccum in dorſo, pro viatico ſecum ferens. Qui ſalutatis Fratribus, dixit ſe velle retendere ſurſum pro indulgentiis ad ſanctum Quiri num, & libenter cum eis comitari. Sequebantur ergo velociter recti itineris ducem, per longæ viæ ſpatium, donec venirent ad optatum hoſpitii ſui locum. Tunc ſenior cognoſcens divinum eis affuiſſe auxilium, ampliores gratias Deo & beatæ Virgini ſtuduit referre, pro ducatu bonæ viæ; memor verbi ſancti Petri Apoſtoli dicentis; *Omnem ſollicitudinem veſtram projicientes in eum, quoniam ipſi cura eſt de vobis.* 1. Pet. 5.

Aliud Exemplum.

9. FRater quidam in tribulatione poſitus, habuit uſum invocandi JESUM, & piiſſimam Matrem ejus MARIAM

MARIAM. Et quando tentabatur vitiosâ aliquâ passione vel tristitia ; statim confugit ad Passionem Domini per orationem Angelicam, invocando JESUM & MARIAM, in adjutorium contra tentationem. Quâdam igitur nocte, vidit in somnis diabolum sibi occurrere, & velle nocere. Et cùm timeret lædi, nec posset effugere, cœpit submissè Ave MARIA legere : sed cùm ille audiret JESUM nominari, statim avertit se ab eo, & cœpit fugere, & citò currere. Quo viso, clamavit frater adhuc altiùs post eum, JESUS, JESUS ; & quantò fortiùs clamavit, tantò celeriùs præcurrebat Satanas, perterritus voce dulcis nominis JESU & Matris ejus MARIÆ. Et subitò cadens, non comparuit. Hoc videns frater, præ lætitia cordis, evigilabat ; & ait : Si cum uno Ave MARIA possum diabolum fugare, quid habeo nunc timere.

Exemplum aliud.

10. ERat apud nos laicus quidam, Egbertus nomine, senex & provectæ ætatis, devotus Deo & Beatæ Virgini, ac fervidus sanctæ paupertatis amator. Hic secundùm vires suas fortiter laboravit, terram fodiendo & transvectando ; atque in laboribus defudans, Dominicæ passionis labores recogitabat, & fatigatus ex labore, pro relevamine corporis, orationi insistebat. Hunc Satanas diu tentavit, ut de monasterio recederet & per mundum mendicatum iret putans, quod hoc Deo magis placeret ; quia hic multa commoda haberet, quibus indignus esset. Sed ab hac opinione, consilio Prioris & fratrum admonitionibus retractus est ; ne se periculo daret, & per mundum vagando finaliter erraret. Sæpe enim callidus tentator, sub specie melioris boni, simplices decepit ; & à bono incepto, per mutationem loci, ad inconstantiam animi trahit. Cumque adhuc minimè contentus esset ad manendum, ne tamen auderet inconsultè sine licentia recedere inter hæc tentamenta confugit ad Beatam Virginem, per devota orationum suarum suffragia. Quâdam igitur die fatigatus ex labore, reclinavit se ad orandum juxtà vehiculum suum, sicut sæpius faciebat invocando Beatam Virginem, & nominando Jesum Christum. Cùm ergo solus jaceret prostratus in terra, parum soporatus est dulci sopore in Domino. Viditque valdè venerabilem Dominam sibi assistentem, & pia admonitione hæc verba dicentem : Maneatis in loco isto, & quod Prior vobis consulit & dicit, hoc faciatis. His dictis honorabilis Domina statim disparuit ; & ille ad se reversus & experrectus, uberrimè flevit. Deinde ad Priorem festinanter accessit, & ea quæ viderat & audierat per ordinem cum gemitu & fletu, ei referebat. Ad quem Prior, tamquàm Pastor bonus, ovem consolando respondit : Bene placet hoc mihi, chare Egberte. Maneatis nobiscum, sicut Domina nostra vobis modò ostendit, & dixit : Nec diu posteà supervixit, sed pro brevi labore, æterna præmia accepturus, cum multa patientia in obedientia perseverans, bono fine, in octava Sancti Joannis Apostoli & Evangelistæ, infrà matutinas obdormivit in Domino, Anno Domini millesimo quadringentesimo vigesimo.

SER-

SERMO III.

De laude dulciſſimi nominis JESU & dulciſſimæ Matris ejus MARIÆ.

Eccli 24. 1. *Spiritus meus, ſuper mel dulcis; & hæreditas mea ſuper mel & favum.* Dignè quidem Fratres & pulchè ſatis, verba æternæ ſapientiæ ad Matrem referuntur miſericordiæ, de qua ortus eſt Sol juſtitiæ Chriſtus Dulcis Jeſus, dulcis Maria; & non eſt in eis amaritudo aliqua; ſed ſumma pietas, manſuetudo; charitas & miſericordia ſine menſura. Beatus qui adhæret veſtigiis humilis Jeſu; & ad Matrem ejus, devotè ſe convertit! ut inveniat gratiam in conſpectu eorum. Recollige ergò, fideliſſime ſerve Dei, in unum faſciculum facta Jeſu, quæ egit & dixit; & proderunt tibi, plùs quam omnes theſauri mundi. Retracta etiam apud te ſedulâ mente Sanctiſſimæ Matris JEſu actus & verba; & erunt animæ tuæ ſolatioſa, atque ſuper omnia aromata dulciora. Delectatur corpus odoribus bonis, & reparatur ciborum fomentis; anima autem virtutibus veris, & meditationibus ſanctis nutritur, confortatur, & lætatur. Quantò verò perfectioribus quis inſtat ſtudiis, & nobilioribus ſe ſubdit magiſtris; tantò clariùs edocetur, & ad culmen beatitudinis citiùs perveniet. Summi magiſtri virtutis, & totius ſanctitatis luminaria, ſunt Jeſus & Maria; quos pro modulo tuæ parvitatis, tibi anteponere debes, & tanquam præſentes intueri: His junge te; his familiarem & devotum te exhibe. Ubicunque audieris aliquid de Jeſu & Maria recitari, ibi autem diligenter accommoda, ibi moram diutius trahe, & quid ædificationis ac latentis inſit dulcedinis penſa. 2. Quotieſcunque etiam ad opus divinum acceſſeris peragendum: vel quando ad laborem communem, ſive ad privatum actum fueris evocatus; primùm ad cælum oculos leva, Jeſum atque Mariam ſpecialiter invoca, & ipſorum perpetuæ cuſtodiæ ſuppliciter te commoda. Offer te quoque beneplacito eorum, in cunctis agendis: ut fiat actio tua Deo grata, proximo utilis, & tibi ſalubris. Sit ſemper intentio tua pura, ferveat voluntas bona; ſit labor diſcretus, ſermo circumſpectus, executio perſeverans, in ſancti nominis JESU laudem, ac benedictæ Matris ejus honorem. Hic incipe laudare, venerari, & amare; ut in futuro merearis cum ipſis regnare; atque in perpetuum cum Angelis ſanctis, eos laudare, benedicere, & prædicare. Laus JESU, ſuavis & pulchra: laus MARIÆ, amabilis & decora. Lætus igitur lauda, triſtis exora: digni enim ſunt omni laude, & omni tempore pariter invocandi. Quantò frequentiùs in eorum laude te exercueris: tantò amore plus creſces, atque in devotionis gratia convaleſces. Nunquam tui obliviſcentur, ſi tu non fueris eorum oblitus. Et ſi eos neglexeris [quod abſit] aut malè te rexeris, [quod longè Deus avertat] vel à devotione concepta tepueris [quod Deus non permittat] neceſſe erit dignis caſtigationibus te flagellari, & adverſitatibus ad mentem revocari: ut diſcas cum Deo ſollicitior converſari, & gratiam præſtitam de cætero vigilantius cuſtodire. Tuncque memento benefactorum illorum, & deplora negligentiam tuam, & ingratitudinem magnam, quam ſtultè incurriſti, Felix, qui meretur admonitiones Jeſu in

ſpiritu audire, ut ſic in melius corrigat: quatenus poſt fletus amaros, iterum in jucundos rapiatur exceſſus. Excedit namque pietas JESU, omnia peccata mundi; & benignitas MARIÆ, nunquam poterit exhauriri. 3. O ſi poſſes in amore & laude JESU multum proficere & benedictæ Matri ejus MARIÆ dignè devotèque ſervire! Sed quid facies, quia dignus non es eos aliquatenus nominare: cum ſis homo fragilis, tepidus, & negligens, in multis quoque frequenter offendens; Quomodò ergò laudabis eos, *cùm non ſit ſpecioſa laus in ore peccatoris?* Decet enim Sanctos, à juſtis & dignis laudari Silentium igitur, an aliquid dicendum? Væ tibi, ſi non laudaveris; & væ tibi, ſi indigna labia aperueris. Quid facies, ut miſericordiam invenias, & offenſam non incurras? Nihil melius ad captandam benevolentiam benigniſſimi JESU, & miſericordiſſimæ MARIÆ Matris ejus: quàm ut humilies temetipſum, in omnibus, & ſub omnibus te inclines, atque in noviſſimo loco te ponas, indigna & vilia de te veraciter ſentiendo, & ad nihilum [ſi quid boni ſenſeris] redigendo. Ita placabitur Deus, miſerebitur tui JESUS. MARIA quoque orabit pro te, & conſolaberis in humilitate tua. Non confunderis à facie eorum, ſed copiosè recipies ſolvendo cantica laudis. Quod ſi dignè laudare nequeas, age quod vales, redde quod habes. Refrigerabit enim te intentio pia, donec ditior fias, ad reddenda obſequia meliora. Qui magni ſunt, & valde devoti, laudent magnificè & devote: qui autem parum olei habent, & hoc ipſum libenter filio olei, & Matri gratiæ ſacrificent. Videtur ſilendum, propter excellentem gloriam & dignitatem magnifici germinis Matris Virginis: ſed quoniam puſillos & peccatores MARIA non ſpernit, miſericorditer vociferationem tuam in cœtu laudantium admittet, ſicut Propheta ſanctis dicit: *Pauper & inops laudabunt nomen tuum.* Idcirco modicum dicendum fuit, propter devotionis incitamentum; & ſi non plurimùm diſertè humiliori tamen genere, & affectu promptiori, pro virium quantitate. 4. Qui ſunt ſublimiores in cœlo, & fuerunt humiliores in terra? Nonne JESUS & MARIA? JESUS ſervum ſe fecit: MARIA Ancillam ſe nominavit. Charitatem amborum, totus expertus eſt orbis; dignitatem eorum, cœli prædicant cives, exercitus adorat Angelorum. O ſi poſſes illis intereſſe, & indefeſſis vocibus, dulce nomen JESU & dulciſſimæ Virginis MARIÆ, collaudare! O quàm bonum & jucundum eſt illis ſervire, qui nobis tam fideliter quàm humiliter ſerviunt? Servite Domino filii hominum, qui vobis ſæpius ſervire dignatus eſt. Servite Genitrici Dei, quæ vobis ſanctæ ſervitutis exempla oſtendit. O quantum decet ſummos honorare Patronos, qui plus omnibus juvare poſſunt; per quorum manus, judicia ſuperna tranſeunt, & implentur. Omni ergò horâ implorandi ſunt, qui ab hoſtibus mentis & corporis defendunt, & ſuis ſervitoribus æterna gaudia conferunt. In qualibet neceſſitate ad JESUM & MARIAM accurre, omnem gravitatem tuam eis expone; confitere delicta; deplora commiſſa. Pete veniam, arripe pœnitentiam: ſpem reſume, emendationem promitte, & de auxilio gratiæ benè confide. Si faciliter laberis, citiùs reſurgere cura. Libenter annuent votis ſupplicum, non deſpicient gemitum pauperum: ſed gau-

Eccli. 15.

Pſalm. 73.

Jeſus & Maria ut omnium humillimi in terra fuerunt ita in cœlo ſublimiores ſunt omnibus

gaudebunt etiam ſuper te Angeli ſancti, cum converſus fueris ex toto corde, ab omni deformitate peccati; & meliorem vitam aſſumpſeris, ſecundùm formam Chriſti & Matris JESU benedicti. Tu tantummodò cave offenſam, & illi optata non negabunt præſidia. Tu debitam exhibe reverentiam, & illi curam tibi adhibebunt firmiſſimam Amen.

ORATIO.

TIbi Domine JESU, & ſanctiſſimæ Matri tuæ Virgini MARIÆ, commendo animam meam, & corpus meum cuſtodiendum in vitam æternam. O unica ſpes mea, JESU & MARIA; in omni tribulatione & anguſtia, ſuccurrat mihi pietas veſtra. Vos eſtis Patroni potentiſſimi, ſuper omnes ſanctos amandi. Non habeo pauper & peregrimus in hoc mundo, tam fideles & charos amicos, ex omnibus charis & notis meis, ſicut de vobis confido.

SERMO IV.

De devoto ſervitio beatæ Virginis, & recordatione nominis ejus.

1. *Memoria mea in generatione ſæculorum.* Maria paupertatis amica, humilitatis via, patientiæ forma, & omnibus inperfecta; ab exordio nativitatis JESU, pauperculam vitam duxit: & uſque ad exitum ejus in Cruce, patientiam conſtanter tenuit. Hanc ſequi placeat; hanc honorare humili & devoto obſequio decet, atque quotidiè perpendere oportet, quid gratitudinis & ſpecialis dilectionis ei intentiùs exhibeatur. Libenter gauderes cum MARIA in cœlo, ſer etiam libenter paupertatem & contemptum cum MARIA in terra. Intuere humiles mores ejus, & virginalem verecundiam inter ſuos ſodales; & compeſce tuas levitates, ac fuge tumultus. Cave offendere JESUM & MARIAM verbis vanis, & factis indignis. Non eſt enim leve, tam charos offendere patronos. Vident omnia, quæ geris; & qualem te in emendatione præſtiteris, tales in ſubventione tua experieris. Atamen vincit ſapientia malitiam tuam, & benignitas eorum ad pœnitentiam te adducit. Si errata cognoſcis, muta ſtatum tuum in melius. In bonis perſevera, & de bonis Dei gratias devotè retribue. Fecit ita beata MARIA, cum eſſet repleta Spiritu Sancto, & JESUM portaret in utero. Diſce manſuetudinis ejus exemplo, occurrentes gravitates piè tolerare: & ſubmittere ordinationi divinæ, ſicut ordinatum eſt ab æterno, JESUS erit adjutor tuus, MARIA erit tibi Mater fidelis; eſto tu filius bonus, & ſervus devotus, ad omne bonum paratus. 2. Vis facere, quod placet Beatæ Virgini; Sis humilis, patiens, ſobrius, caſtus, verecundus, fervidus, manſuetus, internus, mente devotus. Ratò ſis extra; lege, ſcribe, ſæpius ora. Servitium Mariæ, nec longum videri debet, nec oneroſum. Delectabile eſt & lætabundum, tali Dominæ corde & voce famulari, Nam abſque notabili retributione non erit, quantumcunque modicum in ejus honore impenſum fuerit. Parva obſequia, humilis Mater non aſpernatur; modica oblata, pia Virgo libenter acceptat cùm ſpontè & devotè offeruntur. Novit; quod magna dare non poſſumus; neque impoſſibilia exigit à ſervulis ſuis,

misericors Dominas, mansueta Regina. Nescit nobilis illa natura, indigentibus non misereri; quæ misericordiam peperit orbi universo. O quàm gratiosè recepit fideliter sibi servientes, quæ tam frequenter convertit monitis suis, & miraculis evidentibus, miserè in sæculo viventes. Quot fuissent æternaliter condemnati, vel in desperatione permansissent obstinati, nisi benignissima Virgo Maria pro eis interpellasset ad Filium? Dignè ergò de ea dicitur, quod sit miseratrix miserorum, & auxiliatrix omnium peccatorum. Non nostra quærit, nec nostris indiget, cui cœlestia ad nutum famulantur. Amat nostrum bonum, cùm à nobis exigit servitium: cupit nostram salutem, cùm postulat sibi exhiberi laudem. Et quando nominis sui memoriam celebrari conspicit, inde quærit occasionem benefaciendi nobis: delectatur enim servitoribus suis rependere vicem. Valdè fidelis est in promissis, & largissima in donis. Plena est deliciis, & semper Angelorum fruitur concentibus. Attamen hominum servitiis jucundatur, ut honor Dei & salus multorum, latiùs indè propagetur. Flectitur lachrymis miserorum, compatitur doloribus tribulatorum, succurrit periculis tentatorum, inclinatur precibus devotorum. Si quis inhæsitanter ac humiliter ad eam confugerit: & dulce- ac glorioſum nomen ejus invocaverit, vacuâ manu ab ea non recedet. Habet adhærentes plurimos, & ipsi obediunt Angelorum chori, quos mittere potest in solatium destitutorum. Dæmonibus imperat, ne aliquem molestare audeant, qui ejus ditioni se subjicit & curæ. Expavescunt cœli Reginam spiritus maligni; & diffugiunt; audito nomine sancto ejus, velut ab igne. Horrent sanctum & terribile nomen MARIÆ, quod Christianis est summè amabile, & ubique celebre. Non audent apparere, nec possunt sua ludibria exercere, ubi noverint nomen clarere sanctæ MARIÆ. Tanquàm tonitruum de cœlo factum, sic prosternuntur ad Sanctæ Mariæ vocabulum; & quò sæpius illud profertur, ac desiderabilius invocatur; eò citiùs & longiùs ipsi fugantur. 3. Rursùm Angeli sancti & spiritus justorum lætantur, & congaudent devotioni fidelium; eò quòd tam libenter & sedulò, frequentant memoriam Sanctæ Mariæ; cujus honorabile nomen, in omnibus patet finibus Ecclesiarum, quæ ejus nomini specialiter sunt dedicatæ. Et congruum ac dignum est, præ cunctis Sancti Dei, honorari Matrem à terrigenis; quàm universitas Angelorum, veneratur laudibus excelsis. Mariæ itaque nomen, omnibus fidelibus venerandum, devotis semper amandum, Religiosis amplectendum, sæcularibus commendandum, peccatoribus prædicandum, tribulatis insinuandum, in periculis omnibus invocandum. Ipsa est propinquissima Deo, & charissima Dei Filio, nato suo JESU benedicto; potens fiducialiter intercedere pro flebilibus Adæ filiis, ut ignoscat eorum delictis, & succurat periculis. Nam cum opportunitas se præbuerit, non tardat in auribus filii sui verbum bonum proloqui, & misericordiam impetrare indigentibus. Exaudietur autem promptissimè in omni causa sibi commissa, pro singulari sua reverentia, quoniam benignus filius ejus JESUS, Auctor salutis generis

MARIA nulli deest.

generis humani, nihil negans eam honorat. Quapropter, quilibet fidelis & devotus, cupiens mundi naufragia evadere, & æternæ salvationis attingere portum; confugiat ad Dominam nostram sanctam MARIAM, cujus ineffabilis pietas miseris sapit dulciùs, & fortiùs inhæret; ut meritò de ea abundantiùs præsumere liceat. Reverà ab infantia, crevit cum ea misericordia, nec eam reliquit in cœlo, ut pauperum suorum modò obliviscatur, sed uberiùs ipsam ac dulcius implevit. Et licet omnium sit altissima, atque felicissimis circumamicta gaudiis; non est tamen humilitatis suæ oblita, per quam meruit dignissimè super omne sublimari. Ideoque novit ad minimos servulos suos, dignanter se inclinare; gaudens Advocata miserorum fieri, atque orphanorum Mater appellari, Amen.

SERMO V.

De dolore, & consolatione Beatæ Mariæ Virginis.

Eccles. 24. 1. *Quasi myrrha electa, dedi suavitatem odoris.* Almæ Virginis Mariæ exempla, summo tibi desiderio sunt recolenda. Ipsa enim, ut myrrha electa, fructum obtulit odoriferum in patientia; & abundantiori divinæ dulcedinis solatio, jucundissimè est refecta. Fortissimum invenies & tu solatium, si Mariæ nomen gestaveris cordi tuo insertum. Habebis etenim multa bona, si bene fueris cum Maria. Dilectio sanctæ Mariæ, expellit omnem æstum carnalis concupiscentiæ, & donat refrigerium castimoniæ. Dilectio sanctæ Mariæ, facit mundum contemnere, & Christo in humilitate servire. Dilectio sanctæ Mariæ, ab omni mala societate conservat, & ad religiosæ conversationis puritatem informat. Dilige ergo sanctam Mariam, & percipies specialem gratiam. Invoca Mariam, & obtinebis victoriam. Honora Mariam, & habebis mercedem perpetuam Duo confert præcipuè bona, sancta conversatio Mariæ, ad memoriam sæpe reducta. In bonis & prosperis, docet te Deum ex intimo corde laudare; & in adversis, patientem permanere. Ipsa sine intermissione Deum, pro acceptis beneficiis, altissimè laudavit; quæ ab ipso, cæteris excellentius accepit. Ipsa in pressuris hujus sæculi, mitem se semper exhibuit; & contemptibilia magis, quàm prospera elegit. 2. Nullum diem sine dolore transiit: nec tamen sine magna consolatione, inter angustias fuit. Omnis quippe tribulatio, pro Christo susceptа, dulcorat & lætificat; & quantò crebrius quis malorum ictibus teritur, tantò potioribus donis augeri meretur. Doluit namque vehementer Virgo beata pro mundi erroribus, & pro multorum malitiis; compassa fuit verè pœnitentibus, & duriter tentatis. Doluit pro magna ingratitudine hominum, quibus Deus Pater misit filium suum unigenitum, ex charitate incarnatum; ut redirent ad paradisum, per Adam olim amissum. Doluit de perditione pravorum, qui contemnebant audire Dei Verbum: qui potiùs diligebant mundum, quàm cælum: & divitias magis quærebant fallaces, quàm virtutes veras. Doluit de innocentium oppressione, & violentia malignorum: de contemptu pauperum & elatione superborum:

Memoriam & dilectionem Mariæ quid consequatur.

Maria nullus dies absque dolore abiit.

rum: de negligentia divini cultus, & de transgressione cœlestium mandatorum. Et quia mundus totus in malignitate positus erat, & pauci ad videndum lumen æternum; quod mundo illuxerat, se disponebant, summæ pietatis Mater, compassionum stimulis abundabat. In his patientissimè se habuit, ducens vitam martyrio plenam: fundens lachrymosas preces cum singultibus, pro salute animarum. Quod si latiùs attendere velis, quæ & quanta in persecutione atque passione dilecti filii sui sustinuit, invenies eam nimirum tot amaras potiones eb bisse in vita, quot Jesus habuit ætatum momenta; & membra vulnerata. Quando enim passus est Jesus aliquem defectum & abjectionem hominum, & illa non defecit per compassionem? Si doluit, quando Jesum ad horam perdidit: quantum flevit, cum crucifigi & mori vidit; Notum est amantibus Jesum, quia maternus affectus excessit in condolendo, generalem devotorum modum. Ideò si experiri gestis vim doloris in Matre; cogita vehementiam amoris in Virgine. 3. Rursum gaudium Mariæ nemo effari potest, nemo affluentiam dulcedinis ejus, & consolationis magnitudinem valet comprehendere: quia ibi amplior lætitia & consolatio, ubi plenior infusio gratiæ, atque frequentior Dei visitatio consuevit adesse. Hinc & ardenter semper excrescit divinæ laudis affectus, & innovatur totius interioris hominis status. Non permittit gratia cœlestis animam sanctam, Deum super omnia amantem, sine interna consolatione vivere: sed ad superna continuò erigit, & in agendis sapienter illustrat: accendit in meditationibus sanctis, & devotum reddit in gratiis referendis. Quantò autem major gratia, & purior vita: tantò lætior conscientia, & devotior oratio laudantis. Hæc namque conversatio, à terrenis separata tumultibus, nec infimis retenta desideriis: quotidie Angelicis inseri appetit choris, præsentibus superelevatur rebus, & summæ Trinitatis æstuat perenni gloria frui. Quam gloriam nullus Sanctorum sic lympidè prælibavit in hac vita, sicut beata & gloriosa Virgo Maria, omnium contemplantium ac Deum benedicentium, ardentissima exoratrix effecta. 4. Imitare jam nunc & tu Matrem Dei, auditis laudationum ejus præconiis, quatenus & ipse in numero devotorum merearis, precibus Matris Virginis, computari. Studeas sollicite in prænominatis virtutum passibus, sanctissimam subsequi Mariam, ad consequendam cœlestis gloriæ palmam. Contristare satis de præteritis negligentiis tuis, & de defectibus nondum victis; quibus Deum & creaturas omnes offendisti. Nequiter egisti in sæculo, tepidè conversatus es in Christi servitio; ideoque tibi lugendum primò super teipso, dehinc ex charitate pro proximo. Compatere itaque periculis malè viventium, quibus æternus instat cruciatus, nisi respiscant à malis. Multi malè agunt, & nesciunt; plures pravitates suas cognoscunt, nec tamen emendant. Pro his dolendum & orandum, ut det illis Deus compunctionis spiritum, ad salutem. Ora etiam pro amicis & benefactoribus, pro adversariis & detrahentibus tibi; ut piis tribuatur gratia digna, odiosis cognitio bona, omnibus autem pax Christi

1. *Joan.* 5.

Mœror atque dolor Mariæ super filio quantus.

Exemplo Mariæ. Dolendum nobis ob multa,

Animam sanctam non finit Deus sine interna consolatione vivere.

Christi cum misericordia. Ora, ut omnes Deum diligant, mandata ejus custodiant; ut Creatorem suum creaturæ rationales glorificent, propter quas Deus cuncta mirabilia fecit, & seipsum exinanivit, Mariæ & Joseph humiliter subjectus. Iterum, esto gratus divinis beneficiis, toti humano generi, per sacratissimam Dei Genitricem, dignantissimè collatis, reverentiam & honorem eidem jugiter exhibendo. Cùm enim lex naturæ jubeat, parentibus carnis reverentiam & amorem, omni tempore deferri; multò magis Matri gratiæ, filii Ecclesiæ debent esse grati & gratiosi, atque Dei Genitricem super parentes & cognatos omnes amare. 5. Oportet etiam te addiscere votivis laudibus ad Deum cum Maria ascendere, & ejus patrociniis fideliter inniti, non tuis viribus confidere; ne mens tua oppressa passionibus, retardetur inferiùs; sed quotidiè novis desideriis accensa, sursum libere tenda, ubi cum Jesu Angelorum Rege, gloriosa cæli Regina, pia Virgo Maria feliciter regnat. Sed heu! denuo descendere cogit in hanc vallem lachrymarum mortalis infirmitas, post brevem gustationem consolationum divinarum. Et tunc iterum necesse est clamitare ad Matrem multarum misericordiarum; ut suggerat misericordi filio suo, te non habere vinum fervoris; sed ind gere sacro devotionis unguento, ad se debita cum veneratione laudandum. Et enim ipsi cura est de egenis, & contemptoribus mundi; & de contemptis in mundum, propter Jesum & Evangelium regni. 6. Ideoque utile multum, scire locum refugii à facie inimici; ubi protegaris, à sagittis acutis; ubi lateas, à frigoribus & tribulationum procellis. Non est tutior locus ad latendum, quàm sinus Mariæ; nec equus velocior ad evadendum manus persequentis, quàm oratio fideimissa, in castellum regalis domicillæ nostræ sanctæ Mariæ. Nam & ipse Jesus hoc castellum intravit, sumens ex ea sacra corporis sui membra, ad expugnandum Principem tenebrarum. Intra ergo, & tu, sub hujus castelli umbraculum, orans die ac nocte; ut à cunctis malis imminentibus eruaris, meritis sanctissimæ Virginis, sub ampliſſimo & pulcherrimo mantello Dominæ nostræ latitando securè. Etenim orante sanctâ Mariâ, ruet omnis turba maligna. Juvante Mariâ, evades pericula cuncta. Ibi pauper, habet domicilium; ibi infirmus, invenit remedium, ibi tristis, accipit solatium; ibi turbatus, meretur consilium; ibi destitutus, acquirit juvamen. Bene tibi, & multum bene; si ita te exhibueris dignum & obsequiosum beneplacito sanctæ Mariæ; ut ejus gratiam obtineas in præsenti, & gloriam cum electis omnibus in futuro. Tene illam, nec dimitte eam; donec te benedicat, ad cæli palatium felici gubernatione perducat. Am.

Luc. 2.

Maria si invocetur portus est peccatorum & refugium.

Joan. 2.

SERMO VI.

De excellentia meritorum, & privilegiis donorum beatæ Mariæ Virginis.

1. *Multæ filiæ congregaverunt divitias, tu supergressa es universas.* Dilecti fratres, estote fideles servi Jesu Christi, & devoti amatores sanctissimæ Matris ejus Virginis Mariæ, si vultis cum eis semper lætari in cælis. Tunc eritis Deo & benedictæ Matri ejus dilecti, si corde humiles; & corpore fueritis casti; si in omni conversatione vestra modesti, providi, timorati, & circumspecti;

Prov. 31.

ſpecti ; nulli occaſionem dederitis ſcandali, nec juſtæ querelæ. Multum eſt pro ſalute veſtra, pro honore Dei, & laude beatæ Virginis; ut ſitis in oratione devoti, in lectione ſtudioſi; in opere ſtrenui; in dormitorio quieti; in choro vigiles, in cantando alacres; in Capitulo corrigibiles, in admonitione docibiles : in ſilentio ſtricti, in refectione ſobrii, in oculis cuſtoditi, & omnibus moribus veſtris diſciplinati. Si ergo deſideratis beatam Virginem dignè laudare, & ſummè venerari : tunc ſitis ſicut ſimplices filii Dei, ſine malitia, ſine dolo, ſine nequitia, ſine mendacio, ſine ira, ſine diſceptione, ſine murmure, ſine ſuſpicione : omnia contraria vobis ſupportantes in charitate fraterna, cum humilitate & patientia, propter Jeſum & Mariam, & ſanctorum vitam imitandam : propter pacem veſtram, & aliorum ædificationem, & maximè propter ſanctæ Trinitatis gloriam perfruendam. Omnia enim amara dulcia fiunt, omnia gravia levigantur, cùm amor Jeſu, & piæ Matris ejus memoria, ad cordis intima penetrant. Si quis hæc probare voluerit, frequenter de eis cogitet, loquatur, legat, cantet, & oret. 2. Ut autem aliquantum vobis innoteſcat excellentiſſima dignitas beatiſſimæ Virginis Mariæ, audite pauca de pluribus donis & privilegiis ejus, quibus Deus eam benedixit, & exaltavit præ omnibus ſanctis Angelis & Archangelis in cælis, & præ cunctis hominibus in terris. Hæc eſt Virgo ſacratiſſima, & Mater Dei chariſſima, de qua canitur in ſancta Eccleſia, per totum orbem terrarum latè diffuſa : Exaltata eſt ſancta Dei Genitrix, ſuper choro Angelorum ad cœleſtia regna. Recogitate ergo diligenter, antiqua ſanctorum Patriarcharum geſta: de quorum ſtirpe, orta eſt Mater Dei Maria, tanquam roſa inter ſpinas ſine ſpina. Sicut enim olim per multos ſanctos viros Patriarchas & Prophetas, per Judices & Reges, per Sacerdotes & Levitas, per Doctores & Scribas, verbis, ſignis, & figuris, prænunciatus eſt Chriſtus Dei Filius, ex Virginis pro mundi redemptione naſciturus, & in cruce paſſurus : ita convenienter ſatis & ſapienter ordinatione divina, præfigurata, præconizata eſt beatiſſima ac devotiſſima Virgo Maria per ſacras illius temporis Virgines, per illuſtres fœminas, per caſtas viduas, per devotas Prophetiſſas, & per cæteras honeſtas Matronas, in caſtitate viventes, atque ob pudicitiæ cuſtodiam cum puellis ſuis, in domibus & cameris, ab aſpectibus virorum incluſas. Hæc eſt revera, ateſtatione ſanctarum Scripturarum, omnium Virginum Virgo prudentiſſima, omnium fœminarum pudiciſſima, omnium puellarum ſpecioſiſſima, omnium Matronarum honeſtiſſima, omnium domicellarum venuſtiſſima, omnium Reginarum Regina nobiliſſima : in qua omnis decor virginalis, omnis virtus moralis, omnis ſpeculatio theologalis, omnis devotio affectualis, omnis operatio virtutis, omnis perfectio ſanctitatis, pariter conveniunt, inhabitant, & perfectiſſimè elucent : quæ nec antè ſe ſimilem, nec poſt ſe æqualem habet; nec habuit, nec habebit. Et ſicut olim materiale templum Salomonis, præ omnibus terrarum templis decoratum fuit, & latiſſimè nominatum, ac copioſiſſimè ditatum, magnificè à Regibus & populis honora-

Chriſtum in lege viri, Mariam fœminæ figuraruut.

Maria templo Salomonis confertur.

honorabatur : ita ſpirituale Dei templum, quod eſt beata Virgo Maria, ab omni labe pura, ſuper omnia templa ſanctorum prænitet, & ideò amplius honorari debet & amari. 3. O verè inclita proles, ex inſigni Patriarcharum proſapia nobiliter procreata : ex ſacerdotali genere, generosè producta : ex pontificali dignitate, digniſſimè derivata : ex prophetali choro, veriſſimè prænunciata: ex regali ſtirpe, illuſtriſſimè edita: ex Davidica linea, rectiſſimè originata : ex nobiliſſima tribu Juda, clariſſimè prolata : ex Iſraëlitica plebe, feliciſſimè progenita : ex electo populo Dei, ſingulariter prælecta : ex ſanctis, & religioſis, ac Deo placitis parentibus, divina præordinatione in lucem mundi ſereniſſimè exorta. O felix & illibata Virgo Maria, omni laude & honore digniſſima, omni amore & reverentia ab omnibus amplexanda. O ſplendida Virginum gemma, tu ab initio & ante ſæcula à Deo es prædeſtinata, Redemptorem mundi tempore præfinito paritura, à Patriarchis deſiderata, & Prophetis prænunciata: à multis Regibus & juſtis adoptata, à devotiſſimo populo in Iſrael diu expectata : & tandem Deo miſerante, ægrotanti mundo viſibiliter demonſtrata. O ſacra & illuſtriſſima Virgo Maria, præclarum & laudabile eſt nomen tuum, in univerſa terra. Nempè, à ſolis ortu uſque ad occaſum, in diverſis partibus, Judæis & Gentibus, Græcis & Latinis, Romanis & Germanis, prædicatum eſt nomen tuum per Evangelium Jeſu Chriſti filii tui; & adhuc quotidiè prædicatur inclytum nomen tuum, in omnibus Eccleſiis Dei, in capellis & clauſtris, in campis & ſylvis Deo dedicatis; à parvis & magnis, per Sacerdotes & Doctores, & per diverſorum Ordinum Prædicatores, qui omnes pariter te laudare & elucidare deſiderant. Nam uſque ad cæli ſidera te extollere, & ſuper Angelicam dignitatem, tuam ſanctitatem & pulchritudinem commendare, vocibus altis cuncti juſtorum ſpiritus inardeſcunt & congaudent; & præ amoris magnitudine, & devotionis dulcedine, cantando, cortando, meditando, & ſacra ſolennia tua celebrando, nequeunt fatigari, juxta illud ſapientiæ verbum. *Qui edunt me, adhuc eſurient: & qui bibunt me, adhuc ſitient.* Laus & gloria altiſſimo Deo, qui maximam gratiam tibi præſtitit, ô Maria, præ filiabus hominum in mundo; & nunc ſedem tuam ſtatuit juxta thronũ filii tui in cœleſti regno, in eminentiori loco ſuper omnes choros Angelorum & Sanctorum. ab æterno tibi pulcherrimè præparato, & in perpetuum feliciſſimè permanſuro. 4. O ſummè venerabilis Virgo Maria æterni Regis mater & filia, omnium ore benedicenda, omni honore veneranda; virginitate candidiſſima, humilitate profundiſſima, charitate ferventiſſima, patientia mitiſſima, miſericordia pleniſſima, oratione devotiſſima, meditatione puriſſima, contemplatione altiſſima, compaſſione ſuaviſſima, conſilio prudentiſſima, auxilio potentiſſima. Tu aula Dei, porta cæli, paradiſus deliciarum, puteus gratiarum, Angelorum gloria, hominũ lætitia, forma morum, virtutum ſplendor, lucerna vitæ, ſpes egenorum, ſalus infirmorum, Mater orphanorum. O Virgo Virginum, tota ſuavis & formoſa, micans ſicut ſtella, rubens tanquam roſa, nitens ut margarita, lucens ut ſol, luna in cælo & terra. O Virgo mitis, innocens ſicut agna,

Eccleſ. 2.

Encomion Mariæ ſingulariſſimum.

agna, simplex ut columba, prudens sicut nobilis domina, serviens ut humilis ancilla. O radix sancti, cedrus alta, vitis fœcunda, ficus dulcissima, palma latissima; in te reperiuntur omnia bona, & per te nobis æterna donantur præmia. Omnes ergo ad te confugere debemus, sicut filii ad sinum Matris, & orphani ad domum patris, quamdiu vivimus; ut tuis glorioſis meritis & precibus, protegamur ab omnibus malis. 5. Sed jam audite dicta cujusdam Doctoris, de duodecim stellis in corona beatæ Virginis, quibus fulget domina nostra sancta Maria; præ omnibus sanctis in cælis. Istæ duodecim stellæ, sunt duodecim prærogativæ regnantis ejus claritatis, quas habet respectu omnium aliorum civium supernorum. Respectu enim Ecclesiæ militantis, habet quatuor specialia superlucentia dona, misericordiæ operibus plena: quia præ cæteris omnibus exaudit benigniùs, condescendit humiliùs, agit virtuosiùs, succurrit frequentiùs, sicut experientia docet in arduis Ecclesiæ causis; Item respectu Ecclesiæ triumphantis, habet istas quatuor eminentes prærogativas: quia cæteris omnibus collocatur in cælo altiùs, resplendet lucidiùs, amatur ferventiùs, honoratur ampliùs, sicut dignum est sentire de glorioſis ejus meritis. Item respectu summæ Trinitatis beatificantis, habet similiter quatuor prærogativas, sive stellas cunctis sideribus clariores: quia præ cæteris omnibus æternæ Trinitatis gloriam contemplantibus, ipsam sanctam Trinitatem intuetur lympidiùs, afficitur erga illam jucundiùs, contemplatur intimiùs, & fruitur illa super omnes in cælo feliciùs; de quibus nemo dubitare debet ampliùs. 6. Sed adhuc audite, quid de istis stellis sanctus ait Bernardus, specialis amator beatæ Virginis, dulcis Doctor, & devotus Monachorum informator. In capite (inquit) ejus, corona stellarum duodecim. Quis illas æstimet gemmas, qui stellas enumeret; è quibus Mariæ Regium diadema compactum est? Supra hominum est, hujus coronæ rationem exponere, indicare compositionem. Nos tamen pro modulo nostræ parvitatis, abstinêtes à periculoso scrutinio secretorum, non incongruè forsitan duodecim stellas istas duodecim prærogativas stellarum videamur intelligere, quibus Maria singulariter adornatur. Siquidem invenire est in Maria, prærogativa cæli, prærogativa carnis, & prærogativa cordis. Et si fuerit ternarius iste, per quaternarium multiplicatus, habemus fortè stellas duodecim, quibus Reginæ nostræ diadema præfulgeat universis. Mihi sanè rutilat fulgor, primò in Mariæ generatione; secundò in Angelica salutatione, tertiò in Spiritus sancti superventione; quartò in filii Dei inenarrabili conceptione. Vestræ quidem sedulitatis erit, singula quæque diligentius intueri; mihi verò ex multis verbis, pauca innotuisse, vobis sufficiat. Si quis pleniùs vult scire sensum stellarum mysticum, legat illum beati Bernardi sermonem, tali themate inchoatum: Signum apparuit in cælo, & cætera. 7. Hæc igitur dilecti fratres, propter singularem reverentiam & amorem beatissimæ Virginis Mariæ, frequenter revolvite, ore ruminate, & pro gratiarum actione, hymnos & cantica lætitiæ in festis, & in commemoratione ejus per annum, libentissime decantate. Præcipuè tamen ante altare Dei & coram imagine beatæ Virginis, capita vestra nudate

Stellæ duodecim in diademate Mariæ. *Apoc* 2.

date & inclinate, genua humiliter flectite, quasi præsentem in corpore Mariam videretis cum Angelo loquentem, aut filium sinu tenentem; moxque elevatis oculis, cum bona fiducia sperandæ salutis, opem misericordiæ à Matre misericordiæ, affectuosè implorate, & dicite:

Precatio ad Mariam. O clementissima Mater Dei, Virgo Maria, Regina cæli, Domina mundi, Sanctorum gaudium, peccatorum solatium; attende gemitus contritorum, imple desideria devotorum, succurre necessitatibus infirmorum, conforta corda tribulatorum, assiste agonizantibus; protege supplices servulos tuos ab infestatione dæmonum; perduc tecum amatores tuos, ad æternæ beatitudinis præmium; ubi cum amantissimo filio tuo Jesu Christo, regnas felicissimè in perpetuum: Amen.

In natali S. Agnetis Virginis et Martyris.

SERMO VII.

De tribus speciosis vestibus; beatæ Agnetis Virginis & Martyris.

1. 1. *Indut me Dominus vestimento salutis, & indumento lætitiæ circumdedit me.* Dilecti fratres, ista leguntur & cantantur de sancta Agnete Virgine, egregia sponsa Christi, & glorioſa patrona nostra; cujus diem festum annua revolutione, solenniter celebrare debemus; & ejus magnifica suffragia, devotis precibus postulare. Et utinam dignetur pro omnibus nobis orare, quæ valdè dilecta est à Domino nostro Jesu Christo, & optimè visa coram oculis ejus & sanctissima Matre sua Maria, ad rogandum pro qualibet pia causa. O utinam tam devotas ac acceptabiles Deo preces, pro suis servulis & amicis, in cœlesti regno jam effundere non omittat, sicut quondam pro præfecti filio male extincto flevit & oravit, quem à mortuis Christi gratia donante, suscitavit. 2. 2. Notate ergo verba prædicta in principio hujus sermonis, quasi ea ex ore felicissimæ Agnetis, jam auribus vestri audiretis. Considerate pulchritudinem vestimentorum speciositissimæ Virginis; quibus eam induit & ornavit, interiùs magis quam exteriùs, Jesus Christus Sponsus ejus cœlestis. Digna enim fuit à Christo vestimento salutis indui, & stola jucunditatis ornari; quæ omnem ornatum sæculi contempsit, & pro amore Sponsi immortalis sanguinem fudit, atque pretiosam mortem libenter pro vita æterna accepit. Ibi nunc gaudet cum amabilissimo Sponso suo & Angelis sanctis, cum gloriosissima Matre Jesu, & innumerabilibus Virginum turmis, constituta in altioribus Virginum choris, sequens Agnum quocunque ierit, & cantans dulcia cantica dramatis, solis virginibus decantanda, quæ omnium organorum sonos, & omnium musicorum melodiam excedunt. Insuper hanc prærogativam habere meruit in terris, ut felicissimi nominis sui memoria perpetuis laudibus in Ecclesia recolatur, & devotissimè celebretur, & à cunctis Christi fidelibus magnificè honoretur. Hanc profectò magni & sancti Doctores frequenter commendant, excellenter laudant, patenter prædicant, & omnibus nobis ad exemplum amandæ castitatis, textum passionis ejus recitant, atque ad amandum Christum, juvenes & virgines, altis præconiis exhortantur. 3. Sed 3.

videamus nunc de ſpecioſis veſtibus ſanctæ Agnetis, quibus fulget præ cunctis artificialibus ſtolis, ab hominibus factis,

Agnetem tribus veſtibus ornavit Chriſtus

Valde enim pretioſa & pulchra ſunt veſtimenta, quibus animæ ſanctorum ornantur ab intra, quæ Chriſtus de cœleſti theſauro attulit mundo, natus ex maria Virgine, de Regia ſtirpe, pro ſalute noſtra. Sunt autem præcipuè tria veſtium genera, Spiritus ſancti artificio contexta, quæ Chriſtus dedit ſanctæ Agneti ſponſæ ſuæ, pro munere; quatenus nullum amatorem præter ipſum ſolum amaret, nec aſpiceret, nec ad colloquendum admitteret; ne fortè amorem ejus minueret, aut offuſcaret, aut extingueret; quod valde indecens eſſet, & maximè devotionem orantis impediret. 4. Prima itaque veſtis, qua induta eſt beatiſſima Agnes, una de ſapientibus virginibus, eſt alba talaris tunica, vitro clarior, byſſo mundior, nive candidior. Et hæc dicitur virginitas inviolabilis, Deo amabilis, Angelis acceptabilis, hominibus multum honorabilis. Hanc ſanctam, Deo placentem veſtem, ab annis puerilibus, immò ab ipſis incunabulis, Agnes caſtiſſima induit, & inviolabiliter conſervavit; quæ inter exordia reptantis infantiæ à parentibus Deo oblata & annulo fidei Chriſtō deſponſata fuit; ut ab amore & fœdere cœleſtis ſponſi, nulla ratione, nulla potentia, nullo terrore, nec blandimento ullo, revocari poſſet; ſed Virgo in ævum permanſit, & pro fide ac caſtitate, emori non formidavit. Hæc veſtis habet inferiùs fimbriam auream digito Dei ſubtiliter contextam; in qua albis literis habentur melliflua nomina, Jeſus & Maria, nec non omnium aliarum ſanctarum Virginum ingenua nomina, ſecundum ordinem alphabeti decenter inſcripta, ad ſequendum beata veſtigia Jeſu Chriſti, & benedictæ Matris ejus perpetuæ Virginis Mariæ exempla, pro cœleſti gloria feliciter obtinenda. 5. Secunda veſtis eſt rubea ſive purpurea, pretioſo ſanguine Agni immaculati Jeſu Chriſti colorata, & multis albis floribus luculenter ornata. Et hæc vocatur patientia inſuperabilis, ſive conſtantia infatigabilis. In hac veſte continentur omnia Dominicæ paſſionis ſigna, & ſtigmata ſancta: quæ etiam cum interni doloris ſtimulo, per quatuor angulos ante & retro inveniuntur amanti animæ impreſſa. Hæc autem ſunt divini amoris ſigna, & invictæ patientiæ ſcuta, contra diaboli tela, ſcilicet, crux ſancta, clavi, lancea, virga, reſtis, columna, alba veſtis, & purpura; fel, arundo, ſputa, flagella, corona ſpinea; & alia multa improperia & vulnera dura. Hæc veſtis habet etiam fimbriam argenteam, longam & latam; hoc eſt, fidem rectam, claram & firmam, uſque ad mortem in qua omnium beatorum Martyrum nomina, græcis, latinis, & hebraicis literis, ſecundùm ordinem alphabeti continentur, roſeo colore inſcripta; quæ diligenter inſpecta, perlecta, animam tribulatam & tentatam confortant, ad toleranda omnia mundi iſtius adverſa. Hac nobili & purpurea veſte, indutus eſt Dominus noſter Jeſu Chriſtus, Rex Martyrum, & Sponſus Virginum, in ſua beata ac benedicta paſſione; portans ſpineam coronam, & purpureum veſtimentum, pro noſtra ſalute, ad confortandum puſillorum corda in tribulatione, ſua pro qualicunque contumelia aut injura eis facta; quatenus poſt levem & temporalem tribu-

4.

5.

tribulationem in mundo, recipere mereantur immarcessibilem coronam in cælo. Omnis enim tribulatio patienter tolerata pro Christo, certam spem facit, æternaliter regnandi cum Christo. Hanc sanctam & regalem vestem, dedit Christus dilectæ sponsæ suæ, nobili Virgini sanctæ Agneti, tempore persecutionis Christianorum in sancta urbe Romana; ad sectanda sacra passionis suæ vestigia, ad perferendas contumelias & minas impiorum pro fide & castitate, cum magna constantia; exemplo multorum Martyrum & innumerabilium Virginum, pro nomine Christi innocenter occisorum. De quorum laudabili triumpho & ineffabili gloria, Christum nunc laudat, & magnificè jubilat, in toto orbe terrarum sancta Mater Ecclesia. Felix anima, quæ fortiter certat contra irruentia vitia; & crebro suspirat, & orat, inter diversa pericula & gravamina ut possit citiùs liberari ab omni pressura &
6. & miseria. 6. Tertia vestis sanctæ Agnetis, est aureum pallium, pro velamine virginitatis de holosericis factum: quod totum corpus Virginis circumcingit, tegit, & ornat, Et ut intuentibus clariùs fulgeat & placeat, multis candidis margaritis, multis preciosis lapidibus ac coruscantibus gemmis intextum, decoratur. Et hæc cæteris eminentior vestibus, Spiritus sancti artificio texitur, quæ à doctis & intelligentibus, dignè ac rectè vocatur charitas inextinguibilis: de qua
1. Cor. 13. beatus Paulus dicit: Charitas nunquam excidit, sive prophetiæ evacuabuntur, sive linguæ cessabunt, sive scientia destruetur. Hac veste induta est beatissima Agnes, quando interrogata de Sponso suo, quis esset, fiducialiter respondit: Amo Christum, in cujus thalamum introivi, cujus Mater Virgo est, cujus pater fœminam nescit, quem cùm amavero, casta sum: cùm tetigero, munda sum: cùm accepero, Virgo sum. Ista charitas summè necessaria est, ad ornandum virginitatis indumentum: quia sine charitate, virginitas Deo placere non potest: nec etiam inter prudentes Virgines, Virgo superba computabitur, quæ oleum charitatis & ferventis devotionis, in lampade cordis non habet. Ut ergo vestis virginalis, in conspectu Dei & Angelorum. clarè resplendeat, castitatis amatrix, ab omni superbia mentis, & dissolutione oris, custodire se debet: ne fortè per negligentiam interiorum, & concupiscentiam oculorum exteriorum decepta, cœlestis Sponsi oculos maximè offendat. Ideò omnes sensus suos & sermones, omni loco & tempore, strictè sub religiosa disciplina teneat, & totum bonum castitatis Deo fideliter & integre ascribat: qui tam electum donum ad decorem animæ, ipsi conferre dignatus est Insuper cum magna humilitate & quotidiana supplicatione, à Christo desideranter petat: ut usque in finem casta, sobria, & pudica [sicut Virginem Christi decet] constanter perseveret: & ut omnes carnis illecebras vincere, & sæculi curas abjicere valeat, quamdiu in fragili corpore subsistit, quia inter hostes & pericula multa versatur. Ista charitas est etiam valdè necessaria ad ornatum secundæ vestis virginalis, quæ dicitur patientia insuperabilis: quia patientia sine charitate Christi non prodest ad salutem, & meritum vitæ æternæ, etiamsi ferarum morsus aut ignem, aut gladium, aut crucis supplicium, quis

Absque charitate Virginitas & patientia mancæ & ingratæ Deo.

sustineat. Non enim pœna Martyrem facit, sed bona causa sanctum facit Martyrem, qui pro fide Christi patitur, aut pro justitia, aut pro castitate, & præcipuè pro animarum salute. Contulit autem Christus beatissimæ Agneti has tres pretiosas vestes, in signum maximæ dilectionis & perpetuæ desponsationis, quas valdè gratanter accepit, & cum magna lætitia intus se ornans, dixit: Induit me Dominus vestimento salutis, & indumento lætitiæ circumdedit me: Et iterum: Induit me Dominus cyclade auro texta, & immensis monilibus ornavit me. His itaque vestibus sacris cælitus induta, & quasi tribus clypeis munita, processit Virgo juvencula Agnes beatissima, contra tres turmas diaboli pugnatura: scilicet contra carnis delicias, mundi divitias, & contra impiorum hominum minas. Gratias omnipotenti Deo, fortissimo adjutori nostro, Regi invisibili, & immortali Sponso, omnium rerum Creatori; qui cor Virginis confortavit, ut vinceret: corpus sponsæ suæ intactum custodivit: Agnam innocentem, inter flammas illæsam conservavit: & tam vehementer cor ejus in amorem sui sanctissimi ac melliflui nominis accendit, ut magis eligeret mori, quàm cœlestis Sponsi sui fidem frangere, cui se devovit perpetuo fœdere famulari. 7. O verè admirabilis constantia Virginis: ò quam laudabilis patientia sanctæ Agnetis, quæ inter tantas tentationes & persecutiones, inter tot clamores, derisiones, blanditias, terrores, armatos viros gladiis vibrantes, virginitatis propositum tenuit, & Christum Sponsum suum esse, palam coronam adversariis profiteri non timuit, sed cum magna constantia, de nobilitate, de pulchritudine, & potestate Christi Sponsi sui, multa magnifica laudabiliter narrando clamavit, dicens: Ipsi sum desponsata, cui Angeli serviunt, cujus pulchritudinem Sol & Luna mirantur. Ipsi soli servo fidem: ipsi me, tota devotione committo. Et meritò quidem. Ipse enim solus verus Deus est, potens in cælo & in terra: sedens super Cherubim & Seraphim, intuetur abyssos & abscondita cordis. Ipse humiles respicit, & superbos à longe cognoscit. Ipse personam hominis non accipit, sed rectum judicium in omnibus servat, tribuens unicuique veraciter, quod debet. Ipse ab æterno omnia cognovit, & cum summa providentia cuncta gubernat. Ipse electos suos multipliciter probat, & pro multa patientia copiosè in cælo remunerat; reprobos verò, propter eorum munerat; reprobos verò, propter eorum vitâ in his omnibus magnâ misericordiâ, cum plena justitia; Cui æterna laus & gloria, per infinita sæculorum sæcula: Amen.

SERMO VIII.

De aurea corona, in capite sanctissima Agnetis Virginis & Martyris.

1. *Tanquam sponsam, decoravit me corona.* Dilecti fratres, nunc de corona sanctissimæ Agnetis Virginis, qua coronavit eam Christus in cælis, pauca [si placet] auditis. Corona est ornamentum capitis, & maximæ dignitatis: quæ specialiter debetur Regibus, & Regum filiis, filiabus, ob nobilitatem generis; aut etiam aliquibus magnis personis, in signum victoriæ, aut doctrinæ, aut sanctitatis, seu eximiæ virtutis. Unde de sanctis Martyribus specialiter legitur,

&

& cantatur: Corona aurea ſuper caput ejus, expreſſa ſigno ſanctitatis. Sed quis hujus corona pulchritudinem dignè enarrabit? Æſtimo, quòd nemo mortalium ſcire poterit, niſi cui Deus hoc myſterium revelaverit, aut ejus gratia poſt mortem ad regnum Dei pervenerit. Iſta aurea corona, omnem ſæculi hujus gloriam & decorem, tam Regum quàm Principum, tam nobilium quam Præſulum minas excedit; quia non de terrena materia facta eſt, ſed in cœleſti officina à Deo parata; nova ſemper claritate
2. refulget, 2. Et quid melius & dignius, pro noſtra imaginatione, per hanc coronam intelligere poſſumus, quàm ipſum Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, æternæ gloriæ donatorem? Ipſe eſt enim eſſentiale præmium, & corona omnium Sanctorum, Principum & finis omnium bonorum. Ipſe ſumma felicitas, ſumma jucunditas, ſumma pulchritudo, ſumma ſuavitas. Ipſe æterna veritas, æterna ſapientia, æterna bonitas, æterna majeſtas. Ipſe fons vitæ æmœniſſimus; qui omnes cæli cives, ſua præſentia lætificat & inebriat, & miſericordia ſalvat & coronat; per gratiam juſtificat & illuminat, per gloriam beatificat & ſatiat. Ipſe omnia ad ſe trahit, omnia per ſe implet; ſuper omnia exaltat, & ſupereffluenter remunerat; tribuens ſingulis aureum denarium, pro laboribus paucis; & pro brevi certamine, auream coronam in vita æterna, cum Angelis potiſſimùm poſſidendam. Pro hac corona habenda, omnes laborare debemus, & certare, ut vincamus; ſicut omnes ſancti ante nos fecerunt & vicerunt, qui modò cum Chriſto regnant; & coronas triomphales, pro duri certaminis labore, in capitibus portant. Qui tamen ſibi victoriam de hoſtibus non aſcribunt; ſed cum omni reverentia & gratitudine, coronas ſuas ante ſedem Dei, coram Agno deponunt; & cum ingenti exultatione & conſona voce pſallunt, & dicunt: Benedictio, claritas, ſapientia, laus, honor, gloria, ſalus, virtus, victoria Deo noſtro in ſæcula; qui nos per multas tribulationes perduxit ad hanc glorioſam coronam feliciter obtinendam. Hanc auream coronam cum aureola, percipere meruit Agnes beatiſſima, permanens fortis & conſtans in paſſione ſua, pro fide & caſtitate; tradens ſemetipſam in mortem, ut acciperet coronam gloriæ nunquam amittendam. Quid hac corona pulchrius; quid jucundius? quid ſublimius? Quid felicius, quàm Regem Angelorum clariſſimè contemplari, cum omnibus ſanctis in cælis? 3. O Virgo Chriſti, contemptrix mundi; quæ elegiſti Chriſto in caſtitate ſervire, exhilareſce in ſpe futuræ gloriæ. Si deſideras auream coronam ferre in cælo, fer modò Chriſtum ſemper in corde, ſemper in ore, ſemper in opere. Averte oculos tuos à mundo; leva animam tuam ad Jeſum in cælum. Sis fervens in laude ejus; humilis & vilis in oculis tuis; frequens in precibus, prompta in obſequiis, provida in verbis; patiens in doloribus, tacita in opprobriis, hilaris in deſpectibus; ſimplex in veſtibus, pudica in moribus, cuſtodita in omnibus viis tuis. Noli Chriſtum negligere, in aliquo opere vel momento temporis ſub cælo, qui nunquam avertit oculos ſuos à te, in quocunque fueris loco. Attende Agnetem ſanctam, quaſi in corpore morantem; & caſtitatis exempla tibi

Chriſtus corona & præmium Sanctorum omnium.

3. Adhortatio Virginis ſacræ ad demerendam coronam, qui eſt Chriſtus.

tibi monſtrantem. Tam ſancta, tam caſta, tam devota, tam pudica, tam honeſta, tam cuſtodita fuit Agnes beatiſſima in hac vita; ut nec oculos ſuos levaret ad idola Gentium, nec ad ſpectacula ludorum, nec ad fulgorem auri vel argenti, nec concupiſceret decorem aut amicitiam alicujus mortalis viri; ſed Deum mente gerens, fide tenens, corde amans, ore laudans, toto animæ deſiderio oculos ſuos erigebat continuè ad cælum; ubi ſciebat eſſe Chriſtum Sponſum ſuum, cordis ſui theſaurum optimum, ſuper omnia deſiderabilia amandum & amplectendum. 4. Igitur adhuc pro ampliori devotione excitanda, contemplari libet pulchritudinem coronæ beatiſſimæ Agnetis, quæ ſpecioſis ornata floribus, mirandam jucunditatem caſtis ingerit mentibus. Habet enim tres circulos argenteos, ad honorem ſanctæ Trinitatis, continentes tria ſerta conſtipata floribus pulcherrimi coloris, & ſuaviſſimi odoris. Qui habet aures audiendi, audiat & intelligat, quid myſticè iſta ſignificent. Delectantur Virgines, in pulchris veſtibus & floribus, milites, in armis aureis & loricis; Clerici, in libris & ſtudiis; Monachi, in hymnis & pſalmis; ſæculares, in terrenis; Principes, in deliciis; ſpirituales, in divinis. Nulla tamen delectatio major & ſuavior, quam in Deo & virtutibus veris, ad Dei honorem factis, exultare. Dimiſſis ergo lubricis & caducis, cum caſtis & ſacratis virginibus, inſpiciamus internis oculis immarceſſibiles flores, in corona feliciſſimæ Agnetis. 5. Primus circulus; continet ſertum ex albis floribus & candidis liliis, in valle humilitatis conceptis & natis. Iſti flores deſignant ſanctas & devotas meditationis, de incarnatione Jeſu Chriſti, ex Maria puta & ſanctæ Virgine nati; mundis pannis involuti, in arcto præſepio locati, virgineis uberibus lactati; Angelicis laudibus commendati, à devotis paſtoribus viſitati: à ſtella radiante revelati, à ſanctis Regibus quæſiti, inventi, & adorati: ab eiſdem tribus muneribus, auro, thure, & myrrha oblatis dignè venerati; à ſancto Simeone in ulnis amoroſis amplexati, ab Anna vidua corde & ore, ſummè benedicti & confeſſi. Quid in his omnibus bonis auditis, lectis, & percogitatis aliud reperitur, quàm hortus plenus floribus & liliis, cum aromatibus multis? Verè omnia hæc nitent, florent, & coruſcant: fragrant, odorant, & delectant. Iſti flores de Nativitate Chriſti, & perpetua virginitate beatæ Mariæ Matris ejus, habent tam ſuavem odorem, tam mirum ſaporem, tam magnum decorem, tam fortem ardorem; quòd expellunt ab anima languente, omnem tentationem, & carnalem amorem; omnem iram & indignationem; omnem invidiam & ſuperbiam; omnem acediam & torporem; omnem duritiem & perturbationem; omnem triſtitiam & diffidentiam; omnem nequitiam & fallaciam; omnem turpitudinem & diabolicam immiſſionem, ſive à viro, ſive à muliere; ſive à juvene, ſive à ſene; ſive à divite, ſive à paupere: quia pro omnibus natus eſt Chriſtus, pro omnibus paſſus & crucifixus; ut omnes ſalvaret, omnes à peccatis mundaret, & virtutum floribus adornaret. 6. Sunt autem in iſto ſerto quinque lilia, pro caſtitatis cuſtodia, virginibus valdè neceſſaria; ſcilicet, verecundia, taciturnitas, ſobrie-

Meditari incarnationem Chriſti quantum juvet.

brietas, ſolitudo ; & clauſura Hæc valdè muniunt Virginis aulam, & clariorem reddunt ejus coronam. Audi Virgo Virginem, ſanctimoniam commendantem.
2. Cor. 7. Virgo [inquit] cogitat, quæ Domini ſunt ; ut ſit ſancta corpore & ſpiritu. In Chriſto JEſu Domino noſtro. Quis eſt iſte Jeſus, quem ſic amant ſanctæ Virgines ; ut relinquant etiam parentes ? Hic eſt Jeſus Nazarenus. Dei Patris unigenitus, filius Mariæ Virginis, Sponſus Agnetis, amator caſtitatis, cuſtos virginitatis. Hic eſt conſolator pauperum, defenſor viduarum, ſuſceptor orphanorum, qui loquitur ad Virgines in Canticis canticorum : Ego flos campi & lilium convallium. Ego ſanctarum mentium viſitator, & inhabitator. Quapropter Virgo Chriſti, ſi vis cœleſti Sponſo dignè placere, ſtude flores virgineos, & munda intus habere ; & omnes ſenſus tuos, foris à deceptionibus cuſtodire. 7. Cave milvum, ô ſimplex co-
7. lumba ; fuge lupum, mitis agnella ; cave ſerpentem tibi appropinquantem, caſta puella ; ne per fenetras corporis intret ad cubiculum cordis, & corrumpatur puritas conſcientiæ tuæ, per incautum viſum, vel turpem auditum ; aut per cæteros ſenſus tuos, pronos ſemper ad malum. Idcirco ſummè cavenda ſunt loca, perſonæ, tempora, colloquia, ſalutationes, munera, riſus, locus, aſpectus, ornatus, convivia, cantica vana. Hæc, & alia multa carnis blandimenta, mundus habet : quæ [prò dolor] offert ſuis amatoribus, currentibus cæca mente ad inferni tormenta. O ſtulta mundi gaudia, poſt quæ ſequuntur æterna lamenta. Peribunt enim omnia pulchra & delectabilia ſine mora, cùm mortis venerit hora. Sunt autem iſta terrena & carnalia oblectamenta veneroſa virginibus, horrenda pudicis, fugienda devotis, execranda religioſis, ſummè cavenda juvenibus, ſtrictè corrigenda in adultis & incautis. Vera namque diſcipula Chriſti, & amatrix caſtitatis, ab aſpectibus hominum ſe abſcondit : ne offendat Deum, ne amittat Spiritus ſancti ſolatium : ne fortè ſibi & aliis ſit in periculum & ſcandalum, & diabolo in ludibrium fiat, quæ erat ſocia Angelorum. Igitur in quanto arctiori manſerit cuſtodia, & ordinis diſciplina : tantò pulchriora lilia habebit in ſua aureola, & aurea corona. Cumque Virgo abſcondita, ſoli Deo placere intendens & cupiens, ab omnibus mundanis curis & fabulis, ſe elongaverit & mundaverit : tunc Chriſti adſpirante gratia ; ſuavis ex ea odor bonæ vitæ, ſicut odor myrrhæ & thuris, emanabit : & multæ filiæ Sion, adhuc ſæculo deditæ, audientes ſanctam converſationem incluſæ monialis, excitabuntur etiam ad relinquendum propter Chriſtum, omnem ſæculi vanitatem : ut apprehendant cum virginibus, aureæ coronæ pulchritudinem. O quàm ſapienter agis filia Sion, quæ mundum lubricum ſpernis, Angelorum Regi nubere & adhærere ſemper intendis, ad cœleſtes nuptias intrare feſtinas. Intra, intra clauſtrum Virginum, ubi diſcas facere voluntatem Domini Regis tui : & præpara te cum ſodalibus tuis, vigilando, orando, & expectando beatum adventum Sponſi tui de cælo. Certè, ſi perſeveraveris in eo, quod cœpiſti : erit ſine dubio, quod deſideranter à Domino Deo tuo, ſæpè petiſti. 8. Secundus circu- 8.
lus hujus aureæ coronæ, continet ſertum

rubris floribus colligatum, visu pulchrum, odoratu dulcifluum, auditu mirandum, cordi solatiosum. Istæ rosæ designant carnis castigationem, mundi despectionem, cordis compunctionem, & sacram meditationem, cum intimæ compassionis affectu erga Dominicam passionem. Istæ rosæ crescunt inter spinas, & tribulos, & urticas: id est, inter varias carnis tentationes, & hominum vexationes: qui nunc verbis duris, nunc pravis moribus alios inquietant, & devotionem modesti hominis sæpè perturbant. Væ illis; & bene his, qui patiuntur molestias ab importunis. Istæ rosæ, ideò dicuntur rubræ sive purpureæ; quia verecundis mentibus, dolorem inferunt & ruborem. Attamen fragrant suaviter, si fuerint duriter confricatæ; quia humiles mentes dulciter respondent & piè, cùm fuerint ab iracundis argutæ & despectæ; ampliores gratias Deo reddunt; quia à spinis proximorum, lædi & pungi meruerunt. Istæ rosæ super ignem positæ & exustæ dulcem aquam emittunt, pro medicina utilem; similiter mites & humiles, igne sancti Spiritus accensi, pro injuriosis & invidis piè intercedunt, & lacrymas cum gemitu sæpius fundunt. Revera magna sunt patientum merita, magna Virginum trophæa, magna apud Deum continentium fulgent præconia; quibus æterna merces, cum aurea corona, redditur in cælis, stellis præclarior universis. O Virgo mitis & humilis, valde multum potes promereri in pressuris, pro Christi nomine sumptis. Etenim quoties verbum durum, aut factum læsivum, patienter sustines, toties rubeas rosas de spinis gignis & producis, & coronam tuam magis clarescere facis. 9. Istæ rosæ inveniuntur in magna copia apud sanctos Martyres, & Virgines Deo dedicatas; qui fide armati; charitate inflammati, & patientia accincti roseum sanguinem suum pro Christo largiter fuderunt; & coronas triumphales, rosis ac liliis emicantes, meruerunt habere perpetuas, summo honore gaudentes. 9.

Unde de sancto Tiburtio, nobili martyre Christi legitur; quòd jussus super ardentes carbones, nudis pedibus incedere, ipse in Domino JESU confidens, intrepidus accessit; & facto sanctæ Crucis signo, super igneos globos stetit illæsus, & gaudenti animo judici respondit: In nomine Domini nostri Jesu Christi; videtur mihi, quòd super roseos flores ingrediar; quia creatura ipsa creatoris famulatur imperio. Hinc etiam de sancta Dorothea, nobili Virgine & Martyre, pulcherrimè fertur quòd ante horam passionis suæ, breviter orans meruit impetrare, de paradiso cœlestis Sponsi sui JEsu Christi, tres florentissimas rosas cum tribus odoriferis pomellis; quas Theophilo viro scholastico, sibi insultanti & non credenti, per puerum Angelici decoris eleganter transmisit. Quibus ille conspectis, conversus est; & fidelis effectus; atque fidei calore accensus, protinus per martyrii palmam, Dorotheam sequens, paradisum lætus intravit, sicut eidem egregia sponsa Christi Dorothea promiserat. 10. Tiburtius martyr. Dorothea Virgo & martyr. 10.

Nemo igitur de istis rubicundis rosis acquirendis desperet, quasi longè positis, & difficulter jam inveniendis. Nam possunt ab omnibus Christianis, & præcipuè à devotis & religiosis personis, tam die quàm nocte, tam hyeme quàm æstate, studiosè quæri, & fructuosè inveniri; sed de-

debent cautè ſervari. Legendo enim Chriſti paſſionem, & ſanctorum Martyrum paſſiones, roſæ rubeæ in libris Eccleſiaſticis quæruntur: meditando & orando inveniuntur: juſtè, ſobriè, caſtè, & piè vivendo, carpuntur & ſervantur. Amplius autem iſtæ rubicundæ roſæ, quærendæ ſunt tépore anguſtiæ, juxta montem Oliveti, in horto ſecreto à turbis: in quem introivit JESUS, & diſcipuli ejus, ut orarent. Qui tunc à Judæis captus, ligatus, percuſſus, flagellatus, coronatus, crucifixus, vulneratus & quaſi toto corpore cruentus aparuit omni roſa rubicundior, pretioſi ſanguinis ſui rubore perfuſus & purpuratus. O quàm multas rubras roſas, ex ſingulis plagis & vulneribus ſuis mitiſſimus Jeſus produxit, omnibus aromatibus ſuaviores & pulchriores. Nempè, quantò ſæpius roſæ iſtæ aſpiciuntur, duriùs teruntur, diutius mente revolvuntur: tantò vehementiùs fragrant, dulceſcunt, florent & rubeſcũr, creſcunt & dilatantur. Excedunt enim roſæ Jeſu Chriſti Nazareni, in roſeto paſſionis ejus ortæ, & in Hieruſalem quaſi in mortariolo à Judæis contritæ, omnium ſanctorum Martyrum ac Virginum paſſiones, dignitate, magnitudine, ſuavitate, pulchritudine, & omnium gratiarum plenitudine, ab ortu ſolis uſque ad fines orbis terræ. Sunt autem iſtæ roſæ valdè pretioſæ, & ad orandum cujuslibet devotæ animæ coronam, habiles & formoſæ: ita quod nullo pretio mundi valent exiſtimari, nec à mercatoribus comparari, neque in apotheticis medicorum inveniri.

11. 11. Ubi ergo poſſunt diſcerni, & acquiri? Non in foro, ſed in choro: non in platea, ſed in Eccleſia: non in bello, ſed in cella: non in tumultu, ſed in ſilentio, non in riſu, ſed in planctu: non in convivio, ſed in jejunio. Verum ſpecialiter à comtemptoribus ſæculi, crucem ſuam quotidiè tollentibus, & in paſſione Chriſti ſeriosè meditantibus, citiùs inveniuntur, & uberius infra Miſſam colliguntur. Valdè enim recreant triſtes animos, & confortant adverſitate depreſſos. Oportet autem devotam animam, magnam ſibi adhibere cuſtodiam: ne doloſus raptor diabolus, in hunc hortum roſarum. cum figmentis ſuis peſſimis ſubitò veniat: & ſi arcam cordis apertam invenerit, ſuaves Chriſti roſas exinde tollat, & fœtidas urticas, & nigros carbones iterum ſilenter immittat. Ubi eſt tunc Jeſus, ubi crux, ubi clavi, ubi lancea, ad fugandum hoſtem malignum de arca tua? Surge, & vigila: clama, & ora: Jeſum invoca, crucifixum adora. Imprime tibi ſignum ſanctæ Crucis, contra hoſtem omnis virtutis: arripe lanceam Longini militis, contra terrorem ſævi leonis: claude cor tuum, contra virus ſerpentis: confirma illud tribus Domini clavis, quaſi tribus fortibus feris: ne callido & rabido hoſti, pateat tam facilis intrandi locus, ad abdita cordis. 12. Tertius circulus continet ſertum, ex blaveis & glaucis floribus, optimè compoſitum: ſuper omnia agri gramina odoriferum. cœleſtibus myſteriis plenum. Rectè enim ad decorem virginalis coronæ, hujuſcemodi flores pertinent, qui puritatem cum virginibus ſervant. Et ſi bene intelliguntur, non parum religioſorum mores ædificant, qui terrena funditus reliquerunt. Igitur blavei flores, qui ſpeciem tenent ætherei coloris, deſignant contemplationem gloriæ cœleſtis, & 12.

magnum desiderium perfectorum & inclusorum; qui oblitis omnibus infimis, & præsentibus bonis perituris meditantur æterna; inhiantque incessanter ad præsentiam Dei, & Angelorum consortia; ubi omnia sunt tranquilla, jucunda, atque perfecta. Hi in oratione frequenter accensi, cupiunt cum beato Paulo, à vinculis corporis dissolvi; & cum Elia, in igneo curru, ad cœlum transferri; & Christo, in regno ejus feliciter præsentari; ubi semper gaudeant & epulentur in conspectu Dei, laudando & canendo cum Angelis sanctis, sine omni impedimento & labore, altissimas laudes summæ Trinitatis, in perpetuas æternitates. Hi flores, scilicet meditationes de cœlestibus gaudiis, valdè ornant coronam cujuslibet sacræ Virginis & animæ fidelis, Christum cordialiter amantis, & ad Deum fontem vivum avidè sitientis. 13. Hi sacri flores, maximè inveniuntur & leguntur in Evangelicis pratis & hortulis Salvatoris, meditando de gaudiis Dominicæ resurrectionis, ascensionis, & Spiritus sancti donis; & de miraculis per Apostolos Christi, in primitiva Ecclesia, in nomine JESU, gloriosè perpetratis. Simili modo, ex speciali devotione carpuntur flores cœlestis lætitiæ, in singulis festivitatibus beatissimæ Virginis Mariæ, & aliorum sanctorum natalitiis; quando de ipsis devotè in Ecclesia cantatur, legitur, & celebratur; & de æterna Sanctorum gloria, desiderantèr cogitatur. Toties namque flores ætherei splendoris, in anima contemplativa, ad Deum suspensa, oriuntur, crescunt, & dulcescunt; quoties ex memoria cœlestis gloriæ, mens compungitur & accenditur; & ad præsentiam Christi & Sanctorum, suspirat & anhelat. Unde sæpe per fervida desideria sursum respicit, & ex intimis præcordiis cum Helia clamat & orat: Sufficit mihi Domine, tolle animam meam; quia melior est dies una in atriis tuis, super millia hujus vitæ gaudia. 14. Sed rursùm considerandum, quod tunc nobiles istæ rosæ, de corona animæ devotæ cadunt, sordescunt, & arescunt; cùm in infimis, vanis, & curiosis rebus, mens incipit delectari, aut frivolè foris occupatur; & ex quodam torpore pressa, negligit cœlestia meditari, omnibus visibilibus præferenda, & omnibus thesauris mundi meliora. Unde & beatus Paulus discipulos suos, ad florigeram patriam exhortans, ait: Quæ sursum sunt quærite, ubi Christus est in dextera Dei sedens: quæ sursum sunt, sapite, non quæ super terram. Quare; Quia citò præterit figura hujus mundi; & nihil permanet sub sole, quod potest cor hominis satiare. 15. Sunt etiam in hoc virgineo ferto, multi pulcherrimi flores, crocei & cærulei coloris, igneum habentes splendorem, aspectu delectabiles, odoratu suaves, tactu lenes, & flexibiles. Isti pertinent ad vitam activam, & designant compassivos affectus cordis, ad subveniendum debilibus & infirmis; & dulces sermones ex ore prudentis, ad consolandum tristes & gravatos, ne deficiant in tentationibus, & laboribus quotidianis. Sic enim lex Dei præcipit, & charitas fraterna exigit; ut fortis debilem portet; prudens instruat ignarum: mitis compescat iratum; fervidus excitet torpentem: lætus, consoletur tristem; maturus, corripiat dissolutum: discretus, refrenet nimium: humilis, reprimat superbum; simplex cohibeat

Philip. 2. *4. Reg. 2.*

3. Reg. 19.

4.

Col. 3.

2. Cor. 7.

Miserationis affectus inducendus exemplo Christi.

hibeat curiosum; stabilis retineat vagum: taciturnus, increpet verbosum, ut silentio suo ædificet potius audientes, quàm verbis effusis. Ex istis croceis floribus, odor suavissimus fœrè manat: qui animos debiles, spiritalibus fomentis confortat, ut in virtutibus magis proficiant. Hinc est, quod divus Paulus, multis virtutum floribus ornatus ad colligendum charitatis flores discipulos hortatur, dicens, *Per charitatem servite invicem, quia sumus invicem membra.* Et iterum: *Alter alterius onera portate, & sic adimplebitis legem Christi.* Isti flores fraternæ compassionis & eruditionis, inveniuntur plenius in agro Dominicæ prædicationis: scilicet, in dulcibus Christi sermonibus, & octo beatitudinibus: in mysticis parabolis & jucundis revelationibus regni cœlestis: in signis variis, super infirmos & obsessos; in misericordia, super egenos & pauperes, in benignitate, super peccatores & pœnitentes; in mansuetis verbis, ad duros & perversos: in honestis moribus, humilibus obsequiis, & penuriis rerum, coràm discipulis suis, in fatigatione teneri corporis sui, & longâ pernoctatione in orationibus devotis: in altis montibus & locis secretis, ad meditandum de cœlestibus gaudiis aptis. Ecce, quot sacri sermones, tot pulchri flores: quot mysticæ parabolæ, tot nobiles rosæ. Et quando de regno Dei, & Angelis, Jesus loquebatur Apostolis: tunc flores æthereos, amicis suis ostendit in cœli secretis. Et quando mandatum novum eis dedit, ut invicem se diligerent, atque pedes eorum lavit, tam verbo quam exemplo eos instruendo: tunc optimi odoris fragrantiam, ex croceis floribus, inter eos dispersit. 16. O quàm stupendum signum fecit Jesus, cùm seipsum præbuit omnibus verè humilitatis exemplum? O mirum, super omne mirum: quod omnium Sanctorum sanctissimus, & omnium Dominorum altissimus, sit omnium servorum suorum servus infimus: quod summa majestas inclinavit se spontè infra homines simplices, & pauperes suos commensales, dicens: *Ego sum in medio vestri, sicut qui ministrat: non enim veni ministrari, sed ministrare: Si ego Dominus & Magister vester, vestros lavi pedes, & vos debetis alter alterius lavare pedes.* Quid plus Domine? Alius pro alio orare debet, exemplo instruere, neminem lædere, omnibus benefacere velle. Isti flores fraternæ compassionis, & piæ subventionis, valde ornant coronam virgineæ puritatis, & vitam religiosæ conversationis, tam in contemplatione cœlestium secretorum, quàm in visitatione languentium proximorum. Tunc enim flores virtutum, intra fratres suavius redolent, & uberius crescunt: cùm devotus contemplator, angelicos ordines ad horam deserit, & ad serviendum infirmis & egenis, lætus accedit, quasi Christum in præsenti videret. Cùm etiam studiosus lector scripturarum, aut diligens scriptor librorum, votus codicem claudit, & pennam de manu ponit, & ad sonum pulsantis statim surgit, & ad chorum vadit, aut ad communem laborem conventus, incunctanter properat: tunc novi flores in horto cordis ejus, per gratiam sancti Spiritus, cum fructibus obedientiæ, incipiunt oriri, dilatari, & magnificari: & ipsi ad maxi-

Ephes. 4. Gal. 6.

16. Humilitas Christi miraculum omnium maximum. *Lucæ. 2. Ioan. 13.*

mum meritum, & pulchriorem coronæ ornatum; computabuntur.. Præcavendum tamen amatori solitudinis & devotæ meditationis speculatori, à levitatibus & rumoribus: ne per longas occupationes, & superfluas locutiones perdat suavitatem unguenti mystici & saporem mellis extinguat levis infectio fellis & aceti. Quis enim est tam devotus in oratione, tam studiosus in sacra lectione, tam strenuus in operatione: qui tam citò se recolligit ab intra, quàm facilè labitur ad extra? Quis tam citò consolidat fracta, quam facile frangit aliqua? Quis tam citò immunda lavat, quàm facilè in lutum cadit; Igitur, ò virgines Christi, ò religiosi servi Dei, state super custodiam cordis & oris vestri: ne corrumpantur sensus vestri per varia desideria mundi: quæ nihil prosunt ambulantibus in eis, cum magnis periculis & angustiis Ecce innumeris fallaciis & laqueis, mundus est plenus. Ideòque secundùm verbum Christi, oportet vigilare & orare, contra tentationes & tribulationes, ab omni parte surgentes: & ad bene agendum non deficere, quamdiu vires adsunt, & tempora gratiæ promerendæ florent. Non enim est corrigiam calceamenti perdere, gratiam Dei amittere, tempus pœnitentiæ negligere, diem vanè consumere, & vitam æternam pro modico delectamento despicere. 17. Recogitate immensam bonitatem Christi, super omne genus humanum: quanta bona fecit, quanta mala pertulit: & quam magna præmia electis suis, post hujus vitæ certamina, promisit. Habete bonam fiduciam in Domino semper, & ad auxilium divinum, in omni necessitate recurrite & in tempore tribulationis, nolite desperare, nec ab oratione cessare. Capiatis notabile exemplum patientiæ & perseverantiæ, de sancta Agnete, Virgine Christi & Martyre: corpore quidem juvencula, animo cana: statura parvula, meritis magna: sexu infirma, fide fortissima: vestibus spoliata, virtutibus ornata: quæ ut diabolum & comites ejus vinceret, ad Christum devotis & sedulis precibus convolabat. Cumque humana rabies non cessaret, diabolo instigante ignem copiosum pararet: ipsa intrepida manens in medio flammarum, expensis manibus orabat, Christum corde & ore laudabat: atque per martyrii palmam, ad Sponsum suum pervenire optabat, quem super omnia, syncerissimo amore diligebat. Plus enim valuit ingens amor Christi in sola fragili virgine, quam tyrannicus furor armatus gladio & igne. Idcircò speciosissimam hanc auream coronam, cum tribus floridis sertis ornatam, habere meruit; quia mundum sprevit, carnem domuit, diabolum vicit: tyrannum derisit; præmia calcavit, pœnas superavit, & ad Christi gloriam, pro Christo moriendo. felicissimo fine pervenit. Nunc omnes pariter oremus, & clamemus ad Dominum nostrum Jesum Christum amatorem castitatis innocentiæ, & omnis puritatis: ut doceat nos angelicam vitam in fragili carne imitari; & cum sanctis Virginibus, castitatem mentis & corporis, præcipuè amare, venerari, & conservare, Amen.

Luc. 12.

Oratio.

18. O Dulcissime Domine Jesu Christe, flos omnium virtutum, carissime 18.

riſſime amator virginum, fortiſſime debellator dœmonum, ſtrictiſſime extirpator vitiorum, fragilitatem meam propitius reſpice: & per interceſſionem beatiſſimæ Matris tuæ Virginis Mariæ, & dilectæ ſponſæ tuæ ſanctæ Agnetis, Virginis ac Martyris venerandæ, auxilium mihi ſupernæ virtutis impende: ut diſcam terrena cuncta deſpicere, & amare cœleſtia: vitiis reſiſtere, & tentationibus non conſentire, virtutibus firmiter adhærere, honores fugere, delicias vitare: peccata commiſſa plangere, occaſiones malorum cavere, à prava conſuetudine abſtinere: cum bonis converſari, & in bonitate perſeverare: quatenus dono gratiæ tuæ, merear coronam æternæ vitæ, cum ſancta Agnete & cum omnibus ſanctis, æternaliter in regno tuo poſſidere. Amen.

1. *Exemplum.*

19. FRater quidam domus noſtræ, capitis dolorem frequenter patiebatur, & ideò nonnunquàm exire chorum cogebatur. Habebat autem ſpecialem devotionem ad ſanctam Agnetem venerabilem Virginem, Patronam noſtram, multæ pietatis dulcedine affluentem. Deſideravit ergò ingenti cordis affectu ſacras Reliquias ejus viſitare in Trajecto: quæ ibidem in arca argentea, auro tecta in Eccleſia Cathedrali ſancti Martini, honorificè conſervantur. Contigit ergò, ut cum Priore ſuo pergeret, ad præfatum ſummæ reverentiæ locum viſitandum, & veniens ad præfatæ Cathedralis Eccleſiæ aulam multis Sanctorum reliquiis decenter ornatam, petiit à cuſtode ſibi oſtendi beatiſſimæ Agnetis Arcam, ob devotionis ſuæ inſtantiam diu deſideratam. Tunc ſanctarum reliquiarum cuſtos ait: Non facilè licet mihi referare pretioſam ſanctæ Agnetis arcam: ſed libenter vobis antiquam almæ Virginis capſulam oſtendam, in qua ſacræ reliquiæ ejus diu requieverunt, ad Dei laudem & gloriam. Quod frater audiens lætatus eſt conſolatus, expectans honorabilem ſibi loculum præſentandum. Quo viſo & aperto inclinavit ſe reverenter, & oſculans ſanctum ſcrinium, intromiſit caput ſuum confidenter, ſperans ſibi auxilium meriti ſanctæ Agnetis affuturum inhæſitanter. His igitur actis, maximas gratias egit Deo, & ſanctæ Agneti virgini, quod patentibus oculis ſuis hæc meruiſſet intueri. Qui ex hoc tempore, & deinceps à priſtinis doloribus relevatus eſt, non ſolùm in corpore, ſed etiam ampliori devotione profecit in mente; atque vitæ ſuæ tempus, jucundo & felici agone, in fervore ſpiritus benè terminavit. 19.

2. *Aliud Exemplum.*

20. ALius quidam frater, cùm in profeſto ſanctæ Agnetis, ad refectorium legiſſet, accidit ei improvisè, quod poſtea ſolus comedens, os piſcis in ore ejus frangeretur: & palato tam fixè inhæreret, ut acumen ejus nec extrahere, nec expuere tunc valeret. Quapropter contriſtatus valde, timens periculum vocis ex hac læſione ſibi imminere expectavit patienter horam veſpertinam, de ſancta Agnere ſolenniter in choro decantandam. Cumque cantor reſponſorium, Pulchrâ facie, altius incepiſſet, & conventus chori lætis 20.

tis vocibus, ad honorem ſanctæ Agnetis, reſiduum proſequeretur, devote cantando & laudando: cœpit frater læſus pariter concinere & ſanctam Agnetem dilectam, & benignam patronam ſuam, ſuppliciter invocare: ut in ea hora ſibi ſubveniret, & de iſta læſione liberaret, Et, ô mira Dei clementia, & quàm ineffabilis virtus ejus & potentia, qui non deſerit ſperantes in ſe, de quacunque tribulatione clamaverint ad eum. Statim namque, cùm hæc verba cum conventu caneret: [Intercede pro omnibus nobis] ſenſit quendam pruritum in palato gutturis, cœpitque parum tuſſire: & in inſtanti, cùm ſaliva oris, exſpuit aculeum piſcis, ſine dolore ſui gutturis. Tunc alacer effectus, gratias egit Deo, & ſanctæ Agneti virgini, quod tam citò meruiſſet exaudiri, & curari. Finitis autem veſperis, manſit ſilenter in choro, proſternens ſe humiliter ſuper ſcabellum pedum ſuorum, oſculando pavimentum aſſerum, ex intimo cordis affectu, congratulans in ſecreto de tanto beneficio, meritis ſanctæ Agnetis ſibi collato. Deinde magis volens certificari de præſenti facto, quæſivit aculeum piſcis ex ore projectum, & invenit eum in arena prolapſum: Quem ſecum tollens ad cellam, poſuit juxtà ſanctæ Agnetis imaginem; ob ejus ſpecialem dilectionem perpetuè recolendam. Cujus ſacro patrocinio, pius Dominus ab omni periculo nos ſemper & ubique dignetur cuſtodire, & in bona converſatione, cum omnibus nobis in oratione commendatis, conſervare. Amen.

3. *Exemplum aliud.*

21. FUit in civitate Swollenſi civis quidam, Hermannus de Oever nominatus, dives & honeſtus; pius & miſericors ſuper pauperes: atque in hoſpitali ſancti Spiritus, fidelis infirmorum & egenorum procurator. Hic quâdam turbatione orta in civitate, contra eum & quoſdam concives ejus, confugit ad monaſterium noſtrum, in monte ſanctæ Agnetis Virginis, hoſpitandi gratia. Qui pro ſua probitate & manſuetudine ſuſceptus eſt, & benignè tractatus cum multa charitate & fraterna benevolentia. Modico autem tempore tranſacto, didicit Confiteor legere, & Sacerdoti ad Miſſam miniſtrare, licet jam ſenex eſſet, & literas penitùs ignoraret. Quod cum tanta diligentia & devotione fecit, ut aliis aliundè occupatis, ſæpe bis vel ter uno die, Sacerdotibus ad Miſſam libenter & alacriter miniſtraret. Siquidem venerabili Patri noſtro Wilhelmo Vormken, tunc temporis Priori domus noſtræ ſpeciali amatori ſanctæ Agnetis, frequenter infra ſummam Miſſam, choro canente, ipſo retrò in Eccleſia, ſuperpellicio indutus, magno cum affectu miniſtravit. Accidit autem quâdam vice, ut ipſe quaſdam pecunias ex cella, in qua morabatur, perderet: de quibus vehementer doluit, mirans quia hoc feciſſet [nondum enim ſua reſignaverat, ſed ſicut hoſpes & amicus fidelis inter fratres in ambitu clauſtri habitabat.] Nam infra meridianum prandium, quidam alienus & ignotus, latenter per feneſtram apertam, cameram ejus intravit: & quantum ſibi placuit, furatus eſt, & citò receſſit. Prandio itaque facto, cùm Hermannus 21.

poſt

poſt gratia dictas cellam ſuam intraret, pecunias ſuas quærens non reperit: & ſatis contriſtatus, uni converſorum fratri Joanni de Eme, ſibi familiari, conquerendo dixit: O bone dilecte, frater Joannes, ſunt hic fures in domo? Qui ait, Non utique, bone Hermanne. Tunc ille furtum ſibi jam factum revelavit, dicens: Perdidi pecunias, quas habui in cella, & modò infra prandium ſunt ſecretè furati. Cui frater Joannes, conſolando triſtem reſpondit: Non cogites bone amice, quod aliquis fratrum noſtrorum, aut ex familiaribus domus hujus hoc fecerit: ſed fortè aliquis extraneus hoſpes, qui hortum pomarii intravit, tentatus hoc egit: ſicut quandoque præteritis temporibus, experti ſumus, veſtibus occultè furatis. Audiens autem hæc venerabilis Pater, & Prior noſter Wilhelmus, contriſtatus eſt valde, & omnes fratres de damno boni viri, ex confuſione furti doluerunt. Tunc quidam fratrum noſtrorum, ipſi magis familiares, conſolando, & ad patientiam hortando, dixerunt ei: O Hermanne chariſſime, ſitis modo patiens in iſto, quia fortè Dominus Deus noſter non vult, quod occupetis amplius veſtrum cum pecuniis iſtis. Facietis ergò nunc de neceſſitate virtutem, & offeratis eas Deo & ſanctæ Agneti, pro ſalute animæ veſtræ: Et ſi poſtea contigerit vos iterum eas acquirere, quod non velitis inde aliquid retinere, ſed ad cultum Dei, & miniſterium ſanctæ Agnetis, omnia provenire debeant. Fecit bono animo & piâ intentione, quod conſultum eſt; vovens ſpontè omnia Deo plenè, & beatæ Mariæ Virgini, & ſanctæ Agneti patronæ Eccleſiæ noſtræ, brevi tempore conſecratæ. Igitur oblatione iſta votiva conſummata, venit poſt triduum nuncius bonus de Svvolis, miſſus à Domino Joanne de Haerlem, tunc Rectore devotarum Sororum Beguignarum, dicens: Fratres non ſitis ſolliciti & triſtes de pecuniis perditis, citò eas recipietis, Deo favente. His auditis gaviſus eſt Hermannus, & cum eo Prior noſter & totus Conventus. Quis autem fuerit iſte fur & raptor, Clericus an Laicus, hucuſque neſcitur. Nam ſperatur, quod pœnituit, & Domino Joanni ſecretò, ut ad monaſterium omnia remitteret, ſupplicavit: quod etiam tacito nomine, fideliter fecit. Empta ſunt autem & parata, de pecuniis illis receptis, ad ſanctæ Agnetis honorem, duo ornamenta ſacerdotalia, & calix unus argenteus deauratus, titulo Hermanni de Oever ſub pede calicis inſcripto.

4. *Aliud Exemplum.*

22. QUidam frater domus noſtræ, celebrans in domo Capituli, in alteri ſanctæ Agnetis Virginis, diabolo inſidiante ſubitò tentatus eſt in Miſſa, de fide & ſacramento corporis Chriſti, in quo ſæpius habuit conſolationem & devotionem magnam. Sentiens ergò gravem influere quæſtionem, convertit ſe citò ad pium Dominum Jeſum, cum gemitu & recta fidei intentione orando. Moxque audivit divinum reſponſum, intus ſibi dictum: Crede ſicut ſancta Agnes, Cæcilia, Barbara, & aliæ ſacræ Virgines crediderunt; quæ pro Chriſto paſſæ ſunt, & de nullo verbo in fide dubitaverunt. His auditis, ceſſavit tentatio, & quæſtionis dubitatio. Et ſæpiùs poſteà contra diabo- 22.

licam immissionem hæc verba revolvit: Crede sicut Agnes, Cæcilia, & Barbara, & nunquàm errabis in fide Catholica. Nam tot sunt testimonia vera, quot sunt sancta verba in Biblia.

5. *Exemplum aliud.*

23. 23. ALius etiam quidam de fratribus nostris infirmus, in eodem loco & altari, ex devotione communicavit: qui diu baculis se sustentans, curvus incedere solebat. Sed post celebrationem Missæ, virtute Christi & meritis sanctæ Agnetis sic convaluit, ut baculos suos post Missam ibidem relinqueret, & postea ad chorum & Conventum lætus & rectus transiret. Mirante autem quodam fratre de isto facto, scisscitari piè cœpit, quid ægrotus egerit, & infra Missam cogitaverit. Respondit sanatus: Cogitavi, & revolvi verba sancti Evangelii, Lucâ referente de Domino nostro Jesu Christo: Et omnis turba quærebat eum tangere & virtus de illo exibat, & sanabat omnes. Bona ergò fides, & virtus Sacramenti, cum precibus Sanctorum, sanare adhuc possunt mente & corpore debiles: ut fiant ferventes in amore Dei, & ad omne opus bonum promptiores, & suis Prælatis sine mora obedientes. Hæc sunt æternæ salutis miracula, quæ adhuc frequenter operatur Christus cum devotis, mira clementia.

6. *Aliud Exemplum.*

24. ACcidit quodam tempore in quadragesima, quod quidam 24. frater rogatus fuit celebrare Missam, manè circà horam quintam pro hospitibus, & tota domus nostræ familiæ: sicut consuetum est fieri pro bona custodia laborantium in officiis, & pro itinerantibus in via propinqua vel remota. Frater autem ille piè annuit, & ex charitate libenter fecit, pro quo rogatus fuit. Erat tunc festum sancti Gregorii Papæ, quem frater speciali affectu diligebat: quia in ejus festo, scholas ad discendum alphabetum, cum aliis pueris primitus intravit. Cùm ergò accessisset ad altare, cœpit cogitare qualem Missam vellet legere, de jejunio, vel de sancto Gregorio. Statim venit ei ad mentem: Tu nondum legisti missam in hac hebdomada de S. Agnete, pro speciali causa tibi commissa. Lege ergò modò de S. Agnete, cum collecta de S. Gregorio: & postea cantabis Missam de eo in choro cum toto conventu, corde jucundo. Fecit sic in nomine Domini, cum bona fiducia, solvendo vota sua de S. Agnete Patrona nostra, Christo summè dilecta. Omnibus igitur in Ecclesia ferè congregatis, & Missam audientibus, contingit periculum incendii in domo agriculturæ nostræ, nemine adhuc sciente. Sed pius & misericors Deus optimè providit, quod incendium citò extinctum fuit. Nam laicus quidam donatus noster, Mathias nomine, post elevationem de Ecclesia exiens supervenit, & fomitem ignis extinxit. Quod meritis sanctæ Agnetis confidimus adscribendum, de qua tunc specialiter legebatur Missa, ad rogandum pro pia causa Dominum; Deus enim, qui beatam Agnetem in medio flammarum, expansis manibus orantem, illæsam conservavit: ipse illo die domum nostram, cum omnibus suis utensilibus in-

incombuſtam, precibus & meritis ejus, clementi bonitate cuſtodivit. Unus enim Laicorum ad audiendam Miſſam, cum aliis intravit Eccleſiam, & neglexerat ſub tecto domus lucernam extinguere: quæ combuſto ligamine, cecidit ſuper ſegetes ibi jacentes, & accendit, Sed pius Dominus omnia videns, & inopum preces miſericorditer attendens, hic periculo per alium (ut prædictum eſt) tempeſtivè ſubvenire conceſſit. Audiens autem devotus & prædilectus Pater noſter, frater Theodoricus Clivis, tertius domus noſtræ Prior venerabilis, periculum incendii acciditſe, & Dei gratia citó ceſſaſſe, primò ſatis expavit, nec mirum. Deinde conſolatus eſt, & gratias egit Deo, quod tam grave periculum non proceſſit, ſed repentè diſſipatum fuit. Cùm ergò rumor incendii ad aures aliorum perveniſſet, frater, qui de ſancta Agnete Miſſam eodem die celebravit, ſecrete ad Priorem patrem ſuum acceſſit, & humiliter ei indicavit: Dilecte Pater, gratias agamus Deo & ſanctæ Agneti, patronæ noſtræ: quia Miſſa de ea hodie lecta fuit pro ſpeciali cauſa: & ſpero, quod fideliter pro nobis oravit, & ab incendio iſto nos Dominus liberavit. Tunc bonus pater & pius paſtor, congaudens magnificè urpotè caſtus amator ſanctæ Agnetis, injunxit ſpeciales orationes fratribus; atque largiores Eleemoſynas diſtribui juſſit pauperibus, pro tam evidenti protectione ab incendio præſenti, ab omni malo futuro: Amen.

Aliud exemplum.

25. VIr quidam furatus eſt equum, ex paſcuis monaſterii noſtri montis ſanctæ Agnetis; quem ſecum duxit, ultra milliare à monaſterio noſtro ſitum, putans ſe eſſe ſecurum, & ad propriam domum cum præda proſperè rediturum. Veniens ergo ad villam quandam, ligavit equum cum reſticulo ad ſtipitem cujuſdam ſepis in bivio; & intrans hoſpitium, ſedit ibi ad bibendum & modicè quieſcendum. Interim verò equus ſolus foris ſtans, & nullum adeſſe videns, quodammodò impatienter motus, quod in loco alieno eſſet, & à domo ſuæ habitationis violenter abductus; cæpit caput ſuum frequenter hinc inde agitare, & pedibus calcitrare. Et tamdiu lorum, quo ligatus erat, hac illaque diſtraxit, donec penitus ſolveret ligaminis nodum. Cumque ſe liberum & enodatum jam ſentiret, & ſeſſorem ſuum diu expectando non perciperet: quia naturale eſt animali ligato, diligere libertatem, & ad ſuum tendere ſtabulum conſuetum, ſtatim vertit caput ſuum ad viam rectam, quâ venerat; & ſolus [Deo ducente] fortiter currens, ad portam monaſterii ſalvus pervenit. Ibique morosè ſtans & expectans in loco ſibi noto, à portario & colono noſtro bene cognitus eſt, & lætanter introductus, de quo Deus æternaliter ſit benedictus. O beatiſſima Agnes ſemper honoranda, tuis hoc meritis deputamus; quia in multis neceſſitatibus noſtris, tua patrocinia experti ſumus. Ideoque Chriſtum in te prædicamus, & devotè invocamus, & laudamus; gratias agentes Deo ſemper, pro omnibus bonis ſuis, miſericorditer nobis ſæpè collatis: Amen.

IN DEDICATIONE ECCLESIÆ.
SERMO IX.

De quinque luminaribus Templi.

1. *Domus mea, domus orationis vocabitur, dicit Dominus.* Dilecti fratres, hodie est solemnis festivitas Dedicationis Ecclesiæ nostræ, quæ ab omnibus in hoc loco habitantibus, debet devotè & jucundè celebrari; & mentes celebrantium, ad superna Angelorum gaudia incitare. Ad hoc enim omnis Ecclesia construitur, & dedicatur; ut in ea divinæ laudis obsequia agantur; & orationes fidelium in loco sancto, citiùs & plenius a Deo exaudiri mereantur. Valde autem Ecclesia Dei ornatur & illuminatur, si hæc quinque servitia in ea servantur, & tanquàm cœli luminaria, ut in templo Dei luceant, sollicitè custodiantur. Primò, inter cætera divini cultus obsequia emicat, & domum orationis illustrat, atque ingredientes Ecclesiam ad orandum excitat, & in divino amore corda fidelium accendit; cum Sacerdotes sacris vestibus induti, ad altare reverenter accedunt; Missis devotè celebrant, & pro se & communi populo sacrificium Deo summè placitum offerunt, & piè intercedunt. 2. Secundò, domum Dei præcipuè ornat & illuminat chorus Clericorum, cùm quotidiè horæ canonicæ ab Ecclesia institutæ, à Clericis & Religiosis personis, temporibus suis debitè persolvuntur, & omnia cantanda & legenda ad honorem Dei modestè & honestè fiunt & complentur; & omnis levitas, strepitus & confusio, pro posse strictè vitantur. 3. Tertiò, domum Dei maximè ornat & illuminat, cùm verbum Dei frequenter à Sacerdotibus, Pastoribus, & Doctoribus, populo Christiano, Regibus & Principibus, senibus & juvenibus, parvulis & magnis, strenuè prædicatur; & quasi tuba cœlesti, ne peccent, suppliciis terrentur, & ne desperent, æternis præmiis consolantur. Magna enim præmia habebunt sancti Sacedotes & Prædicatores, qui vitâ & doctrinâ multos erudiunt, & ad virtutes frequenter admonendo trahunt & accendunt. Unde de sancto Patre nostro Augustino, gloriosæ sanctæ Ecclesiæ Doctore, legitur & cantatur; quod verbum Dei, usque ad ipsam suam ægritudinem, impræmissè, alacriter, & fortiter, sanâ mente sanoque consilio, in sancta Ecclesia prædicabat. Qui Deo auxiliante, diu vixit in virtute, pro multorum salute scribens libros, & docens inscios, sanctam Ecclesiam, multitudine librorum suorum, magnificè ditavit, ornavit, & illuminavit, Quem, ob meritorum suorum dignitatem, laudare oportet, & filiali amore semper honorare, & suppliciter exorare; ut recto in itinere eum sequi valeamus ad Christum, regnantem in cœlis, quem tam ardenter amavit & laudavit in hymnis & psalmis, dum esset in terris. 4. Quartò, domum Dei profectò ornat & illuminat, frequens visitatio Ecclesiæ ad audiendum verbum Dei; & ad custodiendam legem vitæ & disciplinæ; perducentem ad patriam claritatis & pacis æternæ. Qui enim ad cœlestis regni gaudia post mortem pervenire feliciter desiderant: modò dum sani sunt & vivunt, debent domum Dei frequenter visitare, & prædicationem libenter audire, confessiones sæpe facere, indulgentias quærere & impetrare. Tempus enim breve est,

Matth. 21. In festo Dedicationis Ecclesiæ sermo.

Templo Dei quinque sunt ornamento.

1.

2.

3.

4.

est, & incerta mortis hora. Qui ergò modò non pœnitet, nec se emendat, post clausam januam foris stabit, & misericordiam non impetrabit: clamabit dolens, nec exaudietur plorans. Beatus populus & laudabilis nimis, qui relictis vanis spectaculis, properat tempestivè ad domum orationis, & prædicationem divini sermonis? gratias agens Deo, de beneficiis acceptis, atque pro futuris ampliùs orans. Pulchrum est spectaculum videre templum Dei fidelibus ubique repletum, & formam à negotiis sæculi esse quietum. 5. Quintò, Ecclesiam Dei ornat & illuminat, frequens & communis oratio multorum, tam Cleri, quàm totius populi Christiani, ad Deum instanter supplicantis, pro diversis causis & necessitatibus omnium indigentium, sanorum & infirmorum, vivorum & defunctorum. Ista quinque luminaria, sunt valde necessaria & utilia in omni Ecclesia, quæ domum orationis optimè ornant; & tanquàm quinque ardentes lampades, templum Dei illuminant; & rectam viam, ad supernam Hierusalem & cœlestem mansionem, demonstrant. Ubicumque ergò in Ecclesia ista, devota & sancta officia, debitis temporibus reverenter & diligenter fiunt? ibi Deus habitat, ibi præsidet, docet, & gubernat, sicut in Apocalypsi beatus Joannes ait; *Ecce tabernaculum Dei cum hominibus; & habitabit cum illis.* Omnibus igitur tumultibus & fabulis cum jocis exclusis, nil aliud in domo orationis & loco sancto fieri decet & debet; nisi quod Deo maximè placet, & proximos ædificat, & ad divinum officium specialiter pertinet. 6. Quæ ergò ad devotionis gratiam, & ad canticorum dulcedinem, & verborum intelligentiam juvant, hæc corde pensare debent, & læto ore ad laudem Dei proferri omnia vitiosa & otiosa colloquia, ubique vitanda sunt: sed præcipuè tamen in templo Dei, in aula summi Regis, in sanctuario Spiritus sancti, in conspectu Angelorum & cœlestium civium, supernorumque spirituum præsentia. Summè igitur venerabilis est locus iste, à Deo ab æterno prævisus, & ad serviendum ipsi, cum ejus ministris & sacris vasis, electus & deputatus; & in tempore præfinito per manus Pontificis, cum multis Sanctorum reliquis consecratus & ornatus. In quo quidem loco humana jungantur divinis, ima summis, terrena cœlestibus per Sacramenta Christi, quæ ibidem tractantur & celebrantur à Sacerdotibus in Missis. 7. Quod agunt sancti Angeli in cœlis, hoc etiam agere debent fideles in terris; scilicet, laudare, & benedicere Deum totis viribus, & magnificare eum præ omnibus Sanctis & creaturis, pro donis & beneficiis suis. Et si non tantâ dignitate & sacritate, sicut Angeli; tamen pro posse suæ infirmitatis, quilibet debet niti facere & aptare se, ut Deum perfectè cum Angelis semper laudet, super omnia amet, & in omnibus benedicat. Si non potes labiis oris resonare, debes suspiriis cordis ad Deum clamare. Si fueris raucus & dissonus, noli cessare à laudibus nec te subtrahere à divinis officiis: sed auscultata, quid cantatur & legitur ab aliis, & congaude bene cantantibus. Si non vales tam pulchrè cantare ut alaudæ & philomenæ; canta & lauda lugubre, sicut corvi & ranæ in palude, qui cantant sicut Deus dedit, & natura concessit.

Apoc. 21.

5.

6.

7.

In templo Dei faciat quisque quod potest.

Noli extolli monedula, de clamore vocis; quia nescis, quamdiu durabis, & altè cantabis. Vox quippe humilis & contriti cordis, bene sonat in auribus Dei omnipotentis, omnia audientis. Canta & lauda Deum in voce exultationis; memor tamen propriæ vilitatis, cum timore futuræ tribulationis. Canta humiliter cum sancto David in Psalmo; Lætetur cor meum, ut timeat nomen tuum, Domine. Quis sicut David fidelis in omnibus, pergens ad imperium Regis, qui miles fuit in die fortiter bellando, Monachus in nocte alacriter surgendo, & devotè orando? Si non potes cum sancto Joanne Evangelista, sublimia & divina contemplari, procide cum Maria Magdalena ad pedes Jesu, humiliter veniam petendo, & pro peccatis lachrymando; ut dimittantur tibi etiam peccata multa, quibus Deum sæpè offendisti. Si non vales cum sancto Paulo, ad tertium cœlum evolare, maneas cum eo apud JESUM Christum crucifixum; non in carne gloriando, sed carnem cum vitiis concupiscentiis suis crucifigendo. Si non habes alas aquilæ volantis ad cœli sidera, habeas pennas simplicis columbæ nidificantis in petra, meditando quotidiè sacrosancta Jesu vulnera. Plus enim sanctitatis & dulcedinis invenit humilis Franciscus in passione Christi, quàm subtilis astronomus in speculando sidera cœli. Relictis ergò curiosis & infructuosis rebus, stude in vita, & in passione Christi; & proficiet tibi magis, quàm omnes artes mundi. Si vis consolari cœlitus, fuge homines, & sæculi rumores. Esto libenter cum Domino solus: & quære solatium intus in devotis precibus & meditationibus sanctis. Nil salubrius, nihil jucundius & dulcius, quàm Deum laudare in hymnis & psalmis; & habere cor sursum, cum Angelis in cœlis, infimis neglectis. Talis dicere potest in rapta spiritus: Memor fui Dei solius in jubilo cordis. Verè Dominus est in loco isto, non est hic aliud, nisi domus Dei, & porta cœli. Aperite mihi portas Angeli sancti, & laudabo vobiscum nomen Domini Dei mei, in sæculum sæculi 9. Væ autem illi, qui scienter cogitat vana inter divina, & injuriosa revolvit mente perversa. Væ, qui idola imaginatur immunda, & negligit pretiosa Christi vulnera, nec inferni timet pati tormenta. Væ, qui ibi tacet & dormit, ubi vigilare & orare deberet. Væ pigris & dissolutis, & tardè venientibus; qui vagis oculis parietes aspiciunt, & dulces psalmos non advertunt. Væ, qui de cibo & potu frequenter cogitant, & de pœnis animarum in purgatorio parùm pensant, & rarò plorant. Si quis ibi fuisset per horam, nunquam sentiret in choro tædium, nec in jejunio tristitiam, nec in labore gravedinem. Benedicti omnes Religiosi, & devoti servi Dei, alacres in divinis, studiosi in libris legendis & scribendis; qui se & alios compescunt à verbis levibus, & fideliter orant pro benefactoribus suis, & omnibus tribulatis & tentatis; quorum magnus est numerus. Deo meliùs quàm hominibus notus. Quicunque ergò gratus & fidelis fuerit in modicis & præsentibus donis, dignus erit ampliora recipere à Deo in cœlis. In divino officio negligenter aliquid agere, impunè non ibit. Cavete & timete, ne eleemosynæ clament contra vos; quia malè sunt expensæ, & horæ negligenter sæpius neglectæ & persolutæ. A quibus malis Jesus Chri-

Psal. 85.

1. *Reg.* 18. David Rex, miles & Monachus

8.

Luca 7.

2. *Cor.* 12.

Galat. 9.

In oratorio nihil aliud quam oretur.

Christus nos liberet omnes offensas nobis dimittat; & ad cœlestia regna, post hujus vitæ pericula, feliciter perducat. Amen.

SERMO X.

De ornamentis & moribus ministrorum, in templo Dei.

1. Mart. 1. *Renoverunt faciem templi coronis aureis, & dedicaverunt altare Domino; & facta est lætitia magna in populo.* Dilect fratres, ista leguntur Machabæorum libro primo, de templo Dei renovato; & cantantur etiam à nobis in Ecclesia tempore consueto. Sicut ergò illi antiqui Sancti, fuerunt alacres & devoti in templo materiali laudando Deum in hymnis & organis, pro victoria data eis de cælo contra adversarios, ita & nos multò devotiores esse debemus, regratiando Christo, qui nos eripuit de tumultibus sæculi, & laqueis diaboli; & dedit spem, perveniendi ad festivitatem cœlestis Hierusalem; & ad dedicationem templi immaterialis, in quo habitat Deus, cum omnibus sanctis suis. Quæratis in litera spiritualem sensum in cera mel absconditum; & delectetur anima vestra in Deo vivo, & in omni verbo, quod procedit de ore Dei, sicut Angeli & omnes Sancti in cœlo. Tunc enim poterit anima vestra per scalam sanctorum verborum, ad alta cœlorum ascendere; quando negligit exteriorem ornatum attendere, & ex intimis præcordiis recordatur Domini Dei sui solius, quantum datur ipsi sapere ex gratia supernæ visitationis, in statu humanæ fragilitatis. 2. Fratres, ibi est magna festivitas dedicationis Ecclesiæ, ubi est puritas innocentis vitæ, libertas bonæ conscientiæ, jucunditas spiritualis lætitiæ, prædicatio sanctæ doctrinæ, observatio regularis disciplinæ, recordatio regni cœlestis, oblivio omnis gaudii sæcularis. Ibi est vera pulchritudo templi, & ornatus Ecclesiæ, cum ramis & floribus bene redolentibus; ubi est vera contritio cordis, humilis confessio oris, & digna satisfactio pro peccatis commissis. Ibi est læta dedicatio novi altari, ubi est novus fervor devotionis, cum gratiarum actione in jubilo cordis, pro beneficiis acceptis. Nemo vacuus apparere debet in conspectu Domini, sed semper aliquid offerte in altari, ad honorem Dei. Ille vitulum offert & hircum, qui carnis petulantiam, frangit per jejunium. Ille bovem mactat & taurum, qui superbiam mentis & duritiam proprii sensus, redigit ad nihilum per humilitatem & sapientis consilium. Ille agnum immaculatum Deo dignum offert, qui passionem Christi quotidiè devotè commemorat, & se ei per patientiam & mansuetudinem conformat. Ille arietem immolat, qui totam virtutem & fortitudinem suam Deo ascribit, & nil boni sibi attribuit. Ille renes, cor, & pectus, in altari cremat, qui omnes carnales affectus, sancti Spiritus fervore refrenat. Ille columbam offert, qui simpliciter ambulat, & de alienis rebus tacet: qui cum dolentibus gemit, & pro sibi contrariantibus orat. Ille turturem Deo offert, qui castitatem diligit, & solitudinem quærit; & cùm solatium terrenum perdit, ad cœleste palatium liberius volat. Ille passerem immolat, qui à garritu verborum inutilium abstinet, & nulli onerosus loquendo existit. Ille verò faciem templi coronis aureis ornat, qui præclara gesta Sanctorum libenter legit, scribit & prædicat; & ad incitamenta virtutum, eorum præ-

Mysticè quæ ad templum Dei spectant describit.

2.

præmia aliis denunciat, ne in tentationibus deficiant. Ille aureos clypeos in Ecclesia pro ornatu suspendit, qui veteris & novi Testamenti patres, quantis virtutibus fulgeant, proximis suis ad ædificationem narrat; qui Martyrum certamina, ad tolerandum adversa recitat; labores Confessorum, ad abstinendum commemorat; trophæa Virginum ac Viduarum continentiam, ad castigandum corpus beatificat, libros Doctorum & sermones Prædicatorum, ad studendum, legendum, scribendum, dignè commendat; & aliorum bona opera, ad laudem Dei & decorem sanctæ Ecclesiæ, replicat & expandit. Ille pulchras imagines pingit & ornat, qui vitâ & moribus proximum ædificat. Ecce tot aurea scuta fulgent in Ecclesia, quot sunt Sanctorum nomina, quot festa, quot sacra verba, quot bona vidimus exempla 3. O quàm magna festivitas celebratur, in dedicatione Ecclesiæ triumphantis; ubi omnibus devictis hostibus cuncti simul gaudent Sancti cum Angelis, amicti stolis albis, & coronati coronis aureis nunquàm perituris. Ibi quippe æterna laus & gloria, sine cessatione mansura. Ibi vox dulcis sine rancore, cantus altus sine labore; pax ingens sine timore, lætitia sine mœrore; amor sine livore, scientia sine errore. Ibi abundantia sine defectu, dignitas sine despectu; sanitas sine interitu, jucunditas sine fletu; securitas sine metu, voluptas sine vitio; satietas sine tædio, claritas sine nubilo; veritas sine ambiguo, puritas sine piaculo; libertas sine obstaculo, conscientia sine scrupulo; summa felicitas sine termino, omnia bona in Deo. O quàm festivè gaudent ibi Sanctorum animæ, à vinculo corporis absolutæ, ab omni labe peccati purgatæ, Deo intimè conjunctæ, sine medio unitæ, per ambitum cæli volantes, liberè canentes & gratias agentes Deo lætissimè: *Laqueus contritus est, & nos liberati sumus.* 4. Quoties ergò adest aliqua festivitas Sanctorum in Ecclesia, recordari debemus qualis & quanta sit in cœlesti patria, & despicere omne, quod delectat in hac vita. Beati Religiosi, qui à sæcularibus turbis remoti, à temporalibus curis liberi, à passionibus tranquilli, ad cœlestia oculum mentis dirigunt; & præ dulcedine amoris intimi, quem sentiunt dissolvi & esse cum Christo concupiscunt. Beati, qui ad cœlestem dedicationem: & ad cœnam Agni vocati sunt, & ita se studeant præparare, ut cum electis digni sint intrare. Vox verò: Nemo potest hic gaudere cum sæculo, & postea regnare cum Christo. Amœna prata, stultos ducunt ad hospitia prava. Et qui modò delicias & honores semper quærunt, post breve gaudium invenient æternum ignem & luctum. 5. Heu miseri & insensati amatores sæculi, qui festa Christi, & Sanctorum honores, in convivia ciborum & ludos convertitis, ubi manebitis; Væ vobis, qui Jesum deseritis; & mundum requiritis: Sanctos negligitis, & vagos ac lubricos vobis associatis: Angelos offenditis, & dæmones lætificatis. Væ, qui simplices deridetis, & fallaces commendatis: rosas virtutum conculcatis, & spinas peccatorum colligitis: præsentia bona aspicitis, & futura mala non prævidetis, nec timetis. Cur stulti vos ipsos deciptis, & ad rectam viam non reditis; Timete Deum, ne quando irascatur Dominus, & pereatis citò de terra cum impiis, &

3. Felicitas in cœlesti Hierusalem quanta.

Psalm. 123. 4.

Phil. 1. *Apoc.* 19.

5. In profanantes festa.

& recipiatis infernum pro deliciis, quas amastis. Dignus est enim operarius mercede suâ, sive bonum, sive malum fecerit in hac vita. 6. Habet etiam felix & sancta Mater Ecclesia, pro magno solatio & decore domus Dei, multa Sanctorum corpora in bona custodia, omni honore digna. Ad quorum aspectum multi fideles excitantur sæpè ad honorem Dei & fletum, desideranter petentes quotidiana suffragia; ut per eorum sancta merita, mereantur pervenire ad gaudia æterna. Quæ est enim Ecclesia vel Capella, tam pauper & modica, quæ non habet, vel procurat habere aliquas sacras Reliquias pro ornatu Oratorii sui, ex devotione erga animas Sanctorum regnantium cum Christo in gloria? Nam sacra ossa Sanctorum humiliter venerari, Christum est honorare; in quibus habitavit Spiritus sanctus, à quibus victus est mundus, & diabolus per fidem Christi confusus. Sperandum igitur indubitanter, quòd libenter orabunt pro nobis amicis suis, in terra degentibus; quos viderint in oratione ferventes, & oculos crebrò ad cœlos cum gemitu levantes, & omnia propter Christum ex animo relinquentes. 7. Juvat etiam non modicum infirmos animos ad lætitiam cordis, si in Festis, melioribus vestibus & cappis Sacerdotes & ministri induantur, pro divino officio decentiùs celebrando; si floribus & frondibus, altaria & loca sacrata, adornentur; quatenus per externa signa, torpentium corda, ad meditandum cœlestia bona, citius accendantur. Nihil tamen in his cæremoniis, cultibus, & ornatibus, inaniter pro humana laude & propria complacentia, fieri debet: ne Deus, qui corda humilium respicit, vanis clamoribus & vagis moribus offendatur; ne festum temporale in vitiù animæ, ex aliqua levitate aut curiositate, convertatur. Non enim est speciosa laus, in ore superbientis; nec placent Deo labia sonora, vana gloria fœdata, vel discordi voce prolata. Dicat ergò grates Deo, omnis devotus orator; jubilet Domino laudes, omnis ardens amator; cantent & laudent Deum omnes Ecclesiæ terrarum, cum fidelibus in hoc mundo, dicentes: Te decet laus & honor, Domine, pro tua maxima dignitate, in sæculorum, Amen.

Thom. à Kemp. Serm.

SERMO II.

De quatuor conditionibus, ad ædificationem & decorem domus Dei pertinentibus. *Psal.* 92.

1. *Domum tuam, Domine, decet sanctitudo, in longitudine dierum.* Dilecti fratres, sitis circumspecti & custoditi in omni loco & tempore; maximè autem in Ecclesia, in choro, & in divino officio, ubi à multis potestis considerari 2. *Cor.* 6. Vos estis templum Dei, vos estis domus Dei: vos elegit Deus in hæreditatem sibi, quibus promisit dare regnum Dei. Notate ergò conditiones quatuor, ad decorem domus Dei pertinentes, & ad sanctitatem veræ religionis perducentes. Omnis bona domus, debet habere fundamentum firmum, parietes rectos, fenestras claras, & tectum integrum. 2. Primò, debet domus animæ nostræ, habere fundamentum profundæ humilitatis, ne totum ædificium cadat, ab alto elationis, in baratrum æternæ damnationis. Idcircò multi ceciderunt de statu religionis, in varias tentationes diaboli, & vitia carnis, quia non habuerunt, nec steterunt super firmum fundamentum veræ humilitatis, quæ hominem custodit ab innumeris

2. Quatuor ad sanctitatem veræ religionis perducunt. Humilitas, ædificii spiritualis fundamentum,

diaboli insidiis & casibus. Felix anima, quæ honorem temporalem non appetit, sed omne commodum pro posse vitare, & despectum pro maximo lucro reputat. Dixit quidam devotus: Qui me laudant sæpe decipiunt; & qui me vituperant, bonum mihi sæpè faciunt. Unde David sanctus orat: Non veniat mihi pes superbiæ. Quare? Ibi enim ceciderunt, qui operantur iniquitatem; expulsi sunt nec potuerunt stare. Et quare non potuerant stare. Quia superbi fuerunt & Deo gratias non egerunt. *Deus enim superbis resistit, humilibus autem dat grātiam.* Nemo quippe securè & justè laudatur, nisi verus humilis, cui sordescit mundus & omnis gloria ejus. Qui ergò vult bene & firmiter stare, fundamentum humilitatis teneat, ab humilitate non recedat, quantumcunque laudatus fuerit & honoratus. Caveatis Fratres, ne totum præmium laboris vestri perdatis, per superbiam & vanam hominum laudem; ne cum diabolo cadatis, in damnationem & ignem æternum. Transit citò tanquàm fumus, omnis delectatio carnis, omnis honor & gloria temporalis, sed non citò transibit pœna infernalis, immò in æternum durabit ignis ille sulphureus, impiis præparatus. 3. Secundò, debet domus animæ nostræ, habere quatuor parietes rectos & firmos, sursum erectos & conjugatos; non de curvis lignis, & asseribus ruptis; sed de lapidibus pretiosis, artificiosè quadratis, & benè politis. Hi sunt quatuor sancta Evangelia de incarnatione Christi veraciter conscripta; toti mundo ad rectè credendum, & justè ac piè vivendum, salubriter destinata. Isti parietes sunt, sicut muri fortissimi, & sicut turres Hierusalem, cum propugnaculis suis; qui cadere non possunt, nec in æternum perire; *quia veritas Domini ab æterno, & usque in æternum permanebit.* Quartumlibet ergò sæviat mundus contra fideles, humiles, & devotos; aut tentat diabolus; aut persequatur tyrannus; aut rapiat avarus; non tamen conturbabitur justus, in Domino confidens. Etsi maledicat malignus, irrideat paganus, deludat Judæus; arguat astutus, reprobet Philosophus; dubitet incredulus, erret Hæreticus; latret blasphemus, clamet obsessus; terreat gladiis iratus, mordeat dentibus insanus; semper tamen prævalebit contra mendaces homines, Christus veridicus Christus; & vincet cum eo fidelis Christianus, veris verbis ejus confortatus. Nolite [inquit] timere pusillus grex. *Ego dabo vobis os & sapientiam, cui non poterunt resistere & contradicere, omnes adversarii vestri.* Nam facilius est cœlum & terram præterire, quàm de lege unum apicem cadere. Qui ergò sequitur Christum, & rectè credit, ac benè vivit, sicut Evangelia docent, & sancti Doctores planè exponunt; habet quatuor parietes rectos & firmos, divinâ charitate connexos; qui templum animæ suæ valdè muniunt, & omnes dubitationes ex animo repellunt. Sic enim sunt in homine fideli & devota anima, sancti Evangelii verba Divinitus inspirata; sicut aurea scuta, contra ignita diaboli tentamenta, & carnis blandimenta; sicut pretiosi lapides in pectore Aaron Sacerdotis, contra mundi errores; sicut candidæ margaritæ in coronâ Virginis, contra cogitationes iniquas; sicut lampades ardentes in medio Ecclesiæ ante Dominum cœli & terræ clarissimè lucentes; & sicut columnæ

Pfalm 35. 1. Petr. 5.

Pfalm. 99.

Christus veritas vincet.

Luca 2. Luca 21. Luca 16.

Quatuor Evangelia, quatuor sunt parietes domus Dei.

Exod. 23.

æreæ

æreæ argento decoratæ, totum ædificium
4. templi sustentantes. 4. Felix anima, cui placet & sapit omne verbum, quod de ore Dei procedit, & quidquid in Evangelio Christi audit & legit. Quantò enim sæpius quis Evangelica verba audierit & legerit, atque attentiùs cogitaverit & ruminaverit; tantò in virtutibus plus proficiet, & domus animæ ejus firmiùs stabit, pulchriusque fulgebit. Multùm quoque in fine gaudebit, qui Jesum intimè diligit, & specialem gratiam ab eo, ob ejus memoriam obtinebit. Ipse enim ait ad dilectos discipulos suos in mundo exJo. 15. ulantes: Manete in dilectione mea. *Qui manet in me, & ego in eo*: hic fert fructum multum. Si vultis ferre fructum multum. & augere meritum laborum vestrorum; tunc eatis per arctam viam, relinquendo propriam voluntatem vestram propter obedientiam, quæ ducit recto itinere in vitam æternam. Si vultis etiam scire, summam omnium librorum; tunc studeatis sequi Christum per Crucem, & contemptum omnium mundanorum, & invenietis requiem animabus vestris, & aperietur vobis regnum cœlorum. Purgetis proinde agrum cordis vestri, à tribulis & spinis vitiorum; & recipietis gratiam Christi, & amicitiam omnium Sanctorum Angelorum. Orientur enim profectò vobis, laborantibus in vinea Domini, multæ in anima virtutum species; scilicet, pro lappa superbiæ, nardus humilitatis; pro urtica libidinis, lilium castitatis; pro absinthio iracundiæ, ficus mansuetudinis, pro spina invidiæ, rosa charitatis; pro tribulo tristitiæ, botrus spiritualis lætitiæ; pro zizania discordiæ, balsamum suavis concordiæ; pro junipero læsionis, oliva fraternæ compassionis pro fabula dissolutionis, myrrha devotæ meditationis 5. Tertiò debet domus animæ nostræ habere septem fenestras claras, ad recipiendum lumen cœli, Deo semper apertas; sed contra diaboli tonitrua & fulmina, clausas. Istæ fenestræ, sunt septem dona Spiritus Sancti, quæ illuminant animam per veritatis cognitionem; & accendunt intus, per amoris fervorem. His donis acceptis & accensis, fugantur tenebræ peccatorum, & delectationis sensuum exteriorum; quæ excæcant oculos stultorum, respicientium vanitates mundanorum, qui negligunt, heu, gloriam beatorum in regno cœlorum. Cavendum ergò valdè ne fenestræ animæ nostræ obscurentur fumo iracundiæ, aut nebula tristitiæ, aut pulvere vanæ gloriæ, aut turpi imaginatione, aut longâ confabulatione. Vitandum præcipuè ne fenestræ, nostræ illuminatæ spiritu sapientiæ & intellectus in scripturis, rumpantur duris verbis, aut luto malæ suspicionis inquinentur, aut temporalibus curis nimis implicentur; & sic à superni luminis claritate distrahantur, & cœlesti consolatione sæpè priventur. Cautè igitur omninò custodiendæ sunt fenestræ, domus nostræ, in omni loco & tempore, ob fragilitatem humanæ vitæ; quæ de facili declinat à devotionis fervore ad terrenas occupationes, pro recreatione, aut sub specie utilitatis alienæ. Sed fallit sæpè Deo vacantem Angelus Satanæ, sub specie recreationis externæ. Ideoque devotis precibus amplius est insistendum, & sacris meditationibus fenestræ domus nostræ fortiùs sunt muniendæ; ne diabolus locum intrandi habeat per evagationem mentis, & hoc maximè in tempore orationis, & studio sacræ lectionis.

Venit enim Satanas occultè per oſtium viſus vel auditus, cum phantaſiis externis; quærens rapere pſalmum vel verbum ex ore legentis, aut ſuadens exire chorum ex tædio mentis. Quapropter magnopere ſatagendum, & ad interiora tempeſtivè revertendum, quatenus Chriſto veniente, & oſtium pulſante, ſtatim ipſi aperiatur, & lux gratiæ ejus dulciter influat; & totam domum mentis illuminet, purificet, & ſanctificet; & ab omnibus irruentibus vitiis, cautiùs cuſtodiat
6. & defendat. 6. O benigniſſime Domine Jeſu Chriſte, miſericordia mea & refugium meum, in omni tribulatione & anguſtia mea; ô utinam digneris quandoque cum cœleſti numine, comitantibus Angelis, in domum animæ meæ intrare, & cum aureo thuribulo aromatibus pleno, omnia interiora mea thurificare; & cor meum in templum ſancti Spiritus conſecrare; cruce ſancta ſignare, oleo gratiæ inungere; auream urnam cum manna ibi reponere, & librum legis tuæ lateri meo fixè applicare ut in eo ſtudeam ac diſcam cœleſtia acdivina mandata tua, die ac nocte, quamdiu dego exul in terra. Debet etiam domus animæ noſtræ habere quatuor fortes trabes; ne elationis vento, parietes moveantur, aut maledictionis jaculo aliquis perculſus, à veritate Evangelii, & ſanctitate humilis vitæ, recedat. Omnia enim ſine humilitate & firma cuſtodia, periculis patent & ruinis. Teneat ergo anima fidelis trabem juſtitiæ nulli inferendo injuriam; teneat trabem fortitudinis piè ſuſtinendo aliorum malitiam; teneat trabem temperantiæ, refrenando carnis petulantiam: teneat trabem prudentiæ, cavendo erroris fallaciam. Filia juventute accipe doctrinam diſce à ſapiente ſapientiam, ut ſis prudens; eſt enim ignorantia, Mater erroris. Noli etiam eſſe negligens, quia negligentia eſt perditio multiboni operis & temporis. Quis facilè recuperabit tempus amiſſum? Una hora ſilentii cum Deo expenſa, plus lætificabit conſcientiam, quàm tres horæ vanis fabulis conſumptæ. Sitis ergo chariſſimi diligentes in opere, conſtodi ti in ore, ſimplices in malo, prudentes in bono, devoti Deo, benigni proximo; alieni mundo, propinqui cælo. 7. Quartò, debet domus animæ noſtræ habere tectum ſolidum & integrum, contra pluviam & ventum, ne opus bene inceptum pereat ante finem completum, & incurrat ſcandalum, qui reliquit ex incuria tegere domum bene fundatam. Dicit Sponſus in Canticis: Tigna domorum noſtrarum cedrina, laquearia cypreſſina. Ex duobus lignis fiunt tigna, quæ in vertice domus ſunt juncti, & inferiùs diviſa, ſed clavis parietibus affixa. Habeat ergo anima conſtantiam in principio converſionis ſuæ, ad proficiendum in virtutibus: teneat etiam perſeverantiam boni operis, uſque ad exitum vitæ de ergaſtulo corporis; ut conſequatur pro brevi labore certaminis, præmium æternæ beatitudinis. Cum iſtis duobus lignis conſtantiæ & perſeverantiæ, conſtruitur & perficitur tectum animæ fidelis, quæ facta eſt ad imaginem ſanctæ Trinitatis. Multi fervenſer incipiunt, ſed paulatim tepeſcunt; ad exteriora ſe vertunt, & negligunt perficere, quod inceperunt. Horum domus, ſanum tectum non habet; ideò cogitationes malæ ſæpè intrant, quæ conſcientiam maculant, & devotionis gratiam perdunt. Tandem vento tentationis duriter flante

7. Conſtantia & perſeverantia tectum domus Dei.

Cant. 1.

aut

aut cadunt à bono propoſito, aut cogitant recedere à loco ſuo, inſtigante diabolo. Iſti ergo, niſi conſilio Prælatorum acquieſcant, diu cum bonis perſeverare non poſſunt. Noli homo fragilis á ſtatu religionis, & à ſancta congregatione recedere; ſed ſuſtine per modicum tempus, propter ſpem æternæ retributionis, in cœleſtibus gaudiis. Sta in bono propoſito firmiter, acquieſce conſilio humiliter; certa quotidiè viriliter, labora diligenter; ora frequenter, ſuſtine patienter, indulge libenter, exſpecta longanimiter, ſpera confidenter, perſevera conſtanter, & coronaberis á Deo corona gloriæ indubitanter. Qui enim perſeveraverit uſque in finem, hic ſalvus erit. 8. Utile eſt etiam domum noſtram tegere lapidibus petrinis, ne ventus elationis inflet, aut imber carnalis delectationis, conſcientiam maculet. Tegulæ petrinæ ſunt exempla & verba Chriſti, quæ nos docent diabolo reſiſtere, & contra pravas ſuggeſtiones, bonas meditationes aſſumere; & die ac nocte, in oratione vigilare. Felix anima, quæ vitam ſuam, ad bonum perſeverantiæ finem perducere moretur; ut poſt multos labores corporis & dolores cordis, poſſit dicere in fine, quod Chriſtus dixit in cruce: *Conſummatum eſt.* His paucis ad laudem Dei de domo & templo animæ dictis, multæ gratiarum actiones Deo referendæ ſunt, etiam pro minimo verbo & cogitatu bono deſuper inſpirato. 9. Debet ergo omnis ſacer locus, à nobis in reverentia ſemper haberi, propter multa beneficia, quæ ibidem orantibus ſolent devotis præſtari. Ibi namque peccator pœnitens & orans, accipit veniam; juſtus gratias agens, meretur gratiam. Ibi pauper gemens & orans, recipit Eleëmoſynam; dives compatiens & tribuens, meretur Dei miſericordiam. Ibi ſacerdos celebrans, offert Deo ſacrificium, omni ſacrificio dignius, pro ſe & aliis multis orans, & genua flectens. Ibi Miſſam audiens; ſæpè compungitur uſque ad lachrymas intimè dolens. Ibi devotus orator, infra Miſſam cogitat ſacram Chriſti paſſionem. Ibi peregrinus viator, ambulaturus per terram & aquam accipit benedictionem, & boni itineris ducem, Jeſum Chriſtum, a nicum fidelem. Ibi miniſter ſacerdotis, ſupplet Angelorum locum, per obſequium maximè Deo gratum. Ibi communicans, recipit ſanctiſſimum corpus dominicum, Angelorum cibum, præ omni dono digniſſimum. Ibi iturus ad laborem, per diem accipit á Deo confortationem, triſtis conſolationem, timidus fiduciam, compunctus devotionem. Ibi tentatus, invenit remedium, anxiatus conſilium, defectuoſus auxilium. Ibi ſanus accipit lætitiam, infirmus medicinam, moriturus ab hoſte in via tutelam, defunctus à pœnis liberationem, per Miſſarum celebrationem. Bonum eſt ergo, domum Dei intrare, Eccleſiam viſitare; Miſſam audire, cœmeterium circuire, pro mortuis orare; ſacra loca & Altaria adornare, reliquias conſervare; imagines Sanctorum honorare, ſuper omnes ſanctos & ſanctis ſacramentum Chriſti ſuppliciter adorare; alta non diſcutere, difficilia nolle penetrare; ſecreta humiliter venerari profunda Deo committere. Nam veritas neminem fallit, omnipotens Deus omnia poteſt.

8. Matth. 24.

Jean 19.

9. Beneficia multa in domo Dei Chriſtianis conferuntur.

Qui vult bene ſtare, & Deo placere, debet de omnibus malis præteritis multum dolere; etiam de bonis neglectis, & peccatis confeſſis. Sanus animæ, ſæpè gemere, ſæpè orare, ſæpè confiteri, ſæpè communicare. Devotionis ſigna ſunt, ſæpè bona proponere, ſæpè bona cogitare; ſcribere, legere, hymnos & pſalmos ruminare; nunquam otiari, frivola vitare, fructuoſa operari; corde Deum amare, & ore devotè laudare. 10. Fratres, modò eſt tempus gratiæ; modò debemus quærere, petere, & pulſare, & omni conatu ad recipiendam Dei gratiam nos aptare. Modò poſſumus omni die & in omni loco, æternum regnum promereri, & æternas evadere pœnas; ſi per Dei gratiam, veram agimus pœnitentiam. Nondum cauſa eſt porta cæli, janua patet; qui parati ſunt, intrent: Qui non ſunt parati adhuc, melius ſe ſtudeant præparare. & vitam perfectiùs emendare; ut Chriſto veniente & vocante, digni ſint cum juſtis lætanter intrare. O fidelis & humilis anima, conſidera quàm magna eſt miſericordia Dei ſuper te, in omni vita tua: quia non ſtatim ſe vindicat, ſed diu exſpectat, & ad ſe piè revocat. O felix mater Eccleſia, verè apud te eſt Deus abſconditus, theſaurus infinitus, copioſa redemptio, & ſalus æterna. Oculus humanus non vidit, nec videre poteſt, nec intellectus aliquis capit, nec ratio fragilis penetrat, qualiter Deus in Sacramento verè totus ſit: manducatur, & tamen integer ſemper manet. O quàm magna mirabilia agit Deus in Sacramento, cui nihil impoſſibile eſt facere, quodcunque voluerit in cælo & in terra, pro ſancti nominis ſui gloria & æterna memoria. O ſalutaris hoſtia, quæ cœli pandis oſtium, quàm mirabilia dicuntur de te: quàm ineffabilia ſunt omnia, quæ latent in te: quàm piè & veraciter creduntur de te, & inviſibiliter operantur per te. Hæc nobis proponuntur fideliter credenda, reverenter celebranda, deſideranter ſumenda, ſuaviter guſtanda: inceſſanter recolenda, ardenter amplectenda: & quotidiè pro omnium ſalute, gratiſſimè Deo patri offerenda. Nam quoties Miſſa celebratur, & hoſtia verbo Dei conſecratur, toties Deus noſter ad homines venit, pro hominibus de cælo deſcendit, cum hominibus manere deſiderat: quos creavit & redemit, ac in æternum beatificare intendit, ſicut promiſit dicens: *Ecce ego vobiſcum ſum, omnibus diebus, uſque ad conſummationem ſæculi.* Matth. 22. O ſolatioſum verbum: ô pium & fidele teſtimonium: ô magnum & indubitabile divinumque promiſſum: Deum habere ſecum in Sacramento præſentem, quem Angeli habent & adorant in cælo regnantem. 11. Quando ergo ſacra hoſtia in Altari, ſacerdotis manibus levatur, & hominibus adoranda oſtenditur: tunc Chriſtus pro nobis paſſus & crucifixus, ſub myſtico velamine præſentatur: verè adoratur, devotè invocatur, dignè honoratur. Quicunque igitur voluerit templum Dei intrare & orare, aut legere, aut cantare aut Miſſam audire vel celebrare debet priùs ſe præparare, & cum pia intentione ita ſe diſponere ac cogitare, quaſi ad ſummum Pontificem & Imperatorem eſſet iturus in neceſſaria cauſa aliquid petiturus pro ſe & amicis. Juvat enim orantem & pſallentem, in omni loco & tempore cogitare Deum quaſi præſentem, & ſe cum ſan

ſanctis Angelis ſeriosè claris oculis reſpicientem Qualem autem quiſque ante orationem ſe diſpoſuerit, talem ſe poſtmodum in oratione frequenter inveniet. Vagus vagè orat, levis leviter cantat Attende homo fragilis reverentiam Dei, & cum ſancto David, ingredere in locum tabernaculi admirabilis, in timore ſancto Non præſumas de teipſo, ſed cum Pſalm 41. Publicano pete miſericordiam & veniam *Luca. 18.* in præſenti exilio, ut in futuro merearis *Luca. 16.* cum Lazaro habere æternam requiem & gloriam in cælo. Quàm nobis omnibus præſtare dignetur Jeſus Chriſtus Dei filius, ex Maria Virgine natus, pro nobis crucifixus & immolatus, qui cum Patre & Spiritu ſancto, vivit & regnat Deus, per omnia ſæcula ſæculorum. Amen.

SEQUUNTUR QUÆDAM EXEMPLA, ÆDIFICATIONIS GRATIA.

1. *Exemplum.*

12. QUidam religioſus Frater domus noſtræ, intendens celebrare Miſſam, priùs ex charitate viſitavit alium fratrem graviter ægrotantem. Rogavit ergo infirmus, ut pro eo Dominum in Miſſa fideliter oraret, & ſi Domino placeret, iterum convaleſceret. Tunc Sacerdos miſericordia motus, ſatis affectuosè & inſtanter opus charitatis implere cupiens, pium Dominum pro ſalute fratris orabat. Miſſa verò finita, ſtatim ad infirmum iteratò acceſſit, & qualiter ſecum eſſet, interrogavit. Reſpondit infirmus: Deo gratias, ſentio me melius habere ex virtute Miſſæ, quàm pro me hodie legiſtis ex charitate. Poſt paucos dies, frater ille infirmus reconvaluit, & in ſancta religione multum in devotione proficiens, & devotos libros, & orationes Sanctorum libenter legens, Deo diſponente, tandem poſt paucos annos, ad Prioratum electus eſt.

2. *Aliud Exemplum.*

13. FRater quidam ſenior in Conventu noſtro quodam tempore gravi dolore viſcerum torquebatur: ut nec ſedere, nec quietè dormire poſſet præ dolore, quem intus patiebatur. Cum que per totam noctem, & ferè uſque ad meridiem ſic gravaretur, nunc jacens, nunc ſe erigens, levamen quæreret, nec remedium inveniret: venit ad eum quidam laicus devotus viſitandi gratia, & compatiens ei, dixit conſolando: Surgatis, & veniatis mecum ad ignem, ſpero quòd vobis proderit, ſicut etiam expertus in meipſo & in aliis, hac paſſione gravatis. Acquievit illico frater monitis, & deſcendit de dormitorio, doloribus nondum mitigatis. Veniens ergo ad januam chori, aperuit januam, cupiens invocare auxilium Domini. Introivit itaque chorum, & proſtravit ſe flexis genibus, ante ſummum Altare ſuper ſcabellum, in præſentia Sacramenti. Cumque cœpiſſet orare in conſpectu Domini, & ante ſacras reliquias in Altari concluſas paulatim dolor quievit, & accepta fiducia, prolixiùs orabat, donec omnis dolor ceſſaret. Tunc ſurgens, gratias egit Deo, & ſanctis ejus, & S. Panthaleoni martyri Chriſti, cujus tunc feſtum erat, & quem ſincero corde diligebat. Poſtea cum lætitia mentis altare circuiens, & oſtium Sacramenti devotè oſculans, deſcendit ad reliqua Altaria in Eccleſia poſita, orans & gratias agens: in tantumque convaluit, ut cum fratribus ad laborem & ad chorum eodem die tranſire poſſet.

3. *Aliud*

3. *Aliud Exemplum.*

14. LAicus quidam familiaris, in quadam domo Ordinis noſtri, venit ad Eccleſiam cauſa devotionis, ut oraret: ſed diabolo tentante, & pigritia prævalente, cœpit ibidem dormitare. Cumque ad quieſcendum, deorſum ſe collocaſſet, vidit in ſomno reverendam Dominam ſibi aſſiſtentem, & hæc verba dicentem: Si vis dormire, ſurge hinc, & vade ad lectum tuum. Non enim locus iſte factus eſt ad dormiendum, ſed ad vigilandum, & orandum in eo. Qui ex viſione pavefactus, ſtatim ſurrexit, & culpabilem ſe cognoſcens, aliis ad cautelam emendationis, ne in domo orationis dormitarent, iſta narravit.

4. *Aliud Exemplum.*

15. PAuper quædem muliercula, diligens quæ Dei ſunt, frequenter Eccleſiam viſitabat, & Verbum Dei libenter prædicari audiebat. Quadam ergo vice de Eccleſia veniens, interrogata eſt, quid boni de ſermone retinuiſſet? Quæ breviter reſpondens ait: Neſcio vobis multa dicere, ſed hoc bene audivi & retinui, quòd de cætero nolo peccare. Bene & prudenter reſpondit, quæ fructum boni ſermonis ſecum portavit, ne amplius peccaret. Unde Salvator noſter in Evangelio devotæ mulieri ait: Beati, qui audiunt Verbum Dei, & cuſtodiunt illud.

Finis Sermonum ad Novitios.

SERMONES NOVEM

AD FRATRES.

SERMO I.

De abnegatione ſui ipſius, & contemptu conſolationum terrenarum.

Luc. 14. 1. *QUi non renuntiaverit omnibus, quæ poſſidet, non poteſt meus eſſe diſcipulus.* Iſtis verbis, Dominus Jeſus videtur illos arguere, qui perfectionem, quàm inchoant, uſque ad conſummationem non ſequuntur. Initium enim dum quidam arripiunt, relinquendo exteriora quæ poſſident, ad hoc quod perfectius eſt [ſcilicet ſeipſos relinquendo, voluntates proprias frangendo] non aſſurgunt. Et ideò multoties ad priorem ſtatum revertuntur: quia ex quo partimaliquibus renuntiant neque juxta ſententiam Domini cuncta terrena perfectè deſerunt, adhuc laqueos, quibus capiantur & relabantur, in ſe retinent Sed omnis verus Chriſti diſcipulus, tam ſe quàm ſua, propter ejus amorem contemnat, nihil de terrenis tenere velit; ne impediatur in itinere, quò tendit. Diſcat ſeipſum, per ardorem virtutum & gratiam ſancti Spiritus, vincere; quia antea potuit ejus inſpiratione mundana contemnere, Beata mens, quæ omnibus renuntiare nititur, quæ in umbra hujus vitæ florere viden-

videntur. 2. Hæc perfecta est renuntiatio, seipsum ex corde relinquere, nulliusque creaturæ solatium quærere: quia dum temporale aliquid inordinatè appetitur, vera abdicatio non habetur. Et quando ad contemptum præsentium Christi servus non nititur, parum de divina consolatione percipere meretur. Qui enim foris sequitur, quod appetit, in Dei amore, & in sancto proposito refrigescit. Sed pensare sæpius, & meditari talis debet, quàm citò perit, quicquid charum & magnum æstimatur, tam de hominibus, quàm etiam de universis mundi creaturis. Hoc corde pertractet, quia in uno statu non manent; sed mutantur omnia & deficiunt. Ergo ibi solatium quærat, ubi solius veritatis & æternitatis plenitudo est. Et ex indeficiente fonte, ad refrigerandum seu consolandum animam suam, haustum aquæ vivæ petat: quia nobilior est guttula una divinæ dulcedinis, quàm puteus plenus voluptaribus terrenis. Fallitur omnino; quicunque in hoc tempore solatiari amat. Perit ab eo veri gaudii solamen, quisquis mundi hujus sequitur fallacem amorem. 3. Quàm felix & sancta anima, quæ solius Dei pascitur amore, & sanctarum virtutum trahitur odore; cujus tantum propositum est, ut visibilia contemnendo, invisibilibus & divinis saginetur. Talis multum sapiens esse, liquidò demonstratur: quia pro modicis, immensa; pro transitoriis, perpetua; pro vilibus, pretiosa; pro deformibus, pulchra; pro miseris, jucunda, pro amaris, suavia; & (quod sublimius est, & verius) pro nihilo, universa mercatur. Ista enim jam in terris, cœlestem Sponsum quærit; cujus amore præsentia fastidit, futura diligit, & adventum ejus præstolatur; ut audire ab eo mortis tempore possit: *Ecce Sponsus venit, exito obviam ei.* Hæc cælibem agit vitam, & Angelorum sequitur formam, atque Christo soli exhibere securat illibatam. Vult ergo interim cunctis carere solatiis, ut ab eo mereatur consolari plenius: Et deflet omne, quod mentem de terrenis afficit desideriis, alioquin illius non posset munda præsentari aspectibus. Unde etiam tanto rigore se constringit intus, ut quicquid de cætero extrinsecus se applicaverit, indignando potiùs quam probando expellat. Nec mirum. Timet enim, ne angustia illi fieret unius amor, quem diligit. Optat soli adhærere, quem cum multis perfectè castequè nequit diligere. Hinc est, quod una ex his loquitur: Illi soli servo fidem, ipsi me tota devotione committo. 4. Habet tamen in exilio præsentis vitæ solatium, sed non gaudium plenum. Suscepit Sponsi arram, sed non ipsum. Legit epistolam de nuptiis scriptam, sed nondum venit hora ejus. Et cùm venerit, tunc introducetur, nec mora erit. Vestes & ornamenta per Legatos accepit, sed tunc duplicibus vestietur. Solatium namque ejus, memoria Christi est; & amplius illi solatium fit, quia diu hîc non erit; quia statim ipse veniet, ostiumque pulsabit, & dicet: Surge, & veni. Sed quid ipsa? Nonne ad hanc vocem evigilabit? Surgat itaque, prospiciat per fenestram, si ipse est, quem diligit: & cùm iterum atque iterum pulsaverit, sine mora aperiat, & illi dicat: *Ecce ego, quia vocasti me.* Si me quæris, præsto sum Domine. *Educ de custodia animam meam, ad confitendum nomini tuo.* Non me permittas Domine diutius

Matth. 25.

D. Agnes. 4.

1. *Reg.* 3. *Psal.* 141.

ſeparari à te, ſed in bonitate tua ſuſcipe me. Et quantum lætabitur, ſi tale aliquid à Domino audire mereatur. Sequere me; tempus eſt, ut pariter epulemur. Eamus jam, non ad vineam excolendam, ſed ad vinum optimum bibendum. Eamus, non iterum in Judæam, ſed in patriam meam. Aſcendamus ad diem Feſtum hunc, quia magnus iſte dies Feſtus Angelorum & hominum. 5. Sed quid de te, ô anima mea, in corpore peregrinante, & jam diu exſpectante, & quotidiè in oratione dicente: Adveniat Regnum tuum? Quando videbo? Putas; de me recogitet? Putas, obliviſcetur miſereri Deus? Quando apparebit, & quando veniet? Sed fortè in cubiculo eſt, & dormit. Nunquid tu dormies, & cor tuum non evigilabit? Clamabit igitur, ſi dignetur audire, & pulſabis cordis voce dicens: *Exurge, quare obdormis Domine; exurge, & ne repellas in finem.* 6. Sed fortaſſis ſecretiori adhuc conſilio & ſaniori judicio Dominus differt, quòd tu (ô anima) magis impetu quam diſcretione facis. Pauſabis igitur parum, ſed ſub umbra ejus, nec in æſtibus mundi quieſces. Melius tibi mori eſt, quàm mundo vivere. Felicius tibi lugere, quàm de iis, quæ non ſunt & videntur, gaudere. In Domino conſolabitur anima mea, audiant manſueti & lætentur. Quamdiu enim ſancta anima vivit in corpore, peregrinari ſe à Domino dolet: ſed quia voluntas ejus eſt, peregrinationem patientes ſuſtinet. Ut interim tamen alium dilectum non quærat vel eligat, illius amore certare fortiter neceſſe habet: quia multi adverſarii, multi ad decipiendum parati. Et ideò diſtrictè caſtigare debet, quicquid foris ſe finxerit amabile. Nec alicui quantumlibet blandienti credat, ne dilecti amicitiam fraude capta perdat: quia dum Sponſus abeſt, lugere magis ejus abſentiam decet, & viduitatis tempus cognoſcere, donec veniat, & eam ad ſe in æterna tabernacula perducat. Ibi enim requieſcunt Sanctorum animæ, non in umbra, ſed in præſentia; & ſereniſſimam jugiter ſpeculantur faciem Dei Patris, quem cum filio ejus unigenito, dilexerunt in terris, & ſecuti ſunt relictis omnibus.

Pſal. 76. *Pſal. 43.* *Pſalm 33.* *2. Cor. 2.*

SERMO II.

De mœrore & conſolatione animæ in Deo.

1. SOlet anima devota, quæ Chriſtum diligit, de ejus abſentia dolere, & de ipſius ſpirituali viſitatione, plurimum conſolari. Hoc tamen magnæ dilectionis Chriſti ſignum eſt, non ipſius meritum, quotieſcunque ab illo conſolatur. Bonum ergo ei eſt, ſi ſe dignam non putet; ſed exiguam & inſufficientem, ad donum gratiæ ejus percipiendum. Quæ eſt enim anima, quæ tantis beneficiis reſpondere valeat, etiamſi jugiter gratias rependat? Certum eſt, quod nulla invenietur, dato quòd omnium eſſet repleta Sanctorum meritis. Soli namque Deo convenit, præ omnibus ſanctis, honor, virtus, & gloria. Animæ autem diligenti Deum, magnum eſt, ſi pro ſuo modulo, laudare vel exiguum poſſit, & in ſanctis ejus mirabilem eum prædicare: aut ſi id agere non ſufficit, ſatis imparem laudibus Dei ſe ſentiens, ſaltem non omittat propriam deflere miſeriam. Et iſtud fortaſſis multò utilius proderit quòd non tam altiora ſapere,

sapere, quàm minora quæque beneficia
2. amare, videatur. 2. Congruus ordo ascendendi ad Deum est, ab inferioribus studiis, ad potiora tendere; & rursus, ad pristinam infirmitatem, humiliter se reflectere. Ibi igitur maneat diutius, ubi tutior probatur esse locus. Quod si ascendere ipsam delectat, cum omni humilitate & timore perficiat. In descensu tamen suo non penitus dejiciatur, quoniam humilibus sedes regni cœlestis promittitur, sed libentissimè ibidem commoretur. Et si natura horret, & inferior videri non vult carnalis homo, pondere futuri judicii terreatur, ubi omnes elati confundentur. Beata nimium anima, quæ locum in hoc tempore eligit novissimum; & sese deflet per momenta singula, quoniam magna ejus miseria existit.
3. 3. Multam dolendi materiam habet, quàm nec perfectè valet cognoscere, nisi se à terrenis consolationibus exuat; & ad æterna bona, fide non ficta, transferat. Etenim eò propria fragilitate, qua tantum ad hæc ima premitur: fidelis anima deprehendit; quod sine Christi gratia, nequaquam stare, sed neque se elevare ad cœlestia potest. Ideoque indiget, ut à Christo Jesu, per visitationem spiritualem & consolationem internam, sustentetur frequentiùs; ne absorbeatur, aliqua delectatione temporalium: aut fallaci suggestione diaboli, avertatur à sancto proposito. Multiplices sunt enim insidiæ & immissiones diabolicæ, quæ caveri absque speciali etiam gratiæ luce non possunt. Diversæ tentationes, & inopinabiles tribulationes occurrunt plerumque hominibus sanctis: sed benignus Dominus cuncta facit prodesse bonis, super quo benedictum sit nomen sanctum ejus. Debet autem Deo devota anima inter labores, quibus in hoc peregrinationis loco affligitur, de futura Sanctorum meditari requie, ne sub onere deficiat; quamvis sæpè tristanti, luctus solet esse solamen. Videns namque inevitabilem miseriam, quid mirum si doleat? Considerans quoque grande exilium, quomodo læta erit: Sentiens abesse sæpius, quem intimè diligit, notum est amantibus, quale incommodum patiatur. Verùm qui non amant, ista nesciunt, nec quo dolore anima sancta concutitur; quæ venditis omnibus terrenis, ad quærendum invisibilem Sponsum, se contulit. Talis enim Christum, præ omnibus consolationibus, qui Sponsus est & amicus dulcissimus, sui pectoris desiderat habere solatium. 4. Complures terrenam & va- 4
nam dilectionem habentes, graviter ferunt dilationem aut ablationem alicujus rei corruptibilis, quàm sibi utilem existimant, gaudentque de proventu illius, de quotidiano aspectu consolantur. Si sic agitur in insipientium cordibus, fortius flagrare debet anima devota, in amore summi conditoris. Cùm ergo per gratiam Christi visitatur, mox nova lætitia in ea nascitur, ac æternorum spe erigitur; exultat quoque in desiderio cordis sui, omnique affectu virium internarum, ad hanc gustandam vertitur dulcedinem. Et ut crassiùs per verbum internum reficiatur, in quo tanta dulcedo exuberat, aperit os suum, & attrahit spiritum, dicens: Quàm bonus Israël Deus, *Psalm. 72.*
his qui recto sunt corde, Deus meus, Deus meus, dulcedo non fallax, dulcedo sola reficiens, virtus & decor animæ meæ, quam bene mihi in hoc visitationis tempore. Non meis meritis, non meis votis, sed tuæ bonitati asscribo hanc horam,

Domine; qui es verus & unicus omnium mœrentium & te diligentium consolator animarum. Amen.

SERMO III.

De duplici compunctione animæ, pro cælesti patria.

Seb. 6.

1. QUis det, *ut veniat petitio mea*; & *quod expecto, tribuat mihi Deus?* Magnum desiderium fidelis animæ, præsenti versiculo innuitur; quæ non terrenas res, sed contemptis illis cum concupiscentiis suis, æterna bona sibi largiri de poscit. Illa enim sunt, quæ fidelis anima expectat, pro quibus laborat quotidiè tolerando certamina. Verumtamen finiri laboriosam vitam citiùs optat, & venire beatam requiem, quàm expectat, cordialissimo affectu deprecatur. Antequam ad Deum conversa esset, & cùm hujus mundi delectationes eam adhuc tenerent, non illa quæ in cælis promittebantur, quærere curabat; sed aut ignorans, aut parvipendens invisibilia bona, satiari visibilibus, & diu illis frui sumino opere intendebat. Nunc verò ad Christum conversa, & præsentia nihili pendit, & futura ardentiùs concupiscit. Simili

Psalm. 26. quoque desiderio ardebat illa prophetalis anima, quæ dicebat: *Unam petii à Domino, hanc requiram; ut inhabitem*

2. *in domo Domini, omnibus diebus vitæ meæ.*

2. Duplici autem stimulo compungitur anima, ut tam instanter & ardenter quærat transire ad patriam. Interdum quippe, præsentium malorum urgetur incomodis. Videns namque tam in se quàm in aliis, multiplices tentationes, graves labores, diversasque occupationes, in quibus multi periclitantur, & pauci illæsi evadunt; prudenter sibi consulens, & aliis compatiens, quamdiu proposito sancto fervet, à miseriis istis liberari suppliciter desiderat. Timet enim, ne fortè iterum ad sæcularia aut carnalia trahatur, aut in alios errores morum, vel levitates animi inducatur: quia etsi modò plenam voluntatem Deo placendi habet, non tamen securitatem sic perseverandi accepit. Unde non immeritò timida, & infirmitatis suæ conscia, patriam supernam petit, & omnibus votis tolli ex hac miserabili vita saniùs sibi fore sentit; priusquam (quod absit) noviissima sua, pejora prioribus fierent. Ibi enim omni timore sublato, cum voluntate perfecta, securitas etiam perfectè stabit. Ex hoc ergo stimulo, quasi sinistro calcari, equus sancti desiderii valenter instigatur, quo anima cursu incepto, ad patriam pergit cælestem; quia in præsenti non habet manentem civitatem, sed nec requiem quidem.

3. Quandoque verò Deo devota anima, 3.
non tribulatione malorum & dolore, afficitur, ad exeundum de carcere suo; sed nobiliori modo, videlicet desiderio visionis divinæ accensa, trahitur vehementer ad superna. Fitque ei nimis angusta præsens vita, quia adhuc copiosa sibi plenitudinis negatur; quæ de fonte magis satiari appetit, quàm sobriis haustibus refocillari. Valdè autem distat iste stimulus, à priore: Nam dextro jam calcari impulsus equus desiderii, tantò expeditiùs fertur ad interiora, quantò amor Genes. 29.
plus valet quam dolor efficere. Huic animæ, pulchrè & digniùs aptatur, quod de Patriarcha Jacob, scriptura commemorat. *Quia* (inquit) *serviebat Jacob pro Rachel septem annis; & videbantur ei dies pauci,*

pauci, præ amoris magnitudine. Sic etiam omnis labor parvus videtur amanti Deum, & desideranti claritatem vultus ejus inspicere; nec jejunia horret, nec labores diurnos ponderat, neque elongari ab amicis & proximis triste ducit: sed neque aliquid æstimari aut promoveri in hoc mundo, hujusmodi anima curat. Ideò omnia parvipendens præsentia, & unum super omnia desiderans, ejus amore frequentissimè vulneratur; quia quòd summè desiderat, adhuc in dies & dies differtur. *Joh. 6.* Quocunque tamen istorum modorum anima compungitur, tanquam in excessu mentis posita, præsenti versiculo desiderium cœlestis beatitudinis complectitur, ac sæpius eundem revolvendo enutrit devotionem, quàm de supernis concepit, dicens: *Quis det, ut veniat petitio mea; & quod exspecto, tribuat mihi Deus?* Væ ergo omnibus ambulantibus in desideriis carnis, qui nec consideratione miseriæ temporalis, oculos ad cœlestia levant: nec magnitudine æternæ felicitatis ad ea percipienda vi-
4. tam suam disponunt. 4. Sed nihil tibi & illis, anima fidelis; sine eis agere quod volunt, & implere omne quod delectat, sine dubio constat, quia non diu, neque in perpetuum durabit. Tu verò, sicut nunc audisti, & gavisa es in pollicitatione patriæ cœlestis; ita in ejus quæso amore, spes tua magis ac magis roboretur, donec bravium laboris tui merearis accipere. Insta diligenter pro virtutibus, passiones fortiter vince; charitatis & castitatis dona in custodia humilitatis, sub clausura divini timoris, collige & reconde; ac contra spiritales nequitias, arma orationis indue, & semper divinæ bonitati, plusquam propriæ industriæ in cunctis confide.

SERMO IV.

De laudibus prætiosa Margarita castitatis.

1. LOquamur aliquid de laudibus castitatis; & ad decorem ejus; primò habitatorem illius considéremus. Spiritus namque sanctus, auctor est principalis innocentis vitæ, & consecrator totius castimoniæ: quoniam in malevolam animam non introibit sapientia, & in corpore subdito peccatis, Spiritus sancti non permanebit gratia. Absque ejus speciali munere, castus nullus fuit: & nisi illo misericorditer protegente, in hac gloria Virgo nemo permansit. Gloriosa siquidem continentiæ virtus, victoriosa castitatis palma; insignis & laudabilis flos Virginum inviolabilis. Quanta sit Virginum continentiumque gloria, indicant ipsorum magna certamina, & vincentium perseverantiumque paucitas, facit eminentiam hujus virtutis lucere magis. Deposita omni spe propria, nihil de nostra industria, sed tantùm de immensa Dei confidamus misericordia, quæ nunquam aberit dilectis suis in hac mortali vita. Nam supra nos est hæc virtus, & confertur tantùm divinitus; neque tamen ingratis aut claris, sed humilibus & contritis corde, clamantibus quotidiè in oratione, & dicentibus: *Cor mundum crea in me Deus, & Spiritum rectum innova in viscéribus meis.* Speremus igitur ejus pietate, hanc nobis virtutem ab ipso tribui, quem constat sanctorum lachrymis posse placari; cujus etiam inspiratione, cupimus de tam admirabili margarita, pauxillum loqui.

Castitas peculiare donum Dei.

Psal. 50.

2. *Simile est enim Regnum cælorum homini negotiatori, quærenti bonas marga-* 2. *Matth. 13.*
ritas:

ritas : inventâ autem unâ pretios â margaritâ, dedit omnia sua. & comparavit eam. His verbis Christus Jesus, Ecclesiæ Sponsus, prænonet & hortatur nos ad amorem castitatis, adæquans illam rebus optimis per figuram pretiosi lapidis. Quia ergo nemo nobilium invenitur, qui non velit pretiosorum lapidum gloria fulciri, dummodo illi facultas adsit ; ac vestibus valdè bonis nòn affectet indui, ne vilescat hominibus: multò magis nos, versa vice, Deo placere studemus. Sed quæ est ista temporalis gloria, & qualis vestium corruptibilium decor esse poterit, cùm homo exigui temporis sit, tanquam fumus, & vapor pertransiens ? Proinde sit nobis indignum & confusum valdè; quod nobis Deo consecratis, non est sollicitudo tanta pro immortali ornatu animæ, sicut inesse plerumque cernitur stultis mundi amatoribus, pro vili corporis indumento. Nunc ego, hortatu Salvatoris nostri, demus omnem curam, ad comparationem hujus nobilissimæ margaritæ; si volumus in sanctorum sorte, splendidi apparere. Minus enim in conspectu summi Regis gloriosi erunt, qui cæteris licet honestantur virtutibus, hanc in se gemmam non habuerint. 3. Antequam Salvator de cœlestibus descenderet, latebat hæc virtus; & quantæ esset dignitatis & gloriæ, perpaucis innotuit. Sed novus Rex, novam produxit de cœlesti thesauro gemmam; & quoniam Sponsus hic erat, contulit hanc Ecclesiæ, & accepit eam in suam. Et sic affinitate conjunctus est ei, & ipsa ejus sponsa dicitur, propter castitatis fidem, & charitatis indissolutionem. Erat satis inaudita prioribus sæculis, vox turturis in terra nostra; quando non benedicebantur beatæ steriles, sed recensebantur per Moysen filiorum generationes. Nec tamen omninò videbatur abscondita Prophetis, quamvis non prædicabatur popularibus; quod satis liquet in hoc, cùm quidam ex Prophetis, more castissimæ turturis, ita insonuit : *Lætare sterilis, quæ non paris* ; *decanta laudem, quæ non pariebas* ; *quoniam multi filii desertæ magis quàm ejus, quæ habet virum.* Et in altero quodam loco, contemplatus vitam continentium beatissimam, & eam servantibus à Domino donari specialem gloriam, prophetavit dicens : *Hoc dicit Dominus Deus eunuchis : Qui custodierint sabbata mea, & elegerint quæ volui, & tenuerint fœdus meum : dabo eis in domo mea & in muris meis, locum & nomen melius, à filiis & filiabus.* Ecce non tantùm Domini voce, commendatur castitas, sed etiam præcedentium Patrum occulis, est magnificè declarata. Quàm bene decuit, ut utriusque Testamenti auctoritas, hanc nostris commendaret pectoribus ; qua possimus Deo fieri viciniores, & supernis spiritibus semper chariores. Incorruptio enim (ut scribitur in libro sapientiæ) proximum facit esse Deo. 4. Quàm splendida & speciosa facta es, ô beata castitas, ut digna videaris, ad Agni intromitti nuptias. Hæc est formosa columba, ac singularis amica creatoris omnium, quæ contemnit consortia mortalium, detestatur omnem carnis saniem, & ad cœlestem properat amatorem. Ipsa lilio assimilatur candidissimo, byssino figuratur mundo, & species ejus semper placuit altissimo. Hujus candore reficiuntur sanctorum oculi ; & odore famæ ejus, trahuntur ad Christum innume-

Exod. 3. Num. 1. Isaiæ 54.

Isaiæ 56.

Sup. 6.

4.

Virginitas & castitas neque olim sub lege ignota.

Castitas cunctis amabilis.

munerabiles Virginum chori. Odor enim nimius est in vestimentis ejus; quia castitas spargit ubique fragrantiam sui intacti corporis. Cuncti namque reverentiam castis deferunt, & invenitur etiam inter eos laudabilis, qui nunc munditiam servant incorruptionis. Contulit hanc gratiam castitati Christus, per inhabitationem sui spiritus, ut sit benedicta abomnibus, quæ transcendit limites humanæ fragilitatis. Nil sic hominem super propriam fragilitatem elevat, sicut virtus castitatis, quæ cælis etiam vim infert. Dum enim quis servat per gratiam in terris, quod per naturam Angelici spiritus in cælis, nonne vim infert cœlestibus? Talis enim Domino gloriatur, & dicit: *Domine, exaltasti super terram habitationem meam: & pro morte deffluenti deprecatus sum, & liberasti corpus meum à perditione.* Cui meritò debetur divina responsio: Hæc est, quæ nescivit thorum in delicto, habebit fructum in respectione animarum sanctarum. Et rursus in generali, Sponsus congratulatur cœlestis: *Hæ sunt, quæ non nubent, neque nubentur; sed sunt sicut Angeli Dei in cælis.* Jam patet clarius, quia castitas de cælis sumpsit originem, & à consortibus nobilissimis traxit progeniem. cum filia sit cœlestis Hierusalem & cognata supernorum civium. 5. In germine & fœcunditate ejus, exultat Spiritus sanctus; nam non præterit tempus, quo deficiat fructificare castas generationes, Deo multum acceptabiles: quæ sunt devotæ orationes, sanctæ meditationes, & mundi cordis affectiones. O quàm pulchra est ergo casta generatio cum charitate; quæ cœlum replet incorruptionis suavitate, & fœcundat terram conversationis sanctitate. Tam suavis denique odor inerat castitati, ut æterni Regis filius, de sola nasci dignatus sit Virgine, consecrans hanc in Matre, quàm detulit postmodum in dotem sanctæ Ecclesiæ. 6. Non tamen propter solam fatemur virginatem, quorum virginitas sola non est, nec sola placuit Christo. Nec Angelus inquit, Ave castitate plena, sed ave gratia plena: ut virtutum plenitudo potiùs referatur gratiæ, quàm castitati vel innocentiæ. Per solam quippe gratiam possidentur, castitatis, humilitatis, charitatis, cæterarumque virtutum charismata. Refulsit namque in Maria, præ cunctis excellentius, decus virginitatis, cùm ejus vita (ut ita dicamus) sola castitas & immaculata virginitas extiterit. Sed habuit etiam gratiam perfectissimæ humilitatis, per quam de summo cælo filium Dei ad se traxit. Unde & de ea scribitur in Canticis: *Dum esset Rex in acubitu suo, nardus mea dedit odorem suavitatis.* Et itaque Deo munus valdè gratissimum habere perpetuæ incorruptionis gaudium, & acceptabile sacrificium cunctis temporibus vitæ suæ, servare continentiæ propositum. Stupet natura, mirantur Angeli, lætantur Archangeli, exultat quoque omnis sanctorum cuneus, in obtutu & pulchritudine hujus virtutis. Occurrit etiam JEsus Christus amator castitatis, conservator pudicitiæ, salutans animam, quàm sibi adoptavit in sponsam, jubilans & modulans in ipsius adventu carmina quædam ex canticorum Canticis: *Ecce tu pulchra es amica mea, ecce tu pulchra, oculi tui columbarum.* 7. Quid ad hæc dicetis homines miseri corpore & mente corrupti? An non

Eccli. 51.

Sap. 3.

Matth. 21.

5.

6. Virtutum plenitudo in Maria exgratia præcessit.

Cant. I.

Cant. 1. 7.

non demulcent aures veſtras, hæ voces gratulabundæ, hæ deliciæ mundis & caſtis reſervatæ? Et ſi vultis recipere & verè intelligere, ſervite munditiæ, ſtudete ſobrietati, & mundas manus veſtras conſervate. Et veniet à Deo vobis lætitia, & inenarrabilis exultatio; quam ſoli percipiunt, qui mundi luxus deſpiciunt, & mentem ab omnibus deliciis ejus ſuſpendunt. Eja chariſſimi, nunc omnes erigamus aures noſtras intentiùs; quoniam venit nobis Sponſus de cœleſtibus. Et vos Chriſti Virgines, ferte lampades jam ardentes, oleum ſimul deferentes: Ecce janua patet, quæ paratæ ſunt, in- Matth. 25.
trent. Intremus, intremus per portas, quas aperuit Dominus, ut cum omnibus ſanctis mereamur illum benedicere & laudare, in ſæcula ſæculorum, Amen.

SERMO V.

De cuſtodia caſtitatis.

1. SErmone præcedenti, in laudem caſtitatis quædam diximus, ſperantes quòd hæc virtus, multorum erit grata cordibus, quæ jure nil in ſe habet offenſionis. Et ſi ſunt, qui offenduntur, ſuæ potiùs hoc obſcœnitati, non ejus ſanctitati imputent: nam caſtitas velut quidam carbunculus, in ſanctorum vita ſemper emicuit. Confidimus igitur, quòd tanto chariùs amplexabitur ab omnibus, quantò ſplendidior effecta videtur ſacrarum laudem præconiis. Alta profectò laus ejus, quæ non ex hominibus, ſed à Deo procedit, & ſanctorum abundantius declaratur exemplis. Præceſſerunt nos multi continentiæ armis amicti, & fuſo ſanguine proprio reliquerunt, quid ſit agendum nobis de corpore noſtro, quia ſanctitati, non corruptioni, nos optant famulari. Concurrit etiam hodie ſacratiſſima utriuſque ſexus multitudo, ad regales nuptias filii Dei, optans pro illecebris carnis, adimpleti Spiritus ſancti fructibus; qui ſunt, pax, patientia, modeſtia, continentia, caſtitas. Et quis tam excellentis eſt dignitatis, non eſt mirum ſi trepidi in ejus deprehendamur laudibus; cùm ipſa locum habeat celſiorem, & materiam loquendi miniſtret copioſam magis peritis. Silere tamen de illa non oportet omnimodò, quam tam neceſſariam nobis agnoſcimus; ſine qua, nec ſanctitatis perfectionem valemus aſſequi pro qua in ſanctorum omnium remunetatione, translato laboris onere, in perpetuum beati non dubitamus. Perſcrutemur ergo diligentiſſimè, qualiter ſervari poſſit caſtitas, quibus etiam juvari remediis debeat incontinens animus. Ad virtutem quippe caſtitatis, abſque labore & certamine non pervenitur; ſine timore Dei, & ſui cuſtodia, nulli in ea perſeverare donatur. 2. Grandis quædam 2.
cuſtodia, ad conſervationem perſeverantiamque caſtitatis, eſt utique inſtituenda devotis; ne videlicet loqui, audire, legere, aut talia intueri velit affectio carnis, unde poſtea generari queat aliqua occaſio tentationis. Verùm hi, qui Spiritu ſancto irrorante, ab æſtibus carnis aliquantulum tempetati ſunt, & magno jam caſtitatis munere præcincti videntur; ſi foris adhuc per ſenſuum cuſtodiam ſe non muniunt, periculo rurſus & caſui appropinquant. Foris enim per ſenſus hauritur, unde mens caſta deturbari, & delectationem ſordidarum veneno, ad mortem nonnunquam ſolet inficì. 3. Dehinc valdè eſt neceſſa- 3.
rium,

rium, cordis cubicule follicitiùs obſtrui, ne vita aut audita prius phantaſmata irruant; ne illa quæ videbantur oblivioni tradita propter hominis incuriam revertantur, & pacem cum tranquillitate conſcientiæ & corde tollant, ſicque de caſtitatis beatitudine cogitare prohibeant. Cæcatur protinus mens, pura ſi ſollicitudinem intimam, cum diſciplina corporalium ſenſuum, amiſerit; & quæ gaudio perfundi poterat, indubitanter amaritudini & dolori admiſcetur. Quid mirandum, ſi tradatur ludibrio diaboli quæ prætermiſit fideliſſimum pactum immortalis Sponſi? Avertat benigniſſimus Salvator Chriſtus, talem judicii ſententiam a cordibus noſtris: ſed dignetur potius conferre uberiorem ſpiritus ſui gratiam, qua intus ſanctificari & confirmari, adverſus carnis bella mereamur. Flagitemus ab ipſo remedia ſalutaria, quibus concupiſcentiæ fomes ſopiatur; & caſtitatis augeatur refrigerium, ut ſimus ſanctificationis templum; & ſicut decet ſanctos, immaculati perſeveremus cum Chriſto, quem admodum Propheta in Pſalmo loquitur: *Domum tuam decet ſanctitudo, in longitudine dierum.* 4. Valet maxime ad caſtimoniæ decus promerendum, ſobrietatis virtus, quæ delicatiores reſpuit cibos, & potum effluentem refecat; vigiliis ſacris atque jejuniis comprimere carnis laſciviam ſuadet, laborare manibus prædicat, occupari in Dei opere adhortatur; quia otium & deliciæ, prædones ſunt caſtitatis. Beatiſſima vero caſtitas, totius gratiæ & ſanctitatis amatrix, ſapienter quidem admonet renuntiare terrenis affectibus; ne cœleſtibus fraudemur muneribus, & ne ſanctorum conſortiis ſimus indigni, ita inquiens: *Ego mater pulchræ dilectionis, & timoris, & magnitudinis, & ſanctæ ſpei* Tranſite ad me omnes, qui concupiſcitis me; & a generationibus meis adimplemini. Qualis ipſa eſt, tales fieri & alios deſiderat. Nam ipſa liberrima exiſtit, & nulla peccatorum contagione violata, manet innocentia vitæ: Nullus carnalibus reſolvitur æſtibus, refugit brutorum ſubdi actibus, & ſulphureis conſumi flammis contremiſcit, propter creatoris ſui referentiam. Ingenua (inquit) ſum, & ſpecioſiſſima in genere meo; ut omnis actio, vox, & ſermo, index pudicitiæ proteſtatur. Ideo obſcœnis nimium dedignor circumveniri negotiis, ſolis delector ſinceris & probis ſodalibus intereſſe. Vox etenim mea, in Canticis eſt: *Fulcite me floribus, ſtipate me malis*; quia ſolius conditoris amore langueo. Talibus incitamentis, ex Spiritu ſancti unctione fluentibus, confortatur caſtitatis amator; ac contra immiſſionem Satanæ & concupiſcentiæ motum, fit conſtans bellator. 5. Hic non pugnatur armis aut ferro, ſed patientia, oratione, & humilitate: nam ita ſubjugatur facilius omnis motus libidinis. Donum enim Dei eſt; & miſericordia in electis illius: poſſe corruptibilis carnis concupiſcentiam compeſcere; ignem quoque in ſinu proprio ferre nec tamen prævalere adverſus mentem. Veriſſimæ gratiæ Dei eſt hoc privilegium, & nullius hominis meritum. Merito ergo Moyſes famulus Domini miratus eſt, quare rubus ardebat, & non comburebatur, atque ait: Vadam, & videbo viſionem hanc grandem. Quis ex nobis eſt; quem ſtupor non apprehendat, quomodo in carne fra-

Eccleſ. 24.

Cant. 2.

Exod. 3.

Pſalm. 82.

Otium & deliciæ prædones caſtitatis.

fragili in vase fictili, fieri possit; ut homo carnali gravatus pruritu, frequenti vexatus tentationum impulsu, nunquam præstet voluptuosæ cogitationi consensum? O quam mirabilis Deus in sanctis suis, qui talem virtutem & fortitudinem contulit servis suis, benedictus in æternum Deus. Opus namque magnæ fortitudinis est, talem in se ipso experiri rebellionem, & continuo per gratiam Dei, de se conari habere victoriam. 6. Ut vero certior sit hæc victoria, fuga est assumenda; his tanto magis, qui infirmiores se cognoscunt. Nec imputandum inertiæ hominis & pusillanimitati talis occultatio; cum utique magnanimus dicendus sit, qui festinus effugerit, & cautius ignes lubricos declinando devicerit. Hoc in Joseph Patriarcha, castissimo adolescente, factum legimus, cum impudens fœmina, oculos in lucidissimum pudicitiæ speculum injecisset; qui fugit Joseph, & exiit foras. Multum itaque circumspectus, & pavidus esse debet, qui in carne fragili beatius castiusque vivere disposuit. Paveat, & se custodiat omnis juvenilis animus; quoniam magnæ insidiæ, & multa pericula consurgere adversus eum consueverunt. Incerta victoria, & molestiora probantur certamina. 7. Nulla ætas, nullus quoque sexus libertatem sibi castitatis audeat polliceri. Cogitandus est frequenter, Samsonis sanctificati hominis lamentabilis laqueus; qui cum funibus & catenis vinciri non posset, unius mulieris blanditiis superatus est, & hostibus traditus. Qui statim eruerunt oculos ejus, & vinctum perduxerunt in civitatem suam quia mens carnis dissoluta blanditiis, potestati traditur diabolicæ ad illudendum; ac illi per suggestionem cupiditatum & voluptatum sæcularium ejus spiritualem evertunt intentionem; cordis scilicet oculum, & vinctum ad sæculum pertrahunt, aut (quod desperatius est) Tartari tandem claustris mancipant. Doleamus, & timore solliciti de nostra infirmitate, nunquam erigamur; quando sanctus David, Rex & Propheta Dei, dejectus est voluptate carnis: & qui terrena, mente pura sæpissime calcabat, flebiliter (ut dicimus) ad illicita opera quandoque cecidit. Pro qua enormitate criminis, adversa illi multiplicia suscitavit omnipotens Deus, juste puniens hoc grande facinus, ad terrorem cujuslibet prævaricatoris. Sapientissimi quoque Salomonis lapsus, profundius intueamur, ampliusque divinum metuamus judicium; quod talis ac tantus vir (de quo legitur, quod Dominus dilexit eum, & appellatus sit amabilis Domini, & quia fecit illum excelsum præ omnibus Regibus Israel) ad hanc corruit mentis insaniam, ut idola adoraret, quia mulieres everterunt sensum ejus. Quis igitur non pertimescat de se, etiam si fuerit jam castus & sanctus in operibus suis, audiens viros tam fortes & illustres cecidisse? Idcircò nemo si fiducia non bona erigat, quamdiu cum gravat corruptibilis hujus vitæ incertitudo; sed tanto magis se humiliet & deprimat, quia qualis illum tentatio apprehendere possit ignorat; & quis ejus finis sit, præscire non valet. *Multi enim sunt vocati, pauci vero electi* Adhibenda est ergo cautio magna, pro perseverantia & custodia castitatis; ne unquam callido tentatori, foris aut intus pateat vel minimus accessus. 8. Nullus tamen quamvis imbecillis, frangatur laboribus

6. Fuga commendat ad custodiam castitatis. *Genes.* 39.

Judic. 16. Samson captivus, vinctus, & cæcatus quid significat.

2 *Reg.* 11.

2. *Reg.* 12.

2. *Reg.* 12. & 3. *Reg.* 11. & 15.

Matth. 20.

boribus aliquibus, aut tentationibus perturbetur; ſed meminerit quia tanto illi erit corona prætioſior, quanto fuerit in reſiſtendo conflictus major. Neque videri poſſet, cur caſtitatis victoria haberetur meritis major, & laude Sanctorum inſignior, ſi non gravioribus ac tantis probaretur tentationum incurſibus. Lætificare ergo nos debet illa beatiſſima ſe icitatis æternæ repromiſſio: & erigere ad laborem certaminis ſpes coronæ immarceſſibilis, qua laureatæ lætantur Sanctorum animæ cum Chriſto ſine fine pro leviſſimis laboribus. Ad quam nos exules perducere dignetur Jeſus Chriſtus, ſpes & corona Sanctorum omnium, qui cum Patre & Spiritu ſancto regnat Deus, per omnia ſæcula ſæculorum, Amen.

SERMO VI.

Contra carnalia tentamenta.

1 1. DE re quidem neceſſaria & utili ſæpius tractare; nec ſuperfluum putari debet nec infructuoſum. Quid ita neceſſarium, quid tam utile ſaluti omnium ſicut mortiferis mederi paſſionibus animarum? Nil utique ſic morbidum, ſic contagioſum invenitur in homine; ſicuti concupiſcentia carnalis, & indomita libido, quæ totam corrumpit animæ pulchritudinem. Supra namque pauca de laudibus caſtitatis egimus; deinde ſubſequenti ſermone de ejus obſervatione, nonnulla remedia protulimus. Reſtat ergo nunc adhibere aliquod ſalutiferum cauterium, ut qui neque decore, neque amore trahuntur caſtitatis, vel terribili metu gehennæ terreantur ab æſtu libidinis. Diverſis diverſa conveniunt, & non
2 omnes uno ordine imbuendi ſunt. 2 Advertе igitur deteſtabilis aſſenſor libidinis: Proferam contra beſtialem vitam tuam, cœlum & terram; inducam judices damnationis tuæ, Angelos & Archangelos; dabo teſtes veriſſimos condemnationis tuæ, univerſum cœtum Sanctorum. Noviſſime ipſe creatur & rector omnium ſæculorum, ſententiam inferet incommutabilem, & armabitur univerſitas creaturæ, in ultionem peſſimæ turpitudinis tuæ. Sed & ipſis maligni & teterrimi ſpiritus, incenſores & fautores tui, rugient ſuper te, & cruciabunt carnes tuas ignitis fuſcinulis ſuis; & parabunt focum, ſulphure & pice plenum animæ tuæ, qui in æternum non extinguetur. Revelabunt cæli iniquitatem tuam; qui cum illi legem naturæ, qui ſine ſenſu ſunt, nunquam amiſerint, te, qui legem Dei tranſgreſſus es. & pretioſam imaginem ejus maculaſti, judicabunt, & ſuis conjungi habitaculis nequaquam patientur. Itaque cœlo indignus eris, immundiſſime peccator. Clamabit etiam adverſus te terra, inter alia elementa humillima; quia cum illa fructum ſuum reddere mortalibus conſueverit, tu carni obediendo factus es indignior terra; utpote qui fœtorem libidinis ſectatus es pro ſanctitate. Non ergo te terra ſuſcipiet, niſi ad operiendum miſerabile corpus tuum, eritque cibus vermium, donec in noviſſima tuba tremefacta illud ejiciat, ut in inferno ſubmergatur cum anima tua. Ibi erit habitatio tua, & clauderis velut in puteo bullienti, a quo nulla erit redemptio. Ibi cruciaberis die ad noctem, pro delectationibus tuis, & nemo tibi propitiabitur; quia corrupiſti corpus tuum, & confudiſti animam tuam. Glorioſos amicos Dei, & luminaria cœlorum. An-

Impudicum omnia damnant.

gelos videlicet & Archangelos, erubescere fecisti; quia cum illi præcipuo puritatis candore fulgescant, tu omni tabe fœculentior, turpissima facie denigrata, longe ab eorum aspectibus detraheris, & flammigeris dœmonum fornaculis sociaberis: quorum facies super nigredinem carbonum, & fauces insatiabiles, & oculi protervi, & horribiles nimis. Propter indomabilem libidinem tuam, & abominabilem concupiscentiam, quam voluisti ad tempus exercere, cogeris sine tempore infernalia tormenta pati. Nam ignis infernalis ardebit in amatores libidinis; ita ut neque mare, neque omnis aquarum abundantia, illam flammam sufficiant extinguere. Qua propter exhorresce peccata carnalia, si vis æterna evadere incendia. Noli perdere prætiosam animam tuam, quam Christus redemit sanguine suo. Noli contristare Angelos Sanctos, & Deum inhonorare. Metue Dominum, & carnem tuam ne ita dilexeris: ut pro illis perpetuam damnationem incurras. Si enim secundum carnem vixeritis, moriemini: Si autem spiritu facta carnis mortificaveritis, vivetis. O quam cito
Rom. 8. transit delectatio, & quam longa instabit cruciatio. O quam cito pœnitebit
3. stulte egisse, quam gravis remorsus erit pro scelere. 3. Eja, quantum lætabuntur, qui non consenserunt operibus nequam? Quanta etiam fiducia exspectabunt judicii diem, qui non inquinaverunt vestimenta sua. Tunc stabunt justi, qui pie, sobrie, caste vixerunt, in magna constantia adversus dæmones, qui tunc eos tentabant, & ad opera nefaria instigabant; & adversus omnes, qui eis occasiones criminum præstruebant. Tunc item stabunt ad sinistram injusti adulteri, incestuosi, incontinentes, qui deliciis & comessationibus vacabant atque præ nimia confusione contremiscent, à facie judicis cœli & terræ, ab auditione illa severissima; *Ite maledicti in ignem æternum, qui paratus est diabolo, & Angelis ejus.* Tunc ululabunt, & clamabunt: Væ, væ, quid nunquam egimus? ut quid nos ipsos in tam brevi momento perdidimus? Ah ah, damnati sumus. Heu, quod unquam nati fuimus. Tarde, tarde jam pœnitemus frustra est clamor & dolor noster; quia sine mutatione manebit sententia, quam accepimus. Nulla suffragia Sanctorum, nulla nos valebunt adjuvare beneficia amicorum. Ecce æternæ nocti, & perpetuæ oblivioni traditi sumus. 4. Speculamini igitur vos, 4.
o filii hominum, in damnatorum pœnis & opprobriis; ne forte veniat repentina mors, & calamitas inferni vos opprimat, & non sit, qui liberet. Convertamini, & agite pœnitentiam, qui cum morte fœdus inistis. State innocentes, & pugnate juvenes contra libidines; *Ne dederitis membra vestra arma iniquitatis peccato: quia peccatum cum consummatum fuerit, generat mortem.* Æternum ignem cogitate, & de cordibus vestris concupiscentiæ ignem exsufflate. *Quis ex vobis habitare poterit cum igne devorante?* Prœmia Sanctorum considerate, & æternam gloriam perdere, pro immunda delectatione despicite. Sensus & oculos vestros, ab impudico visu claudite, & Deum gemitibus exorate; ut vos intactos custodiat, & perseverare usque in finem laudabiliter concedat. Amen.

Matt. 25.

Rom. 6. Jacob. 3.

Esaia. 33.

SERMO

SERMO VII.

De dono solitudinis, exemplo Christi, & sanctorum Patrum.

1. 1. FOns & origo perfectus spiritualis est, libenter in cella residere, & in solitudine sub silentio se tegere; ut possit Dei servus sæculo mori, & Christo tantum vivere; & cum Apostolo dicere: *Mihi mundus crucifixus est, & ego mundo.* Et iterum ab eodem audire: *Mortui enim vos estis, & vita vestra abscondita est cum Christo in Deo.* Solitudo corporis & cordis, pariter quærenda est & custodienda. Nam corporis bona est & tuta, sed cordis melior & tutior. Qui tamen primam abjicit, alteram non inveniet; quia una est alterius custodia, & hæc duo confoventur mutuo. Hæc solitudo, est verè devotis singulare confugium. Hæc docet: (ut jam dictum est) mori sæculo, & exterioris curæ non inquinari sorde, atque sanctis inhærere meditationibus, etiam cælestibus nonnunquam 2. appropinquare spiritibus. 2. Hanc Christus vero & exemplo docuit, quando in nocte solus in oratione pernoctavit, & orantibus cubiculum intrare jussit. Est enim nocturnum tempus aptum sæpe pro devotione & pro sacra meditatione non parvum subsidium. Maxime autem formam vitæ solitariæ exhibuit, quando quadraginta diebus & quadraginta noctibus jejunavit, & in deserto Eremtia fuit: ibique (ut Evangelista refert) cum bestiis erat. Quod propter nos agere dignatus est, ut etiam nos ipsi libenter soli simus, & quantum in nobis est, illi semper vacare velimus. Hanc amavit Propheta, qui dicebat: *Elongavi fugiens, & mansi in solitudine.*

Galat. 6. Colos. 3.

Luc. 6. Matth. 6. Matth. 4.

Mar. 1.

Et alius quidam: *Sedebat solus & tacebat, & levabat se supra se.* Vere in solitudine aliquid magni latere videtur, quæ a plerisque Sanctis tam ardenter est amplexata. Nam ipsa solet incipientibus, a multis esse protectio periculis, & a diversis umbra tentationibus. Perfectis vero & spiritualibus; quorum conversatio est in cœlis, qui etsi corpore in terris sunt in bonis tamen mentem ardenter figere cupiunt. Solitudo quasi locus & paradisus voluptatis est, & tanquam hortus deliciarum amœnissimus. Quodammodo enim servi Dei seipsos inveniunt, cum in cubiculo solitarios se conspiciunt. 3. Cunctis igitur proficere cupientibus, amor solitudinis videtur utilis, & satis necessarius. In illo sæpe dolore cordis tacti, præterita mala plangimus, præsentia discernimus, & futura cautius prævidemus. Itaque apparet, quia in solitudine salubrem animæ fructum afferimus, modo mala nostra deplorando; modo contra tentationes & vitia nos exercendo: modo remedia passionum exquirendo; modo in profectu virtutum nos consolando. 4. Ibi etiam devotionem cordis facilius 4. accendimus, & ne tepescat vel extinguatur, melius custodimus. Verumtamen ne gravis vel magna videatur nobis nostra solitudo, ad Sanctorum Patrum pergamus interioris solitudinis loca. Quæramus Paulum primum Eremitam; quæramus Antonium vel Macharium, si forte occurat aliquis, qui hominem infra annos viginti, vel triginta, vel amplius non viderit; & tunc quam exiguum sit tempus, quo latere solemus, apparebit. Et si adhuc plures cernere delectamur, videbimus non

Psal. 54. Thren. 3.

3.

modo viros, sed & fœminas atque virgines hujus solitudinis consortes, & tam arduæ vitæ, & vere spiritalis militiæ, servasse semitas. Horum igitur omnium exemplis edocti amplius nostræ solitudinis latibula adamemus; & apparere foris, qua possumus diligentia, devitemus. & erit nobis tanto Christus familiarior, cordibusque nostris ipsius amor suavior, quanto hujus sæculi aspectus atque affectus fuerit rarior. In qua solitudine, nos dignetur custodire, qui solus in corpore potuit sine culpa vivere, Jesus Christus, Dominus noster. Amen.

SERMO VIII.

De bono silentii, & fructus ejus.

Eccl. 3. 1. SIlentium, amica solitudinis est; sicut quidam custos ejus sapiebat & dicebat; sedebit solitarius, & tacebit. Nam raro bene, nisi in solitudine, custoditur; sed & facilius ibidem tenetur, quia absentia occasionis, multoties est victoria tentationis. Istud silentium observare cupiebat sanctus, qui dicebat: *Dixi, custodiam vias meas, ut non delinquam in lingua mea.* Et rursus orabat: *Pone Domine custodiam ori meo, & ostium circumstantiæ labiis meis.* Sed & Dominus noster Jesu Christus, silentium nos amare docuit, dicens. *Sit sermo vester, est, est; non, non.* Quod amplius est, a malo est. Quibus verbis diserte nos instruit, ut necessaria tantum & utilia loqui curemus, superflua vero & inutilia declinemus. Non enim servus Dei silentium ita reputare debet, quasi loquendum nunquam sit; sed suo tempore & loco verba sua: sicut dispensator bonus, distribuere sciat. Unusquisque perpendat, quid sibi salubrius existat; quia quibusdam magis expedit silentio intendere aliis e contra, non nimium taciturnitati se dare. 2. Qui autem silentio vult studere, inspiciat Christum, quomodo ab iniquis accusatus, nihil respondit: ita ut Pilatus miraretur vehementer Unde & iterum scriptum est: Jesus autem tacebat. Sed & beatissima mater ejus, Virgo Maria, paucis utebatur verbis. Et sicut dicit beatus Bernardus, quater eam (ut ex Evangelio colligitur) locutam fuisse legimus. Propter hoc nobis valde expedit, quatenus tam exemplo ejus quam filii ejus, observemus omnia verba hæc, conferentes ea in cordibus nostris. Igitur sit omnis servus Dei, velox ad audiendum, tardus ad loquendum, & fervidus ad proficiendum. Attende, si non silentium totius boni interioris custos est & incrementum. Vide etiam, si non thesaurus cœlestium bonorum, in his cordibus requiescit 3. Beatus, qui silentium diligit & custodit: nam in custodia illius, magnæ devotionis fructum sibi accrescere sentiet, dummodo in aliis sollicitus & ipse fuerit. Parum enim valet custodia oris, absque custodia cordis, & diligentia cujuslibet boni operis. Propter hoc, qui silentio & luctu salutari gaudent, hi verè sciunt pretium ejus: quia virtus & sanitas eorum, versatur in linguis eorum Et profectum, quem inde sentiunt, sæpius experiuntur, quia levitatibus subdi noluerunt. De his aptari potest, quod in psalmo legitur: *Non est ruina maceriæ* (scilicet spiritualis ædificationis,) *neque transitus, neque clamor, in plateis eorum*: Hoc est, in latitudine cordis eorum, non est ullus sæcularium actuum concursus, nec inuti-

2

Maria tantum quater in Evangelio locuta, *Luc. 1. Joan. 2.*

3

Psalm. 38. Solitudo silentii parens & alumna. *Psal. 38. Matth. 5.*

Psalm 143

utilium etiam cogitationum strepitus. Et quia Deo intus conjuncti sunt, ideo a mundanis desideriis sæpe silescunt. Beatum ergo dixerunt populum, cui hæc sunt; quia Dominus Deus protector ejus
4. est. 4. O si daretur famulo Dei, interdum experiri silentii ac solitudinis suæ spirituales delicias, quam merito ex abundantia suavitatis earum, in hæc verba prorumperet: Ecce quam bonum & quam jucundum est, sedere solum, & tacere, & levare se supra se, & adventum præstolari delicti amici Jesu Christi? Quis talem dubitet fore felicem, & optimam cum Maria partem elegisse. *Qui*
Luca 19. *potest accipere, capiat*; sed non omnes ad hoc tendunt, neque per sanctum desiderium, ad interna bona se accendunt. *Qui sunt de mundo*, (ait sanctus Joannes) *de mundo loquuntur, & mundus eos audit,*
Jacob 3. *& qui est ex Deo; verba Dei audit.* Vere pretiosum verbum nunquam proferre otiosum; & valde jucundum in cunctis verbis suis fore solicitum. Unde beatus Jacobus hunc asserit perfectum, qui verbo non offendit; quia linguam nemo hominum domare potest. Sed quia apud Deum omnia possibilia sunt, id quod propriis viribus non valemus, ejus munere fieri potest; quia non est impos-
Marc. 19. sibile apud Deum omne verbum. Sed
Luc. 1. nos miseri nos ipsos decipimus, quia remedia contra consuetudines malas non quærimus. 5. Quis non est expertus, quam grave sit silentii claustrum intrare, post inutiles aut prolixas fabulationes? Beatus, qui malæ conscientiæ flagellis pro incontinentia silentii edoctus, de cætero cautior invenitur; ne in idipsum, aut in deterius, rursus corruat. Amator vero silentii, & custos caltæ conscientiæ, bonum quod intus sentit, non ignorat; quia in pace, factus est locus ejus. Et si est interdum conflictus ei, ut se comprimat, succedit tamen postea pax magna, quia hostibus restitit, & sibi ipsi vim intulit. Timet etiam frequenter iste, ne inventum thesaurum, per incuriam aut levitatem amittat; quem magis abscondere quam effundere Domini consilio debet. Videte (inquit Christus) ne quis sciat. Unde sicut avarus nummos, ita Religiosus verba sua trutinare debet: ne inutiliter, aut sine lucro, verbum aliquod dicat. Religiosorum etenim & devotorum est, vacare, silere, orare, & præter Deum nil velle scire. Locus enim, in quo Religiosus stat, sanctus est. Ut quid etiam teram hanc optimam occupat, si fructus bonos non germinat? Bonus homo, ait Dominus Jesus, de bono thesauro (hoc est, de puro corde) profert bona: & malus, similiter mala. Loquamur ergo de Deo, si tempus fuerit, aut differamus propter Deum: de mundanis omnino rebus taceamus. 6. Nec sit tibi grave (homo Dei) parvo tempore in hoc sæculo silere: quia si feceris, cum Angelis poteris in æternum gaudere. Hoc igitur modo agis in terris, quod sancti Angeli servaverunt in cœlis. *Factum est*, (ait Evangelista Joannes) *silentium in cælo.* Hoc Lucifer, quia non tenuit, propterea cum omni comitatu suo, de cœlo cecidit. Dixit enim: In cœlum conscendam, ponam sedem meam ad aquilonem: ascendam super altitudinem nubium, similis ero altissimo. O miser, quid loqueris? Ut quid cogitationes istæ ascendunt in cor tuum? In illo summo monasterio, ubi perpetuum silentium

6. *Apoc. 8.* Lucifer quia silentium non tenuit, corruit. *Isaiæ. 41.*

ab

ab omni malo, ſtatutum eſt ab illo ſupremo Abbate, tu quomodo loqui non timuiſti? An neſciebas, quia in his, quæ præcepit tibi Deus oportet te eſſe? Quomodo cecidiſti Lucifer, qui mane oriebaris? Turbaſti cœlum ſuperbia tua: non ſervaſti diſciplinam Dei Patris: ſed transgreſſus es ſtatuta ſummi Abbatis. Merito proinde expulſus es nec potuiſti
Pſalm. 33. ſtare, quia ſilentium in cœleſti monaſterio confregiſti. Cavendum omnino à tali præſumptione & locutione: & ad illud properandum ſilentium: quod a tantis caſibus poteſt præſervare animum De quo ſcriptum eſt: *Prohibe linguam tuam a malo, & labia tua ne loquantur*
7. Nunquam ..lendum laude Dei. *dolum.* 7. Eſt tamen quoddam ſilentium, quod tam Angelis quam hominibus non conceditur, immo & nuſquam admittendum videtur: hoc eſt, ſilere a laude Dei; à devotione, & gratiarum actione. De quo Propheta ita memi
Eſaia 6. nit. *Vos, qui reminiſcimini Domini, ne taceatis, & ne detis ſilentium ei.* Et ne viderentur inobedientes, clamabant voce magna dicentes; *Sanctus, ſanctus,*
Eſaia 6 *ſanctus, Dominus Deus ſabaoth: plena eſt omnis terra, majeſtate ejus.* Et nos ſimiliter clamemus in cœlum & miſerebitur noſtri: laudemus etiam eum in terris, quem laudant omnes Angeli in cœlis. Sed quia longe ſumus ab illo loco, ubi nemo verbo offendit: & revertatur unuſquiſque ad cor ſuum, ſileat a malo; ſileat etiam cum Propheta quandoque a
8. bonis, propter melius. 8. Ad exem-
Pſalm. 38. plum ſilentii, propone tibi (ſerve Dei)
Patres Eremi prodigioſæ taciturnitatis. ſæpe facta antiquorum Patrum. Perge ſi vis, perge mente ad tabernacula illorum: ſi forte invenire poſſis Abbatem Agathonem, qui jam tribus annis lapidem in ore, pro rigore ſilentii portavit. Et magnum illum Arſenium, ſi inveneris, illo tacente, loqui forſitan non audebis. Et alios perquam multos ſi quæſieris, in cubiculis & in ſpeluncis terræ ſolitarios & ſilentio deditos, potius reperies quam foris vagantes. Propterea non illud ſegniter debes tenere, unde tam pretioſa religionis ſtudia poſſunt tibi oriri: quia per ſolitudinem & ſilentium multi ſanctorum ad quietem cordis perducti ſunt: & inibi multoties didicerunt: quicquid aliis ſalubriter tantem prædicaverunt. Sic Antonius primo latuit, poſt vero glorioſus & magnus Monachorum Pater aparuit. Sic benedictus Abbas: ſic fecit in monaſterio ſuo Sanctus Gregorius ita: & conſequenter devotiſſimus Bernardus, cum multis aliis viris perfectis. Et horum vitam ſi inſpicis, invenies quid imitari debeas. Nam vivendi ſpeculum opere & verbi facti ſunt.

Sanct. in ſolitudine didicerunt, quod alios poſt docuerunt.

SERMO IX.

De ſolitudine cordis, in qua ſupra ſe levatur anima.

1. DE interiori ſolitudine, jam pauca videamus. Hanc quærere & amare debet, quiſquis uniri Deo cupit. Hæc mentis ſolitudo dicitur, & longe dignior & utilior corporis ſolitudine eſſe creditur Hæc enim niſi menti intiderit, corporis etiam ſolitudo, multitudo fit. Hæc eſt, quæ totum interiorem hominem, ab omni ſervat vitio purum; & contra ſuggeſtiones Satanæ reddit cor valde ſecurum. Nam quamvis diverſis cogitationibus, mens iſta concutitur; introire tamen hoſtis, aut prævalere ultra conſenſum, propter hanc

2 hanc solitudinem non permittitur. 2. Laudabilis & prædicanda ista solitudo, quia magna mentis est fortitudo, qua cuncta superantur in hoc sæculo. Hæc est, quæ in multitudine multa nosse: quia alibi occupari se potiùs debere dicit, cùm citò pertranseat, quicquid hic stare aut florere videtur. Et ubi cuncta moribus suis inserviunt, hæc uni immobiliter, quod tantùm necessarium est, inhærere summoperè quærit. Qui hanc intrat solitudinem, quamvis foris laboret, ejus tamen mens intus orare non cessat. Et si ad horam inde videtur distrahi, mox in idipsum redire festinat, quia intus habet, qui quotidie clamat: Redi ad cor, ecce adsum: ecce venio citò. En sto ante ostium, & pulso: aperi mihi soror mea, quia concupivi speciem tuam. Beata anima, quæ ad hanc vocem semper vigilat, quia super omnia bona præsentia constituetur. 3. Idcircò enim vox dilecti hanc 3. invitat ascendere, ne infimis rebus possit indebito amore retineri: qui istis caducis tenetur, velde intus distrahitur, & ad solitudinem cordis, in qua Deus hominibus loquitur, tardiùs venit, ideòque visitatione ejus multoties carebit. 4. Hanc discipuli illi in monte Thabor intraverant, qui neminem nisi Jesum tantùm, post mentis excessum, videbant. In hanc quoque Moyses ascendit, quando solus in monte cum Deo, quasi vir cum amico suo loquebatur: ubi quadraginta diebus & quadraginta noctibus, sine humano solatio fuit. De qua plura dicere quis poterit, nisi uberiùs expertus, & ab omni sæculari strepitu alienus? Nam quid scius est, longèque nobilius, interiora bona experiri, quàm inde quicquam definire, vel à quocunque justo tantùm labiorum vocibus percipere. 5. Qui tamen hæc experiri desiderat, cor à fæce sæcularium desideriorum emundet, concupiscentias proprias mortificet, de terrenis consolari & gaudere, semper quærat. Et tunc cognoscere potest, quoniam suavis est Dominus; Beatus vir, qui sperat in eo. Tunc etiam in solitudine interiori lubens commorabitur, & de bonis sempiternis frequenter meditabitur. 4 5

Finis sermonum ad Fratres.

PARS QUARTA,

jam secundò typis evulgata.

In hac Parte quarta, continentur tum Conciones, tum Meditationes admodum utiles & piæ. Conciones sunt ejusmodi, ut Meditationes esse videantur. Similiter Meditationes ita scriptæ sunt, ut ex iis Conciones haberi possint.

CONCIONES ET MEDITATIONES

triginta sex utilissimæ.

PRIMA.

De Incarnatione Christi secundùm testimonia sacrarum Scripturarum, veteris & novi Testamenti.

1. *Scrutamini scripturas*, dicit Dominus. O dulcissime Domine Jesu, concede mihi indigno famulo tuo, Incarnationis tuæ mysterium, de votè

Joan. 5.

vetè pensare sagaciter investigare, sublimiter intelligere, non intellectum humiliter venerari, & tibi semper gratias agere, pro dignatione tanta, & charitate tam ineffabili. Hoc enim mysterium, me magis delectat considerare, & inter cætera mirabilia tua suavius sapit, vehementiùs afficit, fortiùs astringit, & totum spiritum meum in te rapit. *Psal.* 118. Da ergò mihi in hoc frequentiùs versari; & qualiter à sanctis Prophetis prænognitum ac prædictum fuerit, diligentiùs speculari. *Revela oculos meos, & considerabo mirabilia de lege tua.* Tu etenim conditor legis. Tu inspirator & instructor Prophetarum, quorum oraculis muris, & multiplicibus modis, prænunciatus es & præfiguratus; nunc apertè, nunc obscurè, sicut evidenter inspecta tota veteris Testamenti series protestatur, Nil quippe in eo vacat à mysterio: sed tam divinitatis tuæ, quàm etiam humanitatis fideliſſima ibidem testimonia continentur. Et quamvis hominis testimonium tibi necessarium non fuerit, qui veritas es, & homines cum volueris Prophetas facis: propter nostram tamen eruditionem & fidei confirmationem, longè hæc ante voluisti per Sanctos tuos prædici & conscribi, atque tantam etiam authoritatem illorum eloquiis tradere, quibus nulla ex parte auderet quis contradicere: quatenùs & cùm præsens adesses in carne, Rex Israël, & Salvator mundi posses agnosci, quem tot scripturæ commendaverant adventurum. Et hoc est quod præsentialiter legis Doctoribus non credentibus, sed curiosè te observantibus, & callidè tentantibus, *Joan.* 5. respondisti; *Scrutamini Scripturas*, in quibus vos putatis vitam æternam habere. Illæ enim sunt, quæ testimonium perhibent de me. 2. Perhibent Patriarchæ, perhibent Prophetæ, & cæteri justi: testimonium incarnationi tuæ. Nam Abraham Patriarcharum primus, ob fidei suæ meritum, & perfectæ obedientiæ opus, tale suscepit promissum. *In semine tuo, benedicentur omnes gentes terræ.* In quo nimirùm semine, tu designatus es & prophetatus, qui de MARIA Virgine natus, veram de carne Adam, veramque de stirpe Abraham, originem duxisti: qui etiam cunctis per orbem gentibus, hanc benedictionem transmisisti, dicens: *Qui crediderit, & baptizatus fuerit, salvus erit.* Hæc inquam benedictio non terrena, sed cœlestis est promissio: non transitoria ubertas, sed perpetua felicitas, vita immortalis cum Angelis, non longiturnitas temporalis. Quæ sicut fideli Abrahæ promissa est, ita & per te ipsi donata est, & omnibus veram fidem sectantibus. Non enim, qui secundùm carnem, ex Abraham nati sunt, hi tantùm filii promissionis censendi sunt: sed qui vestigia fidei ejus imitantur, in benedictione deputantur: sive ex eo carnaliter editi; sive ex gentibus cæteris, spiritualiter fuerint regenerati. Et ideo dictus est Pater multarum gentium, non Judæorum tantùm, sed omnium in te credentium per orbem nationum. 3. Perhibet quoque præclarum testimonium tibi, Isaac filius Abrahæ, gestis suis. Ejus siquidem nativitas ab Angelo prædicta, tuæ nativitatis gerit præsagium, quæ longè tamen superexcellit omnium natorum modum. Ille per promissionem Angeli, de sterili

2 Patriarchæ. 1. Abrahæ *Genes.* 22. *Mar.* 16.

3. 2. Isaac. *Gen.* 21.

ſterili matre editus eſt : ſed tu ab initio mundi promiſſus, pro ſalute noſtra ineffabiliori ordine de Virgine Matre natus es. Ille genitus, gaudium fecit parentibus & amicis : tu verò natus, gaudium magnum Angelis feciſti & hominibus. Det credulitatem magnam virginei partus, ipſum miraculum factum in utero ſenectutis. Qui ergò hoc egiſti in ſervulo tuo, profectò majus potuiſti in temetipſo. Conditor enim cùm ſis naturæ, omnia ſub poteſtate habes, nec ullius lege ſtringeris aut jure. Lucet etiam in eo paſſionis tuæ figura, quando à patre juſſus es immolari, divino ad ſe reſponſo per Angelum prius facto. Ille ligna portavit holocauſti : tu lignum crucis bajulaſti, ad delendum chirographum primordialis delicti. Ille ligatus mox aræ imponitur : tu ligatus, & fortiter cæſus, tandem in cruce exaltaris, ut omnia ad te ipſum traheres. Ille obediens fuit Abrahæ patri ſuo : & tu obediſti uſque ad mortem crucis, Deo Patri tuo. Ille immolatur, ſed non occiditur : quia ille figura, tu veritas : ille ſignum, tu verum ſacrificium. Ille mori non debuit, quia Redemptor mundi non fuit : tu verò mori debuiſti, non tamen ex proprio, ſed noſtro pro delicto ; quia verus Redemptor mundi, in hoc natus fuiſti, & hoc mandatum à Patre accepiſti. 4. Perhibet quoque Jacob Patriarcha, teſtimonium verſſimum tibi. Hic prophetico ſpiritu doctus, multa filiis ſuis ventura prædixit. Nam tribum, de qua naſciturus; & tempus, quo eſſes adventurus, innotuit cùm benedicens Judam filium ſuum, inter alia diceret : Non auferetur inquit ſceptrum de Juda, & dux de femoribus ejus, donec veniat, qui mittendus eſt, & ipſe erit expectatio Gentium. Quod quidem teſtimonium ſanè intellectum, conſtat ſine dubio in te completum, qui de tribu Juda ortum digniſſimum habuiſti : & illo in tempore, hanc lucem mundi intraſti, quando legitimus Dux in Judæa defecerat, & Rex externæ nationis Herodes, illuc arcem principatus tenebat. Non ergò expectaris, ut delirat Judæus; ſed jam veniſſe crederis in carne Deus, ſicut profitetur Chriſtianus, ut docet Catholica fides. Defecit certè Dux in Judæa, deſiit lex in ea, ſacerdotium conticuit, templum cecidit, regnum periit, gens illa diſſipata eſt per mundum, ut cognoſcat totus mundus, quia tu ſalvator Iſraël, *a* expectatio gentium, *b* & deſideratus earum adveniſti. Ceſſare igitur lex vetus debuit, poſtquàm nova gratia & veritas, te apparente, illuxit. Quoniam omnis illa antiqua inſtitutio, ad perhibendum tibi teſtimonium, miniſtra fuit. 5. Huic concordant voces Prophetarum, qui adventum tuum præſcientes, dies gratiæ, in quibus ſtamus, prænuntiârunt. Dicit namque Moyſes, legislator & ductor populi Iſraël, teſtimonium credibile nimis : *Prophetam de gente tua, & de fratribus tuis, ſicut me ſuſcitabit tibi Dominus Deus tuus.* Rudi populo loquuturus Moyſes, ſimpliciter te Prophetam nominavit, qui fortaſſis altius de te capere nomen, necdum idoneus inveniebatur. Quod etiam ex Evangelio ſatis colligitur : ubi facto ſigno de quinque panibus & duobus piſcibus, vox populi talis ferebatur : *Quia hic eſt verè Propheta, qui venturus eſt in mundum.* Nos verò certiori jam veritate, & altiori intellectu fidei imbuti, non ſolùm

a *Gen* 49.
b *Agg.* 2.

5. Prophetæ. Moyſes. *Deut.* 16.

4. Jacob. *Gen.* 49.

Ioan. 6.

Prophetam, sed & Dominum te Prophetam, verumque Dei filium, veraciter confitemur & credimus. Nec mirum. si illi populo, multa per Moysen servum suum obscurè; & nobis per teipsum plura manifestiùs sis locutus: quia sic congruebat ordini justitiæ, sic legi denique & gratiæ. Hic itaque Moyses, desiderio adventus tui, oravit & dixit: *Exod. 3.* *Obsecro, Domine, mitte, quem missurus es.* Iste est Moyses, qui ad liberandos filios Israël, in Ægyptum dirigitur: cui etiam potestas faciendi signa, & prodigia, pariter condonatur. Fecit magna & insolita, quæ audita vel lecta admirationem non parvam habent. Sed mysticè intellecta, & ad te debitè relata, piis ac fidelibus mentibus, altiorem sensum, & salubriorem fructum ingerunt. Ille eduxit Israël de terra Ægypti: tu electos tuos de vita veteri, de captivitate diaboli, de claustris inferni exemisti. Ille per mare rubrum, submerso Pharaone, eos fecit terram ingredi promissionis: tu fideles tuos per aquam baptismi, extincto originali peccato, regnum facis intrare supernæ mansionis. Ille in monte Synai legem decalogi, in tabulis lapideis exaratam suscepit, ac populo custodiendam tradidit: tu novi Testamenti mediator effectus, legem gratiæ discipulis in monte prædicasti, quam & *Ioan. 21.* eorum cordibus, per amoris spiritum, arctiùs impressisti. Ille quadraginta annis in deserto, cum filiis Israël ambulavit, multis signis & prodigiis inter eos emicuit: tu triginta & tribus annis in terris visus, & cum hominibus conversatus, tam multa signa divinæ potentiæ tuæ exhibuisti, ut ea vix capere mundus sufficeret, si cuncta scripta fuissent. Ille agebat tanquam fidelis *Ioan. 3.* servus: tu operatus es sicut Dominus, & unicus Patris filius, cui Pater omnia dedit in manus. Ideò nec ille potest comparari tibi, sed nec quisque Angelorum vel hominum. Omnibus enim datus est spiritus ad mensuram, tibi autem cum Patre manet æqualis semper potestas: Manet & longè à cæteris sanctis, secundùm humanitatem excellentia singularis dignitatis, nulli creaturæ communicabilis. Cui enim Angelorum aliquando dictum est: *Filius meus es tu, ego hodie genui te*; Aut quis Sanctorum, Patrem loquentem sibi audivit: *Sede à dextris meis?* Magnum est Angelo, ut sit minister. Magnum cuilibet Sanctorum, ad mensam sedere, in regno Patris tui: tibi autem data est omnis potestas, in cœlo & in terra. Etsi in substantia nostræ carnis, mortalis apparuisti; es tamen super omnia Deus incommutabilis, nostra suscipiens, & propria non amittens. Indubitanter ergò & constanter, te confitemur Christum, Dei unigenitum, mundi salvatorem, ac Sanctum Sanctorum in lege promissum, à Patriarchis desideratum, à Prophetis prævisum & prænuntiatum. Quorum testimoniis, si quis credere hæsitaverit, seipsum veritatis luce privat, non servans fundamentum, quo fidei pedem ponat: nec intendens lucernæ lucenti, in caliginoso loco. Lex enim lux est, & prophetia pretiosa lucerna, perducens nos ad te verum animæ lumen, in quo credentes, per fidem *Heb. 11.* salvi fiunt. Sine fide namque, & agnitione nominis tui, nulla spes vitæ, nulla acquisitio salutis invenitur. Tu equidem salus nostra, *Heb. 1.* *Psal. 109.* *Matt. 28.*

stra, spes & redemptio nostra, quam expectabant priores Sancti, qui hanc acceperant promissionem.

6. Figuræ de Christo.

6. Multis autem rerum significationibus, multis & mirandis etiam visionibus, salus hæc de te promissa, diu præcessit & latuit: Sed celebrato incarnationis Passionisque mysterio hæc secreta patefacta sunt, & completa. *a* Te igitur, Agnus Ille paschalis, qui singulis annis in memoriam priscæ liberationis ex Ægypto, jussus est immolari, præsignavit. *b* Te vitulorum & arietum oblatio, te thymiamatis incensio, te varia sacrificiorum celebratio, ac sanguinis crebra aspersio, præfiguravit. *c* Tu in candelabro, septem lucernis ornato. *d* Tu in Pontifice magno, qui in sancta sanctorum semel ingreditur in anno, mysticè præfiguratis. Sed hæc omnia legis sacrificia, unico corporis tui sacrificio, semel in ara Crucis oblato, plenè consummasti. Ideò nec ulla jam in priorum cultu remanet utilitas: quia quid illa significabant, innotuisti nobis æterna veritas. Leguntur autem & à fidelibus Doctoribus spiritaliter discussa, ad ædificationem nostram utiliter proferuntur, placetq; eorum intellectus mysticus, sed observantia literalis non admittitur. Et si olim tibi placuere talia sacrificia, hoc occulta egit fides, quæ revelanda erat. Sed nunc vetera illa finem acceperunt quia verum sacrificium jam venit, quod fideli devotione sancta per orbem frequentat Ecclesia. *e* Te etiam petra, dulces aquas sitienti populo manans. *f* Te manna, pastum mirabilem, esurientibus præbens: *g* Te serpens æneus exaltatus, infectos à morsu sanans: *h* Te virga Aaron Sacerdotis florens, nucesq. producens, pulchrè præmonstravit: *i* Te Josue, nobilis actu & nomine: *k* Te Gedeon victoriosissimus: Te Sampson fortissimus: *l* Te Samuel Propheta fidelissimus *m* Te Nazaræorum & Judicum singulorum laudata virtus mirificè expressit: 7. 1. Te David Rex, & Propheta eximius, electus secundùm cor Dei, egregiusque Psalmista patenter canit, devotè exorat, ardenterque desiderat, dicens 1. † *Domine inclina cœlos tuos, & descende.* a *Excita potentiam tuam, & veni, ut salvos facias nos.* b *Ostende nobis Domine misericordiam tuam, & salutare tuum da nobis.* c *Ubi sunt misericordiæ tuæ antiquæ Domine, sicut jurasti David servo tuo.* His & aliis deprecationibus, desiderium pectoris sui psallendo sæpè aperit. Sed & altiora horum revelatis cordis oculis, in testimonium tibi asserit. Hic est David sanctus, *d* cui incerta & occulta sapientiæ tuæ manifestasti: & quod de ejus stirpe incarnandus esses, promisisti. Hic est David, forma decorus, manu validus, consilio providus, sapiens in verbis, is, injuriis mansuetus, in oculis suis humilis, cultor sacræ legis, præcentor Evangelii verax testis adventus tui. His de nativitate, passione, resurrectione & ascensione tua, plenissimè vaticinatus est. Tu es ergò, de quo ait: e *In sole posuit tabernaculum suum: & ipse tanquàm sponsus procedens de thalamo suo; Exultavit utgigas, ad currendam viam: à summo cœlo egressio ejus.* f Tu veritas de terra orta: Tu justitia de cœlo prospiciens, quæ nos Deo Patri, post lapsum reconciliavit. g *Tu speciosus forma præ filiis hominum: In cujus labiis diffusa est gratia.* Imò à quo, omnibus misericordia profluxit, & gratia. h *Tu Deus Rex noster ante sæcula,*

a Agnus paschalis. *Exod.* 12.
b Vitulorum oblatio. *Exod.* 25
c Candelabrum aureum. *Exod.* 20.
d Summus Pontifex. *Hebr.* 9.
e Petra deserti. *Deut.* 8.
f Manna. *Deut.* 8.
g Serpens æneus. Num. 2.
h Virga Aaron. Num. 17.
i Josue. lib. Josue
k Gedeon. lib *Judicum*
l Samuel. 1. Reg.
7.
m Nazaræi Judices. Num. 6 Prophetæ 1 David.
† Ps. 143.
b Psal. 48.
c Psal. 48.
d Psal. 50.
e Psal. 18
f Psal. 84.
g Psal 45.
h Psal. 73. Psalm. 71. Psal. 109. Psal. 109. Ibidem.

sæcula, qui operatus es salutem in medio terræ. Tu homo natus es in Judæa, cujus, nomen permanet ante sæcula. Tu sicut pluvia in vellus descendisti in Mariam: & sicut stillicidia stillantia super terram, salutarem Evangelii sparsisti doctrinam. Tu ex Patre ante Luciferum genitus, & veste nostræ mortalitatis indutus, Sacerdos manes in æternum, secundùm ordinem Melchisedech, à Deo constitutus. Tu de torrente in via bibisti, pro nobis indignam mortis passionem, sicut verus viator, patiendo. Propterea in die resurrectionis, indutus es fortitudinem & decorem. Nec nostro more vidisti carnis corruptionem: sed ipsam eandem, in qua passus es, carnem, resuscitasti ad vitam immortalem: cum
Psal. 46. qua lætantibus Angelis ascendisti in jubilo: reversurus in voce tubæ, die novissimo. Sicque inpleta sunt carmina
8. David fidelia, in diversis Psalmorum passibus conscripta. 8. O Jesu, unicum desiderium Prophetarum: Tu es Emanuel, quem Virgo concepit, Virgo pe-
2. Esaias. Esaia. 7. Esaia. 9. perit, Virgo post partum permansit. De quo Esaias luculento sermone prophetavit: *Parvulus natus est nobis, & filius datus est nobis. Et factus est principatus super humerum ejus, & vocabitur nomen ejus admirabilis, consiliarius. Deus fortis, Pater futuri sæculi, Princeps pacis.* Multiplicabitur ejus imperium, & pacis non erit finis. Tu radix Jesse,
Esaiæ. 11. qui stas in signum populorum, quem Gentes deprecabuntur; cujus sepulchrum usque hodie cernitur gloriosum. Tu flos de radice Jesse ascendens, super
Esaia 1. quem requiescit Spiritus sapientiæ & intellectus, spiritus consilii & fortitudinis spiritus scientiæ & pietatis, & spiritus timoris Domini. Tu Agnus dominator Esaia 16.
terræ, missus de porta deserti, ad meontem filiæ Sion. Tu mons dominus Do- Esaia 2.
mini, præparatus in vertice montium, elevatus super colles, ad quem omnes confluunt; ut de plenitudine tua accipi- Esaia 60.
ant. Tu lumen Hierusalem, & gloria Israël, cujus ortus & splendor illuminat Esaia 28.
mundum. Tu lapis probatus, angularis, pretiosus, fundatus in fundamento Syon. Tu germen Domini in magnificentia, & fructus terræ sublimis: sedens nunc ad dexteram Dei Pattis, subjectis tibi Principibus & Potestatibus universis. Hæc Esaia 4.
Esaias, qui spiritu magno vidit futura, & consolatus est omnes lugentes Syon, adventu tuo, unde & dicit: *Consolamini,* Esaia 40.
consolamini popule meus, dicit Dominus Deus vester: quia ego ipse, qui loquebar, adsum. O quàm ardenti desiderio optavit impleri promissum Incarnationis tuæ, cùm impletus spiritu audaciæ clamaret: *Utinam disrumperes cælos, & descendere, à facie tua montes defluerent.* Qui ar- Esaia 64.
dorem desiderii sui temperare non valens, sed omnibus palàm insinuare curans, rursùs ajebat: *Propter Syon non tacebo, & propter Hierusalem non quiescam,* Esaia 62.
donec egrediatur ut splendor justus ejus; & Salvator ejus, ut lampas accendatur. Et quis indagare sufficit omnes mysticos ejus sermones, quos de tua præcipua Incarnatione, passione, glorificatione, & judicii exspectatione, nec non de Gentium vocatione, & sancti Evangelii prædicatione degessit? sic narrat futura quasi essent præterita: sic singula enumerat, tanquàm oculis conspexisset universa. Veruntamen vidit, sed intellectualibus oculis, non carnalibus. Spiritualibus enim oculis cernuntur divina mysteria,

quæ

quæ animalis homo percipere non potest. Undè Pharisæi, qui solùm exterius considerabant præsentiam in te corporalem, non potuerunt ad divinitatis majestatem assurgere. Sed Esaias cœlitus illuminatus & sublevatus, de utraque natura protulit testimonia veritatis. Esaiæ. 6. Nam de Divinitate sic dicit; *Vidi Dominum sedentem super solium excelsum & elevatum, & plena erat omnis terra majestate ejus.* De humanitate verò sic: Esaiæ 52. & 53. *Vidimus eum, & non erat aspectus.* Et nos putavimus eum quasi leprosum, & percussum à Deo, & humiliatum. Ipse autem vulneratus est, propter iniquitates nostras, attritus est propter scelera nostra. 9. Similiter & Hieremias Prophe- 9. ta sanctissimus, testimonium tibi perhibet, cùm magnum hæreditatis mysterium, hoc modo describit. *Quia creavit* 3 [inquit] *Dominus novum super terram,* Hierem. *fœmina circumdabit virum.* Quid tam Hier. 31. novum, Domine Jesu, sicut conceptio tua de Spiritu sancto nativitas ex Virgine? Hæc est novitas à sæculo inaudita: quæ nec primam similem visa est, nec habere sequentem. O verè beata novitas, quâ vetus expulsa est iniquitas, & nova introducta sanctitas. Ea nova Mater, gaude Maria: Tu es benedicta illa fœmina, de qua loquitur ista Prophetia, quæ & hujus novitatis felicissimo partu lætificari meruisti. Eum namque, quem omnis creatura non capit, tu omnibus creaturis celsior facta, immaculata alvo circumdedisti. Et quamvis parvulum, ac teneris indutum membris, intra virginea viscera diu clausum gestasti: erat tamen vir etiam JESUS nondum natus, sed virtute non corpore, perfectione sapientiæ non ætatis dimensione: imò mox ut conceptus est, plenus gratiâ & veritate. Sic ergò intelligendo, magnum fuisse probatur mysterium, ex ore Hieremiæ prædictum. 10. Hinc 10. & in Baruch illud memorabile testi- 4. monium ponitur: *Hic est Deus noster,* Baruch. *& non æstimabitur alius adversùs eum.* Baruch. 3. *Post hæc, in terris visus est, & cum hominibus conversatus est.* 11. Ezechiel 11. 5. Propheta, qui multa de cœlestibus viderat, hoc non tanter de te commemorat, dicens: *Et super similitudinem* Ezech. 1. *throni, quasi aspectus hominis desuper.* Ezech. 8. Et idem: *Vir quoque unus in medio eo-* Ezec. 44. *rum, vestitus lineis, & atramentarium scriptoris ad renes ejus.* Tangit & sacratissimæ nativitatis tuæ mirabile Sacramentum, cùm de porta orientali, divinum meruit audire responsum. Porta hæc clausa erit, & non aperietur, & vir non transibit per eam: quoniam Deus Israël ingressus est per eam, eritque clausa principi. Tu es Princeps iste, Maria quoque clausa porta, quæ in concipiendo & pariendo, mansit semper Virgo intacta. 12. 12. Daniel vir desideriorum, & sublimium 6. secretorum cognitor, cùm Regi Na- Daniel buchodonosor somnium suum prudenter ed. Dan. 2. disserit, tuum profectò adventum fideliter prædicit. Videbas [inquit] ita, donec abscissus est lapis de monte, sine manibus; qui percussit statuam in pedibus ejus ferreis & fictilibus & comminuit eos. Lapis autem, qui percussit statuam, factus est mons magnus, & implevit universam terram. Tu per lapidem istum signaris, qui de monte, hoc est, de regno Judæorum, abscissus es: sine manibus, id est, sine maritali opere, de

de Virgine procreatus. Qui percussisti statuam in pedibus ejus, qui statum mundani culminis, ad obediendum fidei, verbis & signis, etiam inter signa persequutionum, mirabiliter incurvasti Et factus es sicut mons magnus, implesti-que universam terram. Quia qui prius apud Judæam, paucis notus eras, postmodùm, coruscante Evangelii gratia tori mundo teipsum revelasti. Aliud testimonium idem Daniel profert, dicens:
Dan. 7. *Aspiciebam in visu noctis, & ecce cum nubibus, quasi filius hominis veniebat: & usque ad antiquum dierum pervenit, & in conspectu ejus obtulerunt eum. Et dedit ei potestatem, & honorem, & regnum: & omnes populi, tribus & linguæ, ipsi servient. Potestas ejus, potestas æterna, quæ non auferetur: & regnum ejus, quod non corrumpetur.* Quid hoc clariùs testimonio in quo uterque adventus tuus, in carne & ad judicium, manifestè prædicatur.
13 13. Micheas tale dat testimonium, quod
7. Micheas. neque Scribæ, & Pharisæi requisiti, poterant reticêre. Nam scisciante ab eis Herode Rege, ubi Christus nasceretur? Illi responderunt, secundùm verba hujus Prophetæ: In Bethlëem Judæ. Sic enim ait idem beatus Propheta:
Mich. 5. *Et tu Bethleem Ephrata, parvula es in millibus Juda. Ex te enim egredietur, qui sit dominator in Israel. Et egressio ejus ab initio, à diebus æternitatis.* In quibus planè verbis, utriusque nativitatis tuæ contexitur veritas: dum unus egressus æternus ex Patre, alter temporalis ex matre denuntiatur. 14. Abacuc
14. 8. Abacuc. Propheta super custodiam suam stat, & gradum figit, ut audiat, quid sibi de futuris dicatur, ac te in Cruce speculetur Quia adhuc (inquit) visus procul, &
Abacuc. 2. apparebit in finem, & non mentietur. *Si moram fecerit, exspecta eum: quia veniens veniet, & non tardabit.* Et de passione tua sic: *Splendor ejus, ut lux erit, cornua in manibus ejus. Ibi abscondita est fortitudo ejus, ante faciem ejus ibit* Abacuc 3. *mors. Ego exisus es in salutem populi tui, in salutem cum Christo tuo.* Iste præ cæteris Prophetis, specialiter exprimit dulcissimum nomen tuum, quod est super omne nomen ita inquiens: *Ego au-* Abacuc. 3 *tem in Domino gaudebo, & exultabo in Deo Jesu meo.* 15. Sophonias consolatoriam texit Prophetiam, & ad spiritalem lætitiam erigit mentem, longà ex- 15. 9. Sophon. spectatione jam fessam. *Lætare* (inquit) *filia Syon: jubila Israel. Lætare & exulta in omni corde, filia Hierusalem. Rex Israel Dominus in medio tui, ipse salvabit.* Sophon. 3. 16. Aggæus quoque prædixit. *Adhuc* 16. Aggæus. *unum modicum est, & ego commovebo cœlum & terram, & mare & aridam, & movebo omnes gentes: & veniet desideratus cunctis gentibus.* 17. Zacharias 17. lætabundo corde, & quibusdam rerum 11. indiciis, testimonium perhibet dicens: Zachar. *Lauda & lætare filia Syon: quia ecce ego* Zach. 2. *venio, & habitabo in medio tui.* Et iterùm; *Exulta satis filia Syon jubila Hierusalem. Ecce Rex tuus venit tibi, justus & salvator: ipse pauper & ascendens super asinam, & pullum filium asinæ.* Hanc Prophetiam tunc implêsti, quando Hierosolymam humilis asselli tergo insidens perrexisti Et ne dubitet quis, de te ista prædicta, additur, unde non sit dubitandum, quia jam tenetur ejus experimentum. Et loquetur, inquit, pacem gentibus; & potestas ejus, à mari usque ad mare. Quod per Prædicatores sacri Ibidem. Evangelii, fideliter actum constat, qui pacem

pacem annuntiaverunt his, qui propè, & his qui longè erant. Dehinc ad passionem se convertit, ostendens, quia sanguine tuo, redempturus esses mundum. *Tu quoque in sanguine testamenti tui emisisti vinctos tuos de lacu, in quo non erat aqua.* Et alia quidem multa idem Propheta, & cæteri Prophetæ, protulêre testimonia, è quibus non pauca novo sunt inserta Testamento. Nec infideliter movere debet legentem, si interdùm aliter apud Evangelistas, & aliter apud Prophetas, quædam audiat testimonia recitari. Evangelistæ etenim breviter & clariùs asserunt, utpote liberiori Spiritus sancti institutione formati, quod Prophetæ longo sæpè sermone & obscurè prælibârunt. 18. Tantis igitur auditis assertionibus veritatis, noli ultra diffidere Judæe vel Gentilis. Agnosce Christi incarnationem, per ora Prophetarum prædictam & completam. Etsi nostris literis non credis, tuos consule codices, & profectò ita invenies. Tantum carnalem remove intellectum, & nudam litteram noli insano ausu defendere; ad Spiritum inquam, & ad mysteria Christi cor converte, si vis sanam in scripturis sanctis habere intelligentiam. Alioquin, si præter Christum in lege gloriaris aut Prophetis, inanis est gloriatio tua: & cœcus intellectus, quem sequeris. Non tibi proderit Moyses, si Christum non audis, de quo scripsit Moyses: Nec Prophetæ tibi proficient, si Dominum Prophetarum non receperis. Frustrá per legem justificari quæris, quando & multi Patres, ante dationem legis, inventi sunt justi. Ex fide Noë dictus est Justus. Et Abraham credens Deo, etiam ante circumcisionem justitiæ laudem accepit. Non igitur te jactes de nobilitate generis, non de Patrum virtutibus, nec de divinis tibi traditis eloquiis, cœlestibus promissionibus refertis: quia Deus corda humilium respicit, & fidem rectè credentium attendit. Atque idcircò gloriosus, & Deo acceptabilis eris, si in Christum credendo, priorum Patrum fidem moresque fueris imitatus. Qui utique meritum, non de legis observantia, non de multitudine victimarum, nec de propriis actibus sperabant; sed de sola gratia Salvatoris nostri JESU Christi. Sic enim promisit Deus per Esaiam Prophetam: *Gratis venundati estis, & sine argento redimemini.* Respice Judæe, respice, & ad verum lumen mundi JESUM Christum convertere. Ipse est dominator Dominus, & Angelus testamenti, sicut ait Malachias. Ipse venit ad salvandum omnes gentes, tibi specialiter missus: Sed prôh dolor, à multis filiis tuis, nec agnitus, nec susceptus. Enimverò si credis, quia venit, salvaberis: Si non credis, veniet contra te, & damnaberis, Ait enim: *Si non credideritis, quia ego sum, moriemini in peccato vestro.* Quam excusationem poteris afferre ad defensionem erroris tui? Habes legem & Prophetas, sed accusatores potiùs quàm defensores; qui contra te stabunt in testimonium; quia credere noluisti. Moyses dicit: *Audite rebelles & increduli. Adhuc enim vivente me, & ingrediente vobiscum, semper contentiosè egistis contra Dominum, quantò magis cùm mortuus fuero?* Perseverat hæc obduratio usque hodie in te, & in semine tuo

Ibidem.

18. Contra Judæos.

Esaiæ 52.

Mach. 3.

Joan. 2.

Num. 29.

tuo. Cùm conversus fueris, repropitiabitur tibi Deus, sicut & cæteris gentibus. Convertere, convertere, ad Dominum JESUM Christum Israel, & non eris opprobrium in gentibus. Duo sunt enim, quæ te præcipue in perfidia detinent, amor temporalium, & carnalis sensus in scripturis. Attamen, leva Hierusalem in circuitu oculos tuos, & vide Israel numerum Christi fidelium, per totum mundum dilatatum: & erubesce erroneus semper inveniri, qui credendo poteris perpetuam salutem adipisci. Non te offendat multitudo negligenter viventium, qui pœnitendo possunt citiùs corrigi: sed bonorum magis Christianorum exempla intuere, quorum millia, etsi humanos oculos latent, nunquam tamen in Ecclesia deficient. 19. Sed jam demissâ turbâ Judæorum, ad Christum convertere anima mea, quia ipse salus & redemptio tua. Si credere non vult Judæus, tu fide sta: quia Jesus est filius Dei, cui testimonium perhibent omnes Prophetæ, divinitus prænoniti & inspirati: quibus si crederent Judæi, crederent & Evangelio Christi, sicut illis dicebat: *Si crederetis Moysi, crederetis forsitan & mihi*: Ille enim de me scripsit. Sed non mirum, si credere ei detrectant carnales, sola visibilia sequentes: cùm lex spiritalis sit, & neminem ad sui intelligentiam, nisi spiritalem intromittat. Quia verò humilis venit Dominus JESUS Christus, non est cognitus ab eis: quamquam & taliter venturum legant in Prophetis. Sed offenderunt miseri in lapidem offensionis, & petram scandali; humilem contemnentes, & divina operantem blasphemantes. Hæc audiens anima mea, esto velut apis prudentissima perfidorum vesaniam detestando, & piorum semper fidem humilibus gressibus sectando. Nec te terreat multorum pravitas, & paucorum pietas; cùm Domini sententia sit: Multos esse vocatos, paucos verò electos. Nec ad te pertinet ista investigatio, quia solius Dei est, hæc discretio. Ad te oculos reflecte, & quanta tibi à Deo donata sint, attende: atque pro tua vocatione & illuminatione, quibus vales gratiis referendis insiste. Lætare, & toto corde exulta in Deo salutari tuo, qui te visitare dignatus est, oriens ex alto. Nam totum gratiæ fuit, & eximiæ dilectionis indicium, quòd sic venire voluit, qui potuit subvenire. Etsi debitorem in promittendo se fecerat, non tamen liberalitatis gratiam sibi idcirco abstulit: quia sine omnibus præcedentibus meritis, ejus dona extiterunt. 20. Overè magnum venerandumq; mysterium, à sæculo absconditum, multis præcurrentibus testibus promissum, diu exspectatum, ardenter desideratum, & tandem mundo exhibitum, & fideliter commendatum. Hoc magnum incarnationis Sacramentum, pauci vulgares intellexerant: & penè soli Prophetæ visi sunt penetrasse intima ejus, quibus de speciali revelationis munere concessum est, prænoscere & scribere. Illi enim, sicut electi amici Dei, tam cœlestis consilii secretum intrare sunt permissi, ut intelligerent humanum genus, ob primæ prævaricationis culpam, in tantam cecidisse miseriam: quæ aboleri nequibat, nisi per mediatoris gratiam; quo incarnato

Causæ perfidiæ Judæorum.

19.

Joan. 5.

Matth. 22. & 22.

20.

1. Cor. 13.

&

& passo, redemptionem acciperet homo. Hoc lucidè aures populares, quibus omnia in figuris contingebant, comprehendere non valebant. Ipsis magnum erat, si quid terrenæ promissionis donum acciperent. Prophetis nil magnum & laudabile videbatur, nisi quod æternæ beatitudinis dulcedinem redolebat. Unde unus ex summis Prophetis, cuncta terrena supervolitans, quid peculiarius amaret, ostendit dicens: *Quid mihi est in cœlo, & à te quid volui super terram? Deus cordis mei, & pars mea Deus in æternum.* Sed hic amor cœlestium, atque spes futurorum, non omnibus inerat: & quid inter umbram & veritatem differret, multi ignorabant, donec de cœlo pax vera descenderes, & in hanc mundi vallem pro illuminandis hominibus, JEsu bono introires. Postquam ergo verbum caro factum legeris, atque inter homines Creator hominis dignatus es apparere, quod clausum diu latebat, manifestari per te cœpit: & quod intellectu difficilè, factum est capabile: & quod multis incredibile videbatur, ex tua salutari præsentia reddidisti visibile, & quodammodo [ut ita dixerim] manibus palbabile. 21. Denique quædam sicut ad literam sonant, humiliter implesti, ostendens quia de te scripta erant: Quædam verò non literaliter observasti, sed ad mysticum sensum melius retulisti, docens non omnia ad literam accipienda Prophetarum esse oracula, quæ tamen secundùm spiritualem intellectum, semper salva sunt & integra. Siquidem, testante Evangelista, literaliter hæc in te completa est Scriptura, de agno paschali: *a Os non confringetis ex eo.* Spiritualiter autem ista, quæ dicit. *b Erit autem agnus absque macula, masculus anniculus.* Nam agnus sine macula, te innocentem designat & sine omnimoda culpa. Apertis ergo prophetiis, simplices erudis ad fidem; obscuris vero dictis, subtiliores ad alta quærenda mysteria suspendis. Aperta prophetia est: *Foderunt manus meas & pedes meos, dinumeraverunt omnia ossa mea.* Occulta est: *Ego sum vermis, & non homo.* Aperta prophetia est. *a Videbunt in quem transfixerunt:* Occulta est, *b* Super lapidem unum, septem oculi sunt. Secundùm hunc modum, & alia multa inveniuntur testimonia, de te verissimè producta, quæ destruere non poterit Judæorum fallacia. Ipsi enim conabantur falsum inducere contra te testimonium, & non erat conveniens testimonium eorum. Væ tibi perfide, qui eligis potiùs perire, quam credere. Esto consentiens sermonibus veritatis, ne tibi dicatur, quod Saducæis carnaliter in lege & Prophetis caligantibus, dictum est. Erratis, nescientes scripturas, neq; virtutem Dei. Omnis enim prophetia, ad Christum tendit, & in Christo consummationem accipit. 22. Verumtamen, Domine Jesu, non tantùm Judæorum salutem præsens in carne cogitasti, sed & omnium, qui in te crediturі erant, per sacram Apostolorum prædicationem, ques specialiter ad hoc opus elegisti Qui licet primùm simplices, & sine literis homines fuerint, tua tamen quotidiana alloquutione, & largiori posteaSpiritus sancti infusione, ut eis promisisti, in omnem inducti sunt veritatem, ita ut totius scripturæ caperent plenitudinē. Et tantò magis admiranda eorum prædicatio & certior fides eis adhibenda; quantò veriùs constat, quòd tanta magnalia

Psalm. 72.

Joan. 5.

21. De sensu Scripturarum.

Exod. 12. *Joan.* 19. *b Exod.* 2. 22.

Psalm. 21. Ibidem.

a Joan. 19. *b Zach.* 3.

22.

ex seipsis nullatenus patrassent, nisi eos omnipotentissima manus tua roborasset: cùm omnino arduum sit, & verè opus divinum, sacris fidei legibus totum subdidisse mundum. O sapientia Dei, quæ ex ore altissimi prodisti, quanta pro nostra salute egisti; ut illuc nos revocares, unde cecidimus. Præmisisti Patriarchas & Prophetas, qui tuum nobis adventum prænuntiarent. Dehinc Apostolos & Evangelistas destinasti, qui omnia esse completa docerent. O ineffabilis misericordia tua Domine, quæ supra id, quàm cogitari potest, declarata est. Nam nescientes te, sollicitè quæsisti: deserentes te, non deseruisti: peccantibus tibi, benignissimè indulsisti: aversis longius à te, viam ostendisti æternæ salutis. Si tam pius factus es inimicis, quid eris amicis? certè omnia in omnibus, ut nil desit tecum epulantibus & gaudentibus, in regno Patris tui. Amen.

Sequuntur testimonia novi Testamenti.

1. Testimonia ex novo testamento.

1. SEd jam ex novo Testamento, pauca sunt etiam requirenda testimonia. Cuncta quæ inibi scripta lego, tua esse testimonia inhæsitanter credo. Et non sicut olim in figuris & ænigmatibus, sed planis ac patentibus verbis, te Christum Dei Filium prædicant. Testatur hoc primò Angelus Gabriel, missus ad Mariam Virginem, dicens: *Quod nascetur ex te sanctum, vocabitur filius Dei.* Testatur & Angelus loquens pastoribus *Quia natus est nobis hodiè Salvator, qui est Christus Dominus in civitate David.* Testantur & illi devotissimi Magi, qui ab oriente venerant. Hierosolymam, à qua in Bethleem directi, mysticis honoravere muneribus, quem præviderant in sydere. Testatur hoc idem memorandus illi Simeon, justus & timoratus, qui expectabat consolationem Israël. Hic enim accepto responso à Spiritu sancto, non visurum se mortem, nisi priùs videret Christum Domini, in spiritu venit in templum. Accipiens ergo infantilis corporis tui membra in ulnas suas, sed majestatem intus cognoscens cum gratiarum actione, devotè canebat: *Nunc dimittis servum tuum Domine, secundum verbum tuum in pace.* Quo expleto cantico, ait etiam ad venerabilem Matrem tuam: *Ecce positus est hic in ruinam, & in resurrectionem multorum in Israel; & in signum, cui contradicetur. Et tuam ipsius animam per transibit gladius, ut revelentur ex multis cordibus cogitationes.* O devota & sincera fides, hujus beatissimi senis! Ipse namque te adoravit infantem, quem Scribæ & Pharisæi contemserant, miracula facientem. Ipse te verum Deum confitetur, & hominem: illi seductorem vocant, & dæmonium habentem. Propterea iste, veneratione & laude dignus habetur; & illi, tanquam filii perditionis, meritò refutantur. Testatur & venerabilis Joannes Baptista, qui ad perhibendum tibi testimonium, divinitus directus est in mundum: Et clamabat dicens: *Post me venit vir, qui ante me factus est; cujus non sum dignus, solvere corrigiam calceamenti ejus.* Videns autem te inter homines conversantem, sed ab omni peccatorum labe innocentem, ait: *Ecce agnus Dei ecce qui tollit peccata mundi.* Ille erat lucerna ardens & lucens:

2. Magi sancti. *Matth.* 2.

3. Simeon Justus *Luc.* 2. *Ibidem.*

4. Joannes Baptista. *Matth.* 3. *Luc.* 3. *Joan.* 1. *Joan.* 1. *Joan.* 1.

sed

1. Angelus. *Luc.* 2.

sed tu lux vera, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. Ille præco, sed tu judex. Ille humilis servus, & tu omnium Dominus. Ille amicus Sponsi, tu Sponsus Ecclesiæ. Ille Propheta altissimi, tu unigenitus Filius Dei, coæternus Deo Patri. Ille tanquam Lucifer maturinus te præcessit, viam præparando, tu sicut sol rutilans, sequutus es, omnem justitiam implendo. Qui & beatos Apostolos tuos, tanquam solares radios, misisti in orbem universum, ad prædicandum fidei lumen, cunctis gentibus in salutem. *a* Habes adhuc aliud testimonium, majus Joanne. Pater enim de cælis, testatur dicens: Hic est filius meus dilectus in quo mihi complacui. *b* Spiritus sanctus in columbæ specie apparens, super te descendit, ac mansit. *c* Tu præsens in carne, quantæ gloriæ esses ac potentiæ, fidelissimo amico Joanni, altius declarasti: ita ut præ magnitudine, tunc sibi factæ revelationis, priorem tui cognitionem quam acceperat, potiùs ignorantiam reputans, diceret: *Et ego nesciebam eum.* O virum sanctitate excellentissimum, ad tam singulare altissimumque intuendum mysterium Trinitatis prælectum: cujus vita & mors, baptismus & prædicatio, tui adventus in carne, verissima extitit testificatio.

5. Trinitas,

a Pater Deus.

Lucæ. 3.

b Spiritus sanctus.

c Filius.

Joan. 1.

6. S. Petrus.

24. 24. Veniat nunc beatissimus Petrus Apostolus, fervidus amator tuus, & devotus Confessor veritatis: quid sentiat, & qualiter in te credi oporteat, suppressis errantium opinionibus; palam edicat: *Tu es* (inquit) *Christus, filius Dei vivi.* O verè apostolica confessio, quam caro & sanguis non docuit: sed cœlestis revelatio filio columbæ inspiravit. Ideoque ob firmitatem fidei suæ, meruit & Petrus à petra dici: quia tibi tanquam solidæ petræ, omnibus relictis, adhæsit. Si miratur quis, rudem piscatorem, apostolici ordinis factum Principem, miretur & Moysem ducem populi, & David Regem, priùs aliquando pastores ovium fuisse. Qui ergo Moysem in Prophetam, & David de post fœtantes suscitavit in Regem, ipse profectò beatum Petrum, quondam piscatorem, totius Ecclesiæ suæ promovit Principem. Procedat jam Paulus, magister Gentium, & Doctor orbis: vas electionis, & lumen Ecclesiæ universalis, ad dandum tibi testimoniam. *Ubi* [inquit] *venit plenitudo temporis, misit Deus filium suum, factum ex muliere, factum sub lege: ut eos, qui sub lege erant, redimeret, ut adoptionem filiorum reciperemus.* Hic est ille gloriosissimus Paulus, cui de cælo loquutus es: *Ego sum Jesus Nazarenus, quem tu persequeris.* Hunc de persequutore, prædicatorem, de Pharisæo Apostolum fecisti: jubens nomen tuum, quod antea persequebatur, per totum veheret mundum: nec timeret illud portare coram Gentibus, & Regibus, & filiis Israël. Qui strenuè apostolatus tui implens officium, ac per diversas mundi discurrens partes, Evangelica cecinit tuba: pervenitque sonus nominis tui, in fines orbis terræ, per os glorioissimi Pauli. Jam enim non est in orbe Ecclesia, quæ beati Pauli non fulciatur doctrina, sub pace Catholica. Confudit Judæos, & vehementer eos authoritate sanctarum Scripturarum convicit, affirmans, quoniam tu es Christus filius Dei. Gentiles convertit: idola nihil esse docuit. Barba-

Ibidem.

7. *S. Paulus.* *Gal.* 4.

Act. 8.

Ibidem.

2. *Cor.* 12. *Gal.* 1.

Matth. 26.

ros subjugavit. Philosophos confutavit & omnes pariter ad fidei lumen traxit. Hic est ille divinus Paulus, qui ad cæli tertii secreta raptus, Evangelium quod prædicavit, non ab homine, neque per homine, neque per hominem, sed per revelationem tuam (Jesu Christe) didicit. Ideoque confidentius illud prædicare, &
1. Tim. 3. magnificentiùs de eo scribere potuit, sicut & fecit. *Magnum est*, inquit, *sacramentum pietatis, quod manifestatum est in carne, justificatum est in spiritu; apparuit Angelis, prædicatum est Gentibus, creditum est in mundo, assumptum est in gloria.*

25. 25. Dicat & Andreas, frater Simonis Petri, ardentissimus amator crucis, unus ex discipulis beati Joannis, sed postea te sequutus, à quo etiam in Apostolum est electus; dicat, inquam, testimonium tibi, ut audiamus & credamus. *Inveninus*, ait, *Messiam, qui dicitur Christus.* O simplex & constans fides, cunctis imitanda Christianis. Simplici etenim corde te sequutus, devota oris professione, Simoni fratri suo mox pandere curavit, quam à te fonte veritatis hauserat fidem. Et adduxit eum, videlicet Petrum, ad Jesum. Hoc est enim verè te invenisse, fraternæ saluti consulere, eique iter cœlestis vitæ ostendere. Non sic Judæi, qui tentantes
Joan. 15. dicebant: *Si tu es Christus, dic nobis palam.* Væ vobis Scribæ & Pharisæi, qui nec signis, nec verbis Christi credidistis. Andreas homo sine literis, audiens Christum semel loquentem, sequutus est eum, & credidit. Vos scientes legem & Prophetas, insuper audientes veritatem ex ore Christi, videntes quoque signa & mirabilia ejus, quæ nemo alius fecit, necdum credidistis ei. Propterea gravius accipietis judicium: & judicabit vos pia simplicitas fidelium, cum iis qui dixerunt: Non est Deus; & vani sunt, qui serviunt ei. 26. Loquatur & ille prædilectus Apostolus Joannes, *a* qui in cœna supra pectus tuum, Domine Jesu, recubuit. *b In principio*, inquit, *erat verbum, & verbum erat apud Deum, & Deus erat verbum.* Et infra: *c Et verbum caro factum est, & habitavit in nobis. Et vidimus gloriam ejus gloriam quasi unigeniti à Patre plenum gratiæ & veritatis*: *d* Hic est discipulus ille, qui testimonium perhibet de his, & scripsit hæc: & scimus, quia verum est testimonium ejus. Sed, ô dulcissime Joannes, quæ est causa hujus Evangelicæ descriptionis? Hæc autem scripta sunt, ut credatis: *Quia Jesus est Christus, filius Dei: & ut credentes, vitam habeatis in nomine ejus.* Hic est Joannes, quem fæpè sibi socium accivit Petrus, ac pari constantia principibus & magistratibus restitit. Qui ab eisdem etiam cæsus non tacuit; sed pro nomine tuo [JESU] contumelias atque verbera, gaudens sustinuit. Missus exinde ab Apostolis cum Petro, promptus Samariam adiit; ut credentes, Spiritum sanctum acciperent; oravit, & impetravit. Hic est Theologus Joannes, summæ Trinitatis limpidissimus inspector ac zelator, columna primitivæ Ecclesiæ, Rector, Fundator totius Asiæ: qui propter verbum Dei, & testimonium JESU, in exilium trusus. Apocalypsis librum, cœlestibus visionibus plenum, in eodem loco conscripsit: perhibens in principio & in fine, quia spiritus prophetiæ ejus, est testimonium JESU. Hic in epistolis suis, charitate divina flagrantibus, pulcherrima quædam de incarnatione testimonia internectit:

26. S. Joannes Evangelista.
a Joan. 13.
b Joan. 1.
c Ibidem.
d Joan. 21.
Joan. 20.
1. Joan. 4.

nectit: *Omnis spiritus*, inquiens, *qui confitetur Jesum Christum, in carne venisse, ex Deo est. Et omnis spiritus, qui solvit Jesum, ex Deo non est.* 27. Delectat & testimonium Philippi audire, qui inveniens Nathanaëlem, dicit ei: *Quem scripsit Moyses in lege, & Prophetæ, invenimus Jesum filium Joseph, à Nazareth.* Sic enim adhuc à multis patiebaris te dici & putari, priusquam temetipsum mundo revelares. Revera autem non filius Joseph, sed filius es intactæ puerperæ, perpetuæ Virginis Mariæ; de qua Spiritus sancti conceptus es opere, & sine omni labe peccati procreatus. Huic veritati altius testimonium perhibet Nathanaël, verus Israelita, in quo dolus non est, & ait: *Rabbi, tu es filius Dei, tu es Rex Israël.* Si etiam legislatoris testimonium quæritur, adest Nicodemus Princeps Judæorum, dicens: *Rabbi scimus, quia à Deo venisti magister. Nemo enim potest hæc signa facere, quæ tu facis, nisi fuerit Deus cum eo.* Jam nunc perpendite, ô Judæi, & videte, quot testes habet Christus, quem vos negare non timuistis? Si adhuc plures desideratis, arguet vos *a* fides Latronis, & confessio Centurionis, quorum uterque Christum cognovit, ille in cruce pendentem, ille cum clamore expirantem: & ait. *b Vere hic homo, filius Dei erat.* Falsa est ergo objectio vestra, quam adversus Christum tu istis, dicentes, *c* Tu de te ipso testimonium dicis, testimonium tuum non est verum. Quoniam quidem Christo non desunt testes, nec in veteri, nec in novo Testamento si ea recipere velletis. Sed quia vobis charitas deest, nec habetis Verbum Dei in vobis manens, propterea nulla vos potest authoritas informare. Quid mihi, & Judæis istis? Quæ pars fidelis cum infideli? Non plus quàm lucis conventio, ad tenebras. Attamen, dum eorum manifestus error convincitur, nostra fides in te [Domine JESU] ampliùs solidatur. Prodest mihi stulta eorum interrogatio, ad cautelam. Prodest multo fortiùs, tua dulcissima responsio, ad doctrinam veram. Dixisti itaque eis. *Ego lux mundi: qui sequitur me, non ambulat in tenebris, sed habebit lumen vitæ.* Libenter audio Prophetas de te loquentes, sed dulciùs mihi insonat verbum ex ore tuo. Gratum est testimonium Prophetarum, sed gratiùs accipio testimonium à te prolatum. Si enim testimonium hominis accipitur, testimonium tuum majus est; quia veritas es, quæ non fallit: sapientia, quæ omnia novit: Propter nostram tamen imbecillitatem firmandam, adhibuisti Prophetas, qui nobis profuere, non tibi. Sicut etiam quibusdam respondisti: Non propter me vox hæc venit, sed propter vos. Gaudeo igitur [amantissime JESU] in omnibus, quæ loquuti sunt Prophetæ, exulto & in his, quæ Apostoli nobis tradiderunt, & Evangelistæ. Quorum omnium una fides, unus spiritus fuit, & intellectus, summè sibi concordans. Spiritus enim sanctus adimplevit corda eorum, ut præteritorum simul & futurorum caperent arcana. Quæ dum lego vel audio, tota fidei devotione amplector, & in tui nominis amore quamvis indignus peccator, accendor. Mihi deserviunt Prophetarum eloquia, eorum visiones, & cœlestes alloquutiones. Mihi Evangelistarum proficiunt scripta atque discipulorum tecum conversantium corporalis aspectus, audi-

27. 10. 1. Philip. *Joan.* 1.

11. Nathana. *Joan.* 1.

12. Nicode. *Joan.* 3.

13. Latro. Centurio. a *Luc.* 23.

b *Matt.* 27. *Marc.* 15.

c *Joan.* 8.

Cor. 6.

Joan. 2.

Joan. 12.

auditus, & tactus. Pro me viderunt, qui digni fuerunt. Pro me audierunt, qui enarare debuerunt. Pro me tetigerunt, qui me in fide confirmaturi
28. erant. 28 Perhibent consequenter glo-
Martyrum testimonia de Christo. riosissimi Martyres tui, validissimum testimonium tibi. Hi namque, non tantum oris confessione, sed & pretiosi sanguinis sui effusione, testimonium reddidere: quos nec pœnarum acerbitas, nec blandimentorum mollities, potuit à vera fide ullatenus deflectere. S.
1. Stephanus protomartyr, tale perhibet
S. Steph. Act. 7. testimonium: *Ecce video cælos apertos, & filium hominis stantem à dextris virtutis Dei.* B. Laurentius martyr, cùm
2. esset in tormentis, hæc verba loquutus
S. Laurentius. est: Dominus Jesu Christe, Deus de Deo, miserere mei servi tui, quia accusatus, non negaui nomen sanctum tuum: Interrogatus, te Dominum confessus sum.
3. B. Vincentius Levita, martyrque mag-
S. Vincentius. nanimus, licet toto extenderetur corpore, non est tamen contractus corde: sed viva voce, audacter exclamavit: Hæc est gloria nominis Christiani: paratus sum Christi servus ad omnia. S.
4. Ignatius, B. Joannis Apostoli discipu-
S. Ignatius. lus, plumbatis cæsus, ungulis laceratus, vivisque carbonibus traditus, magnum fidei dedit testimonium: & quantum in ejus corde exarserat fortis, (ut mos] dilectio, ferventi indicavit responso, dicens: Nec ignis ardens, nec aqua ebulliens, poterit in me Jesu Christi extinguere charitatem. O insignem martyrem, cujus constantia ad admirationem duxit Trajanum Imperatorem! Quis, inquit, Græcorum, tanta toleraret pro Deo suo? Eja, quam maximè decet eum venerari, ac devotis laudum præconiis ubique prosequi, qui inter tot tormentorum genera, nunquam ab invocatione dulcissimi nominis tui, Domine JESU, legitur cessasse. Super quo requisitis, ait. Hoc nomen, cordi meo inscriptum habeo: & ideo ab ejus nominatione, cessare non valeo. Quod postea ab ejus corpore extractum, atque per medium scissum, inventum est habuisse, JESUS CHRISTUS, aureis literis inscriptum. JESUS CHRISTUS, literis aureis scriptum.
O bone Jesu, quam amabile & jucundum est nomen tuum, in corde te dili gentium. O quàm summè etiam mihi necessaria est, frequens invocatio melliflui nominis tui, inter tam multimoda tentamenta versanti. Dignare igitur, Domine Jesu, dulcissimum nomen tuum, tanquam memoriale perpetuum, cordi meo inscribere: & tam forti zelo charitatis illud accende, quò nec tristia, nec læta, me queant ab amore tuo separare. 29. Perhibent etiam ve-
29. Confessorum & Doctorum testimonia de Christo. nerabiles Confessores atque Doctores, gestis & doctrinis suis, multa laudabilia testimonia tibi. Hi enim sunt, qui se murum pro Ecclesia posuerunt; & fortissimos, contra hæreticorum versutias, dedere latratus. Ex his est gloriosus Hieronymus presbyter, egregius Doctor Ambrosius, beatissimus Præsul Augustinus, dulcissimus Papa Gregorius, Venerabilis Beda, devotissimus Bernardus, cæterique hujusmodi nominati, ac famosi viri; strenui opere, eloquentes sermone, fide catholici, scientia diti es, se & alios quàm plurimos ædificantes; ac posteris suis, dignam memoriam divinæ eruditionis, relinquentes, Ait namque glorioſus Pater
1. Hieronymus. Hieronymus, cum positus in extremis, sacram

ſacram eſſet accepturus communionem. *Tu es ille, qui cum Deus eſſes, ſolus ante omnia tempora & ſine principio genitus à Deo Patre, æterna & inveſtigabili generatione, intra unius puellæ, id eſt, Virginis glorioſæ corpuſculum, te clauſiſti, factus homo Sic enim in virginali utero hominem ſuſcepiſti, quod nec ſine homine Deus es, nec ſine Deo homo. Tu certe vita es, qua omnis vivit creatura, & ſine qua moritur. Tu es vita vitalis, dulcis & amabilis, atque jucunda. Odoris tui ſuavitas, ægros recreat & debiles, quos tuos facit ſapor ſalubres ac fortiſſimos.* Dicit hymnidicus Orator Ambroſius: *O mira circa nos, tuæ pietatis dignatio. O inæſtimabilis dilectio charitatis; ut ſervum redimeres, filium tradidiſti.* Ait eruditiſſimus Doctorum Auguſtinus: *Redemptor & Conditor noſter, Filius Dei, ante ſæcula exiſtens; Filius hominis factus eſt, in fine ſeculorum: ut qui per divinitatis ſuæ potentiam creaverat, ad perfruendam vitæ beatitudinem perennis, ipſe per fragilitatem humanitatis noſtræ nos reſtauraret, ad percipiendam quam perdidimus vitam.* Hic eſt ſublimis ille contemplator Auguſtinus, cujus cor charitas Chriſti ita vulneraverat: ut ejus verba, quaſi ſagittas acutas, in viſceribus geſtaret: qui in primordiis converſionis ſuæ, non ſatiabatur dulcedine mirabili conſiderare altitudinem conſilii divini, ſuper ſalutem generis humani. Unde & deſiderio divinæ cognitionis accenſus, cum ſupra ſe incommutabilem veritatem inquireret, hanc in vocem jubilationis erupit. *O æterna veritas. & vera charitas, & chara æternitas. Tu es Deus meus, tibi ſuſpiro die ac nocte.* Dicit præclariſſimus Papa Gregorius: *Venit, inter homines mediator Dei & hominum, homo Chriſtus Jeſus, ad præbendum exemplum vitæ hominibus ſimplex, ad non parcendum malignis ſpiritibus rectus, ad debellandam ſuperbiam timens Deum, ad detergendam vero in electis ſuis vitæ immunditiam, recedens à malo.* Idem: *O quanta eſt miſericordia conditoris doſtri. Servi digni non ſumus, & amici vocamur.* Origenes: *Unigenitus Filius Dei, qui ante ſæcula ineffabiliter ex ſolo Patre natus eſt, jam ſæculi appropinquante fine, ex voluntate Patris, in humano corpore, ſancto cooperante Spiritu, inter homines venit.* Iſidorus. *Cernens Deus, quod nec errores ſuos admonitus agnoſceret mundus, miſit Filium ſuum, ut carnem induceret, & hominibus appareret, & peccatores ſanaret.* Leo Papa. *Ingreditur hæc mundi infirma Filius Dei, de cœleſti ſede deſcendens, & à paterna gloria non recedens, novo ordine, nova nativitate generatus. Novo ordine, quia inviſibilis in ſuis, viſibilis factus eſt in noſtris. Incomprehenſibilis, voluit comprehendi: ante tempora manens, eſſe cœpit ex tempore.* Maximus Epiſcopus. *Salvator mundi, per matrem naſcendi tempus accepit, qui de patre naſcendi non habet tempus. Habitator cæli venit ad terras, qui terrarum incolas evocaret ad cœlum. Verbum caro factum eſt, non ut Deus vacuaretur in homine, ſed ut homo glorificaretur in Deum.* Fulgentius Epiſcopus. *Chriſtus Dei Filius, de Deo vero Deus verus, & unus cum Patre naturaliter Deus, ſemper ex ſeipſo ſanctos Angelos paſcit, ſed tamen Angelicam naturam Dei Filius non accepit. Ut autem ſuam charitatem Deus commenda-*

2. Ambroſius.

3. Auguſtinus.

4. Gregorius.

5. Origenes.

6. Iſidorus.

7. Leo Papa.

8. Maximus Epiſcopus.

9. Fulgentius Epiſcopus.

ret in nobis, filius ejus naturam noſtram ſuſcepit ex nobis; ut Deus unigenitus, qui panis eſt Angelorum, ut etiam homini ſeipſum faceret panem ſimul hominis & animam ſuſcepit, & carnem. Accepit utramque veram, utramque ſanctam, utramque mundam. Accepit animam noſtram ſine iniquitate? Accepit carnem noſtram cum mortalitate, ut ſecundum ipſam moriens, mortem vinceret: Accepit animam juſtam, per quam noſtris animabus juſtitiam redderet. 10. Chryſoſtomus: Chryſoſtomus. *Chriſtus venit ſuſcipere infirmitates noſtras, & ſuas nobis conferre virtutes, humana quærere, patrare divina: accipere injurias, reddere dignitates: ferre tædia, referre ſanitates. Sic ſinuit has neceſſitates, ut homo verus humanis actibus probaretur.* 11. Beda. Joan 1. Beda: *Verbum caro factum eſt, id eſt, Deus homo factus eſt, & habitavit in nobis, ut per cognatum nobis hominis habitum; nobis converſando congruere, nos alloquendo inſtruere, nobis vivendo viam præbere, pro nobis contra hoſtem confligere, noſtram mortem moriendo ac reſurgendo poſſet deſtruere.* 12. Bernardus. Bernardus *Unigenitus Dei, ſol juſtitiæ, tanquam immenſi & præclari luminis cereus, hujus mundi carcerem illuminaturus, eſt accenſus, ut omnis, qui illuminari voluerit, accedat ad illum, illique jungatur, ut nihil medium ſit inter illum & ipſum.* Idem: *Ego arbitror inviſibili Deo fuiſſe cauſam, quod voluit in carne videri, & cum hominibus converſari: ut carnalium videlicet, qui niſi carnaliter amare non poterant, cunctas primo, ad ſuæ carnis ſalutarem amorem, affectiones traheret, atque ita gradatim ad amorem perduceret ſpiritualem.* 30. Mulierum teſtimonia. Perhibent quoque illuſtriſſimum tibi teſtimonium; Maria & Martha, ſorores Lazari, quæ unica devotione tibi adhæſerunt, in carne converſanti. Maria hæc, eſt devotiſſima lotrix pedum tuorum, quæ non externas aquas, ſed contriti cordis ſui lachrymas, ad abluendum obtulit, capillos ad extergendum expandit, labia ad oſculandum præbuit: manus & brachia ad ungendum paravit. Totum quippe ad pietatem convertit, quidquid prius ſæculi vanitate contraxerat. O felix hujus mulieris contritio, quam mox ſequitur omnium peccatorum remiſſio. Nam quæ anxia venerat, libera redit in pace. Hæc juſtior Phariſæo, fidelior Simone leproſo: quia ille dubitat, iſta credit: ille reprehendit, iſta veneratur & diligit: Ille falſam juſtitiam prætendit iſta veram humilitatem ubique oſtendit. Hæc eſt gratiſſima & familiaris amica tua, que poſt multa humanitatis obſequia, etiam teſtis reſurrectionis tuæ fieri meruit, & nuntia prima. Martha autem ſoror ejus, ſatagens circa frequens miniſterium, perfectæ fidei tibi reddit teſtimonium. *Ego*, inquit, *credidi quia tu es Chriſtus filius Dei, qui in hunc mundum veniſti.* Hæc eſt illa dilecta hoſpita tua, quæ honorificète ſæpius in domum ſuam recipit corporaliter: ſed intra domum mentis ſuæ gratiorem paravit locum manſionis: ubi fide, ſpe, atque dilectione congaudente, ſpiritaliter recubuiſti. Hujus quoque perfectam fidem, æmulata mulier quædam de turba, ſublimi voce clamabat: *Beatus venter, qui te portavit; & ubera, quæ ſuxiſti.* Magnæ devotionis & fidei, hæc mulier fuiſſe cognoſcitur, quæ ſcribis & Phariſæis te blaſphemantibus, tanta incarnationis tuæ myſterium, ſinceritate confitetur. 31. Virginum teſtimonia. Perhibent etiam ſacræ Virgines teſtimonium tibi, quarum Sponſus

1. Maria Magdal. Lucæ 7

Joan 2.

2. Martha. Joan 11.

Mulier Evangelica. Lucæ 11.

31. Virginum teſtimonia

&

1. Agatha. & consolator dignatus es fieri. B. Agatha, ingenua Virgo, & spectabilis genere, ait: Mens mea solida est, & in Christo fundata. Hæc est, quæ latissime & glorianter, pro nomine tuo ibat ad carcerem. Hæc post torturam, & abscissionem mammillarum suarum, nullum carnale medicamen quæsivit. Sed habeo, inquit, Dominum meum Jesum Christum, qui solo sermone restaurat universa. 2. Lucia, Virgo devota, jucundum tibi habitaculum in sua virginitate præparans, magnam fidei suæ ostendit virtutem dicens: Ego per tres annos sacrificavi Deo vivo. Jam, quia nihil superest, meipsum offeram in sacrificio Deo, hostiam viventem. Et cum incendio traderetur, orando vim ignis repressit dicens: Rogavi Dominum meum Jesum Christum, ut ignis iste non dominetur in me. 3. Agnes, Virgo beatissima, tua specialis & dilecta Sponsa, tam evidens tibi perhibet testimonium, ut non humanum sed divinum, videatur fuisse oraculum, omne quod dixit. Naturam & ætatem superat, quod hæc nobilis virguncula, de fide & castitate, de amore & pulchritudine Sponsi sui proferebat. Amo (inquit) Christum, in cujus thalamum introivi, cujus Mater Virgo est, cujus pater fœminam nescit. Ipsi soli servo fidem: ipsi me tota devotione committo; cui Angeli serviunt, cujus pulchritudinem sol & luna mirantur. Et gloriabatur, sicut dignum omnino erat dicens: Annulo suo subarrhavit me Dominus meus, Jesus Christus, & tanquam sponsam, decoravit me corona. Cæcilia, Virgo clarissima, in pectore suo gerens Evangelica verba, tibique soli placere desiderans, nulli animum voluptati dedit, nec vanitati: sed jejuniis & orationibus intenta, in corde suo decantabat, dicens: Fiat, Domine, cor meum & corpus meum immaculatum, ut non confundar. Interrogata autem de fide, magna constantia respondit: Nos scientes sanctum nomen, omnino negare non possumus. Similiter & cæteræ sacræ Virgines, Catharina, Barbara, Ursula, & Christina, in fide constantes, in amore tuo ferventes lenocinia carnis calcantes, Angelicam puritatem diligentes, sexum vicère in sæculo, & nomen sempiternum meruerunt in cœlo, 32. Perhibent etiam testimonium tibi, ipsi elementa, quæ condidisti. Dignum quippe fuit, ut & irrationales creaturæ, suum cognoscerent creatorem: & quem vocibus nuntiare non poterant, eximiis signis declararent. Tibi enim sicut creatori suo, omnis tenebatur famulari creatura. Præbens ergo insolitæ novitatis obsequium, factis sine dubio ostendit se cognovisse Dominum. Nam cœlorum te esse Dominum, cœli cognoverunt; quia in ostensione nativitatis tuæ, *a* stellam protinus miserunt. *b* Terra cognovit, quæ quatriduanum mortuum Lazarum, ad vocem clamoris tui, reddidit. Sed in passione tua, mota est, & contremuit. *c* Mare cognovit, quia solidum iter pedibus tuis præbuit, ac Petro Apostolo, viam ad te meabilem fecit. Aër cognovit, quia a duris flatibus, te jubente, mox siluit. Sol quoque cognovit, quia passionis tempore radios sui lumini subtraxit, ne morientem cerneret, quem suæ pulchritudinis fabricatorem intellexit. Petræ & saxa cognoverunt, quia ascendentem in

4. Cæcilia.

5. Catharina, Barbara, Ursula, Christina.

32. Elementorum ac creaturarum rationis expertium testimonia.

a Sol. *Matth.* 2.
b Terra *Joan* 11. *Matt.* 27.
c Mare, *Joan* 6, *Joan* 2.
Aër. *Matth.* 8.
Sol.

Lucæ 13. Lapides. *Matth.* 27. Nubes. cœlum ſuſceperunt. Cum ergo omnia hæc elementa, Deum ac Dominum ſuum, in carne venire proclament, noli tu homo rationalis creatura, dubius eſſe aut ſegnis, ad confitendum myſterium incarnationis Chriſti pro tua præcipuè ſalvatione geſtum plenum divinis miraculis, firmatum undique ſcripturarum teſtimoniis: ne forte inſenſatis inſenſibilior, aut jumentis ſtolidior fias. Quemadmodum contra Judaicam perfidiam intonat per Iſaiam Dominus: *Cognovit bos poſſeſſorem ſuum, & aſinus præſepe Domini ſui, Iſrael me non cognovit, populus meus non intellexit.* Sed his jam ſub moderamine perſcrutatis, *ſint gratiæ & laudes tibi* (Domine Jeſu) *infinitæ, atque in nomine tuo flectatur omne genu, cœleſtium, terreſtrium, & infernorum: & omnis lingua confiteatur, quia tu es in gloria Dei Patris.* Amen.

Act. 1. *Eſaiæ* 1. *Philip.* 2.

SECUNDA.

De deſiderio Prophetarum, & devota præparatione erga adventum Chriſti.

1. 1. *Ecce veniet, deſideratus cunctis gentibus.* Attendite & auſcultate omnes fideles & devoti, quid de Chriſto loquantur Prophetarum libri. Decet namque nunc, in tam ſacro tempore adventus Domini ſpecialem habere memoriam de prophetiis incarnationis JESU Chriſti. Idcirco etenim nobis quotidie ſanctorum Prophetarum ſcripta de Chriſto palam recitantur: quatenus audita voce præcedentium patrum, magis ac magis in amore verbi incarnati, totus affectus cordis noſtri accendatur. O quanto deſiderio olim ardebant ſancti Patriarchæ & Prophetæ, de ſola futura promiſſione. Pudendum nobis valde eſt, ſi minori nunc flagremus deſiderio, ad exhibitam Chriſti in carne præſentiam: quando illi ſic ardebant, ad ſolam verbi incarnandi memoriam. Exultavit Abraham, paſcer omnium credentium, ut videret diem Chriſti, quem in ſpiritu, de ſua ſtirpe naſciturum præviderat. Et gaviſus eſt gaudio non modico, propter certam ſpem, quam de Chriſta naſcituro acceperat. Similiter autem & alii multi antiqui ſancti, adipſum frequenter deſideraverunt, qui per ſpiritum hoc præſciverunt: cupientes tam magnum citius impleri myſterium, quod nos jam gaudemus eſſe completum. Quod ſatis evidenter Dominus oſtendit, cum præſens in carne diſcipulis ſuis ait? *Multi Reges & Prophetæ voluerunt videre, quæ vos videtis, & non viderunt.* 2. Parvum igitur amorem videtur habere ad Chriſtum quiſquis in deſiderio animæ ſuæ non recogitat, quam divinum ſit myſterium, quam magnum beneficium homini collatum, quod Chriſtus incarnari voluit. Attamen, libenter pius Dominus, de ſe meditantibus, gratiam devotionis dare conſuevit, qui ad dandam benedictionem, in hunc mundum venit, quia ſine unctione non eſt Chriſtus, nec ſine dulcedine cogitatur Jeſus. Neque enim dubitandum, quin ſtudioſis mentibus, multæ, latæ ac pulchræ ſanctæ meditationis occurrent materiæ: quæ deſidioſis & negligentibus velatæ ſunt & remotæ. Quia Chriſti myſteria intelligere digni non ſuut, qui ea cum humilitate & deſiderio non requirunt. Hinc ad diſcipulos ipſe dicit: *Vobis datum eſt noſſe myſterium regni Dei, cæteris autem in parabolis.* 3. Trahit autem vehementer amor Jeſu, amatores ſuos, ad ruminandum melliflua verba,

Agg. 2. *Joan.* 8. *Lucæ* 10. 2. *Lucæ* 8. 3.

ba, ex ore ejus procedentia, & ad cogitandum divina ejus opera in carne patrata: ad quæ digne penſanda, nulla ſufficiunt tempora vel momenta, Talibus enim familiare eſt, in quibuslibet neceſſitatibus ſuis & cauſis, ad dilectiſſimum amicum & conſolatorem ſuum Jeſum recurrere. Quia ipſe fons omnium gratiarum & virtutum: qui ſolo verbo, & unico nutu cuncta poteſt indiſpoſita reformare. Diverſis autem modis, ab ipſo conſolationem recipiunt: & interdum valde magnas mentis illuminationes merentur, qui ſic devote ac humiliter ad ipſum confugiunt. Et quanto intimius ſe ad ipſum convertunt, tanto altiores mentis exceſſus, ab ipſo viſitari incurrunt. Danda eſt ergo magna opera, his devotis diebus, & ſemper aliquid ſalutare in corde verſandum, de lege & Prophetis; de deſiderio antiquorum Patrum, de cœleſtium profunditate myſteriorum; de revelatione futurorum, amplius autem de adimpletione omnium
4 promiſſorum. 4 Frequenter etiam & inſtanter eſt orandum, ut affectus noſter, ad Chriſtum intime trahatur: & intellectus ſpiritualium rerum, cum Prophetis, nobis aperiatur. Sic enim in agnitione filii Dei, proficere poterimus & in virtutibus amplius creſcere, qui pro noſtra ſalute dignatus eſt homo fieri. Quam excuſationem poteris anima mea prætendere ſi tantam neglexeris gratiam cogitare? Quid inquam Chriſto, in futuro reſpondebis, ſi non fueris grata tantis beneficiis, quibus te prærogavit præ multis gentibus & linguis? Quanti enim fuerunt, qui Chriſtum non cognoverunt, nec de illo audierunt? Quanti etiam qui contempſerunt, & credere noluerunt? Tibi autem datum eſt, non ſolum credere & audire; ſed etiam, quæ de Chriſto ſcripta ſunt, & prophetata legere ac intelligere. Sis igitur, de exhibitione talium beneficiorum, Deo grata, & in conſideratione operum divinorum ſtudioſa. Totum utique eſt plenum ſpiritu vel veritate: Totum plenum amore & ſuavite, quicquid de Chriſto ſcribitur vel cantatur. Non deeſt materia exercendæ devotionis, nec tempus ſacræ meditationis. 5 Libri etiam aperti 5
ſunt, & ſermones Sanctorum multiplicati, & omnia bene ordinata a patribus, in agendis divinis officiis. Quid igitur habes dicere, non ſum valens pro bona meditatione, cum tanta ſint præparata in cunctorum fidelium conſolationem? Tempus etiam hoc hyemale, aptum ſatis eſt, pro devotione exercenda, & unione cum Domino poſſidenda. Quamvis enim frigidum ſit, tamen interni amoris incendium impediri non poteſt, nec extingui. Sed & noctes ſolito longiores, diutius orandi atque pſallendi tribuunt facultatem; nec non aſperitas imbrium, ventorum vis, & algor, evagandi tollunt opportunitatem. Omnia enim videntur nunc dicere, maneat unuſquiſque apud ſe, & occupet ſe tantum cum JESU, die ad nocte: nullus egrediatur extra oſtium tabernaculi ſui, quia tempus non patitur: ſed ſabbatizet ſabbatum mentis & præparet Domino locum, pulcherrimæ in ſe manſionis. Nam quanto ſenſus exteriores magis reſtricti ſunt, & uniti: tanto Spiritus intus liberior fit & ad divina contemplanda potentior. Sed jam nil reſtare videtur quam gratia & virtus Spiritus ſancti: ſine qua inops eſt vita noſtra, & infra jacens

hominis quælibet diligentia. Hæc autem si adsit, cito ad superiora rapit: & satis est amanti, etiam si litteras nesciat. Scienti autem litteras, ad intellectum necessarius est spiritus: quia sine spiritu, litteræ cassæ sunt, sicut & preces insipidæ omnes. 6. Insiste igitur devotioni majori, in tam sacro tempore adventus Domini: ab eo autem specialiter die, quo cantatur, ô sapientia, in festo beatæ Virginis Luciæ. Tunc sursum cor & anima ad Christum affectuosius sunt sublevanda: quia ipse est, quem advenire desiderat sancta Mater Ecclesia. Hæc siquidem exclamatio sanctorum Prophetarum, desiderium ingens insinuat: nec non cujuslibet fidelis animæ affectum, Christi optantis adventum tanquam inter votivas preces diceret: O bone amantissime JEsu; vera & æterna sapientia Patris qui nos mirabiliter creasti, veni, & salva jam lapsos mirabiliori ordine, quo id agere dispositi. Veni ad visitandum nos in ergastulo carnis, nascendo sine contagio carnis: ut liberentur electi tui, quos pondus peccatorum gravat, & horror mortis graviter affligit. Veni ad illuminandum mundi tenebras, & tenebrosas expurga conscientias: quatenus peccatorum vinculis absoluti, in tua miseratione lætemur: atque gratia tua erecti, spe æternorum bonorum consolemur. Per te JESU Christe, verum animæ lumen, ex Patre ante sæcula genitum. Amen.

* *
*

TERTIA.

De occursu, & susceptione cœlestis Regis.

1. DIcite filiæ Sion: *Ecce Rex tuus venit tibi mansuetus.* Olim Deus loquens patribus & Prophetis, multos testes suæ incarnationis præmisit: & nunc sub eisdem pene verbis, cuilibet animæ fideli, sui adventus tempus denuntiat. Dicite, inquit, filiæ Sion, vos, qui spirituales estis, & prophetiæ spiritum habetis: Aut vos, qui Prophetas legistis, & scripturas nostis, dicite inquam animæ exspectanti, & meum adventum plurimum desideranti, ut oculos fidei suæ apperiat, & me statim adesse cognoscat. Nam talem animam quæro, quæ me videre desiderat, & de me frequenter cogitat. Huic mando & remando ne tædio torpeat: sed evigilet, surgat, & exspectet. Oret proinde, & legat litteras meas de cœlis sibi destinatas, intendat eis frequenter; & donec veniam, recreet se in eis, & consoletur valenter; nec desistat à precando & desiderando, *quia veniens veniam, & non tardabo.* Longam satis moram protraxi, repente venire nolui, plures tamen & solennes nuntios præire feci, frequenter per i los mandavi & anuntiavi, ut desiderium excitarem, & gaudium de adventu meo magnificarem. 2. Nam magnus Rex alicubi venturus, magno desiderio est suscipiendus. Qui ergo vehementer me desiderat, magis de præsentia mea, cum venero, gaudebit. Qui autem mundo deditus est, me desiderare non potest. Qui vero omne mundi solatium spernit, ac distractiones cordis fugiens, se in intimis recolligit, æterna desiderans, præsentia fastidiens; ipse diem

1. *Matth. 21*

Matth. 22

Habac. 2.

2.

diem visitationis meæ, & horam adventus Sancti Sanctorum, cœlestis quoque Regis gloriosam præsentiam, accelerare deprecatur, dicens: Veni Domine, visitare me in pace, ut lætet coram te corde perfecto. Veni desiderium cordis mei, lumen oculorum meorum, & pax. Tu spes mea, exspectatio Israël. In te speravi, ne confundas me ab exspectatione mea; quia ad te animam meam, cum desiderio levavi. Tali animæ sic desideranti, & me de die in diem quærenti, cito apparebo, & meipsum manifestabo. Ego enim sum Dominus Deus ejus, qui locutus sum in Prophetis. Et usque nunc loquor omnibus: sed specialius tamen amicis meis fidelibus; singulariter autem ei, qui præ cæteris me magis affectat, atque reverentius suscipere, & ad se introducere concupiscit. Et nunc prope sum, dicit Dominus: Jam tempus meum impletum est, ultra non morabor. Implebo verbum meum, quod dixi, satisfaciam promissioni meæ: non differam desiderium animæ: erit, quod petivit, fiet, quod optavit: quia ego ipse, 3. qui loquebar, ecce adsum. 3. Gaude & lætare anima fidelis, quia venit tibi Rex de cœlis. Hic est Dominus Deus tuus, Conditor & Redemptor tuus, diu expectatus, ardenter desideratus, & ad veni- *Matth. 21.* endum jam paratus. Noli timere filia Sion, ecce Rex tuus venit. Ecce cœlum, unde egreditur: Ecce mundus quem ingreditur. Ecce in dextera ejus ignea lex, in sinistra ejus divitiæ & gloria. Ecce in circuitu ejus Angeli & Archangeli, ante eum Prophetæ, juxta cum Apostoli, post eum innumerabiles sanctorum chori. Ecce quantus hic, qui ingreditur, cui dominationes occurrunt, & omnes virtutes cœlorum famulantur. Ecce venit pius & mansuetus, pauper & humilis Rex in humanitate, qui judicaturus est orbem terræ in æquitate. Beati oculi, qui ista vident, & æterni Regis opera, ad suam ædificationem considerant: quia non in eis pompam hujus mundi videbunt, sed omnem humilitatem & mansuetudinem, in tanti Regis adventu invenient. Beati omnes, qui spiritualis intelligentiæ oculos habent, in lumine fidei æternæ veritatis, lumen aspiciunt. 4. Videtur mundus iste visibilis oculis carnis, etiam ab- 4. infidelibus & paganis; sed ipse invisibilis Conditor orbis, oculis cernitur mentis, ab universis Christi fidelibus, ex totis præcordiis Christum amantibus. Nam credere in Christum, mente cernere est: & ardenter amare, ipsum tenere est. Sic enim videbant eum sancti Patriarchæ & antiqui Prophetæ, qui longe ante adventum ejus prædixerunt, & multa de eo prophetaverunt. Prophetæ namque olim vocabantur videntes; quia quem cæteri nesciebant prævidebant, & aliis indoctis verbis & scriptis suis, insinuare curabant. Sic anima & nos Christum videmus, qui post ejus incarnationem ad finem venimus: quia cuncta, quæ de eo legimus vel audimus firmiter animo retinemus: & a Prophetis veraciter prædicta, & ab Apostolis fortiter confirmata, confitemur, laudamus & prædicamus. Beati ergo oculi eorum, *Joan. 20* qui licet Christum in carne non viderunt, tamen fideliter in eum credunt, devote venerantur, caste diligunt, ardenterque suscipere desiderant. 5. 5. Ecce Rex noster advenit de cœlis, læti occurramus ei, & devotis illum amplexibus suscipiamus. Lætentur

cœli,

cœli, id est, a'ti contemplativi; & exultet terra, id est, simplices, activæ vitæ dediti ante faciem Domini, quia venit: quoniam venit salvare nos, & dare se nobis. Jubilate montes laudem, & stillate Doctores verbi dulcedinem, & fluant colles lac & mel, ad omnium nostrum spiritualem consolationem. Canite tuba in Sion: excitentur omnes torpentes: diffusi congregentur in unum, confortentur pusillanimes, consolentur tristes, erigantur infirmi: omnes conveniant, singuli de locis properent; quia magnus dies in Israël, Dies sanctus Domini, dies festus Regis æterni appropinquavit. Lætare Hierusalem, & conventum facite cuncti fideles, qui diligitis Jesum Christum gaudium omnium se amantium: quia non in tumultu, nec in apparatu visibili apparebit, sed in spiritu lenitatis & mansuetudinis, illum ab intus videbitis. Gaudeant igitur, & præparent se universi populi, tribus & linguæ Sed tu anima devota, filia Sion, cujus tota intentio ad Deum conversa est: tu, inquam, magis exulta. Tibi enim per Prophetam à Domino dicitur, tibi specialiter mandatur: tu ex nomine ami abiliter vocatis, ut audias & videas, qualis est, qui ad te venturus est Ecce Rex tuus, venit tibi. Ecce Rex tuus, non terrenus, non temporalis nec mortalis: sed cœlestis, æternus, & immortalis. Ecce venit, non regnare in mundo, sed salvare mundum sanguine suo. Ecce Rex, non Rex Romanorum, aut Francorum: sed Rex Regum, & Dominus omnium Dominorum. Per hunc Reges regnant in mundo; & sine eo nemo coronabitur in cælo. Rex cœli est iste; & venit non terram accipere, sed Regnum dare cœleste. Qui ei servire voluerit, faciet illum secum regnare: & quicunque sibi obedire contempserit à regno ejus exclusus erit. Ecce Rex tuus. quem desideras, quem amas; in quem credis, & in quo speras. Omnibus quidem creaturis, Rex est generalis: tibi autem per amorem specialis, sicut proprius sponsus, & amicus familiaris. Tuus inquam, quia pro te sollicitus amplius: tibi vigilantius intentus: tibi affectuosius inclinatus, propriorque conjunctus; ita ut dicere vere possis: *Rex meus, & Deus meus.* Nam ab æterno te dilexit; & nunc ut te liberet & salvet, de cœlo à regalibus sedibus venit. In quo si gloriari volueris, nescio, quomodo poteris contristari vel desperare. 6. Ipse enim Rex & Gubernator omnium & quæ potenter fecit, sapientissime regit: ut merito rex & Dominus dici debeat universorum: & tuus tamen, ex speciali gratia donorum. Ab ipso dependet cœlum & terra, & ejus imperio regitur omnis creatura. Hujus potentiæ, nemo resistere potest; ejus sapientia, disponuntur universa. Sapientia & virtus ejus cum ipso: & ipse fecit omnia, & non est finis magnitudinis ejus. O quam excelsus & immensus est iste, præ cunctis Regibus & Principibus, de quo loquitur Propheta in Psalmo: *Deus autem Rex noster ante sæcula, operatus est salutem in medio terræ.* Ecce venit: non in auro & argento, nec indutus purpura & byssо; non in equis phalerati, aut armis splendentibus: non in clangore buccinæ & cythare, sed in humilitate, & paupertate; in mansuetudine, & charitate; ut amaretur potius, quam timeretur; ut attraheret magis ad se peccatores, quam fugaret. 7. Sed propter quid venit?

Psalm. 5. & 83.

Sup. 18.

6.

Psalm 73.

7. *Eph.* 2.

Venit

Venit propter nimiam ſuam charitatem, quâ te dilexit; ut redimeret, quem perditum ſciebat. Venit propter tuam neceſſitatem & defectibilitatem, quæ multiplex & magna nimis erat. Venit à peccatis te liberare, & pretioſi ſanguinis ſui effuſione purgare. Venit ignorantiam tuam illuſtrare, & viam veritatis oſtendere. Venit infirmitatem tuam adjuvare, & tolerantiam adverſis docere. Venit à terrenorum appetitu revocare, & ad cæleſtia amanda ſuſtollere. Venit virtutes prædicare, & finem vitiis imponere. Venit gratiam infundere, & cœleſtium conſolationum dulcedine lætificare. Venit omnibus bonis te replere, & ab omnibus malis eripere. Venit æternam beatitudinem tibi donare, & pro te temporalem miſeriam ſuſtinere. Venit omnia ſua tibi conferre, & ſuper omnia dona, ſeipſum tibi in perpetuum fruendum præbere. Ut enim æternaliter gauderes, venit ipſe laborem & dolorem ſuſcipere. Ut tu diteſcereris, venit depauperari. Ut tu regnares, venit exulare. Venit ad errantem via, ad ignorantem veritas, ad mortuum vita, ad cæcum lumen: ad infirmum medicus, ad deſolatum conſolator; ad damnatum liberator, ad ſeductum conſiliator; ad deſperatum ſalvator. Ecce propter quid venit, & quantum tibi ſuo ſalutari adventu contulit. 8. Non miſit Angelum, non Archangelum, non Patriarcham, non Propheram; ſed venit ipſe, Rex Angelorum, & Dominus Prophetarum, ad liberandum te, quoniam ipſe eſt Dominus Deus tuus, qui fecit te. Siquidem omnes Reges & Prophetæ, qui ante eum fuerunt, non potuerunt quemquam de manu mortis liberare, neque ad æternam vitam perducere: ſed iſte Rex potentiſſimus, & magnificus per ſæcula, de manu mortis populum ſuum liberabit, vincula inferni deſtruet, & in paradiſum electos ſuos perducet 9. O ſi bene intelligeres, ac diligenter animadverteres, qualis ac quantæ majeſtatis ſit iſte Rex gloriæ, attolleres utique portas cordis tui affectuoſiſſimè: & introduceres ad te, Regem perennis gloriæ: Quia cum ſumma exultatione, cum ingenti honore, & ſolemni præparatione, decet talem ac tantum Regem ſuſcipere. Si enim mandaſſet tibi Rex aliquis terrenus, aut unus ex Principibus ejus. Cras veniam ad te, para mihi hoſpitium, volo apud te manſionem facere; qualem putas habere ſolicitudinem, quantamque duceres admirationem; Nunc ecce mandat tibi Rex, de cælo loquens per Prophetam: *Præparare in occurſum Dei tui Iraël, quia ego veniam, & habitabo in medio tui.* Idcircò ad hunc ſuſcipiendum hoſpitem, cordis tui adorna thalamum: quia non ſolùm ad te venire, ſed etiam in te habitare deſiderat, & tanquam in thalamo ſuaviter requieſcere. Felix anima, quæ in ſe hujus tanti hoſpitis meretur adventum; & quem omnis creatura dignè non capit, ipſa amati vis deſideriis in ſecretiſſimum trahit ſecretum: ut tantò feliciùs intùs quieſcat, quantò exteriùs nihil eam delectat. Beata planè, ad quam venire dignatur altiſſimus de cœlis, Rex Regum Dominus; non ut judicet aut terreat; ſed ut piè eam tanquàm bene cognitam, & ſibi præelectam, viſitet & conſoletur. Venit enim Rex manſuetus viſitare & conſolari, omnes lugentes Syon: dare pacem habitantibus in terra: differre

8.

9.

Amos. 4.

Thom. à Kemp. Serm.

districtum judicium, prærogare misericordiam, veniam tribuere peccantibus, suscipere pœnitentes, nulli denegare gratiam: & postremò omnibus expectantibus se in salutem., gloriam præstare sempiternam. Amen.

QUARTA.

Ista meditatio seu concio, potest cuivis festo aptari. De Nativitate Christi: & de festis animæ.

1. *Lux venit in mundum.* Adjuva me omnipotens Pater, ut secundùm desiderium cordis mei, dulcis aliqua & devota materia, de solennitate hodiernæ festivitatis, dilectissimi Filii tui; Domini nostri JESU Christi, mihi meditanti occurrat, quæ ad devotionem & gratiarum actionem, meum torporem excitet. Illustra cor meum, invisibili luce sapientiæ tuæ, qui hanc sacratissimam noctem. veri luminis ortu fecisti clarescere, & hunc diem solemnem, festivis gaudiis sanxisti celebrandum. Neque enim quicquam jucundum erit mihi aut festivum, nisi tu ipse mentem meam prius illustraveris, quatenus ab omni vitiorum tumultu serenata, in tantæ solemnitatis contemplatione rapiatur. Felix festivitas, quando & mentis jucunditas sentitur; & spiritualibus epulis, anima à te invitata, largè reficitur. Non enim festum mihi est, si incorde non est. At verò, idcircò sæpè exteriùs recolitur, ut gratiùs & jucundius intus celebretur. Nam exteriora festa, internorum sunt incitamenta festorum, & æternorum quædam præsagia gaudiorum. Quando igitur exterioribus festivitatibus, interior homo meus bene concordat & congaudet, non mihi jam simplex, sed duplex festum esse videtur: quia quod foris agitur, ab intus sanctiùs tenetur. 2. Est etiam majus duplex festum, est & solemne. Quæ anima spiritalis & devota melius intelligit, quæ talia in spiritu, & veritate, celebrare consuevit. Spiritualis enim omnia judicat. Et quantum unum festum cordis ab altero differt, atque jucunditate speciali præcellit; ipsa, ad quam JESUS venire, & se in die festo manifestare dignatur, suavi docta experientia satius novit. Ipse est enim, de quo præcipua festa solemnizantur; & beata, cui occurrit, ac sese lætanter videndum concesserit. Æstimo autem, quod non semper uno eodemque devotionis affectu, anima ad Deum trahitur, nec pari-formiter à suo dilecto visitetur. Et ideò secundùm minores & altiores visitationes potest non inconvenienter, festorum discerni varietas; ita ut tunc duplex festum in anima sit, quando secundùm Prophetam David, cor & caro pariter, in Deo vivo exultant: dum tanta lætitia cordi infusa sentitur, ut exterioribus eam vocibus & motibus, prodere oporteat, ac Deo devotè jubilare hymnis & canticis delectet. Tunc autem majus duplex agitur, quando tanta est interioris hominis inebriatio, & exterioris sensibilis quædam jucunditas, ut hanc capere & sufferre, pro æstu amoris, humana nequeat infirmitas: sed neque per aliqua verborum signa exprimi potest, quæ anima secum geri, in tali festo à Deo visitata, sentit. Silentio magis contegenda sunt, si quando aliqua hujusmodi, divinitus sentiri donantur. Soli autem Deo secretiùs illa confert, qui eam in silentio suo, & sine voce meliùs intelligit. Oportet enim tunc omnem silere creaturam,

Joan. 5.

2.

turam, quando Deus loquitur animæ supra naturalem intelligentiam. Et tunc optimè docetur, quando sic sermo cum solo Deo habetur. O Doctor veritatis, quàm citò & perfectè imbuitur, cui te ipsum manifestas. In hoc festo, aperiuntur tabulæ Altaris, & Sanctorum Reliquiæ ostenduntur: quia huic amanti animæ, abscondita scripturarum panduntur: & secreta cœlestis patriæ, sanctorum status, ac præmia æterna, pro speciali consolatione revelantur. 3. O
3. magnum & jucundum festum, non omnibus sed paucis ad celebrandum concessum. Quàm longè sunt hæc sancta celebria à dilectoribus mundi, qui terrena tantùm sapiunt, & ad sola exteriora respiciunt. Stultum est illis; & prope nihili esse videtur, quicquid exteriùs non fulget. Mirantur plerumque, quomodò boni Deo vacare possunt, & à voluptatibus carnis abstinere; quia ignorant, quantam intus consolationem spiritus habent, & sentiunt, qui pro amore Dei, cunctis voluptatibus mundanis renuntiant. Ignorant autem tales, & errant, qui sola visibilia sequuntur, &
4. diligunt. 4. Sed quando solemne animæ festum agitur? Utinam sit, qui dicat, & ad me pervenire faciat: si tamen dici valeat, quod tam altum est secretum, ut ab omnibus præcedentibus modis sit remotum. Si quando igitur, in excessu mentis anima posita, omnium præsentium & sui pariter oblita solius Dei memor extiterit, atque ab omni corporea imaginatione libera, in divini luminis abyssum transierit speculando æterna: quis hanc neget solemne festum agere, quæ æterni solis radiis illustrata, suprà cuncta creata stat tam eleganter suspensa: Hoc autem totum magis spectare videtur, ad æternæ beatitudinis gloriam, quàm ad præsentis vitæ miseriam. Nomen igitur & memoriam solemnis festi nunc potiùs, quàm veram experientiam habemus: quia perfecta ejus claritas, Sanctis reservatur in cœlis. O festivitas festivitatum, ubi homines & Angeli congregati, pariter Deum laudant trinum & unum. O quàm solemniter ibi cantant, quàm dulcitur jubilant: ubi Deum semper præsentem habent, clarè intuentur, jucundè quæ speculantur. Nimirùm ex memoria illius jubilationis, &
5. perpetuæ cœlestis solemnitatis, dissonat mihi omnis jucunda festivitas præsentis temporis. 5. Ad illud igitur solemne & æternum festum, quod pro sui magnitudine, nec concipi potest, nec dici, totus affectus nostræ devotionis, vehementer aspirari debet & incitari, quotiescumque in terris, festa solemniter celebrantur. Unde omnia festa nostra, potiùs sunt illius æternæ festivitatis quædam præambula, quàm vera festa dicenda. Hic tamen in lumine fidei inchoantur, sed illic in luce gloriæ cuncta perficientur. Ibi est enim angelica laus, & animarum sanctarum concentus suavissimus. Ibi in præsentia Conditoris, cuncti lætantur unanimes. Nobiscum verò benè agitur, si quid parùm indè, aliquando sentire donatur. Quem non delectaret, hymnidicis Angelorum choris interesse, ubi nulla vocum dissonantia, nulla levitas dissolvens; nulla occupatio impediens, nulla necessitas perurgens; nulla affectio inficiens, nulla imaginatio distrahens; nulla materia turbationis, nulla occasio tentationis; nulla negligentia,

nulla confusio; nullus labor, nullum tœdium, nulla fatigatio: sed summa pax & tranquillitas; summa lætitia & dulcedo melliflua; summa concordia & Deifica claritas; plena felicitas, & perfecta se-
6. curitas. 6. O quàm breve est & modicum, quod nos celebrando agimus; quàm imperfectum & obscurum, quod nos recolimus. Quamdiu enim corruptionis nostræ tenebras patimur, quamdiu mortale corpus gerimus, vix clarè aliquid de immortalitatis luce, & in circumscripto spiritu, comprehendimus. Nam unâ penè nocte ac die, nostra decurrit solemnitas; quia nec diu in devotione potest nostra subsistere infirmitas. Et utinam major pars temporis spiritualibus expenderetur harmoniis, & minus haberet de externis frequentiis. Liquet satis consideratâ veritate, quod imperfecta sint nostra hic solemnia, quantumcunque altè cantetur vel pulsetur; quantumcunque interius jucundetur aut jubiletur: quia citò præsens lætitia, per diversa distrahitur obstacula. Nec tamen id nimis mirum, cùm advenæ simus & peregrini super terram, & totum tempus nostræ peregrinationis luctu magis aptum sit, quàm lætitiæ: & festa celebrare, potiùs spectet ad cœli cives, quàm ad
7. exules filios Evæ. 7. Sed ne propriis miseriis dejiciamur & gravemur, & divinorum beneficiorum immemores efficiamur, providit æterna Dei sapientia, & sancta mater instituit Ecclesia; quatenus in desiderio animæ, singulis annis, Christi & Sanctorum ejus agantur solemnia; ut devotio excitetur, fides incalescat, & charitas augeatur. Nam tanto devotiùs quis festa celebrat, digniusque in Sanctis suis Deum honorat: quantò in spiritu plus proficit, & ad amorem æternitatis se latiùs extendit. Propterea enim venit lux in mundum, ut viam nobis demonstraret ad cœlum; ut cor nostrum in sui amorem accenderet, & à cunctis terrenis extraheretur: ut nobis lumen daret sapientiæ & tenebras fugaret ignorantiæ, ut nos unum secum efficeret, participes regni, filios gratiæ, consortesque æternæ gloriæ. O glorioſa lux de Patra nata. O inclyta Dei sapientia, de Virgine hac nocte procreata: Da devotè ac dignè tibi gratias agere: Da nomini tuo altissimè psallere, reverenter inclinare, humiliter genu flectere, honorificè adorare, atque cum Angelis sanctis, gloria in excelsis, tibi solemniter decantare. Te enim decet laus & honor, Domine, qui pro nostra salute, dignatus es incarnari. Amen.

QUINTA.

In nocte nativitatis Christi, de quærendo parvulo JESU.

1. QUærite *Dominum, dum inveniri potest: invocate eum, dum propè* Esaiæ. 55. *est.* Surgite universi Christi fideles; concurrite ad hanc solennitatem dominicæ nativitatis. Adest namque nox sacratissima, in qua Redemptor mundi Jesus Christus, nasci voluit de glorioſa Virgine Maria. Surgite igitur omnes, & vigilate; præparate corda vestra, & orate. Dominus venit, venite, & adorate. Quærite Jesum, & invenietis; pulsate ad ostium, & aperietur vobis; intrate domum, & videbitis. Rex noster advenit, Christus natus est nobis. Venite, adoremus, & procidamus ante eum; quia ipse est, qui fecit nos. Venite Angeli

&

& Archangeli, cantate, & exultate, & psallite. Gaudete justi in Domino, hymnum dicite Deo nostro, annuntiate inter Gentes opera ejus. Dominus nobiscum, nolite timere. Venit Deus in carne, nobiscum ex humanitate, qui nusquàm deest divinitate. Venite parvuli & magni, senes & grandævi, juvenes & virgines; cantate Domino canticum novum, quia mirabilia hodie fecit. Levate corda vestra cum manibus ad cœlum; & super omnem exultationem, date gloriam laudi ejus. Dominus nobiscum, nolite contristari. Induite vos electi Dei vestimentis jucunditatis & lætitiæ; abjicite opera tenebrarum, & induimini arma lucis; sicut in die clara, sic in nocte hac sancta vigilemus. Gaudeamus, & exultemus, & hymnizemus; jubilemus Deo, salutari nostro. Offeramus ei vota nostra, præbeamus illi oris nostri obsequia. Dominus nobiscum, nolite recedere, nolite attædiari, sed state viri-
2. liter, & psallite ei alacriter. 2. Quis potest jam dormire, quando Angeli cantant in cœlo, & vox laudis resonat in excelso? Quis maneret in statu suo, quando omnes gestiunt esse cum Jesu in jubilo? Quis non surgeret hâc nocte cum desiderio, quando omnia videntur esse in gaudio? Propterea, gaude & lætare, filia Syon, jubila Hierusalem, quia hodie pax vera descendit de cœlis, ad pacificandum & instaurandum, quæ in cœlis sunt, & quæ in terris. Hodie lux vera illuxit super terram, ut omnem hominem illuminaret in se credentem. Hodie facta est lætitia magna in Israel, quia natus est Christus in Bethleem. Hodie per totum mundum, melliflui facti sunt cœli: quia ex ore doctorum emanant sermones suavissimi; unde recreantur infirmi, consolantur devoti, instruuntur ignari, excitantur pigri, animantur fideles, & confunduntur increduli. 3. 3.
Hodie exultant Angeli, lætantur Archangeli, & omnes justi in devotione sunt & gaudio spiritali. Hodie nox conversa est in diem, & claritatem magnam; quia exortum est in tenebris lumen rectis corde, misericors & misertor Dominus. Sit nox ista in perpetuum benedicta, & inter dies solemnes computata. Benedicant ei, qui benedicere solent diei: & laudent eum omnes filii lucis; quia natus est in ea Christus, Filius Dei, lux æternæ lucis. Non sit hæc nox solitaria, nec à laudibus aliena. Non sit obscura, sed illustretur lumine desuper; atque in universa Ecclesia accendantur luminaria multa. Nil in ea prætereatur, quod ad decorem ejus pertinet: sed usque ad ortum surgentis auroræ, laus ejus perseveret. Cumque dies inclaruerit, luceat sol justitiæ, qui natus est in cordibus omnium se amantium: & rursus nova oriatur devotio in mentibus omnium celebrantium. Dies sanctificatus hodie illuxit, gaudeant omnes fideles; quia Deus olim prædixit: Fiat lux, & facta est lux. O verè beata nox, veri luminis illustrata natali, atque angelicis adornata fulgoribus: quorum canticis & laudibus, gaudiosior effecta est cunctis per obem fidelibus. O verè beatissima nox, clarior omnibus sæculi noctibus, quæ scire meruit tempus & horam, quando de virginali utero, egressus est Dei Filius, nostræ fragilitatis corpore indutus. O sacra & illibata nativitas, quam dedit virginalis fœcunditas. O suprà naturam fœcunditas, quam ornavit virginea puritas;

ritas; & summa elegit majestas, ut salvaretur humana mortalitas. O benedicta & gaudiosa nativitas, quæ maledictionem primorum parentum nostrorum, in cœlestem convertit benedictionem; & eorum mœrorem, in gaudium mutavit sempiternum. Meritò hæc nox venerabilis est, & amabilis omnibus hominibus in qua Christus nasci dignatus
4. est; pro omnibus liberandis. 4. Benedicta sit ergò sancta Trinitas; cujus bonitate & consilio, hominis dignitas est reparata, & diaboli decepta calliditas. Benedico te Pater cœlestis, qui dilectum Filium tuum, ad nostram redemptionem, in mundum misisti, Benedico te Fili Dei unigenite, JESU Christe, qui propter nos homines redimendos, naturam nostram assumpsisti. Benedico te Spiritus sancte Paraclite, qui cuncta redemptionis nostræ sacramenta, ab initio usque ad finem, glorioſè & mirificè perfecisti. Sit tibi infinita laus & gloria: sit honor tibi & imperium, ô summa sempiternaque Trinitas; cujus providentiâ & ordinatione, facta est nobis tam jucunda & solemnis festivitas: Amen.

SEXTA,

De devota visitatione nati pueri JESU.

1. 1. NUM, *quem diligit anima mea, vidistis?* Vobis loquor Angeli sancti: dicite mihi de JESU meo, quod
Cant. 3. nôstis. Ubi est parvulus, qui natus est
Isa. 9. nobis? Indicate mihi, quem diligit anima mea. Quod si mihi indicare non vultis, dicite saltem per eos, quos dignos judicaveritis. Vobis loquor, Pastores, dicite mihi de Jesu meo, quod nostis. Ubi est parvulus, qui natus est no-
Luc. 2. bis? Quid annuntiavit vobis Angelus? *Annuntio*, inquit, *vobis gaudium magnum, quia natus est vobis hodie Salvator, qui est Christus Dominus, in civitate David.* Et quod vobis signum dedit? *Invenietis*, ait, *infantem pannis involutum, & positum in præsepio.* Et quid cantaverunt Angeli sancti? Gloria in excelsis Deo cantaverunt. Et post hæc, quid vos
Luc. 2. *Ibidem.* feciſtis? Statim cum festinatione & gaudio, transivimus usque Bethleem, & invenimus JESUM in præsepio jacentem. O mi quid audio, quàm dulce est & jucundum, quod percipio. Sufficit mihi modò: vadam, & videbo hunc puerum, antequàm moriar. Expectate tamen paulisper; ibo vobiscum, hospitium unum erit omnium nostrûm. Et vos Angeli Dei omnes concurrite, & recto itinere ad præsepe Christi, me perducite.
2. 2. Aperite mihi Joseph & MARIA: aperite ostium dilecti mei, ut ingressus tabernaculum ejus, adorem sancta
Matth. 10. vestigia ejus. *Omnes Reges terræ desiderabant videre faciem Salomonis, & audire sapientiam ejus: Et ecce plus quàm Salomon hic.* Sinite ergò me introire, ut deoſculer scabellum pedum ejus. Hic est enim, de quo præloquuti sunt Prophetæ, quem annuntiaverunt Angeli, quem visitârunt pastores alacres & devoti. Hic
3. est, quem quæro, quem amo, quem videre desidero. 3. Quid trepidas anima mea? Clama, pete, pulsa, donec
Psalm. 42. aperiatur tibi janua. Ingredere locum tabernaculi admirabilis, usque ad domum Dei. Accede fiducialiter, & junge te parvulo recens nato cordialiter: quia non abjiciet te, nec fugabit, sed silenter admittet: & gratiam suam tibi ostendet. Ne timeas à facie vagientis in præsepio, plangit tua peccata, non sua

sua incommoda. Venit enim te quærere, non perdere. Venit te salvare, non judicare. Venit te solvere, non ligare. Venit mala pati, non irrogare. Cupit te
4 liberare, non incarcerare. 4. Quid trepidas ad pauperculum puerum? Deus est, inquis, & in manu ejus potestas & imperium. Verum est. Sed non modò venit, ut judicet, sed ut peccata dimittat. Prætendit misericordiam, suspendit vindictam. Offert gratiam, differt iram. Ostendit amorem, excludit timorem. Appetit magis amari, quàm timeri. Dic ergò, Salvator meus, & Redemptor meus es tu Domine Deus meus, benè advenisti hodie. O desiderabilis, & nimis amabilis puer, ostende mihi misericordiam tuam, qui nondum idoneus sum videre gloriam tuam. Porrige mihi dexteram tuam, qui non sufficio portare justitiam tuam. Propter immensam charitatem tuam, dele omnem iniquitatem meam. Infirmus sum & ulcerosus, sana animam meam. Cœcus sum & nudus, illumina tenebras meas & orna me virtutibus veris. Aridus sum & claudus, irriga faciem meam lachrymis, & dirige omnes gressus meos in semitis tuis. Tibi dicit cor meum, exquisivit te facies mea, faciem tuam [Domine Jesu] videre desidero, & cum Angelis & pastoribus devotè visitare. Tu es enim saltare vultus mei, & Deus meus, verè super omnia mihi a-
5. mandus. 5. Nemo te pulchrior, nemo amabilior, nemo te nobilior, nemo te sanctior. Tu omnibus sapientibus sapientior, omnibus ditior, omnibus major. *Tui sunt cœli, & tua est terra, mare,*
Psal 88. *& omnia, quæ in eis sunt. Tuus est dies,*
Psalm 73. *& tua est nox, æstatem & ver tu plasmasti, & omnia certis temporibus ordinasti,* qui in obscura nocte, & hyemali frigore nasci voluisti. O mira & ineffabilis dilectio Dei, & Domini mei Jesu Christi vagientis in præsepio, quem laudant & adorant omnes Angeli in cœlo! O quàm magnas gratias teneor retribuere, amantissimo Domino meo, Salvatori ac Redemptori meo, pro salute mea nato: qui in stabulo coràm animalibus, non refugit hospitium, quasi pauperculus homo. Certè nil dignum laudis habeo, sed tamen voluntatem bonam libenter tibi offero, in signum charitatis & gratitudinis. Quid amplius? Cantabo cum Angelis sanctis? An plorabo ex compassione, recogitando lacrymas pueri vagientis? Utrumque placet: utrumque agere delectat, & cum Jesu plorare, & cum Angelis Jesum laudare. Et hoc totum, ad gloriam Dei opto facere: atque meipsum, coràm oculis majestatis ejus humiliare, qui seipsum usque ad formam parvuli pueri humiliavit.

SEPTIMA.

De mansione apud venerabile Christi præsepe.

1. O *Quàm reverendus est locus iste. Non est hic aliud, nisi domus Dei, & porta cœli.* Intra, intra anima mea, hoc Regis pauperculum domicilium. Pete hic hodie hospitium, colloca hic emansionem tuam; mane apud Jesum & Mariam, & celebra cum eis festivitatem hodiernam. Noli alibi divertere, sed sta hic hodie, aut sede humiliter prope præsepium. Bonum est tibi hic esse, & multò meliùs, quàm in auratis Regum domibus habitare. Multum tibi placere debet
1.

debet habitatio hujus domunculæ, & ſocietas iſtorum trium ſimul hic commorantium: quia etſi offendunt paventes propter ſuam vilitatem, ſunt tamen incolæ ejus valde nobiles, propter ſuam patientiam & virtutem. Hic ergò hodie habitabis, hic ſubſiſtes, hic perſeverabis. 2. Ingredere tamen melius, 2.
& contemplare ſtructuram hujus loci diligentius. Inquire & inſpice, ubi poſitum ſit illud venerabile præſepium, continens Creatorem mundi; ſervans Deum puerum, cœleſtem theſaurum, redemptionis pretium, Angelorum gaudium & hominum. Vide, quomodo Deus homo natus jacet ligatus in cunis, & tacet: quàm abſconditè & pauperrimè degit in alienis, qui cuncta largitur cum Patre in cœlis. Amplectere hoc nobile præſepium amoroſis brachiis, & oſculare illud frequentibus oſculis: dehinc & Jeſu pedibus humiliter provolvaris. Hic Deum adora, hic ex devotione plora. Hic vigila, hic ora, hic lege, hic canta. Hic pſalle, hic jubila, hic toto corde triumpha. Huic puero manifeſta, ſi quid triſte habes vel grave, huic deſideria tua expande, & cum eo cuncta pertracta. Dulcis & amandus puer, docebit rectas vias ſuas, & humilium ſuſcipiet preces. Ipſe novit curare infirmos, ſanare contritos corde, & alligare contritiones eorum, dare remiſſionem lugentibus, & liberare ab omnibus paſſionibus. Da huic cor tuum, & pete, ut in eo ſcribat dulciſſimum nomen ſuum. Da ei totum, quod habes; & eſto ejus totus, a modò & uſque in ſempiternum. Amor JESU æternus & immenſus, faciet hoc, ut teipſum relinquas, & Jeſum ſuper omnia diligas. 3. Vide nunc anima mea, & conſidera, quantæ hic ſunt divitiæ & gloria. Non noto gazas perituras, nec ſæculares lætitias; ſed incarnatam Dei ſapientiam, Virginem puerperam, Joſeph miniſtrantem, & angelicam turbam continentem. Verè Dominus eſt in loco iſto: & ego ſuadeo tibi, nullatenus hinc recedere. Ubi invenies, quod hic repertum habes? Si univerſum luſtrares mundum, non invenires talem ſocietatem, tam ſanctum conventum, tam unanimem congregationem. Sanctiſſimi in cœlo & terra, ſunt hic congregati; licet à mundanis valde & neglecti ſint, & quaſi nihil reputari. Nam in toto orbe non ſunt facta tanta mirabilia, nec tam rara nova viſa, nec tam jucunda audita gaudia, ſicut in hoc brevi tugurio: ubi degunt Joſeph & MARIA, & JESUS infans poſitus in præſepio. Conjuncti ſunt hic Deus & homo, 3.
mater & virgo, ſenex & puer. 4. Penſa, 4.
quid ſibi velit iſta dignatio, tanta pietas, tanta dilectio, tanta humilitas, tanta paupertas, tanta dulcedo, tanta gratia, & tam abundans miſericordia. Revolve omnia antiqua geſta, de Chriſto prophetantia; & vide, quomodo hodie adimplentur ſcripturarum teſtimonia, & ſanctorum Prophetarum devota deſideria. Intuere etiam beatiſſimæ Virginis Mariæ pia obſequia, quàm ingens ei ſit exultatio, cum nobili prole ſua: quàm ſublimis contemplatio, videre Dei Filium de ſe genitum, ante ſe in præſepe locatum. Sic omnia pertracta & conſidera tanquàm ſingulis præſentialiter intereſſes. Non enim minor debet eſſe affectus & devotio ad iſta cogitanda, quæ jam actu tranſierunt,

quàm

quàm si eadem coram te, hodie fieri cerneres. Maneat ergo apud te recordatio sancta, renovata per singulos annos: immo non tantum semel in anno recordetur JESUS natus, & in præsepio collocatus, sed sæpius tuis exercitiis interseratur. Magna ab hoc puero discitur sapientia, magna puritas & patientia, quæ totam vitam tuam ædificare sufficiant. Omnis siquidem Christi actio, tua est instructio: & omnis ejus passio, tua est consolatio. Ipse enim factus est tibi & omni populo, salus & redemptio. Docet te exemplo suo magis, quam verbo: efficacius persuadet factis pro-
5. priis. quam actibus alienis. 5. Semper ergo nova tibi sit sacra Christi nativitas; nec unquam sine attenta consideratione, pertranseat tam honoranda festivitas. Etsi exterior veneratio transit cum tempore, non tamen diligens consideratio transibit a mente. Non sis igitur paupercula anima mea, Deo pro hac gratia ingrata; quæ tam sollicite es quæsita, tam misericorditer attracta; tam benigne vocata, tam dulciter visitata, tam copiose hodie ædificata, Non enim fas est, te esse in tristitia, ubi natalis est vitæ, nam ubique dies agitur lætitiæ. Tibi hodie parvulus Jesus natus est, tibi datus est filius: ut cum parvulo parvula fias, cum paupere pauper, cum humili humilis, cum patiente patiens, cum miti suavis ac mitis. Inclina te ergo illi humiliter, submitte te libenter; ut sic merearis cum eo exaltari æternaliter; qui pro parvulis colligendis, descendit ab altis cæli sedibus, Jesus Christus Dei
6. Filius 6. Collige nunc, in hoc brevi temporis spatio, quæ per totam vitam tuam tibi proficiant. Quid scis, si hoc ultimum festum tuum sit in mundo? Et utinam tam devote hoc modo celebres, tam studiose recolas, ut magnam erga Jesum fiduciam concipias; quatenus & in extremitatis tempore, ad æternum festum merearis cum ipso transire. Nec dubium, quin a te districte exigetur, quantum te ille in vita conformaveris. Cum ergo tempus adhuc supereft, & exercendi studium juvat, age ut infructuose non transeat: sed talem cum eo amicitiam ineas, quatenus inter electos amicos ejus cognoscaris. Si Christo placuit, hæc pro tua salute exhibere; non sit tibi pigrum, de his intentius cogitare. Tacet Christus ore, sed loquitur opere. Tacet lingua, sed fantur tenera membra ipsius. Loquitur ejus humilitas, loquitur & magna ejus indigentia. Tacet etiam beata Virgo MARIA, sed non tacent elementa. Abscondituri in præsepio sed manifestatur ab Angelo. Vilis & abjectus apparet in pannis, sed pretiosus declaratur in signis. Turbatur Herodes, sed requirunt eum pastores. Dedignantur Scribæ & Pharisæi, sed adorant eum beati tres Magi.
7. Considera itaque in eo, non solum 7.
magna & sublimia, sed etiam parva & humilia: quia in utraque natura apparet magnus Dominus, & laudabilis nimis: excelsus super omnes Angelos, & humillimus inter homines. Conjuncta sunt humana divinis, summa imis, pretiosa vilibus, magnifica parvis, digno honore cunctis simul veneranda fidelibus. Non ergo te scandalizent panni, qui humilitatem prædicant filii Dei. Nec te conturbet pauperculum præsepium, quod sibi eligit Rex Regum, & Dominus Angelorum. Vide, non quid

oculis carnis sit nitidum, sed quàm magnum salutis hic agitur mysterium. Inspice JESUM & MARIAM, Dominum mundi & Dominam, quia non habent aliquam cum sæcularibus curam. Non sunt hic magna palatia, sed cœlestia solatia. Non hic resonant clangor tubæ aut cytharæ, sed audiuntur voces cœlestis militiæ. Utinam in spiritu sentias, te omnibus istis interesse. nec alibi posse durare. Propè est nunc verbum Dei ori tuo, tantùm recto si quæsieris corde. Nam invenitur in gremio Matris, qui ante sæcula erat in sinu Patris. Tam propinquus factus est tibi Deus, ut possit teneri tanquàm puerulus, portari ut infantulus: quoniam *Verbum caro factum est, & habitavit in nobis.* Ecce, quem totus mundus non capit, ut pauper in præsepio jacet. Et qui omnia verbo virtutis suæ portat, ipse à Matre portatur. Quem laudant Cherubin atque Seraphin, modico lacte alitur. Quid horum non mirabile? quid non amabile? 8. Quid vis amplius habere? Quomodò potuit ibi propinquior & similior esse? Ecce os tuum, & caro tua: Deus tuus, factus est frater tuus. Quis vidit huic simile? Aut quis audivit unquàm tale? Væ tibi, si ab illo recesseris: & benè tibi, si toto corde ad eum accesseris. Accede cum fiducia ad thronum gratiæ ejus: quia licet pauper sit rebus, sunt tamen in ipso omnes thesauri sapientiæ & scientiæ Dei reconditi. Para proinde labia munda, ad osculandum: oculos lava lachrymis, ad videndum: purga manus, ad tangendum: expande brachia, ad amplexandum: flecte humiliter genua ad adorandum. O si haberes nunc scrinium mundum, pulchrè auro ac gemmis undique decoratum, ut in eo reponeres Deum puerum natum. Sed nullum est scrinium, tam aptum & dignum, ad recipiendum Deum puerum, sicut cor tuum ab omni malitia purum. Ipse enim non requirit exteriorem ornatum, sed quod exterioribus ornamentis mysticè signatur, hoc est sibi valdè charum & gratum. 9. Sed quomodo apta eris ad dignè recipiendum eum? Nigra es, & deformis: & ille pulcher nimis, & decorus. Quid facies? Recedere ab eo, non expedit; & accedere illotâ facie, non decet. Quomodò mundaberis, multis irretita vitiis; Sed noli nimis vereri, nec de plagis tuis desperare. Displiceat tibi, quod talis sis. Defle maculas culpæ. Ablue intima contritione reatus conscientiæ, & pete ab eo oleum misericordiæ, largitionem plenæ indulgentiæ, ac restitutionem novæ gratiæ. Non eris desperata, quamvis valde maculata. Puer iste, scit immunda purgare, nigra candidare; turbulenta serenare, amara dulcorare; gravia levigare, & omnia vitiosa extirpare; gaudium & pacem cordis, citò præstare. Talis est, qui maculari non potest: cujus attactu morbi sanantur, & convalescunt infirmi. Nunc ergò para illi ab intus pulchrum præsepium, in quo reponas JESUM, Dei Filium.

Joan. 1.

8.

Cant. 2.

9.

OCTAVA.

De gaudiis hujus diei, & devoto obsequio JESU.

1. *Laudens gaudebo in Domino, & exultabo in Deo, JESU meo.* O dulcissime Jesu, & amantissime puer, gaudium meum, & corona mea, tibi cantare & jubilare desiderat anima mea. Sine me unum lætum diem tecum peragere, & spiritualibus gaudiis hunc sanctum diem expendere. Licet enim brevis sit dies, & transitoria nox natalis tui: materia tamen exercendæ devotionis magna est, & velut indeficiens ignis in altari. Opto ergo hunc diem fore longiorem, & me solito in eo, devotiorem: ut fervor non transeat cum tempore, sed magis augeatur sedulâ meditatione. O dies lætitiæ, dies Regis æterni; noli me tam citò relinquere, sed osto mihi causa gaudii perpetui. O quando venit dies illa, cui nox non succedit, quæ temporum vices nescit, sed semper lucet & diescit. Ubi facie ad faciem videtur Deus. Ubi perfectè amatur, & laudatur Jesus. Ubi nunquàm distrahitur ab illo cogitatio, nec inquinatur cordis affectio, sed est ipse omnia in omnibus. Propter illum æternitatis diem, ista temporalis colitur: & ut ibi semper cum Jesu viverem, voluit ipse hic unus esse mortalium. 2. O venerande & summe amande Jesu: O dulciter amplectende, dignè adorande, & semper prædicande puer illustrissime: Tu es unicus dilectus meus, præ omnibus & super omnia exquisitus: Cui me debeo totum, & quicquid adjicere vel desiderare possum, non est satis ad votum. Tu enim excellis totum. Et quicquid capere possum vel dare, penè nihil est, & minus quam modicum. Ego scio & credo fideliter; quia propter me huc venisti, propter me hic poni humiliter voluisti. Fecisti enim hæc omnia, propter meam æternam salutem, & propter tuam immensam charitatem, mihi charius commendandam. 3. O quantum te teneor diligere: quantum laudare & benedicere, cum Angelis & Archangelis, cum sanctis & omnibus bonæ voluntatis hominibus: quia pro me incarnatus es, & homo factus. Mirùm si unquam poterit à te cogitatio mea avolare, & post tuæ dulcedinis gustum, ad aliud quicquàm divertere. Verè tu es manna absconditum, omne habens in se delectamentum, & omnem vincens alienam suavitatem. Tu paradisus voluptatis. Tu hortus delitiarum. Tu fons sapientiæ, sol justitiæ, lux mundi, gaudium cœli, pax cordis, solatium animæ; spes in tribulatione, refugium in tentatione, auxilium in omni necessitate. Tua præsentia gaudium mihi facit: tua absentia, luctum sæpè parit. Hoc autem totum amor facit, qui extrà non sinit amantem quiescere: sed aut lætari in te, aut dulciter pro te flere compellit. Quis me huc adduxit, nisi amor? Et quis de cœlo te traxit, & ad me inclinavit, nisi amor, O amor & amor, quàm dulcis & fortis est hic amor. Inde fit tam ingens intus clamor, & tam vehemens nascitur ardor: Cui nihil sapit, nec libet nisi Jesus æternus amor. Iste facit mundum contemnere, & omnia tanquàm nihilum reputare. Iste facit propria relinquere, & sub jugo obedientiæ vivere. Iste facit delitias carnis respuere, & laborem pœnitentiæ, ardenter appetere. Iste

1. Abac. 3.

2.

3.

facit tumultus fæculi fugere, & Deo in silentio vocare; Iste facit mundo mori,
4. & soli Deo vivere. 4. Amor Jesu, trahit cor meum ad præsepium; vult, ut ei exhibeam devotum obsequium. Et nunc quid faciam dilecto Puero, Domino Deo meo, parvulo pro me facto? Nunquid mei indiges, qui cœlum & terram ad nutum possides? Etsi mei servitii non eges, ego tamen tui indigeo, cui servire teneor pro posse: cum mihi gratia & virtus semper ex te crescat, & totum bonum meum ex te pendeat. Utinam possem aliquid agere tibi acceptabile, hoc enim mihi esset valde desiderabile. Etsi in carne tibi ministrare non potui, nec ad hoc dignus fui admitti: in spiritu tamen cuncta agere possum affectu cordis, & studio bonæ voluntatis. Nam & fratribus meis, pro nomine tuo serviendo, multa implere possum pietatis
5. opera, quæ tu reputas quasi tibi facta. 5. Siquidem devotionem meam, erga tuam sacram infantiam, excitare cupio verbis amativis. Certe abhinc non ibo, sed hic juxta te sedebo, & contemplabor interdum amabilem faciem tuam, ut sic melius meam obliviscar miseriam. Hic meditabor in mandatis tuis, & exercebor in mirabilibus tuis. Hic sublevabor à terrenis, & cœlestibus associabor. Hic cogitabo dies ant quos, & annos æternos in mente habebo. Hic considerabo novissima mea, & annos meos in gemitibus. Hic placabo faciem tuam precibus, & judicem meum deprecabor. Hinc memor ero operum tuorum, & inumerabilium beneficiorum, humano generi collatorum. Hic inveniam cor meum: hic relinquam me totum. Melius est enim, ut cor meum Jesus habeat, quam ego: quia cum illo est in pace, mecum autem in inquiete. Hic dormiam, hic requiescam, & suavis erit somnus meus. Hic media nocte surgam, ad confitendum tibi, & pro delictis meis deprecabor. De mane evigilabo ad te, & nomini tuo cantabo tota die. Si exiero, dicam, cito revertar: & si diu tardavero, veniam impetrabo. Iterum orabo, & faciem placabo, nec gratias agere cessabo. Surgam in admiratione magna, & laudabo mellifluum nomen tuum, benedictum in fæcula. Sedebo iterum in paupertate mea, sciens quod non sum dignus, nec sufficiens cogitare tam ineffabilia bona, super omnia desiderabilia mundi suavia. Deinde reverenter te adorabo, & omnia bona tua tibi præsentabo, volens & cupiens, ut omnia opera tua te laudent quamvis plene te laudare nequeant. Propterea rogo, ut te ipsum tu ipse laudes: quia nisi te ipsum laudaveris, nunquam eris plane & digne laudatus. Lauda nunc anima mea Dominum, lauda Deum tuum Syon. Lauda JESUM Salvatorem, & si perfecte laudare non potes, tamen ex parte, pro viribus tuis, laudare non cesses. 6. Laudabo te JESU bone, 6.
dulcis puer & amande in vita mea, psallam Deo meo quamdiu fuero. Tu enim invitasti me, ad tuum sanctissimum præsepe, in quo dignatus es pro me indigno jacere. Quis me hinc possit abducere? Nemo Domine JESU; quia dilectus meus es tu, a quo nolo separari in æternum. Manebo igitur hic in servitio Domini mei, & Dominæ meæ sanctæ MARIÆ, & sancti Joseph nutritoris tui, si forte

opus

opus ſit aliquid miniſtrare. Faciam igniculum, conflabo diligenter, parabo menſam, & aquam apportabo. Mundabo aream, ſcopabo domunculam, rimas obſtruam & foramina, propter vim ventorum & pluviam. Sternam hoc nobile & regale præſepium, componam decenter in eo fœnum vel ſtramina, quia non ſunt hic aliqua pretioſa linteamina. Dehinc roſas colligam & lilia, flores afferam & gramina; adornabo hoc ſanctum cunabulum, quod mihi non fordet, ut ſtabulum, ſed magis delectat, quàm imperiale palatium. Aperiam etiam feneſtram, ut claritas diei intus fulgeat, & ſancti Angeli deſuper involent, atque totam hanc domum, dulci jubilatione repleant. Januam cautè cuſtodiam, ne Herodes intret, ad perdendum puerum, quem ſuſcepi fideliter cuſtodiendum. Nam priùs me paterer occidi, quàm ſacrilegas manus in illum mitti. Et ſi neceſſe fuerit fugere, & ille ſic voluerit habere, ero paratus etiam in
7. Ægyptum tranſire. 7. Venientibus autem paſtoribus, cum gaudio eis aperiam, & in hanc ſummi Regis aulam introducam. Ipſi ſunt enim quibus Angelus iſtud myſterium nuntiavit, & ad viſitandum direxit; quos devotio adduxit, & divina laudatio reduxit. Dehinc advenientibus ſanctis Magis ab Orientis partibus, alacriter occurram tam honeſtis hoſpitibus, Regibus & Comitibus; ſalutatiſque reverenter (ut decet) omnibus, invitabo eos ad ingreſſum hujus curiæ, ad videndum faciem Regis & Reginæ, cujus ſignum fulget in cœlo mirabile. Cum intrantibus introibo, cum adorantibus adorabo, cum offerentibus meipſum offeram ex toto; & quicquid habere potero, hoc totum dabo in holocauſtum Domino. Illis autem revertentibus ad propria, ego manebo hic in curia, & ſerviam Domino meo Regi, ſuæque benedictæ Matri, perpetuæ & glorioſæ MARIÆ Virgini, nullus me de hac curia revocare poterit: nulla bulla, nulla authoritas, nulla dona vel promiſſio, avertere. Hîc ſtatuam teſtamentum meum: hîc firmabo pactum æternum: hîc vivam, hîc moriar, & erit totum factum. 8 Placeat ti- 8.
bi, obſecro, Domina mea ſancta MARIA, ut ſim in obſequio tuo, Filiique tui Domini mei, cum omni devotione & reverentia. Magis enim delector hic eſſe, & vobiſcum mendicare, quàm cum Regibus & mundi Principibus delitiari. Quod ſi neceſſe fuerit etiam mendicare, exibo protinus, & ſufficienter mendicabo nobis. Et ſi nemo voluerit aliquid dare, rogabo ſanctos Angelos ſupplicite, & illi nobis de cœlo miniſtrabunt ſufficienter. Nam pro pane terreno, & pluet nobis manna cœleſte. O JESU manna cordium, habens in ſe omne delectamentum: Tu es cibus noſter & ſolatium. Affectus devotionis hic loquitur, & optimè ſapit amanti, quicquid hic coquitur. Obſecro quoque te venerande pater Joſeph, (qui ita appellaris pro dignitate miniſterii tui, & occultatione ſacri ſecreti) quatenus me digneris in adjutorium tuum admittere. Jube aliquid afferri, pro ſolatio matris & pueri; ego ero paratus, ad obſequia hujuſcemodi.
9. O ſi ſciviſſem, quando huc primum 9.
veniſtis, iviſſem utique vobiſcum, & bovem & aſinum duxiſſem. Mantellum Dominæ meæ, & ſaccum Joſeph, per tantum viæ ſpatium libenter portaſſem, aut etiam hoſpitium procuraſſem. O

utinam tam propè fuissem, ut sanctos Angelos cantare audivissem, & hoc gaudium magnum mihi nuntiatum fuisset. Eja quàm lætanter & festinanter usque Bethleem transissem; & ipsos pastores, si potuissem, citiùs percurrissem: ut sic Dominum meum natum, primus videre meruissem: Et si illi reverterentur ad gregem suum, ego tamen permansissem apud Deum puerum, Maluissem omnes oves relinquere, quàm JESUM meum deserere; aut etiam totum gregem vendere, ut inde Dominum meum cum sua familia pascerem. Sed non est omnibus datum videre Verbum Dei incarnatum, & tam innocenter in præsepio collatum. Omnibus tamen pro nunc est prædicatum, & toti mundo propalatum: ita ut si quis credere voluerit, & salvari petierit: atque integro & puro corde, ad hunc puerum accesserit; omnium peccatorum suorum remissionem ab eo accipiet, & vitam æternam post hanc mortalitatem, ipso donante, possidebit. Amen.

NONA.

De desiderio videndi & osculandi JEsum.

1. *Cant. 2.* 1. *OStende mihi faciem tuam: Sonet vox tua in auribus meis: vox enim tua dulcis, & facies decora.* Hæc sunt verba amantis animæ ad te, dulcissime Jesu Christe. Sed obtecro te, puer bone, ut mihi peccatori concedas, etiam hæc verba in desiderio animæ dicere. Quando enim potero satiari, de te cogitare & loqui? Tu enim salutare vultus mei, & Deus meus. Ostende ergò mihi faciem tuam, & salva erit anima mea. Quotiescunque tristis fuero aspice in me & miserere mei, & consolabitur anima mea. Tu enim spes mea, à juventute mea, & usque in senectam & senium, ne derelinquas me. O quàm amabilis & suavis factus es hominibus pro quibus dignatus es puer parvulus fieri. Nam tali amore, me trahis ad te; & constringis vehementer, in tua dilectione. 2. O dulcissime, & amantissime puer JESU, dignare mecum hodie parumper solatiari. Anima mea diligit te, quia tu priùs dilexisti me. Propter nimiam enim charitatem tuam, & incomparabilem dulcedinem, quam ad me gessisti; de illa occulta habitatione cœlesti, ad visitandum & consolandum me, in carcerem hujus mundi descendisti. Et nunc bene fecisti veniendo; & multùm sapienter & dulciter egisti, tali modo apparendo. Formam pulcherrimi pueri assumpsisti, naturam humanam induendo; qui in divinitate, purus & simplex, sine omni figura permanens, omnem intellectum excedis. Sed ego rudis, talem substantiam omnem formam excedentem, capere non valui: ideò condescendendo mihi, naturam meam tibi unisti, notam proponens hominis formam: ut sic propinquitate naturæ, majorem affectum ostenderes; & per visibilem aspectum hominis, ad invisibilem Deitatis substantiam manu duceres. 3. O dulcissima incarnata Dei sapientia! quàm dulciter & sapienter me allicis, tuâ amabili infantia. Converte nunc faciem tuam ad me, Jesu bone; & noli me reprobare à pueris tuis, sed jucundum præbe mihi aspectum: ut te viso; lætetur cor meum, & novum sentiat exinde gaudium. O felix hora, quando pietatis tuæ oculis me intueris, & gratiam desideratam mihi

2. 3.

hi oſtendis. Hoc enim ſignum clementiæ eſt; hoc mihi fiduciam præbet, & ſolamen. Hoc enim invitat accedere ad oſculandum pedes, manus, & os tuum benedictum. O ſacri, & omni amplexu dignißimi pedes, Domini mei Jeſu Chriſti, parvi & teneri, intra præſepis angußtias arctati; qui pro me adhuc ambulatis, & ſæpè fatigati eritis. Heu frigus non modicum ſuſtinetis, quia ſufficiens tegumentum ad induendum, & ignem ad calefaciendum forſitan non habetis. Iſti ſunt tenelli & dilecti pedes, Domini mei Salvatoris, adhuc in Cruce acutis clavis proforandi. Et tunc vehementer cruentabitis, qui modò validum gelu patienter ſuſtinetis. Iſti ſunt pedes, ad evangelizandam pacem rectißimi, ad calcandum iter aſperum præparati, ad oſtendendam viam perpetuæ ſalutis mundo deſtinati. Iſti ſunt pedes miſericordiæ & juſtitiæ, ante quos procident Æthiopes, fugient dæmones, & adorabunt Reges & Principes. Tunc accedent peccatores pœnitentiam agentes, & devotè eos deoſculantes, veniam conſequentur & gratiam. 4. O amande Puer, non tantùm pedes, ſed & manus, & caput, ac cætera membra, præbe mihi ad oſculandum, benedicendum, & laudandum. O pulcherrimæ & mundißimæ manus, verè tornatiles, nihil ſuperfluum vel diminutum habentes. Iſtæ ſunt manus tuæ Domine, quæ me fecerunt & plaſmaverunt, & nunc ad reparandum me venerunt. Iſtæ me juvabunt operari fideliter, & confortabunt contra varias tentationes viriliter. Iſtæ ſuſtentabunt me in bono, ne corruam: & erigent à malo, ne deſperem. Iſtæ benedicent parvulis, & donabunt ſanitatem multis infirmis. Iſtæ contra diabolum pugnabunt, & omnem virtutem ejus ad nihilum deducent. Iſtæ poſt multos annos Cruci affigentur, & tunc latos ſanguinis rivos emittent. Iſtæ in Cruce extenſæ, pro me ſupplicabunt: & peccatorum mihi indulgentiam, vulneratæ impetrabunt. Iſtæ portas paradiſi aperient, valvas inferni deſtruent, & vinctos ejus inde liberabunt. Iſtæ in judicio cum ſuis cicatricibus hominibus apparebunt: & quanta Deus pro ſalute eorum operatus ſit & paſſus, patenter demonſtrabunt. *Sit hæc læva ſub capite meo, & dextra iſta amplectatur me.* Cant. 2. O ſi tantum bonum meruero, quàm felix & lætus ero. 5. Ex hoc jam fiducialiùs, ad oris oſculum audebo accedere; & labia mea ſanctis labiis tuis, auſu charitatis imprimere. Et ſi terret altitudo divinitatis, provocat tamen maximè ſimilitudo humanitatis, & mira ſuavitas infantilis parvitatis. O ſacrum & illibatum os Domini mei, plenum ſapientiâ & gratiâ: Tu me docebis vias vitæ: Tu me replebis jubilo: Tu me conſolaturus es ſermone bono. Si enim gratus eſt nonnunquam hominis docti ſermo, quanto magis ſapiet verbum gratiæ ex ore tuo? O mel ſtillans os Domini mei, quàm pulchra ſunt labia tua; quàm candidi dentes tui, quàm ſuaviter ſtillabit eloquium tuum. Hoc ergò os Domini, loquetur judicium & juſtitiam: percutiet labiis ſuis impium, & conteret ſceleſtos de terra. Aperiet abſcondita ſcripturarum, & arcana cœleſtia reſerabit. Manifeſtabit conſilia cordium, & hominum ſapientiam deſtruet atque concilium. Tacebunt ad te inſulæ, & mirabuntur Reges & Principes terræ. Convertentur nobiles & ignobiles

Pedes pueri Jeſu.

4. Manus pueri Jeſu.

5. O puer Jeſu.

&

& literati ori suo silentium imponent. Quia loquente Deo, obmutescet terra & orbis; & omnis virtus cœlorum, oris
6. tui obediet imperio. 6. O pretiosum, & aureum os Sancti Sanctorum: quis dignus erit, vel semel te osculari, aut tui capitis verticem tangere? Nimirùm anima pura & sancta, quæ ait: Osculetur me osculo oris sui. Quæ diligit, osculum petit: quæ autem timet, veretur accedere. Nil sic reconciliat, nil sic Deum placat, sicut purus amor Dei, & contemptus sui. Obsecro te, puer bone, JESU dulcissime, puer parve & magne, fac misericordiam hanc cum servo tuo; ut patiaris te humili dignatione tangi, amplecti, & osculari amoris osculis, quamdiu parvulus es, & in præsepio jaces. Nam sic dulciùs amaris, chariùs teneris, levius portaris, & minùs formidaris. Sed vir factus, non sic agere licet, sed ad maturiora transire oportebit. Omnia tempus habent. Nunc tempus est amplexandi, postea erit tempus plangendi; quando pro osculo oris, dabitur tibi poculum amaræ confectionis. Nunc melius sapit gaudium nativitatis, sed postea sentietur major dolor compassionis, quando extenderis nudus in cruce, qui modò fas-
7. cià cinctus, poneris in præsepe. 7. Da mihi puer amantissime, charitatis tuæ osculum, & recipe humilitatis meæ obsequium. Intuere meum desiderium, & præbe sacrum oris tui osculum: & sit mihi hoc pacis signum, ac mutuæ dilectionis indissolubile vinculum. Scio & credo, quia tactus tuus sanat, amplexus unit, osculum amorem imprimit. Quem tangis intus, ab affectu carnali sanas: quem amplecteris, tibi conjungis: quem tuo amore fervere facis, dulciter oscularis. Nunc dicito mihi, quid tibi videtur; & fac me experiri, quod dicitur. Accipe (inquit puer iste) & intellige mysterium: quia nemo scit, nisi qui accipit: nemo accipit, nisi qui in spiritu ambulare didicerit. Tunc osculor te, quando donum amoris mei tibi infundo. Tunc re amplector, cùm omnes affectiones cordis tui ad me traho: ita ut nil in creaturis sit, quod te abstrahere aut allicere possit. Sed tunc tu me oscularis, cùm sincero amore compungeris, & de nulla creatura solatium requiris. Oscularis pedes meos, si humilitatis meæ vestigia, ex amore magis, quàm ex timore sequeris. Oscularis manus meas, si cuncta bona opera, facta aut facienda, non tibi sed mihi totum ascribis. Et tunc me amplecteris, quando intimo cordis affectu, te mihi unitum sentis; & tam ardenter astringis, ut totus meus esse velis, & nihil tibi de privato amore reservas. Tunc poteris cum Sponsa in Canticis, dicere: *Dilectus meus mihi, & ego illi, qui pascitur inter lilia.* Si te sponte relinqueres, & omnia terrena vilipenderes; ego te in meum familiarem reciperem, & in virtutibus divitem facerem. Qui enim mihi devotus fuerit, & totus deditus; ego ero illi rursùm totus, ex toto apertus. Quia ideò sum Deus homo incarnatus, ut homo in me esset perpetuò beatus. Dedi me totum homini, ut homo totus esset deditus mihi. Nam *delitiæ meæ, esse cum filiis hominum*, quibus veni dare etiam Regnum cœlorum; & per contemptum mundi, perducet ad æternum consortium Angelorum.

Quis dignus sit osculo pueri Jesu. *Cant.* 1.

Eccl. 3.

Apoc. 2.

Cant. 2.

Prov. 8.

DE-

DECIMA.

Ad beatam Virginem, ut oſtendat nobis Jeſum Filium ſuum.

1. 1. EXultavit ſpiritus meus, *in Deo Salutari meo.* Exulta hodie Sancta Maria, novæ ſalutis pariens gaudia. Exulta Mater intacta, quia tibi perſeverat virginitatis florida gloria. Exulta Virgo puerpera, quia à maledicto & opprobrio mulierum es libera. Meritò exultare potes, in Jeſu ſalutari tuo; quia quem cœli non capiunt, tu foves in gremio; & ſanctis manibus tuis, ipſum collocas in præſepio. Meritò adoras ex te in tempore natum, quem ſuper te ſcis habere Deum Patrem. Meritò illi exhibes matris offcium, qui tibi inviolabilis generationis dedit effectum. Meritò in illo ſuper omnia exultat Spiritus tuus, cujus gratia facta es tam ſublimis & cœleſtis. Laudent te cœlum & terra; & omnis ornatus eorum, gratiarum tibi referat actiones. Laudet te anima mea, Domina chariſſima; & omnia interiora mea jubilent coram te, cum ſumma reverentia. Non ſufficit lingua, tua enarrare præconia; nec mens meditari, tua magnalia. Ideo cum humilitate præcipua, tibi inclino alma Dei Genitrix Maria. Suſcipe vota mea; & pio affectu attende cordis mei
2. deſideria. 2. Quærit anima mea videre Jeſum, quia ſcio ipſum eſſe bonum meum. Oſtende mihi theſaurum abſconditum, quem apud te habes reconditum. Credo Jeſum, filium Dei eſſe unigenitum, & tuæ fœcundæ Virginitatis primogenitum. Ipſum confiteor Deum meum, Creatorem ac Redemptorem meum, pro mea ſalute hodie natum. Ipſum per te quæro videre, & reverenter adorare. Tu pannis eum involviſti, & ideo facilè non poteſt intueri, nec ab extraneis agnoſci. Niſi enim tu, [Mater ſancta] idipſum dignaris oſtendere, quis merebitur inſpicere? Per te enim acceſſum habemus ad filium, & per filium ad Patrem. Oſtende ergo illum mihi; & ſufficit pro primo mihi. Non peto, nec quæro aliud ſolatium, niſi Jeſum filium tuum, meum ſpeciale refugium, tuum ſingulare gaudium. Domina mea, ſancta Maria, magno deſiderio cupio. Jeſum videre, quem ſcio & te præ omnibus & ſuper omnia diligere. Cor meum. Jeſum deſiderat, affectus meus poſt Jeſum clamat. Si vis, ait, Jeſum videre, tunc oportet te puros & claros oculos habere. Si vis Jeſum videre, ſtudeas te devotè & humiliter in omnibus habere. Si vis Jeſum videre debes omnia terrena telinquere, & teipſum deſpicere. O dilectiſſima Maria, ſcio me nimis impurum, & ad videndum Filium tum nimis indignum. Sed tamen nequeo quieſcere, niſi prius videam illum. Non poſſum omnino tacere; ſed ex nimio affectu, cogar inſtantiam facere. Scio, quia ipſe vult rogari, & tu libenter vis orantem juvare, ideò non debeo faciliter à petendo
3. ceſſare. 3. Jeſu fili Dei, miſerere quæſo mei: oſtende te animæ quærenti, & vultum tuum cernere cupienti. Quare voluiſti in mundum venire, ſi non vis ab hominibus videri? Quare dignatus es naſci, niſi velles etiam agnoſci? Et quare hic elegiſti poni, niſi ut poſſes melius inveniri, & manifeſtiùs videri ac teneri? Non potui ad te aſcendere in cœlum, ut te viderem: & ideò tu veniſti ad me in mundum, ut te coram me haberem. Noli ergo te mihi negare, alioquin me

cogis plorare. Si non vis videri, quare te pastoribus revelasti? Nam illi venerunt festinantes, & viderunt. Si vis latere, cur Magos ab oriente ad tuum cunabulum, stellâ præeunte vocasti? Sed vis utique videri, quia facis te à multis inquiri. Volo ergo & ego videre. Et licet non sum Pastor, aut Rex; sum tamen unus, qui libenter esse in de ovibus tuis, & regi cupit à Prælatis suis. Nisi enim te videro, non quiescam: & nisi teneam, non tacebo. Concede ergo te mihi videre, & videbis me in pace silere. Tu es enim dilectus ille, quem cupio videre. Cælum, terra, mare, & omnia quæ in eis sunt, non curo aspicere, ut te vel semel possim inspicere. Omnia mihi angusta sunt & parva, comparatione tui, donec te merear videre ac frui. Semel dico, sed semper noto. Modicum peto, sed longum esse cupio. Nunc ergo satisfac voto meo. & imple me lætitia cum vultu tuo. Si mihi hoc denegas, scito, quòd non modicum me contristas. Et si tu me contristas, quis est, qui me consoletur? Nonne ut à te consolarer, veni, ut te viderem, & ex tui vi-
4. sione multum gauderem? 4. Veni, ait, desiderator bone: veni, & vide. Ego sum JESUS, quem quæris. Si ergo me quæris, sine omnia alia abire. Applica cor tuum, & vide Dominum tuum. Vide in spiritu, quemadmodum olim sancti Prophetæ viderunt; qui fide illuminati, de Virgine me nasciturum prædixerunt. Nam cordis oculus hic requiritur, & talis oculus me intuetur, sed corporis oculus, non est hic necessarius, qui plerumque nocivus invenitur. Qui enim credit in me, videt me: & qui diligit me, habet me. Ergo credendo, videbis me: & amando habebis me. Vide nunc diligenter, & considera, & consolabitur anima tua. Vide humilitatem meam & paupertatem; & invenies ædificationem magnam. Vide omnia, quæ circa me sunt, & nulla curiosa reperies. Vide quia cùm essem dives & plenus; propter te factus sum pauper & egenus. Vide, quia tanquam peregrinus hospitor super terram: nec in propria domo sed in diversorio sum natus. Vide bene hæc omnia.
5. Ejo Domine Jesu, unde & compatitur tibi anima mea, visâ egestate tuâ: & arguitur satis conscientia mea, super impatientia & superfluitate mea. Si sic est initium tuum, qualis erit adhuc finis. Sed qui pati veniisti paupertatem & abjectionem, pro divitiis & honoribus, elegisti. Vide insuper manus meas, & pedes; quia ligatus sum, sicut homo impotens, sub matris cura manens, & quasi unus ex filiis hominum plorans. Quomodo potes tu ridere, qui cogitas Deum pro te plorare? Vide faciem meam pulchram, jucundam, gratiosam, omnem valentem expellere tristitiam & turbulentiam. Noli tamen istam exteriorem tantùm considerare pulchritudinem, quæ à bonis & malis, æqualiter potest videri, & quæ ad inimicis adhuc deturbabitur: sed ad interiorem & permanentem pulchritudinem, cordis dirige visum. Vide igitur qualem charitatem ad te habui, qui pro te homo mortalis fieri volui. Vide sapientiam tuam, quam servavi; quia naturam sine vitio assumpsi, & pœnam sine culpa subivi. Vide plenitudinem gratiæ, quam mundo attuli: & supermirabilem lucem, quam omnibus credentibus infundere concupivi. Nullus sanctorum aut hominum, tantum

defi-

desiderium ad incarnationem meam habuit, quantum desiderium ego habui ad incarnandum. Nam mox, ut tempus præordinatum advenit, Angelo edocente, & Maria consentiente, sine mora Deus homo conceptus fui. Vide ergo inæstimabilem dilectionem meam; quia pro salute & redemptione hominis, totus exarsi, & nihil utile, aut necessarium, tibi denegare potui. 6. O si nunc ardentissimum cor meum videres; & saltem in modico divinum illum amorem, quem ad te gero, sentires, nunquàm ab amore & laude cessares: nunquam tuum laborem vel dolorem ponderares. Vide internis fidei oculis, humanam & divinam naturam, in unam convenisse personam, & inseparabiliter permanere hanc excellentissimam unionem: & speculare de utraque natura, quantum placet, & possibile est. Nam in me absconditi sunt omnes thesauri sapientiæ Dei; & præter me, non est salus cuiquam viventi, nec spes æternæ vitæ morienti. Sint ergo oculi tui semper ad me, & cor tuum maneat apud me: & super omnia desiderabilia, requiescas in me. Ego enim sum Dominus Deus tuus, qui feci te: & naturam tuam assumpsi, ut traherem te ad me. Veni securè ad me. Veni securè ad me, frater tuus sum, mori etiam paratus pro te. Quid moraris? Accede, festina; & dimitte omnia aliena abire, quæ te possunt impedire. Si sic feceris, invenies dilectum tuum in quo felicissimè exultabis, & omnia onerosa facilius portabis. Caveas præcipuè, ne quid devium vel lubricum, in cor tuum veniat, quod te lædat, aut perturbet, aut vanè occupet, vel intus obscuret. Inter me & te nihil mediare debet, quod unionem impedit, aut charitatem minuit, aut libertatem diripit, aut puritatem maculat; aut cordis secretum inquietat. Et quis istud apprehendet. Qui nihil sibi sufficere credit, nisi summum bonum, quod ego sum, à quo omne bonum, in quo omnia bona in cœlo & in terra, in mari & in omnibus abyssis. Qui me unum solum, ante omnia, & super omnia quærit, & mente semper gerit: Qui despicit se propter me, & diligit me purè propter me, iste potest contemplari, & me laudare, & cum Maria in spiritu sancto exultare, nunc & in æternum. Amen.

UNDECIMA.

De perditione, & inventione JESU in templo.

1. *Remansit puer JEsus in Hierusalem & non cognoverunt parentes ejus.* Luca. 2. Audisti, anima fidelis, quòd ante paucos hos dies, amabilis Jesus se revelavit pastoribus & regibus, & quanta lætitia tunc fuit parentibus ejus: sed & tibi non modicum accrevit gaudium, ex tot bonis auditis. Sed heu, hodie res nimis infortunata & dolorosa accidit, quæ meritò corda concutit, & Auditores omnes stupidos reddit. Refertur enim, quòd dilectus Jesus à parentibus sit perditus, & eo proh dolor tempore, cum ad templum festivitatis gratia, parentes ejus ascenderunt. O subita mutatio dexteræ excelsi! Nam si perditus est Jesus, quæ tunc lætitia poterit esse in corde hominis? Qui enim perdidit Jesum, perdidit plusquam universum mundum. Nonne melius fuisset domi remansisse, quam Jesum in via perdidisse? Heu, qualis est hæc

festivitas, quam obscurat tanta calamitas. Nam nulla major gravitas, quàm ut perdita dicatur mœrentium jucunditas. Nemo priorum dubitet, quin Maria in ista perditione filii sui, multum contristata fuit. Nonne gaudentiùs in Nazareth latuisset, quam in Jerusalem hodie comparuisset? Si voluit S. Mater, sacræ legis consuetudinem observare, & perfectæ obedientiæ exemplum omnibus dare. Ideò donum ac civitatem suam reliquit, & templum Dei cum filio & Joseph visitavit. Verùm pro ostensione patientiæ ejus, & pro magna utilitate nostra, Deus hæc fieri permisit, ut Maria filium perderet, perditum dolens quæreret: atque post triduum in S. templo inveniret, inventumque thesaurum lætior secum referret. 2. Sed ô boni parentes, quomodo istud potuit evenire, ut tam dilectum puerum permitteretis à latere vestro discedere? Ubi erant oculi vestri, quando non erant in Hierusalem defixi? Quomodo excusabo vos, de negligentia tanta? Nonne meritò perdidistis, quem minus cautè custodistis? Sed rursùm, qualiter audeam vos in aliquo reprehendere, quos novi in omnibus sanctos & devotissimos esse? Et quomodo audebat etiam bonus hic puer, sine scitu vestro, & absque licentia quoquam ire? Nonne videtur occasionem vobis dedisse ingentis tristitiæ, cum se absentavit tamdiu ab oculis reverentiæ vestræ? An ei licuit facere omne, quod voluit, quia cum Deo egit? Placet mihi, quia sic voluit; quoniam Deus est, quem arguere nemo potest. Non enim potuit æterna Patris sapientia, aliquid insipienter agere, qui orbem terræ disponit in æquitate. Bene ergo omnia fecit non solum præsentiam suam amicis revelando, sed etiam quandoque ex certis causis, faciem suam dilectis occultando. 3. Ascendit autem JEsus ad celebritatem festi legalis, non ut secundùm legem se sanctificaret, aut precibus conscientiam mundaret, qui sanctus natus erat: sed ut indulgentiam nobis impetraret, & Ecclesiam frequentandam esse doceret, pro donis cœlestibus adipiscendis. Intravit templum ad audiendum Magistros & Doctores, qui fuit omnium Magister & Dominus: ut discant pueri & juvenes, à primæva ætate literas legere, scholas frequentare, doctrinæ intendere, magistris audientiam præbere: non vagari per plateas, nec vanis lusibus occupari. Ornat namque valdè juvenilem ætatem, ardor discendi artes, quibus juvatur intellectus, ad perficiendum in scripturis divinis: quatenus hinc ampliùs ametur Deus, quo sæpius fuerit sermo Dei auditus: & per Doctores clarius expositus, atque bonæ memoriæ libro firmiùs commendatus. Dedit ergo puer JESUS exemplum pueris & senibus, ad continuandum studium sapientiæ salutaris: ut nemo otio torpeat, nemo ad inania auscultet: sed pueri humiliter magistros suos audiant, diligenter quærant, & cum omni disciplina discant. Senes verò, secundùm datam sibi gratiam, & juvenum capacitatem, prudenter doceant; & regulas fidei, à sanctis Apostolis & Prophetis traditas, fideliter tradant: ut Jesum in medio Doctorum sedentem, omnes verbi Auditores cognoscant, & in melius semper proficiant; ac Deum, qui talem gratiam Doctoribus contulit, devotè collaudent.

laudent. Et sicut doctrina & sapientia magistri cæteros præcellunt; ita vitæ merito, & morum disciplina, omnes præire debent. Studeant ergo docti pariter & indocti, tam sanctæ humilitatis & obedientiæ exempla Jesu Christi imitari, atque divinæ se subdere voluntati. Exemplicavit enim utrumque in se Christus, puer duodennis, & Doctor cœlestis; dum more parvulorum, magistris aurem præbuit, & reverenter caput inclinavit: atque à beatissima Matre benignissimè correptus, sponte mox paruit parentibus, & ivit cum illis: sicut tractabilis moribus, ita & subjectus legibus tam divinis quàm humanis, prout oportuit ac decuit, in agendis & dimit-
4 tendis. 4. Utinam Domine Jesu, mihi concedas hujus facti tui historiam diligentius speculari. Nam sentio mecum in spiritu frequenter actitari, quod præsens in carne semel cum Matre egisti, cùm ab ea perditus esses, & reinventus. Heu, quoties te perdo, peccatis meis exigentibus; quàm tristis incedo, cùm fuero à gratia tua desertus, & propriæ paupertati sine consolatione relictus. Quid mirum, si tunc doleo, & graviter ingemisco, tua salutari dulcedine orbatus, & penè omni spe recuperandæ suavitatis destitutus. O quam longa mora, & molesta hora mihi videtur, carere consolatione divina: quia abest dilectus Jesus, Consolator meus; & nescio, quando iterum sit venturus. Quid faciam? Aut quo vadam, ad quærendum Jesum, quem diligit anima mea? Ubi est ille modò, qui me lætificare solet gaudio magno? Scio, scio. quia si se occultare voluerit, nemo eum inveniet, nemo attinget, nemo apprehendet, quia nondum venit hora ejus. Et si se dignatur revelare, statim adest in foribus, intrat januis clausis, visitat domum mentis, & manifestat se indiciis tam certis, ut non sit opus interrogare, tu quis es? quia ignis amoris cordi infusus declarat, quod Jesus venit, & ipse fecit hæc omnia. In hoc probationis articulo, sæpius conturbor & affligor in memetipso: & satis admiror super occulta dispensatione tua, Jesu dulcissime. Cur quæso, me sic probas in certamine, tam sæpè & improvisè, cùm tamen sis totus suavis, & sine amaritudine? Norunt experti, quod dixi: experientur & brevi, quicunque cupiunt esse discipuli tui. Non venit hoc ex dolo, non de ignorantia, sed ex bono zelo, pro occulto profectu nostro. Ideoque, quòd plenè non capio, totum potius tuæ sapientiæ committo; quæ nihil agit sine certa ratione, licet causa mihi sit ignota. Habeo tamen in hoc cardine rerum, non modicum miseriæ meæ solatium: quia & dulcis domina mea Maria, perdidit aliquando Jesum, & doluit valdè amisisse filium; nec erat contenta redire ad domum, donec inveniret Jesum; singulare gaudium suum. Quem cùm non inveniret, ubi æstimabat; invenit, ubi non conjecturabat. Si enim sciviset eum, cum tanta admiratione, inter Doctores sedentem, aut minùs doluisset de eventu tali: aut congratulata fuisset de actu tam solemni, in responsis sui beatissimi filii. Itaque Jesus; non semper ibi invenitur, ubi quæritur: Sed sæpè ibi existit, ubi minimè putatur.
5. Nemo ergo de se præsumat, quasi Jesum solus habeat: Nemo alium despiciat, quia nescit, quantum quis Deo

in occulto placeat, licet homines lateat, & abjectus doloris videatur. Nam & ipse Jesus, tunc multis incognitus erat, & qualis ac quantus esset, paucis innotescebat. Quibus voluit, se prodibat; & quando voluit, se abscondebat; cuncta autem dispensativè & utiliter faciebat. Cùm ergo perdidero Jesum, non est mirum, nec novum: sentio tamen id mihi fore nocivum, & cordi meo valde dolorosum. Me autem fateor reum, & plagis gravibus dignum: quia non custodivi satis bene cor meum, sed nimis tepidus & negligens incessi: Ideò gratiam Jesu perdidi, nescio, quis restituet eam mihi, nisi ipse dignetur iterum pauperis sui misereri. Huic calamitati meæ succurre, clementissima Mater Dei: subveni domina mea; adesto charissima Virgo Maria, janua vitæ, nunc porta. Solatium quæro, auxilium à te posco. Tu melius nosti, quanti doloris sit Jesum perdidisse, quantæque lætitiæ Jesum invenisse. Si sic tibi, ô beatissima Virgo, contigit, quæ sine culpa fuisti; qui t mirandum, si mihi peccatori, ejus gratia pro voto non adsit, qui in tam multis offendo? Quid ergo faciam, ut dum iterum inveniam? Si enim est aliqua spes inveniendi erit utique per consilium tuum: fiet & meritis tuis, quæ propinquior es, & charior universis. Doce ergo modum recuperandi dilectum, & comitare mecum, usque dum inveniam illum. Quo viso & reperto, cantabo tecum in jubilo, Congratulamini mihi omnes, quia inveni, quem diligit anima mea: ipse est enim, quem tu
6 peperisti, castissima Virgo Maria. 6. Ad hæc illa? Audi consilium bonum imitare exemplum meum, & consolabitur anima tua. Si quando perderis Jesum, noli diffidere, noli turbari nimium: noli pigritari, noli ab oratione cessare, noli ad consolationes terrenas exire: sed quære secretum, plange teipsum, & invenies Jesum in templo cordis, quem amisisti peccatis tuis, delectando in rebus vanis. Non enim invenitur JESUS in plateis civitatis, nec in cœtu ludentium, neque in terra suaviter viventium; sed in congregatione justorum, & in Ecclesia sanctorum.

7. Cum gemitu est quærendus, qui per dissolutionem est amissus. Cum magna cautela est servandus, qui per incuriam est elapsus. Cùm timore & reverentia est supplicandus, qui pigros detestatur & ingratos. Cùm summa humilitate est revocandus, qui per elationem est fugatus. Cum crebra & intenta oratione est placandus, qui propter evagationem mentis non audit susurrantes. Cum ingenti gratiarum actione est laudandus, qui gratiam suam dare est paratus Cùm ardentissimo amore est amplectendus, qui omnibus parcit, omnibus miseretur: qui gratis dona sua largitur, & nèmini se quærenti deesse probatur. Quòd si quandoque tardat, perseverantem tamen in oratione non relinquit: sed etiam dum nescit, revisitat, clariùs illuminat, & cautiùs informat, ne unquam de se præsumat, sed in eo humiliter & devotè confidat. Si igitur hæc bene attendis, Jesum citò placabis, Jesum in Hierusalem invenies, quia in pace factus est locus ejus. Jesus in templo cordis tui, sacra oris sui verba prædicabit. Jesus tecum tota die, sicut in thalamo morabitur. Jesus docebit te de omnibus, quæ sunt salutis: Cujus est utique totum, quicquid est gratiæ & virtutis, in Angelis & hominibus: 7

quic-

quicquid etiam boni, relucet in creaturis. Jesus ergo semper invocandus est, semper quærendus, semper desiderandus, semper memorandus; semper laudandus, semper venerandus; semper amandus, nec in aliquo offendendus; sed in omni sanctitate & puritate colendus & adorandus, qui est super omnia Deus benedictus in sæcula. Amen.

DUODECIMA.

De quatuor modis videndi Jesum, secundùm devotionis affectum.

1 1. *Beati oculi, qui vident, quæ vos videtis.* Hoc dulce verbum Domini Jesu Christi sæpius est ad memoriam reducendum, ad quem interiores oculi mentis in spiritu sunt sublevandi, in quem Angeli desiderant prospicere. Nam ejus visio, super omnia lætificat: ejus fruitio, omne desiderium animæ implet: ejus facies, omnes sanctos in cœlo beatificat. Sed quid facient, qui adhuc peregrinantur in terra, nec valent perfrui æternæ claritatis gloria? Videbunt eum, sed non modò. Videbunt eum à longè, sed nondum prope. Vident enim eum nunc per fidem, sed necdum per speciem. Vident etiam nunc per speculum in ænigmate, tunc autem facie ad faciem. Vident nunc raptim, tunc autem continuè. Vident nunc imperfectè & obscurè tunc autem clarè & aperte. Vident nunc verè, quia credunt firmiter & bene; tunc autem verbum sine velamine, omnia plenè. Beati ergo oculi illi, qui Jesum nunc intuentur in lumine fidei; ut postea cum videant in regno suo, cum Angelis Dei. Horum autem conversatio, est in cælis secundùm spiritum, quamvis corpore teneantur adhuc in terris.

2. Sed nunc dicito mihi, anima devota & fidelis, quæ Christum toto affectu cordis diligis; & Christi vestigia sequi niteris; dic inquam mihi, si tibi optio daretur, & possibile foret, in quali forma Jesum videre velles, & optares. Quid tibi magis placeret, si eum videre liceret; utrùm in præsepio jacentem; an in medio Doctorum sedentem, vel populis prædicantem; aut etiam in cruce pendentem? Quid horum plùs affectas? quid dulciùs sapit? quid movet amplius? Nolo, inquis, in hac parte eligere: Nolo mei juris esse: nolo meam inclinationem sequi, nec propriis motibus duci: sed volo omnimodè, Domini mei Jesu Christi beneplacito contentari, qui novit cordis mei secreta rimari, ac invisibiliter penetrare: ac ipse sit mihi omnia in omnibus; secundùm exigentiam meæ fragilitatis. Quod si magis placuerit; hoc libere agat: qualem se voluerit demonstrare, talem se mihi exhibeat; gratum enim erit omne, quòd fecerit. Totus est mihi in singulis, cùm rectè attendo, nec ulla varietas formæ vel ætatis mutabit fidem veritatis; quia individuus est Christus, in omnibus his modis verè adorandus. Sentio enim mihi fore tutissimum, ejus arbitrio, sine meo volito, standum. Habeo tamen desiderium inceſſabiliter fervidum, ad ipsum amabiliter intuendum. Magnum utique & pretiosum gratiæ donarium, si vel unum istorum, quod peto, concesserit mihi speculandum. In his præaccepto suum velle & nolle, ut fiat mihi secundùm verbum suum, in omni re desiderabili; vel contristabili absque delicto. Tantum velit, & seipsum mihi indicet, non causabor de qualitate formæ humanæ, dum 2

dummodo liceat illum cernere in Deitate. Sed quia hoc genus speculandi altissimum est, & beatorum; contentabor interim omnium fidelium more, si Jesum videre merear in humanitatis effigie, prout interdum aliquibus devotis, se revelavit in secreta visione. Itaque si se parvulum; in cunabulo jacentem exhibuerit, adorabo prorsus Deum puerum in carne, pro me exinanitum. Laudabo & gratulabor, de tantæ pietatis ac parvitatis suæ munere, à sæculo inaudito, omni dulcedine & gaudio pleno. Quem enim non delectaret, tam gratiosum videre infantulum, Angelicis laudibus celebratum: tam sanctum amplecti puerulum, ab omni contagio purum; à sanctis pastoribus visitatum: à nobilissimis Magis venerabiliter adoratum. Ecce hoc sapit dulcius, & afficit tenerius. Hoc informat charius primordia mea, præ cæteris actibus ejus & signis, quibus claruit in mundo vetus Deus & homo, vagiens in præsepio parvo. Ad hujusmodi conspectum, requiritur oculus mundus, mens humilis, fides firma, conscientia pura, ut videatur Deus gloriæ, in fragili carne; & in forma servi. Creator cæli & terræ. 3. Quid autem in medio Doctorum, audiens illos, & ad quæsita respondens, æterna sapientia Patris! Certè intueri libet pulcherrimum adolescentulum, duodecim annorum ætatem habentem, omni honestate morum florentem, à planta pedis usque ad verticem nulla macula fuscum: qui jam perfectè loqui potest, & responsa dare, & ingenuæ probitatis inditia declarare: ita ut cunctorum oculi, præ admiratione subita, in eum essent defixi: & omnes cuperent ejus præsentia, ac dulcibus colloquiis recreari. Idcircò & ego aliquantulum curiosiùs, in faciem Christi Jesu affecto intendere; & quæ ædificationis sunt, ex ejus ore 4. verba prudentiæ notare. 4. Ecce, sedet in medio Doctorum, puer JESUS, Dominus Angelorum, Audit magistros in terris, qui docet Angelos in cælis, interrogat seniores, ut discant omnes juniores coram majoribus tacere, & revereri. Habet se valdè modestè, sedet quietè, tacet verecundè. Cùm interrogatur, respondet discretè, nil levitatis gerit actu vel in sermone: & inter sapientes, perfectæ maturitatis imaginem, in annis pueritiæ repræsentat. Si quis totam Hierusalem perlustrasset, putas talem puerum, tam decorum & sapientem, invenire potuisset? Minimè. Sed neque in omnibus finibus Israël talis etiamsi Salomon, & omnes filii Regum affuissent. Verè non est similis ei, neque in cælo, neque in terra, neque in cunctis legislatoribus & magistris. Quapropter non erat mirum, si Maria doluit multum, cùm perdidisset tam dilectum filium, præ filiis hominum decoratum. Facies namque ejus mira jucunditate serena, oculi clari, labia pura, eloquium dulce, responsio sapientia plena. Dum tacet, ædificat: cùm respondet, instruit: virtutis est, omne quod agit & dicit? Si tam dulces fructus emittit in flore, quantos producet in messis ubertate? 5.

5. O quàm delectabile est amanti animæ, contemplari Jesum Nazarenum, virum approbatum à Deo, signis & prodigiis coruscantem in populo, ac verba vitæ, super mel & favum dulciora, discipulis prædicantem. Si mihi uno tantum die datum esset, cum Domino meo

meo conversari in mundo, felicem me putarem; nec unquam hujus diei oblivisci deberem, propter eminentem doctrinam, & humilem conversationem Filii Dei, cum filiis hominum: qui nullum pauperem vel debilem vitabit, sed etiam cum publicanis & peccatoribus manducare solebat. Heu, quantum delirat, qui ab hoc sanctissimo exemplari, in mundo accenso, vel ad momentum breve, cordis oculum deflectit. Æstimandum est, quòd diu indoctus & insipiens manebit, qui vitam suam, ad humilitatem humilis Dei, non conformat.

Philip. 2. Optimè sensit, & scripsit magnus Paulus, à Deo illuminatus, dicens: *Mihi Christus vivere est, & mori lucrum.* Igitur ad Dominum meum Jesum Christum oculi mei semper, quoniam ipse est regula mea, & sapientia mea. Nam perfectio omnium virtutum relucet in eo, tanquam in speculo mundo: nec potest aliquid melius & perfectius, in omni libro & scientia inveniri, & sciri, & contemplari; quàm in hoc libro vitæ, & lumine vero, omnem hominem illuminante, & præcipuè pauperem spiritu, in amorem sui transferente.

6. 6. Super omnia autem pretiosa unguenta, flagrat passio Domini mei Jesu Christi, continens in brevi summa, omnium gratiarum apothecam. Ideò summè delectat, videre JESUM pendentem in cruce, atque sacrosancta corporis sui vulnera mihi demonstrantem; dolore quidem livida, sed amore fulgida, præ omnibus gestis ejus compunctiva: ut propter Jesum Christum, & hunc crucifixum, nil libeat menti meæ cogitare, nec legere, nec loqui, neque audire. Hæc faciat mihi Deus, & hæc addat, qui misericordiam peccatoribus non negat, & devotorum affectibus piè adest & favet: ut nunquam à memoria mea, sacratissima passio Domini mei Jesu Christi recedat: sed dolor & amor amatissimi crucifixi, cor meum penetrent, & vulnerent, ac firmissimè uniant & accendant: ut totus mundus mihi vilescat, & Jesus crucifixus, solus super omnia sapiat, atque ad intima passionis suæ secreta secretius me & frequentissimè inducat. 7.

7. Potest & aliis multis modis, pro desiderio amantis animæ, dilectus Jesus se mirabiliter revelare, & de sanctissima vita sua, & preciosa morte, ac resurrectionis gloria, plenius informare: ut quæ sacra Evangelia docent & pandunt verbis exteriùs, adveniente spiritu Jesu, spiritualiter & sagaciter ipse aperiat intus sine strepitu verborum, cum multa illuminatione summæ veritatis, ad capiendum etiam gloriam Deitatis, prout potiri conceditur purgatis mentibus quandoque per excessum spiritus; pro consolatione humanæ fragilitatis; secundùm quòd ipse benedictus Jesus promisit, dicens: *Ego sum ostium: per me si quis introïerit, salvabitur,* & ingredietur, & egredietur, & pascua inveniet. Amen. *Joan.* 10.

DECIMA TERTIA.

De sacra institutione jejunii, secundùm formam Jesu Christi.

1. *Ecce nunc tempus acceptabile: ecce nunc dies salutis.* Advenit sanctum Quadragesimæ tempus, salubriter ab Ecclesia institutum, omnibus Christi fidelibus, maximè autem religiosis, devotè suscipiendum. Præpara ergo te serve Dei, in hoc tempore, ad emendatiùs

Thom. à Kemp. Serm.

vivendum, ad strictius jejunandum, ad frequentiùs orandum, ad diligentiùs psallendum: quatenus & in die Dominicæ resurrectionis, tantò amplius cum Domino merearis gaudere, quantò nunc abstinentius vixeris. Suscipe lætanter crucem Domini, quàm sponte pro te Salvator mundi suscepit. Nam crux est omnis afflictio carnis, & quælibet mortificatio sensualitatis, quæ semper edomari debet, ne adversus spiritum prævaleat. Hãc crucem levem ac dulcem, facit amor & gratia Christi; quæ suo, & suorum exemplo sanctorum, formam tradidit abstinendi. Ne ergo timeas homo fragilis, nec ad jejunandum pusillanimis existas. Christus in causa est, Christus exemplum dedit, Christus etiam ad perficiendum bene juvabit, qui tam sacras observantias instituit. Nam pro te est, quod agis: pro tua
2. salute laboras, cùm jejunas. 2. Quid trepidas, caro & sanguis? Habuerunt etiam carnem & sanguinem sancti homines priores, multis temporibus in abstinentia viventes. Si non esset afflictuosum corpori, nec onerosum naturæ, quomodo diceretur & esset tempus pœnitentiæ? Pœnitentiam ergo agere debes, in hoc brevi spatio Quadragesimæ ad redimendas negligentias vitæ præteritæ: & pro Deo animam tuam affligere, in recompensationem divinæ justitiæ, in vigiliis, in jejuniis; in orationibus, & laboribus, in silentio & custodia cellæ; nec non in aliis observantiis sacris, secundum morem Ecclesiæ, quæ macerationi carnis amplius nunc insistit. Nam ubique vigilias nunc protrahit: cantum multiplicat, preces prolongat, genu flectit sæpiùs, inclinat profundius; celebrat ferventiùs, adorat reverentiùs; jejunat prolixiùs, legit studiosiùs; prædicat instantiùs, gravitatem assumit; pietatem exhibet, honestatem servat, disciplinam custodit, & omnem observantiam sanctitatis adauget. Omnis enim anima, quæ non fuerit afflicta die hoc, peribit de populo suo; quia non est digna, in sanctorum cœtu computari, qui noluit sanctorum vitam per abstinentiam imitari. 3. Nunc tota 3.
antiqua vita, in melius est commutanda, & dignis castigationibus caro refrenãda: quatenus resurrectionis tempore, reflo-reat in novitate vitæ. Redimendi sunt dies negligentiæ nostræ, & exigendum aliquid amplius in fervore spiritus, pro afflictione carnis. Nam spiritus est, qui vivificat, caro non prodest quicquam, id est, delectatio carnis. Jacta itaque cogitatum tuum in Domino, & ipse te enutriet, magis verbo quam ferculo. *Non in solo pane* *Matth. 4.*
(inquit) *vivit homo, sed in omni verbo, quod procedit de ore Dei.* Timor, quem sentis, amor tui ipsius est, plus pavens quam oportet. Sæpè magis affligit timor nimius, & sollicitudo cordis, pro defectu corporis, quam præsens ipsa fatigatio laboris. Si aliquantulum laboriosum non esset, quid tunc magni esset? Vivere secundùm commodum naturæ, non est vita pœnitentiæ. Ferventi verò spiritu, & viriliter agere cupienti, modicum videtur totum, quod agit. Appetit enim non solùm superflua & noxia resecare, sed à multis etiam licitis abstinere. Sit ergo animus fortis, & voluntas prompta ad jejunandum: habes enim multa exempla, tecum pariter jejunantium. Propone nunc unum diem, & cras alterum devotius adjunge; sicque in Dei nomine, reliquos consummabis. Nonne pro regno Dei, & amore Christi, totum leve ac breve ducen-

ducendum, tam sanctum jejunium? Non est declinandi locus; & multum inde sollicitari, quid importat? Sufficiat unicuique diei sollicitudo sua, ut non duplices tibi mala: magis autem te præpara, ad subeundum arctiora. Quanto promptior fueris, tantò levius tibi facies, & Deo erit magis acceptum. Fortè ultimum erit jejunium tuum in hac vita, & magnum gaudium dabit bene consummatum. Quanti anno præterito jejunaverunt, qui modò ex hoc mundo migraverunt. Gratum omninò Deo erit, si sponte & hilariter fiat, quod tamen fieri ex necessitate oportet.

4. 4. Igitur abjecto timore carnali, viriliter & alacriter aggredere jejunium salutare. Ambula in spiritu libertatis, & sollicitudo non occupabit carnis. Intuere diligenter exempla sanctorum Prophetarum, Moysis, & Eliæ, & Danielis; quorum mira fuit abstinentia victus, & amica solitudo multis temporibus. Attende & beatissimum Joannem Baptistam, optimæ conversationis puerum, quem Spiritus sanctus ex utero matris replevit, ducens illum in tenera ætate ad eremum: ubi in magna abstinentia & austeritate vitæ, solitariè diu vixit. Deinde Dominum nostrum Jesu Christum, præ cunctis sanctis intuere, ac pro singulari exemplo abstinentiæ tibi antepone: qualiter ipse sanctus sanctorum, Rex Regum, & Conditor sæculorum, sacrator & institutor omnium temporum, jejunium quadraginta dierum totidemque noctium, nihil interim manducando, peregit: suo sanctissimo te docens exemplo jejunare, & contra diaboli tentationes fortiter certare. Quid enim non tolerabile? quid non amabile illius fieret exemplo? qui utique magis pro te, quàm pro se creditur jejunasse. Et non tantùm jejunium ejus considera, sed longam etiam solitudinem ejus studeas tibi in exemplum trahere: quomodò secretè in deserto latuit, cum bestiis mansuetissimè vixit, & à diabolo tripliciter tentatus sit: præbens formam solitariæ vitæ, fugam mundi, vitationem tumultuum, frequentiam orandi, aptitudinem contemplandi, vocationem Dei, inclusionem & custodiam tui.

5. 5. O si aliquanto illic tempore cum Domino Jesu stetisses ab omni humano consortio separatus, nonne tibi prædulce fuisset, nil manducasse illis diebus? O quàm felix fuisses, si cum filio Dei eremitare potuisses, & illius consortio perfrui, cui deserviebant Angeli. Ubi putas erat domuncula ejus, aut spelunca protegens illum: vel qualis matta substrata corpori ejus? In terra sedet, in terra dormit & quiescit, qui cælum terramque regit. Aspice nunc sedentem, nunc stantem, nunc genua sua in oratione flectentem, ad Deum Patrem suum omnipotentem. Associare igitur ei devotionis gratia, & libenter esto solus cum solo, habendo Jesum tantùm pro solatio: quia melior est tibi solus JESUS pro socio, quam totus Angelorum chorus in cælo. Revera nunquam est solus, nec totus derelictus, cùm quo dulcissimus est, Jesus. Nam sine Jesu, totus mundus tædium est, & onus. Disce ab illo, quàm patiens sit & mitis, in hac vana solitudine: quàm lucidum iter pandit religiosis ad locum secretum: ostendens priùs Deo & sibi fore vacandum, antequam in publicum sit procedendum.

6. 6. Interroga tamen ab eo, hujus vitæ causam, & dic: Quid hîc agis Domine

Jesu? Quare homines fugis, qui ab hominibus impediri nescis? Quid turbas devitas, qui à nullo turbari vales? Ut quid etiam tam districtè jejunas, & sanctam carnem tuam sic castigas, cùm in te nihil sit, quod refrenari debeat. An propter nos & nostram salutem, ista facis? Revera ita est. Propter electos meos, omnia facio & patior, ut & ipsi salutem consequantur. Veni enim dare omnibus exemplum vivendi, demonstrans in memetipso, qua via, quanto labore, quo etiam fructu, perveniatur ad regnum meum sine fine gaudendum.

7. 7. Sed obsecro te Domine, noli me deserere in deserto hujus sæculi, sed esto mihi nubes per diem in umbraculum, ab æstu tentationum; & columna ignis per noctem, ad depellendam mentis caliginem. Præcedat me Dominus meus, aut Angelus ejus semper; inducatque in terram lacte & melle manantem: hoc est, ad internam gustandam suavitatem. Ego (inquit) faciam petitionem tuam; si tu meam fueris sequutus conversationem. Ostendi pœnitentiæ viam, per quam itur ad æternam gloriam. Sequere me per laborem & tribulationem, si vis habere requiem & consolationem. Jejunavi, esurivi, tentatus sum, & restiti contempsi mundum & gloriam ejus vici diabolum, & consilium ejus: ut & tu meo exemplo, discas jejunare, vigilare, & orare; mundum contemnere, diabolo resistere, carnem subjugare; & usque ad mortem, in obedientia perseverare. Si ergo pro salute tua tantum laboravi, & tantam abstinentiam peregi, qui sine peccato fui, & vixi: quantò magis tu, qui in peccato natus es, & peccati fomitem adhuc habes, carnem tuam debes macerare, & omnem peccandi occasionem amputare? Stude igitur pro modulo tuo, injunctam explere jejunii regulam, plus execrando ventris concupiscentiam, quàm naturæ necessitatem. Ego libenter spontaneam oblationem tuam suscipiam, & licet modicum sit, quid agis: humilis tamen & munda oblatio, mihi semper grata existit.

DECIMA QUARTA.

De ferventiori emendatione, nunc assumenda.

1. 1. *Advenerunt nobis dies pœnitentiæ, ad redimenda peccata, & salvandas animas.* Benedictus Deus; qui contulit nobis tempus & formam, ad faciendam aliquam pro peccatis pœnitentiam. Sic enim meremur ejus misericordiam, nec non gratiam uberiorem, atque gloriam. O Sacrum pœnitentiæ tempus, datum in salutem omnibus hominibus: finem indicens vitiis, parans virtutibus iter; compunctionem ingerens, devotionem nutriens, torporem exuens, fervorem renovans; & ad omne bonum incitans. O fervor devotionis! ô desiderium emendationis, jam nunc ostende virtutem tuam, appareatque in opere, quod priùs concepisti in mente. Utinam modò vel unum vitium perfectè superes, aut aliquam malam consuetudinem dediscas. O si vel unum gradum virtutis jam ascendas, aut aliquam specialem gratiam à Domino apprehendas. Si modò non laboraveris pro profectu, quando tunc proficies, & quando emendabis in aliquo defectu? Rarò namque alio tempore religiosus demonstratur, quisquis hoc tempore religiosior non invenitur. Alio tempore cavere illicita, lau-

laudabile est: modò non continere à licitis, vituperabile: Sanctum tempus, sanctam conversationem requirit; & multa millia exempla fidelium, ad imitandum magis accedunt. Si omnem Christianum decet nunc sanctius vivere, quanto magis religiosum, qui debet aliis exempla sanctitatis & abstinentiæ præbere? Assumenda est ergo nova devotio, & major sensibus adhibenda custodia, ac totius hominis interioris & exterioris, perfecta emendatio sectanda. Sit mens devota, oratio pura: frequens meditatio, intenta lectio; sermo rarus & utilis, solitudo grata & stabilis; labor in manibus, pietas in intentione; Christus semper in corde. Vigilandum enim nunc est sollicitiùs, contra inimici insidias, qui acriùs solet jam devotos impetere & tentare, si fortè tepidos eos reddat, aut impatientes; ut fiat labor eorum inutilis, aut pœnitentia gravis & chorus tædiosus. Nec mirum, si nos tentare audeat, qui Christum Dominum tentare non timuit. Sed miser ille victus est; & confusus abscessit, ut nobis spes vincendi daretur; & ne diabolum timeremus, qui nobiscum Christum victorem habemus. Viriliter igitur resistamus, & constantes in omnibus adversitatibus maneamus. 2. Sine causa utique, tam crebro in Ecclesia non canitur; Commendemus nosmetipsos in multa patientia, per arma justitiæ virtutis Dei. Est nunc valdè necessaria patientia: quia multa occurrunt naturæ contraria; quæ bene portari nequeunt sine interna gratia. Alius tamen hoc, alius aliud amplius ponderat, secundùm quòd suæ naturæ aut consuetudini, magis adversari sentit. Ideoque beatus & sapiens, qui jam virilis est, & patientia præmunitus. Nam optimum remedium est, non credere timori, nec terga adversario dare: sed viriliter agere, & libenter etiam velle arctiora pro Domino subire. Sic enim fecerunt sancti viri, gloriosi patres nostri, divino amore accensi, qui hæc instituerunt, & nobis similiter agenda reliquerunt. Denique Christus JEsus Dominus noster, gravia crucis supplicia subiit, & patientiam suam nobis in consolationem, & perpetuam imitationem promonstravit. Quisquis igitur devotiùs sese modò in cunctis gesserit, non dubium, quin jucundiùs sanctum Pascha suscipiet. Quicunque nunc abstinentior, & sollicitior ad profectum interiorem fuerit, lætior utique Domine resurgente, cum ipso jubilabit. 3. O Jesu bone, pulcis hospes, & amice fidelis, a festo desideriis & gemitibus meis. Conforta me pusillum, in hoc sacro jejunio, à te legitimè consecrato. Da robur mentis, & gratiam internæ pinguedinis: ut hæc corporalis jejunatio, peccatorum meorum fiat expurgatio. Da sic ab escis corporalibus abstinere, ut ab omnibus vitiis & passionibus, jejunem in mente, Custodi me á callido inimico, qui omni modo nititur, conceptum propositum impedire, & à sancto fervore retardare. Da dexteram tuam, Jesu bone: ut sine tædio, sine elatione, sine distractione cordis, in conspectu tuo his sacris diebus, in choro psallam: ac tota fidelitate, decimam dierum meorum, devotus tibi offeram. Amen.

2.

3.

+ +
+

DECIMA QUINTA.

De ascensu Moysis, in Montem Synai.

1. Exod. 24. 1. *Ascendit Moyses in montem, & fuit ibi quadraginta diebus, & quadraginta noctibus.* Quid putas sanctus iste homo, ibi egit cum Domino? Quis indicabit mihi secretum istud? O si inter fuissem, ut Moysen loquentem cum Domino, audire meruissem. Nam Moyses loquebatur, & Dominus respondebat. Fruebatur ergo ibi solus colloquis divinis, longè abstractus ab hominum consortiis. Ibi legem decalogi suscepit. Ibi secreta Dei, & multa mysteria fidei nostræ perspexit. Didicit ibi in abscondito, quæ postmodum docturus erat in populo. Ibi instructus est de factura tabernaculi, de ritu sacrificii, de ordine sacerdotali. Ibi in spiritu cognovit & intellexit, quid ista exteriora & visibilia instituta significabant, & quid de futuris mysticè prònuntiabant. Ibi ab omnibus mundialibus curis liber, vacabat & videbat, quam suavis est Dominus; quam beatus vir, qui requiescit in monte sancto ejus. Ibi nullum tædium corporis passus, pane vitæ & intellectus est refectus. Ibi in silentio, venas divini susurri suscepit, & spiritu sapientiæ impleri meruit. Unde ex longa cohabitatione, & frequenti colloquutione cum Domino in monte, illud mirabile ei accidit, ut splendida facies ejus, ex intuitu Dei fieret, & cornuta suspicientibus videretur; ita ut non possent filii Israel in eum intendere; sed territi abscederent, donec ille velamen sibi super imponeret, ac sic inspicientibus claritatem sui vultus temperaret. O virum Dei glorioſum & inclytum, lumine divinæ claritatis, intus & foris perfusum & penetratum.

2. Sic etiam quidam devoti amatores Christi, quando sunt in secreta contemplatione cum Domino, nonnunquam in novæ vitæ claritatem transformantur: & tantum secum gratiæ copiam reportat, ut cæteris admirantioni sint & timori, propter zelum fervoris, & affluentiam doctrinæ cœlestis, quam producunt. Sed ne nimium inportabiles videantur infirmis, prudenter gratiam supernæ visitationis contegunt: solùm quæ prodesse possunt, & melius comprehendi, humiliter dicunt: quæ autem obscura sunt & alta, clauso pectore servant, soli Deo & sibi hæc cognita esse cupiunt, cui & gratias maximas, ex intimo referunt. 2.

3. O si posses & tu cum sancto Moyse, in montem virtutum ascendere, & nunc in hoc sancto tempore aliquantulum ibidem, cum Domino moram trahere, ad audiendam vocem Dei loquentis, de medio nubis & caliginis: forsitan & tibi donaretur, aliqua specialis divinæ agnitionis gratia, & illustratio mentis: qua inebriatus & impletus cuncta terrena negligeres, & super cœlestia tantùm amares: ita ut de usu corporali, modicum pensares, sed potiùs experimentaliter in te gustares, quàm verùs sit ille sermo Moysis dicentis. *Quia non in solo pane vivit homo, sed in omni verbo, quod procedit de ore Dei.* 4. Sed quid est, quòd solus Moyses jubetur ascendere, & pauci cum eo seniorum Israel? Nimirum paucitas perfectorum, & altitudo vitæ contemplativæ, in hoc exprimitur: quoniam maxima multitudo hominum, circa terrena & sensibilia, magis amat conversari. Nullus tamen verti- 3. Deut. 1. Matth. 4. 4.

verticem montis ascendit, nec medium caliginis, in qua Deus erat, intravit: nisi solus Moyses, speciali gratia à Domino vocatus, & ad se introire jussus. Exod. 24. Cui dicitur: *Ascende ad me in montem, & esto ibi.* Vocatur per gratiam, ascendit per obedientiam, manet per stabilem perseverantiam. Non expedit ascendere, nisi præveniente gratia, quæ mentem ab omni infima delectatione levet: & tunc oportet tractum gratiæ sequi, usque ad finibilem unionem Dei: & ibi ab omni consideratione quiescere, donec iterum Domino præcipiente, ad charitatis opera descendatur. Nam & ipse Moyses, post diutinam cum Domino habitationem, propter populi instructionem, jubetur descendere, cui per pastoralem præerat sollicitudinem. Ut ostendatur, quia omnis, qui sublimiter ac suaviter Deo vacat, post expertam suavitatem, utiliter ac humiliter ad pia rursus opera redire debet. Et sic ascendendo ac descendendo, profectum semper inveniet: ita ut nunquam otiosè resideat, sed aut intus Deo, aut exteriùs utilitati proximorum intendat. 5. Exod. 32. 5. *Descendente*, inquit Dominus, *peccavit populus tuus.* Devotio apud Deum eum tenebat, periculum populi redire ad externa cogebat. Ascendit per contemplationem, descendit iterum per compassionem. Charitas Dei sursum trahebat, charitas proximi deorsum revocabat. In monte tantum modo cœlestia cogitabat, inferius lites & contentiones conpescebat. Ibi Dominum clarè cernebat, hic rarò à tumultu populi liber erat. Ibi supra in spiritu rapiebatur, hic magno tædio sæpius propter eos vexabatur. Ibi spiritualibus delectabatur, hic à carnalibus gravabatur. Ibi divinas revelationes suscipiebat, hic inferiùs murmurationes frequenter audiebat. Ibi devotus & quietus erat, hic mitis & patiens esse studebat. O quàm bonum & jucundum est, esse cum Domino in monte, & de nullis forinsecis rebus, curam habere. O quàm miser, & miserabilis ille status, rumoribus sæculi interesse, & transitoriis occupationibus implicari. Felix mens, quam nulla actio sæcularis retinet, nec ulla affectio carnis inclinat; sed semper pura intentio ad Deum, sine tardatione levat.

DECIMA SEXTA.

De verbis Jesu, & munditia cordis.

1. *Verba, quæ ego loquutus sum vobis, spiritus & vita sunt.* Si sacra Jesu verba capere desideras, ad interiora te converte, & disce in spiritu ambulare. In Jesu enim verbis vivitur, & in talibus vita spiritus tui. Est siquidem Jesu ignorantiæ lumen, & unicum doloris solamen. Audi ergo verbum, quod egreditur de ore Dei, & de labiis benedicti Jesu. Ait namque mundissimus JEsus: *Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt,* Altum verbum, quia ab altissimo prolatum. Magna promissio, sed à summa veritate firmata. 2. *Beati mundo corde.* O dulce dictum, quod meritò invitat animum ad beatitudinis promissum. Nam Deus est præmium, & nihil hic sonat terrenum. Si placet beatitudo promissa, placeat & cordis munditia, ut videas Deum Deorum in Sion. Ad cor mundandum, tota vigilet intentio, & crebra ferveſcat oratio. Habet enim cor serenum, infinitum bonum 1. Joan. 6. 2. Matth. 5.

bonum sibi promissum. Sperne igitur mundum, & obtinebis cœlum, Relinque creaturas, & invenies creatorem. Desine temporalia, & dabuntur tibi sempiterna. Non possunt simili lance pensari, cœlum & terra; nec potest pariter frui Deus, cum creatura. Qui creatis rebus innititur, Deo vacare impeditur. Mundus à mundanis, & liber à passionibus, cœlesti visione fit dignus. Quanto enim quis mundior, tanto Deo gratior. Deus lux est, & lucidos amat. Deus puritas est, & impuros reprobat. Fragilis est amor mundi, insatiabilis usus omnium rerum: quod autem manet in æternum, hoc animæ verum bonum. Crescit amor summi boni, omni re mundanâ contemptâ. Orietur tibi gaudium intrinsecus, si fortiter vitiis reluctaris. Damque foris nil transitorium appetis, splendor lucis æternæ clariùs infulget. Sancto viro gravis est naturæ necessitas: carnis verò voluptas, casto cordi infernalis calamitas. Nihil enim aliud pariunt carnales illecebræ, quam incendia æternæ gehennæ. Det Deus, hæc præcavere, & Angelicæ
3. puritatis dignitatem servare. 3. Juvant maximè ad cordis munditiam, perfectus contemptus sæculi, abnegatio sui propter amorem Christi, & frequens meditatio verbi incarnati. Munda itaque speculum cordis, si Deum intueri concupiscis. Delectabilissimum est, veritatem atque æternam sapientiam speculari. Ad statum purioris vitæ, perducit interioris hominis reformatio sana. Seducit autem & confundit mentem, curiosa sectatio sensibilium. Trahat te avidè ad interna gustanda, optabilis mentis tranquilitas: quia suaviter fruuntur, qui in puritate vitam agunt. Si hujus puritatis gestis habere delicias, cave turbationes, atque turbationum resecа materias. Nil altum, nil delicatum, nil curiosum, nil transitorium concupiscas, & maximas inquietudines amputasti. Siquidem ab omni temporalitate remotus, liber pergit ad Deum. Qui enim à nullo tenetur, cœlum facilè conscendit, dum erat. Nec mundi moles, nec carnis mollities, hunc retardare potest. Penetrat & aëreas potestates securus, puræ conscientiæ custos. Multùm desideranda est hæc cordis puritas, quæ Deum & Angelos sibi facit amicos. Pro hac beatitudinis gratia, luctandum fortiter, orandum frequenter, operandum non segniter. Beatitudo munditiæ, in humilitatis valle fundatur, precibus acquiritur, fletibus enutritur. 4. O quàm 4.
gratiosa & decora est hæc virtus, quæ omnes passiones transcendit, & impassibili Deo optat uniri. Puritati namque cedit omne nefandum, subest illi omne creatum. Agit enim cum Deo integrè & sincerè, ideò vinci non novit, sed in omnipotente omnia excedit. Famulantur huic superiora, & infima cooperantur ad bonum. Hanc fugiunt dæmones, hanc zelant Angeli; verentur carnales, amplectuntur spirituales. Sanctus David post humilem peccatorum confessionem, petit sibi cordis præstari munditiam, dicens. *Cor mundum crea in me Deus.* Deflet delicta peracta, arguit se insipienter egisse, precatur carnis exuri lapsus: ut possit in conspectu Dei, iterum mundus inveniri, & salutari lætitia repleri, nec unquam ad illicita gesta devolvi. 5. Hæc cordis munditia, 5.
scala est rectissima, clarissima, firmissima, attingens cacumen cœli, & perveniens ad intuitum gloriæ Dei. Gloria hæc est omni-

Pſal. 144. omnibus ſanctis ejus. O pulcherrimè Jeſu, author omnis puritatis, qui mundis corde æterna promiſiſti gaudia; da mihi hanc electam & pretioſam virtutem, gemmis & auro clariorem, perpetuò poſſidere: ut omni peccati contagione remotâ, liberâ mente in fragili carne, tibi gratè deſerviam: & quicquid puritatem impedire poteſt, funditus abjiciam: totiſque deſideriis tibi nitar adhærere, quamdiu inter mundi turbines vivo miſellus: donec me jubeas aſpectibus tuis aſſiſti, tuncque ſecundùm magnam miſericordiam tuam, propitius mihi eſſe digneris.

DECIMA SEPTIMA.

De amore Jeſu & abnegatione ſui.

1. *Joan.* 12. 1. *QUi amat animam ſuam, perdit eam.* Hæc loquitur amantiſſimus JESUS, volens te ſeparare à mundi curis & illecebris. Ecce amor, & perditio. Æternum Patris verbum id dicit; non te fallit, ſed ſaluti tuæ conſulit. Amor mundi, perditio: amor JESU, animæ redemptio. Amor carnis, ſtultitia: amor JESU, ſapientia. Amor creaturæ, minuit Creatoris amorem, amor Creatoris, dat omnibus creaturis abeundi licentiam. Non enim ſimilia ſapiunt, nec meritò conveniunt. Amor ſui, plenus timore & angore: abnegatio ſui, ineffabilis libertas. Amor ſui, inteſtinum malum, qui rarò vincitur, niſi Deus perfectè diligatur. Contemptus ſui, ſalutis indicium: & qui à contemptu incipit, in amore Jeſu perficietur. Amor ſui cor obſcurat, parit rixas, tollitque profectum. Qui autem propter Jeſum ſe abnegat, liber fit & pacatus. Amor Jeſu tutus & fortis: neſcit molles, & ſeipſos quærentes. Amor Jeſu, dat totum quod eſt, & habet: nec quærit, niſi quod novit Deo placere. 2. Si 2. vis plenè purgari, & in ſpiritu clarificari, contemne te ipſum, & omnia propter Jeſum. Omne magnum in mundo, nihilum tibi ſit: omne jucundum amareſcat: ut ſolus Deus, & dulcis Jeſus ſuper omnia tibi dulceſcat. Quid eſt in veritate amor Jeſu, niſi contemptus tui ipſius, & omnium, propter amorem ſuum? & hic eſt, qui invenit ſe, & omne bonum in Deo. Salvare vis animam tuam, contemne nunc vitam præſentem. Si tenueris modò aſperam viam, ibis in vitam æternam. Durus videtur carnalibus & ſæcularibus, ſermo abnegationis, & perditionis vitæ præſentis: ſed amantibus Chriſtum, ſuper mel & favum ſapit dulciùs: quia æternum præparat regnum verax abnegatio ſui propter Deum, Amor Jeſu, ſcit pati mala præſentia, & valet diſrumpere commoda temporalia. Non timet vilipendi, nec affectat honores. Scit tacere ad injurias; non cogitat reddere vicem lædentibus. 3. Amor Jeſu habet conſo- 3. lationem inviſibilem, expectat fructum *Joan.* 5. immarceſſibilem. Ego, inquit, elegi vos de mundo, per gratiam meam vocando: ut eatis à vobis ipſis, propriam voluntatem deferendo: & fructum charitatis afferatis, me ſuper omnia diligendo: & fructus veſter maneat in æterna benedictione, mecum regnando. Fructus autem carnis, mors eſt, quem vermis non moriturus ſequitur, & ignis æternus. A quo nos cuſtodiat, qui mundum contemnere, & carnem domare docuit, Jeſus Chriſtus, amor & redemptio noſtra. Amen.

Thom. à Kemp. Serm.

DECIMA OCTAVA.

De paupertate Christi sectanda, & cura temporalium abjicienda.

1. 1. *Vulpes foveas habent, & volucres cœli nidos, filius autem hominis non habet, ubi caput suum reclinet.* Hic sermo Jesu, tibi frequenter pensandus est, & diligenter cordi inserendus, qui religiosam affectas ducere vitam. Commendat tibi Jesus, sanctæ paupertatis suæ nobilitatem, quâ regnum cœleste emitur: quam & ipse in mundo pauper elegit, ac strictissimè servavit. Imò nullam te vult quærere consolationem terrenam: quia nec ipse temporalem hic habuit requiem, nec materialem sibi statuit in terra domum, ad commorandum. Habent animalia ad latitandum latibula, & volatilia ad quiescendum nidos vel foramina: sed Jesus nulla penitus sibi erexit tabernacula, nec per interpositam personam ædem procuravit, aut mensam. Vixit autem, ut pauper mendicus. Pertransiit viam mundi, velut peregrinus festinus, recessit ut hospes alienus. Non domum manufactam, æterna sapientia sibi ædificavit; in vicis vel urbibus: nec extra urbem conduxit in locis uberrimis: sed communi contentus amicorum diversorio, simplicitatem egenorum sectatus est in omnibus, nusquam delectatus altis tabernaculis peccatorum. Quæ autem sibi sustentationis gratia dabantur, hæc in communi conferebat; & alteri deferenda committebat. Nil proprium pro se habere volebat: parcè autem usus est his, quæ naturalis necessitas poscebat. Si quid fortè supererat in denariis aut cibariis, hæc pauperibus erogari faciebat. Proinde superfluam rerum curam, perfectis sectatoribus suis interdixit: infirmioribus autem fratribus, necessaria vitæ clementi bonitate concessit. 2. Suadebat aliquandò ei Petrus, tria fabricari tabernacula, cùm in monte cœlesti visione frueretur stupidus, præsentia Jesu clariori, & sanctorum Moysis & Eliæ consortio delectatus. Sed in hac petitione, quia minus congruentia petebat, non est exauditus. Quia Christi & beatorum habitatio, non in terrenis tabernaculis, nec in corporeis imaginibus consistit, sed in cœlestis regni mansione felici, quæ omnem sensum & mortalium cognitionem excedit. Et quidem poterat fabricator cœli & terræ, Jesus fabri filius dictus, facilè condere domum, vel templum nomini suo, etiam absque securi & ascia: sed cœlestis magister, & artifex omnium virtutum non propter corporalia reformanda descendit ad ima; quoniam non de lignis & lapidibus; non de bobus & pecudibus; non de prædiis & redditibus, illi cura extitit: sed de animabus curandis, instruendis, ac redimendis. Declaravit autem potentiam suam factis potioribus, sanitates perficiendo tactu levi, aut unico verbo. Sapientiam quoque docuit opere & sermone bono, loquens de regno Dei, diffuadens mundi gaudia peritura; collegit humiles & simplices, ac fastidiosos divites dimisit inanes. 3. Depone ergò & tu omnem inutilem sollicitudinem rerum temporalium, de futuris proventibus penitus te occupando: jacta autem cogitatum tuum in Domino, cœlestia meditando. Nec pro necessariis vitæ avarè labores, ut abundes in posterùm. Permitte & alios pro se laborare, ut habent, unde vivant. Potiùs labora pro anima tua, &

Joan. 8. 2. Matt. 17. 3.

pro

pro gratia acquirenda, quàm ut caro bene pascatur, vermibus corrodenda. Vide ne nimium pro temporalibus desudes, & in spiritualibus exercitiis te negligas. Bonum est quærere commune bonum, sed spirituale magis quàm aeterum. Bonum est in sudore vultus edere panem, sed noli obliviscì panis cœlestis. *Utere labore tuæ in diebus vanitatis tuæ*, ait Sapiens, *ne fortè homini otioso & ingrato omnia dimittas.* Non vales tu solus omnes posteros ditare, nec cuncta damna præcavere. Stude potiùs post te relinquere exemplum virtutis; quàm sufficientiam terreni census. Quid scis, an expediat tibi & aliis, ampliùs habere? Noli intuta desiderare. Nam desiderio nunquàm satis erit: nec extinguitur cupido; pretio rerum. 4. Tu paupertatem Christi sectare, & modicitate naturæ esto contentus, ob amorem ejus, qui nec prædia, nec reditus, nec cistas, nec domos habere voluit. Proh dolor, multi tempora sua, cassâ solicitudine consumunt: parum vel raro ad interiora se convertunt, & valdè insensibiles intus fiunt. Erige cor sursum, noli cum bestiis inhærere terrenis. Angelorum esca nutriendus est, verbum Dei animarum est cibus. Iste est panis vitæ, quem dabit tibi Dominus Jesus, ne in deserto deficias. Bonus & pius Dominus, qui promisit æterna, non negabit temporalia. Tu quære cœlestia, & ipse absque dubio, adjiciet necessaria, quamdiu es in hac vita.

Eccl. 2.

4.

DECIMA NONA.

De fatigatione JESU, & salutari ejus doctrina.

1. *Joan. 4.*

1. JESUS *fatigatus ex itinere, sedebat super fontem.* Patientissimus Jesus, pro nobis fatigari dignatus est. Non vehiculo, non curru, non equo usus est, dum ambularet per terram, sed in nomine Domini pedester inceſſit. Semel legitur asinum ascendisse; & per modicum spatium asinasse; magis ad exemplum humilitatis, quàm ad usum commoditatis. Non ad captandum honorem, sed ad exemplum propheticum sermonem. Exemplum igitur bonum sanctis Prædicatoribus & religiosis personis ostendit, ne pompaticè equitent: nec sumptuosas expensas in itinere faciant: ne sæcularibus scandalum, & conventibus suis occasionem murmuris generent. 2. Attende his, frater Religiose, Jesum fatigatum ex itinere, non transeuntem spatiari pro recreatione. Quod si recreari opus est, non palam, nec longè abeas, ne tuâ evagatione alios offendas. Declina autem in partem sortis sanctorum: ubi verbum Dei audias, vel sanctitatis exempla conspicias. Malè tendit recreatum, qui conscientiæ perdit jucunditatem. Valde vacuus intus est, & modicæ devotionis, qui ad excursandum facilis invenitur. Esau vir gnarus venandi, dum moratur foris in agro, privatus est jure paterno. Jacob autem homo simplex & habitans in tabernaculo, dum matri humiliter obedit, & ab evagatione pedes restrinxit, benedictionem patris mirâ celebritate accepit. Fallitur astutus in viis suis, spem habens in arcu & pharetra: adjutus est in opportunitatibus suis vir simplex, Deo intentus homo sine querela. Solent ad exitum & sæculi negotia pigriores existere, qui circa interiora sua, diligentiùs curam gerunt. Desides verò mentes quotidiè defluunt, & ad impotentiam sui usu curarum, aut violentia turbationum ducuntur. Volens ab hac

2

evagatione sanari; & lumen cordis recuperare, strenuus sit ad custodiam, penset dierum suorum finem, & districti ju-
3. dicii horam. 3. Disce & in hoc opere Jesu, virtutem, cum discretione, pariter esse servandam. Fatigari namque labore communi, charitate suadente, vel obedientiâ dictante, insigne virtutis est, meritique non parvi. Pensare autem tempore competenti, & corpus reficere cibo, aut animam lectione sacrâ instruere, utriusque homints discretiva gubernatio est. Tolerabilis itaque defatigatio pro nomine Salvatoris, nec abhorrenda devotis, cum pro mundo fatigantur penè innumerabiles. Discretus tamen labor sit, ne corrumpat infirmum, aut ad divina reddat ineptum. Nam quod moderatum est, melius perseverat. Bene licet pro reparatione virium, quandoque modicum ire sessum, & propriæ fragilitatis esse memorem. Ipse enim Jesus, post itineris fatigationem, residebat super fontem, expectans cibum, &
4. humiliter postulans aquæ potum. 4. Est etiam in hoc fontis loco, consideranda doctrina Jesu, utilis vitæ mortali. Instruit te, quid agere debeas, cùm à labore desistis, & qualis fit recreatio appetenda. Neque enim, si diutiùs laborare nequeas, decet intendere fabulis, aut somno delectari, aut extravagari per officinas. Sed quid? super fontem sedeas, solatium spiritus quæras, & dona sapientiæ salutaris cum Samaritana avidè petas. Scripturæ sanctæ fluentis intende, lectaque revolve: ut animam repares, ut torporem excutias, ut otium vites, & compunctionem novam acquiras. Sileat lingua foris, ut mens pascatur interius. Non pigeat sæpiùs orare, & de pio Jesu meditari. Disce de materialibus rebus, ad interna transire: & de creaturis, ad Creatoris ascendere laudem. Fecit etenim & sic ipse Jesus. Nam ex occasione hujus terreni fontis, & interrogatione mulieris adventantis, verbum cœpit prædicare salustis, & haustum gratiæ propinare cœlestis. Aquam fontis illa quæsivit, sed doctrinam vitæ de cœlesti rivo gaudens reportavit. In tantum recreata est & lætata sermone melliflui Jesu, ut oblita vasculi sui, curreret civibus nuntiare miranda opera Dei. Et hoc est signum magnæ adeptæ gratiæ, cum quis legendo, orando, & meditando, ita compungitur, ut immemor commodi præsentis, totus fervescat in amore fontis vivi. De quo sanctus David, sitibundo pectore, ita psallit: *Sitivit* Psalm. 41.
anima mea, ad Deum fontem vivum.
5. Rursùm, venientibus de civitate disci- 5.
pulis, cum ad manducandum hortarentur Jesum, ipse obedientiæ panem, qui animam Deo subjectam gratiosissime pascit, ostendit omni corporali cibo esse præferendum. Nullus quippe potus dulcior gratiâ cœlesti, quæ lavat in quinatum, potat aridum, refrigerat tentatum. Nec sapidior ullus gustatur cibus, nec pinguior mensa amantis oculis præponitur, quàm impletio mandati cœlestis: sicut ipse obedientissimus Jesus effatur. *Meus ci-* Joan. 4.
bus est, ut faciam voluntatem ejus, qui misit me. Nam inquiret beneplacitum Dei in agendis, super omnia sapit amanti, & benè enutrit obedientem discipulum, ac gaudio refovet spiritali, propter obedientiæ meritum. Sic Elias deserti vasta penetrans, & apud se liberè commorans, ab Angelo admonitus sur- 3. Reg. 19.
rexit, & comedit: & dum implet verbum Angeli, ambulavit in fortitudine cibi

cibi illius, usque ad montem Dei. Ducit enim vera obedientia per brevem laborem, ad perfectionis culmen, & ad montem quietis æternæ: Ubi plena ab omni æstu & labore refectio, ac totius beatitudinis possessio, in præsentia Patris, & Filii ejus JESU Christi, cum fruitione Spiritus Sancti. Amen.

VIGESIMA.

De scriptura JESU & misericordia ejus in peccatricem.

1 Joan. 8. 1. *JESUS autem inclinans se deorsum, digito scribebat in terra.* Amabilis JESUS, Doctor pius, Magister verax, Judex justus & misericors Salvator, scriptor esse refertur; qui non atramento, sed digito scribebat in terra. Bonus scriptor, qui misericordiam pauperi adscripsit, & peccatrici veniam indulsit: Nec contra legem fecit, quando legis rigorem temperavit. Egent enim misericordiâ miseri, & verè pœnitentibus meritò debet ignosci. O quàm pulchra, scriptura, & quàm artificialis est ille digitus Dei, cum peccatricem contritione madidam, verbis lenit clementibus: & malitiosos insidiatores, pronos ad vindictam, duros ad misericordiam, sapienter convicit: ac confusione dignos, Joan. 8. suis vocibus ostendit dicens: *Qui sine peccato est vestrum, primus in illam lapidem mittat.* Hoc contra accusatores, & pro liberatione pœnitentis ab ore 2. luporum. 2. Et nunc bone JESU, quid dicis mulieri? Expectat rea criminis, verbum bonum; dic sentire tuum, submittit se judicio tuo; da responsum solatiosum. Sicut consuevisti semper esse misericors, ita & nunc. *Nec ego te*, inquit, *condemnabo.* Quid clementius & copiosius, ad indulgentiæ largitatem? Consolare rea conscia, audito tantæ pietatis verbo: Si Deus pro te, quis stabit contra te? Christus JESUS, qui justificat; quis est qui condemnet? Et quid ultrà facies? quid in recompensatione delicti offeres? Pœnitet te sceleris perpetrati, sed adhibenda est cautela major futuris, antequàm recidas. *Vade,* Ibidem ait clementissimus JESUS, *& jam noli peccare.* Quid brevius & plenius ad absolutionem, & ad perfectæ pœnitentiæ satisfactionem? Qui corda novit, sciebar quantam contritionem peccatrix habuit. Usus est ergò JESUS abundantiori clementiâ, ne absorberetur graviori tristitiâ: quæ publicè accusata, passa est magnum pro culpa sua ruborem. 3. Au- 3. disti clementiam Salvatoris, cum multa consolatione peccatorum: stude & tu culpas tuas agnoscere, & dignè deflere; antequàm deprehensus à nequissimis spiritibus, cogaris in judicio futuro, de omnibus rationem reddere. Dic cum Publicano; *Deus propitius esto mihi peccatori.* Nec dubites de misericordia Redemptoris, dummodò de cætero velis ex totis viribus, perpetrata cavere, & perfectè vitam emendare. 4. Considera 4. & in hoc opere JESU, quid egerit scri- Joan 7. bendo. Nec mireris, si scribere noverat: nec quæras cum Judæis, unde sciverit legere vel scribere, cum ab homine literas non didicerat? Stulta est hujusmodi interrogatio, & mendax fabulosa confictio, de schola JESU. Quoniam sapientia Dei, non eguit magisterio humano; qui ad illuminandum omnes filios hominum, magister natus est in mundum. Cui non solùm promptum fuit per se legere & scribere, sed etiam

homines sine literis, Apostolos scilicet in omni linguarum scientia peritissimos, absque verborum strepitu, repentè efficere. Et quid mirabile, si characteres à mortalibus inventos, author vitæ lucidè agnovit; qui secretissima cordium, & abscondita à sæculis mysteria, semper clarissimè intuetur. Delectat tamen audire, quia JESUS legere noverat, & scripsit, ut ars scribendi ac ardor legendi sacros codices, magis placeat. Quam artem multi Sanctorum didicerunt, & ore ac manu diligentissimè exequuti sunt; dum in carne viverent, & sanctam Ecclesiam scriptis suis, maximè illustrarunt. Fuit ergò JESUS Doctor magnificus, Prædicator optimus; scripturarum author & amator, exemplar morum, ædificativus verbis, atque mirificus signis. Placeat igitur tibi, Jesum imitari legendo, scribendo, & alia sanctæ Religionis statuta servando: ut cæteros ædifices, dignè Deo vivendo, qui
5. idoneus non es ad prædicandum. 5. Valde bonum opus est scribere libros, quos amat JESUS, in quibus ipse agnoscitur, legitur, & prædicatur. Nec dubium, quin ab ipso amaberis, & copiosè remuneraberis; si diligenter ad honorem Dei, & utilitatem proximorum, libros Ecclesiasticos scripseris.
Matth. 10. Si mercedem suam non perdet, qui calicem aquæ frigidæ sitienti porrigit; quantum mercedem recipiat, qui animæ perpetuo victuræ, salutaris sapientiæ aquam, scribendo ministrat? Quot enim literas debitè formas, tot Deo hostias laudis offers. Meritorium est ergò & devotum, scribendis libris operam dare, & eos in magna reverentia, ac diligenti custodia servare, quibus divinum officium quotidiè celebratur, & multiplex eruditio inde seminatur. 6. Sunt namque libri sacri arma Clericorum; ornamenta Ecclesiarum; divitiæ & thesauri Doctorum; tubæ Sacerdotum, solatia Religiosorum; epulæ devotorum, testamenta Sanctorum; luminaria fidelium, seminaria virtutum, organa Spiritus Sancti. Scribere ergò libros, opus Deo acceptabile, legere utile, docere commendabile, prædicare salubre. Quis autem legeret vel prædicaret, nisi Sanctorum scripta nosset? & nisi scriptor priùs scripsisset? Benedicta ergò manus scribentis, & benedicti digiti, in tali opere occupati. Exemplo suo te docet JESUS, digito scribens in terra: quatenus & tu, libenter scribas Dei verba; quæ dum alius legit, alius etiam prædicat, præmium maximum de multiplici fructu laborum manum tuarum consequeris. Præstante Domino nostro Jesu Christo, omnium bonorum remuneratore, apud quem omnes capilli capitis numerati sunt; & singulæ literæ scriptæ non poterunt deperire. Eja feliciter. Amen.

VIGESIMA PRIMA.

De custodia humilitatis & consideratione propriæ fragilitatis.

1. *Cum feceritis omnia, quæ præcepta sunt vobis, dicite: Servi inutiles sumus.* Præsens Domini JESU sermo, multum nos informat ad humilitatis custodiam, & ad exclusionem omnis vanæ gloriæ & tumoris. Præcipuè admonet altitudinis cupidos, ut propriæ fragilitatis, & negligentiæ 1. Luc. 17.

sint

sint memores; nec de operibus suis, licet humano judicio bene gestis, se extollant: sed Dei judicium suprà se metuentes, misericordiam ipsius humiliter potiùs deprecentur, quàm de suis meritis præsumant. Ita namque sanctus & humilis David, pavidus ad Deum
Psal. 142. clamat: *Non intres in judicium cum servo tuo, quia non justificabitur in conspectu tuo omnis vivens.* Ecce, quàm viliter tibi sentiendum est, de teipso; quàm graviter expavescendum tibi supernum judicium, qui longè distas à sanctitate David, magni Regis & Prophetæ. Neque tu Rex, neque Propheta; neque sanctus; neque electus secundùm cor Dei, sicut & ille, meruisti aliquando appellari. Implevit tamen ipse sermonem Domini, inutilem servum se confitendo; etiam culicem, canem, ac vermem se nominando, nil elatum post mirifica gesta de seipso sen-
2. tiendo. 2. Reduc ad memoriam mala præterita, vitia præsentia, pericula futura: & nequaquàm elatè senties; sed magis timebis; & vilem atque inutilem, te pronuntiabis. Non indiget Deus servitio tuo, etiamsi rectè egeris; nec ei dignè placebis, nisi te indignum
Luc. 17. & inutilem servum cognoveris. *Cum feceritis*, inquit, *omnia quæ præcepta sunt vobis, dicite: Servi inutiles sumus.* Si hoc dicere debes, omnibus mandatis expleris, nec jus habeas in aliquo gloriandi; quàm viliter & indignè sentiendum est tibi, cùm in tam multis quotidiè deficis & delinquis, & penè nihil ad perfectum ducis. Quando potuisti per unam diem, vel horam, ità probè & custoditè, coram Deo & hominibus conversari, ut nihil eorum negligeres, quæ te facere oportuit, & sicut decuit? Tanta est infirmitas humana, ut contagione non careant, etiam quæ humano judicio tanquàm justa laudantur. Depone ergò omnem vanam complacentiam & arrogantiam; atque propriæ inutilitatis, attende multitudinem. 3. Discute cogitationum tuarum pravitatem & instabilitatem; & invenies te non solùm inutilem ad bona, sed multis malis obnoxium, dignumque contumeliis & pœnis. Hoc autem unicum est remedium & solatium contribulati spiritus, ut pro tam innumeris negligentiis & maculis peccatorum, in veritate se quilibet humiliet: atque omnibus inferiorem se reputet & ineptum: nummo confessionis & scuto bonæ voluntatis, peccata præterita & negligentias quotidianas, sollicitè redimendo, ac devotis orationibus frequenter insistendo. Igitur contra irruentia vitia, viriliter te oppone: quia tanto quisque in virtutibus proficit, quantò acriùs sua vitia odit ac vincit. Et licet sæpius tentaris, & cadis; tamen iterùm debes niti resurgere, & bonum propositum cum majore cautela arripere, & cum Propheta dicere: *Ju*
Psal. 118. *ravi, & statui custodire judicia justitiæ tuæ.* Quotiescunque ergo ab incepto proposito deficis, & vires perficiendi non habes, nequaquàm desperes, nec te dejicias: sed in Domino confidendo, cum omni humilitate & instantia magna, clama & ora. *Adjuva me, & sal-*
Psalm 118. *vus ero; & meditabor in justificationibus tuis semper.*

VIGE-

VIGESIMA SECUNDA.

Dominica in passione.

De planctu super passionem Domini.

1. Thren. 1. 1. O *vos omnes, qui transitis per viam, attendite & videte, si est dolor similis sicut dolor meus.* Agitur nunc memoria Dominicæ passionis in sancta Ecclesia: & dignum est, ut filii Ecclesiæ, suo Domino compatiantur, qui pro ipsis mori dignatus est corporaliter; ut ipsi corpore & spiritu simul viverent æternaliter. Non ergò ingrati sint, aut alienos se reputent: sed pie meminerint, quia ipsi Ecclesia & sponsa Christi sunt, qui filii dicuntur: si tamen filiali amore, & unicâ fidei devotione, Christo adhæserint. O quanta charitas summi Patris; quanta dilectio unigeniti Filii Dei; quanta benignitas Spiritus Sancti, superabundavit in omne genus humanum. Quid dicis ad hæc anima mea? Nunquid ingrata eris, aut immemor esse poteris tantæ charitatis? Quomodò poteris negligere eum, à quo tam diligenter quæsita es? Quomodo non reamares eum, qui te tam ardenter amavit? Ama amantem; & tam validè te amantem: ut potiùs eligeret mortem subire, quam te perire. Hæc fuit charitas, quâ nemo majorem habuit, & ideò plenè pro omnibus satisfecit. 2. Sed quid facies? & quid Domino morte suâ retribues? Aliquid agere oportet, quamvis dignam illi retributionem redonare non vales. Omnis enim creatura, & omnes Sancti, dignè Deo regratiari pro morte sua non sufficiunt, quàm ille spontè pro te susceptit. Recordare igitur sanctæ Passionis ejus, & pro modulo tuo studeas eam imitari: quia hoc est illi magnas gratias agere, libenter pro eo velle tribulationes sustinere. Ab exterioribus itaque curis, mentem abstrahe; & totum cogitatum tuum, in Crucifixi Domini tui imaginem converte. Per hunc enim poteris alienas imagines, à mente meliùs excludere; nec non hujus sanctæ imaginis impressione, quoslibet etiam corporis dolores mitiùs sufferre. Et quia jam secundùm tempora Ecclesiæ, convenit de passione Domini cogitare, ideò ad eam exercitia tua intentiùs debes dirigere. Si præcedentes jejunii dies negligentiùs transierunt, saltem nunc in hac quindena, ob Christi passionem, nova devotio te reaccendat. Etsi quid bene egisse te recolis, adde meliora prioribus. Esto sollicitior, & ferventior modò: sic enim requirit specialis memoria Dominicæ Passionis, & generalis Ecclesiæ assumpta compassio, pro morta sui Redemptoris. 3. Non sit o- 3.
nerosum, nec pigrum, amaram Christi passionem percogitare, quàm ille paratus fuit pro te sustinere. Per singulos dies istos, de vinea Domini Sabaoth, collige & exporta fasciculum myrrhæ, quem inter ubera tua, pro custodia cordis recondas, quia ex eo odor vitæ exhalat; & si benè masticaveris, mirabilem confortationem, inter adversa & opprobria, percipies. Siquidem probatum est à multis & gustatum, quod exercentibus se frequenter in passione Salvatoris, sanctæ plagæ ejus & benedicta vulnera, tam dulciter sapuerunt, ut ex vehementi dolore, lacrymis fluerent: & præ nimio desiderio amoris & compassionis, etiam ad tolerandas contumelias & pœnalitates pro Christi amore, validè accenderentur. Quid dicam, quod quidam

quidam extrà se educti, & à proprio amore totaliter immutati, cupiebant, in intima Jesu pergere, ad sentiendum ejus exinanitionem, usque ad mortem Crucis: optantes corde tenus humiliari, & vilipendi ab omnibus creaturis: ut solus Christus in eorum cordibus magnificaretur, & ipsi tantum modò despicerentur. 3. Ita ignitus est sanguis Christi, 4. ex amore fusus, quod intimè meditantem fortiter ardere facit; & sui ipsius in tantùm oblivisci, ut contemptum, gaudium deputet; & quæ corpori pœnalia sunt; pro minimo ducat. Sic enim vehemens amator, suo dilecto amatori, configurari per passiones incipit: dum se totaliter ac liberè illi tribuit qui pro se redimendo, in ullo sibi pepercit. Hinc maxima oritur dilectio, recipitur gratissima consolatio; excrescit singularis devotio, moritur carnalis affectus, elevatur in Deo spiritus; illuminatur intellectus, & gustatur verbum *Psalm. 22.* Prophetæ dicentis: *Et calix meus inebrians, quàm præclarus est.* Sed quia hoc valde magnum est & arduum, nec alicui per se attingibile: propterea pete, quære, & pulsa anima mea, quatenus benignissimus JESUS, plenus Spiritu sancto & virtute, dives in omnes, qui invocant illum, hoc optimum thesaurum, quem in se reconditum habet, *Deut. 32.* misericorditer tibi aperiat; ac pretiosissimum devotionis unguentum, ex sacris stigmatibus suis, in te emanare faciat: ut discas & tu, sugere mel de petra, oleumque de saxo durissimo: quod superbis absconditur, sed humilibus devotisque cordibus aperitur; carnalibus & terrena sapientibus velatur, sed puris & simplicibus, sæpius degustare conceditur. Hæc est mirabilis Dei dispensatio, ut mites & humiles capiant, quod elati & curiosi capere non valent. 5. Vides, quam multi multa legunt, alta scrutentur, & sublimia quærunt: sed parvam aut penè nullam devotionem, ergà Christi passionem habent: quia ad exteriora se fundunt, & in terrenis consolari quærunt: & ideò aridum & insipiens factum est cor eorum interiùs; & quæ JESU Christi sunt, sentire non possunt. Occupantur multis, & ædificantur in paucis. Negligunt utilia, omittunt necessaria, amant subtilia, despiciunt simplicia; rapiuntur in diversa, & nova quæque rimantur; & nec sic quidem inveniunt requiem, neque auditis rebus satiantur: quia quamdiu Jesum per passionem & Crucem non quærunt, ad veram internam dulcedinem, & ad Deitatis ejus cognitionem, nequaquam pervenient, Solus enim Jesus præstat, per suam sanctissimam humanitatem, aditum ad Divinitatem. Quod bene sapuit B. Paulus, cùm diceret: *Quia in ipso sunt omnes* *Col. 2.* *thesauri, sapientiæ & scientiæ Dei, absconditi*: & ideò prætermissis mundanæ sapientiæ verbis, in Christi se exercebat vita *1. Cor. 2.* & passione, dicens: *Nihil enim judicavi me scire, inter vos, nisi Jesum, & hunc crucifixum.. 6.* Animadverte hæc anima mea: & omissis curiosis & vanitatibus universis, ad Jesum Crucifixum, interiorem cordis oculum dirige. Vigila pro nunc sollicitè; & cum Jesu in monte Oliveti ora Patrem, ut sicut ei datus est calix benedictæ Passionis ad bibendum; ita & tibi donetur ardens affectus, ad amorosè sibi compatiendum. Plus enim invenies in vulneribus JESU Christi, quàm in possessione totius mundi. Et in

ampliorem mentis ſtuporem, adducet te unica Chriſti Paſſio, quam omnium rerum conditarum ſpeculatio. Hoc ideò dico, ut erga paſſionem Chriſti amplius ferveſcas, intentiùs inde cogites: immo nullam horam, nec diem, ſine ejus recordatione prætermittas. Nam quicquid in aliis dictis vel factis Sanctorum legis & audis, hoc multò copioſiùs, & ſaporoſiùs, in vita & paſſione Chriſti invenies. Excellit ſiquidem Chriſti veneranda paſſio, omnes Sanctorum paſſiones multis modis: quia omnium Sanctorum paſſiones, ex ſola Chriſti paſſione, ſanctificatæ ſunt: & ideò acceptabiles atque meritoriæ, per mortem ipſius effectæ. Ipſe eſt enim Sanctus Sanctorum, qui habet poteſtatem dimittendi hominibus peccata eorum; qui gratificat cuncta bona opera ipſorum: ac ſemetipſum dedit in oblationem ſanctam Deo, in redemptionem omnium peccatorum. 7. Tribus autem ſpecialiter modis, ſuper excellit Chriſti paſſio electorum ſuorum paſſiones, dignitate ſcilicet, & acerbitate, ac fructu ſeu utilitate. In dignitate, eminet perſona patientis, quia Filius Dei erat. In acerbitate, conſideratur graviſſima læſio corporis, quia nobiliſſimæ ac tenerrimæ complexionis fuit. In fructu verò, apparet humani generis redemptio: quia per mortem ſuam, quam ſine culpa pertulit, ab æterna nos morte liberavit, & cœleſtis beatitudinis introitum & gloriam nobis promeruit. Ideoque per Prophetam, omnes fideles ſuos, ad conſiderandam magnitudinem doloris ſui, ita alloquitur dicens: *O vos omnes, qui tranſitis per viam, attendite & videte, ſi eſt dolor ſimilis, ſicut dolor meus.* 8. Heu, heu Domine, quam multi inconſideratè coràm te tranſeunt: ſiccis oculis, & incompaſſibili corde, imaginem tuam pertranſeunt: Vix à longè Crucifixum intuentes; ſine reverentia & genuflexione per Eccleſias diſcurrunt. Feſtinant magis exire, quàm intrare: plus libet fabulari, quàm orare: ſuaviùs trahit mundus ad forum, quàm divinus & cœleſtis cantus ad chorum. Vix valent modico tempore, in laude tua conſiſtere; cùm tu longo horarum ſpatio, pro ipſorum ſalute, in Cruce repletus multis doloribus & opprobriis pependiſti. Ubi ſunt oculi noſtri Domine, & aures quò dimiſimus, ut te non attendamus? Converte nos ad te, quia valdè citò avertimur à te. Citò obliviſcimur magnæ charitatis tuæ, quàm nobis in benedicta paſſione tua exhibuiſti. Tanta paſſus es, tam gravia, tam indigna, & ſine omni noxa, ab hominibus pro hominibus, quos ipſe creaſti: à propria gente & populo, quibus tam multa beneficia, à diebus antiquis, & in præſens præſtitiſti; & adhuc duri remanemus, & mota quidem ſunt in morte tua inſenſibilia elementa, & non commoventur filiorum hominum corda.

Thr. 1. 12.

9. Heu me miſerum & infelicem, ſuper ſterilitate & inſenſibilitate cordis mei: quod tam celeriter moveor ad modicam injuriam, & ad tantas contumelias Domini mei Jeſu Chriſti, nihil permoveor. Parvam corporis læſionem ſentio, & graviſſimas Domini mei pœnas non pondero. Quàm exigua charitas appareat, quia caput graviter pungitur, & cor inde non dolet. Si ſumus invicem membra, cur non compatior, & quare cor dolore non ſcinditur? Domine mi, quid ad hæc dicam? & quid miſer faciam

7.

8.

9.

ciam ? Cur citiùs moveor quandoque ad hominem mortalem, quàm ad te Creatorem meum, Sponſum immortalem ? Cur me amplius ſtimulat, vanarum rerum curioſitas, quàm tua pro me in Cruce ſuſpenſio ? Propter hoc doleo vehementer, quia iſta non magis ad cor tranſeunt : nec totaliter me convulnerant, ſicut meritò deberent. Proh Pudor, quod tam facilis ſum ad riſum, tam ſenſibilis ad proprium damnum : & tam tardus & aridus ad Domini mei plangendam amariſſimam Paſſionem. Quod ſi aliquando compunctionem induo, nimis citò iterùm remitto : ideo non proficio, nec ad interiorem ſaporem perfectè venio. Ah Deus meus, quod tanta de te bona audio, & nihil dignè ago. Tam gravia te perpeſſum lego, & adhuc plus me durum, quàm emollitum ſentio. Non eſt hoc ſignum perfecti amoris, nec indicium amoroſæ compaſſionis. Uſquequò inſenſibilis ero, & cum patiente non compatiar ?

10. 10. O nunc dilectiſſime & fideliſſime JESU, pallens ac pendens in Cruce, ſpes unica animæ deſolatæ ; concede mihi in tam ſancto tempore, paſſionis tuæ memoriam dignè peragere, atque per amoroſam compaſſionem, in aperta vulnera tua tranſire : ubi mei oblitus, & tui ſolius doloris memor, in nulla tribulatione ultrà deficiam, ſed me ad tuam voluntatem liberè reſignem. Quomodò poſſum ſcire aut æſtimare, quod te diligam, niſi ex ſufferentia tribulationum pro nomine tuo ? Nam ex amore libenter pati, & ſine quærimonia omnem gravitatem poſſe portare, charior eſt retributio, quàm homo poteſt tibi exhibere. In hoc enim cognoſcuntur veri amatores Crucis videlicet, in voluntaria perpeſſione cujuslibet gravitatis. Et quamvis jam impaſſibilis ſis, & nullis obnoxius paſſionibus, ſed gloriâ & honore coronatus, & ſuper omnes cœlos elevatus, mihi tamen proficit, & multum juvat, quod in paſſionibus meis, tuæ benedictæ recordor paſſionis : quod te tanquàm in carne adhuc paſſibilem attendo ; videlicet captum & ligatum, veſtibus exutum, deriſum, conſputum, colaphizatum, flagellis cæſum, ſpinis coronatum, Cruci affixum, felle & aceto potatum, lanceâ perforatum, cum latronibus condemnatum, obloquutum, blaſphematum, deſpectum, derelictum, reprobatum ab omnibus, & tandem in Cruce mortuum, & lamentabiliter ſepultum. Non debeo præterire vel unum punctum, ſed de ſilva Evangelica, omnia verba & facta tua, fideliter congregabo : & non tantum mirabilia opera tua conſiderabo, ſed multò chariùs paſſiones & vituperia tua percogitans amplexabor, quia hæc mihi neceſſariora ſunt ad ſalutem.

11. 11. Signa tua inclyte Jeſu, ad fidem & ſancti nominis tui venerationem, me informant : vituperia verò tua & dura verbera, pro me ſuſcepta, ad piam ſufferentiam, ad humilitatem & charitatem perfectam, me magis provocant & accendunt. Cavendum autem ei eſt valde, qui ſigna tantùm veneratur, & magna in te ſolummodo conſiderat ; ne ex conſideratione ignominioſæ mortis tuæ, ſcandalum ſumat. Admirandus quidem es in operibus, divinâ virtute patratis, & de his ſuper omnia laudandus : ſed tam impropria & maledicta patienter ferre, non es dedignatus, atque eò ampliùs adamandus.

12. 12. Animadverte igitur hæc anima fidelis, & esto Deo grata pro his omnibus. Consolari te debet in omni pressura & tribulatione tua, pauper & humilis Jesus; qui à Deo & hominibus, fuit in maxima necessitate derelictus. Non es major Domino tuo, serve piger & inutilis, nec innocentior Christo Christiane. Si ille tanta pro te pertulit, quid pro te ipso facies, & quid illi dignè referes? Si sic etiam derelictus est, & contemptui traditus, qui Filius erat charissimus; quid gravaris, si aliquando derelinqueris & despiceris, qui tam indignus es servus: Aspice exemplar tuum cœleste, memoriale perpetuum. O speciose & perchariſſime Jesu Fili Dei, quid magis in te admirabor? alta, vel humilia? Et quid plus notabo? Digna, an indigna? Sed utraque simul, melius & verius. Formosum & altum te conspicio, in natura Divina: deformem verò & despectum, in specie humana. Hoc semper manes, istud ad tempus passus es. Insuper & spiritu meo pulcher es intus & amabilis, purus & inviolabilis; quia ab omni delicto alienus, licet ad extrà multùm deturpatus, & plagatus videaris. Propter peccata mea denigratus & percussus es, & crucifixus.

13. 13. Scandalizantur forsitan oculi corporei insipientium & superborum, non autem amantium atque piorum, magis autem compatiuntur & plorant, qui in veritate te diligunt. Cum talibus vivere desidero, qui te toto corde diligentes, usque ad ignominiam Crucis sequuntur. Non es scandalum mihi, sed maximus honor & gaudium. Nam deformitas tua, mea est pulchritudo: plagæ tuæ & singula vulnera, sanitas animæ meæ: & mors tua, vita mea. In his vivo, & in talibus vita spiritus mei. Corripies me, si non meminero tui, si non proposuero passionem tuam in principio lætitiæ meæ. Scio enim, quis sis, sanctus Dei, qui hæc pati voluisti: & credo, quia pro peccatis meis, libenter ista pertulisti.

14. Plorans igitur plorabo die ac 14.
nocte, & lachrymæ meæ in maxillis meis, super contritione & amarâ Domini mei Passione. Planxit David planctu magno, super Saul, & Jonatham filium ejus: & ego non plangam mortem Domini mei, Regis mei? Videns Jacob vesti- 2. Reg. 1.
menta Joseph filii sui, scidit vestimenta sua cum fletu; & ego cessare potero à fletu, consideratâ Domini mei morte dolorosâ? Videns etiam Joseph, Benja- Gen. 37.
min fratrem suum uterinum coràm se stantem, statim commota sunt viscera sua, festinavitque & ploravit, nec se po- Gen. 45.
terat à lachrymis continere: & ego audiens Dominum meum atrociter occisum, sine lachrymis ero? nemo mihi hoc persuadeat, nemo me à dolore & planctu prohibeat, alioquin plus me cruciabit. Fudit Dominus meus pro me, pretiosum sanguineum suum; & ego non fundam pro eo, planctum modicum? Utinam possem sic plangere, ut etiam sufficerem omnes homines mecum commovere. Non est omnium flere sed religiosæ mentis est, ex interna compassione, pro Domino plangere; non ad propriam captandam placentiam, sed ad ipsius promerendam gratiam ampliorem.

15. O præcordialissime dilecte Jesu, 15.
splendor æternæ gloriæ, quomodò sic occumbis sol justitiæ: Compatiatur tibi anima mea, & ex magno compassionis

passionis affectu, scindatur cordis mei duritia; sitque hodie, cum memoria Passionis tuæ, serioſè occupata. In spiritu humilitatis, & in animo contrito, tibi fideliter assistat, & in omni loco passionis tecum vadat, atque omnia, quæ pateris, dolenter attendat: tecum etiam pati, & commori tibi, ardenter concupiscat, pensans quid David de filio suo Absalon dicebat: *Quis*, inquit, *mihi det ut ego moriar pro te fili mi Absalon, Absalon fili mi?* Prævaluit in David pius affectus super interitu filii sui se persequentis, ita ut ejus mortem vehementer lugeret, & pro illo mori optaret, qui suam conabatur vitam auferre: quantò magis in me, prævalere debet dolor eximiæ compassionis, super innocente morte tua, pro me in Cruce consummata? Plus me movere debet quod pro me crucifixus es, & mortuus; quàm si totus mundus, mihi datus fuisset, & pro me expensus. 16. Moriatur ergò anima mea morte beatâ, & fiant novissima mea Domino meo similia. Da Domine felicem mortis horam, & beatam tecum invenire requiem. Feliciùs mihi erit tecum jam mori, quàm unâ horâ sine te diutiùs vivere. Quod si negatum fuerit, faciam quod devotus affectus facere consuevit. Secretum petam, & ob hoc præcipuè ut liberiùs plangam. Mortis tuæ Domine recordabor, & omnium vulnerum tuorum cicatrices, intimis cordis oculis, crebriùs osculabor. Nemo me hodie alloquatur, nemo mihi de aliquo solatio molestus sit, nec aliquam levitatem innuat: quia non accipiam ab aliqua creatura consolationem, ne impediat lugere Domini mei amarissimam passionem. Recedite, recedite domestici & externi, dimittite me solum & desolatum sedere, ut plangam paululùm dilectum meum pro me crucifixum. Præ dolore deficiant lachrymæ in capite meo, & non sit, qui abstergat, nec qui me consoletur, nisi ille quem plango. Lachymare mecum, sol & luna; & lugete mecum omnes creaturæ, quoniam ocisus est Dominus noster hodie. Et dignum est, ut omnia sintin mœrore, ubi author patitur naturæ; & omnes induant tristitiam, ubi filius Dei tantam sustinet miseriam. Non libet amplius loqui, sed tantùm flere mihi libet, quia Deus meus, clamans voce magnâ, expirat. Exite, exite lachrymæ uberrimæ, & usque ad fundum excurrite. Cadite super dilecti Domini mei corpus occisum, & promeremini mihi interiorem cordis visum: ut illum mereat aliquando videre gaudiosum, quem nunc plango affectuosis luctibus crucifixum. Sit mihi sepulchrum illius, locus pacis & requietionis: ut glorioſa ejus resurrectio, finis doloris omnis fiat, atque mœroris. Amen.

2. Reg. 18.

16.

VIGESIMA TERTIA.

De Cruce JESU quam pro nobis ipse portavit.

1. *Suscepérunt autem Jesum, & eduxérunt: & bajulans sibi Crucem, exivit in eum, qui dicitur Calvariæ, locum.* Libet doloroſum hunc Domini transitum considerare, & pio mentis oculo, tam flebile hoc spectaculum intueri. Ecce innocens JESUS, gravi sarcinâ Crucis oppressus, inter duos latrones educitur, & heu ad publicum suspendium, cum clamore trahitur. Amplectitur ipse contemptibile lignum, charitatis suæ brachiis: supponit ei dorsum flagellis cæsum, & humerum sanctum,

1. Joan. 19.

omnes quoque corporis sui debiles artus. Effert onus immeritum, jugum tollit insuetum: ducit illud ad locum sibi deputatum, ut gignat salutis nostræ fructum, contra æternæ mortis venenum.

2. 2. Grande ludibrium impiis, sed sacrum mysterium fidelibus cunctis. Malis est testimonium perditionis, quia innocentem crucifigunt: bonis salvationis est signum, quia compatiuntur ei, & plangunt. Illorum risus, vertetur in fletum, horum gemitus, erit in gaudium. Incedit igitur mansuetus Dominus, per viam confusionis, valdè mansuetè. Vadit ultroneus extra portam Hierusalem, super quam flevit in die palmarum. Fert patienter suæ suspensionis derisum, à propria gente sibi illatum. Non reclamat, de injuriis sibi factis: nec recalcitrat, violenter retrò stimulatus. Non convocat Angelos in auxilium, nec amicorum requirit succursum: sed pergit indilatè, obedit maleuolis promptè. Solus gestat onus gravissimum, solus confusionis patitur opprobrium, sed non vult solus honoris gaudium, quia cunctis in se credentibus, desiderat donare passionis suæ meritum. Non retrahitur ab itinere Crucis affectu Matris, nec charorum impeditur fletibus: non inquietatur occurrentium tumultibus; nec malignantium movetur stridoribus, non fatigatione corporis, ab incepto opere retardatur, nec scandalorum obruitur procellis. Unus idemque constantissimè perdurat, liber & quieto corde, ad supplicii tendit agonem: sicut mundi gloriam parvipendens, ita & ignominiam æqualiter ferens: semper in æterni Patris laude persistens, nullum à charitate sua excludens: sed ardenti desiderio cupiens præceptum Patris, ab æterno dispositum, adimplere, & opus humanæ restaurationis sibi injunctum, per Passionem & Crucem consummare. 3. 3. Jam in hoc præclaro exemplo demonstrat, quod priùs salubriter docuit verbo. *Qui vult*, inquit, *venire post me, abneget semetipsum, & tollat Crucem suam, & sequatur me.* Ecce habes præcessorem asperioris viæ, Jesum Filium Dei, Ducem ac Præceptorem Gentibus, ut liberet eas. Sequere ergò serve fidelis Dominum: sequere discipule Magistrum: imitare caput egregium, fragile membrum. Ut eo duce pervenias ad æternæ felicitatis regnum. Si prospera appetis & jucunda, ne formides adversa. Sequere peccator justum, homo Deum, creatura Creatorem, exul Redemptorem. Abjice timorem terrenum, indue fortitudinem: certa ut bonus miles, vincendo naturam. Per Crucem itur ad salutem: per pœnam, pervenitur ad coronam. Noli erubescere Christi ignominiam, si vis Christi contemplare faciem gloriosam. Pro te portat hanc Crucem: pro te subit & Crucis mortem. Dat tibi exemplum sustinendi, complanat pedibus suis asperitatis semitam, ostendit Crucis ignominiam non fugiendam, sed amplexandam. Bajulat humilis JEsus Crucem pro impiis, ut sanctificet impios: paritur pro vilibus servis dolores, ut regni sui faciat cohæredes. Quis non concupiscat jam sustinere convitia & contemptus hominum, cùm innocens Christus pertulerit ab hominibus, tam gravia & indigna sine culpa. Levius namque fert miles, quod Regem facere cernit. Ascendit itaque Rex nobilis, Rex Regum, omnium Dominus, contra

contra Principem mundi bellaturus, non clypeo protectus, nec ferro munitus. sed Cruce armatus & vallatus, Cruci affigendus, in Cruce denique pro amicis suis moriturus. Veniens igitur ad locum Calvariæ, cum Crucis vexillo, elegit ibi nominis sui erigere titulum, & nostræ salutis operari mysterium: prænoscens locum confusioni deditum, mirificis signis illustrandum, atque Crucis suæ patibulum, in honorem convertendum: in brevi quoque tempore per mundum prædicandum, & à Regibus & Principibus terræ adorandum.

4. 4. Est quippe Crucis venerabile signum in Christiani militia, decus insigne; & super omnia armorum genera, munimen singulare, atque contra diaboli sævitiam & terrorem, inexpugnabile scutum. Ibi ergò JEsus vexillifer Crucis, omnium cruciferorum princeps & patronus, stetit in medio horrendi fœtoris; qui propter cadavera interfectorum, valde despectus fuit & immundus. Ibi mox suis expoliatur vestibus, & nudam carnem nudus ascendit, & pro crucifigentibus se exoravit. Ibi omnipotens, tanquàm nullius potentiæ esset, in modum Crucis se permisit extendi, clavis affigi, lanceâ perforari, & à malignis derideri. Ibi omni humano solatio privatus, perfectæ abnegationis formam, & externæ paupertatis exemplum reliquit. Ibi sacræ carnis suæ attactu, lignum vitæ sacravit: & pretiosi sanguinis sui effusione, aram Crucis dedicavit. Ibi omnia veteris Testamenti sacrificia, passionis suæ figurativa, consummavit; & semetipsum hostiam Patri; pro salute mundi, in odorem suavitatis obtulit. Ibi vitam suam, felici agone, per obedientiam in Cruce terminavit; mortem moriendo devicit, paradisi portam aperuit: & latronem ferò pœnitentem, secum ad gaudia promissa perduxit. 5. Quia ergò JEsus, Crucem suam propriis humeris portavit, qui absque peccato fuit: porta & tu Crucem tuam, quia graviter & sæpe peccasti, & æternam pœnam justè meruisti. Videtur infirmis mentibus, via Crucis amara esse & gravis: sed finis ejus, lætus est & fructuosus, atque amantibus dulcis & salutaris. Nonne melius est modò lugubrem & laboriosam ducere vitam, pro Christo, & compati Crucifixo, quàm post modicum corruptibilis vitæ gaudium, cum diabolo æternaliter cruciari in inferno? Tantò enim eris Deo acceptior, & ampliori gloria dignus in regno cœlesti; quantò pro nomine Jesu, graviores nunc pertuleris dolores & labores: non respiciendo ad temporales consolationes, sed ad Christi passionem, ac duras sanctorum vias, qui transierunt per tribulationes multas. Transit velut umbra citò omnis temporalis pœna, & injuria illata: sed permanet in cœlo: perennis mercedis gloria; quæ pro bona patientia, in fine tibi redderetur, Christo annuente. Stude ergo viam sanctæ crucis tenere, & dolorosam imaginem crucifixi Jesu, in corde portare; atque in fragili corpore, pro posse viriliter imitari. Libenter temetipsum resigna: atque divinæ voluntati omnia tua fidenter committe, qui tanta pro tua salute fecit & pertulit. Quòd nunquam poteris ei, pro minimo puncto passionis suæ, dignas gratias reddere etiamsi omnium sanctorum Marty- 5.

Martyrum passiones & labores posses sustinere. Sed heu! quod tam tepidè Dominicam crucem sequeris: quòd non intentius doloribus Christi compateris: quod non ferventius illi servis, & indesinenter gratias agis: qui tam charum te æstimavit, & præ cæteris creaturis dilexit, ut mori pro te non renueret; sed sua innocenti morte ab æterna morte liberaret. Fuisses enim æternaliter condemnatus, nisi Christus pro te crucifixus fuisset, & mortuus. Quis enim potuit pro omnibus peccatis hominum satisfacere, nisi Jesus Christus, filius Dei, agnus immaculatus?

VIGESIMA QUARTA.

De merito Dominicæ passionis, & dignitate sanctæ Crucis.

1. I. *Nos autem gloriari oportet, in Cruce Domini nostri Jesu Christi, in quo est salus, vita, & resurrectio nostra.* Gal. 6. Hæc verba in sancta Ecclesia, de sancta Cruce leguntur & cantantur, in quibus meritum Dominicæ passionis commendatur, quæ omnibus sacrificiis legalibus, & omnibus laboribus & virtutibus sanctorum; dignissimè præfertur. Nam in passione & cruce Christi, vera salus nostra, & redemptio humani generis, plenissimè constat: per quam Christus nos redemit, & pro peccatis nostris, Deo Patri satisfecit; & paradisum nobis, devicta morte reseravit. Hoc patet in latrone pendente in cruce, cui dictum est? Luc. 23. *Hodie mecum eris in paradiso.* O mira Dei clementia. O suavissima responsio: O salutaris crucis benedictio, quæ latronem ab omni reatu absolvit: & inter Christianos, ipsum priorem in paradisum introduxit. 2. Dicant ergo grates Christo omnes fideles, signo sanctæ Crucis signati, Christi sanguine loti & mundati; Christi passione redempti, Christi morte vivificati, Christi vulneribus sanati. Christi doloribus mitigati, Christi opprobriis honorificati. Dicant omnes, dicant singuli, devoto corde & ore consono, ad honorem crucifixi, ad confusionem diaboli, ad exaltationem sanctæ Crucis, ad consequendam spem æternæ salutis, ad habendam firmam fiduciam in hora mortis: dicant, legant, cantent, resonent, cogitent, & ruminent verba suavissima, & verè sanctissima, atque super omnia aromata Deo gratissima. Nos autem gloriari oportet, in cruce Domini nostri JEsu Christi. 3. Fœlix anima, cui ad cor transit acerbissima passio Christi: & in illa quotidiè se exercet, meditando, legendo, orando. Beata, quæ crucem suam tollit, omnibus terrenis renuntiando: & quicquid adversitatis sibi, intus vel foris occurrit, hoc totum patienter pro Christo sustinet, & tacet. Nam hoc est gloriari in cruce, propter Christum in tribulationis gaudere, à deliciis carnis abstinere, honores fugere, propriam voluntatem relinquere; & usque ad mortem, humiliter obedire. Hæc agere, est Christum per crucem imitari, & veraciter eum amare. In hoc enim Christus cognoscit, quis ad eum pertinet, & quis eum ampliùs diligit: si non sola cogitatione, sed quotidiana mortificatione, passioni ejus se niti tur conformare. 4. Et ad hæc quis idoneus? Putas inveniet-ur aliquis, crucem tollere paratus? Magnum & profundum misterium, verbum crucis, quod non capiunt omnes; immò

3. 3. Gal. 6. 4.

immò quamplurimi abhorrent & fugiunt crucem ; ipsa tamen ducit in vitam æternam. O verè beata crux, quantam habes intus dulcedinem & quam magnam efficaciam præstas, contra omnium vitiorum langorem, & cordis dolorem. O lignum vitæ preciosum decorum, saluciferum, & super omnia ligna paradisi benedictum: honorandum ab Angelis, adorandum ab hominibus, osculandum labiis devotis, amplexandumque brachiis extensis. Propter te facti sumus liberi, & Deo reconciliati; qui eramus naturâ filii iræ, & servi damnati. Propter te venit gaudium in mundo, tristitia & luctus in infernum. Tu salus credentium, gloria Apostolorum, clypeus Martyrum, laus Confessorum; diadema Virginum, solamen Viduarum; fortitudo senum, disciplina juvenum, speculum religiosorum, refugium tribulatorum. 5. O crux splendidior astris, pulchrior luna, 5. candidior sole, cælum illustrans, tartarum penetrans, dæmones fugans: homines protegens, malos terrens, bonos lætificans; superbos deprimens, humiles exaltans. O crux glorioſa, signum mirabile, vexillum insuperabile, scutum impenetrabile. O dulce lignum, omni honore dignum! Tu Regem cælorum portasti; & inter brachia tua, Dei filium morientem sustentasti. Propter te omnia signa crucis, de quacunque materia facta, & in quocunque loco posita, in honore sunt & reverentia. Tibi inclinant Reges & Principes, Dominus & domicella, servus & ancilla, dives & egenus, Monachus & Clericus, Magister & Discipulus; omnis ætas, omnis sexus fidelium te adorat, laudat, & benedicit propter Christum, qui in te pependit, & omnes redemit. 6. O Crux benedicta, 6. Per te namque omnia Sacramenta Ecclesiæ benedicuntur, Sacerdotes consecrantur, infirmi inunguntur, defuncti muniuntur, imagines sculpuntur, parietes pinguntur, altaria decorantur. 7. O crux 7. spe iosissima, in corpore Christi dedicata, & ex membris ejus tanquam margaritis ornata; roseo sanguine rubricata, clavis transfixa, profundo terræ infixa. Tu per quatuor mundi climata expandis tua cornua, omnia ad te trahens & amplectens, quæ in cælo sunt & in terra. 8. O crux nobilissima, super om- 8. nia armorum genera fortissima, mundum vincens & dæmonia, ad nulla pavens mortis supplicia. Tu in omni angustia & necessitate, tam in vita quàm in morte, juvamen es tutissimum, & solatium singulare. 9. O crux amantissima, 9. à Christo præelecta, atque in humeris ejus, ad locum Calvariæ bajulata, nec ante mortem ab ipso separata: juxta quam stabat Mater Jesu Maria, dolore plena, cum dilecto discipulo Joanne, & pia Magdalena. Obsecro te, assiste mihi: & protege me semper, hic & ubique, die ac nocte: ne prævaleat contra me inimicus malignus, insidiator animarum, sed sacrosancto potentiæ tuæ signaculo, me defende & corrobora: quatenus in fide recta, spe firma, atque charitate perfecta perseverem, propter eum qui mortuus est in te propter me. 10. O crux virtuosissima, & omni honore digniſ- 10. sima. Ecce ante te tremunt impia Tartara: sub tua quoque potestate curvantur imperia, tibi flectunt genua, cœlestia & terrena. Nam in tua virtute, fiunt in multis locis signa & miracula:

cedunt fulgura & tonitrua. In bellis quoque, & locis obscuris: In periculis maris & aëris, optima est custodia, & firmis-
11 sima tutela. 11. O crux sanctissima, summè veneranda, dignè recolenda, intimè amanda, cordi inscribenda, fronti ac pectori imprimenda. Rogo piè, peto sedulò, adesto mihi in omni tribulatione mea. Salva, libera, benedic, sanctifica omnia membra mea; rege sensus meos, omnia verba mea & opera, quamdiu sum in hac vita. Ut per te me recipiat, qui per te me redemit, Jesus Christus Dominus meus, pro me
12 crucifixus. 12. O crux arbor salutifera, super omnes arbores elevata. Tu cedro altior, cypresso redolentior; palma pulchrior, balsamo pretiosior; oliva pinguior, vite fœcundior; ficu dulcior, buxo viridior, rosa rubicundior; omnibus aromatibus & speciebus salubrior, omnibus medicamentis & emplastris efficacior. Tu animas sanas & corpora: Tu dolores mitigas, & lachrymas consolaris. Tu spem miseris donas & justis præmia spondes. Tu pœnitentibus veniam præbes: & omnibus ad te confugientibus, gratiam & misericordiam impendis. Tu largam benedictionem devotis infundis; errantibus lumen aperis, corda compungis; & cunctis per orbem fidelibus, consolationis oleum, ferre non cessas: & usque in finem sæculi, fructum æternæ vitæ germinare non cessabis: per virtutem Domini nostri Jesu
13 Christi, pro salute mundi crucifixi. 13. O crux dulcissima, fronde latissima, flore vernantissima, fructu fertilissima. Tu primatum tenes & dignitatem, super omnes imagines, sacram passionem Christi repræsentantes, ubicunque fuerit nomen Christi auditum vel prædicatum: Ideoque propter reverentiam divinæ potentiæ in te latentis, digne ab omnibus adoraris, coleris, & honoraris. Tu in Ecclesiis & capellis, in claustris & castellis, in urbibus & villis; in portis & januis, in parietibus & fenestris, in turribus & tectis; in pavimentis & sepulchris, in altaribus & laquearis, in casulis & stolis, in cappis & mantellis; in frenis & vexillis, in libris & cartulis, in tabulis & scabellis, in cameris & cellis; in variis ædificiis & picturis, signaculum virtutis tuæ imprimis & inscribis. Tu etiam auro & argento, gemmis & lapidibus preciosis, decenter adornaris. Tu purpura & byssо, syndone & serico, floribus & rosis, reverenter circumponeris & investiris; propter insignem Redemptoris nostri imaginem, in te triumphantis & pendentis. Hæc omnia devota obsequia, tibi à fidelibus dignè exhibentur, pro eo quod magnam confusionem & derisionem in passione Christi, à perfidis Judæis sustinuisti. Justum igitur est, ô bona & sancta Crux, ut sis socia honoris & exaltationis, quæ fuisti particeps confusionis & mœroris. Nemo tamen mortalium, sufficientem laudem & honorem, poterit dignitati tuæ exhibere; etiamsi omnium Angelorum virtutibus emineret, aut sanctorum miraculis coruscaret. Omnis laus & honor, inferior est; & longe minor in verbis, quam dignitas tua requirit: quia ex beneficiis Christi, nobis copiosè collatis; & ex tua perseveranti adhæsione, in mortis articulo cum Christo, ampliora tibi laudum præconia jure debentur. 14. In hoc maximè 14
fide-

fidelitas amicitiæ cognoſcitur, cum quis amico ſuo, in ultima neceſſitate aſtat, & condolet, & obſequitur, & uſque ad vitæ exitum, individuus comes perſeverat. Ita certè egiſti, ô fideliſſima Crux, cum Salvatore Domino noſtro Jeſu Chriſto; qui te primùm in humeris ſuis, patienter portavit; & tu verſa vice, creatorem tuum dignanter inter brachia tua accepiſti. Sed nec ipſum amatorem tuum finaliter reliquiſti, à quo tam clementer amplexata es, & longè deportata. Unde & veris Chriſticolis & cruciferis, ſpeculum tolerantiæ in caſtigatione carnis es effecta: ſed & omnium laborum victricem, & æternorum præmiorum donatricem, te laudant crucis amatores: ſicut in B. Petro Apoſtolo, & S. Andrea, clarè ſatis apparet, qui ambo per Crucem ad Chriſtum pervenerunt. 15. O nimium felix, 15. & ſuper omnia devota ſolatia, Crux amanda, ſemper in mente habenda, ſemper oculis aſpicienda. Tu reclinatorium Sancti Sanctorum; qui cùm non haberet, ubi caput ſuum dolens & infirmum reclinaret, tu pulvinar ejus extitiſti. Tu lectulus ulceroſi dorſi Salvatoris noſtri, non mollis nec floridus; ſed rigidus, aſper, & nimis anguſtus. Tu neminem tecum morari, nec quieſcere, nec appodiare inter brachia tua permiſiſti niſi ſanctum deificum corpus Jeſu, de Virgine natum, à quo in diverſis locis, pretioſo ſanguine ejus, meruiſti tangi, aſpergi, & conſecrari. Tu ſcabellum ſanctorum pedum filii Dei, in agone conſtituti. Tu altare ſummi Sacerdotis, in quo Chriſtus ſemetipſum obtulit, pro peccatis noſtris, hoſtiam Deo, in odorem ſuavitatis. Tu arca fœderis Domini, continens conditorem utriuſque teſtamenti. Tu urna aurea, habens manna abſconditum, verum corpus Chriſti pro nobis immolatum. Tu altiſſimi Regis gazophilacium, cœleſtibus theſauris plenum: in quo continentur ſacratiſſimæ reliquiæ totius orbis terræ, corpus ſcilicet dominicum, clavi cruenti, ſpinea corona, & omnia vulnera pretioſa. 16. 16. O crux verè ſancta, quam magnificè meruiſti à Deo decorai, ditari, & honorari. Nam tantis bonis ac reliquiis ſanctis adornaris: ut nulla arca, nulla apotheca, nulla aura Regia, nulla domus eburnea, nulla columna marmorea, tuæ dignitati ſit comparanda. Meritò ergo & juſtè, tota devotione omnis terra adoret te, & pſallat tibi: pſalmum dicat nomini tuo, in ſæculum ſæculi, ad honorem crucifixi. Legat itaque, & ruminet frequenter omnis anima fidelis, verba de ſancta Cruce ſcripta: & dicat cum A. Paulo Apoſtolo, & tota ſancta Eccleſia: *Nos autem gloriari oportet, in cruce Domini noſtri Jeſu Chriſti: in quo eſt ſalus, vita, & reſurrectio noſtra.* Amen.

VIGESIMA QUINTA.

De multiplici fructu, ex recordatione Dominicæ paſſionis & de gratitudine ejus.

1. *Recogitate Dominum Jeſum Chriſtum, qualem ſuſtinuit à peccatoribus, adverſus ſemetipſum, contradictionem: ut non fatigemini animis veſtris deficientes.* Multa bona confert homini Paſſio Chriſti, ad memoriam reducta: & quantò ſæpius & intentius de ea cogitatur, tantò dulciùs ſapit, & vehementiùs compungit. Eſt enim incentivum divini amoris; eſt doctrina 1. *Galat. 6.*

patientiæ; est solatium in tribulatione. Est fuga dissolutionis; est materia sacræ compunctionis, est exercitium internæ devotionis. Est exclusio desperationis; est certa spes remissionis peccatorum; est utilis recuperatio temporum malorum præteritorum. Est optima fiducia in mortis articulo, ne homo desperet de semetipso. Est reconciliatio divinæ dilectionis, in judicio futuro. Est mitigatio anxiæ turbationis: est sustentatio duræ increpationi. Est expulsio perversæ cogitationis: est repressio carnalis tentationis. Est informatio humilis subjectionis; est consolatio corporalis ægritudinis. Est refutatio sæcularis honoris, est vituperatio abundantiæ temporalis. Est consultatio voluntariæ paupertatis: est abdicatio propriæ voluntatis: est refrenatio superfluæ necessitatis. Est excitatio tepidæ conversationis: est inflammatio fervidæ emendationis. Est impetratio gratiæ amplioris: & inductio cœlestis consolationis: est comprobatio fraternæ compassionis. Est præparatio divinæ contemplationis: est augmentatio futuræ beatitudinis. Est alleviatio pœnæ præsentis: est purgatio ignis sequentis: est magna satisfactio pro peccatis quotidianis. His & aliis quamplurimis bonis, redundat & floret Passio Christi devotè pensata, frequenter lecta, intimè masticata. Hoc melius novit & sapit anima Deo dedita, mundo aliena, solitudinis amica, oris sui custos, corde humilis, & quieta à curis. Ista sancta recordatio, summè Deo placet, Angelos lætificat, homines ædificat: conscientiam purificat, tædium repellit, dolores lenit, amaritudines dulcorat, iram reprimit, concupiscentiam frenat. Re-

vera passio Christi, est thesaurus Dei abconditus, plenitudo omnis virtutis, perfectio religiositatis, summa totius sanctitatis. 2. Sed heu! quanta est in- 2.
gratitudo hominis, quanta desideria cordis humani quanta negligentia in recordatione beneficiorum Dei: quæ tanta sunt, tam magna & preciosa, ut ut nec æstimari queant, nec ab aliquo plenè explicari. Redi ergo ad cor tuum, ô serve Christi: & omissis vanis & caducis rebus, recole beneficia Dei, & præcipuè de Passione Christi, frequenter & seriosè meditare; quatenus ex hoc, ad amorem ipsius, ferventius accendaris. Tunc eris Deo acceptus, & in corde tuo valdè lætus & quietus; si memor fueris beneficiorum Dei, & gratias ei devotè referas, à quo omne bonum accepisti. Tunc tempus tuum fructuosè expendis, cùm de malis tuis doles, & de donis Dei gratias agis. De hoc autem multum doleas, quia nunquam dignas Deo gratias, pro tam immensis beneficiis suis, exhibuisti. Sed nec adhuc satis regratiari ei potes, etiamsi ad aliud nihil vacares. Debes tamen cor tuum, ad Deum niti erigere; & quantum prævales Dei beneficia, cum magna attentione, pensare. 3. Quantum 3.
te dilexit, qui tanta mirabilia, in pulchritudine creaturarum ostendit: ut haberes promptam materiam ex sensibilibus mundi rebus, semper regratiandi Deo, qui te & ista bona creavit. Quapropter studе cum summa reverentia ei servire in lætitia cordis. sicut Angeli sanctiin cælis; prout possibile est in fragili corpore, & statu vitæ præsentis. qui comparatione futuræ beatitudinis, carcer animæ potiùs est appellandus. Propter hoc enim

Deus

Deus dignatus est homo fieri, pati, crucifigi, & mori: ut per passionem, crucem, mortem suam, tibi monstràret, quantum te diligeret, pro quo tantum laboravit, & sustinuit. Non sis ergo ingratus, nec obliviscaris omnium eorum, quæ feci, Dominus JESUS in terris: sed diligenter retracta magna opera Dei, toto generi humano largiflùè data. Qui adhuc multo majora bona promisit, & certissime reddet tibi in cœlis: si tamen gratus fueris de præsentibus bonis, & usque ad mortem permanseris in modico fidelis. 4. Magnum vitium est ingratitudo, & apud Deum & homines vituperabile nimis. Indignus est enim beneficio divino, qui gratias non agit Deo, corde devoto. Nec ampliora meretur accipere, qui se extollit in aliquo: aut negligenter operatur, uno tantum sibi talento concesso. Magnum utique est, quòd Deus dignatur homini aliquid dare. Nec parvum debet reputari, quod tam magnus Dominus & excelsus super omnes, dat homini pauperi & peccatori, qui nil dignum habet ad retribuendum. Multum ergo Deus ametur, semper laus ejus in ore versetur, & parvum pro magno capitur. Totum illi retribuatur, totum ei ascribatur; qui totum utique dedit, & indigno benefecit. Nec aliud Deus requirit, nisi ut purè ametur, & pro omnibus digne laudetur: quatenus eum super omnia amando, laudando, honorando, & gratias agendo, homo in Christo perpetuè beatificetur, Amen.

VIGESIMA SEXTA.

De utili exercitio, in Christi passione.

1. *Ego dilecto meo, & ad me conversio ejus.* Inter dilectos, mutua placet sermocinatio, & secretum diligiter consilium quale & sæpè agitur, inter animam devotam, & Jesum crucifixum. Hæc ergo dicit: Ego dilecto meo sum id, quod sum; & præter ipsum, non curo alium. Ipsi soli cupio intendere, ipsi me totaliter commendo; quia ipsi cura est de me, & ad me sine dubio, conversio ejus. Nolo ergo ut oculi mei alicubi divertantur; sed ut totum cor meum, in dilectum meum convertatur, qui pro me passus est, & crucifixus: immò totus ex amore vulneratus, & vulneribus fauciatus. Olim quæsivi parvulum vagientem, in præsepio: sed nunc cupio aspicere pendentem, in patibulo. Sicut enim tunc me converti, ad adorandum parvulum natum, ita & nunc me converto ad ipsum, ut plangam pro me nec datum, 2. In omnibus his, mihi dilectus est, qui totus mihi datus est: pro me verè natus, pro me verè passus & immolatus. Fudit quandoque compassionis lachrymas, nunc autem pretiosum dat sanguinem, Ecce quomodò amabat me, qui se tradit in mortem; ut me liberaret à morte. Nonne meritò, cæteris neglectis, ad hunc dilectum quærendum, habendum, & amplexandum, me convertere debeo, cujus enarrabilis me indesinenter respicit dilectio? Fit autem specialis ad me conversio ejus, quando internis amoris stimulis, ad recolendam passionis suæ memoriam, me excitat, & sibi regratiari, ac

1 Vox animæ. *Cant.* 7.

ac intimè conformari postulat; quia in nulla re: tantum pro me laboravit. Ibi redemptionis mysterium mihi aperit; & ad sapiendum, quæ Dei sunt, plenius instruit. Nam supra hominem est hæc sapientia, quæ desursum veniet: docens & suadens, non aliunde gloriari, nisi in cruce Domini mei Jesu Christi in quo tota salus, & redemptio mea consistit. *Galat. 6.* *Per quem etiam mihi mundus crucifixus est, & ego mundo*; ut fiducialiter dicere ad *Cant. 7.* eum libeat; *Ego dilecto meo, & ad me conversio ejus.* Multa mihi dulcedo, in hoc verbo clausa videtur: etsi non capio omnia, non tamen despero vel minima accipere. Tantum dilectus ad me convertatur, & dicat quodcunque placuerit: scio, quòd non frustra loquetur. 3. Dic mihi dilecte JESU, verbum mysterii tui, verbum passionis tuæ & crucis. quod in carne manifestè gessisti: Non enim omnes capiunt verbum crucis: quod aliis quidem scandalum videtur, aliis autem stultitia est; mihi verò Dei virtus & sapientia, salus quoque mundi, & vita æterna. Si quis aliter sapit, infidelis est, & desipit, & judicium Dei adversum se portabit. 4. Passio mea, ait dilectus, est tanquam nobilis quædam herba aromatica, optimi odoris & dulcissimi saporis: quæ diligenter in corde præcogitata, tanquam in mortariolo benè trita, fortissimum spargit odorem, omnium vitiorum morbum sanans & languorem, In hac siquidem invenies medicamentum animæ tuæ, & plenum solatium cujuscumque pressuræ. Sed oportet, vel frequenter in ea te exerceas & ex toto corde, te illi studeas conformare. Tunc etenim religiosè vivere incipies & veraciter in virtutibus proficies, atque securè morieris; si me in vita & in morte; per passionem & crucem fueris imitatus. Sed proh dolor, ego sum abjectus in domo mea, & retrorsum projectus. Nam valdè alienus & exclusus videor à multorum cordibus, quibus vita mea non sapit; quos passio mea non movet, nec trahit, neque eis ad cor transit, ut deberet; sed vanis & superfluis rebus implicantur. Suam quotidianam miseriam & necessitatem, studiosè pensant; & qualiter mala temporalia declinent, sollicitantur; sed quanta pro ipsis passus sum, rarò vel modicum recogitant. Miseri sunt & miserabiles, pleni curis & querelis; qui modicum pro me pati possunt: multum autem agere pro sua voluptate concupiscunt: quin etiam pro suo explendo desiderio, nullum penè laborem sentiunt. Heu tales, ex passione mea fructum salutiferum non trahunt t sed propter suam nimiam mollitiem, quam ad seipsos habent, gravem animæ perniciem incurrunt. Si enim perfectè sanari vellent, & à passionibus liberari, tota humilitate ad vera animæ remedia, in passione mea abscondita, confugerent: & ex merito & virtute passionis meæ fortiores fierent, & omnia contraria patienter ferre discerent. Non sapit passio mea, nisi morosè & seriosè eam meditantibus, & ferventer cupientibus eandem imitari. Lignum vitæ est apprehendentibus eam; & qui bene sequitur eam, beatus in facto suo erit. Nam & in præsenti majorem gratiam, & in futuro ampliorem obtinebit gloriam. 5. Recollige ergo sensus tuos, & maneas apud temetipsum, omnem excludendo tumultum. Dehinc brevem assume ex passione particulam, & diligenter eam per

Vox animæ. 3.

Vox Christi. 4.

Vox Christi. 5.

percogita, ſecundùm tempus & horam. Hæc ſiquidem diebus ſingulis ad memoriam reducta, magis ac magis ſapiet, confortabit, & accendet meditantem. Omnis namque ſpiritalis profectus & perfectio, in ea reperitur: ſed non niſi ab amantibus & deſiderantibus eam æmulari, hæc bona guſtantur. Carnalibus & ſæcularibus, videtur amara, & dura; ſed piis & devotis, dulcis eſt atque ſolatioſa. Qui enim tendunt ad honores, vel ad terrenas captandas facultates, quærentes ubique propria commoda, iſti paſſioni meæ non congruunt, nec ejus internam ſuavitatem attingere poſſunt, Qui verò mundum quærit contemnere, nec non carnem ſuam cum vitiis, & concupiſcentiis ejus crucifigere; hic maximam reperit conſolationem, & ſingularem in paſſione mea ſentiet devotionem. Tali etenim animæ ego loquor: *Columba mea, in foraminibus petræ in cavernis maceriæ.* Huic & illud frequenter ingero, quod cuidam dilecto dixi diſcipulo: Mitte manum tuam huc, & cognoſce loca clavorum meorum, & noli eſſe puſillanimus & trepidus, ſed fortis & magnanimus, in paſſionibus meis imitandis. Habebit & unicum refugium, in dextri lateris mei aperto vulnere, quicunque ſe nititur abnegare, & ab omni creaturarum affectione expoliare. Fiet quoque eò liberior ad inviſendum me, in profundo amoris vulnere, quo nulla ei jam cura eſt de creato ſolamine. Ego enim traho omnia interiora ejus ad meipſum, ut ſeſe non ſentiat, qui vulneratum cor meum ſentit. Fac ergo te alienum ab omni occupatione terrena: vacuas poſtpone ſollicitudines, elonga te ab amicis & notis, ſerva te purum & liberum ab omnibus ut poſſis intrare ad dilectum, per oſtium lateralis vulneris. Talem induc affectum, qualem habuerunt mulieres ſanctæ, quæ me pendentem in cruce conſpexerunt, & ſicut unigenitum filium ſuum amariſſimè deplanxerunt. Tunc enim poteris verè cognoſcere & ſapere, quantum paſſio mea in corde amantis valeat, ſi dilectæ Matris viſcera indueris: ſi nil ita diligendum ſicut me, ex toto corde tuo cenſueris: quia ex magnitudine amoris, trahitur magnitudo compaſſionis. 6. Bene & optimè, placent mihi verba tua, Domine Jeſu Chriſte. Unde rogo te, ut quamvis in omnibus non valeo te perfectè imitari, concede tamen exiguè tibi compati. Levabo igitur oculos cordis mei, ad Dominum meum cruce nudè ſuſpenſum. Attentè ſingulas plagas & puncturas corporis tui conſiderabo. atque unica devotione vulneratas manus & perforatos pedes, cum ſuis clavis, amplexabor & oſculabor. Dehinc, & in apertum vulnus lateris tui, tanquam in cameram dilecti mei dormientis, introibo: Ubi abſconditè vivam, & ab omni nocumento protegar, ac felici quiete in pace divina repauſem. Non timebo mala, quæcunque mihi illata fuerint, nec quæcunque de me dici vel ſentiri, deſpectivè potuerint; dummodò tu mecum ſis, mecumque permanſeris. Ego ero fidens in te, & in latere tuo, die ac nocte morabor. Tu fidelior es amicus, quàm totus hic mundus. Tu fortior ad muniendum murus, quàm omnis Angelorum exercitus. Et ideò nunquam immemor eſſe debeo: ſed quantum poſſibilitas permittit & infirmitas, tuæ amariſſimæ

6. Vox animæ

Cant. 2.

Joan. 20.

mæ passionis dolens recordabor. De qua tamen satis cogitare, loqui, & scribere, nulla creatura planè & dignè sufficit, etiam si ad aliud nihil omnes vacaret: quia omnem creaturæ comprehensionem excedit, quòd tu Deus, Creator omnium, homo fieri, & pro hominibus mori, dignatus es. 7. Oro igitur suppliciter te, Domine, ut me peccatorem misericorditer respicias: & per ineffabilem gratiam tuam interiùs illumines, frequenter visites, lachrimis irriges, compunctione conteras & emundes: ut quem pretioso sanguine tuo redemisti, sedula passionis tuæ meditatione, renoves & accendas. Concede mihi in ea devotè proficere, & cunctarum passionum mearum salutaria remedia, exinde semper suscipere. Utinam magis & profundiùs, mihi ad cor transeat, quàm hactenus fecit: & sic me afficiat atque informet quemadmodum multos sanctos & sanctas, sæpius accendit & compunxit: quatenus etiàm in vita mea, similitudo mortis tuæ resultet, per operationem spiritus, & mortificationem carnis: possimque illud memoriale verbum Apostoli dicere: *Quia Christo confixus sum cruci.* Et illud æquè amantissimum verbum, contra omnes carnales & vaniloquos mundi sapientes prædicare: De cætero, nemo mihi molestus sit: *Ego enim stigmata JESU in corpore meo porto.* Portabat B. Apostolus Paulus, gloriosa & pretiosa stigmata tua, in corpore suo; cùm præter quotidianam passionis tuæ memoriam, toto cordis affectu, exteriùs affligi & vilipendi, pro nomine tuo gaudebat: Et quicquid corporaliter grave, vel spiritualiter molestum sentiebat, hoc totum leve & multùm tolerabile, ex amorosa

7. Gal. 2. Gal. 6.

consideratione vulnerum tuorum, ducebat. Et ideò hortabatur omnes fideles amatores tuos, dicens: *Semper mortificationem Jesu, in corpore nostro circumferamus*: ut & vita Jesu, in corporibus nostris manifestetur. Stude & tu anima mea hoc ipsum tam facere, his præcipuè diebus, quibus in Ecclesia venerabilis memoria Dominicæ passionis agitur, ac lugubri mente, & devota attentione, illuc oculum speculationis dirige, ubi Jesum noveris in gravioribus pœnis pro te fuisse. Dic affectuosè cum sponsa, memor semper Sponsi tui, ex amore crucifixi: *Ego dilecto meo, & ad me conversio ejus.*

2. Cor. 4. Cant. 7.

VIGESIMA SEPTIMA.

De septem notabilibus punctis cogitandi de passione Christi.

1. *Attendite, & videte, si est dolor similis, sicut dolor meus.* Super omnia Dei beneficia, humano generi impensa, passio Christi altiùs eminet, & corda plus compungit; Ideò ad tam magnum beneficium memorandum, mens evigilare debet; & cum magna cordis compassione, de amaritudine passionis Christi sedulò pensare: quia hoc est Deo placitum, & salubre cogitanti. Nam singula vulnera, medicamina sunt animarum; & dura flagellorum verba, divini amoris sunt indicia, & peccatorum nostrorum purgamenta. O quantas gratias teneor Christo reddere, pro quolibet verbere ac duro vulnere, quæ in corpore suo pertulit, pro me vili peccatore. 2. Pensa igitur primò, quis est, qui hæc patitur: secundò à quibus patitur: tertiò quanta patitur: quartò, pro quibus patitur: quintò, quam

1. Thren. 1. 2.

quàm longo tempore patitur : sextò, in quibus locis patitur : septimò, in quibus membris patitur. Multum enim juvant ad intimam compassionem, si hæc septem notabilia per ordinem considerentur. Nam si personam patientis attendis, nulla dignior, nulla major, nulla sanctior, nulla excellentior est. Siquidem filius Dei est iste, qui patitur; unigenitus Dei Patris primogenitus Virginis Matris, de Spiritu sancto conceptus; sanctitate & gratia plenus, signis & virtutibus clarus, in mundo sine peccato conversatus. Ipse est verus agnus Dei absque macula, in lege præfiguratus, à Prophetis prænuntiatus, à multis regibus & justis desideratus; à Patre in mundum, pro salute mundi passurus, destinatus; ad crucem & mortem sponte paratus, pro peccatis nostris in ara crucis, Deo Patri immolatus. Hic ergo talis ac tantus, verus Sacerdos & summus Pontifex, sanctus, innocens, immaculatus; Rex Regum Dominus, Creator omnium rerum, Angelorum Conditor, hominum Redemptor; non refugit ab hominibus despici, capi, ligari, flagellari, crucifigi, mori, sepeliri, sicut docet textus sacræ passionis ejus apertè.

1. Quis Patitur.

3. 3. O lamentabile spectaculum omni transeunti, per viam hujus vitæ, ad inspiciendum foris expansum; & ad limitandum intus, omnibus fidelibus in exemplum datum. Quæso diligenter perpende singula verba ac verbera, in passione descripta; quia pro tua salute, omnia sunt gesta. Nam maximam charitatem Christi tibi commendant, & patientiam in omni tribulatione servandam ostendit. Certissimò constat, quòd in comparatione dolorum & opprobriorum Christi, nullius ponderis sunt angustiæ tuæ, quas pateris. Bonum est ergo tibi hic oculum frequenter habere, & in dolorosa passione Christi solatium quærere; & tanquam columba, in foraminibus petræ habitare, & pro pœnis Jesu gemere. Plus enim consolabitur te solus JESUS, in meditatione suæ benedictæ passionis, quàm totus hic mundus, in omnibus honoribus & divitiis suis. In passione Christi invenies, quod te ædificet, & conscientiam purificet; sed in dilectione mundanorum, brevis est lætitia, & sordida remanet conscientia. Omne enim, quod de Deo non est, vanitas est, & pro nihilo reputandum. Passio autem Christi, vivus sermo est, & efficax lectio, ad instruendum, & igniendum, & purificandum, atque omni gladio acutior, pertingit usque ad intima cordis. Nam negligentiam increpat, duritiam emollit, ad compassionem cor amantis scindit, atque ad fletum sæpissimè movet. Toties enim anima devota compungitur, & quodammodo intus vulneratur: quoties passio Christi legitur, aut prædicatur; vel quando crux aspicitur, aut Jesus Christus, & hic crucifixus, nominatur. Et hoc est animæ magnum solatium, si de passione Christi cogitans, dolorem ejus sentit in mente, quem Christus passus est, & sensit multipliciter in corpore. 4. Nunc ergo attende, & quasi præsentem intuere Christum, qui pro te ista patitur. Primò cogita dignitatem personæ, & contristare vehementer, quia Deus in carne tam contumeliosè tractatur. Ecce altissimus super omnes, infra omnes deprimitur: nobilissimus, dehonestatur; speciosissimus spatis iniquinatur; sapientissimus, deridetur; potentissimus

4. Dignitas personæ patientis.

ligatur; innocentissimus, flagellatur, sanctissimus, spinis coronatur; mitissimus, colaphizatur; ditissimus, depauperatur; largissimus spoliatur; castissimus, denudatur; diguissimus, blasphematur; optimus, vituperatur; doctissimus, fatuus, reputatur, amantissimus, oditur, veracissimus, abnegatur; dulcissimus, felle potatur: benedictus, maledicitur, pacificus, molestatur; justus, accusatur; innoxius, condemnatur; medicus, vulneratur; Dei filius, crucifigitur; immortalis, occiditur, Dominus pro servo suspenditur. O facinus inauditum! O horrendum & execrabile maleficium Judæorum: quod tamen Deus, per suam piissimam misericordiam & sufferentiam, convertit in tam magnum bonum, scilicet in salutem omnium credentium. Nam unde ad horam lux mundi extinguitur, inde æterna lux in mentibus fidelium reparatur. Et unde ad breve tempus vitæ moritur, inde æterna mors in electis trucidatur. Denique ex passione Christi, diabolus vincitur & confunditur: infernus despoliatur, latro convertitur; mundus redimitur, justorum animæ de limbo liberantur; portæ cæli aperiuntur, Angelorum ruinæ restaurantur; salus æterna per Christum
5. facta, toti mundo declaratur. 5. Secundò pensa, à quibus hæc mala Christus patitur. Certè à propria gente, à populo peculiari sibi dilecto, à cognatis suis se-
2. cundùm carnem, ab Israëlitis Abrahæ
A quibus Christus patitur. filiis, quos olim tam multis beneficiis ditavit, tot privilegiis sublimavit, præceptis ac legibus & cæremoniis, præ cæteris gentibus, instruxit: Ab hominibus, quos ipse condidit, quibus optimam terræ partem tradidit, propter quos in mundum venit, & salvare desideravit. Ab his igitur tam magnificè beneficiatis & exaltatis, Christus iniquè spernitur, invidiosè accusatur, sine causa affligitur, & tandem morte turpissimâ condemnatur. Non fuerunt memores multitudinis misericordiarum suarum, quæ à sæculo sunt: neque mirabilium operum suorum, quæ ostendit eis, etiam postquam offenderunt in multis. Non attenderunt, quam humiliter inter eos vixit, quam salubriter eos docuit; quomodo paupertatem amavit, & divitias contempsit: quomodo honores fugit, & humiles ac simplices elegit: quam multos infirmos sanavit, cæcos illuminavit, dæmones ejecit, leprosos mundavit; ac aliis multis gloriosis signis clarens, factis Deum se probavit; & necessitatibus corporis nostri fruens, verum hominem se esse monstravit. Pro istis utique bonis & exi[illegible]is virtutibus; divina potentia patratis, non contumeliam meruit, sed gloriam; non pœnam, sed gratitudinem; non odium, sed amorem; non derisum, sed magis honorem recipere ab omnibus debuit. Sed proh dolor! perversi & increduli, ingrati omnibus beneficiis extiterunt: & pro multis bonis multa mala reddiderunt. Nec non alios quàm plurimos, pro augenda malitia sua, ad idem facinus instigarunt, minis & clamoribus mortem innocentis petierunt. Nam persuasione principum, & sacerdotum agitatione populi commoti sunt, omnes Christo adversantur: senes cum junio-

Joan. 19. junioribus, clamitant terribilibus vocibus. *Tolle, tolle, crucifigatur.* Versa est omnis anterior laus & honor, in lamentum; omnis plausus & cantus Hæbreorum pueorum, in ululatum sævientium luporum. Nulla ætas defuit, nullus sexus conticuit, nullus status prætermissus est; omnes pravi corde Judæi & gentiles, concordant & consentiunt, ut Jesum morti cito tradant, & innocentem animam in cruce suspendant. Quapropter omnes isti efficiuntur æternæ damnationis rei in morte Christi: Verè maligni homicidæ, & crudeles nimis deicidæ, qui filio Dei in nullo pepercerunt: sed omnia mala quæ potuerunt, in eum perpetrarunt. Nam finxerunt falsa, & bene ac inclytè gesta perverterunt. O mira Dei clementia. O inæstimabilis Christi patientia, quæ tantis injuriis commoveri non potuit, nec pœnis superari. Exemplum enim optimum, & fortissimum solatium, omnibus injuriàm patientibus, in hoc articulo dedit: ut saltem pauca verba volantia sustineant, qui dura verba nequeunt adhuc sustinere. 6. Tertiò pensare debes, quanta Christus patitur, & à quàm multis multa mala sibi irrogantur. Constat profectò Evangelio teste, quia primò pro parva pecunia, à proprio discipulo venditus fuit: postea osculo fictæ pacis, hostibus traditus est: à sacerdotibus graviter objurgatus; à Pontifice blasphemus vocatus, à Scribis & Phariseis diffamatus: à majoribus civitatis accusatus; à ministris judici præsentatus; ab Herode spretus & illusus; à Pilato morti adjudicatus: ab armigeris captus & ligatus, à militibus flagellatus & coronatus: à servis convitiatus; consputus, & colaphizatus: ab ancillis abominatus, ita ut Petro dicerent: Verè ex illis es: *Et tu cum Jesu Galileo eras.* Matth. 26. Vix aliquis tam inops & vilis est inventus, qui de pœnis JESU non est gravisus. O dolor super dolorem. O pauperem & humilem Jesum, non habentem consolatorem, nec adjutorem à filiis hominum, Noti recesserant, amici longè steterunt: flere poterant, adjuvare nequibant. Inter hostes nequissimos Jesus est derelictus, à majore usque ad minorem, fuit ad mortem postulatus: Cum confusione & clamore extra civitatem ductus, ligno crucis oneratus, vestibus suis spoliatus, inter latrones nudè suspensus, clavis affixus, felle & aceto potatus. Gravia fuerunt impia verba, graviora dura verbera, gravissima horrida crucis supplicia. In tenerrimo, sanctissimo, purissimo, ac speciosissimo virgineo corpore, exercuerunt tam ignominiosa tormenta; ut à planta pedis usque ad verticem, nulla esset sanitas corporis, sed tanquam leprosus appareret omnibus intuentibus. Vide ergo nunc, & considera, si est dolor similis dolori ejus, quem patitur pro te Deus tuus, numera, si potes, omnia verbera, omnia vulnera, omnes plagas, omnia improperia, omnia inquinamenta, à multis sibi inflicta: & compatere corde compassivo, omnia ista æquanimiter patienti. Describe ea in tabula cordis tui, pro memoriali perenni: & in omni tribulatione, tuâ dirige oculum mentis ad Jesum pendentem

6.

3. Quanta Christus patitur.

in cruce. Hæc enim crucifixio, fuit Christo post tam multas pœnas sibi incussas, ignominiosissima, amarissima, & gravissima. Fuit etiam tristissima sibi, ex parte amicorum á longè stantium, & lugentium uberrimè, quia eorum luctum & gemitum, suum reputabat dolorem. Fuit quoque crudelissima, ex parte adversariorum ipsum deridentium, convitiantium, & gratulantium de interitu eius, qui nulla miseratione, de tantis pœnis & malis movebantur. Ecce jam audisti, quanta, & à quantis passus est Christus: cui meritò compari debeat omnis Christianus. Si quis videret patrem suum, aut aliquem charissimum amicum, ante se tot pœnis cruciari & in publico patibulo, ante portam suspendi; nonne statim quasi amicus effectus, præ dolore tabesceret, & deficeret; Multò magis ergo passio Christi, debet intima viscera tua penetrare, & ad saluberrimum luctum provocare. Stude igitur omnem carnalem amorem à te abjicere, omnem vanam lætitiam excludere: quatenus inter devotos amatores Christi, merearis computari, qui quotidiè in passione Dominica se exercent: & omnes dolores Christi ita in se trahunt: ut de propriis læsionibus & injuriis, parum vel nihil ponderent. De quibus ait B. Paulus Apostolus, dominicæ passionis amator: Hoc sentite in vobis, quod & in Christo Jesu: *Qui semetipsum exinanivit, formam servi accipiens, factus obediens usque ad mortem crucis.* Philip. 2.

7. Quartò pensabis, pro quibus passus est Christus, & qua de causa tam amaram mortem pertulit Deus. Utique pro peccatis nostris, quæ à parentibus nostris contraximus: & quæ etiam singulari propria iniquitate perpetravimus, in qualicunque ætate, vel statu, vel ordine, vel officio. Omnes enim peccaverunt, & egent gloria Dei (ait Apostolus) sive Judæi, sive gentiles; sive servi, sive liberi; sive pauperes, sive divites; sive Reges, sive Principes; sive Clerici, sive Laici, sive Sacerdotes, sive Doctores; sive Prælati, sive subditi: omnes inquam filii Adam, omnes filii iræ, per naturam geniti: sed per gratiam Christi liberamur, per baptismum Christi mundamur, per mortem Christi ab æterna morte salvamur. Sive ergo dicatur passio Christi, sive sanguis Christi, sive crux Christi, sive mors Christi, ad idem valet, & hoc totum simul nobis proficit ad salutem; quia in Christum credendo, & Christum amando, Christo incorporamur & vivimus. Caput enim pro membris passum est, caput pro membris doluit, caput pro membris in cruce oravit, & veniam impetravit. Igitur pro omnibus mortuus est Christus, ut gustatá morte temporali, vinceret mortem æternam, & de peccato damnaret peccatum: hoc est, per pœnam passionis suæ, solveret omnia debita peccatorum nostrorum. Hinc quoque B. Petrus, gratiam Christi, & meritum passionis ejus commendans ait: *Christus semel pro peccatis nostris mortuus est, justus pro injusto: ut nos offerret Deo, mortificatos quidem carne, vivificatos autem spiritu.* Hinc etiam in Apocalypsi legitur, quòd sanctorum animæ, cum magna gratiarum actione, ante thronum Dei cecidérunt: & coram agno laudes pro sua redemptione cantaverunt, dicentes: *Redemisti nos Deo, in sanguine tuo, ex omni tribu, & lingua, & populo, & natione: & fecisti*

4. Pro quibus Christus patitur. Rom. 3.

1. Petr. 3.

Apoc. 5.

feciſtinos Deo noſtro, regnum & ſacerdotes. Hinc quoque eſt, quod ſancta mater Eccleſia, in litaniis Sanctorum, quando pro diverſis neceſſitatibus & periculis orat, hanc petitionem ſpecialiter ad Chriſtum dirigit: Per paſſionem & crucem, per mortem & ſepulturam tuam, libera nos Domine. Talis enim oratio maximè Deo placet, & ampliorem fiduciam præſtat veniam impetrandi, propter meritum paſſionis Chriſti. Eſt autem paſſio Chriſti theſaurus Eccleſiæ, qui non poteſt exhauriri, nec conſumi, ſed eſt infinitæ virtutis & dignitatis. Per hanc quippe omne debitum ſolvitur, omne peccatum dimittitur; & pœnitentibus regnum cælorum promittitur ac donatur, quod per multa millia annorum clauſum tenebatur. O ſuaviſſima reconciliatio, ad placandam faciem divinam. O digniſſima oblatio, ad recuperandam gratiam amiſſam. O pleniſſima ſatisfactio, ad abſtergendam omnem maculam peccatorum filiorum Adam, in quo omnes peccaverunt & ceciderunt. Quia ergo Chriſtus, nullam à peccato liberum reperit, ideò liberandis omnibus venit, pro omnibus ex charitate ſatisfacit; ex pietate voluit, ex divinitate potuit, ex humanitate opus redemptionis
2. Cor. 5. implevit. Unde B. Paulus ajebat: *Deus erat in Chriſto mundum reconcilians ſibi: obſecramus pro Chriſto, reconciliamini Deo.* Ecce habes, & audiſti, pro quibus paſſus eſt Chriſtus, & qua de cauſa hanc mortem pati dignatus eſt: quia pro omnibus hominibus, cujuſcunque ætatis &
3. ſexus ex Adam origine natis. 8. Quinto penſabis, quàm longo tempore Chriſtus paſſus eſt, & quamdiu in pœnis fuit: quia hoc ad longanimitatem patientiæ ejus pertinet; & notabilem confortationem puſillis ac triſtibus præbet. Attende & diligenter perlege, omnes ſancti Evangelii libros, & apertè invenies, quia tota vita Chriſti, ab initio nativitatis ſuæ, uſque ad exitum vitæ, in magna paupertate, in perſequutione & tentatione, in labore & fatigatione, in deſpectione & obloquutione pravorum exercita fuit, ac tandem in crucis mortificatione conſummata: Sicque nullum tempus abſque tribulatione pertranſiit, quamdiu in ſæculo vixit. Sed conſiderando certum diem & horam paſſionis ſuæ, tunc à veſpera ſacratiſſimæ cœnæ, triſtitia imminentis doloris ac futuræ mortis incæpit: quando cœnantibus adhuc diſcipulis eis prædixit, quòd eadem nocte, ab uno eorum, tradendus eſſet in manus peccatorum: & duravit uſque poſt horam ſepulturæ ejus, immo uſque ad tertium diem, in quo reſurrexit à mortuis: tunc enim apparuit diſcipulis ſuis, vivus, lætus, & glorioſus. Grave igitur fuit peccatum hominis, quod tanto tempore, & tantis doloribus, vix expiari potuit: pro quo & Dei filium crucifigi ac mori, neceſſarium fuit. Unde quia fragilitas humana eſt valdè magna, & ad malum prona ab adoleſcentia ſua: inſuper & ex multis occaſionibus & tentationibus, contingit homines peccare diverſis temporibus & horis, tam diuturnis quàm nocturnis; ſæpè etiam ſcienter, ſæpè ignoranter: ita ut vix aliqua dies vel hora prætereat, abſque delicto & Dei offenſa. Idcirco ne homo propter nimietatem delictorum ſuorum, deſperet de venia conſequenda. Salvator noſter Jeſus

5. Quam longo tempore Chriſtus patitur.

Christus, passus est pro omnibus nobis, gravissimos dolores longo tempore, & in diversis horis: quia per totam noctem & diem, pro peccatis filiorum hominum, laboravit sustinendo, sæpissimè pretiosum sanguinem suum effundens.

De septem horis Canonicis. Tunc etiam veraciter in his temporibus, septem horas canonicas, ad laudem Dei Patris sui complevit, non canendo, sed patiendo, & orando pro nobis. Quapropter omnes religiosi exemplo Christi informati, debent has septem horas quotidie Deo persolvere: quia Christus semetipsum holocaustum Deo in odorem suavitatis, in ara crucis obtulit; & tanquam electus aries inter vepres peccatorum pendens, pro Isaac, id est, pro omnibus electis immolatus est. De quo B. Petrus, Christi fidelibus scribens, ad gratitudinem eos hortatur, dicens: *Non enim corruptibilibus, argento vel auro, redempti estis, de vana vestra conversatione paternæ traditionis; sed pretioso sanguine, quasi agni immaculati, JEsu Christi.* Voluit ergo Redemptor noster, Dominus JESUS Christus, tam longo tempore, tam multas pœnalitates, in suo sanctissimo corpore sustinere, ad delendum chirographum damnationis nostræ; ad excitandum nos ad fervorem strictæ pœnitentiæ; ad dandum exemplum magnæ patientiæ cunctis diebus vitæ nostræ. Et verè patientia est nobis omnibus summè necessaria, quamdiu degimus in hac misera vita, tentationibus plena. Quia nemo se securus, nec una quidem die aut hora, à laqueis diaboli, & ruina peccati; in quocunque loco fuerit, aut ordine, aut officio constitutus; nisi gratiâ & misericordiâ Dei, fuerit omni hora, desuper respectus & munitus. Sed inter hæc mala & pericula confugiendum est præcipuè ad passionem Dominicam: & sub arbore crucis, tanquam sub umbraculo divinæ protectionis, latitandum & pausandum, atque de patientia Christi, intimè & sæpè meditandum: quia ipse habet virtutem sapidissimam, dulcandi & mitigàndi omnes amaritudines passionum nostrarum, & alleviandi gravamina, à quocumque homine vel spiritu fuerit aliquis exacerbatus. 9. Stude igitur exemplo Christi, & sanctorum ejus æquanimiter vitæ hujus adversitates sufferre, & patientiam pro armis tenere. Noli conqueri de longitudine temporis, nec de acerbitate afflictionis; sed pensa, quia Christus graviora diutius pro te pertulit; & ideò justum est, ut eandem viam sequaris. Nam patiendo pro Christo, multum promereris, & multa bona exinde consequeris. Primò quidem Deum altius honorificas, si de manu ejus, quælibet contraria benevolè capis. Angelos lætificas, qui de tua tolerantia, gaudent in cœlis. Proximum ædificas, si injurias tacitè feras. Diabolum confundis, si læsus & contemptus, gratias agis. Coronam tuam duplicas; quia hic majorem gratiam, & in futuro altiorem gloriam recipies. Siquidem, omnis præsens labor parvus est, & brevis hæc vita: sed merces sequens, grandis est, & requies infinita. Revera toties martyr Dei efficeris, quoties pro Deo pœnam libenter pateris. Non ergo æstimes Deum tibi adversari, si in hoc mundo molestaris, & deprimeris. Gaude potius, quia hic humiliaris & flagellaris, ut postea cum Christo in æternum glorificeris,

1. Petr. 1.

9. De laude patientiæ.

ris. Sæpè enim plus nocent prosperа, quàm adversa ; & citiùs decipiunt blandimenta, quàm amara vituperia. Noli ergò deficere in tribulatione tua, pro Christi nomine & amore; sed constanter patienti animo omnia sustine, sicut Christus & omnes sancti fecerunt, qui dolores sustinendo, hostem vicerunt. Nam adversa patiendo, fit homo melior: auro pulchrior, vitro clarior: à vitiis purgatior, virtutibus perfectior: Christo acceptior, sanctis similior: hostibus fortior, amicis amabilior. Fit etiam quisque ad custodiam sui cautior, ad compassionem promptior; ad humilitatem profundior, ad discretionem pendentior; ad orandum ferventior, ad cœlestia paratior, ab inferno securior. Hæc sunt bona germina sanctæ patientiæ, quæ maximè relucent in Christi amarissima passione: & hæc, omnibus nobis proponitur imitanda. Ipsa namque sacratissima passio, cunctis sanctorum passionibus, fuit dolore acerbissima: humilitate profundissima, charitate excellentissima: obedientia perfectissima, patientia fortissima, puritate innocentissima, utilitate saluberrima: meritis dignissima, remediis efficacissima: satisfactione pro omnibus sufficientissima, placatione aptissima: reconciliatione gratissima, oblatione acceptissima, redemptione fructuosissima, mysteriis plenissima: omnium virtutum suavitate redolentissima: omnibus scientiis, artibus, & medicinis præferenda. Tam magna, tam alta: tam longa, tam profunda: tam dulcis, tam devota: tam compunctiva, tam amorosa: tam fervida, tam solatiosa: tam sapida, tam virtuosa est passio Redemptoris nostri, ut nullis vocibus humanis valeat plenè commendari, nullis angelicis linguis, dignè queat explicari: sed semper nova est & vivida, semper reficit & confortat, instruit, & accendit; sed præcipuè eos, qui contemptis omnibus, in vulneribus JESU Christi solatium suum quærunt. 10. Sextò notabis omnia illa loca, in quibus Christus passus est pro te aliquas contumelias vel pœnas. In monte siquidem Oliveti, ter oravit: ibi præ tristitia & pavore, sanguinem sudavit; & oratione factâ, in voluntatem Patris sui, perfectè se resignavit. In horto, à Judæis quæsitus est, & inventus; non fugit ab eis, sed obviam processit: A Juda, proditus est; & ore ficto, osculatus: ab armatis ministris, captus & ligatus. A prava cohorte, tanquàm pessimus latro, in tenebrosa nocte, cum facibus & laternis, ad civitatem violenter est tractus & ductus: & ne evaderet, vel ab aliquo eriperetur, cautissimè custoditur. In domo Annæ, primò examinatur; & quæritur ab eo, de doctrina sua, & discipulis ejus. Et cùm ad hæc bene respondisset, ab uno ministrorum, in maxillam duriter est percussus. In domo Caiphæ Pontificis, ubi multi congregati erant contra eum, multis injuriis & ludibriis vexatur, facies ejus obvelatur, sputis inquinatur, colaphis cæditur, & ut reus mortis proclamatur. Manè autem facto, vinctis manibus, publicè per plateas ad prætorium Pilati ducitur, & tanquàm transgressor legis, & populi subversor, graviter accusatur. Deindè, ad consistorium Herodis transmittitur, à quo derisus, & albâ veste indutus, velut fatuus reputatur, & ad Pilatum remittitur.

10. In quibus locis Christus patitur.

Ubique

Ubique illusus, ubique exprobratus; nullibi tutus, nullibi quietus; omnibus odiosus, omnibus abominabilis factus. Foris audit clamores, intus patitur dolores. Et post sæva verbera, & multa vulnera accepta, quasi vitâ istà indignus, extra civitatem cum contumelioſa Cruce educitur; atque inter latrones, in loco Calvariæ, nudus in Cruce suspenditur. Omnibus aut m consummatis, quæ de seipso scripta erant, in corde terræ, scilicet in monumento novo excisо, à justis viris Joseph & Nicodemo, reverenter sepelitur; & à sanctis mulieribus, multis lachrymis & suspiriis deploratur. Ecce, quàm multa loca, in passione sua, Christus visitavit; quàm sæpe in istis, pretiosum sanguinem suum fudit: quàm multa improperia, cum verberibus sustinuit, ut populum suum sanctificaret; & loca contaminata purgaret, in quibus homines sæpe peccant, & Deum offendunt.

11. 11. Quis enumeret (prôh dolor) omnia mala, quæ adhuc in multis locis, publicè & privatim fiunt; tam in domibus quàm in plateis: in hortis, in villis, in montibus & vallibus; in campis & silvis, in atriis & palatiis terrenis? Non est ibi Christus, non auditur ibi fletus de passione Salvatoris; sed vanitas vanitatum, jocus & risus in conviviis Herodis, cum suis Principibus. Væ iis, qui sic elongaverunt se ab eo, qui redemit eos; faciem ad mundum habentes, & dorsum ad Deum convertentes. Attamen pius Dominus, non cessat clamare post tales, & ad pœnitentiam revocare oves errantes. Nam spem magnam misericordiæ suæ reliquit hominibus, in tam benigna sufferentia omnium malorum & dolorum, suæ amarissimæ passionis: & præcipuè in illis locis, ubi erat productus & lacessitus. Unde pro malitiis hominum extinguendis, & pro immundis locis purgandis, gravissimè punitus est in suo sanctissimo corpore à multis. Et qui olim propter peccata hominum, maledictionem mundo intulit, nunc per effusionem sacri sanguinis sui benedictionem & remissionem peccatorum, omnibus pœnitentibus promisit. 12. Destruxit insuper per verbum 12.
prædicationis suæ, idola gentium, & habitacula dœmonum, subvertitque aras & nomina falsorum Deorum; & pro sacrilego ritu paganorum, & vitulis Judæorum, verum ac novum sacrificium pretiosi corporis sui instituit, in multis locis celebrandum. Propter hoc enim, fecit consecrari templa & altaria in multis locis, ad honorem nominis sui & sanctorum; ut stet firma fides Christianorum, & cultus floreat divinus, cum laudibus hymnorum. Sed & ad ornandum locum habitationis gloriæ suæ, & domum orationis optimis reliquiis illustrandam, reposuit ibidem devota & præclara signa passionis suæ, in memoriale sempiternum, atque in titulum triumphalem devictæ mortis, erexit Crucem sanctam, tanquàm aram fœderis & pacis, inter Deum & hominem; & tanquàm arcum æneum contra diaboli terrorem. 13. Dignum igitur est, ut 13.
jam in diversis locis, ab universis Christi fidelibus, à parvulis & magnis: à pauperibus & divitibus: à sapientibus & imperitis: à fortibus & infirmis: à Prælatis & subditis: per totum orbem terrarum, apertis januis, & omnium linguarum vocibus, Christus passus prædicetur, laudetur, & magnificetur: atque

super

ſuper omne nomen in cœlo & in terra, altiùs elevetur, pro omnibus confuſionibus & pœnis. in multis locis, à multis perſonis ſibi factis. Debes ergò & tu, devotionis cauſa ſtimulatus, in hoc ſancto die Paraſceves, omnia illa loca Dominicæ paſſionis, in mente tuâ depingere, & in ſpiritu Hieruſalem perluſtrare; ad imaginem Crucifixi oculos frequenter erigere, & cum interna compaſſione, ſacra Jeſu Chriſti ſtigmata inſpicere, quàm magna & multa fuerunt. Deinde veniam pete, ut ipſe tibi miſericorditer indulgeat, quotieſcunque in aliquo loco vel tempore ipſum offendiſti. Potes etiam altaria Eccleſiæ tuæ viſitare, & ad terram te proſternere: pavimentum ſive ſcabellum altaris, tribus aut quinque vicibus oſculari, in recordatione ſanguinis Chriſti ſuper terram
14 effuſi. 14. Debes inſuper. propter amorem & honorem Chriſti, cuncta ſanctæ Eccleſiæ loca Deo conſecrata, omnia monaſteria & hoſpitalia, ubicunque religioſè vivitur, & Deo ſervitur, in reverentia ſemper habere, eorumque bonis actibus congaudere, & adverſitatibus condolere: quatenus omnium bonorum, quæ ibi die ac nocte ad laudem Dei peraguntur, particeps effici merearis. Citò namque veniam à Deo obtinebit, quiſquis de peccatis ſuis veraciter dolens, de cætero firmiter ſe emendare proponit. Magnam quoque fiduciam Divinæ propitiationis acquiret, qui in omni re & petitione, paſſionem Chriſti in auxilium ſibi aſſumit: & plus de meritis Chriſti, & Sanctorum ſuffragiis, quam de propriis laboribus & virtutibus, confidet. Nam opera noſtra ſtrictè diſcuſſa, rarò ex toto ſunt pura. Et ideò neceſſe, ad humilitatem & confeſſionis remedium confugere, ſemper à Deo miſericordiam petere, ac totam ſpem ſalutis in Chriſto ponere, qui ſolus in omnibus perfectus eſt. Ipſe enim poteſt imperfectiones noſtras, celeriter & perfectè curare: & ampliorem gratiam, humilibus & contritis corde, præſtare. 15. Septimo & ultimo loco, attendere debes, & cum ingenti mœrore penſare, in quibus membris paſſus eſt Chriſtus: & quales pœnas, in ſingulis articulis, & quinque ſenſibus corporis, pertulit pro nobis. O quàm dura verbera in flagellatione ſuſtinuit: quàm multa millia vulnera ſibi inflicta fuerunt: quàm ſæpè in eodem puncto, repercuſſus eſt: quàm pœnaliter iſta ſenſit, & tacuit. Non manum oppoſuit, nec pedem vel aliud membrum ab ictibus retraxit, ſed ſponte ac liberè, totum corpus ſuum percutientibus tradidit: ut pro peccatis omnium hominum, plenè ſatisfaceret. Nam ſicut cuidam Religioſo, in viſione oſtenſum eſt: quoties Chriſtus, unum ictum verberantis, accepit, mox illum Patri pro nobis ex amore obtulit, petens ut delictis noſtris ignoſceret. Non enim tam dilectus Filius, contra Patrem aliquando murmuravit, quia tantis pœnis cum expoſuit. Non comminabatur, torquentibus ſe duriter: non iraſcebatur conſpuentibus ſe turpiter: non maledicebat, accuſantibus ſe fallaciter: ſed magis condoluit, excuſavit, toleravit, & oravit pro eis, ut acciperent veniam, dicens: *Pater dimitte illis, non enim ſciunt, quid faciunt.* 16. Sed, quæ cauſa tanti mali, & doloris immenſi? Certè

15 7. In quibus membris Chriſtus patitur.

Luca 23. 16.

multa peccata hominum, qui in multis membris suis, per quinque sensus sæpissimè delinquunt, & Dominum graviter offendunt. Nam corporis membra, quibus Deo servire deberent, & multa bona operari possent: hæc [proh dolor] timore Divino excluso diversis vanitatibus & delectationibus pravis, ausu temerario tradunt: & ita peccando, servi vitiorum, membra ac vasa dæmonum, fiunt. Quapropter Christus Filius Dei, compatiens hominibus, & cupiens sanare peccatores, & à laqueis diaboli eripere, graves & longos cruciatus, in sanctissimo corpore suo excepit & pertulit: ut per corporales dolores, in quinque sensibus suis, medicinam conferret animabus nostris: & omnes delectationes carnis, quæ militant adversus spiritum, doceret esse fugiendas, & mortificandas. Ne ergò Deus hominem, propter peccata sua, æternaliter puniret, qui summum bonum deserens, creaturis adhæsit: pius Dominus Christus, hanc in se pœnam temporalem & mortem carnis, pro culpis nostris, sine omni culpa suscepit; ut 17 iram Patris placaret, & ab æternis pœnis nos liberaret. 17. Sed jam ad singula membra vulneribus fauciata, oculum cordis converte: & pio compassionis affectu, lachrymas funde. A planta pedis incipe, & usque ad verticem capitis ascende, quia totum corpus JEsu, repletum est amarissimo dolore. Enimverò, si tu jam in tali esses dolore, aut jaceres in grabato gravatus langore, nonne placeret, qui tibi condoleret, & displiceret, qui te negligenter præteriret? Vide ergò Dominum JEsum, propter te passum, propter te vulneratum & mortuum, & habeto super omnibus doloribus ejus, ad minus gemitum, si non potes elicere planctum. Cum enim beatus Stephanus esset lapidatus, viri timorati & fideles, fecerunt planctum magnum super eum. Et ecce major Stephano: immò præ omnibus Sanctis, Sanctorum maximus pendet in ligno Crucis vulneribus plenus: & ideò meritò condolere sibi debet omnis fidelis: sed præcipuè Religiosus devotus, sæculo abdicatus. Intuere igitur primum, quàm graviter Christus passus est & vulneratus, in suis speciosis ac mundis pedibus, quibus per terram sæpè fatigatus ambulavit, verbum Dei prædicando: Cum quibus undas maris calcavit, sine navigio, sine humano adjutorio transferendo. Nam eâ virtute & potestate divinâ, quâ omnia creavit, & ventis & mari imperare, & ad usum sui habere potuit. Sed heu, quàm mirabilis rerum mutatio, & quàm incomprehensibilis Dei dispensatio; quod Author omnium creaturarum, & summus medicus animarum & corporum, qui multos claudos fecit subitò ambulare: nunc tam ferociter in pedibus suis vulneratur, tam fortiter ferris clavis perforatur, ut nec incedere quidem valeat, neque se movere: sed instar pessimi latronis, duris vinculis tenetur Cruci alligatus. Tali itaque pœnâ perfixus est in utroque pede, innocens Christus: qui secundùm Prophetam, solvit compeditos, illuminat cœcos, erigit elisos, diligit justos. Et quare hoc? Profectò, ut vincula peccatorum nostrorum solveret: & maculas pedum abluere, quæ multoties contrahuntur in discu-

Pedes Christi.

Act. 2.

Psal. 145.

currendo, ambulando, ſpatiando, ludendo, ſaltando. 18. O quàm praviter peccant, qui pauperes conculcant; qui pompaticè procedunt; qui tumultus in Eccleſia excitant, & orantes impediunt; qui multos levi evagatione, & moribus incompoſitis ſcandalizant. Væ eis, qui propter tædium boni operis, & defectum devotionis, quærunt conſolationes in rumoribus, & negotiis externis. Iſti etenim, ſi uno clavo timoris Domini eſſent confixi, manerent utique libenter apud ſemetipſos ſolitarii, cogitando de paſſione Chriſti, aut de ſcripturis ſanctis aliquid legerent: unde compuncti accenderentur in amorem Chriſti, per quem vincerent omnia aſpera & dulcia mundi. Beati pedes eorum, qui ad audiendum verbum Dei parati ſunt: qui omiſſis vanis ad Eccleſiam properant, orationi ſæpè incumbunt, ſenſus ab evagatione reſtringunt, Pſal 118. ut cum bona conſcientia dicant: *Ab omni via mala, prohibui pedes meos, ut cuſtodiant verba tua.* Beati pedes, qui ſequuntur veſtigia, Jeſu, uſque ad Crucem; & amant ibi potius ſtare, & cum Maria 19 plorare, quàm ad epulas ire, & ſpectaculis intereſſe. 19. Paſſus eſt etiam Chriſtus, graviter vulneratus. in ſacris manibus ſuis; quibus ſæpè benedictionem dedit, infirmos tetigit & ſanavit. Cum quibus panem accepit, & comedit, corpus ſuum conſecravit, & diſcipulis ſuis in ſolatium porrexit. Sed, ô pie Deus, cus pateris manus tuas, cum tanto dolore transfodi, & tam multo cruore perfundi: qui cœlos extendiſti ſine labore: & terram ornaſti miro decore? Heu, ſancte Deus, fortis, & immortalis; ecce manus tuæ, quæ formaverunt primum hominem in paradiſo, ſine defectu, ſine omni vitio; jam proh dolor, à perfidis hominibus, & iniquis manibus, perforantur ferratis ſpiculis Judæorum; & in oculis amicorum tuorum, extenduntur in ligno Crucis, ab omnibus tunc maledicto, & pro maxime ſcandalo reputato. Sed, ô bone dulciſſime Jeſu, hanc injuriam & violentiam, voluiſti pro primis parentibus noſtris & filiis eorum, patientiſſimè tolerare: ut chirographum decreti diſrumperes; & peccatum originale, ex tactu ligni vetiti & eſu pomi noxialis contractum, tuo ſancto cruore detergeres: ut unde mors oriebatur per culpam, inde ſalus rediret per pœnam. Ideòque juſtitiâ exigente, utraſque manus pro culpa delenda, in ligno Crucis extendiſti; & pro peccatoribus univerſis, charitate trahente, cruentis manibus exoraſti. 20. O quàm grata, & 20. acceptabilis fuit iſta oblatio pro nobis; quando tu, amantiſſime Jeſu, unice fili Dei, temetipſum obtuliſti in ſacrificium ſempiternum, ad placandam faciem Dei Patris omnipotentis, quem omnes offendimus in multis: à quibus non ſufficimus per nos juſtificari, niſi interveniente tuâ ſacratiſſimâ paſſione & temporali morte. in arbore Crucis; de qua prodiit ſanctificatio & redemptio noſtra. in acquiſitione æternæ ſalutis. Attende hic gravitatem peccatorum noſtrorum, & acerbitatem vulnerum Chriſti: affectum charitatis ejus ſupplicationemque pro inimicis noſtris, benignitatem quoque in omnibus contrariantibus ſibi. Sæpiſſimè Chriſtus oravit, & diſcipulos orare docuit, aliquandò flexis genibus, aliquando elevatis in cœlum oculis: ſed nuſquam ita flebiliter & amicabiliter oriſſe

Manus Chriſti.

reperitur, ſicut modò auditur; cùm pro inimicis ſuis, expanſis manibus, & pedibus confixis, ac membris omnibus diſtentis & vulneratis, in ara Crucis oravit. Tunc enim fudit precem dulciſſimam in auribus paternis, ut ignoſceret in ſe peccantibus. Igitur ad compeſcendam hominum malitiam, qui ad inſcendum faciles ſunt, & pigri ad benefaciendum adverſariis ſuis; Chriſtus vulnera latiſſima in manibus ſuis accepit, informans omnes ad bona agenda, & mala patienda: quia pro maximis lucris reputatur, ſi quis æmulis ſuis, non talionem vindictæ, ſed orationis munus rependit. Caveas ergò homo pauperculè, fragilis & vitioſe, ne aliquem lædas vel contriſtes, verbo ſiniſtro vel opere pravo, pro quo Chriſtus paſſus eſt & mortuus: quia pretioſa eſt in conſpectu ejus omnis anima, quæ in eum fideliter credit, & mandata ejus veraciter cuſtodit. Juſtum autem eſt, ut proximo tuo benè ſentias, & meliora ſperes: quia vel talis jam bonus eſt, vel per gratiam cito meliorari poteſt. Tu ergò oſtende charitatem, & roga etiam Deum Patrem; ut quem nunc habes adverſarium; recipias iterum fratrem emendatum. Si autem tibi nocuit, indulge ex corde, propter amorem JESU Chriſti, qui in multis tibi pepercit. Ipſe enim pius & miſericors omnibus fuit; pauperes non deſpexit, leproſos non abhorruit, debilem non deriſit, triſtem lelinivit, iratum placavit, perverſum toleravit; pœnitentem ſuſcepit, errantem inſtruxit, innocentem defendit; vacillantem confortavit, charitatem ad omnes oſtendit: & quod amplius eſt mirandum, plagis & vulneribus percuſſus, ab oratione non ceſſavit. Ecce, qualiter Chriſtus malos tolerando, bonos conſolando, ſanis & infirmis exemplum optimæ doctrinæ in paſſione exhibuit: & quaſi duobus charitatis ſuæ brachiis, hoſtem & amicum pariter ſibi attraxit; non reputans delicta ipſorum, dummodò velint Deo reconciliari; & omnes offenſas debitoribus dimittere, ac mutuam charitatem inſuper conſervare. 21. 21
Paſſus eſt etiam Chriſtus multum pœnaliter, in ſuo ſanctiſſimo capite, tanquam in principali membro corporis ſui, pro omnibus membris inferioribus, quæ nos ſumus, qui in eum credimus, & per fidem ac dilectionem ei adhæremus. Debet enim quilibet fidelis, tanquam vividum & ſanum membrum, Chriſto capiti ſuo in cunctis doloribus, mentaliter compati & convulnerari: quia membrum, quod capiti ſuo, læſo & ægroto non compatitur & congemiſcit, aut putridum eſt, aut inſanum. Ergò ſi membrum Chriſti es, & de ſpiritu Chriſti vivis & ſapis, attende nunc ad caput Chriſti, Filii Dei vivi, & vide, quantis ſpinarum aculeis, undique pro peccatis tuis perforatur. Non eſt facile dictu, quàm gravis, quàm longus, quàm acutus hic dolor fuit, in benedicto & nobili capite Jeſu, ſuper omnia ſanctorum & Nazaræorum capita conſecrato: cujus ſanctiſſimum verticem, novacula acuta non tetigit: Nec capillus de capite ejus, in terram cecidit: niſi fortè impii Judæi, cum miniſtris præſidis, aliquos pilos de ſancto capite furioſè extraxerint: vel etiam de barba ſancta, crines indignis manibus evulſerint. Quia plures contumelias & verbera Caput Chriſti.

Chri-

Christo irrogasse æstimantur, quæ per singula non sunt ab Evangelistis expressa. Dicit tamen S. Lucas, quia & alia multa
Luca 22. blasphemantes dicebant in eum. Nam aliqui velut insipientem, Christum apertè deridebant: Alii perversiores, contumeliosa verba addiderunt: Alii bestiis crudeliores dentibus stridebant, & plagas non paucas sibi intulerunt: & fortassis calcibus suis, sacros pedes Jesu calcarunt; quos dudum Maria Magdalena; multis lachrymis lavit & unxit. Ah Domine Deus, quàm profundè acumina spinarum, sanctissimum caput tuum intrarunt: quàm duriter tenuem carnis tuæ pellem, cum ossibus & nervis læserunt: ita ex vulneribus impressis, rivi sanguinis per collum, per oculos, per aures & vultum effluerent: ac decoram faciem tuam, & omnem pristinam pulchritudinem, penitus obscurarent. O generatio prava & exasperans, ut quid innocentem tam severè punis? Cur pium ac humilem opprimis? & quasi in circulo, caput ejus contorques? Certè mendaciter capitale crimen ei impones, quod Regem se fecerit: quia nunquam hic regalia ornamenta, secundùm sæculi dignitatem habuit; neque calceos gessit, neque coronam concupivit. Nullum etiam hominem, verbo vel facto læsit; quin potiùs læsos & oppressos à diabolo gratis sanavit.

22 22. Filiæ Hierusalem, & omnes Matronæ devotæ, venite, & videte Regem Christum, JESUM Nazarenum, verum & pacificum Salomonem, ex Regali progenie David ortum: Videte, quomodò in die coronationis suæ, coronatur coronâ spineâ, à noverca sua synagoga impia, suadente diabolo, & perurgente Sacerdotum invidiâ. Flebant tunc uberrimè, Mater ejus beatissima Maria, cum S. Maria Magdalena, & omni comitivâ suâ nimium desolatâ: Flebant & discipuli dispersi, in turba Judaica, præ confusione & dolore ex visione spineæ coronæ; quæ sacro capiti Christi, Domini ac Magistri sui, durissimè fuit impressa, clamante judice coràm populo furente: *Ecce Rex vester.*
23. Pensate nunc Christi fideles, si unquam talem contumeliam, & tam acerbissimam pœnam, in aliquo de prioribus sanctis Regibus & Prophetis, audistis vel legistis; sicut nunc agitur in Domino Prophetarum, in Rege Angelorum, in Præsule omnium Sacerdotum in agno Dei, qui venit tollere peccata mundi, per varia tormenta corporalis supplicii. Ecce qui antea gloriosus effulsit, in signis & virtutibus magnis, nunc valde irreverenter tractatur illusionibus multis, & percutitur virgis ac flagellis. Quem maximè honorare Principes debuerant, & pro vero Rege ac summo Sacerdote suscipere, jam inauditis opprobriis dehonestant, & corona crudelissimæ punctionis tormentant. Omnia enim in contrarium agunt, præstitis sibi beneficiis multis: & acriùs sæviunt, in auctorem propriæ suæ salutis, Nam pro rosis & liliis, offerunt ei spinas acutas. Pro gemmis ac margaritis, dant sibi alapas duras. Pro corona regia, sertum de juncis marinis. Pro totque aurea, colaphum sine misericordia. Pro stola byssina, albulam fatui cum ignominia. Pro purpura Regis, rubicundi sanguinis guttas. Pro baltheo argenteo, linteum de tenui filio. Pro sceptro regali, arundinem vento agitatam. Pro equo habuit

22 Isaiæ 19.

asinum : pro freno, funiculum : pro gladio, virgam : pro scuto, flagellum : pro ocreis, tibias nudas : pro chirotheeis, vincula in manibus : pro calcaribus auratis, clavos ferreos in pedibus : pro vexillo bellico, Crucem cum titulo scripto : pro lorica, tunicam inconsutilem : pro galea, oculorum velamen : pro hasta Regis, lanceam militis : pro mitra Pontificis, sudarium nudati capitis : pro cathedra Doctoris, columnam marmoris : pro scypho, spongiam : pro lagena, acetabulum : pro vino, acetum : pro nectare, myrrham : pro medone, fel amarissimum : pro osculo, sputum : pro compassione, derisionis jaculum : pro valedictione, recepit maledictionis verbum. 24 Præ-
24 ter ista jam dicta, audi adhuc alia, extremæ desolationis gravamina. Nam derelictus est à Patre in maxima angustia, quasi non esset filius ejus dilectus. Derelictus es ab amicis & discipulis omnibus, tanquam hospes & peregrinus. Perdidit sodales optimos, invenit hostes pessimos. Amisit sanctum Petrum propugnatorem, recepit Malchum Petri accusatorem. Quid plura? Pro reddituario, habuit furem : pro secretario, traditorem : pro vexillifero, Simonem Cyrenæum, qui portavit Crucem : pro cubiculario, latronem nequam, qui exprobravit eum : pro infirmario derisorem : pro vestiario, spoliatorem : Pro refectorario, fellis braxatorem : pro dormitorio, sepulchrum : pro lectulo, saxum durum in petra excisum. Inter hæc tamen mala, in Christum Dominum facta, non defuerunt amicorum pia lamenta : sed letebant, & longè stabant : tacebant & lugebant. Quia nunquàm visum est tantum malum in Israël, à die quo natus est Jesus in Bethlehem. Facta autem sunt hæc omnia, ordinâtione divinâ, pro salute nostra, & ad implendum Prophetarum oracula sancta. Ecce his armis indutus est Rex noster Christus JESUS Nazarenus, contra mundi Principem pugnaturus, & suo pretioso sanguine genus humanum redempturus. Certavit usque ad mortem, vicit diaboli superbiam per humilitatem, mundi sævitiam per patientiam, carnis petulantiam per Crucis acerbissimam pœnam. Reliquit nobis exempla sancta vivendi, sacra verba bona meditandi ; & contra singula vitia, optima dedit remedia, ad cavenda peccata, & ad æternæ vitæ præmia per Crucem consequenda. Cui laus & gloria, de omni bono, in cælo & in terra, per infinita sæculorum sæcula. Amen.

VIGESIMA OCTAVA.

In festo Palmarum, de Processione Christi, & sex generibus hominum obsequentium Christo.

1. PUeri *Hebræorum, tollentes ramos olivarum, obviaverunt Domino.* Contemplari delectat in præsenti festo Palmarum, solemnem sanctæ Ecclesiæ Processionem, nec non devotionem populi Judæorum obsequentium Christo, cum gaudio magno & honore. Nam quod Judæi olim corporaliter Christo exhibuerunt in carne viventi, nos spiritaliter eidem debemus exhibere jam in cœlo regnanti. Et tantò affectuosiùs hoc agere decet, cum hymnis & canticis devotis, quantò interiora cordis nostri obsequia, Deus plus diligit : & in supernam Hierusalem nos

1. Matth. 21.

nos perducere cupit. Propter hoc enim maximè venit in terras, ut terrarum incolas revocaret ad cœlos. Propter hoc properavit ad locum passionis, ut nobis pararet sedem felicissimæ mansionis in cœlis. In cujus signum etiam, asinam & pullum sibi adduci præcepit, & modestè equitando, in Hierusalem civitatem terrestrem eos perduxit: quæ cœlestis beatitudinis imaginem continet, ut nos speremus per Christum reducendos in vitam æternam, cum Angelis sanctis: Qui animale corpus nostrum suscitabit de pulvere terræ, & immortalitatis gloriâ induet in futura justorum resurrectione. Et ad hoc promerendum, quis dignus esse poterit? Profectò qui se humiliaverit sicut parvulus in numero puerorum Hebræorum; & factus fuerit, tanquam pium jumentum sub pedibus Christi; paratum se exhibens omni loco & tempore, ad beneplacitum Dei. Quicunque enim se mitem & humilem inter fratres suos exhibuerit, & quasi rudem asinum & inutilem servum se reputaverit propter aliquod vitium aut ineptitudinem, quem in se conspicit: hic per humile sentire suum, Christo magis placet, & propinquior erit, quàm superbus ille Pharisæus; qui tanquàm equus turgidus, de bono opere se extollebat. Excusabilior est simplicitas asini, si errat; quàm perversitas equi superbi, qui recalcitrat. Elegit ergò Christus asinum ad sedendum, propter mansuetudinem: recusavit equum, qui hinniret, & alios morderet. Sic etiam nunc Christus, simplicem & humilem, ad serviendum sibi assumit, & jugum sanctæ Religionis dorso ejus imponit: ut per legem vitæ & disciplinæ, recto & plano itinere pergat in Hierusalem cœlestem post mortem. 2. 2. Considera itaque, quales quantasque virtutes, in hac passione Christus nobis, per suam humanitatem ostendit, qui cùm summus esset & dives, ac potens super omnes, utpotè verus Dei filius secundùm Divinitatem? non tamen excellentiam majestatis, coràm populo ostentavit foris, per apparatum sæcularem: sed cum multa humilitate & mansuetudine, ad rebellem sibi perrexit civitatem. Hic est Rex noster, quem Joannes Baptista prædicavit, agnum esse venturum in mundum, qui pro salute generis humani, venit ad locum passionis, ut perficeret opus nostræ redemptionis, sicut revelatum fuerat sanctis Patriarchis & Prophetis. Non declinavit à facie inimicorum suorum: nec abhorruit locum sanctum, propter malitiam populi; sed cum maxima charitate & pietate, accessit ad invidos & passionatos, ut mitigaret commotos; insuper pro eorum excessibus & malis futuris, doluit & flevit. Non attendit ad plausum & laudem hominum, sed ad futura pericula perfidorum, habuit oculum apertum, ita dicens ad securè lætantes: Quia si cognovisses, & tu, quæ tibi imminent, utique magis doleres, & mecum fleres. Nam cor sapientis, *Eccles.* ubi tristitia: cor autem stulti, ubi lætitia. Per tristitiam enim, corrigitur animus delinquentis: & per lætitiam, dissolvitur sæpe status religiosæ mentis. Et tantò longinquior sit homo à Deo, & frigidior in seipso, quantò occupatior & diuturnior in negotio externo. Dedit ergò Dominus consilium bonum his, qui in honore sunt, & reputatione hominum, ac societate delectantur amicorum: quatenus oculos à præsentibus avertant

vertant; & quàm repentè hæc frivola gaudia transeunt, intentâ cogitatione perpendant. Quapropter ad opera Christi hodie gesta, animus distractus recurrat; omnes sæculares occupationes abjiciat, flores bonorum cogitationum, de scripturis sanctis assumat; & cum internis exercitiis, quasi cum palmis virentibus, cœlesti Regi occurrere festinet. Quod si aliqua exteriora, ad festum pertinentia videat; vel per cantum audiat; non ibi tantùm remaneat, sed quid salutaris mysterii in his latet, diligenter inquirat. 3. Notandum ergò, quod in hodierna processione Christi, sex gene-
3. ra bonorum inveniuntur, qui Christo venienti, per aliquem actum pietatis obsequuntur. Aliqui præcedunt, aliqui sequuntur; aliqui ramos cædunt, aliqui vestimenta prosternunt; aliqui portant, & aliqui juxtà Regem ambulant. Nemo hic otiosus stat, nemo fabulis intendit; unusquisque locum suum tenet, officium suum quilibet lætanter impendit. Mysticè autem & moraliter, hæc pulchrè possunt intelligi; & ad fidei instructionem, morum disciplinam ita interpretari. Igitur, qui Christum præcedunt, Patriarchæ sunt & Prophetæ; qui plura de Christo mysteria populo | prædixerunt, & magno desiderio Christum videre desideraverunt. Qui verò Christum sequuntur, discipuli ejus sunt, & alii fideles per Christum conversi; qui relictis facultatibus suis & mundi curis, Christum perfectè imitati sunt, & alios multos, verbo & exemplo, ad benevivendum traxerunt. Qui autem ramos de arboribus cædunt, Rectores sunt Ecclesiarum; & Prædicatores verbi Dei per orbem terrarum; qui de libris sanctis & tractatibus Doctorum, pulchras & utiles sententias, tanquàm flores & frondes arborum studendo colligunt; quas postmodum in Ecclesia prædicando coram populo, fideliter exponunt. Et ne infirmi seu rudes Auditores, in via pedes suos ad lapidem scandali, propter duritiam præceptorum offendant: idcircò ad complanandum iter vitæ cœlestis, boni Doctores multa exempla Sanctorum, quasi flores rosarum & lilia convallium proferunt: nunc Martyrum patientiam, nunc labores Confessorum, nunc Virginum pudicitiam allegantes. Qui verò vestimenta sua in via prosternunt, sunt boni dispensatores rerum temporalium; qui pauperes & mendicantes, cibo ac potu reficiunt; ne in via, propter labores quotidianos, deficiant. Isti ergò, de his, quæ sibi superfluunt, & tam de vestibus quàm de bursis, necessaria aliqua extrahunt, quæ nudis & indigentibus misericorditer tribuunt: quatenus per eleëmosynas terrenas, pro Christo oblatas, æternas mercedes in Regno Dei recipiant, post corporum sepulturas. Fuerunt olim multi in sancta Ecclesia, ita ferventer ex divino amore accensi, qui non solùm exteriora & temporalia bona pauperibus dederunt, aut ex voto omnia reliquerunt; sed etiam in tempore persequutionis, corpora sua pro fide Christi, ad diversa supplicia tradiderunt. Isti certè in via Dei & processione Christi, præ cæteris contemptoribus mundi, corpora sua veluti animarum suarum indumenta, & onera gravantia, prostraverunt & abjecerunt in terra, ab hominibus malis calcanda; ut perpetuas coronas in cœlestibus gaudiis reciperent cum Angelis sanctis, pro omnibus tormentis sibi temporaliter illatis

illatis. Qui autem Christum portant, asina sunt & pullus, habentes quidem super se vestes Apostolicas, sed ad Christi imperium procedentes. Per hos designantur boni & devoti Religiosi, sæculo renuntiantes, qui per doctrinam Apostolorum ad Christum vocati, Monasterium intrant: Jugum ejus suave & onus leve, super se regulariter tollunt, castitatem amantes, obedientiam servantes, & sub disciplina Prælatorum viventes: frenum silentii in ore tenentes, & dorsum suum ac collum ad correctionem, sub virga humiliter incurvantes: & hæc omnia propter Christum, qui eos de sæculi vanitate vocavit, ac suo servitio mancipavit, piè & libenter, per totius vitæ suæ
4. tempora, supportantes. 4. Qui verò in via juxtà Regem ambulant, Apostoli sunt; & hi vultum ejus raptim, ex latere vident. Isti sunt viri contemplativi, à mundanis actibus penitùs segregati; solitudini & silentio maximè dediti; orationi, lectioni sacræ, meditationi frequenter intendentes; & per crebra suspiria ad cœlestia æstuantes, summo desiderio Christum in gloria sua videre cupiunt: Atque ex speciali gratia intimè recollecti, & supra se quandoque in spiritu subitò levati, faciem Christi quasi ex latere modicè contemplantur. Nam præ magnitudine dulcedinis ejus, omnia visibilia & condita bona, tanquàm nihili & nullius momenti arbitrantes, despiciunt; & abjiciunt omne, quod à summo bono retrahit, & vocationem Dei impedit. 5. Ex prædictis collige, quod duo sunt ordines laudantium Dominum; unus qui præcedit, alius qui sequitur Christum. Et hi omnes
5. unâ voce concorditer cantant, omnes Christum in carne venisse prædicant; & Christum Regem, ex semine David natum, confitentur. Per istos cantores congruè designantur Ministri Sanctæ Ecclesiæ, ad psallendum & celebrandum divinum officium ordinati; qui de historiis veteris ac novi Testamenti, post hymnos & alia cantica, ad laudem Dei edita, certis temporibus resonant, & alacri corde & ore canentes, ad cœlestia promissa se & alios erigere studeant; ne ex tædio & labore præsentis vitæ fatigati, à perventione cœlestis Hierusalem tardentur; quò nos hodie Christus, Rex Israël, Conditor noster, spontè præcessit per Crucem. Unusquisque pro suo statu, & ordine, & officio, propriam mercedem accipiet, secundùm suum laborem. Debet ergò quilibet fidelis servus Dei, sive Clericus, sive Monachus tonsuratus, aut Sacerdos beneficiatus, multum diligens esse & alacer ad cantandum in Ecclesia, in conspectu Christi & Sanctorum: & capiat exemplum de pueris Hebræorum, qui Christum laudabant excelsa voce, usque in altissima cœlorum. Quoties namque Clericus seu Monachus, minus vivaciter in choro psallit, aut vocem subtrahit: vel etiam vanis phantasiis occupatus, aliena revolvit, & ad singula verba divina negligenter attendit, toties pretiosam margaritam, de corona capitis sui perdit & pulchram ac benè redolentem rosam, de sanctuario Dei ab inimico furari & exportari permittit. Caveat ergò Religiosus choralis, Christi titulo insignitus, ad psallendum & orandum à Deo deputatus: ut quàm citò ad horas canonicas pulsatur, ne tardè ad chorum veniat, ne cum tædio ac vagâ mente ibi consistat; ne fortè hostis versipellis latenter intret, & psalmu

de ore, vel sensum de corde tollat: ne meritum sancti laboris per incuriam perdat; & Christum ac Angelos Sanctos offendat; eò quod debitum suum malè persolvit. Hæc pro laude & cantu bonorum puerorum, ad excitandam devotionem omnium Religiosorum. 6. Sed jam liberiùs libet inspicere, habitum & apparatum humilis Regis nostri super pullum asinæ sedentis; qui cùm esset in medio populi gaudentis, non risum ostendit, sed flevit. Nusquàm in tota veteris Testamenti pagina, invenio aliquem de Regibus Israel vel Hierusalem, tam humiliter equitantem; aut sine armis belicis & tubis sonantibus, contra hostes properantem. Nusquàm etiam in tota vita Christi, tale aliquid gestum reperio; quale nunc hodierna die Salvator noster, coram tanta multitudine concinentium populorum gessit. Ideòque stupendum nimis, tam insolitæ rei factum. Legitur denique, quia Jesus frequenter ibat per civitates & castella, prædicando verbum Dei: etiam ex itinere fatigatus fuit: sed tamen non percipio, quod alicujus jumenti obsequium sibi adhibuit, ut commodiùs sederet, aut citiùs ad locum optatum perveniret. Sed quis cognovit sensum Domini? aut quis consiliarius ejus in hoc facto fuit? Credo, & adverto, istud divinum esse consilium, ut impleretur sacrum Prophetæ verbum, diu ante prædictum: quia in humili habitu, & spiritu mansuetudinis, Rex Israël Christus, erat venturus. Multi fortè ignorabant, de quo Propheta dicebat: Sed quandò Christus per semetipsum opere complevit, quod Prophetha priùs verbis ad litteram expressit; tunc indubitanter creditum est, & bene intellectum, quia de eo scriptum erat: & hæc fecerunt ei, ut beatus Joannes testatur. Venit ergò Christus Rex, Regum Dominus, non in manu potenti ad terrendum homines, sicut faciunt sæculares Principes sed ad dandum exemplum humilitatis, per quam faciliter tenderent ad cœleste Regnum. Est enim magna distantia inter Regem cœli & mundi, inter pauperem Christum & divitem Salomonem. Nam Salomon regnaturus in Hierusalem positus est super mulam Regis David: Christus autem pugnaturus contra diabolum, sedebat super pullum asinæ. Ascendit ille tubis sonantibus, iste pueris canentibus, Ille lætatus est regalibus phaleris indutus, iste flevit propter periculum civitatis, in qua regnavit David 33 annis. In quo quidem facto, se ad genus David pertinere monstravit, qui Patrum suorum hæreditatem vendicans, templum Salomonis intravit: quod etiam gloriosis signis & doctrinis illustrando honoravit, ægros sanando, & populum docendo. Unde & populus in adventu Christi Regis sui, multùm congratulans clamabat: Benedictum, quod venit Regnum patris nostri David: Osanna in excelsis.

6. 3. Reg. 1. can 12.

7. Sed mirum videtur, quomodò populus simplex & indoctus, de tam paupere Rege non erubuit: nec de vili habitu suo, offensus fuit. Nihil enim in eo, de regia nobilitate foris claruit, sed sicut antea nudis pedibus, & intecto capite incedere consuevit, ita nunc sine ornatu regio in urbem regiam pergit. Nec in eo scandalizati sunt, quia pauper advenit: sed mentis oculos ad signa deitatis flexerunt, & plus de simplicitate habitus ædificati sunt. O Hierusalem, 7.

intuere

intuere humilitatem Regis tui, & manſuetudinem, & juſtitiam, atque paupertatem, ſuper cunctos Reges terræ. Quia ecce venit ſine armatura virorum fortium, ſine ſonitu tubarum; ſine equis & mulis, ſine gladio & lorica; ſine clypeo & lancea, ſine arcu & ſagitta; ſine corona aurea, ſine mitra, ſine infula; ſine cingulo, ſine pallio; ſine pileo, ſine caputio; ſine ocreis, ſine freno, ſine calcaribus, ſine vexillo, ſine ſceptro; ſine omni tumultu ſæculari & pompa militari. Omnia enim iſta, ad ejus curam & uſum non pertinent: qui contemptum mundi, verbo & exemplo prædicare veniebat. Aſſumpſit autem in equitatu ſuo, animal vile & ſubjugale, in ſignum paupertatis & innocentiæ: ut ex humili geſtu ſuo, pius & amabilis magis appareret, quàm Rex terribilis, & Dominus auſterus. Aſſociavit ſibi pauperes & inermes homines, dimiſit divites & potentes: quia Regnum ſuum non erat de hoc mundo, ſed de cœlo ab æterno. Habuit multa contraria terrenis Regibus & Principibus: quia venit vocare humiles & pauperes, quales erant ejus diſcipuli, quibus promiſit dare Regnum Dei, quod nemo poterit eis violenter auferre. Ad quod nos perducere dignetur, per gratiam ſuam, Jeſus Chriſtus, Salvator mundi, Rex gloriæ: qui eſt ſuper omnia Deus benedictus in ſæcula. Amen.

VIGESIMA NONA.

De equitatu Chriſti, non in curru Pharaonis, ſed in aſello humilitatis.

I. Matth. 21. 1. ITe in Caſtellum, *quod contra vos eſt: & ſtatim invenietis aſinam alligatam, & pullum cum eâ. Solvite & adducite mihi.* Quid eſt hoc, dulciſſime JESU, Rex meus, & Deus meus: quod diſcipulos tuos pro aſino mittis, & non pro aliquo equo, ad obſequendum tibi in via iſta, quam ſæpe nudis pedibus ambulaſti? Cur te pauperem ac inopem in omnibus oſtendis, cujus ſunt omnia, in cœlo & in terra, tam homines quàm jumenta? Cùm natus eſſes in Bethlehem Judæ, non grande palatium quæſiſti, ſed vile ſtabulum ad commorandum, & anguſtum præſepe 3. ad quieſcendum: & nunc pergens in Hieruſalem, mittis pro aſino, tibi breviter concedendo. Miror nimis, & condoleo paupertati tuæ; quod Rex omnis terræ, ita innocenter agis, & ſine regali habitu procedere geſtis. O Deus, non erat aliquis ex omnibus amicis tuis, in Bethania & in Betphage, qui currum tibi præpararet, aut equum unum concederet: ut vel ſic honeſtiùs in Hieruſalem equitares, & aſinum iſtum relinqueres: Quis ex Regibus ſic fecit? 3. Reg. 1. Legitur in libris Regum, quod Salomoni adducebantur multi equi de Ægypto, magno pretio empti, & quomodò accidit, quod nec unus equus remanſit, ad uſum adventus tui? Rarum & novum ſpectaculum, à ſæculo inauditum. Regem ſæculorum in toto exercitu ſuo, non habere unum equum, ad equitandum per breve ſpatium: ſeu tantùm pullum aſinæ, ſuper quem nullus hominum ſedit; qui nec ſellam ad ſedendum habuit, nec fænum ad tenendum. O mira Dei clementia: ſeſſor aſelli fieri dignatus eſt author ſæculi, cùm ad inclytam pergeret Heroſolymam.

2. Sed multæ ſunt cauſæ, & valde ratio 2
nabiles, & virtuoſæ, quare aſinum con-

ſcendit, & non equum. Fgit hoc Chriſtus ſapientiâ Patris, ut prophetia de adventu ſuo impleretur, non tantùm verbis myſticis, ſed etiam aliquo exteriori facto monſtraretur hominibus, pro teſtimonio dando. Exemplum etiam maximum in hoc dedit veræ humilitatis, & ſanctæ paupertatis; ad comprimendam hominum ſuperbiam & avaritiam, qui in honoribus & divitiis, ac magnâ familiâ delectantur; quærendo gloriam temporalem & commoda delitiarum. Si enim Rex noſter Dominus JESUS Chriſtus in comitatu ſuo pulchrum equum habuiſſet, quis tam pauper eſſet, qui equitare non ambiret, & diceret, quia Chriſtus ſic fecit? Quare ergò mihi non licet? Proni ſunt enim ſenſus hominum in malum; & ferè omnes anhelant ad altum ſtatum. Nunc autem Chriſtus, Rex humilis & manſuetus, contentus fuit venire in aſino, ſicut prædixit Spiritus ſanctus de eo, qui ſuper humilem & quietum requieſcit, & colla ſuperborum & ſublimium propriâ virtute calcat; qui dorſa Regum ſubvertit; ac mentes perverſas & fictas declinat. Rex igitur noſter, Deus ante ſæcula & homo natus in fine ſæculorum, talem ſe voluit hominibus exhibere, in omni verbo, actu & geſtu ſuo, à nativitate uſque ad horam mortis: ut eſſet omnibus exemplum virtutis & ſanctitatis, tam ſubditis, quàm Prælatis. Oſtendit viam veræ humilitatis, in apparatu magnæ paupertatis; per quam ad cœleſtem Hieruſalem recto itinere poſſet aſcendere, etiam quilibet pauper ſine equo, ſine curru, ſine aſino, ſine mulo; ſine pera, ſine pecunia, ſine præſtatura, ſine byſſo, ſine purpura. Siquidem hujus ſancti itineris, ipſe ductor, comes & præceſſor: ipſe tutor, & gubernator, qui à Patre miſſus venit in hunc mundum; ut planam & levem faceret viam humilitatis, quâ ſecurè venitur ad cœlum.

3. Attendant hæc pauperes, & lætentur: audiant mites, & conſolentur: quia ad conſolationem pauperum Rex noſter, Dominus Jeſus Chriſtus. cum eſſet dives & omnium princeps, pauper pro nobis factus eſt & patiens: ut ſuâ paupertate nos divites faceret in gratia, & de exiguis magnos in gloria. Ipſe igitur in ſimilitudine pauperis venit ad homines, pauper vixit inter homines, pauper obiit pro hominibus. Non habuit civitatem, neque caſtrum, neque domum propriam in hæreditatem præclaram: & tamen à pauperibus & ſimplicibus, hodie honoratus eſt; & Rex Iſraël altis vocibus appellatus. Denique ut cunctis mundi principibus, paupertatis ſuæ nobilitatem manifeſtaret, atque amabilem faceret; pro equo ſuperbiæ, habuit pullum aſinæ; pro ducibus & militibus, pauperculos diſcipulos, piſcatores indoctos, pro armigeris & ſcutiferis, populos ſimplices, ſutores & textores: pro cantoribus & tubicinis pueros innocentes, Oſanna clamantes! pro gladiis & fuſtibus, ramos de palmis & olivis: quæ erant ſigna lætitiæ & pacis, non pugnæ, neque litis. Venit itaque Chriſtus, Rex nobilis & pacificus æterni Patris unicus & dilectus Filius, pacem cupiens reformare inter Deum & homines, inter Angelos & peccatores, inter Judæos & Gentiles. Noli ergò timere, filia Syon, ſed gaude & lætare Hieruſalem, civitas ſancta: quia non venit te- 3

caſti-

castigare, sed pro peccatis tuis orare: non legem solvere, sed adimplere: non locum destruere, sed à diabolica potestate eripere: non contendere verbis, sed instruere moribus: non aliquem opprimere per potentiam, sed salvare per clementiam, non quærere vindictam pro injuria sibi facta, sed venit pati Crucem & mortem, pro iniquitate commissa. Intellige ex miraculis ejus, quantum eminet sanctis omnibus Patriarchis & Prophetis: Et crede, quia verè est Dei Filius, Patri coæqualis, pro salute mundi ex Virgine natus, pro redemptione omnium moriturus.

4. Considera ex operibus humanitatis ejus, quia mitis est & humilis, gloriam mundi spernens, opprobria sustinens, pro malis bona retribuens. Ecce qualis ipse, tales & servi ejus. Elegit milites & Barones, ornatos virtutibus, non vestibus pretiosis; qui sciunt contra diabolum orando certare, carnem jejunando subjugare, & sæculi divitias & honores contemnendo vincere, sicut ab ipso didicerunt, & alios multos spiritualiter bellare docuerunt. His adunati sunt boni pueri, a malitia & contentione alieni, cantantes & laudant s nomen Domini, quoniam magna est gloria Domini. A majore enim usque ad minorem, omnes in laude & gratiarum actione versantur; atque in conspectu & adventu Regis sui, exultant corde, plaudunt manibus, tripudiant vocibus altis, benedicentes Deum super omnibus virtutibus & signis, quæ viderant & audierant de Christo Rege, in finibus suis. O quàm stupenda & laudabilis fuit ista devotio; quàm jucunda mentis jubilatio, cum humilis JESUS, æterni Regis Filius, deducitur à pueris innocentibus, in templum Salomonis, & in locum tabernaculi admirabilis. Ubi in figura suæ benedictæ passionis, offerebantur hostiæ pecuales, à Sacerdotibus Mosaicæ legis; qui tamen non potuerant perfectè quempiam mundare à delictis, secundùm justitiam carnis: sed secundùm fidem offerentium, de spe in Christum donandæ salutis, firma expectabatur remissio & consolatio humanæ redemptionis. Nam post istam processionem, & magni honoris exhibitionem, paucis diebus transactis, ampliori confusione & pœnis est repletus, quàm unquàm priùs à turbis fuerat honoratus. Denique, multis injuriis & verberibus affectus, in cruce est suspensus: ut veritas patesceret assumptæ carnis: & figura impleretur hostiæ legalis, de immolatione agni Paschalis. 4.

5. Hæc igitur duo opera Christi, processio videlicet & passio, recolun tur ubique hodie in sancta Ecclesia, & habent in se magna mysteria, à sanctis Doloribus sufficienter expressa. Nam status S. Ecclesiæ, in his duobus designatur; quæ per prospera & adversa, solet à Deo frequenter exerceri. Processio, quæ lætitiam præfert, ideò fit & celebratur cum ramis palmarum, ad excitandum corda fidelium in amorem cœlestium gaudiorum. Sed ista processio tunc perfectissimè implebitur, quando omnes Sancti excitati à mortuis, occurrent Christo in aëra, cum corporibus glorioſis. Tunc Angelis canentibus, intrabunt electi in sancta sanctorum, tenentes palmas in manibus, & lampades ardentes oleo plenas. Tunc recipient singuli præmia æterna, pro laboribus 5.

boribus & meritis ſuis, contenti optimè in mangonibus, à Deo ſibi paratis. Paſſio autem, quæ proceſſionem ſequitur, hoc indicat; quia per Crucem & Paſſionem Chriſti, & per multas tribulationes pro Chriſto, via nobis oſtenditur, quâ ad regnum Dei poſt mortem pervenitur. In quo cum Chriſto in æternùm gaudebunt, qui nunc paſſionem ejus devotè recolunt, ex compaſſione gemunt, ex amore lachrymas fundunt; ex imitatione carnem macerant, pro gratiarum actione preces offerunt: Miſſas libenter audiunt, cum metu & reverentia celebrant; à vanis & otioſis abſtinent, divinæ gratiæ per cordis cuſtodiam ſe præparant; & in commemoratione paſſionis Chriſti, ſedulè ac triſte meditando, legendo, laborando, ſuſtinendo, piè in eo animum
41 exercitant: ut Chriſti paſſionibus in præſenti medullitùs conformati, in futuro celſius glorificentur. Cùm enim venerit Chriſtus remunerare labores omnium electorum ſuorum; tunc omnes abſterget lachrymas ab oculis eorum. Proceſſio præſens, brevem habet lætitiam; ſed proceſſio futura Sanctorum, perennem obtinet laudem. Nulla quippe feſtivitas ſolemnior, nulla ſocietas jucundior: nulla delectatio major, nulla contemplatio excellentior; nulla felicitas dignior; quàm Chriſtum videre in gloria ſua cœleſti cum Angelis ſanctis, congregatis, in ſuperna & beatiſſima civitate. Hieruſalem, omnibus electis, in ſæcula ſæculorum, cum Chriſto regnaturis; impiis & infidelibus, æternis ignibus cum diabolo traditis, ac juſtè damnatis. A quibus malis nos cuſtodiat & præſervet, ſed cum electis ſuis potiùs congreget, & ad dexteram in regno ſuo conſtituat, qui per paſſionem & crucem nos redimere dignatus eſt, JESUS Chriſtus Dominus noſter: Amen.

TRIGESIMA.

De Reſurrectione Chriſti, & ſpirituali conſolatione animæ.

1. *Reſurrexi, & adhuc tecum ſum, Alleluja.* Vox Chriſti eſt ad Eccleſiam, & ad quamlibet fidelem animam, & ejus paſſione nimis triſtem, & quaſi omni conſolatione privatam. Hanc igitur Chriſtus à morte reſurgens, in ſpiritu alloquitur: hanc jucundo oris ſui affatu, benigniſſimè conſolatur, dicens: Reſurrexi & adhuc tecum ſum. Non ſum tui oblitus, ſed memor ſponſionis meæ, tanquàm victorioſiſſimus mortis triumphator, tibi appareo, & æternæ felicitatis gaudia denuntio; quatenus mihi congratuleris de ineffabili reſurrectionis gloria, quam recepi: quia hanc nunquàm amiſſurus ſum, nec ultrà moriturus. Multum quidem heſternâ die, de paſſione mea doluiſti & fleviſti: ſed jam noli diutiùs flere, quia reſurrexi verè; & adhuc tecum ſum præſentia majeſtatis, qui paſſus fui ex infirmitate carnis. Jam altiori gloriâ coronatus, & immortalitatis lumine ſum amictus, qui pridie pependi in cruce, morte turpiſſima condemnatus. Jacui triduo in ſepulchro, ſed nunc vivo ego, dicit Dominus Redemptor tuus, ut tu vivas propter me. 2. Ego hodie reſurrexi à mortuis per gloriam Patris; & tu reſurges in noviſſimo die cum electis meis, virtute divina de tumulo excitandus, & pro meritis tuis coronandus

dus. Jubila ergo in voce exultationis. & cum magna gratiarum actione, persolve devota canticalaudis, alleluja canendo, atque teipsum ad superna festa erigendo, Corde & voce simul, lætare, filia Sion; quia transiit hora temporalis tristitiæ, & rediit dies perennis lætitiæ, spes gloriæ tuæ futuræ. Tristentur Judæi, qui me crucifixerunt: confundantur gentiles; qui me deriserunt: timeant omnes qui in me credere noluerunt. Lætentur verò fideles, qui me diligunt: consolentur universi populi, qui meam passionem audientes, doluerunt & fleverunt Accedant ad me discipuli. qui dispersi fugerunt, & inter tormenta me reliquerunt: Veniant ad me humiles & devoti: procedant sacerdotes & ministri, albis induti. Recedant ad mensam meam, cum summa reverentia singuli Christiani: Et celebrent omnes populi, hanc diem Paschæ, in qua resurrexi.

3. Ego enim sum resurrectio, & vita:
3 Ego sum panis vivus de cælo descendens, qui præsto vitam mundo. Ego sum pastor bonus, qui pasco oves meas simplices & obedientes, voluntatem propriam relinquentes, & meam in omnibus sequentes. Ego sum manna absconditum, gaudium Angelorum, Pascha Christianorum, felicitas Sanctorum: Angelos aperta visione lætificans, & homines in terra sacramento meo communicans. Noli ego turbari, quasi in mundo despectus Noli contristari, quasi à Deo derelictus. Noli timere, quasi ab inimicis vallatus. Non te deserui, nec deseram. Non te abjeci, nec abjiciam. Sed in multis te probabo, & per varias tentationes te ducam; & quasi aurum, igne examinabo te, & purgabo. Et in tempore tribulationis. apparebo tibi, & consolabor te præsentia mea: devotionis gratiam infundendo, vino compunctionis primò te potando; deinde oleo lætitiæ ungendo, ut lachrymas fundas, & mirabilem dulcedinem sentias, ac totus igneſces & liquefias. Sic, sic consolabor lugentes super me, in hac lacrymarum valle; qui à levitatibus se avertunt, & ad interiora sua convertuntur. Cura mihi est de te, & oculi mei ad fideles meos; ut sedeant mecum in regno Patris mei, & videant claritatem meam, quam æternaliter habui, & amicis meis præparavi. Dabo eis mercedem plenam, quando ex mortuis resurgent, etiam ipsi glorioſi & incorrupti. Propterea mortem pertuli, infernum confregi, diabolum vici; sanctos Patres de lymbo eripui, paradisi portas aperui; ut omnes electos, in æternam beatitudinem introducerem.

4. Sed non æstimes te, ab hac alacritate discretum, nec à felici Sanctorum societate alienum. Qui licet adhuc mortalitate circumdatus es, & inter tentationes vivis; tamen postea visione mea perfrueris, si fidelis & constans permanseris, usque ad finem vestigia mea sequendo: sicut & ego permansi in dilectione Patris mei, usq; ad mortem obediendo. Esto ergo fortis in tentatione, & patiens in omni tribulatione, ut consors fias æternæ gloriæ meæ Nec desperes quacunque adversitate imminente. & omni humana consolatione recedente. Non soleo tristem præterire, nec certantem spernere; sed ad me clamantem cum gemitu, clementer exaudire. Probo certantem, coronabo perseverantem. Permitto ad modicum, tribulari mihi dilectum; & dum minus æstimat, aut indignum se reputat aliquo 4.

solatio,

solatio, subitò apparebo, & illumino ignorantem. Feci sic cum discipulis meis, & cum dilectis visitatricibus sancti sepulchri mei. Nam illiin tristitia magna fuerunt, omnem spem perdiderunt, nullum solatium scribant; quid agerent, quove abirent, ignorabant. Nil dulcius eis interim erat, quàm amarè flere, & sæpius quærere, si aliquid de me percipere potuissent. Sed dum omne humanum auxilium defecit, affuit mox divinum. Et multò feliciùs eis contigit, quàm æstimare potuerunt. Nam feci Angelos meos præire, qui bona nova dicerent, ne diutius inconsolati remanerent, sed erecti in spem vitæ, Regem gloriæ expectarent

5 5. Distuli igitur citò apparere, ut desiderium quærendi cresceret, & purgatiores ad videndum fierent: quatenus me viso, amplius gauderent, devotius constringerent, & reverentiùs adorarent. Sciebam tempus & modum consolandi tristes, & quantum capere possent mortalium mentes. Non ergo despexi vota piorum, nec recusavi laborem afflictorum: sed probavi fidem, instruxi ignorantiam, confortavi pusillanimitatem, accendi amorem, repuli timorem. Igitur flendo, orando, quærendo, pulsando, perseverando, meruerunt videre, quem desiderabant. Et ego implevi verbum meum, quod prædixi, quia iterum videbo vos, & gaudebit cor vestrum, & gaudium vestrum nemo tollet à vobis. Tu ergo hæc audiendo, præpara te ad devotionis gratiam: expecta patienter, donec veniam, & iterum visitem cor tuum, ab omni molestia te liberando, & in novæ exultationis statum producendo. Tunc poteris lætanter psallere, & experimentaliter cognoscere, quàm verus & jucundus sit introitus iste resurrexi, & adhuc tecum sum: Alleluja.

TRIGESIMA PRIMA.

De gaudio Dominicæ Resurrectionis.

1. HÆc dies, *quam fecit Dominus; exultemus, & lætemur in ea.* Magnum quidem gaudium spirituale, administrat nobis tam solemne festum Paschale Gaudendum est igitur in eo, non secundùm carnem, neque secundùm sæculi vanitatem, sed secundùm Deum, in azimis sinceritatis & veritatis. Jam amplior gratia est petenda, & puritas sincerior observanda. Jam pro novæ conversationis studio, in cœleste desiderium, animus est transferendus. Fecit enim nobis Dominus, justa de causa, hunc diem celeberrimum atq; sanctissimum, ad lætandum in eo, præ omnibus festivitatibus anni. Dicant nunc omnes, dicant singuli: Ave clarissima dies, quæ illuxit nobis post tetras inferi noctes. Ipse namque Dominus noster, Jesus Christus, Rex gloriæ, & Princeps Regum terræ, hodie resurrexit à morte; & omnibus in se credentibus per ordem fidelibus, contulit spem vitæ æternæ. Eo siquidem resurgente cum carne, quam sumpsit de Maria Virgine, & pro nobis obtulit in cruce, deletum est chirographum damnationis nostræ; & æternitatis nobis aditus devictâ morte reseratur. Aperi ergo os tuum anima devota, & canta voce sonora cum universa Ecclesia Catholica, in vera cordis lætitia: *Hæc dies, quam fecit Dominus, exultemus, & lætemur in ea*: Alleluja. 1. Psal. 117. Psal. 117.

2. O verè dulcis & notabilis versus, qui tam jucundè psallitur, tam sæpè in horis canonicis repetitur, & suis notulis devotionem excitat & dispersos re- 2

recolligit, & ad amorem Christi avidissimè trahit. Ausculta igitur non tantùm melodiam foris benè sonantem, sed sensum sanctorum verborum animadverte intus latentem; & per dulcedinem cantus, ascende ad interiora mentis, ne perdas fructum laboris per claritatem vocis: qui in Spiritu sancto juberis Deo psallere, & soli Domino in corde jubilare. Beatus, qui in his bonis versatur, & totam intentionem suam, ad interni festi gaudia convertit, quatenus per temporalia festa, ad æternam gloriam tendat, sicut Apostolus dicit: *Si consurrexistis cum Christo, quæ sursum sunt, quærite: quæ sursum sunt, sapite, non quæ super terram.* Nescio, quid lætius & festivius in toto anno cantatur, quàm quod in his diebus paschalibus agitur. Nam vox & cantus omnium, alleluja crebrius resonant, & omnia, cum alleluja terminantur. In qua re, figuratè nobis indicatur, quid in æterna vita acturi sumus: quando de præsentibus ærumnis erepti, & ad cœlestem requiem translati, Deum laudabimus cum Angelis sanctis, in æternitate summo bono repleti: Dignè ergo ac venerabiliter, cælum & terra, cum omni plenitudine sua, in resurrectione Christi lætantur, & Deum laudare jubentur: per quem nobis, tam pretiosa bona spiritualium charismatum, collata sunt, & adhuc majora & altiora ii fine reddentur. *Coloss.* 13.

3. Ecce, jam elementa hyemali frigore constricta, paulatim se aperiunt & ad sequentem festivitatem, quadam vernali amœnitate se disponunt. Terra namque diu sterilis & inculta, fœcunditatem virtutis suæ patenter ostendit ac læta gramina parit. Arbores & virgulta, suavissimos flores emittunt; & virentibus foliis, tanquam novis vestibus, adornantur. Volucres cæli, gelu tristi tersо, dulciter jubilant; & per agros ac nemora volantes, serenitatem aëris ac ubertatem messis, redire congaudent. Sol & Luna, astraque superna, clarius sua lumina spargunt. Nulla quippe creatura iam cernitur, quæ Christo resurgenti, sua renovatione non applaudit. Cùm ergo tanta jucunditas est in elementis; quanta exultatio debet esse Angelis & hominibus, cæteris creaturis mundi prælatis? Verè hæc est dies, quam fecit Dominus, sicut apertissimè nobis ostendit per scripturas, per figuras, per Prophetas, per Angelos, per Apostolos & Doctores, ejus resurrectionem contestantes & prædicantes. Et ubi omnia concinunt, & tam summa quàm infima, idem affirmant; nullum jam dubietatis motivum, debet in corde residere: quia omnipotens Deus potens est, supra id quam intelligere valemus, plenissimè facere, & de non ente novum effectum producere. *Psalm.* 117.

4. Igitur Christum in carne nunc glorificato, & universo mundo denuo renovato, & tu homo mortalis glorifica Deum, & renovare in spiritu mentis. Gratias age semper redemptori tuo, pro donis suis immensis, tibi & universis fidelibus distributis. Erige sursum oculos cordis; intuere iter, quò præcessit Jesus, salutare vultus tui: sequere cum passibus amoris, usque ad introitum cæli. Habes enim ante te speculum omnis sanctitatis, & lumen vitæ cœlestis; securè gradere post Jesum, æternæ beatitudinis largitorem, cæli & terræ dominatorem. Nemo sanctior illo, nemo purior, nemo præclarior,

Matt. 28. tior, nemo ditior, nemo potentior. *Data est mihi*, inquit, *omnis potestas in cælo & in terra.* Igitur fides tua in Christo Jesu firmiter stet, spes floreat, charitas tripudiet. Viriliter age, & confortare; pugna contra carnem, contra mundum contra diabolum & angelos ejus, nullius adversæ potestatis impetum formidando. Vicit enim leo de tribu Juda, cujus iræ nemo resistere potest; nemo manus ejus evadere nequibit; quia omnia subjecta sunt pedibus ejus. Nunc cælum gaudet, terra plaudit. Satan dolet, mors fugit, nec ultra dominabitur Christo, Sub tali igitur Rege tutum est militare: sub tali pastore jucundum est stare, pasci & informari, subjici & gubernari, qui nullius indiget, & omnibus bonis abundat.

5 5. Imitare ergo & tu Regem Regum, Dominum Deum tuum, resurgentem à morte; ut de cætero ambules, in novitate vitæ melioris, calcando vitia, obliviscendo mala præterita; non ad solitas ineptias revertendo, sed ad cœlestia desideria ferventiùs te erigendo. Nam Christus devicta morte, non rediit ad inferos; sed visitatis necessariis amicis suis in terris, ascendit lætanter ad cælos, supra Angelicas potestates formam servi librans & exaltans; per gradus humilitatis, & debitæ subjectionis ministerium, docens ascendere in gloriam æternæ fœlicitatis. Si igitur desideras cœlitus consolari, & cum Angelicis spiritibus perpetuò lætari, fuge carnalem delectationem, quæ generat mortem. Quære spiritalem animæ refectionem, quam Christus præparavit accedentibus, ad pretiosi corporis sui mensam, omnibus corporalibus epulis dulciorem. Nisi enim, vetus homo cum actibus suis, totaliter exuatur, cælestis dulcedo intrare non potest. Et nisi caro fuerit spiritui subjecta & omnis terrena cura postposita, paracletus promissus non veniet, nec agni paschalis esus intus reficiet. Ut ergo interiora nostra, plena sint gaudio spirituali, omnis malitia & nequitia tolli deberet à corde: ut quasi modò infantes geniti, ambulemus in novitate vitæ, lachrymis abluti, & stolis albis induti. Sint proinde mores nostri humiles, & maturi: oculi stabiles & affectus puri; voces alacres, aures ad divina verba erectæ; & omnes sensus undique bene muniti. Adsunt enim Angeli sancti: ministri Domini, considerantes actus nostros: quis citius surgit, quis devotius orat, quis alacriùs psallit, quis Jesum ferventius quærit. Absint ergo rumores sæculi, vitentur fabulæ leves, sint sermones ædificativi, ut dent gratiam audientibus cunctis, & pro his benedictionem bonæ collationis recitator mereatur. Replicentur gesta Salvatoris, de Jesu Nazareno, bonus rumor in medium veniat, qui omnes lætificet & delectet.

6. Crucifixus à mente non recedat, 6
Christus resurgens ubique occurrat. Et si nondum oculis cernitur: crebris tamen gemitibus secretè tangitur: & donec se revelaverit oranti, à monumento ejus non recedatur. De Angelis sanctis inquisitio fiat, qui clara ejus visione semper fruuntur: ut ipsi nobis indicent, ubi Dominus sit; aut orent pro nobis, quatenus tristibus apparere dignetur; ut sua dulcissima gratia, mœrentium corda consoletur. Utinam, Domine JEsu, accendere digneris cor meum, ad quærendum te cùm Maria diluculò; & in fide confortare, qui inflando Spiritum sanctum Apostolis dedisti. Aperi mihi sensum scripturarum

turarum; & in omnem, ſicut promiſiſti, induc veritatem: qui es ſuper omnia Deus benedictus in ſæcula. Amen.

TRIGESIMA SECUNDA.

De myſtico Paſchæ nomine, & novæ vitæ converſatione,

1. *Paſcha noſtrum immolatus eſt Chriſtus.* Sacrum Paſchæ nomen, celeberrimum eſt & notum apud fideles, cujus myſterium honorari maximè debet inter Chriſtianos. Penſemus igitur omnes, quid pro noſtra ſalute geſtum eſt, & inſtitutum. Deſignat enim Paſchæ vocabulum, Domini tranſitum: quia Chriſtus hac die, de morte rediit ad vitam, de morte migravit ad vitam, de mundo migravit ad cælum; ut doceret nos terrena deſpicere, & amare cœleſtia, Altas igitur laudes debemus cœleſti Patri, qui convivificavit nos in dilecto filio ſuo, in carne paſſo & crucifixo, cujus livore ſanati ſumus, & ab æterna morte, ejus innocenti paſſione liberati, atque iterum de glorioſiſſima reſurrectione ejus, magnificé lætemur. 1. 1. Cor. 5.

2. Præceſſit dolor diræ mortis in Chriſto, ſolvens inimicitias prævaricationis antiquæ: & omnes abluens maculas culpæ noſtræ. Sequuta eſt inenarrabilis lætitiæ dulcedo, & gloriæ perennis celſitudo, quæ omnibus in Chriſto per baptiſmum renatis dabitur, poſt hujus mundi exilium, tanquam revertentibus ex Ægypto, paradiſi gaudium. Nam per veri agni immolationem, liberatus eſt ſpiritualis Iſrael de captivitate diabolicæ damnationis: & novus Dei populus, in libertatem cœleſtis habitationis tranſiit. Quia Chriſtus reſurgens ex mortuis, vetus Paſcha in novum convertit, & temporalem vitam, tranſtulit in ſempiternam. Benè ergo Apoſtolus dicit, & ſancta Mater Eccleſia gaudenter ubique decantat: 2

Paſcha noſtrum, immolatus eſt Chriſtus. 1. Cor. 5. Semper igitur memores eſſe debemus, dolorofæ Chriſti paſſionis, nec non tam jucundæ ejus reſurrectionis, pro conſolatione noſtræ mortalitatis: ut per patientiam multarum tribulationum pro Chriſto, ſpem habeamus & fiduciam, perpetuè regnandi cum ipſo. Studeamus nunc in hoc ſancto & læto tempore, in novæ converſationis deſiderium reſurgere: & cum ſpirituali gaudio, laudes Deo jubilare. Potens eſt enim Chriſtus, nos amplius juvare; & in cœleſtis vitæ deſiderium, ferventiùs inflammare.

3. Obſcurat autem claritatem feſti paſchalis, quicunque ad eſum carnium magis anhelat, quam ad communicationem pretioſi corporis Chriſti, in quo fons totius ſuaviratis, & refectio animæ continetur. Quoniam quidem, ſine hoc ſacratiſſimo cibo, inops eſt & arida, omnis menſa divitis lautè parata. Sicut enim melior eſt anima, omni corpore; ita Chriſtus, qui eſt cibus animæ, excellit omnem ſaporem in ſuavitate. Et quamvis jam propter Dominicæ reſurrectionis ſolemnitatem, ampliùs ſit exultandum, & meliores cibi licentiùs concedantur: debet tamen uſus epularum eſſe moderatus, & cum timore Dei appetitus carnis refrenari. Hoc enim prodeſt corporis & animæ ſaluti, & aptior fit homo ad laudes Dei. Non ergo te vincat concupiſcentia carnis; ſed per devotionem mentis, vince in virtute Spiritus ſancti, quidquid corporalis delectationis tibi per ſenſus occurrit. Beata illa anima, quæ odore unguentorum Chriſti, trahitur ad cœleſte convivium deguſtandum; & cum Pſalmiſta clamat, & dicit: *Delectationis in dextera tua uſque in finem. Satiabor autem* Pſal. 15. Pſal. 36. 3

cùm apparuerit gloria tua. Falluntur certè omnes insipientes corde, qui omissis veris & cælestibus bonis, consolationes quærunt in terrenis: & sine freno justi moderaminis, inhiant multis possidendis. *Non est* [inquit Apostolus] *regnum Dei; esca & potus; sed pax, & gaudium, in Spiritu sancto.* in 14.

4 4. Quis est ergo qui Pascha in spiritu celebrat? Qui de vitiis ad virtutes transmigrat? qui de veteri vita & mala consuetudine, in novæ devotionis statum surgit? Quis est, qui Pascha dignè honorat? Qui sæculares honores spernit. & gloriam Christi in cunctis bonis actibus suis quærit. Quis est, qui hædum ad vesperum Paschæ immolat? Qui de peccatis suis verè pœnitet, & de cætero peccare desistit. Quis est qui agnum assum, cum lactucis manducat? Qui Christum in cruce passum, dolenter cogitat; & innocenter vivendo, se castigat. Quis est verus Hebræus, qui mare rubrum transit? Qui de sensu carnis, ad suavitatem spiritus pergit: & ea, quæ retro sunt obliviscens, ad anteriora se extendit. Quis est vetus Abrahæ filius? Qui de timore servili, in libertatem filiorum Dei proficit. Quis est verus Jesu discipulus? Qui omnibus terrenis perfectè renuntiat, & propriam voluntatem suam relinquit. Quis est dignus sedere ad mensam Christi? Qui sponte se humiliat, pro amore Christi. Quis est aptus intrare regnum cælorum? Qui regnum mundi, & omnem ornatum sæculi contemnit: hic est amicus Dei, civis cæli, & Dominus mundi. Quis est idoneus contemplari faciem Christi, & penetrare secretum cæli? Qui mundus est corde, fervidus in oratione, ac totus internis deditus. Quis Deo dilectus, & acceptus? Qui abjectus est, inoculis suis; & vilipendit omne, quod transit.

TRIGESIMA TERTIA.

De ascensione Jesu in cælum.

1. *Ascendo ad Patrem meum, & Patrem vestrum: Deum meum, & Deum vestrum: Alleluja.* Benignissimus Jesus, mœrentium consolator, postquam resurrexit à mortuis, qui fidelissimam amatricem suam Mariam Magdalenam, novæ salutis gaudia mandavit nuntiari discipulis suis, de morte sua vehementer contristatis, ita inquiens: Vade ad fratres meos, & dic eis; *Ascendo ad Patrem meum, & Patrem vestrum.* O verè dulce & cœleste verbum, lætitia & amore plenum! Quid ita jucundum fidelibus ad audiendum, sicut ascensio Domini in cælum? Sicut transitus Jesu ad Patrem, ad interpellandum pro nobis, ut securi veniamus ad eum quem offendimus in multis? Cùm enim peccata nostra separant inter nos & Deum, quomodo poterimus reconciliari, nisi per mediatorem Jesum Christum, Per quem accessum habemus ad Patrem, qui pro nobis debitum solvit peccatorum & præparavit locum, ad manendum secum in regno cælorum, *Ascendo* (inquit) *ad Patrem meum, & Patrem vestrum.* 1. Joan. 20. Ibidem. Ibidem.

2. O miranda dignatio Dei, ad homines pauperculos, ad discipulos fugitivos, ad oves dispersas, & in desperationem positas. Non præfert nomen potentiæ suæ, non terret eos comminationis verbo: non improperat crimen læsæ majestatis, nec objurgat reos de scelere infidelitatis: sed memor innatæ pietatis suæ, prætendit misericordiam, & suspendit vindictam: atque post gravem excessum & meticulosam fugam, exprimit fraternæ dilectionis 2.

dul-

dulcedinem, & charitatem indeficientem ad omnes expandit, ita inquiens : Dic
Ibidem. fratribus meis. O melliflua dulcedo indulgentiſſimi JESU, in omni converſatione ſua. Qui cum potens ſit, & graviter ab amicis & ſubditis offenſus, non miſit tortores ſuos, ad trahendum reos in carcerem : nec ab officio collato, aliquem depoſuit : ſed tanquam bonus paſtor, qui proprias oves diligit, condolet eorum infirmitati, & conſulit ſaluti: nunc quidem per Angelos ſe revelat; nunc per Mariam, ex ſuo nomine ſpe-
Joan 20. cialiter mandat nuntiari triſtibus fratribus, gloriam reſurrectionis ſuæ, dicens : *Vade ad fratres meos, & dic eis : Aſcendo ad Patrem meum*, Dulcis magiſter, dulcia loquitur verba : & fratres eos nominat, qui ipſum priùs offenderant : ut ampliùs charitatem ſuam commendet, qua eos uſque in finem dilexit. Nam primò quidem, de ſæculi vanitate, eos ad fidem ſuam convertit : magna miracula, inter eos operatus eſt : immenſa beneficia, eis oſtendit : viam veritatis, eos docuit : & ad Apoſtolici gradus honorem præ omnibus ſanctis elegit. Et hos, poſt tentationis turbinem, & lapſus infirmitatem, revocat ad pœnitentiam, & in ferventiorem ſanctitatis erigit ſtatum, atque viſionis ſuæ dignatione lætificat; apertis documentis, & paſſionis ſuæ ſtigmatibus oſtenſis, confirmat in fide vacillantes, ut fortiùs reſurgant, præbens eis iter, quò aſcende-
Ibidem. re debeant, ad immarceſſibilem gloriam *Aſcendo* [inquit] *ad Patrem meum.* Si diligeretis me, gauderetis utique in hoc verbo : quia vobis proderit, quod aſcendo ad Patrem, qui me miſit; ut præparem vobis locum, in regno Patris mei; ubi gaudebitis, cum univerſis electis meis, in æternùm. Nolite ergò turbari, nec de receſſu meo nimis contriſtemini. Ego pro vobis Patrem orabo, ut dimittantur vobis peccata veſtra. Ego confortabo vos inter adverſa. Ego conſolabor in hujus mundi exilio. Ego coronabo vos *Luca. 12.* in cœleſti regno, ubi gaudium veſtrum erit plenum, & ab omni hoſte ſecurum. Placuit enim Patri meo, vobis pauperculis & humilibus, dare regnum Dei; qui ſpretis mundi illecebris, veſtigia mea ſequuti eſtis. 3. Ex hoc jam tempore, 3. Chriſto aſſumpto in Patris gloria, erecta ſunt corda Apoſtolorum ad cœleſtia, & ſurſum magis ire gaudebant : ſperantes quod depoſito carnis onere, ipſum ſequerentur ad gloriam. Magna ſiquidem fiducia inerat eis, perveniendi ad regnum ſupernum, qui calcatis infimis, pauperem vitam ducebant pro Chriſto. Habebant inſuper promiſſum ſibi Spiritum ſanctum, cujus munere firmati, nec vincula, nec carceres, nec horrida mortis ſupplicia, pati timuerunt. O felix & glorioſa aſcenſio, quâ humana natura, ſuper omnes Angelos, eſt exaltata : & ruina perditorum Angelorum, per numerum electorum hominum, Chriſti ſanguine ſignatorum, inſtauratur. 4. Attende 4. igitur nunc, & tu anima fideles, quæ iſta legis, ut Chriſtum ſequaris paſſibus amoris. Quia corporalis Chriſti aſcenſio in cœlum, ſpiritualis eſt elevatio mentis in Deum. Non ergò ultrà te delectet, inhabitatio vitæ præſentis; ſed potiùs invitet manſio cœleſtis cum Angelis ſanctis : Ubi à laboribus & angu ſtiis cunctis, requieſcunt animæ Sanctorum, contemplando faciem Chriſti, in ſæcula ſæculorum. Rumina ſæpe dulce verbum

oan 14. Christi, quod dixit discipulis suis ante
leb. 13. passionem: *Quia vado parare vobis locum.* Et recordare: Quia non habes hic manentem civitatem. Suspira ex intimo cordis, propter multa obstacula retrahentia à cœlestibus: & pete à malis præsentibus liberari, & ad Christum celeriùs pervenire. Hoc enim mul ò meliùs, quám hic quotidie contra vitia certare, & de variis periculis semper timere. Clama cum
ant. 1. sponsa in Canticis, & dic: *Trahe me post te*: Ubi omnia bona, & lætitia sine fine. Sed heu, nondum venit hora ista jucunda: nondum est tempus regnandi, sed patiendi, Ideò exspectare oportet tempus remunerationis, à Deo præfinitum; & orare indesinenter, donec adveniat regnum Dei, de quo frequenter loquutus est Jesus cum discipulis, antequàm ascenderet in cœlum, quatenus auditis promissionibus gloriæ perennis, tolerabilia fiant certamina vitæ præsentis. Et tanto magis animus inardescat ad cœlestia, quanto duriùs affligitur in hac vita. Quia hoc est evidens signum in electis, pro adeptione perpetuæ salutis, si sustineant patienter tribulationes & labores, pro
uca 24. nomine Christi. *Nam oportebat pati Christum, & ita intrare in gloriam suam.*
5. 5. Ideoque per patientiam & laborem, itur, ad requiem: quia Pater nullum recipit in cœlum, nisi per passionem & crucem sequutus fuerit filium suum dilectissimum, quem tradidit pro peccatis nostris crucifigendum. Leva igitur cor sursum, aspice versus cœlum, considera, quo abiit dilectus tuus. Expande post eum, manus tuas; ora flexis genibus, & crebris gemitibus, ut mittat tibi Spiritum sanctum paraclitum, in cor tuum aridum & frigidum; qui te accendat, & dirigat ad omne bonum alacriter perficiendum. Amen.

TRIGESIMA QUARTA.

In festo Pentecostes, de donis Spiritus sancti.

1. 1. *Repleti sunt omnes Spiritu sancto,* Actor. 2.
& cœperunt loqui variis linguis, prout Spiritus sanctus dabat eloqui illis. Hodie in sancta Ecclesia gloriosa Spiritus sancti solemnitas celebratur. Hodie votivis gaudiis, ubique conventus fidelium lætatur. Chori clericorum, in hymnis & psalmis jubilant. Sacerdotes Missas celebrant: & omnes pariter in adventu Spiritus sancti, Deum altissimè laudant. Hodie namque Apostoli Spiritum sanctum in linguis igneis, manifestè acceperunt: & statim intus, per amorem suaviter arserunt; & foris, Verbum Dei fiducialiter prædicaverunt. Hodiè cœpit fides Christiana publicari, & numerus credentium in Hierusalem augmentari. Hodie facta est lætitia magna in populo, & per Apostolos fiebant multa signa super infirmos. Nam ab exordio mundi, non est audita tam larga donatio Spiritus sancti. Hodie sancta religio, & Apostolica vita, sumpsit initium; quæ deinceps facta est, omnium religiosorum sanctitatis speculum; & absque proprietate, norma in commune vivendi. Hodie sancti Apostoli, in charitate Christi, ita confirmati sunt, & in gratia Spiritus sancti clarificati: ut nullis adversitatibus frangi, nullis prosperis emolliri, nullis erroribus seduci, nullis rationibus ab integritate fidei valerent separari. Hodie homines humiles & simplices facti sunt sapientes: & pauperes piscatores, efficiuntur magni Doctores: & quod in scholis non didicerunt disputando, hoc cælo acceperunt devotè

voè orando. Hodie viri illiterati & timorati, ſancti ſunt eloquentes & robuſti: & qui unam linguam tantùm noverant, docente Spiritu ſancto, omnium linguarum vocibus theologizant. Hodie homines terreni, facti ſunt cœleſtes: & qui erant priùs deſpecti, fiunt omni nationi ſub cælo mirandi: & qui parùm vel nihil ſcire putabantur, ex lege & Prophetis teſtimonia de Chriſto proferunt, & exponunt. Hodie Angelica vita orta eſt in terra, & novum cælum apparuit in mundo: quia de carne ad ſpiritum, de tepore ad fervorem, de terra ad cœlum, didicerunt fideles erigere mentem.

2. O quàm ferventes fuerunt, qui tam paucis contenti erant. Quàm devoti & obedientes extiterunt, qui Apoſtolicis conſiliis, ſponte ſe ſubdiderunt. Hæc ſunt opera Spiritus ſancti, qui cordi fidelium; de diverſis nationibus, in unam fidem congregavit: ſpe æternorum bonorum, ad cœleſtia erexit; atque amoris ſui facibus, repentè inflammavit. Ab his ſanctis Apoſtolis, primitiva Eccleſia fundata eſt, & per orbem dilatata, ſacris doctrinis imbuta, & multis miraculis valdè confirmata. Ab his ſanctis Apoſtolis, & Apoſtolorum ſectatoribus, olim ſancti Eremitæ, perfectæ abrenuntiationis formam primitus acceperunt, & plures poſt ſe diſcipulos, in exemplum nobis reliquerunt. Ab his etiam Apoſtolicis viris, & Deo dilectis Eremitis, glorioſus Pater noſter Auguſtinus, Doctor eximius, ad contemptum mundi pervenit: qui poſtmodum presbyter & Epiſcopus factus, monaſterium clericorum inſtituit; cœpitque cum multis Dei ſervis, ſecundùm Apoſtolicam vitam, in communi vivere; quibus & regulam ſuam, quam ſcripſit, tradidit obſervandam. Simili modo ſanctus Pater Benedictus, Apoſtolicæ vitæ imitator ſtrenuus, aliam edidit monaſticæ diſciplinæ regulam, virtutibus plenam; per quam Monachi religioſè viventes, fœliciter tenderent ad æternæ beatitudinis gloriam. Sed & alii quàm plures religioſi viri, gratia Spiritus ſancti inſpirati, Evangelicæ perfectionis conſilia imitari cupientes, in diverſis mundi partibus, ſacræ religionis ordines inſtituerunt. Et tantam gratiam à Deo conſequuti ſunt, ut Apoſtolicis fulgerent ſignis, & ſanctam Eccleſiam doctrinis illuminarent & exemplis. Meritò ergo cuncti fideles, diem hunc ſanctiſſimum, devotione præcipua honorare debent, & Spiritus ſancti gratiam invocare; ut ejus viſitatione mereantur imbui & conſolari: ejus amore accendi, ejus rore ab omni vitiorum ſorde purgari.

3. Omnes namque ſancti & electi ab origine mundi, hujus ſancti Spiritus inſpiratione, ad divinum cultum tracti ſunt, & ab erroribus gentilium revocati: & quicunque cariſmata divina acceperunt, in humilitate Deo maximè placuerunt. Adhuc etiam Spiritus ſanctus operatur in fidelibus ſuis, multa bona charitatis opera, ſibi grata, aliiſque proficua: atſi non aperta miracula, tamen frequenter internæ devotionis præſtat ſolatia. Aperit quoque orantibus, & attentè pſallentibus, ſanctarum Scripturarum arcana, quæ ſunt cognitionis & dilectionis ſuæ ſigna veriſſima. Confert & contra multiformis humanæ fragilitatis tentamenta, ſpiritualis fortitudinis remedia ſancta. Ipſe quippe eſt, qui fideles ſuos per ſacra eloquia erudit, per Prælatos regit, 3.

per

per Sacerdotes sacramenta ministrat; ne in hujus vitæ peregrinatione, à recto itinere declinent, & in laboribus deficiant. Ipse compungit cor hominis, de peccatis præteritis, arguit de negligentiis quotidianis, & minimis defectibus: nec patitur morari culpam maculæ levis, in conscientia animæ fidelis. Ipse excitat ad innovandum fervorem, ad devotè orandum, ad studiosè legendum, ad promptè obediendum, ad humilia sectanda, ad exercitia devota servanda. Ipse retrahit à terrenis, invitat ad quietem cordis: increpat de verbis levibus: mitigat iram, expellit libidinem, tollit invidiam, reprimit gulam. Suadet vitare acediam, tenere disciplinam. Docet quid agendum, quidve cavendum sit, intus & foris. Ipse adest tribulatis corde, consolatur humiles, erigit pusillanimes; exaudit gementes, miseretur flentibus, veniam tribuit pœnitentibus.

4. Quotiescunque igitur tribularis vel
4 tentaris, ad cœleste auxilium protinus recurre; Spiritus sancti gratiam humiliter invoca: omnem anxietatem tuam ei expone, atque totaliter pietati ejus te committe; ut pro suo beneplacito & honore, cuncta gravamina tua, ad uberiorem animæ tuæ profectum, misericorditer ordinet, & ad salutarem finem omnia perducat; Ipse enim omnia novit omnia scrutatur & penetrat: & nihil sine causa tibi contingere permittit: flagellat & medetur, humiliat & exaltat. Hæc namque specialis est operatio Spiritus sancti, in hoc fragili corpore, multis miseriis infecto; ut per veram contritionem, purgentur maculæ peccatorum ut mala præterita convertantur in humilitatem ampliorem, atque bona inchoata crescant ad perfectiora: quatenus nullum tempus sine spirituali fructu transeat, sed omnis actio, sermo, & cogitatus, ad honorem Dei & beatissimæ Trinitatis gloriam tendant, & perseverent. Quæ nobis orantibus, largiri dignetur Spiritus sanctus, sua benignissima gratia, qui Apostolorum corda largissimè implevit die hodierna. Amen.

TRIGESIMA QUINTA.

De consolatione Spiritus sancti.

1. *EGO rogabo Patrem, & alium paraclitum dabit vobis.* Cùm esset *Joan.* 14. 1.
recessurus Dominus noster, Jesus Christus, corporaliter à discipulis suis, promisit de sua absentia contristatis, spiritualem consolationem sancti Spiritus; qui nunquam ab eorum cordibus recederet, sed in æternum cum ipsis permaneret. O quàm beata promissio Christi, non de lætitia mundi, sed de consolatione Spiritus sancti: quæ tam pretiosa est & suavis, ut nihil ei comparari possit in rebus humanis. Habebant sancti Apostoli magnam consolationem, in humanitate Christi, audiendo palàm ex ore ejus eloquia divina, & videndo oculis suis stupenda miracula. Ideoque non immeritò de suo recessu tristabantur, tanquam orphani à dulcissimo ejus consortio separandi; timentes inter pravitates & scandala Judæorum, sine necessario sibi præsidio se derelinqui. Quapropter ipse benignissimus Magister, secretorum cognitor, ac præscius futurorum, dilectos discipulos suos, ab imminenti tristitia recreat: & pro corporali sua præsentia, spiritualem & permanentem eis consolationem, firmiter spondet. Erant enim

enim tales, qui cœlesti consolatione, & divina inhabitatione, essent digni: utpote veri jam contemptores mundi, & perfecti imitatores humilis vitæ Christi. Nam Pater tales amat, Filius pro talibus orat, Spiritus sanctus tales exaudit & illuminat.

2. Vide nunc inæstimabilem gratiam divinæ pietatis, qualiter filius Dei elegit pauperes & simplices in societatem prædicationis suæ, ad convertendum mundum: quibus etiam pro parvis vilibusque mundi rebus, quas reliquerant, pretiosa Spiritus sancti munera, gratis donare decrevit. Quare hoc? Ut mundi gloriam spernendam doceret, & humilitatem sibi maximè placere monstraret. His itaque auditis tam divinis oraculis, ô religiose, fuge honores atque delitias. Postpone curas sæculares: & præpara cor tuum, ad susceptionem doni Spiritus sancti, orationibus devotis. Et si jam in bono statu consistis, & vias sæculi reliquisti: noli iterum retro respicere, noli præsentibus contentus esse, sed ad perfectiora & sacratiora ardentius anhela: & ut capere merearis nunc novam gratiam, compunctioni insiste: & in cella, quasi in cenaculo, cum Apostolis te conclude. Nam hoc est probabile signum gratiæ Dei præsentis, si quis ad potiora habenda æstuat; si de sua quotidiana defectione intimè dolet, si à multis sibi licitis abstinet: si qualiter in melius proficiat, diligenter recogitat: si nunquam se perfectum in aliquo existimat, nec aliquid dignè peregisse, se credit. Oportet namque te omnibus infimis funditus renuntiare, si Spiritus sancti consolatione desideras recreari: si ejus vis virtute firmari: si ejus cupis amore accendi.

3. Sed adhuc inquirendum, quibus exercitiis Apostoli sancti, ad tantam gratiam pervenerunt? Non enim subita conversione, nec una tantummodo die, ad tam magnam perfectionem ascenderunt: sed paulatim per incrementa virtutum, in schola Christi, tanquam boni discipuli, à bono magistro diligenter instructi, profecerunt. Et primò quidem, omnia sua sponte propter Christum reliquerunt: parentibus, & cognatis, aliisque mundanis affectionibus, renuntiarunt: parati cum eo labores & penurias, atque hominum maledictiones sustinere. Unde ante passionem suam eis dixit: *Vos estis, qui permansistis mecum in tentationibus meis.* Ecce bona initia Apostolorum; quia terrenis nudati, & adversitatibus probati, Christo perseveranter adhæserunt. Et licet tempore passionis, metu mortis, ab eo aliquatenus recesserunt: de hoc tamen multum doluerunt, & suam infirmitatem plenius cognoscentes, cum majore humilitate & serventiori affectu, ad Christum redierunt. Nam post resurrectionem ejus, ab eo iterum visitati sunt, & verbis ac scripturis roborati: ut sic in fide & spirituali vita, altius proficerent. Demum Christo ascendente in cœlum, ipsi totam spem suam, ad cœlestia transtulerunt: nec tunc tristitiam de recessu ejus habuerunt: sed potiùs de magnificentia, gloriæ suæ gratulabantur; ita ut cum gaudio magno, in Hierusalem reverterentur. Ibi pariter in cœnaculo congregati, orationibus ac meditationibus sanctis unanimiter intenti erant: & ad gratiam Spiritus sancti, cœlitus sibi mittendam, humiliter ac multum desiderantes se præparabant. Ibi cum Maria matre Jesu commorantes, de actibus, & doctrinis, atque miraculis Salvatoris nostri devote conferebant; & *Luc. 22.*

& ut piè credendum est, non pauca mysteria Christi, à Beata Virgine audierunt, & didicerunt.

4. 4. Ibi postpositis sæculi curis, & locutionibus vanis exclusis, totale desiderium suum, ad interiora & cœlestia promissa, converterunt: quatenus super dona, quæ jam habebant, adhuc plenius Spiritum sanctum accipere mererentur. Et factum est ita. Nam in adventatione ejus omnes repleti sunt, & tantis charismatibus donati, & clarificati; ut signis, & virtutibus, ac doctrinis, super Patriarchas & Prophetas. coruscarent. Quicquid enim in lege & Propheticis dictis mysticum velabatur, hoc Spiritus sancti illustratione intellexerunt, & eloqui variis linguis potuerunt. Quod valde necessarium, ad totius Ecclesiæ ædificationem fuit: ut ipsi primitus, de omnibus salutis nostræ sacramentis, perfectæ instruerentur; qui postea per totum mundum, omni creaturæ Evangelium Christi debuerant prædicare. Dedit itaque Pater cœlestis spiritum bonum, petentibus se: & tam copiosa benedictione, Apostolorum pectora locupletavit, ut jam nihil de terrenis ambirent, nec ulla sæculi adversa timerent, sed pro nomine Jesu contumelias pati gauderent. Adjecit autem eis, cum plenitudine scientiæ armaturam spiritualis militiæ; ut contra errores gentilium, haberent sapientiam divinam, & ad superandam Philosophorum sævitiam, tenerent fortiter patientiæ palmam. Verè magna gratia, in Apostolis emicuit; eo quòd tam imperiti secundùm sæculum homines, in tam brevi tempore, ad tantam celsitudinem sanctitatis excreverunt: ut usque ad extrema terræ, Spiritu sancto cooperante, eorum prædicatio perveniret.

5. Consequenter etiam, ex jam dictis perpende, quia sancti Apostoli, qui erant Christo charissimi, non sine labore & debita præparatione, hanc spiritalem consolationem acceperunt: nec sine certamine & corporis afflictione, in hoc sæculo vixerunt: sed tanto ferventiores erga Christum, & proximorum salutem extiterunt, quantò præ cæteris ampliora dona se accepisse cognoverunt. De quibus non propriam gloriam, non transitoriam mercedem, nec laudem quæsierunt humanam: sed purè Dei honorem & cœlestem gloriam, post hujus vitæ laborem. Qui utique in omni conversatione sua inter gentes multas, cum humilitate & mansuetudine cordis, acceptam cælitus gratiam, sollicitè custodire studuerunt; non otio torpentes, nec commoda carnis quærentes, sed animarum lucra pensantes, verbis & exemplis subditos suos ædificarunt, & maximum fructum Deo obtulerunt. Horum igitur actus & dicta, valdè utile est omnibus religiosis & devotis, sedulè pensare; qui crucem suam pro Christo tollere, & Apostolicam vitam sectari proposuerunt: quatenus ad melioris vitæ profectum semper ferveant; & in disciplina ordinis perseverando, Spiritus sancti gratia adjuvante, vitam æternam cum omnibus sanctis apprehendant. Amen.

TRIGESIMA SEXTA.

De sancta & unanimi conversatione primitivæ Ecclesiæ, in Hierosolymis.

1. *Multitudinis credentium erat cor unum, & anima una, in Deo.* 1. *Actor.* 4. O quàm sancta & jucunda fuit illa congregatio in primitiva Ecclesia, Spiritu sancto congregata: quæ ne quaquam potuit conturbari; quamdiu unitas fidei, in vincu-

vinculo charitatis, illæsa servabatur. Ad hanc perfectè tenendam, maximè juvant, abdicatio proprietatis in rebus temporalibus: conformitas in bonis moribus, obedientia prompta in subditis, vita exemplaris in Prælatis: pia condescensio cum infirmis, stricta correctio pro excessibus, debita ordinatio in singulis officiis. Et ne quid fortè communitati desit vel depereat, debent omnes pro posse, commune bonum promovere: ut charitas in omnibus per opera sancta luceat, & Deus inde summè glorificetur. Omnia ista bona inveniuntur, à sanctis Apostolis primitus observata, & per eos postmodum ad alios fideles derivata: sed præcipuè religiosis Prælatis Ecclesiæ, ad imitandum sunt commendata. Nam, quamdiu Apostolica vita claruit, in capite & in membris, erant bona cum ipsis, & magna gratia in universis. Et quia Deum quærebant, & terrena spernebant, addita sunt eis, cum spiritualibus donis temporalia bona. Et tanto majore honore digni habebantur, quantò humilius de semetipsis sentiebant, & omnem mundanam gloriam vilipendebant. Benè ac modestè usi sunt bonis acceptis; nec superbiebant in dignitatibus, & beneficiis sibi collatis: sed sollicitudine paterna regebant subditos suos, in magna disciplina. *Matth.* 12. Insuper multis pauperibus ac debilibus compatientes, libentissimè subveniebant: afflictis quoque & tentatis, sacræ consolationis verba exhibebant; ab otiosis sermonibus se & alios compescebant, scientes quòd de omni verbo otioso, quod loquuti fuerint homines, singuli reddituri sunt rationem in judicio.

2. 2. Cum autem cœpissent quidam à calore fidei tepescere, & ad commoda carnis immoderatiùs declinare, propria quærere, honores ambire; heu, statim orta sunt murmura & scandala, & apparuerunt dissensionum zizania, ab inimico nequiter injecta, ad corrumpendum in agro dominico boni seminis grana. Sed huic pestifero morbo, & querulo principio, occurrerunt Apostoli sancti consilio saluberrimo: & elegerunt fideles ministros, qui sanctæ multitudini necessaria victualium providerent. Ipsi verò orationi & prædicationi instabant, prout à Spiritu sancto edocti erant, spiritualia temporalibus præferentes: & contra quæstiones motas, & casus emergentes, legis, & Prophetarum testimonia protulerunt. Adjecit autem Spiritus sanctus adhuc latiùs sua munera, noviter conversis impartiri. Nam implevit quosdam ex credentibus spiritu Prophetiæ, ad consolationem Ecclesiæ primitivæ. Instituit quosdam Doctores, ad instructionem imperitorum. Convertit etiam plures sacerdotes & legis magistros, ad Evangelicam veritatem. Fecit quoque signa & prodigia multa inter gentes longinquas, ad fidem Catholicam propagandam. Vidit ista, & invidit sæviissimus hostis diabolus. Doluit, & commovit Reges & Principes terræ, ut insanirent armis, & persequerentur ubique fideles. Et quia Hierosolymis major gratia viguit, & Apostolicus fervor altiùs crescere cœpit: ideo Satanas ibi durius fremuit, & persequutionis flagello primordia nascentis Ecclesiæ, extinguere conatus est, atque de locis suis ad exteras nationes ventilare. Verùm hanc diaboli malitiam, & temporalem fidelium persequutionem, Deus convertit ad multorum salutem, & sancti nominis sui notitiam clariorem. Factaque est temporalis tribulatio justo-

rum, utilis purgatio vitiorum: & quod tentator versipellis paraverat ad ruinam, pius Salvator ordinavit patientibus ad coronam. Nisi enim fuisset tam gravis persequutio in mundo, non essent tot Martyres coronati in cœlo. Multi namque fidelium decreverunt magis sanguinem fundere, quàm fidem negare: & mortem libentius subire quàm ab amore Christi resilire.

3. Absit, absit, ut valentior Satanas cum adversariis suis ad nocendum, quàm Christus cum Angelis sanctis ad defendendum. Nihil quippe potuit agere contra pios spiritus malignus, nisi Deus hoc justè permisisset; qui singulorum actus & vires cognoscens, per tales occasiones afflictivas, electos ad perpetuam gloriam tranſtulit: & adversarios illorum crudeli damnatione in ignem æternum demersit. Sic boni & mali pro suis meritis, quod justum est, recipere merentur: quia justitia Dei nullum bonum irremuneratum, nec ullum malum dimittit impunitum.

4. Nec debet infirmos animas scandalizare, quòd in sancta Ecclesia, tam citò apparuerunt zizania & murmura multa, quia cum bonis semper admixti sunt mali, & cum perfectis ambulant iniqui imperfecti. Quantò enim sanctiores, tantò pauciores, sicut experimur in diversis religiosis. Nam major videtur numerus incipientium, quàm perfectorum: & minor est copia contemplativorum, quàm activorum. Inter multos etiam subditos, pauci reperiuntur ad officia utiles: & ab bene regendum se & alios, adhuc multò rariores. In his apparet humana fragilitas: & humiliatur superbia nostra: quia tam proni sumus ad vitia, & tardi ad perfectiora sectanda. Nemo tamen alteri improperare rectè potest, quòd defectuosus sit & ineptus: quia sicut alius fragilis est, ita & tu. Rara avis in terra, perfectio vera: & in omni loco reperiuntur vascula fracta. Debet ergo quilibet ad seipsum oculum habere, & proximo erranti misereri; nec indignari, si quandoque offendit. Unde B. Jacobus ait; *In multis offendimus omnes.* Ad humilitatis igitur confessionem, recurrendum est: ut quod minus habet defectio sanctitatis nostræ, suppleat confessio propriæ fragilitatis. Et tantò humiliores in omnibus simus, quantò longiùs à vera perfectione distamus. In peccando & cadendo, fratres sumus, nemo securus est de sua perseverantia. Quamdiù ergo hic vivimus, oportet infirmos tolerare, & etiam aliquos adversarios habere. Nam Christus imperfectiones discipulorum suorum diu toleravit: & detractiones Pharisæorum, frequenter audivit, qui in omnibus perfectus fuit. Novit autem Deus hujus mundi adversa, ad multa bona disponere, quæ rarò desunt bonis & rectis corde. Nam istis spinis & turbinibus, retrahitur animus à delectationibus terrenis. Excitatur cor ad amorem cœlestium, exercetur homo per patientiam. Discit compati afflictis, humiliatur in doloribus, conformatur Christi passionibus. Fit magis compunctus, minus dissolutus. Orat ferventiùs, gemit frequentius. Tædet vivere, cupit dissolvi, & esse cum Christo, quia non est pax in hoc mundo. Sed pius Dominus, qui novit, quid nobis sit salubrius, sæpè differt implere desideria servorum suorum, propter melius: quatenus adhuc clariùs purgentur ad obtinenda promissa gaudia in cœlis. Audit clamo-

clamorem eorum, videt afflictionem tribulatorum: sed non statim aufert ab eis dolorem, ut amplius mereantur per tolerantiam malorum. Miseretur utique, & exaudit ad salutem, sed non semper ad propriam voluntatem. Et quia disponit eis dare regnum æternæ beatitudinis, admiscet vitæ ipsorum varia pocula amaritudinis, ut spem suam non ponant in terrenis, nec exilium diligant pro patria cœlestis jucunditatis.

5. 5. Valent autem maximè temporales miseriæ patienter toleratæ, pro ablutione peccatorum, pro reconciliatione divinæ misericordiæ: pro diminutione pœnæ purgatoriæ, pro obtentu majoris gratiæ; pro augmento celsioris gloriæ futuræ; Quis hominum tam purus, tam custoditus, & perfectus est in omni conversatione sua, à manè usque ad vesperam, qui non delinquat aliquando ore vel opere, aut cogitatione, scienter vel ignoranter? Quis tam bonæ conscientiæ, ut nihil habeat ad confitendum? Quis tantæ puritatis & abstinentiæ, ut non metuat argui pro aliquo delicto, in judicio futuro? Nam omnia districtissimè examinabuntur, coram Deo judice rectissimo; etiam illa quæ nunc parum, vel pro nihilo reputantur. Dum ergo tempus adest, & misericordiæ locus patet, omnes simul pœniteamus, & ferventer nos emendemus. Benignus est Deus, libenter ignoscet delictis nostris, si nos veraciter cognoscimus & dolemus. Et quia in Christo fratres sumus, oremus pro invicem, sicut fraterna charitas exigit. Serviamus invicem, supportemus invicem, admoneamus invicem; consolemur invicem, gaudeamus invicem, tristemur invicem. Diligamus nos invicem, sicut & Christus dilexit nos, & tradidit semetipsum pro nobis, qui diu sustinuit nos in malis præteritis, & adhuc quotidiè sustinet imperfectiones nostras ob spem emendationis; ut proximis nostris compati discamus & pro eis oremus. Hæc attendentes & facientes, implebimus legem Christi; & erimus veri discipuli ejus, & amici charissimi, à Patre dilecti, à Filio adoptati, à Spiritu sancto inflammati, à tota sancta Trinitate prædestinati & benedicti. Tunc etiam de nobis poterit dici & verificari, quod de primitiva Ecclesia, in actibus Apostolorum legitur. *Quia multitudinis credentium erat cor unum, & anima una in Deo, & erant eis omnia communia*, Amen. *Act.* 4.

Finis Concionum atque Meditationum.

* * *

INDEX PRIMUS.

Ratio Legendi sequentes Indices.

1. Part. Partem
2. Serm. Sermonem
3. Med. Meditationem seu Concionem
4. Novit. Novitios
5. N. Numeros
6. Seq. Sequentes numeros

Significat.

Loca sacræ Scripturæ, quæ in hoc Tomo vel explicantur, vel illustrantur.

GENESIS.

Cap. 3. *Inimicitias ponam inter te & mulierem, & semen tuum, & semen illius, Parte* 2. *Serm.* 10. *ad Novit. num.* 5.

Cap. 4. *Cùm essent in agro, consurrexit Cain adversus fratrem suum Abel, & interfecit eum, Part.* 2. *Serm.* 10. *ad Novit. num.* 11.

Cap. 22. *Benedicentur in semine tuo omnes gentes terræ. quia obedisti voci meæ, Med.* 1. *num.* 2.

Cap. 28. *Non est hic aliud, nisi domus Dei, & porta cæli, Med.* 7. *num.* 1.

Cap. 49. *Non auferetur sceptrum de Juda, & dux de fœmore ejus, donec veniat, qui mittendus est, Med.* 1. *num.* 4.

EXODUS.

Cap. 3. *Vadam, & videbo visionem hanc magnam, quare non comburatur rubus, Serm.* 5. *ad Fratres, num.* 5.

Cap. 23. *Vade, & descende, peccavit populus tuus, quem eduxisti de terra Ægypti, Med.* 15. *num.* 5.

Cap. 24. *Ascende ad me in montem, & esto ibi, & dabo tibi duas tabulas lapideas, Med.* 15. *num.* 4.

Cap. 24. *Ascendit in montem, & fuit ibi* 40. *diebus, &* 40. *noctibus, Med.* 15. *num.* 1.

DEUTERONOMIUM.

Cap, 18. *Prophetam de gente tua, & de fratribus tuis, sicut me, suscitabit tibi Dominus Deus tuus, Med.* 1. *num.* 5.

Cap, 32. *Interroga patrem tuum, & annuntiabit tibi: majores tuos, & dicent tibi, Part.* 1. *Serm.* 3. *ad Novit. n.* 1.

JUDICUM.

Cap. 16. *At illa dormire eum fecit super genua sua, & in sinu suo reclinare caput, Serm.* 5. *ad Fratres, num.* 5.

II. PARALIPOMENON.

Cap. 20. *Confidenter state, & videbitis auxilium Domini super vos, Part.* 2. *Serm.* 5. *ad Novit. num.* 1.

I. MACHABÆORUM.

Cap. 4. *Ornaverunt faciem templi coronis aureis, & dedicaverunt, &c. Part.* 3. *Serm.* 10. *ad Novit. num.* 1.

JOB.

Cap. 6. *Quis det, ut veniat petitio mea: & quod expecto, tribuat mihi Deus? Serm.* 3. *ad Fratres num.* 1.

PSALMI.

Psalm. 33. *Multæ tribulationes justorum, & de his omnibus liberabit nos Dominus, Part.* 2. *Serm.* 1. *ad Novit. num.* 1.

Psalm. 36. *Os justi meditabitur sapientiam, & lingua ejus loquetur judicium, Part.* 2. *Serm.* 3. *ad Novit. num.* 1.

Psalm. 43. *Quoniam propter te mortificamur*

mur tota die, æstimati sumus sicut oves occisionis, Part. 2. Serm. 2. ad Novit. num. 1.

Psalm. 92. Domum decet sanctitudo Domine, in longitudinem dierum, Part. 3. Serm. 11. ad Novit. num. 1.

Psalm. 117. Hæc dies, quam fecit Dominus, exultemus & lætemur in ea, Med. 31. num. 1. & seq.

Psalm. 132. Ecce quàm bonum, & quàm jucundum, habitare fratres in unum, Part. 1. Serm. 1. ad Novit. num. 1.

PROVERBIA.

Cap. 4. Omni custodia serva cor tuum: quia ex ipso vita procedit: Part. 2. Serm. 4. ad Novit. num. 1.

Cap. 18. Frater, qui adjuvatur à fratre, quasi civitas firma, Part. 1. Serm. 2. ad Novit. num. 1.

Cap. 31. Multæ filiæ congregaverunt divitias, tu supergressa es universas, Part. 3. Serm. 6. ad Novit. num. 1.

ECCLESIASTES.

Cap. 2. Utere labore tuo, in diebus vanitatis tuæ, Med. 18. num. 3.

CANTICA CANTICORUM.

Cap. 2. Ostende mihi faciem tuam: sonet vox tua in auribus meis, Meditat. 9. num. 1.

Cap. 3. Num quem dilexit anima mea vidisti? Med. 6. num. 1.

Cap. 7. Ego dilecto meo, & ad me conversio ejus, Med. 26. num. 1. & seq.

ECCLESIASTICOS.

Cap. 24. Memoria mea in generationes sæculorum, Part. 3. Serm. 4. ad Novit. num. 1.

Cap. 24. Spiritus meus, super mel dulcis: & hæreditas mea, super mel & favum, Part. 3. Serm. 3. ad Novit. num. 1.

Cap. 24. Quasi myrrha electa dedi suavitatem odoris, Part. 3. Serm. 5. ad Novit. num. 1.

ISAIAS.

Cap. 9. Parvulus natus est nobis, & filius datus est nobis, Med. 6. num. 1. & seq.

Cap. 14. Quomodo cecidisti de cælo Lucifer, qui manè oriebaris? Part. 2. Serm. 10. ad Novit. num. 4. Et Serm. 8. ad Fratres num. 6.

Cap. 35. Dicite pusillanimis: Confortamini, & nolite timere, Part. 1. Serm. 5. ad Novit. num. 1.

Cap. 55. Quærite Dominum, dum inveniri potest, invocate eum, dum propè est, Med. 5. num. 1.

HIEREMIAS.

Cap. 31. Creavit Dominus novum super terram: fœmina circumdabit virum, Med. 1. num. 9.

THRENI.

Cap. 1. O vos omnes, qui transitis per viam, attendite & videte, &c. Medit. 1. & seq.

Cap. 1. Attendite & videte, si est dolor, sicut dolor meus, Med. 27. num. 1. & seq.

Cap. 3. Sedebit solitarius, & tacebit: quia levavit se super se, Serm. 8. ad Fratres, num. 1. Et serm. 9 num. 1. ibidem.

EZECHIEL.

Cap. 44. Porta hæc clausa erit, & non aperietur: & vir non transiet per eam, Med. 1. num. 11.

DANIEL.

Cap. 2. Abscissus est lapis de monte sine manibus, Med. 1. num. 12.

JONAS.

Cap. 1. Surrexit Jonas, ut fugeret in Tharsis, à facie Domini, Part. 1. Ser. 5. ad Novit. num. 2. 3.

MICHÆAS.

Cap. 7. Ab ea, quæ dormit in sinu tuo, custo-

cuſtodi clauſtra oris tui, Part. 2. Serm. 10. ad Novit. num. 8.

HABACUC.

Cap. 3. Ego in Domino gaudebo, & exultabo in Deo Jeſu meo, Med. 8. num. 8.

HAGGÆUS.

Cap. 2. Veniet deſideratus cunctis gentibus, Med. 2. num. 1.

MATTHÆUS.

Cap. 5. Beati mundo corde, quoniam ipſi Deum videbunt, Med. 16. num. 1. 2. & ſeq.

Cap. 5. Sic luceat lux veſtra coram hominibus, ut videant opera veſtra bona, & glorificent, &c. Part. 1. Serm. 8. ad novit. num. 1.

Cap. 12. Bonus homo, de bono theſauro, profert bona, Part. 1. Serm. 6. ad Novit. num. 1.

Cap. 13. Simile eſt regnum cælorum, homini negotiatori, quærenti bonas margaritas, Serm. 4. ad fratres, num. 2. & ſeq.

Cap. 17. Faciamus hic tria tabernacula, Med. 18. num. 2.

Cap. 18. Ubi enim ſunt duo vel tres congregati in nomine meo, ibi ſum in medio eorum, Part. 1. Serm. 4. ad Novit. num. 1. & ſeq.

Cap. 21. Ite in caſtellum, quod contra vos eſt: & ſtatim invenietis aſinam alligatam, &c. Med. 29. num. 1. & ſeq.

Cap. 21. Dicite filiæ Sion: Ecce Rex tuus venit tibi manſuetus, Men. 3. n. 1.

Cap. 21. Adduxerunt aſinam & pullum, & eum deſuper ſedere fecerunt, Med. 19. num. 1.

Cap. 21. Clamabant dicentes: Hoſanna filio David, Med. 28. num. 1. & ſeq.

Cap. 21. Domus mea, domus orationis vocabitur, Part. 3. Serm. 9. ad Novit. n. 1.

Cap. 25. Euge ſerve bone, quia in modico fuiſti fidelis, &c. Part. 2. Serm. 3. ad Novit. Num. 5.

Cap. 25. Quinque autem ex eis erant fatuæ, & quinque prudentes, Part. 1. Serm. 8. ad Novit. num. 1.

MARCUS.

Cap. 14. Simon dormis? Non potuiſti una hora vigilare? Vigilate & orate, ut non intretis in tentationem, Part. 1. Serm. 6. ad Novit. num. 1. & 7.

LUCAS.

Cap. 1. Et exultavit Spiritus meus, Med. 10. num. 1.

Cap. 2. Remanſit puer Jeſus in Hieruſalem, & non cognoverunt parentes ejus, Med. 11. num. 1.

Cap. 2. Et erat ſubditus illis, Part. 1. Serm. 7. ad Novit. num. 3.

Cap. 6. Et omnis turba quærebat eum tangere, quia virtus de illo exibat, & ſanabat omnes, Part. 3. Serm. 8. ad Novit. num. 23.

Cap. 9. Vulpes foveas habent; & volucres cæli nidos: filius autem hominis, &c. Med. 18. num. 1.

Cap. 10. Videbam Satanam, ſicut fulgur. de cælo cadentem, Part. 2. Serm. 10. ad Novit. num. 4.

Cap. 10. Beati oculi. qui vident, quæ vos videtis? Med. 12. num. 1.

Cap. 11. Beati, qui audiunt Verbum Dei, & cuſtodiunt illud, Part. 3. Serm. 11. ad Novit. num. 11.

Cap. 14. Qui non renuntiaverit omnibus quæ poſſidet, non poteſt eſſe meus diſcipulus, Serm. 1. ad Fratres, num. 1.

Cap. 17. Cum feceritis omnia, quæ præcepta ſunt vobis, dicite, ſervi inutiles ſumus, Med. 21. num. 1. & ſeq.

Cap. 19. Auferte ab eo mnam, & date illi, qui decem mnas habet, Part. 1. Serm. 9. ad Novit. num. 5.

Cap, 21. *Cùm audieritis prælia & seditiones, nolite terreri, Part.* 2. *Serm.* 9. *ad Novit. n.* 1.

Cap. 23. *Hodie mecum eris in paradiso, Med.* 24. *n.* 1.

JOANNES.

Cap. 3. *Lux venit in mundum, Med.* 4. *num.* 2.

Cap. 4. *Jesus fatigatus ex itinere, sedebat supra fontem, Med.* 19. *num.* 1.

Cap. 5. *Scrutamini scripturas, Med.* 1. *num.* 1.

Cap. 8. *Quia hic est vere Propheta, qui venturus est in mundum, Med.* 1. *num.* 1.

Cap. 6. *Verba, quæ ego loquutus sum vobis, spiritus & vita sunt, Med.* 16. *num.* 5,

Cap. 7. *Quomodo hic literas scit, cùm non didicerit? Med.* 20. *num.* 4.

Cap. 8. *Jesus autem inclinans se deorsum. digito scribebat in terram, Med.* 10. *num.* 1. *& seq.*

Cap. 12. *Qui amat animam suam, perdet eam, Med.* 17. *num.* 1.

Cap. 14. *Ego rogabo patrem, & aliam paracletum dabit vobis, Med.* 35. *num.* 1. *& seq.*

Cap. 15. *Ego elegi vos, & posui vos, ut eatis, & fructum afferatis, & fructus vester maneat, Med.* 13. *num.* 3.

Cap. 16. *Iterum videbo vos, & gaudebit cor vestrum, Med.* 30. *num.* 5.

Cap. 19. *Et bajulans sibi crucem, exivit in eum, qui dicitur Calvariæ locum. Med.* 23. *num.* 1. *& seq.*

Cap. 19. *Stabat juxta crucem Jesu, mater ejus, & soror matris ejus, &c. Part.* 3. *Serm.* 1. *ad Novit. num.* 1.

Cap. 10. *Ascendo ad patrem meum, & patrem vestrum, &c. Med.* 33. *num.* 1. *& seq.*

ACTA APOSTOLORUM.

Cap. 2. *Repleti sunt omnes Spiritu sancto, & cœperunt loqui variis linguis, &c. Med.* 34. *num,* 1. *& seq.*

Cap. 4. *Multitudinis credentium erat cor unum & anima una, Med.* 30. *num.* 1. *& seq.*

I. CORINTH.

Cap. 5. *Pascha nostrum immolatus est Christus, Med.* 32. *num.* 1. *& seq.*

II. CORINTH.

Cap. 4. *Semper mortificationem Jesu Christi in corpore nostro circumferentes, Med.* 26. *num.* 7.

Cap. 6. *Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis, Med.* 13. *num.* 1.

Cap. 10. *Qui gloriatur, in Domino glorietur. Part.* 2. *Serm.* 8. *ad Novit. num.* 1.

AD GALATAS.

Cap. 5. *Caro concupiscit adversus spiritum, spiritus autem adversus carnem, Part.* 2. *Serm.* 10. *ad Novit. num.* 1.

Cap. 6. *Mihi autem absit gloriari, nisi in cruce Domini nostri Jesu Christi, Part.* 3. *Serm.* 1. *ad Novit. num.* 1. *& Med.* 24 *num.* 1. *& seq.*

Cap. 6 *Per quem mihi mundus Crucifixus est, & ego mundo, Serm.* 7. *ad Fratres, num.* 1.

Cap. 6 *Ego stigmata Domini Jesu in corpore meo, porto, Med.* 26 *num.* 7.

AD EPHESIOS.

Cap. 5. *Videte, quomodo cautè ambuletis, &c. quoniam dies mali sunt, Part.* 2. *Serm.* 6. *ad Novit. num.* 1.

AD COLLOSSENSES.

Cap 3. *Mortui enim estis, & vita vestra abscondita est cum Christo in Deo, Serm.* 7. *ad Fratres num.* 1.

INDEX SACRÆ SCRIPTURÆ.

AD HEBRÆOS.

Cap. 12. *Recogitate eum, qui talem sustinuit à peccatoribus, adversum &c. Med.* 25. *n.* 1. *& seq.*

I. PETRI.

Cap. 5. *Omnem sollicitudinem vestram projicientes in eum; quoniam ipsi cura est de vobis, Part.* 3. *Serm.* 2. *ad Novit n.* 8.

Cap. 5. *Humiliamini sub potenti manu Dei; ut vos exaltet in tempore visitationis, Part.* 2. *Serm.* 7. *ad Novit num.* 1.

APOCALYPSIS.

Cap. 12. *Signum magnum apparuit in cœlo; Mulier amicta sole, & Luna sub pedibus ejus: & in capite ejus, corona stellarum duodecim. Part.* 3. *Serm.* 6. *ad Novit. n.* 5. 6.

Cap. 12. *Factum est prælium magnum in cœlo, Michael & Angeli ejus, &c. Part.* 2. *Serm.* 10. *ad Novit. n.* 4.

INDEX SECUNDUS

NEMPE RERUM.

A.

Abnegatio sui ipsius, v. Passio Christi.

De sui abnegatione, Medit. 17. num. 1. & seq.

Passio Christi, est solatium & refugium sese abnegantium. Med. 26. num. 5.

Accusatores nostri, qui sunt futuri in die judicii, v. Judicium.

Acedia, v. Torpor. Labores. Exemplum. Horæ canonicæ,

Adventus Christi, v. Incarnatio.

Christi adventus, quo desiderio expectandus, Med. 3. per torum.

Homo debet se præparare ad suscipiendum Christum advenientem, Med. 3. num. 9.

Acclamationes Prophetarum de Christi adventu: O sapientia, &c. O oriens, &c. Et quid illæ significent. Med. 2. n. 6.

Qualiter ad nos Christus advenit. Med. 3. n. 3. 4.

Adversa, v. Prospera. Fuga.

Adversa & læta se mutuò consequuntur. Med. 29. n. 5.

Afflictio, v. Peccata. Mali.

Passio Christi plurimum animi & consolationis affert afflictis, Med. 27. n. 3.

S. Agnes, v. Oratio.

Tria vestium genera habuit S. Agnes, nempe virginitatis unam, secundam patientiæ, ex passionis Christi mysteriis confectam: tertiam, charitatis in Christum, part. 3. serm. 7. ad Fratres, n. 4. & seq.

Corona aurea S. Agnes donata, qui est Christus omnium Sanctorum præmium, part. 3. serm. 7. ad Novit. n. 1. 2. & seq.

Miracula S. Agnetis, part. 3. serm. 8. ad Novit. n. 19. & seq.

Dolor capitis uni periit, ubi S. Agnetis capsulam fuisset osculatus, eique suum caput imposuisset, part. 3. serm. 8. ad Novit. n. 19.

Spina piscis quæ unius faucibus adhæserat, meritis S. Agnetis suaviter excidit, part. 3. serm. 8. ad Novit. n. 20.

Pecunia furto ablata, demum possessori fuit restituta, ubi is voviſſet se eam daturum cultui S. Agnetis, part. 3. serm. 8. ad Nov. n. 11.

Du-

Dubitanti in missa, de præsentia Christi in Eucharistia, audivit intus responsum, crede ut B. Agnes. Sic omnis tentatio evanuit, part. 3. serm. 8. ad Novit. n. 22.

Infirmus ubi in Altari S. Agnetis communicasset, fuit sanatus, part. 3. serm. 8. ad Novit. n. 23.

Incendium fuit extinctum, eo quòd unus paulò ante Missam de B. Agnete legisset, part. 3. serm. 8. ad Novit. n. 24.

Equus furto ablatus, meritis D. Agnetis sponte ad suum equile rediit, part. 3. serm. 8. ad Novit. n. 25.

Alleluja, cur tempore Paschali adeò frequenter canatur, Med. 31. n. 2.

Ambulare, v. Religiosi.

Amittere Jesum, v. Jesus.

De amore Jesu, Med. 17. n. 1. & seq.

Amor sui, carnis, & creaturarum, quæ mala importent, Med. 17. n. 1. & seq.

Angeli, 1. Gloria inanis.

Anima, v. Desiderium.

Anima, est templum Dei, part. 3. serm. 10. ad Novit. n. 1. & seq.

Ut anima decenter virtutibus ornetur, curandum est, sicut nobiles studeant corpori exornando, serm. 4. ad Fratres, n. 3.

Arbor, v. Crux.

Ascensio Christi in cælum, debet nobis esse jucunda, Med. 33. n. 1.

De Christi ascensione in cælum. Med. 35. n. 1. & seq.

De spirituali Ascensione in nobis, Med. 33. num. 4. 5.

Asina tantum semel usus est Christus, Med. 39. num. 1. Et med. 28. n. 6. Et med, 19. n. 1. & seq.

Quàm humiliter Christus insedit Asinæ, med. 28. n. 7.

Ave Maria, v. Salutatio Angelica.

B.

Beatitudo Religiosi, qui in re sit posita. Part. 2. Serm. 4. ad Novit. n. 7.

Bellum, v. Militia.

Primum bellum movit Lucifer in cælo part. 2. serm. 10. ad Novit. n. 4.

Secundum bellum movit diabolus adversus hominem in Paradiso terrestri, part. 2. serm. 10. ad Novit. n. 5.

Tertium bellum est carnis adversus spiritum, part, 2. serm. 10. ad Novit. n. 7.

Quartum bellum fuit inter Cain & Abel Fratrem. Hinc pugnæ hominum inter se, part. 2. serm. 10. ad Novit. n. 11.

Bellum carnis & spiritus si rectè geratur, habet multum meriti, part. 2. serm. 10.

Durissimum est bellum carnis & spiritus Quomodo autem possit victoria comparari, part. 2. serm. 10. ad Novit. n. 7. 8.

Bibere, v. Crucis signum.

Boni, v. Mali.

Boni viri signa, quæ sint, part. 2. serm. 3. ad Novit. n. 2.

Bonis mali admixti, part. 2. serm. 10. ad Novit. n. 12.

Bono summo ad fruendum idonei, part. 1. serm. 8. ad Novit. n. 4.

C.

In Cantu minimè gloriandum, Part. 1. serm. 9. ad Novit. num. 7.

Capitis dolor, v. Agnes.

Carbunculus, v. Castitas.

Caro, v. Bellum.

Carnis tentatio, v. Luxuria.

Carnium esus, v. Pascha.

Carthusianus quidam spatio 40. annorum, primam monasterii portam non vidit, per quam fuerat ingressus, part, 2. ser. 4. ad Nov. n. 10.

Castitas, v. Maria.

De castitate, serm. 4. & 5. ad Fratres.
Variis rebus castitas comparata, serm. 4. ad Fratres, num. 4. & 5.
Carbunculus quidam est castitas, serm. 5. ad Fratres h. 1.
Lilium est, suo odore plurimos ad se trahens, serm. 4. ad Fratres, n. 4.
Virtus est admiranda, serm. 4. ad Fratres, n. 6.
Fuit nota sibi lege & Prophetis, serm. 4. ad Fratres, n. 3.
Donum Dei est, serm. 5. ad Fratres n. 5.
Tam excelsa, est, ut etiam ab incontinentibus laudetur, part. 2. serm. 3. ad Novit. num. 5.
Christus in suo adventu eam commendavit, serm. 4. ad Fratres, n. 3.
Author castitatis est Spiritus sanctus: domum ejus est, serm. 4. ad Fratres, n. 1.
Fuga opus est pro servanda castitate, ser. 5. ad Fratres, n. 6.
Victus sobrius, otii & deliciarum fuga, conservant castitatem: alioqui perit, serm. 5. ad Fratres, n. 4.
Necessaria est sensuum custodia, item & cordis, ad eam tuendam, serm. 5. ad Fratres, n. 2. 3.
Juvari etiam debet, meditatione supplicíorum inferni, serm. 6. ad Fratres, n. 2. 3.
Castitas nullibi, & nullo tempore tuta est. Ceciderunt Samson, David, & Salomon, serm. 5. ad Fratres, n 7.
Cedere aliis, humile cordis signum est: Nolle autem cedere, superbiæ signum est, part. 1. serm. 7. ad Novit. n. 4.
Cellæ bona, part. 2. serm, 4. ad Novit. num. 7.
Vagabundus jubetur cellam servare; ut ad se redeat, tanquam in cippo positus, part. 2. serm. 2. ad Novit. n. 4.
Cœnobium mari simile, part. 1. serm. 1. ad Novit. n. 6.
Charitas, v. Infirmari. Opera.
Sine charitate nihil prosunt virginitas & patientia, part. 3. serm. 7. ad Novit. num. 6.
Cholica, v. Infirmus.
Chorum ingressi, ut canant, quid cogitare debeant, part. 1. serm. 1. ad Novit. n. 5.
Christi vita, passio fuit, med. 27. n. 8.
Cibus, v. Salus.
Cogitationes, v. Tentationes Cor, Salutatio Angelica, Assuescendum bonis cogitationibus.
Nidus, est diaboli cor bonis cogitationibus vacuum, part. 1. s. 7. ad N. n. 1.
Adversus cogitationes malas; optimum est in corde gestare Christum crucifixum, part. 2. serm. 4. ad Novit. n. 2.
Colloquia nostra debent esse de Deo, & de rebus piis, part. 1. serm. 1. ad Novit. n. & seq. Item ser. 4. num. 1. Ibidem.
Pii colloquii utilitates, part. 1. serm. 4. ad Novit. n. 3.
Communio, v. Agnes.
Compassio, v. Infirmari, Passio Christi.
Christi exemplo, compassionibus affectus est induendus, part. 3. ser. 8. ad Novit. num. 15. 16.
Ex concione, quid retinuisset, mulier interrogata: respondit sapienter: hoc retinui, quòd deinceps non debeam peccare, part. 3. serm. 11. ad Novit. num. 15.
Concordiam fratrum studet dæmon omnibus modis evertere. part. 1. ser. 1. ad Novit. n. 2.
De concordia inter Fratres servanda, part. 1. serm. 1. n. 1. & seq.
Concupiscentia multorum malorum cau-

causa est, part. 2. serm. 10. ad Novit. num. 14.
Confessores quomodo in militia spirituali pugnarunt, part. 2. ser. 9. ad N. n. 5.
Conscientiam bonam quæ non efficiunt, tollenda sunt, part. 2. serm. 4, ad Novit. num. 2.
Consilia verbaque seniorum humiliter audienda sunt, part. 1. serm. 2. ad Novit. nu. 1. & seq.
Cur consolationes dare suis, quandoque differat Christus, Med. 30. n. 5.
Deus animam sibi servientem, absque omni consolatione non relinquit, part. 3. ser. 5. ad Novit. nu. 3.
Qui vult consolari, habeat Jesum in hac via & vita socium, part. 2. ser. 4. ad Novit. num. 3. & 4.
Contempus sui bonus, Med. 17. nu. 1. & seq.
Conversandum cum simplicibus & bonis, part. 2. serm. 1. ad Nov. n. 5.
Conversus recenter debet à duobus cavere, part. 2. ser. 10. ad Nov. n. 1.
Cor, v. Cogitationes, Solitudo.
Oratio pro munditia cordis servanda, Med. 16. n. 5.
Cor à cogitationibus servari debet purum, part. 2 serm. 4. ad Nov. n. 1.
Puritati cordis incumbendum, quænam sint ea, quæ ipsam juvent, Med. 16. num. 2. & 3.
Cor purum habens, fit veluti invincibilis, Med. 16. n. 4.
Puritas cordis scala est rectissima, perveniens usque ad divinæ gloriæ conspectum. Med. 16. n. 5.
Cor, quia nunquam est in quiete, bonis cogitationibus repleri debet, part. 1. serm. 4. ad Novit. n. 1.
Corona, v. Agnes.
Corona ex floribus, id est, meditationibus de vita Christi & Virgin. Mariæ, constans, part. 3. ser. 8. ad Nov. n. 5.
Virgo quid agere debeat, ad promerendam auream coronam, part. 3. ser. 8. ad Nov. n. 3.
Crucis Christi laudes, part. 3. ser. 1. ad N. n. 2. & seq. Item n. 9. & 20. Ibid.
Dignitas Crucis Christi, Med. 24. n. 1. & seq.
Encomia Crucis Christi Med. 24. n. 4. & seq.
Crucis Christi bona, Med. 27. n. 9.
De Cruce Jesu, quam nostri causa tulit, Med. 23. n. 1. & seq.
Meritò gemmis & auro exornatur, Med. 24. n. 13.
Honor erga S. Crucem. part. 3. ser. 1. ad Nov. n. 11.
Crux Christi velut arbor quædam depingitur, part. 3. ser. 1. ad Nov. n. 11,
Crucifixi Imago, v. Cogitationes,
Quidam assueverat imagini Crucis ubique honorem deferre. Hic vidit per somnium, crucifixum sibi dextram porrigentem, pro honore sibi impenso, part. 3. serm. 1. ad Novit. n. 19.
Crucis signum, v. Detractio, Dormire.
Dæmon pulsus hoc signo, part. 3. ser. 1. ad Novit. n. 13.
Crucis signum fecit bibitura mulier, supra lactis amphoram, quæ mox crepuit, cui fortè inerat dæmon, part. 3. serm. 1. ad. Nov. n. 15.
Oleum fervens nimium, facto crucis signo deferbuit, part. 3. serm. 1. ad Novit. n. 14.
Crux, v. Tribulatio.
Crucem ferre, quid sit, part, 3. ser. 1. ad Novit n. 7.
Crux quotidie perferenda, part. 3. ser. 1. ad Novit. num. 1. & seq.
Religiosus immeritò detrectat ferre crucem,

cem, part. 3. ſerm. 1. ad Novit. num. 8.
Libenter crucem amplecti debemus, part. 3. ſerm. 1. ad Novit. n. 8.
Crux in ſonnis cuidam viſa, unde collegit, ſe crucem laturam, ſicut paulò poſt evenit, part. 3. ſer. 1. ad Novit. num. 18.
Quid ſit, in Cruce Domini gloriari, Med. 14. num. 3.
Cruci alligari debemus, tanquam pulli indomiti ad ſtipitem, ne in via aberremus, part. 1. ſer. 5. ad Novit. n. 1.
Deus ſuos per crucem probat, part. 3. ſerm. 1. ad Novit. n. 3.
Cura, v. Temporalia.
Curioſitas reprehenditur, part. 2. ſerm. 8. ad Novit. n. 4.

D.

DEdicatio, v. Templum, Hieruſalem.
Defectus in Religione ſi quando eveniant, non debet propterea fieri quiſpiam puſillanimis, part. 1. ſerm. 5. ad Novit. n. 1.
Dæmon, v. Diabolus, Concordia, Maria, Jeſus, Salutatio Angelica, Crux, Religioſi, Detractio.
Nil ita timet dæmon ſicut crucem Chriſti, part. 3. ſerm. 1. ad Nov. n. 9.
Deſiderium animæ bene converſæ, eſt eſſe in cælo cum Deo, ſer. 3. ad Fratres, num. 1. 2.
Anima deſiderans eſſe cum Chriſto, vel ob mala hujus vitæ, vel præ amore & deſiderio videndi Deum, ſerm. 3. ad Fratres, n. 2. 3.
Præ deſiderio videndi Deum, anima omnia contemnit, quidvis patitur ac ſuſtinet, ſerm. 3, ad Fratres, n. 3.
Deſperatio, v. Lapſus.
Detrahentibus ſuo ſuperiori, apparuit dæmon in forma equi: Signo autem crucis evanuit, part. 3. ſerm. 1. ad Novit. num. 16.
In devotione prima, cur adeò multi intepeſcant, part. 1. ſerm. 3. ad Novit. num. 2.
Deus, v. Servus.
Solus Deus animam replet, & quietam efficit, part. 2. ſerm. 4. ad Novit. num. 2. 3.
Diabolus, v. Dæmon, Cogitationes.
Viri Religioſi quomodo à ſe diabolum expellant, part. 1. ſerm. 1. ad Novit. num. 2.
Variæ tentandi rationes diaboli, part. 2. ſerm. 6. ad Novit. num. 3. Et ſerm. 10. num. 15.
Opera diaboli in hominibus, part. 2. ſerm. 10. ad Novit. num. 6.
Digitus Dei, v. Scriptura.
Docti rarò ſunt Sancti & humiles, part. 2. ſerm. 3. ad Novit. n. 5.
De doctrina Jeſu, med. 15. n. 1. & ſeq.
Dolores, v. Maria.
Quibus de rebus ſuſcipere debeamus dolores, part. 3. ſerm. 5. ad Novit. n. 4.
Domum egredi, v. Exire, Egredi.
Domus ſpiritualis, quodnam fundamentum, quales parietes, tectum, & feneſtras habere debeat, part. 3. ſerm. 11. ad Novit. n. 2. & ſeq.
Dormire, v Exempla, Templum.
Quidam tempore divini officii dormiunt, part. 1. ſerm. 6. ad Novit. n. 1. 2.
Qui veſperi lecto incubuerat, non præmiſſo crucis ſigno, fuit per inſomnium à dæmone vehementer perterritus: Ubi ſe ſignaſſet, placidè dormivit, part. 3. ſerm. 1. ad Novit. num. 17.
S. Dorothea Virgo & Martyr miſit Theophilo roſas & poma è cælo, idque

que hyberno tempore, part. 3. ſerm. 8. ad Novit. n. 9.
Dulce finis divinæ gutta una, plus animum afficit & recreat, quàm univerſæ voluptates ſæculi, ſerm. 1. ad Fratres, n, 2. 3.

E.

EGredi domum ſæpius, non caret periculo, part. 1. ſerm. 2. ad Novit. num. 7. v. exire.
Equus, v. Agnes.
Equo nullo unquàm uſus eſt Chriſtus, Med. 19. n. 1.
Æquitas Chriſti, v. Aſina.
Ratiò equitandum, maximè autem religioſis, Med. 29. n. 2.
Eva pomum edendo, quinque modis peccavit, part. 2. ſerm. 10. ad Novit. num. 5.
Evangelia, v. Domus ſpiritualis.
Euchariſtia, v. Agnes bis, Infirmus.
Exempla, v. Salutatio Angelica, Infirmari, Luxuria, Iter.
De ſilentio exemplum, part. 2. ſerm. 4. ad Novit. n. 9.
De ſolitudine exemplum, part. 2. ſerm. 4. ad Novit. n. 10.
De unius inquietudine, qui ordinem mutaverat, part. 2. ſerm. 5. ad Novit. num. 11.
De voluntate propria relinquenda exemplum, part. 2. ſerm. 8. ad Novit. num. 7.
Somnolentiam tempore divini officii, quomodo quidam excuſſerunt, part. 1. ſerm. 6. ad Novit. n. 6.
Dormiens divini officii tempore, audiens nomen inferni: & alius audita voce, Simon dormis, à ſe ſomnolentiam excuſſerunt, part. 1. ſerm. 6. ad Novit. num. 6. 7.
Exemplum de duobus religioſis, quorum unus á religione defecit, alter verò perſeveravit, part. 1. ſerm. 2. ad Novit, n. 5.
Qui religionem deſeruerat, à ſociis in ludo vapulavit egregiè: Se agnoſcens domum rediit, part. 1. ſer. 2, ad Novit. n. 6.
Exire, v. Egredi, Carthuſianus quidam.
Rarò exire deſiderant boni Religioſi, Med. 19. n. 2.

F.

FAtigari, v. Laborare.
De fatigatione JESU, & de ipſius doctrina, Med. 19. n. 1. & ſeq.
Fervor, v. Devotio.
Fervori incumbendum. part. 1. ſerm. 4. ad Novit n. 2.
Feſta, v. Templa, Pentecoſte.
Cur ſint inſtituta feſta, Med. 4. n. 7.
Quid agendum in feſtis, part. 1. ſerm. 7. ad Novit. n. 2.
Noſtra feſta ad cœleſte feſtum comparata, ſunt tantum umbræ & quædam præambula, Med. 4. n. 5.
Hic noſtra feſta ſunt valde imperfecta, quantumcunque celebria, Med. 4. num. 6.
Feſta, quæ hic agimus, debent animam noſtram attollere ad cœleſte Feſtum, Med. 4. n. 4. 5. & ſeq.
Mundani tantum exteriùs feſta celebrant, Med. 4. n. 3.
Feſtum animæ ſolemne, quando & quomodo agitur, Med. 4. n. 4.
Cur imagines in feſtis detegantur, ſive aperiantur, Med. 4. n. 2.
Quomodo in anima celebretur feſtum duplex, & feſtum majus, Med. 4. n. 2.
Quod foris agitur in feſtis, admonet nos, ut eadem in anima agamus, Med. 4. n. 1. 2.
In Feſto Palmarum, de proceſſione Chri-

Christi, & sex generibus hominum ei obsequentium, med. 28. n. 1. & seq.
Cur in Festo Palmarum simul copulantur processio, & Christi passio, med. 9. num. 5.
Fictus homo non diu poterit latere, part. 2. ser. 5. ad Novit. n. 6.
Flagella, v. Peccatores.
Fragilitatis nostræ semper simus memores, Deus tamen eam adjuvabit, si animo celso fuerimus, part. 1. ser. 5. ad Novit. n. 4.
Considerandæ propria fragilitas, med. 21. n. 1. & seq.
Fratrum concordia, part. 1. ser. 1. ad Novit. n. 1. & seq.
Fuga in adversitate non prodest: sed animum faciunt tranquillum tolerantia & patientia, part. 1. serm. 5. ad Novit. n. 2. 3.
Furtum, v. Agnes.

G.

Gaudium, v. Obedientia.
In propriæ voluntatis resignatione, magnum gaudium est positum, part. 2. ser. 2. ad Nov. n. 2.
Gustus externi, hominum internum detegunt, part. 1. serm. 2. n. 5.
Gloriæ cælestis desiderium, v. desiderium.
Bona cælestis gloriæ, part. 1. serm. 10. ad Nov. n. 3.
Gloria inanis quomodo possit expelli, p. 2. ser. 5. ad Nov. n. 10.
Lucifer cum affectis per gloriam inanem decidit è cælo, part. 2. serm 10. ad Novit. n. 4.
Remedia contra inanem gloriam in bonis operibus, part 1. ser. 8. ad Novit. n. 1.
Gloriæ inanis contemptus, part. 1. ser. 8. ad Novit. n. 1. & seq.
Inanis gloria cavenda in bonis operibus & in sui ipsius æstimatione, part 2. ser. 9. ad Novit. n. 3. 4.
Ex inani gloria boni operis fructus perit, suppliciumque accessit, part. 2. ser. 8. ad novit. n. 1.
Angeli, licet sint natura & dotibus illustres, non tamen inani gloria afficiuntur. part. 2. ser 8 ad Novit n. 2
Gratiæ omnibus in rebus, Deo semper habendæ, part. 1. ser. 9. ad Nov n. 3.

H.

Habitus & cultus indicant, qualis sit homo externus, part. 2. ser. 1. ad Novit. n. 5.
Habitus non facit Monachum, part. 1. ser. 5. ad novit. n. 8.
Hierusalem cælestis dedicatio, part. 3. ser. 10. ad novit. n. 3.
Hypocrita Religiosus, diu latere non potest, part. 1. ser. 1. ad Novit. n. 6.
Homo, v. Inconstantia, Miseria, Habitus, Sermo, Mores.
Horæ Canonicæ septem, Med. 27. n. 8.
Quomodo cani debeant, Med. 28. n. 5.
Imminuunt purgatorii pœnas, si devotè canantur, part. 1. serm. 6. ad Novit. num. 4.
Quidam dixit alteri, se nunquam sensisse defatigationem ex officio divino, part. 1. ser. 6. ad Novit. n. 8. v. Officium divinum, Exempla Dormire.
Humilitas, v. Sapientia, Docti, Cedere aliis.
De humilitatis custodia, Med. 21. n. 1. & seq.
Humilitas etiam a superbis laudatur, part. 2. ser. 3. ad Novit. 5.
Fundamentum est spiritualis ædificii, part. 3. ser. 11. ad Novit. n. 2.
Nostra humilitate placatur Deus, part. 3. ser, 3. ad Novit. n. 3.
Diaboli technæ vincuntur humilitate &

& obedientia, part. 2. ſerm. 10. ad Novit. num. 10.
Humillimi in terra. JESUS & MARIA. ſunt in cælo ſupra omnes exaltati, part. 3. med. 2. ad Novit. n. 3.
Chriſti humilitas, miraculorum maximum, part. 3. ſer. 8. ad Novit. n. 16.

I.

JEjunium, v. Purgatorium.
Jeſus, v. Amor, Miſericordia, Scriptura, Fatigatio, Doctrina, Dolor.
Jeſus Chriſtus, aureis literis ſcriptum in corde S. Ignatii, Med. 1. n 29.
Jeſum hic videre, quid ſit, Med. 10. n. 4. 5.
In omni opere invocandi, Jeſus & Maria, part. 3. ſerm. 3. ad Novit. n. 2.
Dulcedo multa ineſt in nominibus, Jeſu & Mariæ, part. 3. ſerm. 3. ad N.n. 1.
Dæmon profugit, invocatis nominibus, Jeſu & Mariæ, part. 3. ſerm. 2. ad Novit. n. 9.
Quid agendum ſit, ut Jeſus à nobis videri poſſit, Med. 10 n. 2.
Dulciſſimum eſt Jeſum in cunis contemplari, Med. 12. n. 2.
Jucundiſſimum eſt videre Jeſum in medio Doctorum, eumque audire, Med. 12. n. 3. 4. 5.
Dolor de amiſſo Jeſu, Med. 11. n. 1. & ſeq.
Quid faciendum, amiſſo Jeſu, Med. 11. n. 6.
Cur voluit Jeſus amitti, Med. 11. n. 3.
D. Ignatius, v. Jeſus.
D. Ignatii Martyris laudes, Med. 1. n. 29.
Imitatio, v. Maria.
Imperfecti in omni loco inveniuntur, part. 1. ſer. 5. ad Novit. n. 7. 8.
Incarnationis Chriſti myſterium, res magna eſt, Med. 1. n 20.
Meditandum de ea, tempore adventus Med. 2. n. 1. & ſeq.
Cur Chriſtus naturam hominis aſſumpſerit, Med. 9. n. 2.
Revelata fuit Patriarchis, & Prophetis, variiſque modis fuit præfigurata, Med. 1. num 2. & ſeq.
Teſtimonia de Chriſti Incarnatione, ex novo Teſtamento, med. 1. n. 23.
Teſtimonia item Doctorum, Med. 1. n. 29. & ſeq.
Teſtimonia ita mulierum & virginum, Med. 1. n. 30. 31.
De Incarnatione Chriſti contra Judæos, Med. 1. n. 18.
Duæ ſunt cauſæ, cur Judæi non credant Incarnationem Chriſti, Med. 1. n. 8.
Incendium, v. Agnes.
Inconſtantia hominis eſt magna, part. 2. ſer. 10. ad Novit. n. 13.
Infans Jeſus, v. Jeſus.
Infernus, v. Religio, Exemplum.
Quales ſint inferni, pœnæ part. 1. ſer. 5. ad Novit. n. 1.
Infirmus, v. Miſſa.
Cholica laborans, orando ante ſanctiſſimum Sacramentum, fuit ſanatus, part. 3 ſerm. 11. ad Novit n. 14.
Infirmari vult religioſa pro ſua matre; part. 2 ſer. 10. ad Novit. n. 16.
Magnum bonum eſt infirmari, & pati propter ſervitium Dei, part. 2. ſer. 4. ad Novit n. 5. 6.
Injuriæ, v. Pati.
Multa pace fruitur qui novit pati injurias, part. 2. ſer. 10. ad Novit. num. 17.
Inventa v. Salutatio Angelica.
Iter facere v. Religioſi.
Ab itinere digreſſis ubi Ave Maria recitaſſent occurrit dux vitæ, part 3. ſer. 2. ad Novit. n 8.
Judicia Dei non ſcrutanda, veluti cur hic patiatur, ille verò proſperè agat, part. 2. ſer. 5. ad Novit. n 4.

In judicio extremo, nullæ aut appellationes, aut excusationes proderunt, part. 2. ser. 7. ad Novit. n. 19.
Ibi accusabunt nos universi hominum ordines, etiam ipsa elementa, part. 2. ser. 7. ad Novit. n. 2. & seq.
Jugum, v. Religio.
Justi, v. Boni.

L.

Labores, v. Purgatorium.
Laudabile est laborare ac defatigari, (cum discretione tamen) propter obedientiam, med. 19. n. 3.
Laborantes, ne tædio afficiantur, quid experiri debeant, part. 1. ser. 1. ad Novit. n. 5.
Piger ad labores vocatus, cogitet se manibus & pedibus ad martyrium trahi, part. 2 ser. 2. ad Novit. n. 5.
Lac, v. Crucis signum.
Ob Lapsum, nemo desperet, part. 1. ser. 5. ad Novit n. 6.
Latere, v. Lucerna.
Laudes Dei, v. Silentium, Horæ Canonicæ.
Laudandi sunt quidam, sed sobriè, part. 2. ser. 5. ad Novit. n. 8.
Laudes hominum non appetendæ, part. 2. ser. 1. ad Novit n. 9.
Lectio sacra, quos fructus generet, part. 2. ser. 4. ad Novit. n. 2.
Legere, v. Scribere.
Libri, v. Scribere.
Librorum sacrorum laudes, med. 20. n. 6.
Lilium, v. Castitas.
Lingua verbosi, resti alligatur, quando silentium ei imponitur, part. 2. ser. 2. ad Novit. n. 4.
Loqui, v. Lingua, Multiloquium, Sermo, Silentium, Verba
Parcè loquendum cum sæcularibus, part. 1. ser. 4. ad Novit. n. 2.
Qui non novit prudenter loqui, taceat, & sapiens reputabitur, p 1. s. 7. ad N. n. 1.
Accepta occasione de Deo loquendum cum aliis, med. 19. n. 4.
Non caret periculo, loqui de rebus aliis, part. 1. ser. 9 ad Novit. n. 1.
Lucerna est in nocte ardens, qui manet in abscondito, part. 2. ser 4. ad Novit. n. 7.
Lucifer, v. Silentium Gloria inanis.
Ludens verberibus malè excipitur à colludentibus; quia non erat ei solvendo, part. 1. serm. 2. ad Novit. n. 6.
Luxuriæ tentationem quomodo quidam à se expulit, part. 1. serm. 6. ad Novit. n. 9
Inferni supplicia expendant luxuriæ dediti, serm. 6. ad Fratres, n. 2. 3.

M

Maled. v. Multiloquium.
Malo mox occurrendum, part. 1. serm. 8. ad novit. n. 3.
Mali, v. boni.
Mali semper bonis admixti, part. 1. ser. 5. ad Novit. n. 7. 8.
Si prosperè agant mali & boni affligantur, nemo scandalizari debet, quia judicia Dei abyssus multa, part. 2. ser. 1. ad novit. n. 2.
Mandata Dei, v. Pax.
Dei & superiorum mandata sunt observanda, part. 1. ser. 3. ad nov. n. 4. 5.
Manuum Christi consideratio, med. 9. num. 4.
Mare. v. Cœnobium.
Maria v. Jesus.
Ipsa nulli deest, part. 3. serm. 4. ad Novit. num. 2.
Portus est omnium tutissimus, part. 3. serm. 5. ad Novit. n. 6.
Templum est Salomonis, part. 2. ser. 6. ad novit. n. 2.

Enco-

Encomia ejus, part. 3. ſerm. 6. ad Novit. num. 4.
Nobilis fuit Mariæ ortus & proſapia, p. 3. ſer. 6. ad novit. n. 3.
Ad nomen illius dæmones profugiunt, part. 3. ſer. 4. ad novit. n. 2.
Imitari eam ſedulò debemus, part. 3. ſer. 4. ad novit. n. 1.
Figurarunt Mariam multæ fœminæ in veteri Teſtamento, ſicut viri Chriſtum, part 3. ſer. 6 ad novit. n. 2.
Ab omnibus laudatur, & ubique colitur, p. 3. ſer. 6. ad novit. n. 3.
Mariam loquutam quater legimus. ſer. 8. ad Fratres n. 2.
Magnam habet cauſam exultandi in ſpiritu, med. 10. n. 1.
Maria 12. ſtellis, id eſt, 12. prærogativis ornata, part. 3. ſer. 6. ad novit. n. 5. 6.
Mariæ dolores, quot & quanti fuerint, part. 3. ſer. 5. ad novit. n. 2.
Ejus dolores de filio patiente, ſuperant omnium Martyrum perpeſſiones, part. 3 ſer. 2. ad novit. n. 2.
Mater condolens filio, & Chriſtus in cruce pendens, quale fuit ſpectaculum, part. 3. ſerm. 2. ad novit. n. 2.
Ad Mariam precatio, part. 3. ſer. 6. ad novit. n. 7.
Monet unum ipſa fluctuantem, ut perſeveret in religione, p. 3. ſ. 3. ad N. n. 4.
Maria adeunda & invocanda in omni tribulatione, part. 3. ſer. 2. ad nov. n. 4.
Potius commendatur ab Angelo ex virtutum plenitudine, quàm à caſtitate, quæ tamen in ipſa miranda extitit, ſer. 4 ad Fratres n. 6.
Matri ſuæ nihil negat filius, part. 3. ſer. 4. ad novit. n 3.
In morte eorum adeſt, qui ipſi fuerunt devoti, oratque filium pro iis, part. 3. ſer. 2. ad. novit. n. 3.
Quid nobis conferat Mariæ memoria & dilectio, part. 3. ſer. 5. ad nov. n. 2.
Quæ ſunt illa, quæ in nobis Maria diligit, part. 3. ſer. 4. ad novit. n. 2.
Curemus nobis Chriſtum oſtendi per Mariam, med. 10. n. 2.
Martyres v. Obedientia, Religioſi, pauperes.
Piè viventes ſunt Martyres, part. 2. ſer. 3. ad Novit. n. 4.
Meditari alta qui non novit, paſſionem Chriſti contempletur & humilia, part. 3. ſer. 9. ad novit. n. 8.
Miles & Militia v. Religioſi, Bellum, Confeſſores.
Militi ſuo Chriſtus duo promittit, hic conſolationem, & in futuro gloriam, part. 2. ſer. 6. ad novit. n 7.
Quamdiu noſtra militia durabit, part. 2. ſer. 19. ad Novit. n. 2. & 5.
Qua in re ſita eſt Chriſtiani militia, par. 2. ſerm. 10 ad novit. n. 2.
Virginum, puellarum & viduarum quarumdam militia, part. 2. ſer. 9. ad novit. n. 9, & 18
De militia ſpirituali contra vitia, part. 2. ſer. 9. ad Novit n. 1. & ſeq.
Miſeria hominis quanta, part. 1. ſer. 8. ad Novit. n. 2. 3.
Miſericordia Dei v. Peccator,
De miſericordia Jeſu in peccatricem ad ulteram, med. 20. n. 1. & ſeq.
Miſſa, v. Agnes.
Quid cogitandum in elevatione Eucha riſtica, part. 3. ſerm. 11. ad Novit, n. 11.
Per Miſſæ ſacrificium infirmus fuit ſanatus, part. 3. ſerm. 11. ad Novit. n. 12.
Moyſes in monte cum Domino, quid audierit, & quæ ejus & Chriſti colloquia fuerint, med. 15. n. 1.

Monaſterium, v. Cœnobium, Carthuſianus.
Mores externi oſtendunt, qualis ſit homo internus. part. 1. ſer. 2. ad Novit. n. 5.
Mors, v. Maria.
Mortificatio, v. Obedientia.
Toties coronas accipit, quoties quis ſe mortificat, part. 2. ſerm. 2. ad Novit. n. 2.
Mulier, v. Eva.
Multiloquium periculo non caret, part. 1. ſer. 9. ad Novit. n. 1.
Mundanorum contemptus, ſer. 1. ad fratres n. 1. & ſeq.
Munera ſunt Chriſto offerenda. eaque varia, part. 3. ſerm. 10. ad Novit. n 2.
Mutatio loci ſeu ordinis. v. exempla.
Improbatur migratio ad alium ordinem, part. 2. ſer. 5. ad Novit. n. 5. 6.

N.

NAto Chriſto, quid paſtores viderint & audiverint, med. 6. n. 1.
Noctis illius laudes, med. 5. n. 2 3.
Meditatio ad præſepe Domini, med. 7. & 8. per totum.
Surgendum eſt in nocte nativitatis Chriſti, med. 5. n. 1. 2.
Nomina, v. Jeſus, Maria.

O.

OBedientia, v. Opera, Victoria ſui.
Typus obedientiæ, Samuel eſt, part. 1. ſerm. 3. ad Novit. n 6.
Commendatio hujus virtutis, part. 1. ſer. 7. ad Novit. n. 5.
Superioribus obediendum, part. 1. ſer. ad Novit. n. 4.
Obedientia, bona, part. 2. ſer. 9. ad Nov, n. 5.
Prompta obedientia, part. 3. ſer. 8. ad Novit. n. 16.
Deus cuſtodit ſimpliciter obedientes, alios verò labi permittit, part. 2. ſer. 3. ad Novit. n. 5.
Obedientia cibus eſt Religioſorum Med. 19. n. 5.
Verus obediens ſemper in gaudio eſt, part. 1. ſer. 7. ad Novit. n. 6.
Obediunt Deo Angeli. etiam & aliis Angelis: item Chriſtus Deo & hominibus, part. 2. ſerm. 9. ad Novit. n. 8.
Voluntatem ſuam mortificans obediendo alter eſt Abraham, filium ſuum immolando, part. 2. ſer. 2. ad Novit. n. 2.
Quicquid agit obediens, ei in lucrum cedit, et am edendo & dormiendo, &c. part. 1. ſer. 7. ad Novit n. 6.
Meretur obediens, etiam bona deſerendo, juſſu obedientiæ, part. 1. ſer. 7. ad Novit, n. 6.
Martyr eſt verus obediens, part. 2. ſer. 2. ad Novit. n. 2. 4.
Oculos claudens, ne videat vanitates, cogitet ſibi oculos erui cum Martyribus, part. 2. ſer. 2. ad Novit. n. 5.
Officium divinum, v. Horæ canonicæ.
Tempore divini officii, à quibus eſt abſtinendum, part. 3. ſerm. 9. ad Novit. num. 9.
Oleum fervens, v. Crucis ſignum.
Opera, v. Jeſus, Obedientia, Gloria inanis
Sentiendum ſemper humiliter de ſuis operibus. Med 21. n. 1. & ſeq.
Quæ agimus opera ſine obedientia, ſunt parvi meriti, part. 1. ſer. 7. ad Novit. n. 5.
Opera juſſu obedientiæ facta, ſunt maximi meriti, & gratiſſima ſunt Deo, part. 1. ſer. 9. ad Novit. n. 3.
Opera abſque charitate facta, nihil proſunt, part. 2. ſer. 8. ad Nov. n. 1.

Propter

Propter obedientiam nonnunquam bonum opus est deferendum, part. 1. serm. 7. ad Novit. n. 3.
Oratio, v. Cordis munditia, Quadragesima, Profectus.
Oratio ad Christum, intercedente S. Agnete, part 3. ser. 8 ad Novat. n. 18.
Ex oratione & colloquio cum Jesu, transformamur & gratiâ replemur, Med. 15. n. 2.
Aliquando oratio deferenda est, ut proximo aut alteri rei serviamus, Med. 15. n 4. 5.
Fuit admiranda oratio Christi in Cruce, Med 27. n. 20.
Oratio ad Jesum & Mariam, part. 3. serm 2 ad Novit, in fine.
Ordo, v. Mutatio.
De osculi Christi consideratione, Med. 9. n. 5. 6. 7.
Osculo Christi, quis sit dignus, Med. 9 n 6. 7.
Quando dicitur Christus non osculari, Med. 9. n. 7.

P.

PAlmarum, v. Festum.
Pascha, v. Alleluja.
Nomen Paschæ quid significet, Med. 32. n. 1.
Paschali tempore, cœlum & elementa lætari videntur, Med. 31. n. 3.
Moderatè gaudendum, ob esum carnium, Med 32. n. 3.
Quisnam sit ille, qui Pascha spiritualiter celebrat, Med. 32 n. 4.
Passio Christi, v. Maria.
Planctus de passione Christi Med. 22. n. 1. & seq.
De merito dominicæ passionis, Med. 24. n. 1. & seq.
De utili exercitio in passione Christi, Med. 16. n. 1. & seq.
Fructus uberes oriuntur ex meditatione passionis Christi, Med. 22 n. 4
Suum erga nos amorem Christus per suam passionem declarat, unde cogit nos ut viciſſim ipsum redamemus, Med. 16. n. 1. 2.
Gratitudo erga Domini passionem ostenditur, aliquid libenter patiendo pro eo, Med. 22. n. 10.
Quidam ingrati, parum de Christi passione cogitant, nihil ei compatientes, Med. 22. n. 8. 9.
Quibusdam non sapit passio Christi, Med. 26. n. 5.
Cur nonnulli Christi passionem non gustent, Med. 22. n. 5.
Christi passio, superat tribus in rebus Sanctorum passiones, dignitate acerbitate, & fructu, Med. 22. n. 6. 7. & seq.
Cur Christus tantos dolores in corpore & sensibus suis perferre voluerit, Med. 27. n. 16.
Christus conqueritur, quod pauci sint suæ passionis memores, & quid etiam nunc velint pro se aliquid pati, Med. 16. n. 4.
Quæ & quanta sit passus Christus in pedibus, Med. 27. n. 17. 18. In manibus, n. 19. 20. ibidem. In capite n. 21 & seq. ibidem.
Septem sunt notabilia in passione Christi expendenda: primò, quis passus sit, Med. 27. n. 2. 3. 4
Secundò, à quibus sit passus, n. 5. ibid.
Tertiò, quanta sit passus, n. 6. ibidem.
Quartò, pro quibus sit passus, n 7. ibid.
Quintò, quanto tempore sit passus, n. 8. ibidem.
Sexto, quibus in locis sit passus, n. 10. ibidem.
Septimò. in quibus membris sit passus, n. 15. ibidem.

Quoties aliquem ictum excipiebat Christus, illum semper Deo Patri pro nobis offerebat, sicut cuidam fuit revelatum, Med. 28. n. 15.

Fructus multiplex ex meditatione passionis Christi, Med. 22. n. 3. Et Med. 25. num. 1. & seq.

Qui versatur frequenter in passionis Christi meditatione, demum perveniet ad sui contemptum, tum etiam, ut aliquid pro illo pati velit, Med. 22. num. 3. 4.

Passio Christi est herba quædam, omnes tollens languores, & omnia vulnera sanans, confortans mirificè hominem, Med. 26. num. 4.

Passionibus obnoxius, & sibi & aliis gravis esse solet, part. 2. serm. 10. ad Novit. num. 14.

Patientia, v. Pax. Quadragesima.

Patientiæ bona & fructus, Med. 27. n. 6.

Oportet in religione disponere animum ad patientiam, quia nunquam deerit, quod patiamur, part. 2. serm. 1. ad Novit. num. 5. 6.

Patienti Christo debemus compati, Med. 27. num. 17.

Pati, v. Infirmari.

Natura humana refugit pati, part. 3. serm. 1. ad Novit. num. 2.

D. Pauli laudes, Med. 1. n. 22.

Paupertatem Christus dilexit, Med. 29. num. 3.

Pauperes voluntarii & Martyres habent idem meritum. Paupertas voluntaria quoddam martyrium est, part. 2. serm. 2. ad Novit. num. 4.

Pax. v. Gaudium, Pati, Quies.

Pax nostra non est in fuga sed in patientia, part. 1. serm. 5. ad Novit. n. 2.

Pax in patientia est, part. 1. s. 5. ad Nov. n. 5. Et part. 2. ser. 1. ad Nov. n. 3.

Tutissima pax est, in observatione mandatorum Dei, & in obedientia ad superiores, part. 1. serm. 5. ad Novit. num. 2.

Plena & vera pax est in cœlo, part. 2. serm. 6. ad Novit, num. 4.

Pax multa in silentio, part. 1. serm. 3. ad Novit. n. 1. Et part. 2. serm. 2. ad Novit. n. 4.

Pax hæc quibus in rebus consistit, part. 2. serm. 6. ad Novit. n. 4.

Pax acquiritur, omnia, ac etiam seipsum contemnendo, part. 2. serm. 4. ad Novit. n. 4.

Qui reputant verbera pro beneficiis, magnam hic pacem habent, part. 2. serm. 6. ad Novit. num. 4.

Peccata, Peccator, v. Misericordia Dei, lapsus, Malum.

Flagella peccantium, sunt initia dolorum futurorum, part. 2. serm. 1. ad Novit. num. 2.

Quot modis quis peccet, part. 1. ser. 8. ad Novit. n. 2.

Peccant in Christum varia hominum genera, Med. 27. n. 11.

Consideratio suorum peccatorum lenit dolores in afflictione, part. 2. serm. 1. ad Novit. n. 2.

Peccator debet suam culpam agnoscere, & bene de misericordia Dei sperare, Med. 29. n. 3.

Pecunia furto sublata, v. Agnes.

Pedum Christi consideratio, Med. 9. num. 3.

Pentecoste, v. Spiritus sanctus.

De festo pentecostes, Med. 34. num. 1. & seq.

Ordo Religiosorum videtur hoc die cæpisse, Med. 34. num. 2.

Privilegia hujus diei, Med. 34. n. 1.

Perdita, v. Salutatio angelica.

Perfectorum numerus est exiguus, Med. 15. num. 4.
Pericula, v. Egredi, Loqui.
Periculis aliorum quidam fiunt meliores, part. 1. serm. 2. ad Novit. n. 6.
Perseverantia v. Domus spiritualis.
De perseverantia in religione, part. 2. serm. 5. ad Novit. n. 1.
Ad perseverantiam in religione, juvant bona jam parta, & bona æterna promissa, part. 2. serm. 5. ad Novit. num. 1. 2.
Placari, v. Humilitas.
Planctus, v. Passio Christi.
Si mortem filiorum aliorum luxerunt David, Jacob, & alii, quantò magis mors Christi lugenda, Med. 22. n. 14.
Pomi esus quid mali attulerit, part. 2. serm. 10. ad Novit. n. 5.
Præcepta, v. mandata.
Primitiæ spiritus & dulcedinis utinam retineremus, part. 1. serm. 8. ad Novit. num. 2.
Principiis malis obsta, v. Malum.
Processio in festo Palmarum, v. Festum.
Profectus spiritualis multum pendent ex solitudine & silentio, serm. 7. ad Fratres, n. 1.
Tantum quis in virtutibus proficit, quantum vitia sua odit & vincit, Med. 21. num. 3.
De suo profectu spirituali, nemo unquàm desperet, part. 1. serm. 8. ad Novit. num. 2.
In oratione & silentio profectus comparatur, part. 1. serm. 3. ad Novit. num. 2.
Cur adeò pauci Proficiant in vita spirituali, part. 1. ser 3. ad Nov. n. 2.
Prosperitas, v. Adversitas, Mali.
Prosperis adversa semper mixta sunt, part. 2. ser. 10. ad Novit. n. 12.
Prudens, v. Loqui.
Quis sit prudens, part. 1. serm, 8. ad Novit. n. 2.
Psallentes, v. Chorus.
Psallentes in choro, quid cogitare debeant ne fatigentur, part. 1. serm. 1. ad Novit. n. 5.
Purgatorium, v. Horæ canonicæ, Religio.
Vigiliæ, lectio, silentium, labor & jejunium, efficiunt breve purgatorium, part. 1. serm. 6. ad Novit. n. 4,

Q.

Quadragesima, v. Moyses
Cur Christus 40. diebus & noctibus jejunavit, Med. 8. n. 6. 7.
Devotè & animosè jejunium quadragesimæ suscipiendum, Med. 13. num. 2. 3.
Oratio ad Deum, ad tempus quadragesimæ sanctè transigendum, Med. 14. num. 3.
Hoc tempore corpus castigandum: & præteritæ negligentiæ compensandæ, Med. 13. num. 3.
Oratione plus solito hoc tempore vacandum, Med. 15. n. 3.
Sanctiùs nunc vivendum, Med. 13. num. 1.
Emendationi, virtutumque incremento hoc tempore incumbendum, Med. 14. num. 1.
Ut quis hoc tempore libenter jejunet, proponat sibi Sanctorum exempla, Med. 13. num. 4.
Patientiæ studendum hoc tempore, propter varia quæ contrahere solent, Med. 19. num. 2.
Ab hoc jejunio multos terrent timor & amor sui, Med. 13. num. 3.

Quies, v. Deus, Rex.
In solo Deo quies, part. 1. serm. 8. ad Novit. n. 13.

R.

Regulæ religionis sunt veluti lignum quoddam, cui Religiosi alligantur, tanquam pulli indomiti, part. 1. serm. 5. ad Nov. n. 1.
Religio, Religiosi, v. Conversus, Egredi, Exire, Beatitudo, Regulæ.
Defectus, Habitus, Maria, Exemplum, Crux, Hypocrita, Patientia, Perseverantia, Concordia, Diabolus, Chorus, Psallentes, Laborare. Obedientia, Pentecoste,
Religio quid sit, part. 2. serm. 6. ad Novit. n. 1.
De laudibus Religionis, part. 1. serm. 2. ad Novit. n. 1.
Religionis bona, part. 1. serm. 2. ad Novit. n. 1. & seq.
Qualis esse debet Religiosus, part. 3. serm. 6. ad Novit. n. 1.
Boni Religiosi munus, part. 2. serm. 9. ad Novit. n. 9.
Studium religiosi debet esse in Crucifixo, part. 2. serm. 4. ad Novit. n. 6.
Qualis esse debet virtus Religiosorum, part. 1. serm. 4. ad Novit. n. 2.
Quomodo olim decertârunt in militia spirituali, part. 2. serm. 9. ad Novit. n. 6. 7. & 8.
Religiosus in monasterio est sicut miles in castro, part. 2. serm. 1. ad Nov. n. 5.
Quænam verum Religiosum efficiant, part. 2. serm. 5. ad Nov. n. 9. 10.
Quando Deus parvi ducit religionis statum, Part. 2. serm. 5. ad Nov. n. 9.
Jugum religionis quibus grave est, & quibus leve, part. 2. serm. 1. ad Novit. n. 7.
Austeritas religionis mitigatur consideratione inferni & purgatorii, etiam pœnarum quas Sancti subierunt pro Christo part. 2. serm. 1. ad Novit. n. 1.
Intueri debent Martyres, quanta passi sunt, part. 2. serm. 2. ad Nov. n. 2. 3.
Religiosi pro Martyribus habentur, part. 2. serm. 2. ad Novit. n. 2.
Ut aurum in fornace, ita in religione probantur homines, part. 2. serm. 5. ad Novit. n. 3.
Quam variis eos modis tentat dæmon part. 2. serm. 10. ad Nov. n. 6.
Dæmon conatur impedire religionis ingressum, part. 3. serm. ad Novit. n. 13.
Religiosus nihil debet habere inter se & Deum, part. 2. serm. 4. ad Nov. 3.
Recreationis gratia aliquò concessuri, quid agere debeant. Med. 19. n. 2.
Quo pacto in itinere sese debeant gerere, Med. 19. n. 1.
Mali religiosi describuntur, part. 3. serm. 1. ad Novit. n. 7.
Qui religionem deseruerat, malè ab aliis tractatur, part. 1. serm. 2. n. 6.
Requies, v. Quies,
Resignatio sui ad Dei nutum & voluntatem, Med. 12. n. 2.
Rosæ, v. Dorothea.
Resurrectio Christi item & nostra spiritualis, Med. 30. n. 1. & seq.
De gaudio Dominicæ resurrectionis, Med. 31. n. & seq.
Qua ratione spiritualiter resurgendum, Med. 31. n. 4. 5.

S.

Salus aliorum, cibo præferenda, Med. 29. n. 5.
Salutatio Angelica, v. Iter.
Qui immundis cogitationibus vexabatur, dicto Ave Maria, fuit mox liber, part. serm. 1. ad Novit. n. 7.

Dæmon fugatus, dicto Ave Maria, part. 3 ſerm. ad Novit. n 9.
In aquam lapſus, dicto Ave Maria, terræ fuit reſtitutus, part. 3. ſerm. 2. ad Novit num. 7
Libellus amiſſus, dicto Ave Maria, fuit mox inventus, part. 3. ſerm. 2. ad Novit num. 6.
Sanctorum vitam imitari debemus, part. 2 ſerm. 3. ad Novit n. 4.
Sapientia v. Spiritualis.
In humilitate eſt vera ſapientia, part. 2. ſerm. 1. ad Novit. n 5.
Sapientia divina quomodo comparari poſſit, part. 2. ſerm. 3. ad Novit. num. 3.
Scribere libros ad utilitatem aliorum, opus eſt Deo gratum, Med. 20. num. 5 ſt.
Mirantur Judæi, quomodo Chriſtus legere & ſcribere noverit, cum non didicerit, Med. 20. n. 4.
De ſcriptura Jeſu in terra, Med. 20. n. 1. & ſeq.
Scripturæ ſacræ aliquando literalem, aliquando ſpiritualem ſenſum habent: aliquando aperta eſt, quandoque obſcura, Med. 1 n. 21.
Seniores audiendi ſunt, part. 1. ſerm. 3. ad Novit. n. 5, 6.
Mandata Dei & ſeniorum, ſunt obſervanda, part. 1. ſerm. 3. ad Novit. n. 4 5 v. Conſilia.
Senſibus noſtris quinque utitur dæmon, tentando nos, part. 2. ſerm. 10. ad Novit n 5.
Sermo declarat, qualis ſit homo interius part. 1. ſerm. 2 ad Novit. n. 5.
Ex ſermone indiſciplinato offenduntur alii, part. 1. ſerm. 4. ad Novitios num 2.
Servitium Dei, v. Infirmari, Triſtitia.
Servientem ſibi Deus quo pacto tractat, part. 2. ſerm. 4 ad Novit. n. 5.
Signum Crucis v. Crux.
Silentium, v Exemplum Profectus, Tacere, Lingua, Pax, Purgatorium.
Commendatorio ſilentii, ſerm 8. ad Fratres, num. 1. & ſeq
Silentium amandum & bona ejuſdem, part. 1. ſerm. 4. ad Novit. n. 3.
Silentii exempla, ſerm. 8. ad Fratres, num. 8.
Amator ſilentii multâ pace fruitur, ſerm. 8. ad Fratres, num 5.
Jeſus & Maria ſervarunt ſilentium, ſerm. 8 ad Fratres, n 2.
Ut avarus theſaurum ſuum ſervat, ita vir bonus ſua verba, ſerm. 8. ad Fratres, num 5.
Lucifer in cœlo non ſervavit ſilentium, idcircò periit, ſerm. 8. ad Fratres, num. 6.
A laude ſilendum minime, ſerm. 8. ad Fratres, n. 7.
Silentii bona, part. 2. ſerm. 4. ad Novit. num. 7.
Simplices, v. converſatio.
Solemnitates, v. Feſta, Paſcha, Aſcenſio, Pentecoſte.
Solitudo, v Exemplum, Profectus.
Commendatio ſolitudinis, ſerm. 7. ad Fratres, n. 1. & ſeq.
Amanda eſt ſolitudo, Chriſti exemplo, Med. 13. n. 4. 5.
De ſolitudine cordis, ſerm. 7. ad Fratres, n 1. & ſeq
Cordis ſolitudinis bona, ſerm. 9. ad Fratres. n. 1. 2 & ſeq
In ſolitudine patres didicerunt, quod poſtea alios docuerunt, ſerm. 8. ad Fratres, n 8.
Somnus v. Vigiliæ, Exempla, Dormire.

Somnolentiam quo pacto unus à se excussit, v. Exemplum.
Spectaculum admirabile, v. Maria.
Spina piscis, v. Agnes.
Spiritus, v. Primitiæ, Bellum.
Spiritus sanctus, v. Castitas, Domus spiritualis, Pentecoste.
Effectus Spiritus sancti Med. 24. n. 3.
De consolationibus spiritus sancti, Med. 35. n. 1. & seq.
Quid agere debeat Spiritum sanctum accepturus, Med. 35. n. 3.
Et nostra & nos ipsos debemus committere Spiritui sancto: Sæpe invocandus est, Med. 34. n. 4.
Spiritualis vir, v. Sapientia Divina.
Spiritualis viri studium & sapientia, part. 2 serm. 3. ad Novit. n. 3.
Stabilitas loci commendatur, v. mutatio.
Studium, v. Religiosi.
Non est bonum studioso sæpe evagari, part. 1. serm. 2 ad Novit. n. 7.
Superbia, v. Gloria inanis, Cedere aliis.
Superbi sunt similes dæmonibus, part. 1. serm. 9. ad Novit. n. 4.
Superiores, v. Obedientia, Infirmari.

T.

TAcere, v. Pax.
Qui non novit rectè loqui, præstat ut taceat, part. 2. serm. 3. ad Novit. n. 2.
Tædium, v. Labores, Horæ canonicæ,
Templi dedicatione quinam abutantur, part. 3. serm. 10. ad Novit. n. 5.
In dedicatione templi, cogitandum est de cœlesti festivitate, part. 3. ser. 10. ad Novit. n. 4.
Cœlestis templi dedicatio & festivitas, part. 3. serm. 10. ad Novit. n. 3.
Templi ornatus devotionem excitat, part. 3. serm. 10. ad Novit. n. 7.
Templum quinque rebus exornatur, Missa, choro canentium, verbo Dei, conventu populi, & oratione, part. 3. serm. 9. ad Novit. n. 1. & seq.
Sancti orant pro nobis, quorum reliquiæ in templo habentur. part. 3. serm. 10. ad Novit. n. 6.
Multæ gratiæ in templo conferuntur, part. 3. serm. 11. ad Novit. n. 9.
Vacandum ibidem orationi & laudibus Divinis, part. 3. serm. 9. ad Novit. num. 7
Explicantur, quæ mysticè templo conveniunt, part. 3. serm. 10. ad Novit. num. 2. & seq.
In templo verba otiosa & alia vitanda sunt, part. 3. serm. 9. ad Novit. num. 6.
Dormiens in templo fuit à V. Maria admonitus, ne ibi dormiret, part. 3. serm. 11. ad Novit. n. 14.
Templum spirituale 4. debet habere, part. 3. serm. 11. ad Novit. num. 1. 2. & seq.
Temporalium cura abjicienda, Med. 18. n. 1. & seq.
Maxima temporis habenda ratio, part. 1. serm. 7. ad Novit n. 2.
Quærela de tempore amisso, part. 1. serm. 9 ad Novit. n. 2.
Tentationes, v. Tribulationes, Luxuria, Religiosi.
Tentationis tempore, orationes jaculatoriæ ex Psalmis emittendæ sunt, part. 1. serm. 5. ad Novit. n. 4.
Quid agendum in tentationibus, part. 1. serm. 5. ad Novit. n. 2. 3.
Tempore tentationis, quæ cogitationes cavendæ part. 1. serm. 5. ad Novit. num. 3,

Quan-

Quanto pugna durior, tanto corona gloriosior, part. 1. serm. 1. ad Novit. n. 3.
Majores nostri in tentationibus, quomodo se gesserunt, part. 1. serm. 5. ad Nov. n. 6. 7.
Tepescere, v. Devotio.
Terrena, v. Mundana, Temporalia.
S. Tiburtius Martyr, super ignem graditur, tanquam supra rosas, part. 3. serm. 8. ad Nov. n. 9.
Timor Dei, homini infirmo necessarius, part. 2. ser. 6. ad Novit. n. 2.
Torporem quænam excutiant, part. 2. ser. 5. ad Novit. n. 2. 3.
Tribulationes, v. Tristitia, vita, Fuga.
Afflictio, v. Maria, Crux.
Tribulatones multa bona conferunt, si æquo animo perferuntur, med. 36. num. 5.
Pro regno cœlorum sunt suscipiendæ libenter, part. 2. ser. 1. ad nov. n. 1. & seq.
Novit Deus, quando voluerit hominem à tentatione eripere: Oportet se ei committere ex toto, part. 3. ser. 1. ad Novit. n. 2.
Deus adest afflictis, part. 2. ser. 5. ad Novit. n. 3.
Bonum est tempore afflictionis, oculos suos in crucifixum reflectere. Med. 22. num. 12.
Propter afflictiones aut tentationes, nemo debet intepescere, part. 2. serm. 6. ad Novit. n. 1.
In tribulatione, cur finit Christus justos labi, part. 2. ser. ad Nov. n. 3.
Cum tribularis Christus venit tibi obviam cum cruce. part. 3. serm. 1. ad Novit. n. 11.
Tristitia in servitio Dei, est diaboli venenum, part. 3. ser. 5. ad Nov. n. 2.
Tempore congruo, novit Deus tristes consolari v. Tribulatio, Tentatio, v. Afflictio.

V.

Vagabundi, v Cella, Unio.
Venti, v. vita præsens
Verba seniorum, v. Consilia, Seniores.
Verba otiosa, v. Templum.
Prius verba sunt expendenda, quam efferantur, part. 1. serm. 7. ad Novit. num. 1.
Vestes spirituales variæ S. Agnetis, v. Agnes.
Victoria sui, illustre certamen est, ex eoque glorioſus triumphus, p. 1. ser. 7. ad Nov n. 4.
Obediens est victor sui, part. 2. ser. 2. ad novit. n. 2.
Videre hic Jesum, & videre illum in cœlo, multum differunt, med. 12. num. 1.
Quatuor modis potest videri Jesus, juxta devotionis affectum, med. 12. n. 1. & seq.
Viduæ, v. Militia.
Vigiliæ, v. Purgatorium.
De vigiliis nocturnis contra soporis impugnationem, part. 1. ser. 6. ad Novit. n. 1. & seq.
Vir bonus, v Bonus.
Virginitas, Virgines, v. Castitas.
Christi Virgo à quibus cavere debet, part. 3. serm. 8. ad Nov. n. 7.
Quinque sunt necessaria, ut servetur virginitas, part. 3. serm. 8. ad Novit. n. 6.
Virtutes, v. Profectus.
Virtutes quibus in rebus periclitentur, part. 2. serm. 6 ad Novit. n. 6.
Vita, v. Sancti.

Vita præſens plena eſt tribulis & ſpinis, part. 2. ſer. 1. ad Novit. n. 3.
Sex ventis agitatur vita præſens, quibus homo exagitatur, part. 2. ſer. 1. ad Novit. n. 4.
Vita hominis pugna quædam eſt part. 1. ſer. 5. ad Novit. n. 4.
In vita communi, quæ ſunt obſervanda, med 36 n. 1.
De vita communi, quæ fuit in primitiva Eccleſia, med. 36. n & ſeq.
Vitam communem quænam diſſolvunt, med. 36. n. 2.
Vita, v. Militia.
Vivere, v. Martyres.
Unionis gratiam cum Deo, cito vagabundi amittunt, part. 2. ſerm. 4. ad Novit n. 2.
De unione inter Religioſos, v. Concordia fraterna.
Voluntas propria, v. exempla, Gaudium.
Dei voluntas quæ ſit, debet ſubditus à ſuo Prælato quærere, part. 1. ſer. 3. ad Nov. n. 2.
Voluptas, v. Dulcedo.